

ผลกระทบทางการเมืองจากความขัดแย้งของกลุ่มเสื้อเหลืองและกลุ่มเสื้อแดง
ในจังหวัดพิจิตร

ดาบตำรวจหญิง พิมพ์พญา คำดี

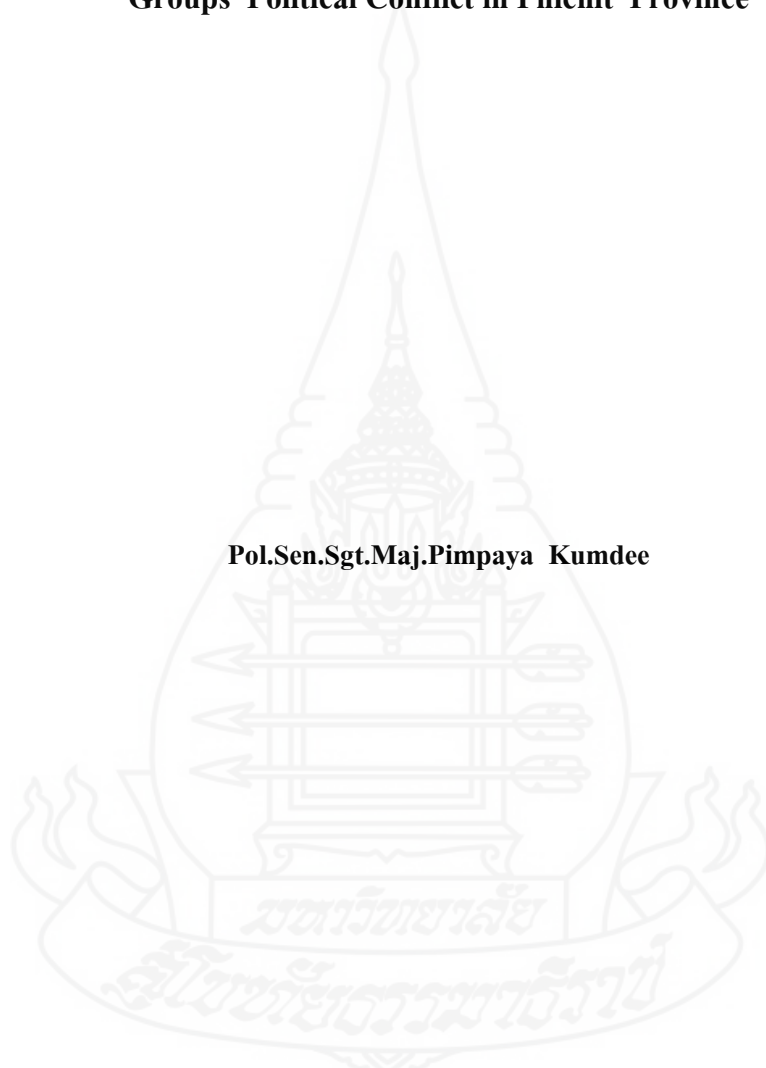

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2553

**The Impact on the “ Yellow Shirt ” and “ Red Shirt ”
Groups Political Conflict in Phichit Province**

Pol.Sen.Sgt.Maj.Pimpaya Kumdee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2010

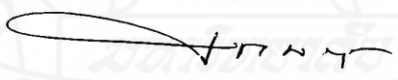
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลกระทบทางการเมืองจากความขัดแย้งของกลุ่มเสื้อเหลืองและกลุ่มเสื้อแดง
ในจังหวัดพิจิตร
ชื่อและนามสกุล คาบคำรจวงหญิงพิมพ์พญา คำดี
แขนงวิชา การเมืองการปกครอง
สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. เสนีย์ คำสุข
2. รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล

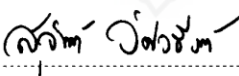
วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2554

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. เสนีย์ คำสุข)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากได้รับความเมตตากรุณา รวมทั้ง อุเบกขา เป็นอย่างยิ่ง จาก รองศาสตราจารย์ ดร.เสนีย์ คำสุข อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ รองศาสตราจารย์ ดร.ปธาน สุวรรณมงคล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้การช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา แก้ไข ให้แนวคิด และติดตามการทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่ม จัดทำจนกระทั่งสำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาปรานีของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ ดร.ไพบูลย์ โพธิ์หวังประสิทธิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักษ์ พันธุ์เพชร และ ดร.อนุชา กอนพ่วง ที่ได้กรุณารับเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือ วิจัย ขอขอบพระคุณทุกปัจเจกชนที่เข้าร่วมเป็นกลุ่มสื่อเหลือง และกลุ่มสื่อแดง ในจังหวัดพิจิตร โดยเฉพาะผู้ที่ตอบแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และข้อมูลภาคสนามทุกท่าน ณ ที่นี้ ผู้วิจัยไม่อาจ กล่าวชื่อทุกท่าน ได้ด้วยข้อห้ามทางกฎหมาย แต่ก็ขอให้ทุกท่านสำเร็จสมปรารถนาตาม วัตถุประสงค์ทางการเมืองตามที่ทุกท่านตั้งความหวังไว้ และผู้วิจัยก็จะขอจดจำในความมีน้ำใจของ ทุกท่านไปตลอดกาล

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังขอขอบพระคุณคณาจารย์ สาขาวิชารัฐศาสตร์ ทุกท่าน และ สำนักฝ่ายเลขวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ทุกท่าน รวมถึง เพื่อน ๆ ร่วมรุ่น ทุกคน ที่ร่วมกันให้กำลังใจตลอดมา และโดยเฉพาะ คานต์ารวจสมเดช บุญยิ้ม ที่ผู้วิจัยนับถือและ ขอบยกย่องให้เป็นทั้งเพื่อนทั้งพี่ ที่คอยช่วยเหลือผู้วิจัย ตั้งแต่เริ่มสมัครเข้าเรียนจนกระทั่งจบการศึกษา ขอขอบคุณ พันตำรวจเอก ธวัช รุ่งเรืองศรี และครอบครัวของท่าน ที่ได้ให้การช่วยเหลือแนะนำ ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่าน ที่คอยส่งแรงใจ ให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือทั้งด้านที่เป็นรูปธรรม และนามธรรมทุกท่าน ขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่าน

และท้ายที่สุด ที่ลืมไม่ได้เลย ก็คือ ตัวผู้วิจัยเองที่พยายามใช้ สติ ศีล สมาธิ ปัญญา หนึ่งมันสมอง สองมือ สองเท้า ในการแก้ไขปัญหา พยายามอดทน อดกลั้น เพื่อรวบรวมพลังกาย พลังใจ ประสานกัน เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ หากมีข้อผิดพลาดด้วย ประการใด ๆ ผู้วิจัยขอรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว ขอขอบพระคุณทุกท่านที่กล่าวมาข้างต้นอีกครั้ง จากความสัตย์จริงจากใจ

พิมพ์พญา คำดี

กรกฎาคม 2554

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลกระทบทางการเมืองจากความขัดแย้งของกลุ่มเสื้อเหลืองและกลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร
ผู้วิจัย ดาบตำรวจหญิง พิมพ์พญา คำดี รหัสนักศึกษ 2518002049 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1)รองศาสตราจารย์ ดร.เสนีย์ คำสุข (2)รองศาสตราจารย์ ดร.ปธาน สุวรรณมงคล
ปีการศึกษา 2553

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1)ลักษณะความขัดแย้งทางการเมือง ของ กลุ่มเสื้อเหลือง และกลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร (2) ผลกระทบทางการเมืองทั้งทางด้านบวก และทางด้านลบจากความขัดแย้งของ กลุ่มเสื้อเหลือง และกลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร(3)แนวโน้มของผลกระทบทางการเมืองจากความขัดแย้ง ของ กลุ่มเสื้อเหลือง และกลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร

การวิจัยครั้งนี้เป็นเชิงคุณภาพ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากกลุ่มเสื้อเหลือง และกลุ่มเสื้อแดง ได้แก่ (1)กลุ่มแกนนำกลุ่มเสื้อเหลือง จำนวน 2 คน (2)กลุ่มแกนนำกลุ่มเสื้อแดง จำนวน 2 คน(3)กลุ่มเงินทุนกลุ่มเสื้อเหลือง จำนวน 1 คน(4)กลุ่มเงินทุนกลุ่มเสื้อแดง จำนวน 1 คน(5)กลุ่มประชาสัมพันธ์กลุ่มเสื้อเหลือง จำนวน 2 คน(6)กลุ่มประชาสัมพันธ์กลุ่มเสื้อแดง จำนวน 2 คน (7)กลุ่มผู้ร่วมกิจกรรมกลุ่มเสื้อเหลือง จำนวน 5 คน(8)กลุ่มผู้ร่วมกิจกรรมกลุ่มเสื้อแดง จำนวน 5 คน รวม 20 คน และใช้การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาประชาชนในจังหวัดพิจิตรที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งทางการเมือง โดยใช้วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามสุทธาโรยามาณจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ แบบสอบถามและการวิจัยเอกสาร ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา และการวิเคราะห์เชิงปริมาณด้วยค่าสถิติความถี่ร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า (1) ลักษณะความขัดแย้งทางการเมือง ของ กลุ่มเสื้อเหลือง และกลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร ได้แก่(1.1)ทั้งสองฝ่ายใช้วาทกรรมทางการเมืองใส่ร้ายกันและกัน ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นว่าวาทกรรมทางการเมืองมากที่สุด (1.2)ขัดแย้งโดยกล่าวร้ายผ่านสื่อในรูปแบบต่างๆ ผู้ตอบแบบสอบถามที่อยู่ในแต่ละฝ่ายตอบว่ารับข้อมูลจากสื่อจากดาวเทียมของกลุ่มตนมากที่สุด (1.3)มีพัฒนาการรวมกลุ่มเพื่อรวมพลังให้เข้มแข็งมากขึ้น ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ามีพัฒนาการด้านการนำคนเข้าร่วมกลุ่มมากที่สุด (1.4)แต่ละฝ่ายได้ยกตัวบุคคลขึ้นเชิดชูเป็นสัญลักษณ์ในการต่อสู้ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ามีการนำตัวบุคคลเป็นสัญลักษณ์การต่อสู้ทางการเมืองมากที่สุด (1.5)สร้างพลังอำนาจของกลุ่มเพื่อคานอำนาจกัน ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าใช้อำนาจกลุ่มในการชุมนุมโดยไม่ปฏิบัติตามกฎหมายมากที่สุด(2)ผลกระทบทางบวกด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ ส่งเสริมสถาบันทางการเมือง ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น ตรวจสอบและคานอำนาจนักการเมืองเพื่อกำหนดทิศทางเศรษฐกิจปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและเปิดโลกทัศน์ทางการเมือง ผลกระทบทางลบด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ นักการเมืองช่วงชิงอำนาจกัน ความไร้เสถียรภาพของสถาบันทางการเมือง ไม่เคารพกฎหมาย เกิดค่านิยมที่ผิด ใช้กำลังความรุนแรง ล้าหลังในการพัฒนาเศรษฐกิจ ขาดการออม ปัญหาการดำรงชีวิตประจำวัน นักการเมืองคำนึงถึงผลประโยชน์ของตนมากกว่าส่วนรวม ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมเปลี่ยนแปลงไปสู่ความขัดแย้ง และสูญเสียทรัพยากรอื่นๆ ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นประชาชนที่ไม่ร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองได้รับผลกระทบมากที่สุด (3)แนวโน้มของผลกระทบทางบวกด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ประชาชนเข้าใจระบบการเมืองมากขึ้น เกิดปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมทางการเมือง ปลูกฝังค่านิยมทางการเมืองในลักษณะของกลุ่ม แนวโน้มของผลกระทบทางลบด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ สังคมเกิดความแตกแยก ระบบเศรษฐกิจถดถอย ผู้ตอบแบบสอบถามมองว่าแนวโน้มของผลกระทบทางการเมืองจะเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นมากที่สุด

คำสำคัญ :ผลกระทบ ความขัดแย้งทางการเมือง กลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง จังหวัดพิจิตร

Thesis title :The Impact on the “ Yellow Shirt ” and “ Red Shirt ” Groups Political Conflict in Phichit Province

Researcher : Pol.Sen.Sgt.Maj.Pimpaya Kumdee; **ID:**2518002049; **Degree:** Master of Political Science

(Politics and Government) **Thesis advisor:** (1) Dr. Senee camsook, Associate Professor;

(2) Dr. Pathan Suvanamongkol, Associate Professor; **Academic year:** 2010

Abstract

The purposes of this research were to: (1) examine the characteristics of the political conflict between the “yellow shirt” and “red shirt” groups in PhichitProvince; (2) identify the political effects, both positive and negative, of this conflict; and (3) predict the tendency of the political impact of the conflict.

This was a qualitative research. The sample population was chosen by purposive sampling, consisting of (1) 2 leaders of the yellow shirt group; (2) 2 leaders of the red shirt group; (3) 1 financial supporter of the yellow shirt group; (4) 1 financial supporter of the red shirt group; (5) 2 public relations activists for the yellow shirt group; (6) 2 public relations activists for the red shirt group; (7) 5 members of the yellow shirt group; and (8) 5 members of the red shirt group, for a total of 20. Quantitative research methods were used for studying the impact of the conflict on people in PhichitProvince. A sample size of 400 was chosen using the method of Taro Yamane. Research tools were interviews, observation, questionnaires and document research. Data were analyzed using descriptive research, percentages and frequency.

The results showed that (1) The political conflict between the yellow and red shirt groups in Phichit Province was characterized by: (1.1) Both sides used political discourse to discredit each other(1.2) The groups condemned each other through messages in various media (1.3) Both groups developed solidarity to strengthen and enlarge the group(1.4) Both sides idolized certain people as symbols of their struggle (1.5) Both groups made their groups powerful to counter the opposite side (2) The positive impacts of the conflict in terms of politics, economy, society and culture were the promotion of political institutions; promotion of public participation in politics and in monitoring and counterbalancing politicians to steer economic directions; changes in behavior, and the opening of new political worldviews. The negative impacts in terms of politics, economy, society and culture were division in society; power struggles between politicians; instability of political institutions; disrespect for the law; promotion of misguided values; violence; delays in economic development; a tendency of people not to put their money in savings; problems in daily lives; politicians caring more about personal benefit than the public good; and a break-down of interpersonal relationships and other resources in society, resulting in conflicts and damage to resources. The questionnaire respondents who did not participate in political activities were impacted the most. (3) The tendency of the positive impacts was that people know more about the political system, the political culture was developed, and group political values were instilled. The tendency of the negative impacts was division in society and economic decline. Most of the respondents felt that the tendency of the conflict was to get better.

Key words: impact, political conflict, yellow shirt group, red shirt group, PhichitProvince

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	7
กรอบแนวคิดการวิจัย	7
ขอบเขตการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
ข้อจำกัดในการวิจัย	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	12
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	14
แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับผลกระทบ	14
แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับความขัดแย้ง	15
ความหมายของความขัดแย้ง	15
รูปแบบของความขัดแย้ง	19
กระบวนการและขั้นตอนของความขัดแย้ง	23
วัฏจักรของความขัดแย้ง	27
ผลดีผลเสียของความขัดแย้ง	28
ผลดีของความขัดแย้ง	29
ผลเสียของความขัดแย้ง	31
สาเหตุของความขัดแย้ง	32
กระบวนการของความขัดแย้ง	34
พฤติกรรมของบุคคลเมื่อเผชิญความขัดแย้ง	36
แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการเมือง	39

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับกลุ่ม.....	46
ความหมายของกลุ่ม.....	46
แนวคิดกลุ่ม.....	49
แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับกลุ่มการเมือง.....	49
ความหมายของกลุ่มการเมือง.....	49
ประเภทของกลุ่มการเมือง.....	50
ความสำคัญของกลุ่มการเมือง.....	50
แนวคิดของ กลุ่มผลักดัน หรือกลุ่มกดดัน หรือ กลุ่มอิทธิพล.....	51
ความหมายของกลุ่มกดดัน.....	51
ประเภทของกลุ่มกดดัน.....	54
แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับผลประโยชน์ และกลุ่มผลประโยชน์.....	61
ความหมายของกลุ่มผลประโยชน์.....	61
แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์.....	62
ลักษณะของกลุ่มผลประโยชน์.....	63
ความสำคัญของกลุ่มผลประโยชน์.....	63
แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับเศรษฐกิจการเมือง.....	64
แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาการเมืองกับโครงสร้างเศรษฐกิจ.....	64
แนวทางแก้ไขปัญหาโครงสร้างเศรษฐกิจ.....	68
แนวคิด สภาพ สาเหตุ ของปัญหาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ.....	70
สภาพปัญหาด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ.....	72
ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาการเมืองกับเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ.....	79
แนวทางการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ.....	83
แนวคิดด้านการพัฒนานโยบายการบริหารจัดการเศรษฐกิจ.....	90
แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับผู้นำ.....	92
ความหมายของภาวะผู้นำ.....	92
การพัฒนาผู้นำอย่างมีส่วนร่วม.....	95
ประเภทของผู้นำ.....	96

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทบาทของผู้นำ.....	99
แนวคิดด้านสังคมการเมือง.....	101
สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม.....	102
ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ.....	110
ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง.....	114
แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง.....	121
ความหมายของวัฒนธรรม.....	121
แนวคิดมิติทางวัฒนธรรม.....	123
รูปแบบวัฒนธรรมทางการเมือง.....	123
ประเภทของวัฒนธรรมทางการเมือง.....	126
แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบทางวัฒนธรรมทางการเมืองต่อระบบการเมือง.....	130
แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบทางวัฒนธรรมทางการเมืองต่อพัฒนาการทางการเมือง.....	131
แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบทางวัฒนธรรมทางการเมืองต่อวิถีชีวิต.....	131
ข้อมูลเขตการปกครอง สภาพการเมือง และที่ตั้งพื้นที่ทั่วไปของจังหวัดพิจิตร.....	134
ประวัติความเป็นมา.....	134
ที่ตั้งอาณาเขต.....	135
การปกครอง.....	135
จำนวนประชากร.....	135
ข้อมูลเขตการปกครองทั่วไป.....	136
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	138
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	141
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	141
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	144
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	147
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	148
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	149
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะความขัดแย้งทางการเมืองของ	

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
กลุ่มเสื้อเหลือง – กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร.....	151
การสร้างวาทกรรมใ้ร้ายกันและกัน.....	151
การอาศัยสื่อ โจมตีซึ่งกันและกัน.....	153
นวัตกรรมของผู้นำกลุ่ม และการร่วมชุมนุม.....	156
การต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์.....	157
ค่านิยมร่วมกันและพลังอำนาจของกลุ่ม.....	160
วิเคราะห์จากการการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม.....	161
การสร้างวาทกรรมของกลุ่มเสื้อเหลือง.....	162
การสร้างวาทกรรมของกลุ่มเสื้อแดง.....	168
การอาศัยสื่อ โจมตีของกลุ่มเสื้อเหลือง.....	172
การอาศัยสื่อ โจมตีของกลุ่มเสื้อแดง.....	174
พัฒนาการรวมกลุ่มอย่างเป็นระบบของกลุ่มเสื้อเหลือง.....	176
พัฒนาการรวมกลุ่มอย่างเป็นระบบของกลุ่มเสื้อแดง.....	178
การต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์ของกลุ่มเสื้อเหลือง.....	181
การต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์ของกลุ่มเสื้อแดง.....	183
พลังอำนาจของกลุ่มเพื่อคานอำนาจกันของกลุ่มเสื้อเหลือง.....	186
พลังอำนาจของกลุ่มเพื่อคานอำนาจกันของกลุ่มเสื้อแดง.....	190
วิเคราะห์จากการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม.....	190
การสร้างวาทกรรมของกลุ่มเสื้อเหลืองและกลุ่มเสื้อแดง.....	192
การอาศัยสื่อ โจมตีกันของกลุ่มเสื้อเหลือง และกลุ่มเสื้อ.....	193
พัฒนาการรวมกลุ่มอย่างเป็นระบบของกลุ่มเสื้อเหลือง และกลุ่มเสื้อแดง.....	193
การต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์ของกลุ่มเสื้อเหลือง และกลุ่มเสื้อแดง.....	194
พลังอำนาจของกลุ่มเพื่อคานอำนาจกันของ เสื้อเหลือง และกลุ่มเสื้อแดง.....	195
ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบทางการเมืองทั้งทางด้านบวก และทางด้านลบ	
จากความขัดแย้ง ของกลุ่มเสื้อเหลือง-กลุ่มเสื้อแดงในจังหวัดพิจิตร.....	196
ด้านการเมือง.....	196
ผลกระทบด้านบวกทางการเมือง.....	197

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
ผลกระทบด้านลบทางการเมือง.....	201
ด้านเศรษฐกิจ.....	206
ผลกระทบด้านบวกต่อด้านเศรษฐกิจ.....	208
ผลกระทบด้านลบต่อด้านเศรษฐกิจ.....	211
ด้านสังคมและวัฒนธรรมทางการเมือง.....	214
ผลกระทบด้านบวกต่อด้านสังคมและวัฒนธรรม.....	221
ผลกระทบด้านลบต่อด้านสังคมและวัฒนธรรม.....	225
ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มของผลกระทบทางการเมืองจากความขัดแย้งของ กลุ่มเสื้อเหลือง – กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร.....	232
แนวโน้มของผลกระทบทางการเมืองในทางด้านบวก.....	235
แนวโน้มของผลกระทบทางการเมืองในทางด้านลบ.....	236
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ.....	237
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	244
สรุปผลการวิจัย.....	244
อภิปรายผล.....	260
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	268
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	269
บรรณานุกรม.....	271
ภาคผนวก.....	277
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	278
ข หนังสือเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ.....	280
ค ผลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหาและค่าความเชื่อมั่น.....	284
ง แบบสอบถาม และผลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหาและ ค่าความเชื่อมั่น.....	287
ประวัติผู้วิจัย.....	294

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	แสดงการเปรียบเทียบผลทางลบ และผลทางบวกของความขัดแย้ง..... 31
ตารางที่ 2.2	แนวทางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง จำแนกตามสาเหตุที่เกิดจากภายในประเทศ และภายนอกประเทศ..... 120
ตารางที่ 3.1	กลุ่มตัวอย่างเชื้อเหลืองในจังหวัดพิจิตร..... 142
ตารางที่ 3.2	กลุ่มตัวอย่างเชื้อแดงในจังหวัดพิจิตร..... 143
ตารางที่ 4.1	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้ง..... 237
ตารางที่ 4.2	แสดงจำนวนและร้อยละด้านการสร้างวาทกรรมใส่ร้ายกัน..... 239
ตารางที่ 4.3	แสดงจำนวนและร้อยละความขัดแย้งผ่านสื่อในรูปแบบต่างๆ..... 240
ตารางที่ 4.4	แสดงจำนวนและร้อยละด้านการพัฒนาการรวมกลุ่มอย่างเป็นระบบ..... 240
ตารางที่ 4.5	แสดงจำนวนและร้อยละด้านการต่อสู้เชิงสัญลักษณ์..... 241
ตารางที่ 4.6	แสดงจำนวนและร้อยละด้านพลังอำนาจของกลุ่มเพื่อคานอำนาจกัน..... 242
ตารางที่ 4.7	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ได้รับผลกระทบ..... 242
ตารางที่ 4.8	แสดงจำนวนและร้อยละของแนวโน้มของผลกระทบ..... 243
ตารางที่ 5.1	แสดงการเปรียบเทียบผลกระทบทางลบและผลกระทบทางบวก ของความขัดแย้ง..... 253

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิด.....	7
ภาพที่ 2.1 กระบวนการและขั้นตอนของความขัดแย้ง.....	23
ภาพที่ 2.2 สภาพการณ์ของความขัดแย้ง.....	26
ภาพที่ 2.3 วัฏจักรของความขัดแย้ง.....	27
ภาพที่ 2.4 กรอบแนวคิดและภาพรวมในการพิจารณาศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับ พลวัตการเมืองไทย.....	102
ภาพที่ 2.5 สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม แบ่งเป็นสาเหตุที่เกิดจากภายในประเทศ และภายนอกประเทศ.....	109
ภาพที่ 2.6 สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจแบ่งเป็นสาเหตุที่เกิดจาก ภายในประเทศ และภายนอกประเทศ.....	113
ภาพที่ 2.7 สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง แบ่งเป็นสาเหตุที่เกิดจาก ภายในประเทศ และภายนอกประเทศ.....	118
ภาพที่ 2.8 มิติทางวัฒนธรรม.....	123
ภาพที่ 2.9 ปัจจัยทางวัฒนธรรมของสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของคนในสังคม.....	129
ภาพที่ 2.10 แผนที่จังหวัดพิจิตร.....	137
ภาพที่ 2.11 แผนที่อำเภอเมืองพิจิตร.....	137
ภาพที่ 2.12 แผนที่ทุกอำเภอในจังหวัดพิจิตร.....	138
ภาพที่ 4.1 สรุปรูปการวิเคราะห์ผลกระทบ ลักษณะ และแนวโน้มของผลกระทบ ของความขัดแย้ง จากกลุ่มเสื้อเหลืองกลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร.....	150
ภาพที่ 4.2 แผนที่จังหวัดพิจิตร.....	218
ภาพที่ 4.3 แผนที่อำเภอเมืองพิจิตร.....	218
ภาพที่ 4.4 แผนที่ทุกอำเภอในจังหวัดพิจิตร.....	219

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นักปรัชญาการเมืองคนสำคัญ คือ อริสโตเติล ให้ความเห็นว่า การที่มนุษย์ต้องรวมกัน อยู่เป็นกลุ่มทำให้มีการเมืองเกิดขึ้น และสิ่งนี้ทำให้ “มนุษย์เป็นสัตว์การเมือง” เพราะมนุษย์ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการเมืองได้พ้น มนุษย์เป็นสัตว์สังคมเป็นที่มาของการรวมกลุ่ม กลุ่มเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติของมนุษย์ ที่ทำให้มนุษย์จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกันและกัน การรวมกลุ่มของมนุษย์มีพื้นฐานมาจากการรวมกันเป็นครอบครัวและเครือญาติ โดยอาศัยความผูกพันทางสายโลหิต (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวิน 2552: 54)

การรวมกลุ่มที่เห็นชัดเจนที่สุด คือการรวมกลุ่มสังคมวัฒนธรรม ซึ่งกลุ่มเหล่านี้ได้รวมกันภายใต้เหตุผลความผูกพันทางสังคมและวัฒนธรรม สายโลหิต รวมทั้งขนบธรรมเนียม ประเพณี ตลอดจนทัศนคติ และความเชื่อต่างๆ การรวมกลุ่มแบบนี้ทำให้เกิดสถาบันทางครอบครัว การรวมกลุ่มอีกแบบหนึ่ง คือการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ อันมีผลสืบเนื่องมาจากมีผลประโยชน์ร่วมกันทางเศรษฐกิจ นอกจากนั้นก็มีรวมกลุ่มการเมือง ซึ่งเป็นการรวมกันในฐานะที่มีอุดมคติหรือผลประโยชน์ทางการเมืองร่วมกัน (วินัย ทองหลิม 2547: 1)

สำหรับกลุ่มการเมืองกลุ่มแรกในประเทศไทย ก็คือ “กลุ่มคณะราษฎร” หลังจากการปฏิวัติเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 โดยคณะทหาร ข้าราชการ และประชาชน ซึ่งเรียกชื่อตนเองว่า “คณะราษฎร” ได้ทำการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงอำนาจทางการเมืองมาสู่ชนกลุ่มใหญ่ขึ้น คณะราษฎร จึงถือได้ว่าเป็นกลุ่มทางการเมืองกลุ่มแรกของประเทศไทย หลังการสิ้นสุดของคณะราษฎร ในสมัยของนายควง อภัยวงศ์ แล้ว กลุ่มการเมืองต่อมาก็คือ “คณะปฏิวัติ” ซึ่งประกอบไปด้วยนายทหารชั้นผู้ใหญ่ ซึ่งผลัดเปลี่ยนกันมากุมอำนาจทางการเมือง แม้ว่าจะตรงกับนิสัยของคนไทยที่นิยมให้ผู้มีอำนาจเป็นผู้ปกครอง แต่ก็เป็นการขัดลักษณะของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ก็ได้เกิดกลุ่มการเมืองถัดไป ที่นับว่ามีชื่อเสียงโด่งดัง คือ “ขบวนการนิสิตนักศึกษา” นำโดย ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย ได้ก่อตัวมาจากการรวบรวมสถาบันทางการศึกษาเข้าด้วยกัน ส่งผลให้ประชาชนเริ่มตื่นตัวและ

เข้าใจเสรีภาพในทางการเมืองซึ่งนับได้ว่าเป็นแนวโน้มในทางที่ดีสำหรับกลุ่มการเมืองในอนาคต (มนตรี สุภาพร 2543: 256)

ทุกสังคมย่อมมีกลุ่มพลังต่างๆ ต่อสู้กันเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ และผลประโยชน์ต่าง ๆ รวมทั้งการใช้อำนาจที่ได้มานั้น รักษาผลประโยชน์ของตน ทั้งนี้กลุ่มพลังต่างๆ ที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน อาจรวมกันต่อสู้กับกลุ่มพลังอื่นที่ต้องการมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจ และจัดสรรผลประโยชน์ และยังผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่าง กลุ่มพลังต่าง ๆ ในสังคมตลอดเวลา โดยเฉพาะระหว่าง กลุ่มที่ครองอำนาจเดิม ซึ่งขอเรียกว่า “กลุ่มพลังเก่า” กับกลุ่มพลังที่ต้องการมีส่วนร่วมในอำนาจนั้น ซึ่งขอเรียกว่า “กลุ่มพลังใหม่” ซึ่งการต่อสู้ของกลุ่มพลังเก่า กับ กลุ่มพลังใหม่ ถือเป็นพลวัตทางสังคม ทำให้การเมืองมีความเคลื่อนไหวตลอดเวลา และหากกลุ่มพลังใหม่ มีความหลากหลายมากขึ้น และมีกำลังมากพอ ที่จะท้าทายกลุ่มพลังเก่าได้ ก็จะมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การปกครอง เพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ในสังคม และทำให้ระบอบการเมืองการปกครองเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นเรื่อย ๆ (กระมล ทองธรรมชาติ 2543: 239)

กลุ่มการเมือง ถือเป็นสถาบันทางการเมืองสถาบันหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการรวมตัวของคนที่มีความสนใจจากการทำงานที่มีความคิด มีอุดมการณ์ เศรษฐกิจ สังคม หรือมีผลประโยชน์ อย่างเดียวกัน เข้าร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นพลังต่อรอง ผลักดัน หรือกดดัน ทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ หรือฝ่ายบริหาร ตลอดจนกลไกของทั้ง 2 ฝ่าย (อภิัญญา รัตนมงคลมาส 2551: 150)

พรรคการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ในประเทศไทย มีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พุทธศักราช 2475 พรรคการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ต่างมีบทบาท และพฤติกรรมต่อเนื่อง กลุ่มผลประโยชน์ก็เป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความสำคัญในระบบการเมือง เป็นพื้นฐานสำคัญของการรวมกลุ่มของมนุษย์ พัฒนาการที่ต่อเนื่องเรื่อยมาทำให้มีรูปแบบ โครงสร้าง บทบาท และหน้าที่ หรืออื่นใด ในสังคมการเมือง ที่มีความสำคัญต่อระบบการเมืองในระบอบประชาธิปไตย แบบพหุนิยม (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน 2552: 39)

นักวิชาการหลายท่าน ได้แยก “กลุ่มผลประโยชน์” “กลุ่มผลักดัน หรือกลุ่มกดดัน หรือ กลุ่มอิทธิพล” เป็นหลายประเภท กลุ่มเสื้อเหลือง - กลุ่มเสื้อแดง ก็จัดเป็นกลุ่มผลประโยชน์ประเภทหนึ่งในประเทศไทย เริ่มต้นจากการเลือกตั้งในวันที่ 6 มกราคม พุทธศักราช 2544 พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร และพรรคไทยรักไทยได้รับการเลือกตั้งเข้ามา จำนวน 248 ที่นั่ง ซึ่งไม่เคยมีพรรคการเมืองใดทำได้มาก่อนในประวัติศาสตร์การเมืองไทย มีผลทำให้พรรคไทยรักไทย ได้เป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล ต่อมาพรรคร่วมรัฐบาลที่ประกอบไปด้วยพรรคเสรีธรรม พรรคความหวังใหม่ และพรรคชาติพัฒนา ได้ประกาศยุบพรรค และรวมเข้ากับพรรคไทยรักไทย ทำให้พรรคไทยรักไทย สามารถกุมเสียงข้างมากในสภา เนื่องจากมีเสียงรวม 327 เสียง และเมื่อบริหาร

ประเทศครบ 4 ปี เป็นครั้งแรกของประวัติศาสตร์การเมืองไทยที่มีรัฐบาลเป็นพลเรือนบริหารประเทศจนครบวาระ และมีการเลือกตั้งในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2548 ผลการเลือกตั้งในครั้งนั้นก็นับเป็นปรากฏการณ์อีกครั้งหนึ่งเมื่อปรากฏว่า พรรคไทยรักไทยสามารถได้ที่นั่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถึง 376 ที่นั่ง จากทั้งหมด 500 ที่นั่ง จนสามารถมีเสียงข้างมากในสภาจัดตั้งเป็นรัฐบาลพรรคเดียวได้สำเร็จ ความสำเร็จครั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นผลมาจากนโยบาย “ประชานิยม” ที่ส่งผลเป็นรูปธรรมต่อประชาชนชาวรากหญ้า และความนิยม เชื่อมมั่นในตัว พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร (ปราน สุวรรณมงคล 2549: 209)

เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้เกิดการถูกโจมตีจากพรรคฝ่ายค้านว่าทำให้เกิดระบบ “เผด็จการทางรัฐสภา” เนื่องจากพรรคฝ่ายค้าน โดยเฉพาะพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งรับเลือกจำนวน 128 ที่นั่ง มีเสียงไม่เพียงพอที่จะเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี สิ่งที่พรรคประชาธิปัตย์ ทำได้ในการตรวจสอบรัฐบาล คือ การเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล ด้วยข้อกล่าวหา รัฐมนตรีมีการทุจริตคอร์รัปชันผ่านนโยบายต่างๆ ได้เสนอญัตติเปิดอภิปรายรัฐมนตรีรายบุคคล 3 ครั้ง ครั้งแรกระหว่างวันที่ 22 – 28 พฤษภาคม พุทธศักราช 2545 ครั้งที่สอง ระหว่างวันที่ 28 -30 พฤษภาคม พุทธศักราช 2546 และครั้งที่สาม ระหว่างวันที่ 19 – 24 พฤษภาคม พุทธศักราช 2547 แต่ทุกครั้งรัฐบาลก็ชนะในการลงมติ (เจมา สมใจ 2551: 58)

ตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2546 บรรดานักวิชาการ เริ่มวิจารณ์นโยบายรัฐบาล พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร เช่น ธีรยุทธ บุญมี อาจารย์คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่มองว่าการบริหารงาน ของ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร เรียกว่า “ทักษิณานุวัตร” นั้นจะนำประเทศไปสู่ความเสียหายได้ นอกจากนั้นยังมีการสัมมนาของนักวิชาการ นักคิด และ นักพัฒนาองค์กรเอกชน เพื่อวิเคราะห์และวิจารณ์นโยบายของรัฐบาล พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ในเดือน มกราคม พุทธศักราช 2547 ที่เชียงใหม่ รวมทั้งการรวมตัวของคนที่เรียกตัวเองว่า “คนรู้ทันทักษิณ” ซึ่งนำโดย ดร.เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง ที่ดึงเอานักวิชาการ 14 คน มาเขียนหนังสือรวมเล่ม ในชุด “รู้ทันทักษิณ” (เจมา สมใจ 2551: 59)

ต่อมาได้เกิดการรวมกลุ่มกันอย่างหลวม ๆ ของบุคคล และหลายองค์กร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการขับไล่ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จึงได้เกิด “กลุ่มพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตย” ขึ้น โดยมีการแถลงข่าวร่วมกันอย่างเป็นทางการในวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2549 เนื่องมาจากการเคลื่อนไหว ของนายสนธิ ลิ้มทองกุล ผู้ก่อตั้งหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ ซึ่งใช้รายการเมืองไทยรายสัปดาห์ ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวี (ช่อง 9 อสมท.) วิพากษ์วิจารณ์การบริหารงานของ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร อย่างรุนแรง จนทำให้รายการถูกปลดออกจากผังการออกอากาศหลังจากรายการถูกปลด และใช้การจัดรายการ

นอกห้องส่งในนามของรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจร โจมตี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ประสบวิกฤตการณ์รุนแรงในข้อหาจริยธรรมของผู้นำ จนกระทั่งถึงเหตุการณ์ที่ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ประกาศขายหุ้นบริษัท ชินคอร์ป ในตระกูลชินวัตร ให้กับบริษัทเทมาเส็กจากสิงคโปร์ ทำให้กระแสสังคมส่วนใหญ่ โดยเฉพาะปัญญาชน และนักวิชาการ ตั้งคำถามต่อการขายหุ้นในครั้งนี้ และมีผลทำให้การต่อต้าน พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ขยายวงกว้างมากขึ้นทุกที จนทำให้กลุ่มคนที่ต่อต้านบางกลุ่มมารวมตัวกับ นายสนธิ ลิ้มทองกุล จนก่อเกิดเป็นกลุ่มพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตย (ปธาน สุวรรณมงคล 2549: 209)

กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (อังกฤษ: People's Alliance for Democracy, PAD) คือกลุ่มการเมืองที่ต่อต้าน พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร หรือเรียกว่า กลุ่มพันธมิตรกู้ชาติ หรือ เสือเหลือง เป็นกลุ่มการเมืองเคลื่อนไหวทางการเมืองในประเทศไทยที่มีบทบาทสำคัญในช่วง พุทธศักราช 2548 - 2552 โดยเป็นการรวมตัวจากหลายองค์กรทั่วประเทศ และได้รับการสนับสนุนจากหลายฝ่าย ภายใต้จุดประสงค์ในการขับไล่ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ออกจากตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี และแสดงความต้องการให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี แทนอย่างเปิดเผย กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยมีแกนนำคนสำคัญ ได้แก่ นายสนธิ ลิ้มทองกุล และ พล.ต.จำลอง ศรีเมือง สัญลักษณ์หลักของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย มีการใช้สีเหลืองเป็นสัญลักษณ์ และมีการใส่เสื้อสีเหลืองพร้อมผ้าโพกศีรษะที่มีข้อความว่า "กู้ชาติ" และผ้าพันคอสีฟ้า และมีมือตบเป็นเครื่องหมายสัญลักษณ์ (เว็บย่อ: th.wikipedia.org/wiki/PAD 2551)

จนกระทั่งเมื่อวันที่ 19 กันยายน พุทธศักราช 2549 ได้เกิดคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือย่อว่า “คปค.” นำโดย พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน ผู้บัญชาการทหารบก เป็นหัวหน้าคณะโค่นล้ม นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งนับเป็นการก่อรัฐประหารในรอบ 15 ปี นับเป็นการเปลี่ยนวิกฤตการณ์สำคัญในทางการเมืองที่ดำเนินมายาวนานนับตั้งแต่เดือนกันยายน พุทธศักราช 2548 คณะรัฐประหารได้ยกเลิกการเลือกตั้งในเดือนตุลาคม ยกเลิกรัฐธรรมนูญ สักขุบสภา สั่งห้ามการประท้วงและกิจกรรมทางการเมือง ยับยั้งและเซ็นเซอร์สื่อ ประกาศใช้กฎอัยการศึก และจับกุมสมาชิกคณะรัฐมนตรีหลายคน ภายหลังรัฐประหาร คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้จัดตั้งรัฐบาลชั่วคราว โดยมี พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

จึงได้เกิดกลุ่มการเมืองขึ้นอีกกลุ่มหนึ่ง คือกลุ่มที่ให้การสนับสนุน พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ก็คือ กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ แดงทั้งแผ่นดิน หรือ แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (ตัวย่อ: นปช.;อังกฤษ: National United Front of

Democracy Against Dictatorship;UDD) หรือ คนเสื้อแดง มีชื่อเดิมว่า แนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการ (ตัวย่อ: นปค.; อังกฤษ: Democratic Alliance Against Dictatorship: DAAD) เป็นกลุ่มการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่สนับสนุน พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และเป็นกลุ่มผู้ต่อต้านการรัฐประหาร พุทธศักราช 2549 ก่อตั้งเมื่อ พุทธศักราช 2550 มีจุดประสงค์เดิมเพื่อขับไล่ พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีภายหลังจากการรัฐประหาร แต่ได้ยุติการชุมนุมเมื่อ 26 ธันวาคม พุทธศักราช 2550 หลังจากที่พรรคพลังประชาชนได้รับเลือกเป็นเสียงข้างมากในสภาฯ โดยในภายหลังได้กลับมารวมตัวกันอีกครั้งเพื่อต่อต้านพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ในเดือนพฤษภาคม พุทธศักราช 2551 จนมีผู้เสียชีวิตและผู้บาดเจ็บ และหลังการเปลี่ยนขั้วรัฐบาล โดยนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี ทำให้แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติกลับมาชุมนุมเคลื่อนไหวครั้งใหญ่เพื่อขับไล่รัฐบาล ในวันที่ 26 มีนาคม พุทธศักราช 2552 จนเกิดเหตุการณ์การก่อความไม่สงบเมื่อ เมษายน รัฐบาลประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินขึ้นร้ายแรง และยกกำลังทหารปิดล้อมผู้ชุมนุม จนต้องยุติการชุมนุมเมื่อ 14 เมษายน พุทธศักราช 2552 และ แกนนำ 3 คน ได้แก่ นายวิระ มุสิกพงศ์ นายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ และ นพ.เหวง โตจิราการ ถูกควบคุมตัว สัญลักษณ์หลักของกลุ่ม คือ เสื้อแดง และสีแดง (ซึ่งเดิมได้ใช้สีเหลืองเพื่อเป็นสัญลักษณ์ในช่วงเริ่มการต่อสู้ ต่อมามีการใช้ในช่วงการลงประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550 เพื่อให้ประชาชนไม่รับร่าง) และมีการใช้เท้าตบ และหัวใจตบ เพื่อล้อเลียนพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (เว็บบ่อย : th.wikipedia.org/wiki/PAD_2552)

การเกิดกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (กลุ่มเสื้อเหลือง) และกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (กลุ่มเสื้อแดง) ขยายวงกว้างจนมาถึงการจัดตั้งกลุ่มเสื้อเหลือง และ กลุ่มเสื้อแดง ในแต่ละจังหวัดของประเทศไทย รวมทั้งทำให้เกิดกลุ่มเสื้อเหลือง และเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร ด้วย และยังคงมีความชัดเจนในการรวมกลุ่มทางการเมืองมากยิ่งขึ้น เมื่อ นายสนธิ ลิ้มทองกุล แกนนำพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตย เดินทางมาจัดเวทีสัญจร ครั้งแรกที่จังหวัดพิจิตร เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2549 มีผู้ร่วมชุมนุมในครั้งนั้นประมาณ 3,000 กว่าคน ซึ่งเป็นการปลุกกระแสความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิจิตรเป็นอย่างมาก (คำานูน สิทธิสมาน 2548: 14)

โดยเฉพาะด้านพื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้จะทำการศึกษาเฉพาะสมาชิกของทั้ง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเสื้อเหลือง และ กลุ่มเสื้อแดง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร เพราะสมาชิกทั้ง 2 กลุ่ม มารวมตัวกันในอำเภอเมืองพิจิตร และร่วมทำกิจกรรมกันในอำเภอเมืองพิจิตร ตลอดจนประชาชนที่เป็นสมาชิกของทั้ง 2 กลุ่ม ที่มีความตื่นตัวทางการเมือง และออกมาร่วมกันทำกิจกรรมทางการเมือง

เมืองและเคลื่อนไหวยทางการเมือง คือการรวมกลุ่มกัน ในเขตอำเภอเมืองพิจิตร มากที่สุด โดยประชาชนเฉพาะในเขตอำเภอเมืองพิจิตร มีรวมจำนวนทั้งสิ้น 112,603 คน

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลกระทบทางการเมืองจากความขัดแย้ง ของกลุ่มเสื้อเหลืองและ กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร เนื่องจากทั้ง 2 กลุ่ม เป็นกลุ่มกดดันหลักที่ออกมาเคลื่อนไหวยต่อต้านรัฐบาล ท่ามกลางบริบททางการเมืองและสังคมหลายประการ ทั้งนี้จุดต่างที่สำคัญของความขัดแย้งทำให้ประชาชน ผลกระทบทางการเมืองในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นในด้าน การเมือง เศรษฐกิจ สังคม ทั้งทางด้านบวก และทางด้านลบ จากการเกิดกลุ่มทางการเมืองของทั้ง 2 กลุ่มขึ้น อีกทั้งส่งผลด้านอื่น ๆ ปัญหาอุปสรรค กระจายไปถึงทุกชนชั้นในสังคม เริ่มตั้งแต่ เด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษา นิสิต บุคคล พ่อค้า ประชาชน กลุ่ม ชุมชน สังคม หน่วยงาน ของทั้ง รัฐบาล รัฐวิสาหกิจ รวมถึงเอกชน และอีกหลายส่วน

ทั้งนี้ผู้วิจัยในฐานะที่เกิด เติบโต ศึกษาเล่าเรียน และทำงานที่จังหวัดพิจิตร จนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ จึงถือได้ว่าเป็นคนจังหวัดพิจิตรโดยแท้จริง และผู้วิจัย ก็ได้ติดตามความเคลื่อนไหวยทางการเมืองในจังหวัดพิจิตร มาโดยตลอด และมองเห็นถึงความสำคัญของกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง ว่ามีลักษณะอย่างไรบ้างทั้งในเรื่องของ 1) กลุ่มเสื้อเหลือง และ กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร เป็นเครื่องแสดงว่าประเทศมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย 2) กลุ่มเสื้อเหลือง และ กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร เป็นตัวกลางระหว่างประชาชนกับรัฐบาล 3) กลุ่มเสื้อเหลือง และ กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร เป็นตัวส่งเสริมบทบาทพรรคการเมือง 4) กลุ่มเสื้อเหลือง และ กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร เป็นเครื่องมือพัฒนาตัวบุคคล จากความขัดแย้งของกลุ่มเสื้อเหลือง และ กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร ได้ส่งผลกระทบทั้งทางด้านบวก และผลกระทบทางด้านลบ ในจังหวัดพิจิตร และอาจกล่าวได้ว่าทั้งผลกระทบทางด้านบวก และผลกระทบทางด้านลบ อาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงสร้างสรรค์ และไม่สร้างสรรค์ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทั้งด้านระบบการเมือง การพัฒนาการเมือง กระบวนการทางการเมืองของแต่ละกลุ่ม และสถาบันทางการเมือง

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงกลุ่มผลประโยชน์ ได้แก่ กลุ่มเสื้อเหลือง และ กลุ่มเสื้อแดง ว่าได้ส่งผลกระทบทางการเมืองอะไรบ้าง มีลักษณะของความขัดแย้งระหว่างกลุ่มอย่างไร และแนวโน้มของผลกระทบทางการเมืองของ กลุ่มเสื้อเหลือง- กลุ่มเสื้อแดง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร จะเป็นไปอย่างไร เพื่อจะได้รวบรวมเป็นข้อมูลทางวิชาการ และทราบถึงผลกระทบทางการเมือง ลักษณะของความขัดแย้งทางการเมือง และ ตลอดจนแนวโน้มของผลกระทบทางการเมืองของกลุ่ม เสื้อเหลือง และ กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร ตามคำถามดังกล่าวข้างต้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

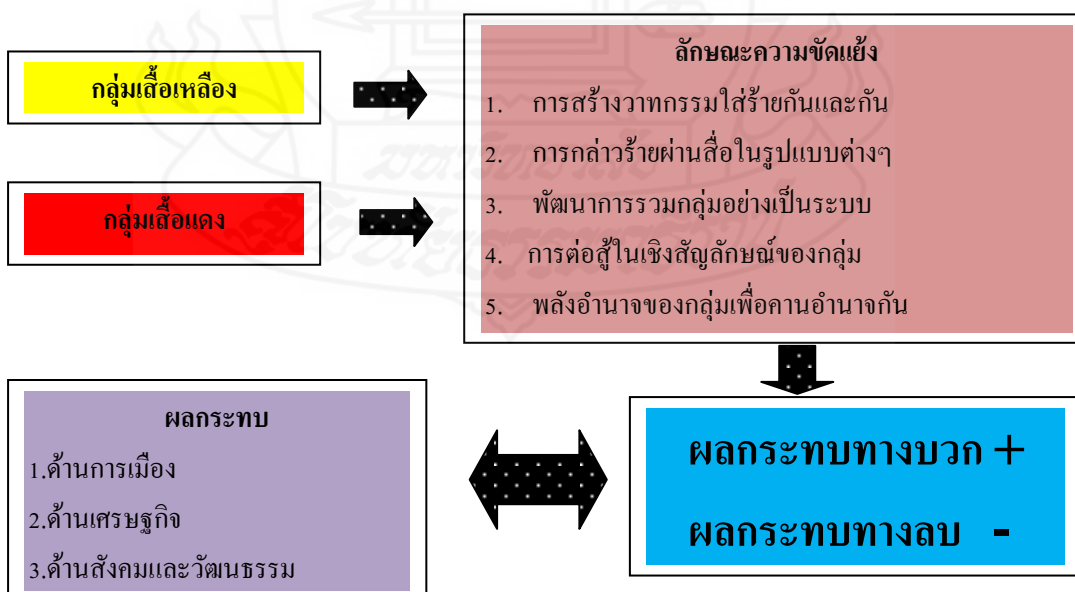
2.1 เพื่อศึกษาถึงลักษณะความขัดแย้งทางการเมือง ของ กลุ่มเสื้อเหลือง และ กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร

2.2 เพื่อศึกษาถึงผลกระทบทางการเมืองทั้งทางดีและทางลบจากความขัดแย้งของกลุ่มเสื้อเหลือง และ กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร

2.3 เพื่อศึกษาถึงแนวโน้มของผลกระทบทางการเมืองจากความขัดแย้ง ของ กลุ่มเสื้อเหลือง และ กลุ่มเสื้อแดงในจังหวัดพิจิตร

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษารวบรวมที่เกี่ยวกับเรื่อง ผลกระทบทางการเมืองทั้งทางบวกและทางลบ จากความขัดแย้ง ของ กลุ่มเสื้อเหลือง และ กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร ผู้ศึกษาได้นำแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับ แนวคิด เกี่ยวกับผลกระทบ ความขัดแย้ง การเมือง กลุ่ม กลุ่มการเมือง กลุ่มผลักดัน หรือกลุ่มกดดัน หรือ กลุ่มอิทธิพล กลุ่มผลประโยชน์ ผู้นำ วัฒนธรรมทางการเมือง แนวคิดทาง เศรษฐกิจ แนวคิดทางการเมืองสังคมและวัฒนธรรม ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดพิจิตร และงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง อื่น ๆ มาตั้งเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 ด้านประเด็นวิจัย

ศึกษาถึง ผลกระทบทางบวก ผลกระทบทางลบ ที่มีผลกระทบต่อด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองมีอย่างไร จากลักษณะความขัดแย้งทางการเมือง ระหว่าง กลุ่มเสื้อเหลือง และ กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร โดยศึกษาจากลักษณะของการสร้างวาทกรรมใส่ร้ายกันและกัน , การอาศัยสื่อโจมตีกันและกัน , นวัตกรรมของการรวมกลุ่ม การต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์ ของทั้งสองกลุ่ม และค่านิยมร่วมกันและพลังอำนาจของกลุ่ม

4.2 ด้านพื้นที่ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาเฉพาะสมาชิกของทั้ง 2 กลุ่ม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร เพราะสมาชิกทั้ง 2 กลุ่ม มีมากที่สุดและมีกิจกรรมทางการเมืองต่างๆ มากที่สุด

4.3 ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

4.3.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ได้แก่

- 1) กลุ่มแกนนำ กลุ่มเสื้อเหลือง และ กลุ่มเสื้อแดง
- 2) กลุ่มเงินทุน ของกลุ่มเสื้อเหลือง และ กลุ่มเสื้อแดง
- 3) กลุ่มผู้ร่วมกิจกรรมเป็นประจำ ของกลุ่มเสื้อเหลือง และ กลุ่มเสื้อแดง
- 4) กลุ่มประชาสัมพันธ์การสื่อสารของกลุ่มเสื้อเหลือง และกลุ่มเสื้อแดง

กลุ่มที่ 2 กลุ่มประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งทางการเมือง ระหว่าง กลุ่มเสื้อเหลือง และ กลุ่มเสื้อแดง ประชาชนที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร จำนวน 112,603 คน

4.3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ในการศึกษาผลกระทบทางการเมืองจากความขัดแย้งของกลุ่มเสื้อเหลือง เสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีเจาะจง จำแนกได้ ดังนี้

1) กลุ่มแกนนำ กลุ่มเสื้อเหลือง	จำนวน 2 คน
2) กลุ่มแกนนำ กลุ่มเสื้อแดง	จำนวน 2 คน
3) กลุ่มเงินทุนกลุ่มเสื้อเหลือง	จำนวน 1 คน
4) กลุ่มเงินทุน กลุ่มเสื้อแดง	จำนวน 1 คน

- 5) กลุ่มประชาสัมพันธ์และการสื่อสารกลุ่มสื่อเหลือง จำนวน 2 คน
- 6) กลุ่มประชาสัมพันธ์และการสื่อสารกลุ่มสีแดง จำนวน 2 คน
- 7) กลุ่มผู้ร่วมกิจกรรมของกลุ่มสื่อเหลืองเป็นประจำ จำนวน 5 คน
- 8) กลุ่มผู้ร่วมกิจกรรมกลุ่มสีแดงเป็นประจำ จำนวน 5 คน

รวมทั้งสิ้น จำนวน 20 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งทางการเมืองระหว่าง กลุ่มสื่อเหลือง และ กลุ่มสีแดง ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร จำนวน 400 คน ซึ่งได้จากการสุ่มโดยใช้สูตรของ Taro Yamane

4.4 ระยะเวลาในการศึกษาวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

4.4.1 การเก็บข้อมูลจากเอกสารชั้นต้น เอกสารชั้นรอง เอกสารชั้นสาม ใช้ระยะเวลา ตั้งแต่เดือนตุลาคม พุทธศักราช 2552 – เมษายน พุทธศักราช 2553

4.4.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ใช้ระยะเวลา ตั้งแต่เดือน ตุลาคม พุทธศักราช 2552 – ธันวาคม พุทธศักราช 2553

4.4.3 การสัมภาษณ์เจาะลึกกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2 ใช้ระยะเวลา ตั้งแต่เดือน มกราคม พุทธศักราช 2554 – พฤษภาคม พุทธศักราช 2554

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 ความขัดแย้งทางการเมือง ของกลุ่มสื่อเหลือง - กลุ่มสีแดง ในจังหวัดพิจิตร หมายถึง การไม่ยอมรับจุดประสงค์ และความไม่ยอมเข้าใจกันและของกลุ่มตรงข้ามในทุกด้าน

5.2 ผลกระทบทางการเมือง หมายถึง ผลเกิดจากความขัดแย้งทางการเมืองที่ส่งผลในทุกด้านและ เป็นผลที่เกิดขึ้นได้ทั้งทางบวก และทางลบ กรณีในพื้นที่ศึกษา ในจังหวัดพิจิตร

5.3 ผู้นำกลุ่ม หมายถึง บุคคลผู้มีความสามารถที่จะควบคุมพฤติกรรมของบุคคล หรือกลุ่มบุคคล โดยทางตรง และทางอ้อม หรือคนในกลุ่มให้การยอมรับหรือสนับสนุน โดยมีผลประโยชน์ตอบแทนให้กับผู้เป็นผู้นำ หรือตอบแทนทั้ง 2 ฝ่าย ทั้งแบบรูปธรรม และ นามธรรม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการรักษาผลประโยชน์ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

5.4 กลุ่ม หมายถึง บุคคลที่รวมตัวกันเพื่อรักษาผลประโยชน์ หรือเพื่อให้กลุ่มบรรลุเป้าหมายตามที่ผู้เข้าร่วมในกลุ่มมีความคิดเห็นหรือต้องการร่วมกัน

5.5 กลุ่มเสื้อเหลือง หมายถึง คนที่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เช่น การชุมนุมประท้วงรัฐบาล เป็นต้น โดยการสวมเสื้อสีเหลือง ผ้าพันคอสีฟ้า และมีมือตบ เป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม และมีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมทางการเมืองร่วมกันเสมอ มีการนัดการรวมกลุ่มกันเพื่อร่วมชุมนุมต่อต้าน หรือสนับสนุนทางการเมือง โดยมี นายสนธิ ลิ้มทองกุล เป็นแกนนำคนสำคัญ

5.6 กลุ่มเสื้อแดง หมายถึง คนที่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เช่น การชุมนุมประท้วงรัฐบาล เป็นต้น โดยการสวมเสื้อสีแดง และเท้าตบ เป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม และมีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมทางการเมืองร่วมกันเสมอ มีการนัดการรวมกลุ่มกันเพื่อร่วมชุมนุมต่อต้าน หรือสนับสนุนทางการเมือง โดยมี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นแกนนำคนสำคัญ

5.7 จังหวัดพิจิตร หมายถึง จังหวัดหนึ่งทางภาคเหนือของประเทศไทย มีอาณาเขตพื้นที่ และ เขตติดต่อทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดพิจนุโลก ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดนครสวรรค์ ทิศตะวันออก ติดต่อกับ จังหวัดเพชรบูรณ์ ทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดกำแพงเพชร

5.8 อิทธิพล หมายถึง อำนาจที่สามารถบันดาลให้ผู้อื่นคล้อยตาม หรือทำตาม นอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ ที่สามารถให้บุคคลใด หรือกลุ่มบุคคลใด กระทำให้เกิดผลต่อพฤติกรรมของบุคคลอื่น หรือกลุ่มอื่น ให้เป็นไปในทางที่สอดคล้องหรือตรงกับความต้องการของบุคคลนั้น

5.9 ผลประโยชน์ หมายถึง สิ่งที่เป็นความพอใจในแต่ละปัจเจกชน อาจนับเป็นมูลค่าตามตัวเงิน และไม่อาจนับเป็นตัวเงินได้ เช่น เกียรติยศ ชื่อเสียง ความสุขทางวัตถุธรรม/ นามธรรม ,เงิน , สิ่งของ

5.10 พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร หมายถึง อดีตผู้ก่อตั้งพรรคไทยรักไทย และอดีตนายกรัฐมนตรี ผู้สนับสนุนเงินทุนอยู่เบื้องหลัง ก่อให้เกิด กลุ่มเสื้อแดงและเป็นบุคคลสำคัญที่กลุ่มคนเสื้อแดงให้การยอมรับและสนับสนุนทางการเมือง

5.11 นายสนธิ ลิ้มทองกุล หมายถึง บุคคลผู้เป็นแกนนำ และก่อกำเนิดกลุ่มเสื้อเหลือง

5.12 แกนนำ หมายถึง บุคคลผู้ทำหน้าที่ปลุกระดมกลุ่มบุคคล ให้ทำตามความคิดของตนเองได้ และผู้มีบทบาทสำคัญในการชี้นำคนในกลุ่มหรือฝ่ายเดียวกันในหลายๆ ด้าน

5.13 กลุ่มสนับสนุน หมายถึง บุคคลที่อาจแสดงตัวได้ หรือไม่อาจแสดงตัวได้ แต่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสนับสนุนกลุ่มของตน ให้เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของกลุ่มของตน

5.14 กลุ่มนักกิจกรรม หมายถึง บุคคลผู้แสดงตนเพื่อต้องการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่ม ในกิจกรรมทุกอย่างของกลุ่มของตนในทุกเรื่อง

5.15 กลุ่มการเงิน หมายถึง กลุ่มบุคคลผู้ให้การสนับสนุนกลุ่มของตนเอง ในลักษณะของปัจจัยต่าง ๆ ในการต่อสู้กับอีกกลุ่มหนึ่ง อาจจะแสดงตนในสังคมหรือไม่แสดงตนในสังคมก็

ได้ แต่ได้ให้ทุน เงิน และทรัพย์สินจำนวนหนึ่ง หรือให้สถานที่ในการรวมกลุ่ม ให้อาหารและเครื่องคี่มิให้การสนับสนุนในทุกด้านของการรวมกลุ่ม

5.16 กลุ่มสื่อสาร หมายถึง การส่งข่าวทางการเมืองของกลุ่มตนให้บุคคลอื่นๆ รับรู้ความเคลื่อนไหวทางการเมืองโดยการสื่อสารในหลายทาง เช่น ใบปลิว โปสเตอร์ บัตรสนเท่ห์ แผ่นผ้า ป้ายประกาศ รถยนต์รับจ้างประกาศโฆษณา ป้ายโฆษณา วิทยุ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต ข้อความสั้นผ่านโทรศัพท์ (SMS) ภาพผ่านโทรศัพท์ (MMS) โทรศัพท์ทุกชนิด

5.17 ผลกระทบทางบวก หมายถึง ความขัดแย้งที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ทั้งด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจการเมือง ด้านสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัด พิจิตร

5.18 ผลกระทบทางลบ หมายถึง ผลกระทบด้านระบบการเมือง สังคมการเมือง เศรษฐกิจการเมือง และ วัฒนธรรม และสถาบันทางการเมือง ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) เป็นความขัดแย้งนำไปสู่ความตึงเครียดมากขึ้น หรือมีผลกระทบต่อสุขภาพจิตของคนในจังหวัดมากขึ้น
- 2) เป็นความขัดแย้งที่ทำให้เกิดการสูญเสียทรัพยากรและเวลามากเกินไป
- 3) เป็นความขัดแย้งที่ทำให้เกิดการแบ่งเป็นพรรคเป็นพวกขึ้นมา
- 4) เป็นความขัดแย้งที่มุ่งจะเอาชนะกันมากกว่าที่จะมองถึงผลกระทบโดยรวม
- 5) เป็นความขัดแย้งที่นำไปสู่ความยุ่งเหยิงในสังคม
- 6) เป็นความขัดแย้งที่นำไปสู่ความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ ทั้งการใช้ถ้อยคำทางภาษา กล่าวหา กล่าวร้ายกันและกัน ไปจนถึงการทำร้ายร่างกายจนบาดเจ็บ และถึงชีวิต

5.19 กลุ่มผลประโยชน์ หมายถึง กลุ่มผู้ทรงอิทธิพล ซึ่งมีได้สังกัดพรรคการเมืองใด ๆ แต่มีผลประโยชน์ร่วมกัน และใช้อิทธิพลนั้นดำเนินการโฆษณาชักจูง หรือดำเนินการอย่างอื่น เพื่อให้การเมืองหันเหไปเป็นประโยชน์แก่กลุ่ม

5.20 กลุ่มการเมือง หมายถึง กลุ่มคนจำนวนหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการรวมตัวจากคนที่มีความนิยมร่วมกันหรือมีความต้องการผลประโยชน์ประเภทเดียวกันหรือร่วมกัน และต้องการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล บางกลุ่มอาจเกิดจากเครือข่าย ผู้ให้การอุปถัมภ์กับผู้บริหารอุปถัมภ์ และเกิดจากชักจูงระหว่างเพื่อนหรือคนรู้จักให้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทางการเมือง

5.21 เศรษฐกิจ หมายถึง ความสะพัด ความคล่อง ของการบริโภค และอุปโภค ทั้งในเรื่องของทรัพย์สิน สิ่งของมีค่า วัตถุมิค่า และสิ่งที่ไม่ใช่ทรัพย์สิน การมีความคล่องตัวของ

อุปโลก บริโลก เพื่อการดำรงชีวิตให้ครบในปัจจัย 4 ของมนุษย์ และสภาวะสุขภาพจิตของตัวบุคคล ทั้งที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม ความคล่องตัวของ การดำรงชีวิตของประชาชนในจังหวัดพิจิตร

5.22 **สังคมและวัฒนธรรม** หมายถึง แบบแผนการดำเนินชีวิตที่เป็นแบบเดิม ๆ ที่เคยปฏิบัติสืบทอดกันมา สืบทอดกันมา ยึดถือกันมา ปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน โดยถือเป็นเรื่องปกติในชีวิตประจำวัน ยึดถือปฏิบัติระหว่างคนในสังคมจังหวัดพิจิตร สืบทอดกันมา จนเป็นอาชญา จนเป็นเรื่องปกติธรรมดา และปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน ในการดำรงชีวิตประจำวันของสังคมประชาชนในจังหวัดพิจิตร

6. ข้อจำกัดในการวิจัย

เนื่องจากงานวิจัยเป็นเรื่องเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมืองในปัจจุบัน ซึ่งเป็นเรื่องของความขัดแย้งทางการเมืองของ กลุ่มเสื้อเหลือง และกลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร ประชากรและกลุ่มตัวอย่างไม่ต้องการใช้ชื่อจริง นามสกุลจริง เพราะด้วยข้อจำกัดทางกฎหมาย และผลข้างเคียงอื่น ๆ ที่อาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ฉะนั้นในงานวิจัยนี้จึงไม่สามารถแจ้งชื่อจริงและนามสกุลจริงของผู้ให้ข้อมูลได้ โดยผู้วิจัยได้ใช้นามสมมุติแทนตัวบุคคลในการให้สัมภาษณ์ และการตอบคำถามต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูลมาประกอบในการวิจัย

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทำให้ทราบถึงลักษณะของความขัดแย้งทางการเมืองของกลุ่ม เสื้อเหลือง และ กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร

7.2 ทำให้ทราบถึงผลกระทบทางการเมืองทั้งทางบวก และทางลบ จากความขัดแย้งทางการเมือง ของกลุ่ม เสื้อเหลือง และ กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร

7.3 ทำให้ทราบถึงแนวโน้มของผลกระทบทางการเมืองของกลุ่ม เสื้อเหลือง และ กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร

7.4 นักศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ที่สนใจ สามารถเข้าใจและนำไปเป็นเอกสารประกอบวิธีการการแก้ไขปัญหาหรือป้องกันการเกิดปัญหา ในเรื่องของผลกระทบทางจากความขัดแย้งทางการเมืองของกลุ่ม เสื้อเหลือง และ กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร

7.5 กระทรวงศึกษาธิการสามารถนำไปเป็นข้อเสนอต่องานบริหารในการสร้างสื่อต่อเยาวชนไทยให้มีความเข้าใจในเรื่องการเมืองของประเทศไทยอย่างเหมาะสม และนำไปใช้พัฒนา

บุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในระบบการเมืองที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน และ
อนาคตอย่างสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ผู้วิจัยได้กล่าวถึงแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและนำมาใช้ศึกษากับเรื่องความขัดแย้งทางการเมืองของกลุ่มเสื้อเหลือง - กลุ่มเสื้อแดง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับผลกระทบ
2. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับความขัดแย้ง
3. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการเมือง
4. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับกลุ่ม
5. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับกลุ่มการเมือง
6. แนวคิดของ กลุ่มผลักดัน หรือกลุ่มกดดัน หรือ กลุ่มอิทธิพล
7. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับผลประโยชน์ และกลุ่มผลประโยชน์
8. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับผู้นำ
9. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับเศรษฐกิจการเมือง
10. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับสังคมการเมือง
11. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง
12. ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดพิจิตร
13. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับผลกระทบ

พจนานุกรม ฉบับเฉลิมพระเกียรติ (พุทธศักราช 2530: 352) ให้ความหมายของ คำว่า “ผล” หมายถึง ความงอกงาม ความเจริญ กำไร ดอกเบี้ย ประโยชน์ที่ได้ สิ่งที่เกิดจากเหตุ นอกจากนั้น พจนานุกรม ฉบับเฉลิมพระเกียรติ (พุทธศักราช 2530: 17) ยังได้อธิบายคำว่า “กระทบ” หมายถึง โดน ถูกต้อง ปะทะ พุดหรือทำให้กระเทือน ไปถึงผู้อื่น

ผลกระทบ หมายถึง ผลทั้งหมดของนโยบายที่มีขึ้นในสภาพแห่งความเป็นจริงในโลก อันได้แก่ผลกระทบที่มีต่อสถานการณ์ และกลุ่มเป้าหมาย ผลกระทบที่มีต่อสถานการณ์ต่าง ๆ และกลุ่มอื่น ๆ นอกเหนือไปจากกลุ่มเป้าหมาย ผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต ค่าใช้จ่าย

ทางตรงที่ใช้สำหรับทรัพยากรของโครงการ ค่าใช้จ่ายทางอ้อมต่าง ๆ รวมทั้งค่าเสียโอกาสด้วย (พระมหาอัมพร จำปาปลา 2543: 26)

ผลกระทบ หมายถึง ผลกระทบเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้เสมอ ด้วยเหตุผลหลายอย่างหลายประการ โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว ผลประโยชน์ / และ / หรือ / ผลเสียหายอันเกิดจากกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยตรง ผลกระทบเกิดจากความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุเป็นผลต่อกัน ของการเปลี่ยนแปลงระดับปฐม ไปสู่ระดับต่อ ๆ ไป ผลของการเปลี่ยนแปลงระดับปฐมเป็นผลที่เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของแผนและโครงการ และผลอันนั้น จะมีส่วนทำให้เกิดผลกระทบต่อไปได้อีกระดับหนึ่ง หรือหลายระดับ ได้เป็นกรณี ๆ ไป (ชาคริต ตันพิรุฬห์ 2543: 23)

ผลกระทบ หมายถึง ผลที่ตามมาจากผลงานหรือผลผลิต หรือผลประโยชน์ของแผนงาน อาจกระทบได้ทั้งทางบวก และทางลบ อาจเกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายหรือมิใช่กลุ่มเป้าหมาย ทั้งในปัจจุบัน และอนาคตด้วย (สุวรรณ พุกคณา 2548: 33)

สรุปได้ว่า ผลกระทบ หมายถึง ผลประโยชน์ / ผลเสียหาย อันเกิดจากกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งของการกระทำในเหตุใดเหตุหนึ่ง ที่มีทั้งด้านสร้างสรรค์ และทำลาย แต่สิ่งที่สังคมปรารถนา คือด้านที่สร้างสรรค์ ไม่ใช่ความขัดแย้งด้านทำลาย ที่อาจส่งผลกระทบต่อความรุนแรง อาจกระทบได้ทั้งทางบวกและทางลบ อาจเกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายหรือมิใช่กลุ่มเป้าหมาย ทั้งในปัจจุบันและอนาคตด้วย ทั้งนี้ผลกระทบที่ตามมานั้น ขึ้นอยู่กับว่า ความขัดแย้งได้รับการจัดการไปในทิศทางใด ผลที่เกิดจากการกระทำตามนโยบาย ทั้งโดยทางตรง และทางอ้อม ที่เกิดขึ้นได้ทั้ง ในระยะปัจจุบัน และส่งผลถึงอนาคต

2. แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้ง

2.1 ความหมายของคำว่า “ความขัดแย้ง”

พจนานุกรม ฉบับเฉลิมพระเกียรติ (พุทธศักราช 2530: 80) ให้ความหมายของ “ความขัดแย้ง” หมายถึง ความไม่ลงรอยกัน นอกจากนี้ยังได้อธิบายคำว่า “ขัด” หมายถึง ไม่ใคร่จะมี ฝืดเคือง ไม่คล่อง ไม่ปกติ ไม่ทำตาม ฝ่าฝืน ขึ้นไว้ และ พจนานุกรม ฉบับเฉลิมพระเกียรติ (พุทธศักราช 2530: 437) ให้ความหมายของคำว่า “แย้ง” หมายถึง ไม่ลงรอยเดียวกัน ด้านไว้ ทานไว้

พจนานุกรมของเว็บสเตอร์ (Websters Dictionary) กล่าวว่า ความขัดแย้ง (Conflict) มาจากภาษาละตินว่า “Confligere” ซึ่งแปลว่า การต่อสู้ การสงคราม ความพยายามที่จะเป็นเจ้าของ การเผชิญหน้าเพื่อมุ่งร้าย การกระทำที่ไปด้วยกัน ไม่ได้ในลักษณะตรงกันข้าม การไม่ถูกกันเมื่อมีความคิดหรือการกระทำที่ไม่เหมือนกัน

ความขัดแย้งในทฤษฎีของ เดวิด ดี. เมเยอร์ (David D. Myer) ความขัดแย้งหมายถึง การที่ทั้งสองฝ่ายมีการรับรู้ที่ไปด้วยกันไม่ได้ เรื่องที่เกี่ยวกับการกระทำหรือจุดมุ่งหมาย ไม่ว่าจะการรับรู้จะถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็ตาม คนที่อยู่ในภาวะความขัดแย้งจะมีความรู้สึกที่ว่าถ้าหากฝ่ายหนึ่งชนะอีกฝ่ายหนึ่งจะแพ้ (David D. Myer, 1983 อ้างถึงใน อารี เพชรสุต 2544: 290)

ความขัดแย้งในทฤษฎีของ แม็ก และ สไนเดอร์ (Mack R.W. & Snyder) หมายถึง กระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่ม ที่มีความคิดตรงกันข้ามและมีค่านิยมที่แตกต่างกัน (Mack R.W. & Snyder 1957 อ้างถึงใน อารี เพชรสุต 2544: 290)

ความขัดแย้งในทฤษฎีของ พอนด์รี่ (Pondy, L.R.) หมายถึง ความขัดแย้งจะต้องสังเกตถึงองค์ประกอบหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับบุคคล เช่น สภาพแวดล้อม ที่เป็นเงื่อนไขที่เกิดก่อนความขัดแย้ง อารมณ์ การรับรู้ และพฤติกรรมของบุคคล มี 2 แบบคือ 1) อาการแอบแฝงของความขัดแย้ง คือ ความขัดแย้งเกี่ยวกับการแข่งขันในด้านทรัพยากรที่มีน้อยหรือหายาก 2) ความขัดแย้งประเภทที่มองเห็นได้ เกิดจากความเข้าใจผิดระหว่างกันต่อสิ่งที่มีอยู่หรือเป็นจริง และจะแก้ความขัดแย้งประเภทนี้ได้ก็โดยเพิ่มประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสาร (Pondy, L.R., 1967 อ้างถึงใน อารี เพชรสุต 2544: 290)

ความขัดแย้งในทฤษฎีของ โทมัส (Thomas K.W.) หมายถึง ความขัดแย้ง การจะให้ความหมายต้องพิจารณาองค์ประกอบหลายด้านให้ละเอียดถี่ถ้วน แล้วจึงสรุป ความขัดแย้งเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อกัน ในด้านลบ เช่น ความรู้สึกคับข้องใจ รู้สึกไม่ชอบ รู้สึกต่อต้าน และความรู้สึกดังกล่าวอาจเกิดขึ้นภายในกลุ่ม ระหว่างกลุ่ม (Thomas, 1976 อ้างถึงใน อารี เพชรสุต 2544: 290)

ความขัดแย้งในทฤษฎีของ โรบบินส์ (Robbins) หมายถึง การติดต่อสังสรรค์กันทุกรูปแบบของบุคคล หรือกลุ่ม ที่มีการต่อต้าน และเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน รวมทั้งการที่มีเป้าหมายตรงกัน หรือมีความต้องการอย่างเดียวกัน แต่ไม่สามารถจัดสรรได้ลงตัว มีค่านิยมที่เหมือนกันหรือต่างกันได้ มีการติดต่อที่ปกปิดและเปิดเผย (Robbins, 1974 อ้างถึงใน อารี เพชรสุต 2544: 290)

ความขัดแย้งในทฤษฎีของ มิลตัน (Milton: 1981) หมายถึง การที่บุคคลทั่วไปมักจะนำความขัดแย้งมาใช้ร่วมกับการแข่งขัน บางครั้งก็มาใช้ในความหมายอันเดียวกัน แต่ตามความจริงแล้ว การแข่งขันไม่จำเป็นต้องมีความขัดแย้ง หรือปฏิปักษ์ต่อกัน เพราะการแข่งขันมีมากมายหลายอย่าง ที่ไม่นำไปสู่ความขัดแย้ง เช่น การแข่งขันกันเป็นคนดี แข่งขันกันเพิ่มคุณภาพ และการแข่งขันบางอย่างเราไม่ต้องไปแข่งขันกับคนอื่นแต่แข่งขันกับตนเอง (Milton, 1981 อ้างถึงใน อารี เพชรสุต 2544: 290)

ความขัดแย้ง หมายถึง เป็นปรากฏการณ์ที่สามารถเกิดขึ้นได้ และที่มาของความขัดแย้งเกิดจาก ตัณหา มานะ ทิฐิ ซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญที่ทำให้มนุษย์ออกไปแสดงบทบาทต่างๆ ที่ทำให้เกิดภาวะที่เรียกว่า ดิตรอน หรือทำลายสันติ ความขัดแย้งเป็นธรรมชาติของสิ่งทั้งหลาย เพราะสิ่งทั้งหลายมีความแตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างกันดังกล่าวจะทำให้เกิดความขัดแย้ง พร้อมกันนั้นก็ทำให้เกิดความหลากหลาย ความสมบูรณ์ แต่มนุษย์ก็มีความสามารถในการจัดการ ซึ่งย่อมจะเอาประโยชน์จากความขัดแย้งได้ หากจะแปรผลของความแตกต่างนั้นให้กลายเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ ความขัดแย้งจะเป็นประโยชน์ได้ ต้องมาจากเจตนาที่ดี ปราบปรามที่ดี มีจุดมุ่งหมายที่ดีเพื่อความดีงาม ความเจริญ ความก้าวหน้า ของประเทศชาติ และความสุขร่มเย็น ของสังคม (พระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตโต 2541: 5)

ความขัดแย้ง หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคลหรือองค์การตั้งแต่ 2 ฝ่าย หรือมากกว่า 2 ฝ่าย ขึ้นไปโดยที่ฝ่ายหนึ่งพยายามที่จะป้องกันหรือบีบบังคับเพื่อผลอย่างใดขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งพยายามต่อต้านแนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับความขัดแย้ง ได้เสนอแนวคิดต่อความขัดแย้งว่ามี 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ด้วยกัน โดยที่แนวคิดกลุ่มแรกจะมีมุมมองของความขัดแย้งในทางลบ (Negative) หรือเป็นแนวคิดดั้งเดิมหรือประเพณีนิยม (Traditional perspective) และแนวคิดกลุ่มที่สองจะมีมุมมองของความขัดแย้งในทางบวก (Positive) หรือเป็นแนวคิดใหม่ (Contemporary viewpoint) (ชรินทร์ ชูณหพันธ์ 2544: 121)

แนวคิดกลุ่มแรก เป็นแนวคิดดั้งเดิม มองว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ไม่ดี ความขัดแย้งถูกมองไปในทางลบ เห็นว่าความขัดแย้งเป็นความรุนแรง เป็นการทำลายล้าง ไม่เป็นประโยชน์ ควรหลีกเลี่ยงหรือกำจัดให้หมดไป ความขัดแย้งเป็นเรื่องของความผิดพลาดของคนใดคนหนึ่ง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องหาคนผิดให้ได้ ความขัดแย้งเป็นเรื่องเสียหาย ดังนั้นจะต้องพยายามช่วยกันปิดบังไว้ ความขัดแย้งเป็นผลมาจากความผิดพลาดหรือความล้มเหลวในการสื่อสาร ขาดความเข้าใจกัน เป็นความผิดพลาดของผู้บริหาร

แนวคิดกลุ่มที่สอง เป็นแนวคิดใหม่ มองว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งจำเป็น เป็นพลังทางบวกที่ส่งเสริมการทำงานของกลุ่ม ช่วยให้กลุ่มทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การที่ปราศจากความขัดแย้งจะหยุดอยู่กับที่ เฉื่อยชา ไม่มีการเปลี่ยนแปลง แนวคิดของกลุ่มนี้เชื่อว่าความขัดแย้งจะมีประโยชน์ไม่ใช่ทั้งหมดหรือเลวทั้งหมด ความขัดแย้งจะมีประโยชน์ หรือเป็นโทษขึ้นอยู่กับชนิดของความขัดแย้งและระดับของความขัดแย้ง ถ้าความขัดแย้งมีระดับน้อยเกินไปจะก่อให้เกิดความเฉื่อยชาขาดความกระตือรือร้น เกิดความแตกแยกในองค์การ เกิดความวุ่นวายในองค์การความขัดแย้งที่อยู่ในระดับที่เหมาะสมจะทำให้บุคคลมีความคิดสร้างสรรค์มุ่งที่จะแก้ปัญหามากกว่าจะปิดปัญหา ดังนั้นกลุ่มนี้ จะมองว่าความขัดแย้งที่อยู่ในระดับต่ำหรือมีน้อยเกินไปจะทำให้ ประสิทธิภาพ

ขององค์การต่ำในทำนองเดียวกันความขัดแย้งที่อยู่ในระดับสูงเกินไป จะทำให้ประสิทธิภาพขององค์การต่ำไปด้วย เช่นกัน ความขัดแย้งที่อยู่ในระดับปานกลางหรือในระดับที่เหมาะสมจะทำให้องค์การมีประสิทธิภาพในระดับที่สูง

ความขัดแย้ง หมายถึง การดิ้นรนต่อสู้เพื่อความต้องการ ความปรารถนา ความคิด ความสนใจของบุคคลที่ไปด้วยกันไม่ได้หรือที่เป็นตรงกันข้าม ความขัดแย้งเกิดขึ้นเมื่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต้องเผชิญกับเป้าหมายที่ไม่สามารถทำให้ทุกฝ่ายพอใจ ความขัดแย้งเป็นพฤติกรรมที่ไม่ลงรอยกัน หรือพฤติกรรมที่ไปด้วยกันไม่ได้ระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ที่มีความสนใจแตกต่างกัน พฤติกรรมที่ไปด้วยกันไม่ได้ในที่นี้หมายถึง การกระทำของฝ่ายหนึ่งที่ตั้งใจไปยังยัง สกัดกั้น หรือสร้างความคับข้องใจให้แก่อีกฝ่ายหนึ่ง (สุวรรณ พุคณา 2548: 7)

ในการอยู่ร่วมกันจะต้องเกิดความขัดแย้ง จึงควรที่จะศึกษาถึงความขัดแย้ง ให้รู้จักและเข้าใจประโยชน์และความหมายของคำว่า “ความขัดแย้ง” ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมาย ดังนี้คือ

ความขัดแย้งมักจะเข้าใจได้ถึงสภาพอาการต่าง ๆ การเกลียดชัง การแข่งขันชิงดีกันระหว่างกลุ่มไม่ให้ความร่วมมือ สภาพความขัดแย้งเกิดขึ้นเมื่อฝ่ายหนึ่งมุ่งที่จะบรรลุความสำเร็จของเป้าหมาย โดยเอาชนะเหนือฝ่ายหนึ่ง (อดุลย์ รัตศิริ 2548: 35)

ความขัดแย้ง คือ สภาพการณ์ที่คนหรือกลุ่มคนเกิดความไม่เข้าใจกัน มีความรู้สึกไม่พอใจกัน หรือคับข้องใจที่จะปฏิบัติงานจากความต้องการของคนต่อทรัพยากรที่ไม่สามารถสนองตอบ (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ 2540: 11)

ความขัดแย้ง คือ ลักษณะที่รวมกัน ทั้งความขัดแย้งระหว่างบุคคลระหว่างกลุ่ม และความขัดแย้งในตัวเองไว้ว่า ความขัดแย้งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลประสบปัญหาในการตัดสินใจและเมื่อบุคคลสองฝ่ายสองกลุ่มหรือมากกว่ามีความเห็น ความเชื่อ ค่านิยม ข้อมูลข่าวสารและผลประโยชน์ไม่สอดคล้องกัน (ธรรมศักดิ์ สุเมตติกุล 2544: 18)

แมค (Mack) และสไนเดอร์ (Snyder, 1957 อ้างถึงใน อารี เพชรสุต 2544: 290) ความขัดแย้ง คือ เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่มที่มีความคิดตรงกันข้าม และมีค่านิยมที่แตกต่างกัน ส่วน แพนดี (Pandy , 1967 อ้างถึงใน อารี เพชรสุต 2544: 290) ได้ให้ข้อสังเกตว่าการจะให้ความหมายของความขัดแย้งนั้นจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับบุคคล เช่น สภาพสิ่งแวดล้อมที่เป็นเงื่อนไขก่อนเกิดความขัดแย้ง อารมณ์ การรับรู้ และพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ความขัดแย้งเป็นกระบวนการระยะยาวพอสมควรที่มีเงื่อนไขและกระบวนการทางจิตวิทยาครบถ้วน

ผลของความขัดแย้ง (อารี เพชรสุต 2544: 307) ได้กล่าวไว้ว่ามีผลทั้งทางด้านบวกและทางด้านลบ ผลของความขัดแย้ง จะมีทิศทางไปทางไหนก็ขึ้นอยู่กับการจัดการตัวบุคคล

ถ้าหากว่าเราจัดการไม่ได้หรือไม่ใส่ใจเท่าที่ควรผลของความขัดแย้งก็จะมีแนวโน้มไปทางลบหรือไม่ดี แต่ถ้าเราให้ความสำคัญและพยายามจัดการกับความขัดแย้งให้ถูกต้องความขัดแย้งก็จะมีผลออกมาเป็นทางบวกได้

1 ผลทางบวก (Positive)

1.1 ความขัดแย้งจะกลายเป็นแรงกระตุ้น หรือหรือแรงจูงใจที่สำคัญที่ก่อให้เกิดพลังในการสร้างสรรค์หรือการทำงาน ทำให้ประสบความสำเร็จในการทำงานการแข่งขันเพื่อเอาชนะตนเองและทำทุกสิ่งทุกอย่างให้ดีขึ้น

1.2 ในแง่ของความรู้สึกจะเป็นความรู้สึกที่แสดงถึงความราบรื่นในชีวิต มีชีวิตชีวา รู้สึกมีความสุข ทำงานมีประสิทธิภาพ มีศักยภาพและมองเพื่อนร่วมงานทุกคนเป็นมิตร ทำงานเป็นทีมได้เป็นอย่างดี

1.3 การเปลี่ยนแปลงเพื่อความเจริญเติบโตจะเกิดขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ทั้งทางด้านกายภาพและจิตภาพ ความสัมพันธ์ที่ดีจะขยายวงกว้างขวางออกไป

1.4 ในด้านสุขภาพคนที่สามารถจัดการกับความขัดแย้งได้หรือควบคุมได้ จะเป็นคนมีสุขภาพจิตดี และสุขภาพกายดี นอนหลับเป็นปกติไม่กระวนกระวายใจ

1.5 ในด้านความเครียดที่สามารถควบคุมความขัดแย้งได้จะไม่มี ความเครียด จะรู้สึกผ่อนคลาย และประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดี

2. ผลทางลบ (Negative)

2.1 จะมีความเครียดสูง หงุดหงิด ไม่มีสมาธิ ในการทำงานหรือการใช้ชีวิตประจำวันขาดการยั้งคิด ขาดความคิดในเชิงสร้างสรรค์

2.2 ในด้านความรู้สึก รู้สึกสับสน มีความวิตกกังวลสูง มีความโกรธอย่างรุนแรง เหนื่อยหน่ายกับชีวิต ชวนเฉียว เหงาหงอย เหมือนกับอยู่ในโลกคนเดียว

2.3 ในด้านการปฏิบัติงาน ศักยภาพในการปฏิบัติงานลดถอยลง สมาธิสั้น

2.4 ในด้านสุขภาพ คนที่มีความขัดแย้งสูง จะมีความเจ็บไข้บ่อย มีอาการปวดหัว ตัวร้อน นอนไม่หลับ ปวดหัวข้างเดียว มีความดันโลหิตสูง เป็นโรคเกี่ยวกับหลอดเลือด ระบบหายใจ และระบบประสาท

2.5 ในด้านพฤติกรรม คนที่มีความขัดแย้งสูงจะมีพฤติกรรมในทางลบ เช่น ก้าวร้าว มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก เป็น 2 ขั้ว ต่อต้านการ ต่อต้านกฎระเบียบของสังคม ควบคุมพฤติกรรมไม่ได้ มักทำลายข้าวของ

2.2 รูปแบบการจัดการความขัดแย้ง

ก่อนที่จะแก้ปัญหาได้จะต้องทำให้ทุกคนยอมรับว่า ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้และมีใช้เลวร้าย ทุกฝ่ายจะต้องช่วยกันเปลี่ยนความขัดแย้งให้เป็นปัญหาที่จะต้องช่วยกันแก้ไข แทนที่จะโยนความผิดให้กัน พยายามหาวิธีแก้ไข และนำมาใช้ประโยชน์ด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้ (Alan Filley 1975: 21 อ้างถึงใน สุวรรณ พุฒณา 2548 : 41)

1. การบังคับและกดดัน ซึ่งจะให้มีการแพ้ – ชนะ โดยฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดใช้อำนาจหน้าที่ที่เป็นทางการ เช่น ในกรณีความขัดแย้งของผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชามักจะให้ยุติความขัดแย้งโดยอาศัยกฎระเบียบต่าง ๆ หรือคู่มือที่ไม่มีอำนาจหน้าที่ที่กดดันได้โดยใช้วิธีบังคับหรือเตือนเสมือนข่มขู่

2. การประนีประนอม หมายถึง การใช้วิธีการเจรจาต่อรองซึ่งเป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนความยินยอม ถ้อยทีถ้อยอาศัยหรือเรียกว่าพบกันครึ่งทาง หลักสำคัญคือคู่กรณี แต่ละฝ่ายต่างก็ได้ประโยชน์และต้องยอมเสียประโยชน์บ้าง มีใช้ฝ่ายหนึ่งได้หรือเสียอย่างเดียว และ อีกวิธีหนึ่งของการประนีประนอมคือแยกกลุ่มที่ขัดแย้งกันจนกว่าจะหาข้อยุติได้ เลี่ยงที่จะต้องเผชิญหน้ากัน หรือให้สิ่งตอบแทนแก่กลุ่มหนึ่ง เพื่อยุติข้อขัดแย้ง

3. การแก้ปัญหาาร่วมกัน ผู้บริหารควรจะเปลี่ยนความขัดแย้งให้เป็นปัญหาที่คู่กรณีจะต้องร่วมมือกันแก้ไขหรือหาทางออกที่เหมาะสม ควรให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้สึกว่าตนมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นและแก้ปัญหา คู่กรณีจะต้องแลกเปลี่ยนข้อมูลที่แท้จริง แสดงความรู้สึก ความต้องการอย่างเปิดเผย ซื่อสัตย์และจริงใจ พยายามเข้าใจอีกฝ่ายหนึ่งและมีความเชื่อมั่น ซึ่งกันและกัน ถ้าหาวิธีการแก้ปัญหาด้วยการเห็นพ้องต้องกันเป็นเอกฉันท์ได้ก็จะเป็นการดีแต่ใช้เวลามาก และถ้าบรรยากาศในการประชุมแก้ปัญหาเป็นไปในทางเอาแพ้เอาชนะกัน ผู้แพ้หรือเสียประโยชน์จะไม่พอใจจึงควรสร้างบรรยากาศให้เป็นไปในทางร่วมมือกันแก้ปัญหาจะทำให้ผลเป็นที่พอใจกับคู่กรณีทั้งสองฝ่าย

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2534: 104 - 105) ได้จำแนกพฤติกรรมของบุคคลเมื่อเผชิญกับความขัดแย้งออกเป็น 5 แบบ ดังนี้คือ

1. การเอาชนะ (Competition) เป็นการแสดงพฤติกรรมที่ผู้บริหารมุ่งชัยชนะของตนเองเป็นสำคัญโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์หรือความสูญเสียของผู้อื่น อาศัยอำนาจจากตำแหน่งหรือแม้แต่การอ้างกฎระเบียบเพียงเพื่อให้ตนได้ประโยชน์และได้ชัยชนะในที่สุด

2. การร่วมมือ (Collaboration) เป็นการแสดงพฤติกรรมที่ผู้บริหารมุ่งจะให้เกิดความพอใจทั้งแก่ตนเองและบุคคลอื่น มุ่งจะให้เกิดการชนะ – ชนะทั้งสองฝ่าย

3. การประนีประนอม (Compromising) เป็นการแสดงพฤติกรรมที่ผู้บริหารมุ่งจะให้ทั้งสองฝ่ายมีความพอใจบ้าง เป็นลักษณะที่หากจะได้อะไรก็จะยอมเสียบ้าง หรือในลักษณะมาพบกันครึ่งทาง

4. การหลีกเลี่ยง (Avoiding) เป็นการแสดงพฤติกรรมที่ผู้บริหารที่ไม่สนใจความต้องการของตนเองและความสนใจของผู้อื่น แสดงอาการหลีกเลี่ยงปัญหา เฉื่อยชาและไม่สนใจความขัดแย้งที่เกิดขึ้น โดยเชื่อว่าความขัดแย้งจะลดลงเมื่อเวลาผ่านไป

5. การยอมให้ (Accommodation) เป็นการแสดงพฤติกรรมที่ผู้บริหารเน้นการเอาใจผู้อื่น ปล่อยให้ผู้อื่นดำเนินการไปตามที่เขาชอบ แม้ตนเองจะไม่เห็นด้วยก็ตาม เนื่องจากไม่ยอมให้เกิดความบาดหมางใจ

ความขัดแย้งของ อัลัน ฟิลเลย์ Alan Filley, 1975 (อาวูธ โอชาพงษ์ 2547: 21) เสนอ ยุทธศาสตร์ความขัดแย้งไว้ 3 รูปแบบ

1. แบบ ชนะ- แพ้ (Win - Lose strategy) เป็นการแก้ไขความขัดแย้งที่แต่ละฝ่ายมองเห็นว่าความขัดแย้งเป็นการต่อสู้เพื่อเอาชนะกัน ที่ต่างทำทุกอย่างและใช้ทุกวิธีเพื่อจะทำให้ฝ่ายตนชนะ โดยมุ่งระดมความคิด การวางแผนและทรัพยากร อันได้แก่ เงิน อำนาจ ข่าวสาร และข้อมูลต่างๆ ในการที่จะเอาชนะคู่ต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์หรือทรัพยากรให้ได้มากที่สุด แต่เนื่องจากการปัญหาแบบดังกล่าว จะมีเพียงฝ่ายเดียวเท่านั้นที่เป็นผู้ชนะ ผู้แพ้จึงมักไม่พอใจอาจเป็นตัวก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งต่อไปอีก เทคนิคและวิธีการในการแก้ปัญหาคือ การใช้อำนาจ และการใช้เสียงข้างมาก โดยการใช้อำนาจเป็นการใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายหรือตามที่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยการให้คุณให้โทษแก่สมาชิกกลุ่มบังคับให้สมาชิกกลุ่มต้องปฏิบัติตาม (Majority rule) เป็นหลักที่ถือว่าเกณฑ์ที่ตัดสินโดยเสียงที่มากกว่าย่อมจะมีผลผูกพันต่อทุกคน และฝ่ายข้างมากยอมที่จะใช้อำนาจบังคับได้ ถ้าฝ่ายข้างน้อยไม่ยอมปฏิบัติตาม

2. แบบ แพ้- แพ้ (Lose - Lose strategy) หรือ แบบประนีประนอม (Compromise) โดยใช้ความสามารถในการเจรจาต่อรองเป็นสิ่งสำคัญ โดยผลจากการแก้ปัญหาคือความขัดแย้งจะทำให้แต่ละฝ่ายไม่ได้ในสิ่งที่ตนต้องการทั้งหมด แต่พอใจและยอมรับในสิ่งที่ได้มาเท่าๆ กัน จุดเน้นของการประนีประนอม อยู่ที่แต่ละฝ่ายคิดว่าฝ่ายตนต้องเสียสละอะไรบ้าง โดยที่แต่ละฝ่ายจะเลี่ยงการกล่าวถึงประเด็นที่ฝ่ายตนได้ประโยชน์ การแก้ปัญหาคือวิธีดังกล่าวอาจทำให้ความขัดแย้งลดลงไปบ้าง แต่ไม่ใช่การแก้ปัญหาคือความขัดแย้งที่แท้จริง ความขัดแย้งอาจหยุดชะงักลงชั่วคราว อาจนำไปสู่การเจรจากันใหม่อีก เมื่อมีเงื่อนไขเพิ่มเติมเกิดขึ้นแม้เพียงเล็กน้อยก็ตาม ประโยชน์ที่สำคัญของการเจรจาต่อรองในการใช้วิธีการในการปัญหาแบบแพ้ - แพ้ ก็คือการทำให้แต่ละฝ่ายทราบถึงความคิด ความคาดหวัง และลำดับความสำคัญของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้เกิดผลดีในการเจรจากันในคราวใหม่ เทคนิควิธีการในการแก้ปัญหาคือความขัดแย้งที่สำคัญ คือ การประนีประนอม การประสานประโยชน์ การให้อनुญาโตตุลาการ เป็นผู้ชี้ขาด การอาศัยกฎระเบียบ ที่เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง การถ่วงเวลาการแก้ปัญหาลงชั่วคราว โดยการประนีประนอม เป็นการพยายามยุติ

ความขัดแย้งโดยการโต้เถียงให้มาพบกันครึ่งทาง โดยที่แต่ละฝ่ายจำเป็นต้องเสียสละ สิ่งที่คุณอยากได้ลงบ้าง การประนีประนอมจะได้ผลหากทั้งสองฝ่ายรู้ว่าแต่ละฝ่ายมีอำนาจพอๆ กัน การประสานประโยชน์ด้วยการแลกเปลี่ยนความต้องการซึ่งกันและกัน อันเป็นวิธีการที่กลุ่มหนึ่งหรือฝ่ายหนึ่งแพ้ในเรื่องหนึ่ง ขณะที่การให้อनुญาโศคคือการเป็นผู้ซื่อๆ เป็นการนำประเด็นปัญหาความขัดแย้งที่ทั้งสองฝ่ายมีความเห็นไม่ตรงกันเสนอต่อบุคคลที่สามซึ่งเป็นกลางได้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผลการตัดสินใจอาจ ดำเนินการโดยคนคนเดียวหรือคณะก็ได้ โดยมีมักจะแก้ปัญหาโดยใช้ทางสายกลาง ระหว่างไม่ให้ทั้งสองฝ่ายต้องเสียหายการอาศัยกฎระเบียบที่เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง วิธีการนี้เป็นการอ้างกฎระเบียบเพื่อหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า ซึ่งยอมที่จะทำให้อีกฝ่ายเกิดความไม่พอใจ การยึดปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด ไม่จำเป็นที่จะต้องใช้ความคิดที่สร้างสรรค์ใด ๆ นอกจากการพยายามที่จะรักษาสถานภาพเดิมไว้ ท้ายที่สุดคือ การแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง โดยการเจรจาหรือถ่วงเวลาการแก้ปัญหาไว้ชั่วคราว การแก้ปัญหาก็ได้ผลเพียงชั่วคราว เนื่องจากแต่ละฝ่ายไม่เคยได้นำประเด็นเรื่องความขัดแย้งมาพูดกันซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งขึ้นได้ภายหลัง

3. แบบชนะ – ชนะ (Win – Win strategy) เป็นวิธีการที่มีเหตุผลและเป็นวิธีที่สร้างสรรค์โดยมุ่งแสวงหาข้อตกลงที่เป็นที่พอใจทั้งสองฝ่าย โดยเน้นเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ซึ่งแต่ละฝ่ายสามารถได้รับในสิ่งที่ตนต้องการหรือประโยชน์สูงสุด ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งไม่เกิดการสูญเสียหรือไม่ยอมรับในการแก้ไขปัญหาค แต่ละฝ่ายควรมีอำนาจในระดับที่ใกล้เคียงกัน ไม่มีฝ่ายใดจะสามารถบังคับอีกฝ่ายหนึ่งได้ ทุกฝ่ายจะต้องรับผิดชอบร่วมกันในการแสวงหาทางออกซึ่งเป็นที่ยอมรับทุกฝ่าย การแก้ไขปัญหาค จึงจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ที่ถูกต้องและความรู้สึกที่ดีโดยขึ้นอยู่กับความไว้วางใจกัน การเปิดเผยข้อมูล และความสามารถในการสื่อสารเป็นประการสำคัญ สัมพันธภาพของบุคคลอื่นเนื่องจากตัวปัญหาที่แท้จริงของความขัดแย้งได้รับการแก้ไขแล้ว เทคนิควิธีการในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง คือ การมีความเห็นสอดคล้องกันและตัดสินใจแบบผสมผสาน เป็นการแสวงหาวิธีการจัดการความขัดแย้งที่ต่างฝ่ายต่างยอมรับ ทั้งในด้านเป้าหมายและวิธีการ ที่มุ่งส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือกระบวนการตัดสินใจของกลุ่ม เนื่องจากเห็นว่า การตัดสินใจของกลุ่มยอมที่จะดีกว่าตัดสินใจโดยคนใดคนหนึ่ง

ที่มาของความขัดแย้ง (ชาคริต ตันพิรุห์ 2543: 35 - 36)

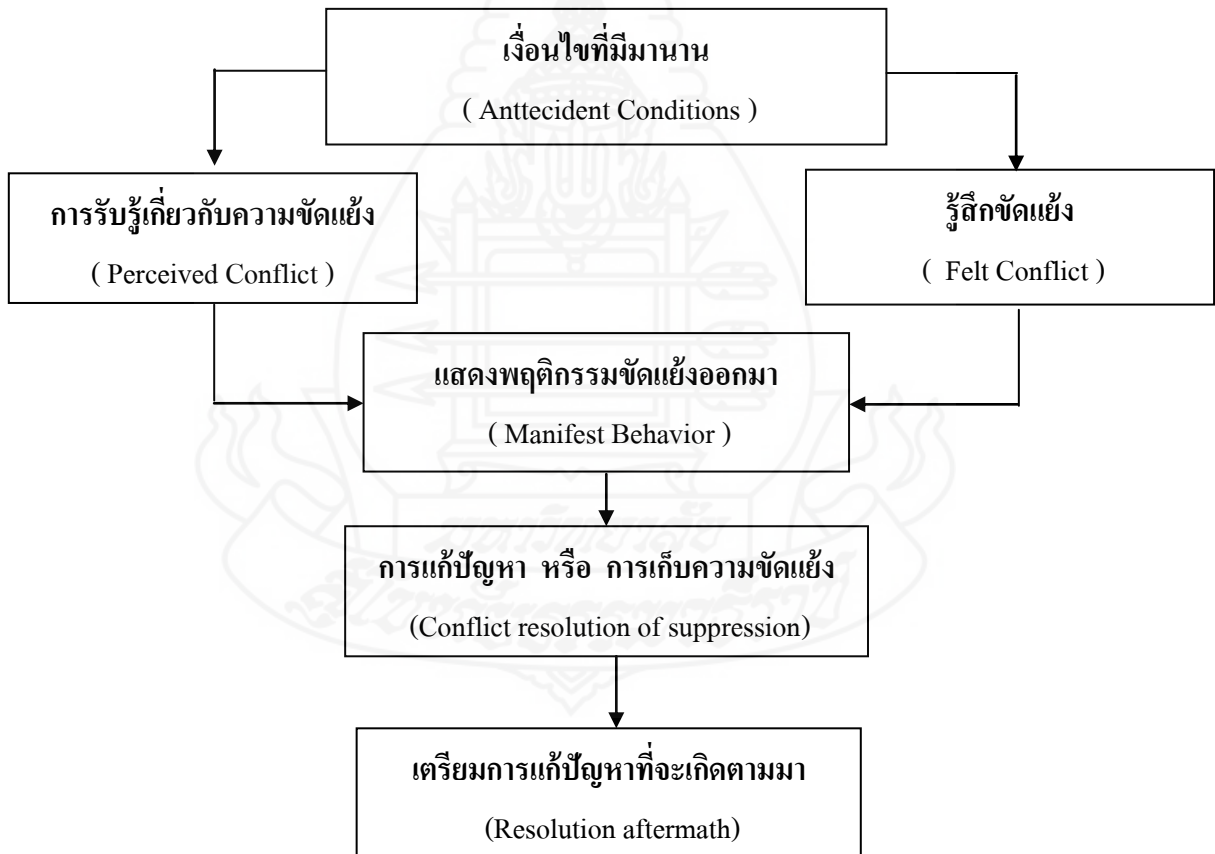
1. ปัจจัยทางจิตวิทยาและพฤติกรรมของแต่ละบุคคลที่ขัดแย้งกัน อันได้แก่ การที่บุคคลแต่ละคนมีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน การรับรู้และความเข้าใจในปัญหาที่ต่างกัน มีค่านิยมที่ยึดถือเป็นตัวของตัวเองและแตกต่างจากบุคคลอื่น ๆ

2. ผลประโยชน์ขัดกัน ผลประโยชน์นับว่าเป็นเรื่องสำคัญมาก โดยเฉพาะในทางการเมืองบุคคลแต่ละคนย่อมจะมีผลประโยชน์ที่ตัวเองต้องการได้รับ แต่บางทีผลประโยชน์ที่ต้องการนั้นก็กระทบต่อความต้องการของคนอื่นด้วย

3. การมีทรัพยากรที่จำกัด ทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของทุกคนได้ ดังนั้น จึงมีการแข่งขันกันเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เกิดเป็นความขัดแย้ง

4. อุปสรรคจากการติดต่อสื่อสาร การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลในบางครั้งก่อให้เกิดความเข้าใจผิดด้านข้อมูล ข้อเท็จจริง การมีข้อมูลไม่ตรงกัน การสื่อสารบกพร่องทำให้บุคคลต่างๆ เกิดความไม่เข้าใจกัน

5. ปัจจัยจากโครงสร้าง โครงสร้างมีส่วนทำให้เกิดความขัดแย้งได้ กระบวนการและขั้นตอนของความขัดแย้ง (Conflict Process) สามารถสรุปออกมาเป็นแผนภาพได้ ดังนี้ คือ

ภาพที่ 2.1 กระบวนการและขั้นตอนของความขัดแย้ง (Conflict Process)

ที่มา: Milton,1981 อ้างถึงใน อารี เพชรสุด (2544: 305)

อธิบายแผนผังของกระบวนการและขั้นตอนของความขัดแย้ง

1. เงื่อนไขที่ตามมาหรือเกิดก่อนที่จะมีความขัดแย้ง (Antecedent Conditions) กระบวนการระยะที่หนึ่งที่มีลักษณะต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง เช่น ความไม่เสมอภาคทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ความไม่ชัดเจน ในบทบาท การจัดสรรทรัพยากร ไม่ยุติธรรมไม่เพียงพอ เป้าหมายการทำงานไม่แน่นอน อำนาจควบคุมไม่แน่นอน ความไม่พอใจ ความคับข้องใจที่เก็บกดสะสมมานานจนทนไม่ไหว

2. ระยะที่สองเป็นระยะที่มีการรับรู้ และความรู้สึก อธิบายได้ดังนี้

2.1 การรับรู้ความขัดแย้ง (Perceived Conflict) เงื่อนไขที่กล่าวมาแล้วอาจนำไป หรือไม่นำไปสู่ความขัดแย้งได้ แต่ถ้าเมื่อใดบุคคลที่รับรู้ว่าคุณูญเหตุ หรือถูกบังคับ ความขัดแย้งก็จะเริ่มก่อตัวขึ้นทันที การรับรู้เกี่ยวกับความขัดแย้งมิได้นำไปสู่ความขัดแย้งเสมอไป เมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้รับรู้แล้วอาจไม่สนใจก็ได้ ถ้าสถานการณ์นั้นมิได้เป็นอันตรายกับตนหรือทำให้ฝ่ายตนสูญเสียอะไรมากนัก ลักษณะดังกล่าวนี้เป็นการหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง แต่บางครั้งแต่ละฝ่ายรับรู้ว่ามีความขัดแย้งเพียงเล็กน้อย แต่แทนที่จะไม่สนใจกับเลือกที่จะให้เกิดความขัดแย้งก็ได้

2.2 ความรู้สึกขัดแย้ง (Felt Conflict) การรับรู้เกี่ยวกับความขัดแย้ง ใ้ช้ว่านำไปสู่ความขัดแย้งเสมอไป แต่ถ้าความขัดแย้งเกิดขึ้นก็จะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคล ความรู้สึกขัดแย้งเป็นเรื่องของความรู้สึกของแต่ละบุคคล ซึ่งแสดงความรู้สึกออกมาในการรับรู้ต่อต้าน กลัว ไม่ไว้วางใจ ความขัดแย้งกลายเป็นเรื่องส่วนบุคคล และบุคคลก็จะใช้บุคลิกภาพทั้งหมดเข้าไปเกี่ยวข้อง แต่ถ้าหากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยอมรับ หรือรู้สึก ว่าเราเชื่อในสิ่งที่แตกต่างกัน ความรู้สึกอันนั้นมิได้เป็นส่วนบุคคล และความสัมพันธ์ก็ไม่ใช่เป็นส่วนบุคคล การรับรู้ความรู้สึกทัศนคติ อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งได้ทั้ง ๆ ที่มันไม่มีตัวตน แต่เงื่อนไขอันนั้นออกมาจากบุคลิกภาพ ของแต่ละบุคคล บุคคลที่ไว้ต่อความรู้และมีความมั่นใจต่ำ จะมองเหตุการณ์บางอย่างว่าเป็นอันตราย ขณะที่คนอื่นเขามองว่าเป็นเรื่องธรรมดา ความรู้สึกและทัศนคติที่ทั้งสองฝ่ายมีความสัมพันธ์ต่อกัน อาจจะช่วยหลีกเลี่ยงความขัดแย้งได้ถ้าทั้งสองฝ่ายมีความต้องการร่วมกันร่วมมือกัน ความแย้งจะน้อยลง แต่ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดคิดว่าฝ่ายเดียวเท่านั้นที่ควรจะชนะ หรือควรจะได้ ความขัดแย้งก็จะเกิดขึ้น

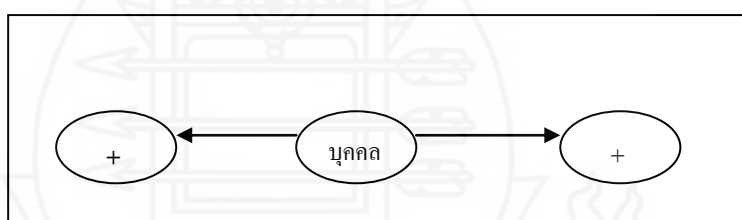
2.3 การแสดงพฤติกรรมขัดแย้ง (Manifest Behavior) เมื่อบุคคลรับรู้ความรู้สึกขัดแย้ง บุคคลก็จะแสดงออกมา การแสดงพฤติกรรมบางครั้งก็เป็นการแก้ปัญหา เมื่อฝ่ายหนึ่งรับรู้และแสดงพฤติกรรม เพื่อขัดขวาง เป้าหมายของอีกฝ่ายหนึ่ง พฤติกรรมนั้นแสดงออกมาจากความขัดแย้ง พฤติกรรมที่แสดงมีตั้งแต่แอบทำลายเงียบ ๆ จนถึงก้าวร้าว อย่างเปิดเผย และบางครั้งถึงขั้นก่อวินาศกรรม

3. การแก้ปัญหาความขัดแย้งหรือ เก็บกดไว้ (Conflict resolution of Suppression) เมื่อพฤติกรรมแสดงออกอย่างชัดเจนว่ามีความขัดแย้ง ดังนั้น ขั้นตอนต่อไปก็ต้องพยายามขจัดความขัดแย้งหรือพยายามเก็บกดไว้ หรือพยายามใช้วิธีการต่างๆ ที่จะจัดการกับความขัดแย้ง และแต่ละฝ่ายรู้สึกอย่างไรขึ้นอยู่กับกระบวนการในการขจัดความขัดแย้ง

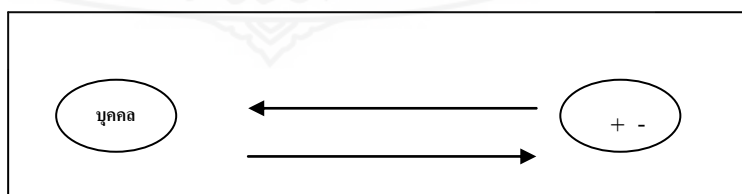
4. เตรียมการแก้ปัญหาที่จะเกิดตามมา (Resolution aftermath) ความพยายามที่จะแก้ปัญหาหรือพยายามเก็บกดไว้เป็นการปัญหา แต่การเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดตามมาเพื่อความสัมพันธ์ทั้งสองฝ่ายในอนาคตถ้าความขัดแย้งได้รับการแก้ไขให้ลุล่วงไปได้ทั้งสองฝ่ายพอใจ ความร่วมมือก็จะมากขึ้น แต่เก็บกดไว้ สักวันความขัดแย้งก็จะระเบิดออก และทำให้ความสัมพันธ์ทั้งสองฝ่ายถึงความพินาศ วิธีแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกันอาจนำไปสู่ความขัดแย้งในอนาคต หรือความร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ก็แล้วแต่การเลือกวิธีการต้องเหมาะสม

สภาพการณ์ของความขัดแย้งมีหลายประเภท แต่เพื่อความเข้าใจง่ายๆ อาจจะสรุปเป็น 3 ประเภท คือ (อารี เพชรสุต 2544: 312)

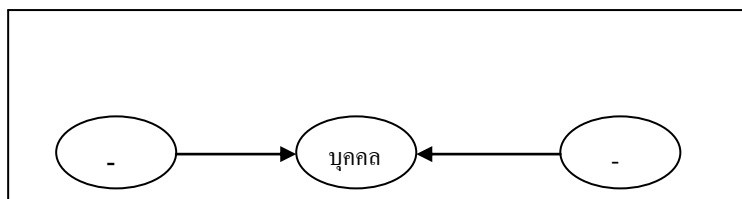
1. ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากเป้าหมายเป็นบวกทั้งสองอย่าง (Approach - Approach Conflict) บุคคลจะต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งในสองสิ่งซึ่งเป็นเป็นทางบวก หรือเป็นที่น่าพอใจทั้งสองอย่าง การเลือกระหว่างสิ่งที่ต้องการทั้งสองอย่าง

2. ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากเป้าหมายเป็นบวกและ เป็นลบ (Approach - Avoidance Conflict) มีสถานการณ์สองอย่างที่เป็นทั้งบวกและลบ สัมพันธ์กับเป้าหมาย บุคคลจะต้องเลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเป็นสถานการณ์ที่อยู่กำกั่ง

3. ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากเป้าหมายเป็นลบทั้งสองอย่าง (Avoidance - Avoidance Conflict) บุคคลอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่น่าพอใจทั้งสองอย่าง จะต้องเลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง และไม่เลือกก็ได้

ภาพที่ 2.2 สภาพการณ์ของความขัดแย้ง

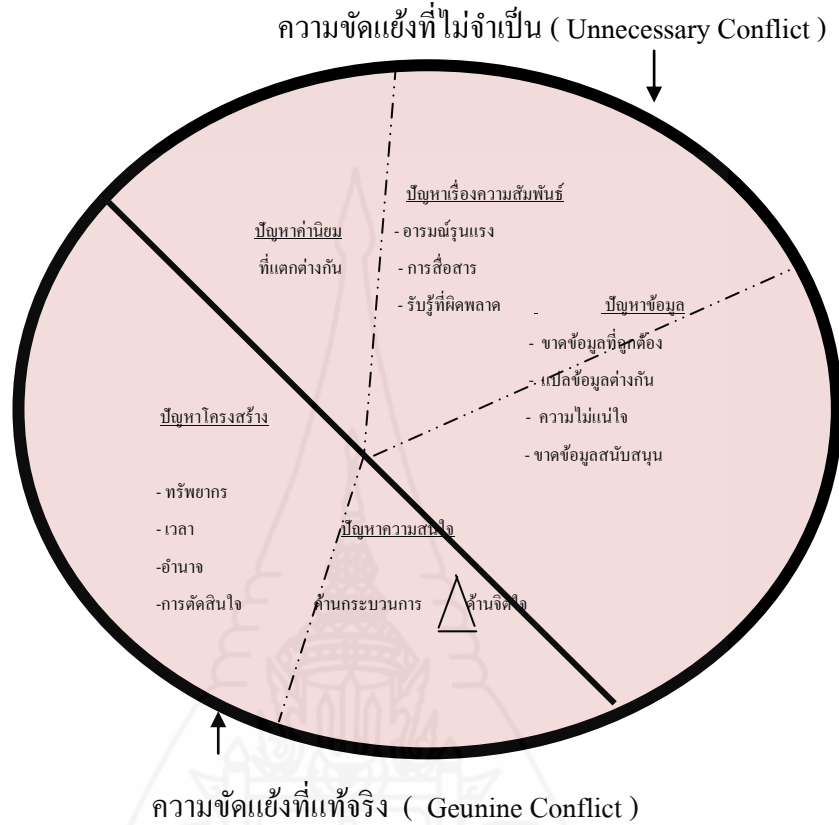
ที่มา : อารี เพชรผุด (2544: 312)

ความขัดแย้ง หมายถึง แบบแผนของการปฏิสัมพันธ์ซึ่งเกิดจากความไม่ลงรอยกันของการแบ่งสรรทรัพยากร ซึ่งมีอยู่อย่างจำกัด โดยมีมิติที่สำคัญของความขัดแย้ง คือ (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว 2531: 116)

1. ขอบข่ายของความขัดแย้ง (Scope of Conflict) หมายถึงจำนวนคนที่เข้ามีส่วนเกี่ยวข้องในสถานการณ์ขัดแย้งนั้น และขอบข่ายเป็นตัวกำหนดผลของความขัดแย้ง
2. ความเข้มข้นของความขัดแย้ง (Intensity of Conflict) หมายถึง ความมุ่งมั่นของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อประเด็นขัดแย้งและระดับน้ำหนักของความเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ขัดแย้งนั้น สมมติฐานหนึ่งในเรื่องนี้ก็คือ การแก้ไขความขัดแย้งที่มีความเข้มของความขัดแย้งสูงนั้นจะยุ่งยากกว่าการแก้ไขความขัดแย้งที่มีความเข้มของความขัดแย้งน้อยกว่า
3. ความสามารถรู้เห็นซึ่งความขัดแย้ง (Visibility of Conflict) หมายถึง จำนวนคนที่ตระหนักถึงความขัดแย้งนั้นเกิดขึ้น ซึ่งขึ้นอยู่กับขอบข่ายของความขัดแย้ง และความเข้มเป็นต้น ซึ่งเมื่อเกิดความขัดแย้งมิติทั้งสามของความขัดแย้งนี้จะมีความเกี่ยวพันกันอย่างแยกไม่ออก

วัฏจักรของความขัดแย้ง

สามารถเขียนสรุปออกมาเป็นแผนภาพ ได้ดังนี้ คือ

ภาพที่ 2.3 ภาพวัฏจักรของความขัดแย้ง

ที่มา : William Ury ,1982 อ้างถึงใน อารี เพชรสุด (2544: 303)

คำอธิบายภาพภาพวัฏจักรความขัดแย้ง

1. ความขัดแย้งที่ไม่จำเป็น (Unnecessary Conflict) เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยไม่น่าจะเกิดถ้าเราเข้าใจให้กว้างและเรียนรู้สิ่งต่างๆ ให้ถูกต้อง ไม่ยึดมั่นในค่านิยมของตนเอง ความขัดแย้งก็จะไม่เกิดขึ้นและอีกประการหนึ่งถ้าเราคำนึ่งถึงความสัมพันธ์ก็จะคงอยู่ต่อไป ไม่ใช่เป็นศัตรูกัน ความขัดแย้งจะไม่เกิดขึ้น ซึ่งแบ่งเป็นปัญหา 3 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 ปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือระหว่างกลุ่มที่เกี่ยวข้อง การรับรู้ การสื่อสารและ พฤติกรรมต่างๆ ถ้าแสดงไม่เหมาะสมก็นำไปสู่ความขัดแย้ง

ด้านที่ 2 ปัญหาค่านิยมที่แตกต่างกัน บุคคลแต่ละคนมีค่านิยมประจำตัว ค่านิยมที่ถาวร และค่านิยมประจำตัวบุคคลก็มีความแตกต่างกัน

ด้านที่ 3 ปัญหาข้อมูล ข้อมูลที่แต่ละคน แต่ละรายได้ ย่อมเหมือนหรือไม่ เหมือนกันได้นำไปสู่การแปล อาจแปลแตกต่างกันออกไปแล้วสรุปให้เกิดความขัดแย้ง

2. ความขัดแย้งที่แท้จริง (Geunine Conflict) คือ ความขัดแย้งด้านโครงสร้างที่มี ปัญหา สถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยที่ไม่จัดการให้เหมาะสมเวลา และสถานที่ ทรัพยากรจำกัด หรือการ ตัดสินใจที่ต้องเลือกการใช้อำนาจของบุคคล ที่ทำให้รู้สึกไม่ยุติธรรม ต้องอยู่ในสถานการณ์ที่ทำให้ เกิดความคับข้องใจ สถานที่ที่ขาดแคลนทุกสิ่งทุกอย่างที่จะอำนวยความสะดวกกับการดำรงชีวิตใน การทำงานและสุดท้ายคือความสนใจของบุคคลทั้งทางกายและจิตใจ ทั้งที่ต่างกันและเหมือนกัน ก่อให้เกิดความขัดแย้งได้ ซึ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ปัญหาด้านความสนใจ ในเรื่องของความสนใจนั้นมนุษย์ทุกคนมี องค์ประกอบความสนใจอยู่ 3 ประการ คือ ด้านเนื้อหาสาระ (Outstantive) ของเรื่องราวต่าง ๆ และ เหตุการณ์ ด้านกระบวนการ (Procedure) ทำให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้น, ด้านจิตใจ (Psychological) ที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้เหตุการณ์

ส่วนที่ 2 ปัญหาด้านโครงสร้าง ด้านโครงสร้างเป็นทั้งโครงสร้างองค์การ สถานการณ์ และปัญหาซึ่งเกี่ยวข้องกับการทำงาน ซึ่งประกอบด้วย อำนาจ การควบคุม เวลาที่จำกัด บทบาทที่ไม่ชัดเจน เป็นต้น

สาเหตุสำคัญของความขัดแย้ง(Sources of Conflict) (Robbins,1974 อ้างถึงใน อารี เพชรผุด 2544: 305)

1. การสื่อสาร หมายถึง ปัญหาจากการสื่อสารนำไปสู่ความขัดแย้ง เช่น การสื่อสาร ที่ไม่ชัดเจน ปัญหาข้อมูลไม่ชัดเจน
2. โครงสร้าง หมายถึง หมายถึงปัญหาความขัดแย้งจากขนาดขององค์กร, ภารกิจ, ผู้นำ, การให้รางวัล, การตอบแทน
3. ลักษณะส่วนบุคคล หมายถึง เน้นไปที่บุคลิกและค่านิยม รวมไปถึงผลประโยชน์, บทบาทต่างที่ไม่ชัดเจน, อำนาจ สาเหตุสำคัญของความขัดแย้งระหว่างบุคคลคือการมีความคิดเห็น ไม่ตรงกัน

2.3 ผลดีและผลเสียของความขัดแย้ง

ความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต เกิดขึ้นได้ในทุกองค์กร ภายในสังคมเมื่อเกิด ความขัดแย้งขึ้นจะเกิดผลดีและผลเสียต่อองค์กรและสังคม เป็นเรื่องยากที่จะหลีกเลี่ยงให้พ้นจาก ความขัดแย้ง ประโยชน์และโทษของความขัดแย้งและระดับของความขัดแย้ง ดังนี้ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2540: 22)

ผลดีของความขัดแย้ง

ความขัดแย้งนั้นไม่ใช่จะก่อให้เกิดผลร้ายเสมอไป ความขัดแย้งสามารถก่อให้เกิดผลดี คือ ความขัดแย้งว่าเป็นตัวกระตุ้นให้คนแสวงหาวิธีการข้อมูลใหม่ ๆ กระตุ้นความตื่นตัวและความขัดแย้งในระดับที่เหมาะสมจะก่อให้เกิดผลดีของความรอบคอบ ความมีเหตุมีผลและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใหม่ สรุปได้ความขัดแย้งชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ ในด้านต่าง คือ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2540: 22)

1. ป้องกันความเฉื่อยชา
2. เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสนใจและเกิดความอยากรู้อยากเห็น
3. เป็นสื่อที่ทำให้ปัญหาต่าง ๆ ถูกนำมาตีแผ่ และหาทางแก้ไข
4. เป็นรากเหง้าของการเปลี่ยนแปลงของบุคคลและสังคม
5. ความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการในการทดสอบและประเมินผลตนเอง
6. ความขัดแย้งจะทำให้เห็นขอบเขตของกลุ่มชัดเจนขึ้น ทำให้เห็นว่าแต่ละกลุ่มมีขอบเขตเพียงใดหรือใครเป็นสมาชิกของกลุ่มบ้าง ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกได้แสดงเอกลักษณ์ว่าตนเองเป็นสมาชิกของกลุ่มนี้

7. ความขัดแย้งภายนอก มักจะทำให้เกิดความกลมเกลียวภายในกลุ่ม

ประโยชน์ต่อบุคคล (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2540: 22)

1. ความขัดแย้งสามารถทำให้ความต้องการทางจิตบางอย่าง ได้รับการตอบสนอง การโต้เถียงกันบ้าง อาจทำให้บางคนลดความเครียดลงได้บ้าง คนที่ชอบก้าวร้าวอาจมีความสุข ในการโต้เถียงเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน

2. ความขัดแย้งทำให้คนรู้จักตัวเอง โดยจะต้องระวังและรู้ว่าอะไรหรือรู้ว่า จะทำอะไรเมื่อเกิดความขัดแย้ง

3. ความขัดแย้งอาจทำให้คนเป็นที่ยอมรับของคนอื่นและมีชื่อเสียง ด้วยเกรงว่าจะเกิดความขัดแย้ง จะช่วยทำให้คนมีการเตรียมตัวและมีแรงจูงใจที่จะทำงานให้ได้ดี

ประโยชน์ต่อองค์กร (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2540: 23)

1. ความขัดแย้งจะช่วยให้มีข้อมูลเชิงวินิจฉัยเกี่ยวกับเรื่องที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข ความขัดแย้งทำให้ผู้บริหารต้องระวังว่าปัญหาคืออะไร ใครเกี่ยวข้องบ้างและจะแก้ไขปัญหาอย่างไร

2. ความเห็นขัดแย้งกันทำให้เกิดการอภิปรายก่อนที่จะตัดสินใจ ถ้าหากความขัดแย้ง ถูกเฉลยและปิดบังแล้ว ความแตกต่างของความคิด ในการทำงานร่วมกันจะไม่ได้รับการแก้ไข

3. ความขัดแย้งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรม ความขัดแย้งแต่เพียงเล็กน้อย ในการเริ่มต้นเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ จะทำให้คนปรับตัวและยอมรับสิ่งใหม่ ๆ ในสถานการณ์ที่ขัดแย้งบุคคลอาจแสดงความสามารถเฉพาะตนออกมามากกว่าในสถานการณ์ที่สงบ

4. ความขัดแย้งจะทำให้คนเกิดความสนใจและอยากรู้ อยากเห็น หลังจากความขัดแย้งสิ้นสุด

ศาสตราจารย์ทรัสตี (Trusty) แห่งมหาวิทยาลัยเทนเนสซี ได้กล่าวว่าความขัดแย้งเป็นประโยชน์ต่อองค์กร เช่น (เสริมศักดิ์ วิชาลากรณ์ 2540: 24)

1. ความขัดแย้งกับกลุ่มอื่น ทำให้เกิดเอกลักษณ์ในกลุ่มของตน และจะช่วยทำให้ขอบเขตของกลุ่มชัดเจนและเข้มแข็งขึ้น

2. ความขัดแย้งช่วยให้ความสัมพันธ์คงมีอยู่ต่อไป เพราะได้ปล่อยให้ระบายความเป็นปรปักษ์ต่อกันออกเสียบ้าง

3. ความขัดแย้งกับกลุ่มอื่น ทำให้เกิดความสามัคคีกลมเกลียวภายในกลุ่มมากยิ่งขึ้น และทำให้เกิดการระดมทรัพยากรต่าง ๆ มาใช้ให้คุ้มค่า

4. ความขัดแย้งทำให้เกิดการมีส่วนร่วม ทางสังคมภายในกลุ่มมีมากขึ้น

5. ความขัดแย้งทำให้สร้างนอร์มใหม่ขึ้นมา และต้องยืนยันนอร์มเก่าอีกครั้งหนึ่ง

6. ความขัดแย้งทำให้ปัญหาต่าง ๆ กระจ่างชัดขึ้น

7. ความขัดแย้งมักนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ความขัดแย้งจึงช่วยจูงใจบุคคลและองค์กรได้เปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าความขัดแย้งที่มีในระดับที่เหมาะสม จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลและองค์กร ประโยชน์ที่สำคัญบางประการของความขัดแย้ง ได้แก่

1. ป้องกันไม่ให้องค์การหยุดอยู่กับที่หรือเฉื่อยชา

2. ความขัดแย้งทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารที่ฉลาดย่อมสามารถนำการเปลี่ยนแปลงนั้นให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม

3. ความขัดแย้งเป็นผลมาจากความแตกต่างของบุคคล ผู้บริหารที่มีความสามารถย่อมประสานความแตกต่างมาเป็นประโยชน์ต่อองค์กร ทำให้เกิดความคิดริเริ่มใหม่ๆ

4. ความขัดแย้งกระตุ้นให้เกิดการแสวงหาข้อมูลใหม่หรือข้อเท็จจริงใหม่หรือวิธีแก้ปัญหาอย่างใหม่ ต่างฝ่ายต่างก็พยายามหาข้อมูลและเหตุผลมาสนับสนุนฝ่ายตน ทำให้ได้ข้อมูลใหม่ หรือหลักฐานใหม่ หรือต่างฝ่ายต่างก็ยอมรับวิธีของซึ่งกันและกัน ก็จำเป็นจะต้อง หาทางออกใหม่

5. ความขัดแย้งกับกลุ่มอื่น จะทำให้สมาชิกภายในกลุ่มมีความกลมเกลียวกันและรวมพลังกัน

สรุปว่าความขัดแย้งเป็นประโยชน์ต่อองค์กร คือ สร้างเอกลักษณ์ของตนเองช่วยทำให้ขอบเขตของกลุ่มชัดเจน สร้างความสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดความสามัคคีกลมเกลียว เกิดการระดมทรัพยากรมาใช้ให้คุ้มค่า มีส่วนร่วมทางสังคม นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ความขัดแย้งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของบุคคลและองค์กร ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยป้องกันการหยุดอยู่กับที่ที่เกิดความคิดริเริ่มใหม่ ๆ การแสวงหาข้อมูลใหม่หรือข้อเท็จจริงใหม่มาสนับสนุนฝ่ายคนทำให้ได้ข้อมูลใหม่มีความรอบคอบและมีเหตุผลในการแก้ปัญหา ส่งเสริมการพัฒนาการทำงานอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ ได้กล่าวว่า หากความขัดแย้งได้รับการตอบสนองในทางบวกมีการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เหมาะสม ย่อมทำให้เกิดบรรยากาศที่ดี เกิดบรรยากาศของความร่วมมือสนับสนุนจะเป็นความขัดแย้งในการสร้างสรรค์ ซึ่งจะส่งผลถึงความเจริญก้าวหน้าในที่สุด

ผลเสียของความขัดแย้ง ความขัดแย้งมีผลเสียอยู่มาก ถ้ามีอยู่ในระดับต่ำหรือไม่มีจะไม่ทำให้เกิดความคิดริเริ่มใหม่ ๆ เกิดความเฉื่อยชาในองค์กรและบุคคลในทางตรงกันข้าม ถ้าเกิดความขัดแย้งสูงมาก จะทำให้บรรยากาศในการทำงานเกิดความตึงเครียด ข้อมูลถูกบิดเบือนในระดับสูงเป็นผลให้คุณภาพ การตัดสินใจต่ำ ความคิดริเริ่มใหม่ ๆ ในการทำงานได้น้อยมาก

ตารางที่ 2.1 แสดงการเปรียบเทียบผลทางลบและผลทางบวกของความขัดแย้ง

ผลทางลบ	ผลทางบวก
1. การสื่อสารถูกบิดเบือนไม่ทั่วถึง	1. เกิดความคิดริเริ่มใหม่ ๆ ในการทำงาน
2. ไม่ได้ได้รับความร่วมมือ	2. การควบคุมการปฏิบัติงานจะดีขึ้น
3. ไม่ยอมรับซึ่งกันและกัน	3. ความรอบคอบ ความมีเหตุผลในการแก้ปัญหา
4. ขาดความคิดริเริ่มใหม่ ๆ	4. เป็นการพัฒนาวิธีทำงานใหม่ ๆ
5. คุณภาพการตัดสินใจต่ำ	
6. อาจทำให้ผู้บริหารใช้อำนาจเป็นเผด็จการ	

ที่มา: เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2540: 24)

ดังนั้น สรุปกล่าวได้ว่า ความขัดแย้งนั้นมีทั้งผลดีและผลเสีย ถ้าได้ศึกษาในเรื่องความขัดแย้ง จะรู้และเข้าใจธรรมชาติของความขัดแย้งจะเกิดอยู่ตลอดเวลา ถ้ามีความร่วมมือร่วมกัน มีการปรึกษาหารือกัน เพื่อหาทางแก้ไขข้อขัดแย้งต่าง ๆ จะช่วยให้ลดความขัดแย้งและก่อให้เกิดการพัฒนาทั้งด้านตัวบุคคลและองค์กร เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ช่วยลด ความขัดแย้งที่รุนแรงมากขึ้น ให้ลดน้อยลง ก่อให้เกิดประสิทธิภาพของการทำงานได้

2.4 สาเหตุของความขัดแย้ง

ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่พบได้ทั่วไปในครอบครัว สังคม และองค์กร หน่วยงานต่าง ๆ เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นก็มักจะเกิดการแย่งชิง แข่งขัน เพื่อให้ได้ผลประโยชน์ และอำนาจตามที่ตนต้องการ ดังนั้นจึงควรจะต้องรู้ถึงสาเหตุของความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นเป็นประจำ ได้แก่ ข้อมูลหรือข้อเท็จจริง เป้าหมาย ค่านิยม ความเชื่อ ความคิดเห็น ความรู้และพฤติกรรมส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ตลอดจนโครงสร้างขององค์กรที่มีลักษณะแบบระบบราชการ การเปลี่ยนแปลงของตัวบุคคล องค์กร ตลอดจนการสื่อสารข้อความที่ไม่มีประสิทธิภาพย่อมเป็นสาเหตุของความขัดแย้งทั้งสิ้น สนับสนุนการศึกษา สาเหตุความขัดแย้ง

ทัศนะของโรบบินส์ (Robbins, 1993: 448 – 450) ได้จำแนกสภาพการณ์ที่นำไปสู่สาเหตุของความขัดแย้ง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ การสื่อสาร โครงสร้างขององค์กรและตัวแปรส่วนบุคคล

การสื่อสาร เป็นสภาพการณ์นำอย่างหนึ่งนำไปสู่ความขัดแย้ง มิได้เกิดจากการไม่ติดต่อสื่อสารกัน แต่เกิดจากการด้อยคุณภาพของการสื่อสารที่น้อยเกินไป หรือมากเกินไปก็ส่งผลให้เกิดความขัดแย้ง การสื่อสารที่ด้อยคุณภาพจะทำให้เกิดความเข้าใจผิดและสภาพการณ์ที่มีความเข้าใจผิดจะทำให้เกิดความขัดแย้ง สาเหตุจากการติดต่อสื่อสาร เช่น

1. ไม่เข้าใจในความหมาย
2. ไม่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล
3. ได้ข้อมูลไม่ถูกต้อง
4. มีความจำกัดในการติดต่อสื่อสาร
5. ขาดเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร

โครงสร้าง หมายถึง โครงสร้างของหน่วยงานหรือองค์กร ลักษณะโครงสร้างขององค์กร ที่เป็นสภาพการณ์นำไปสู่ความขัดแย้ง ได้แก่ ขนาดขององค์กร ระดับของการทำงาน ประจําความเชี่ยวชาญเฉพาะที่ใช้ในการทำงาน มาตรฐานในการปฏิบัติงาน ความคล้ายกันของสมาชิก ในกลุ่ม แบบของผู้นำ ระบบการให้รางวัลและการพึงพาอาศัยกันระหว่างกลุ่ม จะเห็นได้ว่า องค์กรขนาดใหญ่และมีกิจการที่ต้องใช้ความเชี่ยวชาญเฉพาะในการปฏิบัติเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งได้ง่าย การให้รางวัลหรือความดีความชอบที่ไม่เป็นธรรมและการที่ต้องพึ่งพาอาศัยกันในการทำงานก็เป็นสาเหตุสำคัญของความขัดแย้ง สาเหตุจากโครงสร้าง เช่น

1. สายบังคับบัญชาไม่ชัดเจน
2. ภาระงานไม่เท่ากัน
3. วัตถุประสงค์ขัดแย้งกัน

4. การให้รางวัลและการลงโทษไม่เท่าเทียมกัน บทบาทขัดแย้งกัน

5. ทรัพยากรมีไม่เพียงพอกับความต้องการ

ตัวแปรส่วนบุคคล ตัวแปรส่วนบุคคลที่มีศักยภาพของความขัดแย้ง ได้แก่ ลักษณะของบุคลิกภาพ และค่านิยมของบุคคล คนที่มีบุคลิกภาพบางอย่างมักจะทำให้เกิดความขัดแย้งได้ง่าย เช่น ขอบวางอำนาจ ไม่ยอมฟังใคร เห็นว่าตัวเองมีศักดิ์ศรีต่ำ เป็นต้น ค่านิยมที่แตกต่างกันของบุคคลทำให้บุคคลมีอคติ มีความคิดเห็นไม่ตรงกัน สิ่งเหล่านี้เป็นศักยภาพที่จะนำไปสู่ความขัดแย้ง สาเหตุจากบุคลิกภาพและพฤติกรรมส่วนตัว เช่น

1. เข้ากับคนอื่นไม่ได้
2. ไม่พอใจในบทบาทของตน
3. มีวัตถุประสงค์ส่วนตัว ไม่สอดคล้องกับองค์การ

สาเหตุที่เกิดความขัดแย้งมักมาจากองค์ประกอบด้านบุคคล หรือพฤติกรรมของบุคคลเป็นสาเหตุของความขัดแย้ง คือ ความแตกต่างในด้านภูมิหลัง คือ ความแตกต่างทางวัฒนธรรมทางการศึกษา ค่านิยม ความเชื่อ และประสบการณ์ ด้านแบบฉบับของพฤติกรรม กระทำพฤติกรรมการแสดงออกที่เป็นแบบฉบับของตนเอง ที่พิจารณาได้ จิตวิทยา คือ ด้านความคิด อารมณ์ การเจรจา ภาวะผู้นำ ตลอดจน ด้านการรับรู้และความรู้สึกที่แตกต่างกัน เช่น การรับรู้ที่บิดเบือนแตกต่างกัน ตลอดจนใช้ความรู้สึกแตกต่างกัน ทำให้เกิดความสับสนนำไปสู่ความขัดแย้ง นอกจากนี้ยังมีสาเหตุของความขัดแย้งไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งภายในบุคคล ระหว่างบุคคลเกิดขึ้นในองค์การหรือความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม จาก 4F คือ ความกลัว (Fear) การใช้กำลัง (Force) ความเป็นธรรม (Fair) และทุน (Fund) ซึ่งอธิบายได้ดังนี้ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2540: 45 – 46)

1. ความกลัว เป็นสาเหตุสำคัญของความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่จะเกิดในอนาคตเป็นปัจจัยที่มีอำนาจมาก เพราะเกิดได้อย่างฉับพลัน กลัวจะถูกกลบศักดิ์ศรี กลัวจะขายหน้า กลัวจะถูกหาว่าไม่เข้มแข็งจริง ความขัดแย้งอาจลดได้ด้วยการเจรจา แต่ก็กลัวที่จะต้องเจรจา จึงทำให้ความขัดแย้งสิ้นสุดลงไม่ได้ ในวงการศึกษากลัวต่าง ๆ นานา เช่น กลัวไม่สมหวัง กลัวจะไม่ได้ตำแหน่ง กลัวจะถูกจับผิด กลัวจะไม่ได้รับเลือกตั้ง เป็นต้น ความกลัวทำให้คนขาดเหตุผล ทำให้การรับรู้ผิดพลาด ทำให้การสื่อสารบิดเบือน เป็นสาเหตุของความขัดแย้งทั้งสิ้น

2. การใช้กำลัง เราจะเห็นได้ว่าการใช้กำลังเป็นการจุดระเบิดของความขัดแย้งที่รุนแรงกำลังในที่นี้มีได้หมายถึง กำลังทางกาย ทางอาวุธเท่านั้น หมายถึงกำลังคุณธรรม กำลังทางอารมณ์ การจะให้ความร่วมมือหรือไม่ร่วมมือ การจะอนุวัติหรือไม่อนุวัติ การจะให้ความช่วยเหลือหรือไม่ให้ความช่วยเหลือ เป็นต้น กำลังทำให้เกิดความเจ็บปวดทั้งแก่บุคคลและแก่ระบบการใช้กำลังเป็นจุดเริ่มต้นของความขัดแย้ง

3. ความเป็นธรรม เมื่อบุคคลมีความรู้สึกว่าเขาเองไม่ได้รับความเป็นธรรมในการเลื่อน ลด ปลด ย้าย การมอบหมายงาน การสื่อสาร การพิจารณาความคิดความชอบ การปฏิบัติงาน โอกาสที่จะก้าวหน้า การบรรจุเข้าหมายส่วนตน ฯลฯ บุคคลนั้นจะเกิดความขัดแย้ง อาจเกิดความขัดแย้งในตนเองกับเพื่อน กับผู้บังคับบัญชา กับหน่วยงาน เมื่อใดที่บุคคลหรือองค์การรู้สึกว่าเขาไม่ได้รับความเป็นธรรม ความขัดแย้งก็จะเกิดขึ้น ประเด็นที่ต้องพิจารณาให้รอบคอบ คือ เราใช้เกณฑ์อะไรวัดความเป็นธรรม เกณฑ์นั้นใครเป็นคนตั้ง คนจะมีความรู้สึกว่าเป็นธรรมก็ต่อเมื่อเขาได้สิ่งที่เขาควรได้รับความเป็นธรรมเกิดจากความพอใจของคนต่างคนต่างมองเห็นและยากที่จะหามาตรฐานสากล ซึ่งเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายในการวัดความเป็นธรรม ความเป็นธรรมก็เหมือนความงามขึ้นอยู่กับสายตาผู้ดู

4. ทูน หมายถึง ทรัพยากรในการบริหาร ซึ่งได้แก่ คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ การจัดการ การบริหารในปัจจุบันนั้นทรัพยากรมีไม่เพียงพอแต่ละคน หรือแต่ละหน่วยงานจำเป็นที่จะต้องแข่งขันกันเพื่อจะได้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด จะช่วยให้คนหรือหน่วยงานบรรลุเป้าหมายได้การแข่งขันเพื่อให้ได้ทรัพยากรเป็นสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งของความขัดแย้ง

2.5 กระบวนการของความขัดแย้ง

เนื่องจากความขัดแย้งเป็นกระบวนการ ในกระบวนการของความขัดแย้ง ประกอบด้วยสถานการณ์ของความขัดแย้ง และขั้นตอนต่าง ๆ ของความขัดแย้งมีพฤติกรรมและปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2540: 89) ตามแนวคิดของ แมค และสไนเดอร์ (Mack and Snyder, 1972: 8 – 9) ได้รวบรวมสรุปคุณลักษณะของพฤติกรรม และความสัมพันธ์ของบุคคล ในสถานการณ์ขัดแย้งจะต้องมีอย่างน้อย 2 ฝ่าย อาจเป็นบุคคลหรือกลุ่ม ก็ได้ ความขัดแย้งมักเกิดจากการมีตำแหน่งไม่พอ หรือมีทรัพยากรไม่พอเพียง พฤติกรรม ที่มุ่งการทำลาย การทำร้ายและสกัดกั้นหรือการควบคุมอีกฝ่ายหนึ่ง ความสัมพันธ์ในความขัดแย้งก็คือ การที่ฝ่ายหนึ่งจะได้รับหรือชนะต่อเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งสูญเสียหรือพ่ายแพ้ ความขัดแย้งจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายต่าง ๆ และมีการกระทำที่ตรงกันข้าม เกี่ยวข้องกับการควบคุมทรัพยากรที่มีไม่เพียงพอ หรือต้องการมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของอีกฝ่ายหนึ่งในทางใดทางหนึ่ง จึงเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะมีอำนาจหรือใช้อำนาจ ความขัดแย้งก่อให้เกิดกระบวนการของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมขึ้นพื้นฐาน ซึ่งมีผลที่สำคัญเกิดขึ้นตามมา กระบวนการความขัดแย้งจะทำให้ปฏิสัมพันธ์ขาดช่วงลงชั่วคราวและปฏิสัมพันธ์หยุดชะงักลงเกิดการเปลี่ยนมาตรฐานความคาดหวังในการทำงาน

ส่วนทัศนะของ ฟิลเลย์ (Fillely, 1975: 4) ได้เสนอแนะว่าสถานการณ์ของความขัดแย้งมีองค์ประกอบและลักษณะที่สำคัญ คือ บุคคลกลุ่มพวกลักษณะอย่างน้อย 2 ฝ่ายที่เกี่ยวข้องกัน และมีปฏิสัมพันธ์บางอย่างต่อกัน ต่างฝ่ายมีจุดมุ่งหมายเฉพาะหรือมีค่านิยมเฉพาะของตนเอง โดยที่

จุดมุ่งหมาย หรือค่านิยมนั้นอาจเป็นจริง หรืออาจเป็นสิ่งที่รับรู้โดยอีกฝ่ายหนึ่ง ลักษณะของปฏิสัมพันธ์จะปรากฏเป็นพฤติกรรมที่แสดงการข่มขู่ การลดหรือการกดดันฝ่ายตรงข้าม หรือ การแสดงเพื่อให้ได้ชัยชนะ โดยแสดงการกระทำที่ตรงกันข้ามต่อกัน เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน แต่ละฝ่ายต่างก็พยายามสร้างสภาวะของความไม่สมดุลหรือแสดงว่ามีอำนาจเหนืออีกฝ่ายหนึ่ง

ฟิลเลย์ (Filley, 1975: 8) กล่าวถึง ความขัดแย้งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นทั้งสองฝ่ายหรือมากกว่าสองฝ่าย ได้เสนอแนะว่า กระบวนการแบ่งความขัดแย้งออกเป็น 6 ขั้นตอน คือ

1. การเกิดสภาพการณ์ก่อนการเกิดความขัดแย้ง
2. เกิดความขัดแย้งที่รับรู้
3. เกิดความขัดแย้งที่รู้สึกได้
4. พฤติกรรมที่ปรากฏชัด
5. ปัญหาหรือระดับความขัดแย้ง
6. ผลจากการแก้ปัญหา

โธมัส (Owens, 1995:153 – 154; Thomas, 1976: 895) ได้กล่าวถึง กระบวนการเกิดความขัดแย้ง คือ ความขัดแย้งเริ่มต้นจากการที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเกิดความคับข้องใจในการที่จะทำ ให้บรรลุเป้าหมาย ความคับข้องใจเป็นส่วนที่จะทำให้เกิดการสร้างแนวความคิด คู่กรณีพยายามคิด และหาทางเลือก จากนั้นก็จะแสดงพฤติกรรมเป็นการแสดงพฤติกรรมเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ การแสดงพฤติกรรมจะก่อให้เกิดผลที่ได้จากการแสดงพฤติกรรมนั้นและ รอบบินส์ (Robbins, 1993: 448 – 455) ได้แบ่งกระบวนการความขัดแย้งออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 สัถยภาพของการเป็นปรปักษ์กัน ขั้นแรกของกระบวนการขัดแย้ง การมีสภาพการณ์ที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง อาจถือว่าเป็นสาเหตุของความขัดแย้ง ได้แก่ การสื่อสาร โครงสร้างและตัวแปรส่วนบุคคล

ขั้นที่ 2 การรู้จากสภาพการณ์ขั้นที่ 1 ก่อให้เกิดความคับข้องใจ สัถยภาพของการเป็นปรปักษ์กันก็จะจริงขึ้นมาในขั้นนี้จะนำไปสู่ความขัดแย้ง หากบุคคลรู้สึกว่าคุณถูกกระทบโดยสภาพการณ์นั้น การรู้ว่าตนถูกกระทบโดยสภาพการณ์นำหรือการรู้ว่าสภาพการณ์นำส่งผลกระทบต่อตนเป็นเพราะการรับรู้ของบุคคลในขั้นนี้ บุคคลจะรับรู้ว่ามีความขัดแย้งเกิดขึ้น หรือเป็นความขัดแย้งที่รับรู้ได้และบุคคลอาจรู้สึกว่ามี ความขัดแย้งเกิดขึ้น หรือเป็นความขัดแย้งที่รู้สึกได้

ขั้นที่ 3 พฤติกรรมการจัดการ การที่คนเรารับรู้ว่ามี ความขัดแย้งหรือรู้สึกว่ามี ความขัดแย้งนั้นยังไม่ได้แสดงพฤติกรรมของความขัดแย้งที่เปิดเผยออกมา อาจมีเพียงความคับข้องใจ เมื่อใดฝ่ายหนึ่งแสดงเจตนาหรือจงใจกระทำการเพื่อขัดขวางไม่ให้อีกฝ่ายหนึ่งบรรลุจุดมุ่งหมาย

พฤติกรรมที่แสดงความขัดแย้งอย่างเปิดเผยก็จะเกิดขึ้น เช่น การพูด การแสดงความก้าวร้าว การใช้กำลัง การใช้ความรุนแรง อาจเป็นจลาจลหรือสงคราม เป็นต้น

ขั้นที่ 4 พฤติกรรมที่แสดงออก เมื่อความขัดแย้งปรากฏเป็นพฤติกรรมที่เปิดเผย แต่ละฝ่ายจะพยายามจัดการกับความขัดแย้งโดยหาทางลดความคับข้องใจ พฤติกรรมที่แต่ละฝ่ายแสดงออกเพื่อจัดการกับความขัดแย้ง อาจได้แก่

1. การแข่งขัน เพื่อให้แพ้หรือชนะกัน ไปข้างใดข้างหนึ่ง
2. การร่วมมือร่วมใจ เพื่อที่จะพยายามประสานประโยชน์กันให้ได้
3. การแบ่งปัน เมื่อแต่ละฝ่ายยอมเสียสละในบางสิ่งบางอย่าง ก็จะสามารถประนีประนอมกันได้
4. การหลีกเลี่ยง อาจกระทำได้โดยการถอยหนีออกจากความขัดแย้งหรือพยายามระงับความขัดแย้ง
5. การยอมให้ เป็นการเสียสละของฝ่ายตน โดยพยายามทำตามความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อจะรักษาความสัมพันธ์เอาไว้

ขั้นที่ 5 ผลของความขัดแย้ง การจัดการกับความขัดแย้ง จะก่อให้เกิดผลตามมาผลที่ตามมาอาจเป็นผลดีและเป็นประโยชน์ ถ้าสามารถช่วยเพิ่มสมรรถนะของกลุ่ม หรืออาจเป็นผลเสียและไม่มีประโยชน์ หากเป็นการลดสมรรถนะของกลุ่ม ตัวอย่างผลดีของความขัดแย้ง เช่น ส่งเสริมให้การตัดสินใจมีคุณภาพขึ้น กระตุ้นให้คนมีความคิดใหม่ ๆ และคิดอย่างสร้างสรรค์ให้สมาชิกของกลุ่มมีความอยากรู้อยากเห็น ไม่เฉื่อยชา ทำให้ปัญหาถูกแก้ไขและความตึงเครียดลดลง นำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงที่ดีกว่า เป็นต้น ผลเสียของความขัดแย้งอาจเห็นได้ทั่วไป เช่น เกิดความแตกแยก แบ่งเป็นก๊กเป็นเหล่า ขาดความร่วมมือในการทำงาน การสื่อสารถูกบิดเบือน องค์กรไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ เป็นต้น

สรุปได้ว่า กระบวนการของความขัดแย้งเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ของสภาพการณ์ที่เริ่มจากการก่อให้เกิดความขัดแย้ง การแสดงพฤติกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสภาพแวดล้อม การแสดงพฤติกรรมความขัดแย้งจะก่อให้เกิดผลตามมา ซึ่งมีผลทางสร้างสรรค์หรือเกิดความขัดแย้งตามมาอีกขึ้นอยู่กับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

2.6 พฤติกรรมของบุคคลเมื่อเผชิญความขัดแย้ง

เมื่อบุคคลพบกับความขัดแย้ง บุคคลจะแสดงพฤติกรรมออกมาโดยพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นอาจตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ นั่นคือ สามารถควบคุมให้เกิดพฤติกรรมนั้น ๆ หรือ

ปล่อยให้พฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นตามธรรมชาติของบุคคลเจ้าของพฤติกรรม พฤติกรรมของบุคคล โดยทั่วไปเมื่อพบกับความขัดแย้ง มีดังต่อไปนี้

โดยทั่วไปแล้วเมื่อบุคคลคาดหวังว่าจะพบความขัดแย้ง เข้าต้องตัดสินใจเพื่อเลือกอย่างหนึ่งในสามอย่าง คือ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2534: 99)

1. เลือก ก. หรือ เลือก ข.
2. พยายามประนีประนอมระหว่าง ก. กับ ข.
3. พยายามหลีกเลี่ยงจากทั้งสองฝ่าย

เมื่อบุคคลต้องเผชิญกับความขัดแย้งจะมีอยู่ 3 ทางเลือก คือ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2534: 101)

1. การอยู่เฉย ๆ พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงอาการของการอยู่เฉย ๆ มีอยู่หลายรูปแบบ เช่น ไม่สนใจว่ามีความขัดแย้งเกิดขึ้น ปฏิเสธว่าหน่วยงานของตนมีความขัดแย้งไม่ยอมรับว่าเป็นหน้าที่ของตนที่จะต้องไปแก้ปัญหาความขัดแย้ง เลือกสนใจความขัดแย้งเฉพาะส่วนที่ตนเองได้ประโยชน์ หรือเป็นบุคคลที่ถือคติว่าความขัดแย้งทั้งหลายจะลดลงไปเองเมื่อเวลาผ่านไป ซึ่งความขัดแย้งบางอย่างอาจลดลงแต่อันตรายของการเผชิญกับความขัดแย้งของการอยู่เฉย ๆ ก็คือจะทำให้ความขุ่นเคืองหรือความเป็นปฏิปักษ์ระหว่างกันเพิ่มขึ้น จนเป็นการทำลายหรือสกัดกั้นไม่ให้องค์การบรรลุเป้าหมายหรือยากแก่การควบคุม

2. การระงับความขัดแย้ง บุคคลจะเผชิญกับความขัดแย้งในลักษณะใดนั้นขึ้นอยู่กับวิธีการที่เขามอง หากมองเป็นความเลวร้าย เขาก็จะพยายามระงับ หากเขาเห็นว่าสถานการณ์นั้นเขาอาจจะแพ้ เขาจะพยายามพลิกสถานการณ์ให้ชนะหรือให้แพ้น้อยที่สุด คนที่มีอำนาจก็มักจะระงับความขัดแย้งโดยใช้กำลังหรือข่มขู่ โดยแสดงพฤติกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การใช้คำพูดให้ร้ายหรือโจมตีฝ่ายตรงข้าม การใช้อำนาจตัดสินใจให้แพ้ – ชนะ การแบ่งแยกแล้วเข้าไปครอง การลดความสำคัญของฝ่ายตรงข้ามในทุกวิถีทาง การปฏิเสธหรือไม่สนใจความคิดเห็นที่บุคคลอื่น

3. การบริหารความขัดแย้ง ผู้บริหารอาจใช้วิธีการดังนี้ในการบริหารความขัดแย้ง
 - 3.1 รักษาระดับความสนใจ
 - 3.2 ฝ้าสังเกตดูสภาพการณ์ของความขัดแย้ง
 - 3.3 ใช้วิธีในการแก้ไขความขัดแย้งอย่างเหมาะสม

เทอร์เนอร์ แอน วิท (Turner and weed) ได้จำแนกการตอบสนองของบุคคลเมื่อเกิดความขัดแย้งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ (Turner and weed อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2534: 102 - 103)

1. พวกหันหน้าเข้าสู่ พวกนี้เมื่อเกิดความขัดแย้งจะพยายามแก้ปัญหาโดยพยายามให้ฝ่ายตรงข้ามเห็นด้วยกับเขาแม้จะเป็นบางส่วนก็ยังดี จะมีความเต็มใจที่จะเสียโดยเป็นคนแรกที่เข้าไปแก้ปัญหา พวกนี้จะแสดงพฤติกรรมออกมาใน 2 ลักษณะ ดังนี้

1.1 ใจดีสู้เสือ เป็นพวกที่แสดงอาการเป็นมิตร เห็นอกเห็นใจ หรือยอมรับว่ามีความขัดแย้งเกิดขึ้น โดยเชื่อว่าจะต้องมีความไว้วางใจเป็นประการสำคัญ ก่อนที่จะดำเนินการแก้ปัญหาใด ๆ การแสดงอาการใจดีสู้เสือเพื่อเป็นการทดสอบว่าจะสู้หรือจะถอย

1.2 เผลอหน้า เป็นพวกที่คิดว่ามีบรรยากาศของความไว้วางใจมากพอที่จะเปิดเผยความขัดแย้งได้ ด้วยเหตุที่เขามีอำนาจและมีจุดยืนที่มั่นคงพอ หรือเพราะเขาคิดว่าเหตุการณ์นั้นเลวร้ายจนกระทั่งคิดว่าไม่มีอะไรจะเสียหายไปกว่านี้อีก หากต้องเผชิญหน้ากันในทั้งสองกรณีนั้น มีอัตราการเสี่ยงสูง

2. พวกพรางตัว พวกนี้จะแสดงพฤติกรรมออกมาใน 3 ลักษณะ ดังนี้

2.1 หวานอมขมกลืน เป็นพวกที่กลืนความรู้สึกของตนไว้ไม่ว่าจะรักหรือเกลียด ก็ตามจะไม่แสดงอะไรออกมาเกี่ยวกับความขัดแย้งต่อหน้าคนอื่น แม้ว่าความขัดแย้งนั้นจะทำให้ตนเองเจ็บปวดและไม่มีความสุข บางคนจะแสดงความรู้สึกออกมาเฉพาะต่อหน้าที่ตนเองมีความไว้วางใจเป็นอย่างยิ่งเท่านั้น จะรู้สึกว่าฝ่ายตรงข้ามเป็นพวกยกตนข่มท่าน และเป็นอันตรายเกินไปที่ตนจะแสดงความรู้สึกที่แท้จริงออกมา

2.2 ทำอย่างอื่นดีกว่า เป็นพวกพรางตัวที่ยากขึ้นไปอีกที่คนอื่นจะรู้ว่ามีความขัดแย้งโดยพยายามหาเรื่องอื่นที่สามารถตกลงกันได้กับฝ่ายตรงข้าม ไม่พูดถึงสิ่งที่ขัดแย้ง พฤติกรรมประเภทนี้เป็นปัญหาแก่ทั้งบุคคลและองค์กรเพราะทำให้เกิดการแก้ไขความขัดแย้งที่ไม่ตรงจุดหรือผิดประเด็น

2.3 หลบดีกว่า เป็นพวกพรางตัวที่ยากมากขึ้นไปอีก ที่คนอื่นจะทราบว่ามี ความขัดแย้ง โดยจะหนีออกจากสถานการณ์ขัดแย้งไปเลย ไม่พูดถึง ไม่เข้าใกล้ หนีไปทำเรื่องอื่นที่ตนเองมีความสุขใจ เช่น ครัวบางคนอาจขยับเข้าห้องสมุด ไม่ชอบนั่งในห้องพักรู เหตุผลที่แท้จริงก็เพราะว่ามีความขัดแย้งกับเพื่อนครูที่นั่งห้องเดียวกัน จึงพรางตัวโดยการเข้าห้องสมุดหนีความขัดแย้ง โดยหนีไปนั่งที่อื่นที่ตนเองอาจมีความสุขใจบ้าง และผู้นั้นก็อ้างเหตุผลต่าง ๆ นานา ในการเข้าห้องสมุด ซึ่งมักไม่ใช่เหตุผลที่แท้จริง

3. พวกหน่วยจุ่ม พวกนี้จะมีเหตุผลในการเข้าข้างตนเอง แต่อาจเป็นเหตุผลที่ฟังไม่ขึ้น มีความรู้สึกอย่างไรก็แสดงออกมาหมด ถ้าโกรธก็จะตรงเข้าเล่นงานสิ่งของหรือคนที่ตนเองเชื่อว่าทำให้ตนเองโกรธ หรือจะต้องหาแพะรับบาปให้ได้ พวกนี้ง่ายสำหรับคนอื่น ที่จะรู้ว่าพวกนี้โกรธหรือไม่หรือมีความรู้สึกอย่างไร จะแสดงพฤติกรรมออกมาใน 2 ลักษณะ ดังนี้

3.1 ออกแนวหน้า เป็นพวกหน่วยจู่โจมที่เมื่อไม่ชอบใครหรือไม่พอใจอะไรก็แสดงออกอย่างเปิดเผยให้คนทั้งหลายได้รับรู้ เช่น ถ้าไม่พอใจการกระทำของผู้บังคับบัญชา ก็จะถูกหรือต่อว่าผู้บังคับบัญชาต่อหน้าเพื่อนฝูงโดยไม่เกรงว่าผู้บังคับบัญชาจะรู้ เมื่อไม่พอใจเพื่อนก็จะต่อว่าทันที ไม่พอใจใครก็จะปิดไว้ไม่อยู่ จะต้องแสดงหรือพูดออกมา พวกออกแนวหน้านี้เป็นผลดีแก่ผู้ถูกโจมตี เพราะง่ายที่จะทราบว่าใครไม่ชอบคนบ้าง

3.2 โจมตีข้างหลัง เป็นพวกหน่วยจู่โจมที่เล่นงานหรือโจมตีฝ่ายตรงข้ามลับหลัง เช่น ให้อภัย บิดเบือน นินทา ออกไปปลิว ผู้ถูกโจมตียากที่จะทราบว่าใครเป็นผู้วิจารณ์ตน และข้อบกพร่องที่ถูกวิจารณ์คืออะไร

สรุปได้ว่า เมื่อบุคคลเผชิญกับความขัดแย้ง จะแสดงพฤติกรรมออกมา ได้หลายแบบโดยอาจอยู่เฉย ๆ ไม่สนใจว่ามีความขัดแย้งเกิดขึ้น เลือกลงใจความขัดแย้งเฉพาะส่วนที่ตนเองได้ประโยชน์หรือหากเขามองว่าเป็นความเลวร้าย เขาก็พยายามระงับ หากเขาเห็นว่าสถานการณ์นั้นเขาอาจจะแพ้ เขาจะพลิกสถานการณ์ให้ชนะ หรือให้แพ้น้อยที่สุด หากเขาเห็นว่าสถานการณ์นั้นเขาอาจจะชนะ เขาก็จะพยายามชนะให้มากที่สุด หรือแสดงพฤติกรรมหันหน้าเข้าสู่โดยเป็นคนแรกที่เข้าไปแก้ปัญหา แสดงอาการเป็นมิตร เห็นอกเห็นใจหรือยอมรับว่ามีความขัดแย้งเกิดขึ้นหรืออาจเป็นพวกพรางตัว โดยการกลืนความรู้สึกของตนไว้หรือทำอย่างอื่นดีกว่าโดยพยายามหาเรื่องอื่นที่สามารถตกลงกันได้กับฝ่ายตรงข้าม

3. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการเมือง

การเมือง หมายถึง มาจากคำพูดในภาษากรีก เป็นเรื่องเกี่ยวกับรัฐ รัฐธรรมนูญ พลเมือง และรัฐบุรุษ อันเป็นเรื่องเกี่ยวกับ “สาธารณะ” ซึ่งตรงกันข้ามกับเรื่องส่วนตัว แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันยังหมายรวมถึงสิ่งต่าง ๆ คือ รัฐ สถาบันทางการเมืองการปกครองต่างๆ ความสัมพันธ์เกี่ยวกับอำนาจการตัดสินใจ ตกลงใจหรือนโยบายสาธารณะ และระบบความสัมพันธ์ใด ๆ ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าต่าง ๆ เพื่อสังคม ซึ่งเป็นอำนาจที่ต้องปฏิบัติตามอีกด้วย (ทินพันธุ์ นาคะตะ 2541: 158)

การเมือง ในทรรศนะของเพลโต (Plato) นักปรัชญาเมธีกรีกโบราณ (427 – 346 ก่อน ค.ศ.) ได้ให้ความหมายของการเมืองไว้ว่า “ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกระทำทั้งหลายที่มีผลต่อชุมชนทั้งหมด” ตามทรรศนะของเพลโต การเมืองเป็นเรื่องของการแสวงหาผลประโยชน์สาธารณะ การกระทำใด ๆ ที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ของส่วนบุคคล การกระทำนั้นไม่จัดเป็นการเมือง แต่การกระทำใดเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ การกระทำนั้นจึงจะเป็นการเมือง แต่การกระทำใดเป็นไป

เพื่อประโยชน์สาธารณะ การกระทำนั้นจึงจะเป็นการเมือง เพลโตเน้นถึงประโยชน์สาธารณะ ว่ามีความสำคัญยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนบุคคล ผู้ที่จะแสวงหาผลประโยชน์มาสู่สาธารณะได้ดี มิใช่บุคคลธรรมดา แต่จะต้องเป็นบุคคลที่มีความเฉลียวฉลาดกว่าบุคคลทั่วไป ทั้งในด้าน วิทยุฒิ คุณวุฒิ และประสบการณ์ต่าง ๆ เพลโต เรียกบุคคลประเภทนี้ว่า ราชาปราชญ์ (Philosopher King) (Plato 427 – 346 ก่อน ค.ศ.อ้างถึงใน คำร่ง สุนทรสารทูล 2543: 4)

การเมือง ในทรรศนะของ อริสโตเติล (Aristotle) นักปรัชญาเมธีกรีก (348-322 ก่อน ค.ศ.) ซึ่งเป็นศิษย์ของเพลโต ได้กล่าวว่า “มนุษย์เป็นสัตว์สังคม จึงต้องอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน การเมือง และการอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนการเมืองเท่านั้นมนุษย์จึงจะสามารถบรรลุถึงความดีสูงสุดของมนุษย์ได้” จากถ้อยคำนี้ ชี้ให้เห็นว่า อริสโตเติล มองการเมืองเป็นเรื่องของการทำงานร่วมกันรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของมนุษย์ในชุมชน (Aristotle 348-322 ก่อน ค.ศ. ; คำร่ง สุนทรสารทูล 2543 : 4)

การเมือง ในทรรศนะของ แมกซ์ เวบเบอร์ (Max Weber) นักสังคมวิทยาที่มีชื่อเสียงของเยอรมัน ได้ให้คำนิยามว่า “การเมืองหมายถึงการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจเพื่อแบ่งสรรอำนาจหน้าที่ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคล หรือระหว่างส่วนย่อย ๆ ภายในรัฐ ” เวบเบอร์ เน้นที่อำนาจรัฐ โดยมองว่าเป็นโครงสร้างใหญ่ทางการปกครองและเป็นแนวทางที่จะทำให้คนภายในรัฐเกิดการยอมรับเชื่อฟัง เมื่อรัฐมีลักษณะเป็นโครงสร้างใหญ่ทางการปกครอง รัฐย่อมมีอำนาจที่จะกำหนดบทบาทของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่จะให้กระทำหรือมิให้กระทำอะไรก็ได้ ตลอดทั้งสามารถที่จะตัดสินลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนได้ด้วย รัฐจึงมีกิจกรรมที่กว้างขวางและเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์อยู่ตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่าตามทรรศนะของเวบเบอร์ การเมืองเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐ (Max weber อ้างถึงใน คำร่ง สุนทรสารทูล 2543: 4)

การเมือง หมายถึง การกำหนดนโยบายและควบคุมการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายนั้น (คำร่ง สุนทรสารทูล 2543: 4)

การเมือง ในทรรศนะ ของ เดวิด อีสตัน (David Easton อ้างถึงใน คำร่ง สุนทรสารทูล 2543: 4) ได้ให้คำนิยามของ “การเมือง เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ในการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าสำหรับสังคม ซึ่งอยู่ในแนวเดียวกันกับกระบวนการวางนโยบายและการปฏิบัติตามนั้น ” ตามคำนิยามนี้ การเมืองเป็นการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าแก่ส่วนรวม ตลอดจนประเทศถึงการกำหนดนโยบายสาธารณะ และการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบาย นั้น (David Easton, 1953 อ้างถึงใน คำร่ง สุนทรสารทูล 2543: 7)

การเมือง ในทรรศนะ ของ ฮาโลลด์ ดี. ลาสเวลล์ (Harold D. Lass well) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “การเมือง คือ การศึกษาว่า ใครได้อะไร เมื่อไร และอย่างไร” ลาสเวลล์ เน้นถึงประโยชน์ที่

บุคคลจะได้รับ ตลอดจนถึงและวิธีการที่ได้มาซึ่งประโยชน์นั้น โดยเหตุผลที่ว่าทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด มักจะไม่สามารถสนองความต้องการของมนุษย์ได้ทุกบุคคลหรือทุกกลุ่ม อย่างทั่วถึงพร้อม ๆ กันได้ การกำหนดวิธีการที่จะให้บุคคลได้มาซึ่งทรัพยากรต่างๆ อันจำกัดจึงเป็นเรื่องของการเมือง (Harold Lasswell, 1968 อ้างถึงใน คำร้อง สุนทรสารทูล 2543: 6)

การเมือง ในทรรศนะ ของ โรเบิร์ต เอ. ดาห์ล (Robert A.dahl) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “การเมือง คือ ความสัมพันธ์ของมนุษย์เกี่ยวกับอำนาจปกครอง ” ดาห์ล เน้นที่อำนาจและการปกครอง โดยมีได้คำนึงว่าสิ่งเหล่านี้จะอยู่ในสถานภาพเช่นไร ถ้าเมืองค์กรที่มีอำนาจบังคับบัญชา มีกฎระเบียบการดำเนินงานอย่างมีระบบก็จัดเป็นการเมืองทั้งนั้น ดาห์ล นับเอาองค์การทางศาสนา สหภาพแรงงานและกิจการของเอกชนๆ ฯลฯ มาเป็นการเมืองด้วย (Robert A.dahl, 1963 อ้างถึงใน คำร้อง สุนทรสารทูล 2543 : 6)

การเมือง ในทรรศนะของ ดีลลอน (Dillon) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “การเมือง คือ พฤติกรรมของมนุษย์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง คือ ในเรื่องการสถาปนารัฐและการตั้งรัฐบาลขึ้นมา” คำนิยามนี้ เน้นเรื่องการจัดองค์กรทางการเมือง คือการรวมตัวมนุษย์ให้เกิดโครงสร้างทางการเมือง เช่น ร่วมในจัดตั้งเป็นรัฐ เป็นพรรคการเมือง เป็นกลุ่มผลประโยชน์ เป็นต้น พฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกเกี่ยวกับกิจกรรมดังกล่าวถือเป็นการเมืองทั้งสิ้น (Dillon, 1968 อ้างถึงใน คำร้อง สุนทรสารทูล 2543: 6)

การเมือง ในทรรศนะ ของ วี.โอ.คีย์ (V.O. Key) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “การเมืองคือ ความสัมพันธ์ของมนุษย์ในเรื่องการบังคับบัญชาและถูกบังคับบัญชา การควบคุม และถูกควบคุม การเป็นผู้ปกครองและถูกปกครอง” คำนิยามนี้เน้นถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีอิทธิพลหรืออำนาจทางการเมือง กับผู้ที่อยู่ภายใต้อำนาจนั้น ว่ามีความสัมพันธ์กันในลักษณะใด เช่น ผู้มีอำนาจทางการเมืองได้รับความไว้วางใจจากประชาชน และประชาชนมีส่วนร่วมการควบคุมการดำเนินงานของผู้มีอำนาจทางการเมือง อาจจะโดยตรงหรือโดยอ้อม เป็นต้น (V.O. Key, 1958 : อ้างถึงใน คำร้อง สุนทรสารทูล 2543: 7)

การเมืองในทรรศนะ ของ เคอร์ติส (Michael Curtis) อธิบายเรื่องการเมือง ไว้ว่าเป็น การจัดการกับปัญหาความขัดแย้ง (Conflict) ด้วยการใช้อำนาจสาธารณะ (Public power) โดยในระดับต่ำสุด ความขัดแย้งจะเกี่ยวข้องกับการใช้ความสามารถในการรักษาตำแหน่ง หน้าที่ให้คงไว้ต่อไป ของบรรดานักการเมืองที่เต็มไปด้วยความกระหายเลือด (ตำแหน่งและอำนาจ) โลกการเมืองจึงเต็มไปด้วยความสกปรก การใช้ทักษะในการเอาชนะเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ต้องการและการสร้างกลไกต่างๆ เพื่อให้ได้มา รักษาและสืบทอดตำแหน่งและอำนาจ ดังนั้น ความสำคัญของการเมือง การคือ อำนาจ (Power) เป็นการต่อสู้เพื่อได้มาเพื่อการรักษาและใช้อำนาจ ซึ่งมีความหมายครอบคลุมถึง

เรื่องอิทธิพล (Influence) และการมีอิทธิพลเหนือกว่าคนอื่น ๆ (Influentia) ด้วย และในความเป็นจริงหรือปรากฏการณ์ทางการเมืองในเกือบทุกสังคมว่าอำนาจมักหมุนเวียนอยู่ในกลุ่มคนจำนวนน้อย การเมืองจึงเกี่ยวข้องอย่างแยกไม่ออกกับกลุ่มปกครอง(Ruling Group) หรือชนชั้นนำ (Elite) (Michael Curtis ,1962 อ้างถึงใน คำรง สุนทรสารทูล 2543: 8)

การเมืองในทรศนะ ของ แม็กอูเลย์ (McAuley , W. James) อธิบายการเมืองว่า เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตของประชาชน การเมืองจึงมีขอบเขตกว้าง และกระทบต่อขอบเขตของชีวิตผู้คนอย่างแน่นอนไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง และมีคนจำนวนมากที่เป็น “(มนุษย์)การเมือง” อย่างชัดเจน (McAuley,W. James , 2003 อ้างถึงใน คำรง สุนทรสารทูล 2543: 8)

การเมืองในทรศนะ ของ แอลเวิร์ท และ แทรงกี (Ellsworth & Stahnke) อธิบายการเมืองหมายถึง “เรื่องสกปรก” เป็นทัศนคติ เป็นความเชื่อ ของคนในสังคมต่าง ๆ ไม่เฉพาะแต่สังคมไทยเท่านั้น แม้แต่ในสังคมอื่น ๆ ก็มีการกล่าวถึงเรื่องการเมืองเป็นเรื่องเสียหาย อาทิ การเมืองเป็นศิลปะที่ต่ำช้า ที่สุด และทรยศคุณธรรมที่สุด การเมืองเป็นกีฬาเก่าแก่ที่มีลักษณะเป็นการปล้นระดับสูง ในขณะที่เดียวกันประชาชนก็ต้องจ่ายค่าตอบแทนด้วยเกียรติอันสูงส่ง ให้กับนักการเมืองทุกคนที่อ้างตัวว่าเป็น “โจรระดับสูง” (hight way robber) (Ellsworth & Stahnke 1976 อ้างถึงใน ชีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ 2553: 4)

การเมือง หมายถึง กิจกรรมของบุคคล และสถาบัน ในอันที่จะขจัดปัญหาหรือความขัดแย้งทางสาธารณะ การจัดสรรแบ่งปันหรือประสานผลประโยชน์ ทรัพยากรหรือสิ่งที่มีคุณค่าในสังคมตามโอกาส และความสำคัญของกลุ่มและบุคคลเพื่อความคงอยู่ และสวัสดิภาพของสังคมโดยส่วนร่วม (ชีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ 2553: 6)

การเมือง หมายถึง การดำเนินการหรือการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับเรื่องส่วนรวมเกี่ยวข้องกับตำแหน่งหรือหน่วยงานสาธารณะ เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนหรือการเห็นชอบของประชาชนและไม่ใช่งานประจำวัน การเมืองมีความสำคัญอย่างชัดเจน เพราะเป็นเรื่องที่มีผลถึงส่วนรวม และมีผลถึงการต่อสู้แข่งขันกันเพื่อรักษาผลประโยชน์ ของแต่ละคน แต่ละกลุ่ม หรือเพื่อสนับสนุนความคิดความเชื่อเฉพาะตนเฉพาะกลุ่มด้วย ทั้งนี้เพราะในสังคมหนึ่ง ๆ นั้น ไม่ได้มีความคิด ความเชื่อ หรือผลประโยชน์ที่สอดคล้องกันเสมอไป (สมพร แสงชัย และ ปรัชญา เวสารัชช์ 2540 : 232)

การเมือง หมายถึง เรื่องของการแสวงหา “อำนาจทางการเมือง” เพื่อใช้อำนาจทางการเมือง และเพื่อรักษาความมีอำนาจทางการเมือง เมื่อเป็นเช่นนี้ การได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองจึงเกี่ยวข้องกับการต่อสู้ การแข่งขัน การประหัด ประหาร ซึ่ง เป็นวิธีเพื่อมาซึ่งอำนาจทางการเมือง โดยใช้ความรุนแรง ในบางกรณีอาจเป็นไปในแนวของสันติวิธี เกิดจากการเจรจาต่อรองและ

ประนีประนอมแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ดังนั้นในอีกมิติหนึ่ง การเมืองจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์นั่นเอง (วิวัฒน์ ธิยมไปพรวัน 2552: 303)

การเมือง คำว่า “การเมือง” มักจะถูกมองในแง่ลบ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการต่อสู้เพื่ออำนาจ อันได้แก่ อำนาจรัฐ เพื่อจะใช้อำนาจนั้นวางนโยบาย และใช้ทรัพยากรเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งอยู่ในระบอบประชาธิปไตยเรียกว่า นักการเมือง นอกจากจะมีอำนาจดังกล่าวแล้ว ยังตามมาด้วยเกียรติยศ ชื่อเสียง ตำแหน่งทางการเมือง จึงเป็นสิ่งที่หอมหวาน การต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจอันเข้มข้น (ลิขิต ธีรเวคิน 2551: 58)

การเมือง มีความหมายกว้าง คือ ครอบคลุมพฤติกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป จนถึงระดับกลุ่ม สถาบัน และระดับนานาชาติ การเมืองจึงมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตคน ของสังคม การติดต่อกันของประเทศ ต่าง ๆ โดยแยกขอบเขตการเมืองออกเป็น 2 ขอบเขตกว้าง ขอบเขตที่เป็นทางการ และขอบเขตที่ไม่เป็นทางการ (ปธาน สุวรรณมงคล และ เสนีย์ คำสุข 2551: 18)

การเมือง เกี่ยวข้องกับ “อำนาจ” หรือ “อิทธิพล” ในการจัดสรรผลประโยชน์ และจัดการเกี่ยวกับความขัดแย้งในสังคม อำนาจไม่จำเป็นต้องใช้แต่กำลังอย่างเดียว เพราะหมายถึงการจูงใจหรือการชักชวนก็ได้ ในแง่หนึ่งการเมืองจึงเป็นเสมือนผู้นำทาง เป็นผู้กำหนดเป้าหมายและวิธีการที่จะนำไปสู่เป้าหมาย เหตุนี้การเมืองจึงเป็นปรากฏการณ์ปกติของสังคมมนุษย์ มนุษย์จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงการเมืองได้พ้น แต่จำเป็นต้องร่วมมือร่วมใจกัน “ทำ” การเมืองให้เป็น “การเมืองที่ดี” เป็นการเมืองที่อำนาจประโยชน์สุขต่อมนุษย์โดยรวมให้มากที่สุด การเมืองจะดีหรือเลวจึงขึ้นอยู่กับตัวมนุษย์เอง (วิสุทธิ์ โปธิแทน 2538: 1-2)

การเมือง (Politics) คนทั่วไปอาจให้ความหมายหลากหลายแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ ความรับรู้ และความเข้าใจของแต่ละบุคคล หรืออาจกล่าวได้ว่าขึ้นอยู่กับกระบวนการหล่อหลอมกล่อมเกลามาทางสังคม (Socialization Process) ของแต่ละบุคคลที่เติบโตภายใต้สิ่งแวดล้อมของ สังคมอำนาจนิยม อาจเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องของชนชั้นปกครอง เป็นภาระหน้าที่ของผู้ปกครองที่ต้องใช้อำนาจ เพื่อปกครองประเทศ เพื่อสร้างความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ เพื่อระดมทรัพยากรในการพัฒนาประเทศ และเป็นหน้าที่ของประชาชนผู้อยู่ใต้การปกครองที่จะต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมายที่ผู้ปกครองบัญญัติไว้โดยเคร่งครัด ผู้ใดฝ่าฝืนละเมิดจะต้องถูกลงโทษ โดยเด็ดขาด นอกจากนี้อาจเห็นว่า ผู้นำที่จะรับผิดชอบในการปกครองประเทศต้องเป็นชนชั้นปกครองที่มีความรู้และประสบการณ์ทางการปกครองมาโดยตรง ส่วนประชาชนทั่วไป ไม่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมที่จะเป็นผู้ปกครอง (สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ 2538: 3)

สำหรับบุคคลที่เติบโตมาภายใต้สิ่งแวดล้อมทางการเมืองที่กำลังเปลี่ยนแปลง อาทิ การเปลี่ยนแปลงระบอบอำนาจนิยมไปเป็นระบอบประชาธิปไตย อาจมีความเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกันไป บางส่วนอาจมีความเชื่อมั่นว่าการเมืองเป็นการเรื่องของการปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน ตามอุดมการณ์ประชาธิปไตย แต่บางส่วนหรืออาจเป็นส่วนใหญ่ที่ติดยึดอยู่กับความเชื่อที่ได้รับการปลูกฝังหลอมมาจากระบอบอำนาจนิยม อาจเห็นว่าตราบไคที่ประชาชนส่วนใหญ่ยังด้อยความรู้และยากจน ชนชั้นปกครองควรรับภาระหน้าที่ในการปกครองต่อไป การจะถ่ายโอนอำนาจทางการเมืองไปสู่ประชาชนควรกระทำเมื่อประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเพียงพอที่จะปกครองตนเองได้แล้วเท่านั้น (สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ 2538: 3)

นอกจากนี้อาจมีผู้เห็นว่าแท้จริงแล้วการเมืองเป็นเรื่องของการแสวงหาอำนาจ เพื่อใช้อำนาจเหล่านั้นในการแสวงหาประโยชน์กับตนเอง โดยความเชื่อเหล่านี้ได้รับการต่อยอดจากประสบการณ์ที่ตนได้สัมผัส และรับรู้มาโดยตรง บุคคลที่มีความเชื่อเช่นนี้จะเกิดความรู้สึกรังเกียจการเมือง ไม่อยากเข้าไปเกี่ยวข้องกับหรือสัมพันธ์ด้วย ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม โดยจะพยายามปลีกตัวแยกออกจากการเมืองตลอดเวลา หรือบางกลุ่มอาจเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องสกปรก เป็นเรื่องของการแก่งแย่งผลประโยชน์โดยไม่มีการคิด เพียงเพื่อให้ประโยชน์ บุคคลอาจกล่าวหา หรือใส่ป้ายสีผู้อื่นให้ได้รับความเสียหาย ดังนั้น คนดี ๆ จึงไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมือง เพราะการเมืองอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่ทั้งตนเองและวงศ์ตระกูล บุคคลที่มีความเชื่อเช่นนี้จะไม่ส่งเสริมผู้ใดให้มีส่วนร่วมทางการเมือง นอกจากชนชั้นปกครองที่ควบคุมอำนาจอยู่แล้วเท่านั้น (สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ 2538: 4)

ส่วนบุคคลที่เติบโตมาภายใต้สิ่งแวดล้อมทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย จะมีความเชื่อมั่นว่าการเมืองเป็นเรื่องของประชาชน อำนาจทางการเมือง คืออำนาจของประชาชน ประชาชนคือเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริง ผู้ใช้อำนาจทางการเมืองต้องได้รับฉันทานุมติจากประชาชน การใช้อำนาจทางการเมืองต้องเป็นตามความต้องการของประชาชน เพื่อสนองตอบประโยชน์สุขของประชาชน ประชาชนเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการกำหนดหรือถอดถอนผู้ปกครอง บุคคลที่มีความเชื่อเช่นนี้จะมึบทบาทและมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแข็งขัน เพื่อรักษาอำนาจอันทอบธรรมของตน จะเห็นได้ว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองของบุคคลโดยทั่วไป ขึ้นอยู่กับกระบวนการอบรมหล่อหลอมและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลที่ได้รับมาจากอดีต (สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ 2538: 5)

การเมือง คือ การจัดสรรแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าในสังคมหรือการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจที่เกี่ยวข้องกับสาธารณะ เป็นต้น สิ่งที่มีคุณค่าในสังคม แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการเมือง เช่น การมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านเศรษฐกิจ เช่น การมีงานทำ ด้านสังคม เช่น การศึกษา การสาธารณสุข เป็นต้น บุคคลที่เข้ามามึบทบาทในการจัดสรรแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าใน

สังคมต้องเป็นบุคคลที่มีอำนาจ และมีอิทธิพลที่ต่อเนื่อง ตามมา การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลปรารถนาในการได้มาซึ่งอำนาจ ทำให้ต้องมีการต่อสู้แข่งขันเพื่อแย่งชิงอำนาจ อำนาจอาจตกอยู่กับบุคคลเพียงคนเดียวหรือกลุ่มบุคคล หรือคณะบุคคลก็ได้ การเข้าสู่อำนาจและการใช้อำนาจจึงมีความสัมพันธ์กับความชอบธรรม เพราะความชอบธรรมเป็นความเชื่อ หรือความคิดที่ผู้ปกครองมีสิทธิ์ในการปกครองประชาชน และประชาชนก็ให้การยอมรับสิทธิ์ในการปกครองของผู้ปกครองนั้น (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวิน และ ธโศธร ตู้อองคำ 2550: 270)

การเมือง คือ เป็นเรื่องของการใช้อำนาจที่เป็นทางการของระบบสังคมเพื่อจัดสรร “สิ่งที่มีคุณค่า” ให้กับผู้คนในสังคม ขณะที่ความหมายของ “สิ่งที่มีคุณค่า” (ซึ่งรวมถึงสิ่งที่เป็นวัตถุธรรม อาทิ ทรัพยากรต่าง ๆ และสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความดีงาม ความยุติธรรม ฯลฯ) จะถูกกำหนดโดย กรอบความคิดในการมองโลก มองสังคม ภายใต้อกรอบความคิดทางศาสนา ที่แตกต่างกัน จะทำให้ผู้คนมอง “สิ่งที่มีมูลค่าต่อชีวิต” แตกต่างกันไปด้วย ซึ่งสิ่งที่มีผลต่อการกำหนดพฤติกรรมการใช้ “อำนาจรัฐ” เพื่อการจัดสรร “สิ่งที่มีมูลค่า” จะต้องมีความสอดคล้องกลมกลืนกัน ระบบสังคมการเมืองนั้น ๆ จึงจะสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีเสถียรภาพ (สุนัย เศรษฐบุญสร้าง 2550: 90 - 91)

การเมือง คือ เรื่องเกี่ยวกับการตัดสินใจเพื่อที่จะจัดสรรทรัพยากรและเพื่อควบคุมการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมด้วยการกำหนดและปฏิบัติตามข้อบัญญัติรวมทั้งการยอมรับการใช้อำนาจในสังคม โดยที่มักจะมีทางบังคับ (Sanction) ในรูปของการลงโทษ หรือการให้รางวัลอยู่ด้วยเสมอ แต่อาจจะมีการใช้มาตรการอย่างอื่น เช่นในสังคมที่พัฒนาแล้ว อาจจะใช้วิธีการชักชวนและการต่อรองประนีประนอม ส่วนในสังคมที่กำลังพัฒนาที่มีความเห็นร่วมกันในสังคมน้อย มักจะมีการใช้วิธีการคุกคาม การตัดสินใจบน การต่อสู้ (พฤทธิสาด ชุมพล 2552: 24)

การเมือง คือ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันเพื่อ/ หรือ/การแสวงหาอำนาจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม (สุชุม นวลสุก 2539: 1)

การเมือง คือ รัฐบาลต้องมาจากการให้ความยินยอมจากประชาชน และต้องรับผิดชอบต่อประชาชน แก่นแท้ของการเมืองต้องเกี่ยวข้องกับมนุษย์ และชีวิตมนุษย์เป็นบริบทที่สำคัญ มนุษย์ทุกคนต่างก็ต้องการ “ความสุข” ไม่ว่าจะเป็นความสุขทางร่างกาย สุขทางจิตใจ สุขแห่งการมีทรัพย์สิน ศฤงคาร และสุขแห่งความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน ประเด็นปัญหาที่ก็คือ ความสุขเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นวัตถุประสงค์และ/หรือนามธรรมก็ตาม มนุษย์จะได้อะไร หากมีการแก่งแย่งขัดแย้ง และต่อสู้ แย่งชิงกัน จะมีใครเป็นผู้ชี้ขาด ตัดสิน จำเป็นต้องมีกติกา กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ หรือกฎหมายใช้บังคับ และลงโทษ (อมร รักษาสัตย์ 2552: 8-9)

การเมือง คือ กระบวนการจัดสรรผลประโยชน์ และสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคม โดยผ่านวิธีการอำนาจ ทั้งโดยตรง และโดยอ้อม ผลประโยชน์ และสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคมดังกล่าว อาจจะมีตั้งแต่ทรัพยากรธรรมชาติ ไปจนถึงยศตวรรษคาศักดิ์ กระทั่งกฎระเบียบ และนโยบายที่เอื้อให้บางส่วนได้รับผลประโยชน์ และบางส่วนสูญเสียผลประโยชน์ ฯลฯ สิ่งใดที่ได้มา หรือเสียไป โดยไม่ผ่านกระบวนการใช้อำนาจ อาจจะไม่ถือเป็นเรื่องของการเมือง (เสกสรรค์ ประเสริฐกุล 2543: 3)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การเมืองมีความหมายอย่างเดียวกับคำว่า “รัฐศาสตร์” คือเป็นวิชาที่ว่าด้วยอำนาจ ซึ่งการเมือง เกี่ยวข้องกับ “อำนาจ” หรือ “อิทธิพล” หมายถึงอำนาจการปกครอง ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ คือ วิธีการได้มาซึ่งอำนาจ การแข่งขัน ความขัดแย้งกัน เรื่องอำนาจ การใช้อำนาจ และการรักษาอำนาจ กระบวนการจัดสรรผลประโยชน์ และสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคม โดยผ่านวิธีการอำนาจ ทั้งโดยตรง และโดยอ้อม ซึ่งคำว่า “ผลประโยชน์” และมีผลกระทบในหลายด้าน อาจจำแนกได้ในระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับประเทศชาติ เมื่อเป็นเช่นนี้การเมืองจึงเป็นเรื่องของผลประโยชน์ที่หลากหลายระดับ แต่ที่สำคัญที่สุด ก็คือ “ผลประโยชน์สาธารณะ” (Public interests) ซึ่งหมายถึง ผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ในสังคม หรือ “ผลประโยชน์ส่วนรวม” และ “สิ่งที่มีคุณค่า” อาจจะมีตั้งแต่ทรัพยากรธรรมชาติ ไปจนถึงยศตวรรษคาศักดิ์ รวมถึงสิ่งที่เป็นวัฒนธรรม และ/หรือสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความดีงาม ความยุติธรรมในสังคมตามโอกาส และความสำคัญของกลุ่มและบุคคลเพื่อความคงอยู่ การเมืองเป็นเรื่องสกปรก เป็นทัศนคติ เป็นความเชื่อ ของคนในสังคมต่าง ๆ ไม่เฉพาะแต่สังคมไทยเท่านั้น มนุษย์จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงหนีการเมืองได้พ้น แต่จำเป็นต้องร่วมมือร่วมใจกัน “ทำ” การเมืองให้เป็น “การเมืองที่ดี” เป็นการเมืองที่ให้อำนาจ มีผลประโยชน์ มีความสุขต่อมนุษย์โดยรวมให้มากที่สุด โดยการร่วมกันกำหนดนโยบายและควบคุมการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายนั้น

4. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับกลุ่ม

4.1 ความหมายของ คำว่า “กลุ่ม” สามารถอธิบาย ดังนี้

พจนานุกรม ฉบับเฉลิมพระเกียรติ (พุทธศักราช 2530: 35) ให้ความหมายของ คำว่า “กลุ่ม” หมายถึง พวก หมู่ หมวด ลักษณะนามเรียกของที่เป็นกลุ่ม

กลุ่ม ในทรรศนะ ของ อาร์เธอร์ เอฟ . เบนท์ลีย์ (Arthur F. Bentley อ้างถึงใน ศิริณา จามรมาน 2544 : 62) หมายถึง มวลมนุษย์ที่มารวมกันเพราะมีกิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน และ

ปัจเจกแต่ละคนจะใช้กลุ่มเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ในทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ กลุ่มทุกกลุ่มจะมีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องกับกลุ่ม กับ ผลประโยชน์ จึงเป็นของกลุ่มกัน

กลุ่ม ในทฤษฎีของ โรเบิร์ต ซาลิสบิวรี (Robert Salisbury, 1978 : 56 อ้างถึงใน ศิริรักษา จามรมา 2544 : 62) หมายถึง กลุ่มเกิดขึ้นเพราะมีผู้นำที่เป็นผู้ก่อตั้ง (Organizer) ที่ชักชวนให้คนเข้ามาร่วมโดยมีผลประโยชน์ (Interest) เป็นแรงจูงใจ ผลประโยชน์ดังกล่าวแบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ

ประเภทแรก ผลประโยชน์หรือแรงจูงใจทางวัตถุ เช่น เงิน งาน ภาษี ชื่อของราคาถูก ประเภทที่สอง ได้แก่ การให้ความรู้สึกใกล้ชิดของอารมณ์ เช่น การได้สังสรรค์ การมีเพื่อนจากการเข้าร่วมกลุ่ม

ประเภทที่สาม ได้แก่ การมีจุดหมาย คือ ได้รับความพึงพอใจด้านอุดมการณ์

แคทคาร์ท และคณะ (Cathart et. al) หมายถึง การรวมตัวของคนจำนวนหนึ่งที่มีการสื่อสารกัน มีปฏิสัมพันธ์กันในช่วงเวลาหนึ่ง จนกระทั่งบรรลุถึงวัตถุประสงค์ของกลุ่ม (Cathart et. al 1996 อ้างถึงใน ศิริรักษา จามรมา 2544 : 62)

วัตสัน ดี.แอล. (Watson D. L.) หมายถึง การที่บุคคลรวมกันโดยมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด แต่ละคนตระหนักถึงสมาชิกภาพของตนในกลุ่ม ตระหนักถึงคนอื่น ๆ ในกลุ่ม และแต่ละคนได้รับความพึงพอใจบางอย่างจากการที่ตนมีส่วนร่วมด้วยบุคคลอื่น ๆ (Watson D. L., 1984 อ้างถึงใน ศิริรักษา จามรมา 2544: 62)

แอนดรูส์ (Andrews) เป็นการสมาคมของประชาชน ซึ่งมีการพบปะกันอย่างใกล้ชิด บ่อยๆ มีความรู้สึก ทัศนคติ และค่านิยม ที่แน่นอนร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันมีความรู้สึกที่จะแสดงตนและยอมรับนับถือระหว่างวัน ตลอดจนแสวงหาจุดหมายปลายทางร่วมกัน (Andrews, 1984 อ้างถึงใน ศิริรักษา จามรมา 2544: 62)

วอร์เตอร์ส (Waters) มองทางสังคมว่าเป็นการรวมกันของปัจเจกบุคคล ซึ่งมีจุดหมายปลายทางร่วมกัน มีการเร่ร่อนระหว่างกัน และมีความรับผิดชอบระหว่างสมาชิกด้วยกัน อันจะเป็นทางให้ความต้องการของปัจเจกบุคคลบรรลุผลอันน่าพึงพอใจ เป็นที่ซึ่งปัจเจกบุคคลก้าวเข้ามาสู่ความมีสัมพันธภาพระหว่างกันกับสมาชิกกลุ่มคนอื่น ๆ แสดงตัวกับกลุ่ม และรับหน้าที่ผ่านทางสมาชิกภาพในกลุ่ม (Waters , 1984 อ้างถึงใน ศิริรักษา จามรมา 2544: 62)

กลุ่ม หมายถึง การรวมตัวของปัจเจกชน จำนวนหนึ่งที่มีความสนใจร่วมกันมีการเร่ร่อนซึ่งกันและกันและมีความจงรักภักดีร่วมกัน มีทัศนคติ ค่านิยมร่วมกัน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมร่วมกัน มีจุดหมายปลายทางร่วมกัน (ศิริรักษา จามรมา 2544: 62)

กลุ่ม หมายถึง องค์กรที่มนุษย์มาร่วมตัวกัน โดยมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ในการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของแต่ละบุคคล มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนเป็นเวที แสดงออกของความคิดเห็นและความต้องการการเรียนรู้ร่วมกัน อันเป็นที่มาของการปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม (วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ 2550: 54)

กลุ่ม คือ บุคคลจำนวนหนึ่งที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันอย่างสม่ำเสมอมีความภักดี ร่วมกัน และเข้าร่วมในกิจกรรมอันเดียวกัน กลุ่มแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ กลุ่มปฐมภูมิ (Primary Group) คือ กลุ่ม ที่ประกอบด้วยบุคคลที่มีความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการหรือความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นหลัก และ กลุ่มทุติยภูมิ (Secondary Group) คือ กลุ่มที่ประกอบด้วยบุคคลที่มีความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน 2552: 50)

กลุ่ม คือ กลุ่มพลังอำนาจ ในการเมืองทุกประเทศ จะมีกลุ่มพลังอำนาจทางการเมืองอยู่สองฝ่ายเสมอ คือ กลุ่มพลังอำนาจที่ต้องการรักษาสถานภาพเดิม และกลุ่มพลังอำนาจที่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง โดยแต่ละฝ่ายจะพยายามแสวงหากลุ่มพลังต่าง ๆ มาเป็นแนวร่วม กลุ่มพลังอำนาจต่างๆ จะแสดงบทบาทในการรักษาอิทธิพล และผลประโยชน์ของตนผ่านพรรคการเมือง การกำหนดนโยบายของรัฐ และกระบวนการนิติบัญญัติ บทบาทของกลุ่มพลังอำนาจต่าง ๆ ส่งผลทั้งทางลบ และ ทางบวก ต่อการพัฒนาการเมือง กลุ่มพลังอำนาจมีความสำคัญต่อการเมือง และสามารถใช้อิทธิพลต่อกระบวนการทางการเมือง ผ่านสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ ทั้งโดยวิธีเปิดเผยและลับ กลุ่มพลังอำนาจทางการเมืองต่างๆ จะดำรงอยู่ในการเมือง และมีอิทธิพลทางการเมือง มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับอุดมการณ์ทางการเมือง ความชอบธรรมทางการเมือง การจัดองค์กรภายใน และการเงินของกลุ่มพลังอำนาจนั้นๆ กลุ่มพลังต่าง ๆ มีวิธีการรักษาอำนาจ เพื่อรักษา และแลกเปลี่ยนกติกา และกระบวนการทางการเมือง แตกต่างกันไปแต่ละสถานการณ์ (กระมล ทองธรรมชาติ 2546: 234)

จากที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า กลุ่ม คือ บุคคลรวมกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป มารวมกัน เพราะมีกลุ่มเกิดขึ้น เพราะมีผู้นำที่เป็นผู้ก่อตั้ง (Organizer) ที่ชักชวนให้คนเข้ามาร่วม โดยมีผลประโยชน์ (Interest) เป็นแรงจูงใจ ผลประโยชน์กิจการที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน และปัจเจกแต่ละคนจะใช้กลุ่มเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ในทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ กลุ่ม กับ ผลประโยชน์ จึงเป็นของคู่กัน เป็นแนวร่วมกันเพื่อจะแสดงอำนาจ บทบาทในการรักษาอำนาจ อิทธิพล และผลประโยชน์ของกลุ่ม เพื่อร่วมกันกำหนดนโยบายของรัฐ และกระบวนการนิติบัญญัติ บทบาทของกลุ่มพลังอำนาจต่าง ๆ ส่งผลทั้งทางลบ และ ทางบวก ต่อการพัฒนาการเมือง กลุ่มมีพลังอำนาจ และมีความสำคัญต่อการเมือง มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันอย่างสม่ำเสมอมีความภักดี ร่วมกัน และ เข้าร่วม ในกิจกรรมอันเดียวกัน กลุ่มแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ กลุ่มปฐมภูมิ (Primary Group)

คือ กลุ่มที่ประกอบด้วยบุคคลที่มีความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการหรือความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นหลัก และ กลุ่ม ทุติยภูมิ (Secondary Group) คือ กลุ่มที่ประกอบด้วยบุคคลที่มีความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ

4.2 แนวคิดกลุ่ม (Group Model)

Thomas R.dye ได้เสนอแนวความคิดไว้ว่านโยบายสาธารณะเป็นการหาจุดร่วมระหว่างกลุ่มต่างๆ หัวใจของการเมือง คือ เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนที่มีความคิดอ่านคล้ายกัน มีแนวโน้มที่จะรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เพื่อรักษาผลประโยชน์และแสวงหาประโยชน์ร่วมกัน เช่น ดำเนินการเรียกร้องผลประโยชน์จากรัฐบาล กลุ่มจึงเปรียบเสมือนเป็นตัวเชื่อมระหว่างบุคคลกับรัฐบาล

การเมืองเป็นการต่อสู้ระหว่างกลุ่ม เพื่อแย่งกันกำหนดนโยบายออกมาให้ตรงกับความต้องการ และสอดคล้องกับผลประโยชน์ของกลุ่มคนมากที่สุด ดังนั้นระบบการเมืองจึงทำหน้าที่จัดการประสานความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ โดย

4.2.1 สร้างกติกากการต่อสู้ระหว่างกลุ่ม เช่น หลีกเลี่ยงข้างมาก

4.2.2 จัดการประนีประนอม และจัดสรรผลประโยชน์ของกลุ่มให้ออกมาในรูปแบบของนโยบายสาธารณะและบังคับให้นโยบายสาธารณะนั้นได้รับการปฏิบัติตาม รูปแบบกลุ่มมองว่านโยบายสาธารณะเป็นจุดดุลยภาพของการต่อสู้ของกลุ่มต่าง ๆ หรือเท่ากับเป็นการประสานผลประโยชน์ของกลุ่มต่าง ๆ กลุ่มใดมีอิทธิพลมาก นโยบายก็มักจะเอนเอียงไปตามความต้องการของกลุ่มนั้น เพราะฉะนั้น เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องอิทธิพลของกลุ่มแล้วนโยบายสาธารณะก็จะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

ปัจจัยที่กำหนดอิทธิพลของกลุ่ม ได้แก่ จำนวนกลุ่ม ความมั่งมี ความเข้มแข็งขององค์กร ความสามารถของผู้นำ เส้นสายเชื่อมโยงกับผู้มีอำนาจในการตัดสินใจและความสามัคคีในกลุ่ม

5. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับกลุ่มการเมือง

5.1 ความหมายของ คำว่า “กลุ่มการเมือง” สามารถอธิบาย ดังนี้

กลุ่มการเมือง ถือเป็นสถาบันทางการเมืองสถาบันหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการรวมตัวของคนที่มิใช่คุณธรรมร่วมกันหรือมีความต้องการผลประโยชน์ประเภทเดียวกันหรือร่วมกัน และต้องการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล กลุ่มการเมืองไทยมีตั้งกลุ่มทั้งที่ตั้งด้วยตนเอง และจัดตั้งโดยรัฐ ซึ่งกลุ่มการเมืองที่มีการจัดตั้งด้วยตนเอง มักประสบปัญหาการแทรกแซงจากรัฐ

วัตถุประสงค์การรวมกลุ่มทางการเมืองมีความหลากหลายแตกต่างกัน และควรจะต้องเป็นไปเพื่อส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง กลุ่มการเมืองหมายถึงการรวมตัวเป็นกลุ่มของบุคคลที่มีเป้าหมายสาธารณะร่วมกัน และต้องการให้หมายนั้นเกิดผลสำเร็จด้วยการใช้ความเป็นกลุ่มเป็นพลังต่อรอง ผลักดัน หรือกดดัน ทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ และ/หรือฝ่ายบริหารตลอดจนกลไกทั้ง 2 ฝ่าย การรวมกลุ่มทางการเมือง เกิดจากความต้องการทางด้านอุดมการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ หรือสังคม ที่คล้ายกัน หรือเหมือนกันจนเป็นเป้าหมายทางสาธารณะ และความต้องการด้านผลประโยชน์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ที่จะเกิดต่อกัน หรือประชาชนทั่ว ๆ ไป (อภิญา รัตนมงคลมาส 2551: 152)

5.2 ประเภทของกลุ่มทางการเมือง

ประเภทของกลุ่มการเมือง จำแนกได้ 2 ประเภท คือ

ประเภทแรก จำแนกตามขอบเขตของบทบาทที่มีต่อกระบวนการทางการเมือง แบ่งออกเป็น กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มกดดัน และพรรคการเมือง

ประเภทที่สอง จำแนกตามการก่อเกิดของสถาบันทางการเมือง แบ่งเป็น กลุ่มที่จัดตั้งด้วยตนเอง และ กลุ่มที่จัดตั้งโดยรัฐ

บทบาทของกลุ่มการเมืองในกระบวนการทางการเมือง ในกระบวนการทางนิติบัญญัติ ได้แก่ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของกลุ่ม รวมทั้งกดดันเพื่อกำหนดเป็นนโยบาย ในกระบวนการบริหาร ได้แก่ การกดดันและการควบคุม การตรวจสอบหรือการสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติตามนโยบายที่กำหนดไว้ กลุ่มคนเป็นตัวแทนของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ จึงมีความสำคัญในฐานะเป็นพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน กลุ่มการเมืองเกิดขึ้นจากความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน เนื่องจากประเทศมีการพัฒนามากขึ้น กลุ่มทางการเมืองส่วนใหญ่จะมีลักษณะและพฤติกรรมคล้ายคลึงกัน เว้นกลุ่มพลังทางการเมืองที่รัฐจัดตั้งขึ้นโดยเหตุผลทางความมั่นคงของชาติ ซึ่งยังขาดอำนาจการต่อรองกับรัฐ เนื่องจากอยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายที่รองรับการจัดตั้งกลุ่ม กลุ่มการเมืองเป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวของกลุ่มคนที่มีผลประโยชน์ทางสาขาอาชีพ และสังคม ซึ่งมีความต้องการให้รัฐออกนโยบายและปฏิบัติตามแนวทางที่กลุ่มต้องการ (มนตรี สุภาพร 2546: 240)

5.3 ความสำคัญของกลุ่มทางการเมือง

ความสำคัญของกลุ่มทางการเมืองมีอยู่ 4 ประการ

ประการที่ 1 กลุ่มทางการเมืองเป็นเครื่องแสดงว่าประเทศมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ประการที่ 2 กลุ่มทางการเมืองเป็นตัวกลางระหว่างประชาชนกับรัฐบาล

ประการที่ 3 กลุ่มทางการเมืองเป็นตัวส่งเสริมบทบาทพรรคการเมือง

ประการที่ 4 กลุ่มการเมืองเป็นเครื่องมือพัฒนาตัวบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่ม
 กลุ่มการเมืองมีองค์ประกอบ 6 ประการ คือ ผู้นำกลุ่ม สมาชิก อุดมการณ์ การจัด
 องค์กร และการบริหาร ความเคลื่อนไหวหรือพฤติกรรมของกลุ่ม และการสนับสนุนจากภายนอก
 จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า กลุ่มทางการเมือง คือ สถาบันทางการเมืองสถาบันหนึ่ง
 ซึ่งเกิดจากการรวมตัวของคนที่มียุทธศาสตร์ร่วมกันหรือมีความต้องการผลประโยชน์ประเภท
 เดียวกันหรือร่วมกัน และต้องการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ใช้ความเป็นกลุ่มเป็นพลัง
 ต่อรอง ผลักดัน หรือกดดัน ทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ และ/หรือฝ่ายบริหาร กลุ่มการเมืองเป็นพื้นฐานของ
 การปกครองระบอบประชาธิปไตย เกิดขึ้นจากความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนเนื่องจาก
 ประเทศมีการพัฒนามากขึ้น ส่วนใหญ่จะมีลักษณะและพฤติกรรมคล้ายคลึงกันมุ่งเน้นเป้าหมายเพื่อ
 ประโยชน์สาธารณะ และความต้องการด้านผลประโยชน์ทางการเมือง ความสำคัญของกลุ่มทาง
 การเมืองมีอยู่ 4 ประการ

ประการที่ 1 กลุ่มทางการเมืองเป็นเครื่องแสดงว่าประเทศมีการปกครองในระบอบ
 ประชาธิปไตย

ประการที่ 2 กลุ่มทางการเมืองเป็นตัวกลางระหว่างประชาชนกับรัฐบาล

ประการที่ 3 กลุ่มทางการเมืองเป็นตัวส่งเสริมบทบาทพรรคการเมือง

ประการที่ 4 กลุ่มการเมืองเป็นเครื่องมือพัฒนาตัวบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่ม

6. แนวคิดของ กลุ่มผลักดัน หรือกลุ่มกดดัน หรือ กลุ่มอิทธิพล (Pressure Group)

6.1 ความหมายของ คำว่า “กลุ่มผลักดัน” หรือ “กลุ่มกดดัน” หรือ “กลุ่มอิทธิพล”
 สามารถอธิบาย ดังนี้

“กลุ่มผลักดัน” หมายถึง กลุ่มกดดัน คือ กลุ่มสังคมที่รวมกันขึ้นโดยมีเป้าหมาย
 และทัศนคติร่วมกัน เพื่อพยายามให้มีอิทธิพลเหนือหรือบังคับกลุ่มอื่น ๆ ในการเปลี่ยนแปลง
 นโยบาย หรือพฤติกรรม ให้เป็นไปตามที่ต้องการ คำนี้มักสังคมนศาสตร์อเมริกันใช้กันมาแต่เดิมคือ
 กลุ่มผลประโยชน์ (Interest Groups) ภายหลัง สงครามโลกครั้งที่สอง ได้นำคำใหม่ใช้ว่า กลุ่มกดดัน
 (Pressure Groups) อย่างไรก็ดีในบางสถานการณ์คำว่า กลุ่มผลประโยชน์ก็ยังคงนิยมใช้มากกว่า
 (วิทยา นภาศิริกุลกิจ และ สุรพล ราชภัณฑารักษ์ 2539: 227)

กลุ่มผลักดัน ในทรรศนะของ เกรแฮม วู้ดตัน (Graham Wooton) หมายถึง กลุ่ม
 ผลประโยชน์เป็นกลุ่มผู้ร่วมทัศนคติได้ทำการเรียกร้องต่อกลุ่มอื่น ๆ ในสังคม และเมื่อใดที่กลุ่ม
 ผลประโยชน์นี้กระทำการเรียกร้องข้อเสนอของตน โดยผ่านสถาบันใด ๆ หรือของรัฐบาลก็ตาม

กลุ่มผลประโยชน์นี้จะกลายเป็นกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง (Political Interest Group) และเมื่อใดที่กลุ่มผลประโยชน์ปฏิบัติการในระดับการเมือง กลุ่มนี้จะถูกเรียกว่า กลุ่มผลักดัน (Pressure Groups) เป็นการแสวงหาอิทธิพลเหนือนโยบายของรัฐบาล ในขณะที่เดียวกันก็ปฏิเสธความต้องการที่จะยอมรับความรับผิดชอบในองค์การของรัฐ เมื่อการกระทำของกลุ่มผลประโยชน์ หรือการปฏิบัติการเรียกร้องของกลุ่มผลประโยชน์ไปถึงระดับการเมือง คือ ระดับนโยบาย กลุ่มจะถูกเรียกว่าเป็นกลุ่มผลักดัน กลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มผลักดันใช้แทน หรือสลับกันได้ (Graham Wootton ,1970 อ้างถึงใน วิทยา นภาศิริกุลกิจ และ สุรพล ราชภัณฑารักษ์ 2539: 215)

กลุ่มผลักดัน ในทฤษฎีของ เฮช. เอ. โบน และ ออสติน เรนนี่ (H.A.Bone และ Austin Ranney) หมายถึง เมื่อใดที่กลุ่มผลประโยชน์ตัดสินใจที่นำปัญหาของเขาไปสู่รัฐบาล กลุ่มผลประโยชน์จะกลายเป็นกลุ่มผลักดัน หรือกลุ่มอิทธิพล (H.A.Bone, Austin Ranney 1976 อ้างถึงใน วิทยา นภาศิริกุลกิจ และ สุรพล ราชภัณฑารักษ์ 2539: 215)

กลุ่มผลักดัน ในทฤษฎีของ ฮาร์มอน ไชเซเลอร์ (Harmon Zeigler) หมายถึง กลุ่มในรูปองค์การที่แสวงหาอิทธิพลเหนือการตัดสินใจของรัฐบาล โดยปราศจากเจตนาที่จะนำเอาสมาชิกของกลุ่มไปทำหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐบาล (Harmon Zeigler 1964 อ้างถึงใน วิทยา นภาศิริกุลกิจ และ สุรพล ราชภัณฑารักษ์ 2539: 215)

กลุ่มผลักดัน ในทฤษฎีของ มอริส ดูแวร์เซ่ (Maurice Duverger) อธิบายว่า “พรรคการเมืองนั้นมีความมุ่งหมายที่จะเป็นเจ้าของอำนาจรัฐ และใช้อำนาจนั้นในการบริหาร ” แต่ “กลุ่มผลประโยชน์ ” นั้นเป็นไปในทางตรงกันข้าม คือการได้เข้าร่วมโดยตรงในการแสวงหาอำนาจหรือในการใช้อำนาจรัฐ กลุ่มผลประโยชน์จะปฏิบัติการเพื่อมีอิทธิพลเหนืออำนาจรัฐ ในขณะที่องค์การของกลุ่มแยกอยู่ต่างหาก หมายความว่า กลุ่มผลประโยชน์ใช้อิทธิพล บีบบังคับผู้บริหารประเทศ คำว่า กลุ่มผลักดัน (Pressure Groups) จึงเป็นเสมือนกลุ่มบีบบังคับในทางการเมือง ต่อผู้บริหารประเทศ กลุ่มกดดันไม่มีบทบาทในการมุ่งแสวงหาอำนาจทางการเมืองโดยตรง กล่าวคือ แม้กลุ่มกดดันจะมีอิทธิพลต่อศูนย์ของอำนาจทางการเมือง แต่ก็อยู่ภายนอกศูนย์แห่งอำนาจ ความพยายามของกลุ่มกดดันอยู่ที่พยายามโน้มน้าวบุคคลที่มีอำนาจ โดยมีได้พยายามเสนอกันของกลุ่มขึ้นมาครองอำนาจแทนอย่างเป็นทางการ กลุ่มกดดันมิใช่องค์กรทางการเมือง (Maurice Duverger ,1972 อ้างถึงใน วิทยา นภาศิริกุลกิจ และ สุรพล ราชภัณฑารักษ์ 2539: 215)

กลุ่มกดดัน ในทฤษฎีของ เอ็น.ซี.ฮันท์ (N .C. Hunt) ให้ความหมายว่า กลุ่มกดดัน คือองค์กรใด ๆ ที่พยายามมีอิทธิพลต่อนโยบายของรัฐบาล แต่ไม่ต้องการจะรับผิดชอบด้วยตนเอง หรือมิได้ต้องการแสวงหาความรับผิดชอบในการบริหารราชการโดยตรง (N .C. Hunt ,1967 อ้างถึงใน วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ 2546: 54)

กลุ่มผลักดัน ในทฤษฎีของ ฟรานซิส จี. คาสเซิล (Francis G. Castle Hunt 1967) อ้างถึงใน วรรณกรรม กาญจนสุวรรณ 2546: 54) ให้ความหมายไว้ว่า กลุ่มกดดัน คือ กลุ่มที่พยายามก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ทั้งโดยการดำเนินการผ่านกิจกรรมทางการเมือง ปกครองหรือไม่ก็ตาม โดยที่กลุ่มเหล่านี้ก็มีใช้พรรคการเมือง นอกจากนี้ยังจำแนก กลุ่มกดดัน ออกเป็น 2 ประเภท คือ

ประเภทแรก (Interest Group) คือ กลุ่มที่ก่อตัวขึ้นมาเพื่อปกป้องรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

ประเภทที่สอง (Attitude Group) คือ กลุ่มที่ก่อตัวขึ้นมาเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่มีขอบเขตเฉพาะ ซึ่งมีได้มีความหมายเพียงผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิกเท่านั้น หากแต่เป็นวัตถุประสงค์หรือคุณค่าอันเป็นทัศนคติร่วมกันต่อปัญหาใดปัญหาหนึ่งด้วย

กลุ่มผลักดัน หมายถึง เป็นองค์ประกอบของผลประโยชน์ของกลุ่มชน ซึ่งสมาชิกได้มีส่วนร่วมในทัศนะ มีเป้าหมาย และกิจการตามโครงการของกลุ่ม ในอันที่จะมีอิทธิพลเหนือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือรัฐบาล และมีอิทธิพลต่อนโยบายของรัฐบาลกลุ่มผลักดัน หรือกลุ่มอิทธิพล นี้มิได้มีเป้าหมายเหมือนกันกับพรรคการเมือง ที่ว่าพรรคการเมืองที่ต้องการชัยชนะ เพื่อจัดตั้งรัฐบาลปกครองประเทศ แต่กลุ่มผลักดันนั้นมีเป้าหมายคือ ผลประโยชน์ในการเป็นเจ้าของ หรือมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ ที่จะผลโดยตรงหรือทางอ้อมต่อสมาชิกในกลุ่ม ความแตกต่างของกลุ่มผลักดันจะอยู่ที่ขนาดใหญ่หรือเล็ก ความมั่นคงในทางการเมือง อำนาจต่อรอง การกำหนดเป้าหมาย และวิธีการดำเนินงานนั้นเกือบเหมือนกันหรือคล้ายกัน คือวิธีการที่จะมีอิทธิพลเหนือ มติมหาชน (Public Opinion) นอกจากนี้แล้ว กลุ่มผลักดัน ยังมีเป้าหมายที่จะมีอิทธิพลเหนือการตัดสินใจของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ (วิทยา นภาศิริกุลกิจ และ สุรพล ราชภัณฑารักษ์ 2539: 225-226)

สรุปได้ว่า “กลุ่มผลักดัน หรือกลุ่มกดดัน หรือ กลุ่มอิทธิพล ” คือ กลุ่มสังคมที่รวมกันขึ้นโดยมีเป้าหมาย และทัศนคติร่วมกัน เพื่อพยายามให้มีอิทธิพลเหนือหรือบังคับกลุ่มอื่น ๆ ในการเปลี่ยนแปลงนโยบาย หรือพฤติกรรม ให้เป็นไปตามที่ต้องการ คำนี้นักสังคมศาสตร์อเมริกันใช้กันมาแต่เดิมคือ กลุ่มผลประโยชน์ (Interest Groups) ภายหลัง สงครามโลกครั้งที่สอง ได้นำคำใหม่ชื่อว่า กลุ่มกดดัน (Pressure Groups) เมื่อใดที่กลุ่มผลประโยชน์กระทำการเรียกร้องข้อเสนอของตน โดยผ่านสถาบันใด ๆ ก็ตาม กลุ่มผลประโยชน์นี้จะกลายเป็นกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง (Political Interest Group) และเมื่อใดที่กลุ่มผลประโยชน์ปฏิบัติการในระดับการเมือง กลุ่มนี้จะถูกเรียกว่า กลุ่มผลักดัน (Pressure Groups) กลุ่มผลักดันมิใช่พรรคการเมือง และจะใช้วิธีการที่จะมี

อิทธิพลเหนือ มติมหาชน (Public opinion) มีเป้าหมายที่จะ มีอิทธิพลเหนือการตัดสินใจของ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และ ฝ่ายตุลาการ

6.2 ประเภทของ กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มผลักดันหรือกลุ่มกดดัน

กลุ่มผลประโยชน์แบ่งได้ 4 ประเภท (Gabriel Almond เกเบเรียล อัลมอนด์ และ G. Bingham Powel จี บิงแฮม เพาเวลล์ จูเนียร์ ; จุมพล หนิมพานิช 2548: 251-252) คือ

1. กลุ่มผลประโยชน์ที่รวมตัวกันชั่วคราว (Anomie Interest Group) เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่มารวมตัวกันเพราะมีสถานการณ์ผลึก หรือกดดัน ให้เกิดอารมณ์ร่วมกัน มีการสะสมความคับข้องใจโดยไม่มีรูปแบบของการรวมตัวที่แน่นอน มีอารมณ์รุนแรง เป็นการรวมตัวชั่วคราวแล้วก็จะสลายไป ไม่มีระเบียบแบบแผน ชอบใช้วิธีรุนแรงในการเรียกร้องผลประโยชน์ ตัวอย่าง เช่น กลุ่มฝูงชน (Crowd) ที่มารวมตัวกันหลังจากจลาจลเพื่อความรุนแรง ซึ่งอาจจะเป็นฝูงชนธรรมดา หรือ ฝูงชนวุ่นวาย (Mob) การจลาจล

2. กลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่ได้อยู่ในรูปของสมาคม (Non-Associational Interest Group) กลุ่มผลประโยชน์ประเภทนี้เกิดขึ้นเพราะมีปัญหาาร่วมกัน ไม่ได้มีการจัดตั้งอย่างเป็นทางการถาวร เป็นกลุ่มที่แสดงออกซึ่งผลประโยชน์หรือความต้องการเป็นครั้งคราว โดยใช้วิธีการเรียกร้องผลประโยชน์แบบไม่เป็นทางการซึ่งสามารถพบกลุ่มผลประโยชน์ประเภทนี้ ที่บางครั้งเรียกว่ากลุ่มผลประโยชน์ดั้งเดิม เช่น กลุ่มเครือญาติ กลุ่มศาสนา กลุ่มเชื้อชาติ เป็นต้น

3. กลุ่มผลประโยชน์ที่รวมตัวกันในรูปของสถาบัน (Institutional Interest Group) ตัวอย่างของกลุ่มผลประโยชน์ประเภทนี้ที่สำคัญ ได้แก่ พรรคการเมือง กองทัพ ข้าราชการ เป็นต้น กลุ่มผลประโยชน์ประเภทนี้เป็นกลุ่มข้าราชการหรือพนักงานอื่น ๆ มักมีบทบาทเป็นตัวแทนผลประโยชน์ของกลุ่ม และกลุ่มอื่นๆ ในสังคม ในประเทศที่มีระบอบการเมืองที่ก้าวหน้าและพัฒนาแล้ว มีอิทธิพล และบทบาททางการเมืองมาก กลุ่มผลประโยชน์ประเภทนี้มีการแข่งขันกับกลุ่มอื่น เช่น กลุ่มข้าราชการ กองทัพ

4. กลุ่มผลประโยชน์ที่รวมตัวกันในรูปของสมาคม (Associational Interest Group) หมายถึงกลุ่มที่จัดระเบียบองค์กรเป็นอย่างดี มีบทบาทในการเรียกร้องหรือแสดงออกซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่มโดยเฉพาะ ได้รับการยอมรับเป็นอย่างสูง เช่น กลุ่มสหภาพแรงงาน เป็นองค์กร เช่น องค์กรทางศาสนา องค์กรเอกชน สหภาพแรงงาน สมาคมพ่อค้า นักธุรกิจ

ประเภทของกลุ่มผลประโยชน์ มี 2 แนวทาง (วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ 2550 : 62)

1. กลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกดดัน ที่จัดตั้งด้วยตนเองหรือเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ กล่าวได้ว่า กลุ่มที่เกิดขึ้นด้วยตนเองหรือกลุ่มที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาตินี้ เป็นผลมาจากการที่มนุษย์ได้มีการรวมกลุ่มกันในระยะเบื้องต้นทั่วไปที่เรียกว่า “ กลุ่มทุติยภูมิ ” และได้มีการเรียนรู้ร่วมกัน

ผ่านกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมร่วมกันทำให้เกิดมีการจำแนกกลุ่มมากขึ้นกว่าเดิม ด้วยเหตุผลทางปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ที่มีลักษณะเป็นสังคมสลับซับซ้อนมีการแบ่งงานกันทำ และมีการแข่งขันกันมากขึ้น จึงทำให้มนุษย์รู้จักที่จะรวมตัวกันมากกว่าหนึ่งกลุ่ม โดยเฉพาะเมื่อมีการจำแนกการทำงานกันแล้ว ทำอย่างไรที่จะมีการรักษาผลประโยชน์ในหน้าที่ของงานในการปกป้องสิทธิเสรีภาพของงานของกลุ่ม และนั่นก็คือผลประโยชน์ของกลุ่มนั่นเอง โดยทั่วไปแล้วลักษณะกลุ่มที่จัดตั้งด้วยตนเองนี้เป็นการที่สมาชิกในกลุ่มมีความพึงพอใจหรือมีวัตถุประสงค์ของการเกิดเป็นกลุ่มร่วมกัน ทั้งที่ลายลักษณ์อักษรและไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งเราพบว่าลักษณะกลุ่มดังกล่าวที่เกิดขึ้นนี้มีวัตถุประสงค์ร่วม ก็คือการที่จะรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มให้มากที่สุด โดยมักจะจำแนกแบ่งกันตามการทำงานเฉพาะด้านของแต่ละคนของแต่ละกลุ่มที่ตนสังกัดอยู่ หรือกล่าวอย่างง่าย ๆ ก็คือการแบ่งตามสาขาอาชีพ เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มชาวประมง กลุ่มชาวสวนยาง กลุ่มนักธุรกิจ กลุ่มหอการค้า กลุ่มสภาอุตสาหกรรม เป็นต้น ประเภทของกลุ่มที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาตินี้ ถือได้ว่ามีความสอดคล้อง รองรับ สนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมและแสดงออกได้โดยสมัครใจ นับได้ว่าเป็นการพัฒนาที่สำคัญของระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตย

2. กลุ่มที่จัดตั้งโดยรัฐ หรือสนับสนุนโดยการที่รัฐส่งเสริมให้มีการจัดตั้ง จะพบว่ากลุ่มประเภทนี้จะดำเนินการกิจกรรมบางอย่าง ที่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน คือ ต้องการสนับสนุนการทำงานของรัฐ ด้วยเหตุที่ว่าการที่จะประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการของภาครัฐหรือผู้ปกครองนั้นได้ จำเป็นต้องมีผู้สนับสนุน และในทางการเมือง ถือว่าเป็นเครื่องชี้วัดความสามารถสร้างความชอบธรรมได้ นโยบายของรัฐได้รับการยอมรับ หรือตอบรับจากประชาชนจำเป็นอย่างยิ่งที่ภาครัฐจำเป็นต้องมีการสนับสนุนในเชิงนโยบายหรือกิจกรรมของตนในการนำไปปฏิบัติกับภาคประชาชนส่วนใหญ่ หากปราศจากกลุ่มที่จัดตั้งโดยรัฐนั้นแล้ว ก็ค่อนข้างจะลำบากในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้เกิดความสำเร็จ กลุ่มที่จัดตั้งโดยรัฐ ในบางครั้งเราจะคุ้นเคยกับรูปแบบ “ระบบราชการ” อาจกล่าวได้ว่ากลุ่มราชการ คือกลุ่มผลประโยชน์ที่ใกล้ชิดกับอำนาจรัฐมากที่สุด นอกจากนี้การที่ทำให้กลุ่มที่จัดตั้งโดยรัฐเกิดขึ้นในสังคมการเมืองถือได้ว่าเป็นเครื่องมือของการสร้างความมีเสถียรภาพในการที่นำนโยบายไปปฏิบัติได้ดีขึ้น โดยที่รัฐเป็นผู้จัดตั้งในการที่จะให้กลุ่มหรือหน่วยงานของรัฐบาลต่างๆ เอนนโยบายของรัฐไปปฏิบัติและรับการสนับสนุน การจัดตั้งโดยรัฐนั้น โดยทั่วไปมีพื้นฐานที่จะต้องสร้างเครือข่ายที่จะต้องให้มีการเอนนโยบายให้เกิดเป็นรูปธรรมให้ได้ จะพบเห็นอยู่ไม่น้อยว่าบทบาทที่แสดงออกของกลุ่มได้รับการจัดตั้งหรือได้รับการสนับสนุนจากรัฐนี้ จะเป็นตัวบ่งชี้ถึงวัตถุประสงค์สำคัญของภาครัฐ ในการที่จะนำนโยบายต่างๆ นั้นประสบความสำเร็จถือว่ากลุ่มพวกนี้เป็นกลุ่มที่รับใช้หรือตอบสนองและเป็นกลุ่มที่เป็นพวก

เดียวกันกับภาครัฐหรือรัฐบาลโดยตรงนี้ก็ถือว่าเป็นลักษณะของกลุ่มผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นโดยรัฐ จัดตั้งขึ้นมา ตัวอย่างเช่น กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน กลุ่มยุวกาชาด กลุ่มอาสาสมัครป้องกันตนเอง กลุ่ม อปพร. กลุ่มตำรวจบ้าน เป็นต้น

กลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกดดันในประเทศไทยมี 2 ประเภท คือ (อภิญญา รัตนมงคลมาศ 2546: 218)

1. กลุ่มจัดตั้งและ/หรือ สนับสนุนโดยกลไกของรัฐ โดยปกติวิสัยแล้ว รัฐจะไม่ ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกดดันขึ้นมา ทั้งนี้เพราะขัดแย้งกับความเป็นจริงตาม บทบาทและหน้าที่ที่รัฐต้องทำในกระบวนการทางการเมืองที่รัฐมีหน้าที่กำหนดนโยบายสาธารณะ และบริหารนโยบายสาธารณะรวมทั้งมีกลไกในการควบคุมอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องตั้งกลุ่มของตน มาควบคุมการดำเนินนโยบายของตน หรือมาขานรับนโยบายของตน นอกจากนี้ในด้านการจัดสรร งบประมาณแผ่นดินรัฐก็ไม่มี ความชอบธรรมใดๆ ที่จะมาจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดตั้งกลุ่ม ดังนั้นในทางนิตินัยรัฐจึงไม่อาจจัดตั้งกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกดดันได้

2. กลุ่มจัดตั้งและ/หรือสนับสนุนโดยอำนาจรัฐ เนื่องจาก กลุ่มมิได้เกิดจาก พื้นฐานทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ที่ต้องการเสนอ นโยบาย และ/หรือควบคุมการดำเนินนโยบาย หรือการบริหารนโยบายสาธารณะที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผลประโยชน์หรืออุดมการณ์ของกลุ่ม ดังนี้ บทบาทของกลุ่มจึงมิได้ดำเนิน ไปเพื่อสนองพื้นฐานเหล่านั้น บทบาทของกลุ่มที่จัดตั้งก็คือ บทบาทในการขานรับนโยบายของรัฐ เมื่อเป็นเช่นนั้น บทบาทของกลุ่มทั้ง 2 ประเภทในกระบวนการ ทางการเมือง จึงมีความแตกต่าง ขณะเดียวกันมีความขัดแย้งในบทบาททั้ง 2 ประเภท ใน กระบวนการทางการเมือง

ประเภทของกลุ่มผลประโยชน์ ตามแนวคิดของ (Gabriel Almond) และ จี บิงแฮม เพาเวลล์ จูเนียร์ (G. Bingham Powell Jr.) อ้างถึงใน วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน และ ธโรธร ผู้ทองคำ 2550: 62) ในหนังสือการเมืองเปรียบเทียบ : แนวทางการพัฒนา (Comparative Politics : A Developmental Approach) ในค.ศ. 1966 แบ่งกลุ่มผลประโยชน์ออกเป็น 4 ประเภท ประกอบด้วย

1. กลุ่มผลประโยชน์ในรูปสถาบัน (Institutional Interest Groups) เป็นกลุ่ม ผลประโยชน์ที่ถือกำเนิดจากองค์กร เช่น พรรคการเมือง รัฐสภา กองทัพ กระทรวง ทบวง กรม เป็นต้น สมาชิกกลุ่มเหล่านี้มาจาก ผู้ประกอบอาชีพบางส่วนเป็นวิชาชีพ มีหน้าที่การงานเป็นหลัก นอกเหนือจากกลุ่มผลประโยชน์ในสังคม บางครั้งแสดงออกซึ่งความต้องการและการเป็นตัวแทน กลุ่มอื่นในสังคม ในประเทศพัฒนาแล้ว กลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้จะเป็นส่วนหนึ่งในสังคมที่มี ลักษณะเป็นพหุนิยมแต่ในประเทศกำลังพัฒนา กลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้จะมีประสิทธิผลสูงมาก เพราะครอบครองอำนาจรัฐ และกลุ่มผลประโยชน์อื่นมีน้อย ไม่เข้มแข็งพอ ขาดประสิทธิภาพ

ทำให้กลุ่มผลประโยชน์ประเภทนี้ อ้าความชอบธรรมในการเป็นตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์อื่น ในกิจกรรมทั้งหลาย

2. กลุ่มผลประโยชน์ในรูปสมาคม (Associational Groups) เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่มีลักษณะเฉพาะหรือ โครงสร้างและกระบวนการเฉพาะในการดำเนินการเรียกกร้องผลประโยชน์ เช่น การจัดตั้งในรูปของสมาคมนักธุรกิจ นักการเงินการธนาคาร สหภาพแรงงาน มูลนิธิทางศาสนา เป็นต้น ลักษณะสำคัญ คือ การเป็นตัวแทนของกลุ่มอย่างเด่นชัด การมีเจ้าหน้าที่ทำงานเต็มเวลา การกำหนดกติกากฎระเบียบในการอภิปรายในประเทศที่พัฒนาแล้ว กลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้เป็นที่ยอมรับสูง เป็นที่มาของนโยบายของรัฐบาล มีการรับรองตามกฎหมายในการจัดตั้งกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มผลประโยชน์บางกลุ่มเป็นที่ยอมรับของรัฐบาลทำให้มีการจัดตั้งองค์การที่เสมือนหนึ่งเป็นเวทีที่ปรึกษาหารือ กลุ่มผลประโยชน์ในลักษณะนี้จึงเป็นกลุ่มที่มีความชอบธรรมอย่างมาก

3. กลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่ใช่ในรูปสมาคม (Non -Associational Groups) เป็นกลุ่มที่ประกอบด้วย เครือญาติ เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ชนชั้น วรณะ ภูมิภาค ศาสนา วัฒนธรรม เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่มีลักษณะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่แสดงออกถึงผลประโยชน์ไม่เป็นทางการและชั่วคราวโดยผ่าน บุคคลหรือกลุ่มบุคคลหัวหน้า ลักษณะสำคัญของการแสดงออกคือ เป็นการแสดงออกซึ่งเป็นผลประโยชน์ที่มีลักษณะแอบแฝง ไม่เป็นทางการ ทำให้เรียกว่ากลุ่มผลประโยชน์แบบดั้งเดิม เช่น กลุ่มวรรณะในอินเดีย กลุ่มผู้ใช้ภาษาสเปนในสหรัฐอเมริกา กลุ่มอุดมการณ์ฝ่ายซ้ายในฝรั่งเศส เป็นต้น การยอมรับของสมาชิกจำกัดเฉพาะบุคคลที่มีลักษณะเหมือนกัน เช่น คนในวรรณะเดียวกันในกรณีที่เป็นกลุ่มวรรณะ เป็นต้น การรับจึงจำกัดเฉพาะที่มีพื้นฐานเหมือนกัน ทำให้มีการรับมีขอบเขตจำกัด และพื้นฐานร่วมกันเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาเป็นกลุ่มผลประโยชน์ในเวลาต่อมา

4. กลุ่มผลประโยชน์ที่รวมตัวกันชั่วคราว (Anomic Groups) เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่การรวมกลุ่มชั่วคราว เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน เป็นการตอบโต้สิ่งที่มีผลกระทบอย่างรวดเร็วและสลายตัวไปอย่างรวดเร็วเช่นกัน ตัวอย่างสำคัญ เช่น กลุ่มเดินขบวน กลุ่มก่อความไม่สงบ เป็นต้น เป็นกลุ่มที่มีความรู้สึกร่วมกันที่อาจมาจากการเป็นชนชั้นล่างในสังคม การที่นายทุนเอารัดเอาเปรียบ การที่รัฐบาลปฏิเสธการแก้ไขปัญหา การปกครองที่เป็นเผด็จการ เป็นต้น ทำให้มีการรวมกลุ่มโดยทันที ไม่มีการจัดตั้งองค์การเป็นตัวแทน และมักใช้ความรุนแรงในการต่อสู้อันเป็นวิถีนอกรัฐธรรมนูญ วิธีการสำคัญในการดำเนินการ เช่น การคิดโบปลิว การคิดแผ่นป้ายประท้วง การยื่นข้อเสนอ การออกแถลงการณ์ การแถลงข่าวในหนังสือพิมพ์ การชุมนุมใหญ่ การตั้งกลุ่มในที่สาธารณะ การเดินขบวนประท้วง การนัดหยุดงาน การอดอาหารประท้วง การทำลายทรัพย์สิน

สาธารณะ การลู่ซื้อ การเผาหุ่นบุคคลที่เป็นตัวแทนของการต่อต้าน เช่น ผู้นำ เป็นต้น พฤติกรรมของฝูงชนเหล่านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประท้วงและต่อต้าน และต้องการให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม นโยบายหรือการตัดสินใจบางประการ

ประเภทของกลุ่มผลประโยชน์ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ (จักษ์ พันธุ์เพชร 2552: 263 - 264)

1. กลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นสถาบัน (Institutional Interest Groups) เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่มีการรวมตัวกัน และเกิดขึ้นภายในองค์กรจัดตั้งอย่างเป็นทางการ มีการจัดระเบียบเป็นอย่างดี เช่น บริษัทธุรกิจ กองทัพ ข้าราชการ เป็นต้น ซึ่งองค์กรดังกล่าวจะมีหน้าที่หลักอย่างอื่น ลักษณะการแสดงบทบาทของกลุ่มประเภทนี้จะเป็นการเรียกร้องที่มีรูปแบบและเป็นตัวแทนเพื่อเรียกร้องผลประโยชน์ทั้งเพื่อกลุ่มตนและกลุ่มอื่นในสังคม ในประเทศกำลังพัฒนากลุ่มผลประโยชน์ประเภทนี้จะมีความแข็งแกร่งและมีบทบาทสูงมาก

2. กลุ่มผลประโยชน์ที่มีการจัดตั้ง (Associational Interest Groups) เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่มีการรวมตัวกันอย่างเป็นทางการในโครงสร้างที่มีความชำนาญเฉพาะอย่าง มีการจัดองค์การขึ้นอย่างเป็นระเบียบ และมักมีการจ้างเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงานอย่างถาวร กลุ่มประเภทนี้จะมีลักษณะพิเศษเฉพาะกลุ่มต่างกันไป เช่น สหภาพแรงงาน สมาคมพ่อค้า หอการค้า เป็นต้น มีโครงสร้างในการเรียกร้องผลประโยชน์ต่อระบบการเมืองอย่างชัดเจน แต่จะเรียกร้องผลประโยชน์เพื่อกลุ่มตน โดยเฉพาะ ลักษณะการเรียกร้องผลประโยชน์จะมีการปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน

3. กลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่มีการจัดตั้ง (Non-Associational Interest Groups) หมายถึง ไม่มีการรวมตัวกันเป็นรูปแบบที่เป็นองค์กรที่ถาวร ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองแบบไม่ต่อเนื่อง ขาดโครงสร้างของกลุ่มในการดำเนินการ เช่น กลุ่มชนชั้น กลุ่มเครือข่าย เรียกร้องผลประโยชน์เป็นครั้งคราว มักใช้วิธีที่ไม่เป็นทางการ ไม่มีกระบวนการที่เป็นระเบียบแบบแผน เช่น การเรียกร้องผ่านกลุ่มเพื่อน เป็นต้น

4. กลุ่มผลประโยชน์และบุคคลที่เคว้งคว้างไร้บรรทัดฐาน (Anomic Interest Groups) เป็นกลุ่มที่มีการรวมตัวกันเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ที่ร้ายแรง จึงขาดการจัดตั้งเป็นองค์กรหรือแม้จะมีการจัดตั้งมักจะเป็นไปในลักษณะที่ไม่ยั่งยืน เป็นกลุ่มที่ไม่มีค่านิยมหรือแบบแผนในการเข้าร่วมแสดงบทบาททางการเมืองที่ไม่แน่นอน มักใช้วิธีการรุนแรงในการเรียกร้องผลประโยชน์ เช่น กลุ่มก่อความไม่สงบ กลุ่มผู้ประท้วง เป็นต้น

ประเภทของกลุ่มผลประโยชน์ (Oknation มีนาคม 2552 : www.oknation.net/blog)

1. กลุ่มผลประโยชน์และบุคคลที่เคว้งคว้างไร้บรรทัดฐาน (Anomic Interest Groups) เป็นกลุ่มที่ปะทุขึ้นอย่างค่อนข้างจะกะทันหันตามอารมณ์ เช่น การจลาจล การลอบสังหาร

ตลอดจนการเดินทางประท้วง การเรียกร้องผลประโยชน์ในรูปลักษณะนี้มักจะเกิดขึ้นในสภาพที่ไม่มีกลุ่มที่ได้รับการจัดตั้งอยู่ในสังคม หรือว่าหากมีก็มีบางกลุ่มที่ถูกปิดกั้นมิให้แสดงออกซึ่งความต้องการ ดังนั้น ความไม่พึงพอใจที่ถูกปิดอยู่กดดันไว้จะปะทุออกมาถ้ามีเหตุการณ์เอื้ออำนวยหรือมีผู้ชักนำหรือ “ปลุกระดม” ให้เกิดขึ้นการชักนำนี้อาจกระทำโดยผู้ที่อยู่ในอำนาจทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของเขาเองก็ได้ แต่ข้อสำคัญไม่มีการจัดตั้งเป็นองค์กรแต่อย่างใด ประเทศไทยมีเหตุการณ์ทางการเมืองที่ก่อให้เกิด Anomic interest groups คือ ในประเทศไทย ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยเป็นแกนนำในการเรียกร้อง รัฐธรรมนูญ ตลอดจนการทำลายอำนาจกลุ่มผู้ปกครองที่เป็นนายทหาร แต่ฝูงชนที่เข้าร่วมเดินขบวนประท้วงจนมีดฟ้าผ่าวัดในสัปดาห์นั้นอาจจัดเข้าอยู่ในลักษณะของ Anomic interest groups ได้

2. กลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่มีการจัดตั้ง (Non-associational Interest Groups) หมายถึงกลุ่มถึงเครือญาติ กลุ่มเชื้อชาติ กลุ่มภูมิภาค กลุ่มสถานภาพ กลุ่มชนชั้น (กล่าวคือกลุ่มคนที่อาจไม่ได้พบปะกันอย่างสม่ำเสมอ แต่มีความรู้สึกร่วมกัน มีความเชื่อมโยงกันทางจิตทางวัฒนธรรมอย่างรู้ใจกันพอสมควร ซึ่งอาจจะเรียกรวมผลประโยชน์ของเขา เป็นครั้งคราว โดยผ่านบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือผู้นำเช่น ผู้นำทางศาสนา ตัวอย่างเช่น การที่เจ้าของที่ดินหลายคนขอร้องข้าราชการชั้นผู้ใหญ่หรือรัฐมนตรีให้พิจารณาไม่ขึ้นภาษีที่ดิน โดยที่การขอร้องนี้เกิดขึ้นเมื่อเล่นกอล์ฟด้วยกัน จะเห็นได้ว่า กลุ่ม 2 ประเภท ดังกล่าวไปแล้ว มีการเรียกรวมผลประโยชน์แต่เพียงครั้งเดียว ไม่มีขั้นตอนหรือการจัดตั้งที่แน่นอนในการเรียกรวมและไม่มีความต่อเนื่องในการเรียกรวม กลุ่มดังกล่าวจะมีอิทธิพลน้อย

3. กลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นสถาบัน (Institutional Interest Groups) กล่าวคือ องค์กรที่เป็นทางการ (Formal Organizations) เช่น พรรคการเมือง สถาบันนิติบัญญัติ กองทัพ ศาสนา หน่วยราชการและสถาบันอื่น ๆ ซึ่งมีหน้าที่เฉพาะอย่างอื่นที่ไม่ใช่การเรียกรวมผลประโยชน์ กลุ่มเหล่านี้อาจเรียกรวมผลประโยชน์ของกลุ่มเอง หรือทำหน้าที่เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของกลุ่มอื่นในสังคม นอกจากนั้นกลุ่มย่อยภายในสถาบันสำคัญ ๆ เหล่านี้อาจทำหน้าที่เรียกรวมผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มของตนก็ได้ โดยอาศัยความยอมรับนับถือในสถาบันที่สังกัดอยู่เป็นทรัพยากรในการที่จะได้มาซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่มตนเอง ตัวอย่างเช่น กลุ่มนักการธนาคารในพรรคอนุรักษนิยมพรรคหนึ่งอาจใช้อิทธิพลของพรรคในอันที่จะเพิ่มพูนผลประโยชน์ให้แก่วงการธนาคาร หรือกลุ่มผู้นำกองทัพกทำการเรียกรวมผลประโยชน์ให้แก่ ขาวนา ผู้ยากไร้ เป็นต้น

4. กลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นทางการ (Associational Interest Groups) “ทางการ” ในที่นี้หมายถึง มีการจัดตั้ง มีสมาชิกเป็นการแน่นอนไม่ได้หมายความว่าถึงที่เป็น “ทางราชการ” ตัวอย่างกลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นทางการ คือ สหภาพแรงงาน สมาคมนักธุรกิจ สมาคมชาติพันธุ์

และกลุ่มประชาชนประจำท้องถิ่นต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นกลุ่มที่ตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นปากเสียงแทนผลประโยชน์ของกลุ่มชนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดโดยเฉพาะ กลุ่มเหล่านี้มักจะมีระเบียบวิธีการที่จะเรียกร้องผลประโยชน์และนำข้อเรียกร้องเสนอต่อระบบการเมืองในสังคมที่พัฒนาแล้วกลุ่มเหล่านี้จะได้เปรียบกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ (Non-associational Interest Groups) จะได้รับการยอมรับว่าชอบธรรมและจะมีมากมายหลายกลุ่มครอบคลุมถึงกลุ่มชนต่าง ๆ ในสังคม โดยกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ (Non-Associational) จะลดน้อยถอยลงไปโดยปริยาย

ประเภทของกลุ่มผลประโยชน์ (พฤทธิสาณ ชุมพล 2552: 128)

1. กลุ่มผลประโยชน์และบุคคลที่เคื่องกว้างไร้บรรทัดฐาน (Anomic Interest Groups) เป็นกลุ่มที่ปะทุขึ้นอย่างค่อนข้างกะทันหันตามอารมณ์ เช่น การจลาจล การลอบสังหาร ตลอดจนการเดินขบวนประท้วง การเรียกร้องผลประโยชน์ในรูปแบบลักษณะนี้มักจะเกิดขึ้นในสภาพที่ไม่มีกลุ่มที่ได้รับการจัดตั้งอยู่ในสังคม หรือว่าหากมีก็มีบางกลุ่มที่ถูกปิดกั้นมิให้แสดงออกซึ่งความต้องการ ดังนั้น ความไม่พึงพอใจที่ถูกปิดอยู่กดดันไว้จะปะทุออกมาถ้ามีเหตุการณ์เอื้ออำนวยหรือมีผู้ชักนำหรือ “ปลุกระดม” ให้เกิดขึ้น การชักนำนี้อาจกระทำโดยผู้ที่อยู่ในอำนาจทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของเขาเองก็ได้ พึงสังเกตว่า กลุ่ม (Anomic Interest Groups) นอกจากจะเรียกร้องผลประโยชน์แล้วอาจจะทำหน้าที่อื่นๆ อีกประกอบไปด้วย เช่น ก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายอำนาจจากคนกลุ่มหนึ่งไปสู่อีกคนอีกกลุ่มหนึ่ง กล่าวคือหน้าที่ (Political Recruitment) เปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ (Rule - Making) ปลดปล่อยนักโทษการเมือง (Rule Application) ลงประชามติ (Rule Adjudication) ทำการสื่อสาร (Political Communication) เช่น สร้างข่าวลือเพื่อสร้างความสับสนให้แก่สัญลักษณ์ของชาติ ระบบการเมือง รัฐบาล หรือผู้นำเป็นต้นบุคคล เป็นต้น

2. กลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่มีการจัดตั้ง (Non-associational Interest Groups) หมายถึงกลุ่มถึงเครือญาติ กลุ่มเชื้อชาติ กลุ่มภูมิภาค กลุ่มสถานภาพ กลุ่มชนชั้น (กล่าวคือกลุ่มคนที่อาจไม่ได้พบปะกันอย่างสม่ำเสมอ แต่มีความรู้สึกร่วมกัน มีความเชื่อมโยงกันทางจิตทางวัฒนธรรมอย่างรู้ใจกันพอสมควร ซึ่งอาจจะเรียกร้องผลประโยชน์ของเขา เป็นครั้งคราว โดยผ่านบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือผู้นำเช่น ผู้นำทางศาสนา ตัวอย่างเช่น การที่เจ้าของที่ดินหลายคนร้องขอข้าราชการชั้นผู้ใหญ่หรือรัฐมนตรีให้พิจารณาไม่ขึ้นภาษีที่ดิน โดยที่การขอเรื่องนี้เกิดขึ้นเมื่อเล่นกอล์ฟด้วยกัน จะเห็นได้ว่า กลุ่ม 2 ประเภท ดังกล่าวไปแล้ว มีการเรียกร้องผลประโยชน์แต่เพียงครั้งเดียว ไม่มีขั้นตอนหรือการจัดตั้งที่แน่นอนในการเรียกร้อง และไม่มีความต้องการในการเรียกร้อง กลุ่มดังกล่าวจะมีอิทธิพลน้อย

3. กลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นสถาบัน (Institutional Interest Groups) กล่าวคือ องค์กรที่เป็นทางการ (Formal Organizations) เช่น พรรคการเมือง สถาบันนิติบัญญัติ กองทัพ ศาสนา

หน่วยราชการและสถาบันอื่น ๆ ซึ่งมีหน้าที่เฉพาะอย่างอื่นที่ไม่ใช่การเรียกร้องผลประโยชน์ กลุ่มเหล่านี้อาจเรียกร้องผลประโยชน์ของกลุ่มเอง หรือทำหน้าที่เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของกลุ่มอื่นในสังคม นอกจากนี้กลุ่มย่อยภายในสถาบันสำคัญ ๆ เหล่านี้อาจทำหน้าที่เรียกร้องผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มของตนก็ได้ โดยอาศัยความยอมรับนับถือในสถาบันที่สังกัดอยู่เป็นทรัพยากรในการที่จะได้มาซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่มตนเอง ตัวอย่างเช่น กลุ่มนักรณรงค์การในพรรคอนุรักษนิยม พรรคหนึ่งอาจใช้อิทธิพลของพรรคในอันที่จะเพิ่มพูนผลประโยชน์ให้แก่วงการธนาคาร หรือกลุ่มผู้นำกองทัพกทำการเรียกร้องผลประโยชน์ เป็นต้น

4. กลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นทางการ (Associational Interest groups) “ทางการ” ในที่นี้ หมายถึง มีการจัดตั้ง มีสมาชิกเป็นการแน่นอนไม่ได้หมายความว่าถึงที่เป็น “ทางราชการ” ตัวอย่างกลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นทางการ คือ สหภาพแรงงาน สมาคมนักธุรกิจ สมาคมชาติพันธุ์ และกลุ่มประชาชนประจำท้องถิ่นต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นกลุ่มที่ตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นปากเสียงแทนผลประโยชน์ของกลุ่มชนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด โดยเฉพาะ กลุ่มเหล่านี้มักจะมีระเบียบวิธีการที่จะเรียกร้องผลประโยชน์และนำข้อเรียกร้องเสนอต่อระบบการเมือง ในสังคมที่พัฒนาแล้วกลุ่มเหล่านี้จะได้เปรียบกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ (Non-Associational Interest Groups) จะได้รับการยอมรับว่าชอบธรรมและจะมีมากมายหลายกลุ่มครอบคลุมถึงกลุ่มชนต่าง ๆ ในสังคม

7. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับผลประโยชน์

7.1 ความหมายของคำว่า “ผลประโยชน์” สามารถอธิบาย ดังนี้

ผลประโยชน์ หมายถึง ความพึงพอใจ ของแต่ละบุคคล ซึ่งมีทั้งเรื่องวัตถุ และเรื่องทางจิตใจ ซึ่งไม่อาจกำหนดเป็นนิยามได้ (สุภางค์ จันทวานิช 2551: 63)

ผลประโยชน์ หมายถึง สิ่งที่มีคุณค่าทั้งที่เป็นรูปธรรม และ นามธรรม อาทิ “ความสุข” ไม่ว่าจะเป็นความสุขทางร่างกาย สุขทางจิตใจ สุขแห่งการมีทรัพย์สินสูงค่า และสุขแห่งความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน ประเด็นปัญหาก็คือ ความสุขเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นวัตถุธรรมและ/หรือนามธรรมก็ตาม มนุษย์จะได้อะไร หากมีการแก่งแย่ง ขัดแย้ง และต่อสู้แย่งชิงกัน จะมีใครเป็นผู้ชี้ขาด ตัดสิน จำเป็นต้องมีกติกา กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ หรือกฎหมายใช้บังคับ และลงโทษ (อมร รักษาสัตย์ 2552: 8-9)

คำว่า “ผลประโยชน์” อาจจำแนกได้ในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับชาติ เมื่อเป็นเช่นนี้ การเมืองจึงเป็นเรื่อง ของผลประโยชน์ที่หลากหลายระดับ แต่ที่

สำคัญที่สุดก็คือ “ผลประโยชน์สาธารณะ” (Public Interests) ซึ่งหมายถึง ผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ในสังคมหรือ “ผลประโยชน์ส่วนรวม” (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน 2552: 303)

ผลประโยชน์ หมายถึง “สิ่งที่มีคุณค่า” ซึ่งรวมถึงสิ่งที่เป็นวัตถุธรรม อาทิ ทรัพยากรต่าง ๆ และสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความดีงาม ความยุติธรรม ฯลฯ จะถูกกำหนดโดย กรอบความคิดในการมองโลก มองสังคม ภายใต้ กรอบความคิดทางศาสนา ที่แตกต่างกัน จะทำให้ผู้คนมอง “สิ่งที่มีมูลค่าต่อชีวิต” แตกต่างกันไปด้วย (สุนัย เศรษฐ์บุญสร้าง 2550: 90 - 91)

ผลประโยชน์ หมายถึง สิ่งที่มีคุณค่าในสังคม แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านการเมือง เช่น การมีส่วนร่วมทางการเมือง 2) ด้านเศรษฐกิจ เช่น การมีงานทำ 3) ด้านสังคม เช่น การศึกษา การสาธารณสุข เป็นต้น (ชโสธร ตู้ทองคำ 2552: 270)

ผลประโยชน์ และสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคม อาจจะมีตั้งแต่ทรัพยากรธรรมชาติ ไปจนถึง ยศลา- บรรดาศักดิ์ กระทั่งกฎระเบียบ และนโยบายที่เอื้อให้บางส่วนได้รับผลประโยชน์ และบางส่วนสูญเสียผลประโยชน์ ฯลฯ (เสกสรร ประเสริฐกุล 2543: 3)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ผลประโยชน์ เป็นเรื่องของความพึงพอใจของแต่ละบุคคล แต่ละองค์กร แต่ละหน่วยงาน แต่ละประเทศ และผลประโยชน์มีทั้งที่เป็นผลประโยชน์ส่วนตัว และผลประโยชน์ส่วนรวม หรือผลประโยชน์สาธารณะ ซึ่งไม่อาจนิยามได้เพราะความพึงพอใจของแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกัน เพราะผลประโยชน์มีทางที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม และส่วนที่เป็นในรูปของรูปธรรม อาทิเช่น ทรัพย์สินถาวร เงิน บ้าน รถยนต์ ทองคำ ตำแหน่งหน้าที่การงาน ยศลาบรรดาศักดิ์ การมีส่วนร่วมทางการเมือง การมีการศึกษาที่ดี มีการสาธารณสุขที่สมบูรณ์ แต่ในส่วนที่เป็นนามธรรม เช่น ความสุข ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความดีงาม ความยุติธรรม ฯลฯ

7.2 แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์

7.2.1 ความหมาย

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า กลุ่มผลประโยชน์ไว้ต่าง ๆ กันกล่าวคือ

Duverger ให้แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์หรือกลุ่มอิทธิพลไว้ว่า “กลุ่มอิทธิพลไม่มีบทบาทโดยตรงในการแสวงหาอำนาจ แม้ว่าจะมีอิทธิพลต่อศูนย์อำนาจ แต่ก็อยู่ภายนอกศูนย์อำนาจ พยายามที่จะโน้มน้าวบุคคลที่มีอำนาจ แต่ไม่พยายามที่จะเสนอกลุ่มของตนเองขึ้นมาครองอำนาจแทนอย่างเป็นทางการ”

“กลุ่มอิทธิพลไม่ใช่องค์การทางการเมือง กิจกรรมผลักดันทางการเมือง ไม่ใช่กิจกรรมที่สำคัญที่สุดของกลุ่มอิทธิพล กลุ่มหรือองค์กรใดแม้ว่าจะห่างไกลจากการเมืองแต่ก็สามารถทำตนเป็นกลุ่มอิทธิพลในบางวาระและในบางกรณี” (Maurice Duverger 1972 อ้างถึงในวรรณกรรม กาญจนสุวรรณ 2543: 101 – 102)

ในพจนานุกรมความรู้ทางสังคมศาสตร์ระหว่างประเทศ (International Encyclopedia of the Social Science) ให้ความหมายของกลุ่มผลประโยชน์ไว้ว่า เป็นกลุ่มที่เกิดจากการรวมตัวโดยสมัครใจของบุคคลต่างๆ เพื่อปกป้องผลประโยชน์ที่อาจเป็นผลประโยชน์โดยทั่วไป หรือเฉพาะเจาะจงของกลุ่ม และภายใต้การเข้าร่วมกันนี้เพื่อที่จะให้มีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะ

เมื่อพิจารณาคำจำกัดความดังกล่าวจะเห็นว่า กลุ่มผลประโยชน์ มิได้หมายถึง กลุ่มที่พยายามแสวงหาอำนาจมาให้กลุ่มเอง แต่จะพยายามเพื่อโน้มน้าวผู้มีอำนาจรัฐ หรือนโยบายสาธารณะ ให้เอื้ออำนวยหรือเป็นประโยชน์แก่กลุ่มนั่นเอง หากกลุ่มผลประโยชน์ดึงเอาอำนาจมาเป็นของกลุ่มโดยตรงแล้ว กลุ่มผลประโยชน์ก็จะกลายเป็นสภาพของตนเองและอาจกลายเป็นองค์กรในทางการเมืองรูปอื่น เช่น พรรคการเมือง หรือไม่ก็กลายเป็นรัฐบาลในที่สุด นี่คือการแบ่งแยกว่าอะไรคือพรรคการเมือง อะไรคือกลุ่มผลประโยชน์ หรืออีกนัยหนึ่งนั่นกลุ่มผลประโยชน์เป็นองค์กรที่คาบเส้น ระหว่างสังคมและระบบการเมือง (At the boundary between the social system and the political system) นั่นเอง (พฤทธิสาณ ชุมพล 2522: 36)

7.2.2 ลักษณะ

จากความหมายของคำว่ากลุ่มผลประโยชน์ แสวง รัตนมงคลมาศ ได้แบ่งลักษณะของกลุ่มผลประโยชน์ไว้ 3 ประการ คือ

- 1) เป็นกลุ่มที่เกิดจากการรวมตัวกันของบุคคลต่างๆ โดยสมัครใจ มิใช่เป็นการรวมในลักษณะที่ถูกบังคับให้รวมหรือถูกภาวะครอบงำบางอย่างที่ทำให้เกิดการรวมกันขึ้น
- 2) โดยเจตนาของการเข้าร่วมกลุ่ม ก็เพื่อที่จะใช้กลุ่มเป็นเครื่องมือในการปกป้องรักษาผลประโยชน์ของตน โดยมีใช่เป็นการรวมกันเพื่อวัตถุประสงค์อื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์แต่อย่างใด
- 3) เจตนาของการเข้าร่วมนี้ยังพาดพิงไปถึงเรื่องของความต้องการที่จะใช้กลุ่มเป็นเครื่องมือในการดำเนินการทางการเมือง ในส่วนที่เกี่ยวกับนโยบายต่างๆ ของรัฐ อันจะเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของกลุ่มตน (แสวง รัตนมงคลมาศ 2522: 213)

7.2.3 ความสำคัญ

ความสำคัญของกลุ่มผลประโยชน์ จะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับระบบการเมืองที่ถูกกำกับด้วยอุดมการณ์ของประเทศนั้น ๆ

ประเทศที่มีระบบการเมืองเผด็จการ ไม่ว่าจะเป็บบแบบซ้ายหรือขวา ซึ่งถือว่าผู้นำของสังคมเป็นสิ่งสำคัญนั้น กลุ่มผลประโยชน์จะด้อยความสำคัญลงไปมาก กลุ่มต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่น้อยจะเป็นเครื่องมือค้ำจุนผู้ปกครอง มากกว่าจะเป็นตัวแทนรักษาผลประโยชน์แก่สมาชิกภายในกลุ่ม บางครั้งชนชั้นปกครอง อาจจะมีระแวงการเกิดขึ้นของกลุ่มต่างๆ ว่าอาจทำให้เสถียรภาพของตำแหน่งตนคลอนแคลนไป จึงอาจห้ามการจัดตั้งกลุ่ม นอกจากนั้น ในประเทศที่ประชาชนไม่สนใจมีส่วนร่วมทางการเมือง ความคิดในการรวมกลุ่มจะมีลักษณะไปในทางลบ และมองไม่เห็นคุณค่าในการรวมตัวกันเป็นกลุ่มผลประโยชน์ (สุขุม นवलสกุล 2515: 346)

ประเทศที่มีระบบการเมืองประชาธิปไตย อุดมการณ์ประชาธิปไตยตะวันตก จะถูกกำกับด้วย สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคอย่างแรงกล้า ทำให้กลุ่มผลประโยชน์มีความสำคัญ ทฤษฎีของกลุ่มหลากหลาย ก่อให้เกิดการกระจายอำนาจ แต่ละกลุ่มคอยถ่วงรั้ง และดุลย์อำนาจระหว่างกัน บางครั้งก็ต่อรองกับรัฐบาลเสียเอง กลุ่มผลประโยชน์ไม่แต่เพียงเป็นเครื่องมือค้ำจุนประชาธิปไตยเท่านั้น แต่ก็ยังเป็นผลประโยชน์ต่อส่วนรวมทั่วไป ในกรณีที่มีกลุ่มผลประโยชน์อันหลากหลายในสังคมอีกด้วย

8. แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจการเมือง

8.1 แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาการเมืองกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ

(ธีรภัทร เสรีรังสรรค์ และ ปธาน สุวรรณมงคล 2545: 186)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีโครงสร้างทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่สนับสนุนการประกอบธุรกิจของเอกชนเสมอมา แม้ว่าในรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม จะหันมาเน้นบทบาทของภาครัฐในทางเศรษฐกิจก็ตาม แต่หลังปี พุทธศักราช 2501 เป็นต้นมา รัฐบาลได้หันมาเน้นบทบาททางเศรษฐกิจของภาคเอกชนมากขึ้น และให้ความช่วยเหลือการประกอบธุรกิจ ภาคเอกชนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การออกกฎหมายส่งเสริมการลงทุน โดยให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ แก่ผู้ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนของรัฐบาล ในขณะที่เดียวกันนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติก็ได้จำกัดบทบาทการประกอบการของรัฐวิสาหกิจไม่ให้แข่งขันกับการประกอบการของภาคเอกชนด้วย

นอกจากประเทศไทยได้ใช้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมแล้ว ยังเป็นประเทศที่เปิดกว้างในทางเศรษฐกิจทำการติดต่อค้าขาย กับต่างประเทศอย่างเสรีเปิดโอกาสชักชวนให้ต่างประเทศเข้ามาลงทุนและประกอบการค้าในประเทศไทย การใช้นโยบายเศรษฐกิจแบบเปิดกว้างดังกล่าวทำให้ระบบเศรษฐกิจไทย ผูกพันกับเศรษฐกิจโลกอย่างลึกซึ้ง ดังนั้น เมื่อเกิดการ

เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของโลกจึงมักส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ของประเทศไทยได้โดยง่าย การใช้นโยบายเศรษฐกิจแบบเปิดกว้าง นอกจากจะมีผลให้เศรษฐกิจของประเทศไทยเติบโตได้รวดเร็วแล้วยังทำให้กลุ่มธุรกิจต่าง ๆ ขยายตัวเติบโตใหญ่ และมีบทบาทอิทธิพลในทางเศรษฐกิจมากขึ้น ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการขยายตัวของกลุ่มธุรกิจผูกขาด

เมื่อกลุ่มธุรกิจขยายใหญ่ และระบบเศรษฐกิจเจริญเติบโตมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น การกำกับและการควบคุมธุรกิจของรัฐบาลก็มีปัญหามากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากระบบราชการมิได้ รับการพัฒนาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ตามไม่ทันพัฒนาการของธุรกิจเอกชน ปัญหาดังกล่าวได้ทำให้รัฐบาลหันมาแก้ปัญหาด้วยการลดการควบคุมการประกอบกิจการของธุรกิจ เอกชนลง และหันมาแสวงหาความร่วมมือจากกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่มากขึ้น เช่น การจัดตั้ง คณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและภาคเอกชนเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ การที่โครงสร้าง ทางเศรษฐกิจของประเทศในลักษณะที่ส่งผลต่อการเอื้อประโยชน์แก่บรรดาทุนนิยมทั้งหลาย จึง นำไปสู่การเติบโตใหญ่ ของกลุ่มธุรกิจที่มีลักษณะของการผูกขาด ทางเศรษฐกิจมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจาก เหตุผลหลายประการ ดังนี้

ประการแรก เมื่อการค้าขายแลกเปลี่ยน ทั้งภายในประเทศ และกับต่างประเทศ ขยายตัวมากขึ้น จะทำให้การผลิต การใช้จ่าย และกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ขยายกว้างขวางขึ้น ทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศเจริญเติบโตลักษณะการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ จะขยายตัวจากท้องถิ่นหนึ่ง ไปยังอีกท้องถิ่นหนึ่ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระบบ การคมนาคมการค้าขาย แลกเปลี่ยน และพื้นฐานทางเศรษฐกิจของแต่ละท้องถิ่นเป็นสำคัญ กระบวนการขยายตัวทาง เศรษฐกิจดังกล่าวจะเป็นไปอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และ การเมืองของประเทศ

ประการที่สอง ในกระบวนการของการขยายตัวหรือการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งทำให้การค้าขายแลกเปลี่ยนและการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ขยายตัวอย่าง กว้างขวางนั้น จะทำให้ประชาชนส่วนใหญ่มีสินค้าและบริการต่าง ๆ ได้ใช้มากขึ้น อย่งไรก็ตาม ในการค้าขายแลกเปลี่ยนดังกล่าวย่อมเกิดการได้เปรียบเสียเปรียบกันขึ้น ฝ่ายที่ได้เปรียบจะเป็นฝ่ายที่ ได้รับประโยชน์จากการค้าขายแลกเปลี่ยนมาก ในการประกอบธุรกิจฝ่ายที่ได้เปรียบจะได้รับกำไร จากการค้าขายของตน จากกำไรดังกล่าวทำให้ธุรกิจสามารถทำการสะสมทุนมากขึ้น การสะสมทุน ของธุรกิจดังกล่าวจะช่วยให้อุตสาหกรรมสามารถปรับปรุงหรือพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตสินค้าหรือ บริการของตนได้ดีขึ้น หรือทำการผลิตสินค้าและบริการใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น ซึ่งก็จะช่วยให้เศรษฐกิจ ของประเทศสามารถขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และธุรกิจสามารถขยายตัวและสะสมทุนได้มากขึ้น

ประการที่สาม เมื่อธุรกิจขยายตัวใหญ่ขึ้นก็จะทำให้ธุรกิจนั้นมีความได้เปรียบในการแข่งขันมากขึ้น ความได้เปรียบในการแข่งขันดังกล่าวจะพัฒนากลายเป็นการผูกขาดในธุรกิจนั้นในที่สุด อย่างไรก็ตาม การเจริญเติบโตและการมีอำนาจผูกขาดของธุรกิจก็มีใช่เป็นสิ่งที่จะต้องเป็นผลเสียต่อสังคมเสมอไป ถ้าหากธุรกิจที่มีอำนาจการผูกขาดนั้น ประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ และปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของผลประโยชน์สังคมส่วนรวม กล่าวคือ มิได้ทำการเอารัดเอาเปรียบสังคม ดังนั้น การควบคุมหรือกำกับการประกอบกิจการของธุรกิจขนาดใหญ่ให้อยู่ในกรอบของผลประโยชน์สังคมส่วนรวมจึงเป็นเรื่องสำคัญ และเป็นภารกิจหน้าที่ของรัฐบาลจะต้องกระทำ

ประการที่สี่ ในกระบวนการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศที่ใช้แบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมนั้น การเติบโตของธุรกิจขนาดใหญ่ที่ทำธุรกิจมีอำนาจผูกขาดทางเศรษฐกิจมากขึ้นนั้น มักจะทำให้ธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีอำนาจและอิทธิพลทางการเมืองควบคู่กันไปด้วย ทั้งนี้เพราะเหตุว่า อำนาจทางการเมืองเป็นอำนาจสำคัญในการกำหนดกฎเกณฑ์ และนโยบายทางเศรษฐกิจ รวมตลอดจนถึงทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของประเทศด้วย ในการกำหนดนโยบายหรือทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของธุรกิจขนาดใหญ่โดยตรงดังนั้นธุรกิจขนาดใหญ่จึงมักจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมืองของประเทศทั้งโดยตรงหรือโดยทางอ้อมอยู่เสมอ

อย่างไรก็ตาม การที่กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ จะสามารถใช้อำนาจการผูกขาด ทางเศรษฐกิจ และอิทธิพลทางการเมืองเป็นเครื่องมือแสวงหาประโยชน์ของตนได้มากน้อยเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับ อำนาจการต่อรองของกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มอื่น ๆ เป็นสำคัญ กล่าวคือ ถ้ามีประชาชนส่วนใหญ่ หรือกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มอื่นมีอำนาจการต่อรองน้อย ธุรกิจขนาดใหญ่ก็สามารถเอารัดเอาเปรียบได้มาก ในทางตรงข้าม ถ้ากลุ่มผลประโยชน์อื่น ๆ มีอำนาจการต่อรองที่ทัดเทียมกัน หรือได้รับการช่วยเหลือคุ้มครองจากรัฐบาล กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ก็จะเอารัดเอาเปรียบได้น้อย การแบ่งปันผลประโยชน์ในสังคม ก็มักจะเป็นไปในทางประนีประนอมประสานผลประโยชน์ของตนในสังคมเป็นสำคัญ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจที่เป็นไปอย่างรวดเร็วในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองนั้น ได้มีผลกระทบโดยตรงต่อโครงสร้างทางการเมืองด้วย กล่าวคือ ระบบการเมืองที่เป็นแบบปิดของชนเพียงส่วนน้อยไม่สามารถแก้ไขปัญหาของประเทศได้ระบบการเมืองจำเป็นต้องเปิดกว้างเพื่อให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้เข้ามีส่วนร่วมมากขึ้นเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 เป็นต้นมา การเมืองในระบบแบบเปิดกว้างนี้ได้ทำให้กลุ่มธุรกิจเข้ามามีบทบาททางการเมือง

โดยตรงมากขึ้น โดยผ่านกระบวนการของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีลักษณะที่เด่นชัดมากขึ้น กล่าวคือ

ประการแรก กลุ่มธุรกิจทั้งประเภทผูกขาดและไม่ผูกขาดมักให้การสนับสนุนทางด้านเงินทุนแก่พรรคการเมืองใหญ่ ๆ แทบทุกพรรค เพื่อหวังผลประโยชน์ที่จะเป็นประโยชน์แก่ธุรกิจของตน ดังนั้นไม่ว่าพรรคการเมืองใหญ่พรรคใดที่จะขึ้นมาเป็นรัฐบาลย่อมมีสัมพันธภาพที่ดีกับกลุ่มธุรกิจที่ให้การสนับสนุนเงินทูลดังกล่าว

ประการที่สอง กลุ่มธุรกิจบางกลุ่มได้ร่วมกันเข้ามาจัดตั้งพรรคการเมืองเสียเอง และจัดส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อโอกาสเข้ามาเป็นรัฐบาล และดำเนินการรักษาผลประโยชน์หรือแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ธุรกิจของตน

ประการที่สาม คือ นักธุรกิจโดยทั่วไปทั้งในฐานะของตัวแทนพรรคกลุ่มทุนต่าง ๆ หรือในฐานะปัจเจกบุคคลมีจำนวนสูงมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัดที่ได้เข้ามาลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือเข้ามาดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง

ทั้งสามลักษณะดังกล่าวนี้ เป็นพัฒนาการโดยทั่วไปที่เกิดขึ้นใน ประเทศประชาธิปไตยแบบทุนนิยมทั้งหลายเนื่องจากโอกาสและความได้เปรียบทางสังคม เศรษฐกิจ ของบรรดากลุ่มธุรกิจ และนักธุรกิจที่มีสูงกว่าประชาชนไทยทั่วไป ซึ่งนำไปสู่ปัญหาการเมืองที่สำคัญ คือ การรักษาผลประโยชน์และแสวงหาผลประโยชน์ ทางธุรกิจทั้งในเชิงนโยบายและในทางที่มีขอบ ซึ่งมักมีการเรียกกลุ่มธุรกิจเหล่านี้ว่า “กลุ่มธุรกิจการเมือง” หรือ “นักธุรกิจการเมือง” ซึ่งปรากฏการณ์ของผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นอย่างเด่นชัด คือ การได้เปรียบเทียบสังคมเศรษฐกิจ โดยอาศัยการผูกขาดทางธุรกิจและทางการเมือง ซึ่งนำไปสู่ปัญหาการเมืองอื่น ๆ มากมาย อาทิ ปัญหาการทุจริตในการเลือกตั้ง การซื้อสิทธิขายเสียง ปัญหาการทุจริตคอร์ปชั่น และยังรวมไปถึงปัญหาทางเศรษฐกิจสังคมอื่น ๆ อาทิ ปัญหาการทุจริตคอร์ปชั่น และยังรวมไปถึงปัญหาทางเศรษฐกิจสังคมอื่น ๆ อาทิ ปัญหาการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกัน ปัญหาในกระบวนการยุติธรรม

ความสัมพันธ์หรือความเชื่อมต่อนี้ระหว่างปัญหาการเมือง กับโครงสร้างเศรษฐกิจ เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยในช่วงระยะเวลา 30 ปี ที่ผ่านมาและนับวันจะรุนแรงมากยิ่งขึ้น เพราะมาตรการของการปฏิรูปการเมืองหลังจากมีรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2540 ยังไม่บังเกิดผลอย่างเต็มที่ ซึ่งต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ มาช่วยเสริม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของประชาชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และความเข้มแข็งอย่างมีสมดุลระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ในสังคมไทย ตลอดจนทั้งผู้นำทางการเมืองที่มีจิตวิญญาณของการเป็นรัฐบุรุษมากกว่าการเป็นนักการเมืองที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มทุนธุรกิจการเมืองอย่างที่เห็นในอดีตโดยตลอดมา

8.2 แนวทางแก้ปัญหาด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจ (ธีรภัทร เสรีรังสรรค์ และ ปธาน สุวรรณมงคล 2545: 189)

จากการที่ประเทศไทยได้ใช้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรีมากเป็นระยะเวลา ยาวนานหลายทศวรรษ ก่อให้เกิดปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม ดังที่ได้กล่าวไว้แล้ว ซึ่งต่างส่งผลกระทบซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะปัจจัยทางด้าน เศรษฐกิจและการเมือง เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดจนยากที่จะแยกออกจากกันได้ อาทิ ปัญหาพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจเป็นสิ่งที่กำหนดลักษณะของสังคมและระบบการเมืองใน ขณะเดียวกัน ปัจจัยทางการเมืองก็มีอิทธิพลที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ เช่นกัน

ดังนั้นโดยหลักการแล้ว ฝ่ายการเมือง หรือรัฐบาล จะเป็นองค์กรสูงสุดที่สามารถใช้อำนาจรัฐ ไปดำเนินการจัดระบบเศรษฐกิจ กำหนดทิศทาง ของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ รวมทั้งกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจได้ อย่างไรก็ตาม การที่รัฐบาลจะมีบทบาทและอิทธิพลในการดำเนินการดังกล่าวได้มากน้อยแค่ไหนเพียงไร ย่อมขึ้นอยู่กับ ระบบการเมืองและระบบเศรษฐกิจที่ใช้อยู่ในประเทศในขณะนั้น ๆ เป็นสำคัญ ในกรณีของประเทศไทย ซึ่งใช้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรี รัฐบาลจะมีอำนาจ และบทบาทในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจได้น้อย เนื่องจากโดยตัวระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเองรัฐบาลมักจะปล่อยให้กลไกทางเศรษฐกิจสามารถทำงานได้อย่างเป็นอิสระ โดยรัฐบาลจะไม่เข้าไปแทรกแซงทางเศรษฐกิจโดยไม่จำเป็น

ในการกำหนดทิศทางของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ รัฐบาลมักจะกระทำโดยผ่านการกำหนดเปลี่ยนแปลงในลักษณะของโครงสร้างการผลิต โครงสร้างการใช้จ่าย ระบบการกระจาย รายได้และการค้าขายติดต่อกับต่างประเทศเป็นสำคัญ ได้แก่ การกำหนดนโยบายทางด้านเศรษฐกิจ การวางแผนการพัฒนาเศรษฐกิจ การวางกำหนดกฎเกณฑ์ทางเศรษฐกิจ และการใช้มาตรการทางด้านการเงินการคลังเป็นเครื่องมือในการบริหารนโยบายทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

ดังนั้น แนวทางการแก้ปัญหาด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจ จึงมักมีบทบาทหน้าที่ของฝ่ายการเมืองหรือรัฐบาลในแต่ละยุคสมัยที่ใช้อำนาจรัฐเป็นเครื่องมือให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแต่ละฉบับ ได้แก่

ประการที่หนึ่ง ด้านโครงสร้างการผลิต รัฐบาลอาจจะใช้อำนาจรัฐในการกำหนดโครงสร้างการผลิตหรือการทำงานของประชาชน โดยเฉพาะในด้านเกษตรกรรม ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจหลักทางด้านเศรษฐกิจของประชาชน ตลอดทั้งทางด้านอุตสาหกรรม การค้าและบริการต่าง ๆ ใน

แนวทางหรือทิศทางที่รัฐบาลต้องการ โดยอาจจะใช้ระบบภาษีอากรและการให้เงินสนับสนุนเป็นเครื่องมือหรือชักนำเพื่อก่อให้เกิดการประกอบพฤติกรรมทางเศรษฐกิจที่รัฐบาลต้องการ

ประการที่สอง ด้านโครงสร้างการใช้จ่ายของประชาชนหรือการใช้จ่ายของรัฐบาล รัฐบาลอาจจะใช้การจัดสรรสินค้าหรือบริการ และใช้ภาษีเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมหรือจำกัดการใช้บริการของประชาชน

ประการที่สาม ด้านโครงสร้างการกระจายรายได้ รัฐบาลอาจจะใช้อำนาจควบคุมการกำหนดราคาหรือค่าตอบแทนของสินค้าหรือการทำงานของปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เช่น การกำหนดอัตราค่าแรงขั้นต่ำ การควบคุมค่าเช่า หรือควบคุมราคาสินค้า เป็นต้น ในด้านการเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต รัฐบาลอาจจะพยายามให้มีการกระจายการถือครองปัจจัยการผลิตในสังคมมากขึ้น เช่น ทำการปฏิรูปที่ดินเพื่อให้เกษตรกรเป็นเจ้าของที่ดินทำกินเป็นของตนเอง นอกจากนั้น รัฐบาลอาจจะใช้ระบบการจัดเก็บอัตราภาษีก้าวหน้า การจัดเก็บภาษีมรดกหรือภาษีทรัพย์สิน เป็นต้น

ประการที่สี่ ด้านโครงสร้างทางด้านการค้าและการลงทุนจากต่างประเทศ รัฐบาลอาจจะดำเนินนโยบายเพื่อขยายการค้ากับต่างประเทศ เพื่อขยายฐานะการผลิตของประเทศ หรือ รัฐบาลอาจจะส่งเสริมให้มีการลงทุนภายในประเทศมากขึ้น เพื่อขยายการผลิต และการจ้างงานภายในประเทศให้มากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม แนวทางการแก้ปัญหาด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจโดยอาศัยอำนาจรัฐตามระบอบประชาธิปไตยต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ กล่าวคือ

ประการแรก กรอบของรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับ สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่

“มาตรา 83 รัฐต้องดำเนินการให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม

มาตรา 84 รัฐต้องจัดระบบการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม จัดหาแหล่งน้ำเพื่อเกษตรกรมาให้เกษตรกรอย่างทั่วถึง และรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรให้ได้รับผลตอบแทนสูงสุด รวมทั้งส่งเสริมการรวมตัวของเกษตรกรเพื่อวางแผนการเกษตรและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร

มาตรา 85 รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และคุ้มครองระบบสหกรณ์

มาตรา 87 รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาดกำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม คุ้มครองผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้อง

กับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคง รักษาผลประโยชน์ส่วนรวมหรือการจัดให้มีสาธารณูปโภค”

นอกจากนั้น รัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2540 มาตรา 89 ยังได้กำหนดให้รัฐจัดให้มีสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคมอีกด้วย

จะเห็นได้ว่า กรอบของรัฐธรรมนูญเป็นปัจจัยองค์ประกอบประการหนึ่งที่มีส่วนในการกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจ

ประการที่สอง สถาบันที่สำคัญในระบบประชาธิปไตย โดยเฉพาะฝ่ายบริหารหรือรัฐบาล ฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภา และสถาบันพรรคการเมือง จะต้องเป็นสถาบันที่มีเสถียรภาพและมีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ

อย่างน้อยที่สุดรัฐบาล และรัฐสภาจะต้องเป็นสถาบันที่มีความต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ ส่วนสถาบันพรรคการเมืองก็ควรเป็นสถาบันที่มีความชอบธรรม เป็นตัวแทนของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศได้เป็นอย่างดี พรรคการเมืองควรเป็นพรรคแบบมหาชน ที่สามารถสะท้อนความต้องการหรือผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศได้

พรรคการเมืองดังกล่าวไม่เพียงแต่สะท้อนความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ได้เท่านั้น ยังสามารถกำหนดนโยบาย และทิศทางในการแก้ปัญหาด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เอื้ออำนวยต่อผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ได้อย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม และมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่จะนำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลสำเร็จได้อย่างจริงจัง

ประการที่สาม คุณภาพของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญ ในฐานะที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย และเป็นผู้ที่ใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือการถ่ายถอดอำนาจอธิปไตยให้แก่ตัวแทนของตน จึงต้องมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระดับหนึ่งที่สามารถใช้วิจารณญาณได้ว่าพรรคการเมืองหรือตัวแทนคนใดกลุ่มใดที่สะท้อนความต้องการของประชาชนได้อย่างถูกต้องและทิศทางของการแก้ไขปัญหาได้อย่างชัดเจน เพียงพอที่ประชาชนจะให้ความไว้วางใจได้

8.3 แนวคิด สภาพ และสาเหตุของปัญหาด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (เชาวนะ ไตรมาศ 2551 : 194)

1. แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

มีแนวคิดหรือกรอบทฤษฎีที่นำเสนอปัญหาด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และมิติทางด้านการพัฒนาหรือความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจหลายแนวทาง แต่ในที่นี้จะนำแนวคิดที่มีแนวทางขัดแย้งหรือมองจุดเน้นแตกต่างกัน 2 แนวคิดมานำเสนอ คือ ทฤษฎีคลาสสิกใหม่ หรือนีโอคลาสสิก (Neo-Classical Economics) กับทฤษฎีพึ่งพา (De-Pendency Theory)

1.1 แนวคิดหลักของทฤษฎีคลาสสิกใหม่เน้นว่า ความขาดแคลนปัจจัยด้านเงินทุนเป็นปัญหาของเศรษฐกิจ หรือความด้อยพัฒนา หรือลักษณะความด้อยประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าและบริการ ส่งผลให้เกิดปัญหารายได้ต่ำระดับการออมและการลงทุนต่ำ จนกลายเป็นวัฏจักรของความยากจนและล้าหลังของประเทศโลกที่สาม แนวคิดนี้เสนอให้ประเทศที่มีปัญหาความล้าหลังต้องเปิดรับการลงทุน และการช่วยเหลือจากต่างประเทศ เพื่อการพัฒนาหรือสร้างความสำเร็จเติบโตทางเศรษฐกิจ

ตามแนวคิดหลักของทฤษฎีคลาสสิกใหม่ดังกล่าว ความด้อยพัฒนาหรือการขาดแคลนปัจจัยด้านเงินทุนในประเทศด้อยพัฒนา และ/หรือกำลังพัฒนา อาจถือได้ว่าเป็นลักษณะหนึ่งของปัญหาด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เพราะระบบเศรษฐกิจที่การผลิตสินค้าและบริการมีระดับต่ำ มีระดับรายได้ต่ำ ระดับการออมต่ำ และการลงทุนต่ำนั้น นอกจากจะสะท้อนถึงสภาพของความล้าหลังหรือด้อยพัฒนาแล้ว ยังสะท้อนถึงความไม่มั่นคงของเศรษฐกิจด้วย เนื่องจากอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจยังเกิดขึ้นน้อยหรืออยู่ในเกณฑ์ต่ำ วงจรต่อไปก็คือ ความอดอยากยากจนของประชาชนส่วนใหญ่ หรือกลายเป็นปัญหาทางสังคม และการเมืองที่อาจขยายตัวรุนแรงขึ้นได้ และยังมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจที่อาจมีปัญหาด้านเสถียรภาพมากยิ่งขึ้น

ทฤษฎีคลาสสิกใหม่จึงเสนอให้ประเทศที่มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจเร่งเปิดประเทศรับเงินทุน และเทคโนโลยีใหม่ ๆ จากต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากประเทศอุตสาหกรรมทุนนิยมตะวันตก เพื่อนำมาพัฒนาอุตสาหกรรมและกระตุ้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และยังมีเงินลงทุนมาก ก็คาดว่าอัตราของความเจริญเติบโตและความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจก็จะทวีสูงขึ้น

1.2 ทฤษฎีพึ่งพา มีแนวความคิดสำคัญที่แย้ง หรือตรงกันข้ามกับทฤษฎีคลาสสิกใหม่ เพราะมองว่า การรับความช่วยเหลือและการลงทุนจากต่างประเทศ ทำให้ประเทศโลกที่สามต้องตกเป็นเบี้ยล่างหรือต้องพึ่งพาต่อประเทศอุตสาหกรรมทุนนิยม ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและด้านอื่น ๆ มากกว่า เพราะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขการพัฒนาและทิศทางการพัฒนาตามสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ ความต้องการและผลประโยชน์ของประเทศพัฒนาแล้ว ทฤษฎีพึ่งพาเชื่อว่าประเทศด้อยถูกเอารัดเอาเปรียบ จากประเทศอุตสาหกรรมทุนนิยมที่พัฒนามาถึงขั้นตอนของระบบทุนนิยมผูกขาด (Monopoly capitalism) หรือเปลี่ยนสภาพมาเป็นประเทศศูนย์กลาง (Center) ที่สะสมทุนไว้เป็นปริมาณมาก และต้องการขยายตลาดเพื่อระบายสินค้าไปยังโลกที่สาม และรับเอาวัตถุดิบจากประเทศด้อยพัฒนาหรือประเทศรอบนอก (Periphery) กลับไปผลิตสินค้าและส่งออกไปขายยังประเทศรอบนอกอีก ประเทศโลกที่สามจึงตกอยู่ในสภาพเสียเปรียบอยู่ตลอดเวลา เพราะมูลค่าส่วนเกินในกระบวนการผลิตจะถูกส่งกลับไปยังประเทศศูนย์กลางและผลประโยชน์ที่เกิดจาก

การพัฒนาของประเทศรอบนอกก็มักจะติดอยู่กับคนกลุ่มน้อย หรือไม่สามารถกระจายให้กับคนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมได้อย่างเป็นธรรม

แนวคิดของทฤษฎีพึ่งพาจึงมองว่า ปัญหาด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนาเกิดมาจากการพึ่งพาเงินทุน และความช่วยเหลือจากประเทศพัฒนาแล้ว เพราะกำไรที่เกิดจากการลงทุนของต่างประเทศได้ถูกส่งกลับไปยังประเทศศูนย์กลาง มีเพียงความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจบางส่วนที่กลุ่มทุนหรือชนชั้นนำจำนวนน้อยในสังคมด้อยพัฒนา ได้รับส่วนแบ่ง ขณะที่คนส่วนใหญ่ไม่ได้รับประโยชน์ จนก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ และปัญหาช่องว่างทางสังคมติดตามมา และในที่สุดก็กลายเป็นปัญหาทางการเมือง และถ้าวัฏจักรเหล่านี้ยังคงหมุนวนต่อไป ปัญหาต่าง ๆ ก็อาจขยายตัวจนอาจทำให้ปัญหาด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมีระดับรุนแรงมากยิ่งขึ้น

ปัญหาด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจจึงเป็น โจทย์สำคัญของทุกแนวคิดทางเศรษฐกิจ เพราะมีปัจจัยสำคัญเกี่ยวข้องกับหลายมิติ คือ ทั้งปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทั้งในระดับชาติและระหว่างประเทศ ในส่วนของปัจจัยภายในประเทศ แต่ละสังคมก็มีรายละเอียดเฉพาะที่แตกต่างกันและขึ้นอยู่กับยุคสมัยอีกด้วย ปัญหาด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจจึงยังคงท้าทายทุกแนวความคิด และยิ่งจะมีความสำคัญมากขึ้นตามลำดับในยุคโลกาภิวัตน์ที่สังคมต่าง ๆ ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน ๆ อย่างรวดเร็ว และการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น

สังคมไทยก็ประสบปัญหาด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ทั้งในอดีตและในปัจจุบัน และโน้มเอียงจะมีปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมากขึ้นทั้งภายในสังคมเกี่ยวกับเศรษฐกิจของ ดังนี้

2. สภาพของปัญหาด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของไทย

โดยสภาพรวมทางเศรษฐกิจของไทย ยังมีความอ่อนแออยู่มาก มีลักษณะขาดดุลภาพอยู่ภายในโครงสร้างทางเศรษฐกิจ และต้องเผชิญกับปัญหาหลายด้านในระหว่างการพัฒนาปรับเปลี่ยนพื้นฐานเศรษฐกิจจากเกษตรกรรมไปสู่อุตสาหกรรมที่เริ่มดำเนินการอย่างเป็นทางการมาตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2504 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งสภาพปัญหาหลาย ๆ ด้านเหล่านี้ได้ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมาโดยตลอด

สภาพของปัญหาด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของไทย อาจแยกออกเป็นประเด็นสำคัญ ๆ ได้ดังนี้ คือ

2.1 ความล้าหลังและขาดประสิทธิภาพของภาคเกษตรกรรม ซึ่งเป็นระบบเศรษฐกิจพื้นฐานและใหญ่ที่สุดของประเทศ เพราะส่วนใหญ่ยังคงมีกระบวนการผลิตในแบบพึ่งพาธรรมชาติ ขาดการพัฒนาหรือมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อเพิ่มพูนมูลค่าของการผลิต และสินค้าจำนวนมาก แรงงานส่วนใหญ่ยังมีความรู้ ความชำนาญต่ำผลผลิตการเกษตรส่วนใหญ่จึงมักประสบ

ปัญหาด้านราคา คือ ถูกควบคุมโดยกลไกตลาดทั้งในและนอกประเทศ จากปัญหาของการไม่มีแผนการที่ชัดเจนและเป็นระบบทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น เศรษฐกิจภาคเกษตรกรรมจึงไม่มีทิศทางที่สอดคล้องกันและเป็นรูปธรรม และสะท้อนถึงปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติมาทุกยุคทุกสมัย

2.2 ปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรม และการเกิดปัญหาการเสียดุลยภาพทางเศรษฐกิจขึ้นหลายครั้ง ในช่วงที่มีความพยายามปรับเปลี่ยน พื้นฐานทางเศรษฐกิจจากเกษตรกรรมไปเป็นอุตสาหกรรม ตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2504 เป็นต้นมา อุตสาหกรรมไทยยังมีเงินลงทุนน้อย และจำกัดอยู่กับกลุ่มทุนเพียงไม่กี่ตระกูล และนักลงทุนจากต่างชาติเป็นส่วนใหญ่ กระบวนการผลิตยังไม่สามารถสร้างประสิทธิภาพ และคุณภาพได้ดีพอ รวมทั้งไม่สามารถพัฒนาสินค้าที่ต้องใช้เทคโนโลยีระดับสูงในการผลิตเข้าสู่การแข่งขันในตลาดได้ เพราะขาดแคลนเทคโนโลยีสมัยใหม่ และบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน บางส่วนของอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาลไทยจึงเป็นเพียงฐานการผลิตส่วนหนึ่งในระบบการผลิตสินค้าข้ามชาติของบริษัทขนาดใหญ่ที่มีผลน้อยมากในการพัฒนาพื้นฐานทางด้านอุตสาหกรรมที่มั่นคงและยั่งยืนในชาติ

2.3 เศรษฐกิจภาคการบริการของไทย แม้ที่กำลังเติบโตและทำรายได้เข้าประเทศเพิ่มขึ้นตามลำดับแต่ยังเติบโตช้า และขึ้นอยู่กับภาวะเศรษฐกิจโลก รวมทั้งเสถียรภาพเศรษฐกิจและองค์ประกอบทางการเมือง สังคมและวัฒนธรรมภายในชาติด้วย เงินลงทุนในด้านนี้รวมทั้งธุรกิจการท่องเที่ยวยังมีจำกัดและผู้คนส่วนใหญ่ในชาติยังขาดความรู้ความเข้าใจในการให้บริการที่ถูกต้อง

และเป็นอย่างสร้างสรรค์ ภาคบริการจึงเติบโตอย่างไม่มั่นคงขาดประสิทธิภาพ และยังเกิดผลในทางลบขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น ปัญหาโสเภณี การค้ายาเสพติด และอาชญากรรม เป็นต้น

2.4 ปัญหาการขาดแคลนเงินทุนภายในชาติทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ภาครัฐยังเก็บภาษีได้อย่างจำกัดมีปัญหาหลายด้านจากระบบภาษี และการจัดเก็บภาษี การลงทุน จึงทำได้ไม่มากและส่วนหนึ่งต้องใช้วิธีการกู้เงินทั้งจากภายในประเทศและจากต่างประเทศที่ส่งผลให้เกิดภาวะหนี้สาธารณะเพิ่มพูนขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วงเกิดปัญหาเศรษฐกิจรุนแรง ที่ปรากฏขึ้นหลายครั้ง เช่น ช่วงหลังวิกฤติเศรษฐกิจในปี พุทธศักราช 2540 ที่รัฐบาลไทยต้องกู้เงินทั้งกองทุนการเงินระหว่างประเทศ I.M.F. และจากแหล่งอื่นเข้ามาแก้ไขปัญหาหนี้สาธารณะพอกพูนขึ้นถึงประมาณ 3 ล้านล้านบาท เป็นต้น ส่วนภาคเอกชนก็ต้องกู้ยืมเงินจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนเช่นเดียวกัน เพราะเงินทุนของกลุ่มทุนเพียงไม่กี่ตระกูลในชาติ ก็มีไม่เพียงพอต่อการพัฒนาเศรษฐกิจมหภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเศรษฐกิจ “ขาขึ้น” หรือเกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

เช่นในช่วงระหว่างปี พุทธศักราช 2530 – 2540 เป็นต้น ซึ่งทำให้ภาคเอกชนต้องกู้เงินเข้ามาเป็นจำนวนมหาศาลเพื่อเสริมสภาพคล่องทางเศรษฐกิจ และภายหลังเกิดวิกฤติค่าเงินบาทหลังจากรัฐบาลประกาศลอยตัวค่าเงิน (managed float) เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 ธุรกิจเอกชนจำนวนมากต้องล้มเลิกและล้มละลายไปเพราะหนี้สินพอกพูนขึ้นเป็นเท่าตัวหรือหลายเท่าตัว

การขาดแคลนเงินทุน เป็นปัญหาจากการมีเงินออม ภายในชาติต่ำซึ่ง สะท้อนถึงปัญหาอื่นทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมืองของไทยอีกมากมาย รวมทั้งปัญหาความยากจน และการขาดโอกาสทางการศึกษาเพื่อพัฒนาตนเองของคนส่วนใหญ่ภายในชาติ

2.5 ปัญหาการลดลงอย่างรวดเร็ว และเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งป่าไม้ที่คืน แหล่งน้ำธรรมชาติ แร่ธาตุ ภูเขา ตลอดจนสัตว์ป่า ปลาและสิ่งมีชีวิตทั้งบนบกและในน้ำ จนมีผลให้ความหลากหลายทางชีวภาพเริ่มเสถียรภาวะสมดุลเกิดการขยายตัวของมลภาวะ และมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์

ปัญหาเหล่านี้นอกจากจะส่งผล ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ที่อาจประสบปัญหา มากยิ่งขึ้นในอนาคตแล้วยังเป็นผลโดยตรงมาจากนโยบายของรัฐบาลในการมุ่งพัฒนาประเทศไปสู่ ภาวะทันสมัย และการสร้างอุตสาหกรรมที่เริ่มต้นขึ้นอย่างชัดเจนหลังจากการทำสัญญาเบาว์ริง (Bowring Treaty) เมื่อปี พุทธศักราช 2398 เป็นต้นมา และปรับเปลี่ยนครั้งสำคัญอีกครั้งตั้งแต่เกิด แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในปี พ.ศ.2504

2.6 สภาพปัญหาจากความไม่มั่นคงและด้อยประสิทธิภาพของระบบการเมือง การปกครอง และการบริหารซึ่งปรากฏขึ้นอย่างชัดเจน และดำรงอยู่อย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน หลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี พ.ศ.2475

อำนาจการเมืองมักตกอยู่กับกลุ่มชนชั้นนำจำนวนน้อย ทำให้การตัดสินใจ กำหนดนโยบายสาธารณะและนโยบายทางเศรษฐกิจขาดลักษณะของความเป็นประชาธิปไตย รัฐบาลจึงมีความชอบธรรมต่ำ และตกอยู่ในภาวะไร้เสถียรภาพ และเกิดการแย่งชิงอำนาจและผลประโยชน์กันในกลุ่มผู้นำทางการเมืองอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งมีการใช้อำนาจไปในทางทุจริตหรือ ราษฎร์บังหลวง หรือการคอร์รัปชันเพื่อประโยชน์เฉพาะตัวของกลุ่มชนชั้นนำทางการเมืองและใน ระบบราชการด้วย ปัญหาทางการเมืองการปกครองและการบริหารจึงส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและ สังคมโดยรวม เพราะกลุ่มทุนเอกชนต้องพึ่งพาอำนาจรัฐและฝ่ายผู้นำทางการเมืองก็ทำการสะสม ทุนด้วยการใช้อำนาจทางการเมืองและกลไกรัฐในการแสวงหาความมั่งคั่งร่ำรวย โดยคน 2 ฝ่ายที่เป็นคนกลุ่มเล็ก ๆ ในสังคมได้สนับสนุนเกื้อกูล และสัมพันธ์ใกล้ชิดกันตลอดมา จนกลายเป็นกลุ่ม ทุนใหญ่ในชาติ ขณะที่คนส่วนใหญ่ที่อยู่ในภาคเกษตรกรรมในชนบทต้องตกอยู่ในสภาพยากจน และด้อยโอกาสในเกือบทุกด้าน รวมทั้งขาดอำนาจต่อรองทางการเมืองอย่างเพียงพอ

เมื่อการเมืองไร้เสถียรภาพ และขาดประสิทธิภาพ ภาคเศรษฐกิจของไทยจึงขาดความมั่นคง และพัฒนาอย่างไม่เป็นระบบและไม่มีทิศทางที่แน่นอน ปัญหาทั้งสองด้านได้ปรากฏคู่กันมาเกือบตลอดเวลา และยิ่งโน้มเอียงจะมีลักษณะไร้เสถียรภาพต่อเนื่องไปอีกในอนาคต เพราะรากฐานของปัญหาที่แท้จริงยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง

2.7 ปัญหาทางด้านสังคมและวัฒนธรรมที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ เพราะเกษตรกรในชนบทส่วนใหญ่ยังยึดถือกับวิธีการผลิตแบบดั้งเดิม หรือตามอย่างบรรพบุรุษ ไม่เข้าใจหรือขาดความรู้ในภาวะความเป็นจริง ของระบบเศรษฐกิจมหภาค ภายในชาติ และในระดับโลก ประกอบกับการด้อยโอกาสทางการศึกษา และการขาดแคลนเงินลงทุนการปรับความคิดและค่านิยมจึงเกิดขึ้นน้อยหรือไม่อาจปรับได้อย่างเหมาะสม ส่วนผู้คนที่มีความรู้ในเมือง และในเขตกรุงเทพมหานครที่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจต่อเนื่องกันมาหลายสิบปีก็ปรากฏวัฒนธรรมตามแนวทางทุนนิยมขึ้นทั่วไป คือ การให้ความสำคัญกับวัตถุ (Materialism) มากกว่าจิตใจ นิยมความร่ำรวย หูหრა ฟุ้งเฟ้อ และการแสวงหารายได้ด้วยวิธีการง่าย ๆ หรือการหากำไรในระยะสั้นมากกว่าการวางแผนลงทุนในระยะยาวเพื่อสร้างความมั่นคงทางธุรกิจ เช่น การซื้อที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์เพื่อเก็งกำไร และการออกเงินกู้ยืมในระบบที่มีดอกเบี้ยแพง ๆ เป็นต้น

ปัญหาสังคมและวัฒนธรรมดังกล่าวนี้ ทำให้คนยากจนยิ่งด้อยโอกาส ส่วนคนรวยยิ่งมั่งคั่งร่ำรวยมากขึ้น ไทยจึงดำรงอยู่อย่างขาดดุลยภาพและกลายเป็นปัญหาที่กระทบต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจโดยตรง

โดยสรุปในภาพรวมของสภาพปัญหาด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของไทย ก็คือความอ่อนแอของเศรษฐกิจที่มีเงินลงทุนต่ำ เพราะขาดเงินออม ปัญหาการขาดดุลการค้า ขาดทรัพยากรสำคัญ เช่น พลังงาน ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ เป็นต้น ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานหลายส่วน ปัญหาการกระจายรายได้ ผลผลิต และด้อยมูลค่า ขาดการพัฒนาสินค้าให้มีมูลค่าเพิ่มจากปัญหาการพัฒนา ทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ปัญหาความเสื่อมโทรมทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาทางด้านค่านิยม และวัฒนธรรมที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจตลอดจนความอ่อนแอและขาดประสิทธิภาพของระบบการเมืองการปกครองและการบริหาร

3. สาเหตุของปัญหาด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของไทย จากประเด็นสภาพปัญหา ด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของไทย ที่ได้พิจารณา มาข้างต้นสามารถและประเด็นที่เป็นสาเหตุของปัญหาออกได้ 2 ด้านใหญ่ ๆ คือ ปัญหาจากระบบเศรษฐกิจโดยตรง และปัญหาที่เกิดจากสภาพแวดล้อมของระบบเศรษฐกิจทั้งภายในชาติและจากกระแสโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของไทยซึ่งจะแยกพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็นดังนี้ คือ

3.1 ปัญหาจากระบบเศรษฐกิจ มืองค์ประกอบของปัญหาหลายส่วน คือ

3.1.1 พื้นฐานเศรษฐกิจไม่มั่นคง จากการที่ภาคเกษตรกรรมยังคงอ่อนแอ และล้าหลัง การผลิตส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตรขั้นปฐมและพึ่งพาธรรมชาติ และมักเพิ่มปริมาณการผลิตด้วยการขยายพื้นที่เพาะปลูกมากกว่าการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ ส่วนภาคอุตสาหกรรมก็ยังคงขาดแคลนเงินทุนเทคโนโลยี และบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และยังคงพึ่งพาต่างประเทศในเกือบทุกด้าน ภาคเศรษฐกิจใหญ่ของประเทศทั้งสองส่วนนี้จึงมีระดับการพัฒนาไม่มาก หรือก้าวหน้าเล็กน้อย และโดยภาพรวมแล้วจึงมีสภาพที่อ่อนแอ และมักประสบปัญหาความผันผวนหรือไร้เสถียรภาพอยู่เสมอ

3.1.2 การรวมศูนย์การตัดสินใจทางเศรษฐกิจ ทั้งที่รัฐบาลในส่วนกลาง และกลุ่มทุนสำคัญภาคเอกชนที่กรุงเทพมหานคร ตลอดจนการลงทุนของนักลงทุนต่างประเทศที่มักลงทุนในเขตกรุงเทพฯ ปริมณฑล และเขตเมืองการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและการลงทุนจึงจำกัดอยู่กับคนจำนวนน้อยในส่วนกลาง โดยที่คนส่วนใหญ่ในชาติ ไม่ได้มีส่วนรับรู้หรือขาดการมีส่วนร่วม ลักษณะเช่นนี้นอกจากจะเป็นปัญหาในการพัฒนาเศรษฐกิจแล้ว ยังทำให้เกิดการแยกส่วนเศรษฐกิจจนขาดเอกภาพในโครงสร้างเศรษฐกิจ และนำไปสู่ปัญหาความไร้เสถียรภาพทางเศรษฐกิจได้โดยตรง

3.1.3 การขาดแคลนเงินทุน ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน จากปัญหาความไร้ประสิทธิภาพของรัฐบาลและการมีกลุ่มทุนใหญ่ในภาคเอกชนเพียงไม่กี่ตระกูล ตลอดจนการมีระดับการออมต่ำภายในชาติ ส่งผลให้มีข้อจำกัดในการพัฒนาเศรษฐกิจ และจำเป็นต้องพึ่งพาเงินทุนและด้านอื่นๆ จากต่างประเทศและกลายเป็นปัญหาของระบบเศรษฐกิจเรื้อรังและเกิดวิกฤติ

3.1.4 ปัญหาการกระจายรายได้อย่างไม่เป็นธรรม เพราะมีคนจำนวนน้อยคือกลุ่มทุนและชนชั้นนำทางการเมืองและข้าราชการระดับสูงที่ได้รับส่วนแบ่งจำนวนมากจากความเจริญทางเศรษฐกิจ ขณะที่คนส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์เพียงเล็กน้อย หรือบางส่วนแทบไม่ได้รับผลประโยชน์เลย คนส่วนน้อยในส่วนกลาง และอยู่ใกล้ศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและการเมืองจึงมั่งคั่งร่ำรวยขึ้นอย่างรวดเร็ว และเกิดกลุ่มผูกขาดขึ้นหลายกลุ่ม ขณะที่คนส่วนใหญ่ในชนบทที่อยู่ไกลศูนย์กลางเศรษฐกิจและการเมือง รวมทั้งคนยากจนในเมืองยังคงต้องยากจนต่อไป การเกิดช่องว่างทางรายได้และฐานะเศรษฐกิจดังกล่าวนี้ได้ส่งผลให้เกิดสภาพความไร้เสถียรภาพทางเศรษฐกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งปัญหาด้านการลงทุน การออม การบริโภคและวงจรอื่น ๆ ในระบบเศรษฐกิจ

3.1.5 การเสียดุลยภาพจากแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ ที่ดำเนินต่อเนื่องมาหลายสิบปี จากการที่รัฐบาลและผู้นำทางการเมืองในแต่ละยุคมีวิสัยทัศน์ทางเศรษฐกิจการเมืองแตกต่างกัน และมุ่งเน้นพัฒนาในด้านที่ไม่เหมือนกัน โดยช่วงหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง

พุทธศักราช 2475 รัฐบาลมักเน้นพัฒนาเศรษฐกิจโดยภาครัฐ ด้วยการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจขึ้นมาหลายแห่ง แต่ในยุคของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ต่อเนื่องถึงยุคของจอมพลถนอม กิตติขจร รัฐบาลเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้า แต่หลังจากเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พุทธศักราช 2516 เป็นต้นมา จึงเริ่มมาเน้นส่งเสริมการลงทุนภาคเอกชน และนักลงทุนจากต่างชาติรวมทั้งการมุ่งพัฒนาชาติไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่หรือ “นิคส์ (NICs)” จนกระทั่งหลังวิกฤติการณ์เศรษฐกิจ พุทธศักราช 2540 รัฐบาลจึงหันมาเน้นการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ปฏิรูปสถาบันการเงิน ระบบราชการ และเปิดเสรีภาพทางการค้า เพื่อเร่งพัฒนาเศรษฐกิจภายในชาติ ให้สามารถแข่งขันในตลาดโลก ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ให้ได้ดีขึ้น

แนวทางการพัฒนาตามลำดับ ดังกล่าวทำให้เกิดช่องว่าง ขนาดใหญ่ ระหว่างภาคเศรษฐกิจอุตสาหกรรมในเมืองกับภาคเกษตรกรรมในชนบท จากการที่รัฐบาลมุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรมมากกว่าการพัฒนาการเกษตรกรรม ขณะที่อุตสาหกรรมเริ่มเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในช่วงเวลาประมาณ 4 – 5 ทศวรรษ แต่เกษตรกรรมส่วนใหญ่ยังคงไม่มีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตมากนัก ทำให้เกิดลักษณะทวิลักษณ์ ทางเศรษฐกิจขึ้นมาตลอดช่วงเวลาดังกล่าว คือ สภาพล้าหลังของเกษตรกรรมกับความเป็นสมัยใหม่ของภาคอุตสาหกรรม และเป็นทวิลักษณ์ที่เสียดุลยภาพของระบบเศรษฐกิจอีกด้วย

3.1.6 การพึ่งพาและถูกรอบงำโดยทุนต่างชาติ และทุนต่างชาติร่วมกัน กลุ่มทุนภายในชาติ เพราะกลุ่มทุนชาติไม่ก็ตระกูล และบางส่วนได้พัฒนาไปสู่ลักษณะทุนผูกขาดหรือกึ่งผูกขาดโดยอิงกับอำนาจรัฐ ส่วนทุนต่างชาติเข้ามามีอิทธิพลอย่างชัดเจน นับตั้งแต่การทำสัญญาเบาว์ริงกับอังกฤษในปี พ.ศ. 2398 และมีอิทธิพลต่อระบบเศรษฐกิจไทยเพิ่มขึ้นตามลำดับจนถึงปัจจุบัน เพราะการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยต้องพึ่งพาเงินลงทุน เทคโนโลยี วัตถุดิบทางด้านอุตสาหกรรมระดับกลางและสูงและตลาดโลกมา โดยตลอดโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือจากสหรัฐอเมริกา ยุโรปตะวันตก และญี่ปุ่น การพึ่งพาจึงเป็นไปทั้ง 2 ทาง คือ ทั้งการนำเข้าและส่งออก และโน้มเอียงจะมีมากขึ้นตามลำดับการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยจึงมีลักษณะการพัฒนาแบบพึ่งพาทุนต่างชาติในหลากหลายรูปแบบและเป็นผลให้เกิดการครอบงำทางเศรษฐกิจจากต่างชาติขึ้นไปพร้อมๆ กัน ภาวะเช่นนี้ได้ทำให้เกิดการไร้เสถียรภาพทางเศรษฐกิจขึ้นทุกครั้งที่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ และความผันผวนของเศรษฐกิจโลก

3.2 ปัญหาจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจของไทย

3.2.1 จากสภาพแวดล้อมภายในประเทศ มีหลายองค์ประกอบ คือ

1) สภาพแวดล้อมทางการเมือง คือ ปัญหาการรวมศูนย์อำนาจทางการเมืองการปกครองและการบริหาร และการขาดประสิทธิภาพและความไร้เสถียรภาพของระบบ

การเมืองลักษณะดังกล่าวนี้เกิดจากชนชั้นนำกลุ่มเล็กๆผูกขาดอำนาจและการตัดสินใจนโยบายสาธารณะ และควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน เกิดปัญหาการแย่งชิงอำนาจกัน ระหว่างกลุ่มชนชั้นนำอยู่เสมอ และมักเกิดเหตุรุนแรงขึ้นเกือบทุกครั้ง วงจรอำนาจเริ่มมาจากคณะราษฎรก่อนจะมากำกับคณะทหารและผู้นำราชการที่ใช้กลไกรัฐในการเข้าสู่อำนาจ หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พุทธศักราช 2516 จึงเป็นผู้นำจากภาคเอกชนเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองมากขึ้น โดยใช้ระบบพรรคการเมือง เป็นเครื่องมือและด้วยกระบวนการใช้เงินซื้อเสียงในการเลือกตั้ง

รัฐบาลไทยที่ผ่านมามีปัญหาความชอบธรรมทางการเมืองและขาดเสถียรภาพ ประกอบกับประชาชนคนไทยก็มีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย การใช้อำนาจรัฐของชนชั้นนำจึงไม่สามารถสร้างการยอมรับในสังคมได้ การบังคับใช้กฎหมายจึงขาดคุณธรรม และชนชั้นนำ มักเป็นฝ่ายละเมิดกฎหมายตัวเอง รวมทั้งการล้มเลิกรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดโดยกำลังคนและอาวุธหลายครั้ง

2) ปัญหาจากสภาพการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรม จากความแตกต่างและไม่เท่าเทียมกันระหว่างชนชั้นนำกับประชาชนผู้อยู่ใต้การปกครอง ก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง พุทธศักราช 2475 มาสู่สังคมที่มีช่องว่างและเกิดความได้เปรียบ-เสียเปรียบระหว่างคนรวยในเมืองกับคนจนในชนบทตั้งแต่หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นต้นมา

วัฒนธรรมพื้นฐานของสังคมไทย คือ ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ (Patron – Client relation ship) ที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้ที่เหนือกว่ากับผู้ที่ย่อยกว่า และความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันแบบเครือญาติ (Kindhip) รวมทั้งความเชื่อที่ผสมผสานกันระหว่าง “ผี – พุทธ – พรหมณ์” ที่อยู่ในความคิดของคนไทยมานาน

พื้นฐานทางความคิด ความเชื่อดังกล่าวส่งผลต่อพฤติกรรมของคนไทยในทุกด้าน ในทางเศรษฐกิจได้เกิดการประกอบธุรกิจแบบตระกูล (family Conglomerate) ขึ้น หรือดำเนินการทางธุรกิจอยู่ในกลุ่มพวกพ้องที่ใกล้ชิดกันเป็นหลัก (Cronyism) ธุรกิจจึงอยู่ในวงแคบและมีข้อจำกัดในการปรับเปลี่ยนให้ทันสมัย รวมทั้งมีปัญหาในการลงทุน ขยายทุน ระดมทุน และการร่วมทุน เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ได้ก่อเกิดและพัฒนาค่านิยมในแนวใหม่ขึ้น คือ วัฒนธรรมประชาธิปไตยที่ให้ความสำคัญกับอิสภาพ เสรีภาพ และความเสมอภาค และเริ่มแพร่หลายมากขึ้นเป็นลำดับมา แต่วัฒนธรรมนี้ ยังขยายตัวอย่างจำกัด และไม่เข้มแข็งที่จะท้าทายหรือล้มล้างวัฒนธรรมดั้งเดิม ปัจจุบันสังคมไทยจึงมีลักษณะทวิลักษณ์ทางวัฒนธรรม (Dual Cultural Society) คือ การยึดถือวัฒนธรรมแบบเก่าของคนในชนบทและการหันมายอมรับวัฒนธรรมประชาธิปไตย และความมีเหตุผลของคนบางส่วนในเขตเมือง วัฒนธรรมคู่นี้สามารถดำรงอยู่ด้วยกันได้แต่บางครั้งก็เกิดปัญหาความขัดแย้งกันขึ้นได้

3) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หรือปัญหาความเสื่อมโทรมและลดน้อยลงของทรัพยากรธรรมชาติจากการผลิตสินค้าจากทรัพยากรธรรมชาติ หรือใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้า ที่เห็นได้ชัดเจนคือป่าไม้ได้ลดจำนวนลงอย่างมาก แร่ธาตุตามธรรมชาติหลายอย่างได้หมดสิ้นไปหรือลดน้อยลง ภูเขาถูกทำลายเริ่มปรากฏมลพิษทั้งทางน้ำ อากาศ ดิน และเสียงขึ้นอย่างรุนแรงทั้งในเขตเมืองและชนบท และมีผลกระทบต่อผู้คนและสิ่งมีชีวิตโดยทั่วไป ขณะที่เกิดปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติขยายกว้างออกไป และทวีความเข้มข้นขึ้นตามลำดับ

8.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาการเมืองกับเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (ธีรภัทร เสรีรังสรรค์ และ ปธาน สุวรรณมงคล 2545: 202)

ทุกระบบการเมืองต่างต้อง เผชิญปัญหาภายในตัวระบบ ความแตกต่าง คือ ลักษณะของปัญหา ผลกระทบ ของปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหา ระบบการเมืองไทยมีปัญหาเกิดขึ้นในหลายลักษณะทั้งปัญหาใหม่ปัญหาต่าง ๆ ทางการเมืองมีความสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงไปถึงเสถียรภาพทางเศรษฐกิจทั้งโดยตรงและอ้อม ทั้งในระดับเล็กน้อยจนถึงระดับรุนแรง ข้อเท็จจริงในประวัติศาสตร์การเมืองไทยสะท้อนให้เห็นว่า ผู้มีอำนาจรัฐได้ใช้กลไกทางการเมืองไปเพื่อสร้างและแสวงหาผลประโยชน์ทางธุรกิจจากภาคเศรษฐกิจมาโดยตลอด ขณะที่กลุ่มทุนทั้งภายในชาติและจากต่างประเทศ ก็สร้างสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครอง ที่มีอำนาจทางการเมืองมาทุกยุคทุกสมัย ปัญหาการเมืองกับเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของไทยจึงสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก

ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาการเมือง กับเสถียรภาพทางเศรษฐกิจจะแยกพิจารณาออกเป็น 3 ประเด็น คือ ลักษณะของปัญหาการเมืองไทย ลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาการเมืองกับเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและแนวโน้มของปัญหาการเมืองและผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในอนาคต โดยจะแยกพิจารณาในรายละเอียดตามลำดับดังต่อไปนี้ คือ

1. ลักษณะของปัญหาการเมืองไทย

การเมืองไทยมีปัญหาในหลายลักษณะ และเป็นปัญหาที่สืบเนื่องกันเป็นลูกโซ่ ถ้าแยกพิจารณาออก เป็นปัญหาในเชิงสถาบัน และกระบวนการทางการเมืองก็สามารถ แยกได้หลายประเด็น ดังนี้

1.1 ปัญหาความไร้เสถียรภาพ ของระบอบประชาธิปไตย หรือสถาบัน และกระบวนการทางการเมืองไทย ยังประสบปัญหารุนแรงในการสร้าง และพัฒนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เกือบทุกยุคทุกสมัยที่โครงสร้างอำนาจทางการเมืองมีลักษณะเอื้ออำนวยให้ชนชั้นนำจำนวนน้อยมีอิทธิพลทางการเมืองเหนือว่าคนทั้งหมดในสังคม ชนชั้นนำบางคนหรือบาง

กลุ่มสามารถผูกขาดอำนาจทางการเมืองได้ติดต่อกันหลายปี หรือจนตลอดชีวิต และยังมีพฤติกรรมใช้อำนาจทางการเมืองไปเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางด้านต่าง ๆ รวมทั้งทางเศรษฐกิจ เพื่อสร้างความมั่งคั่งร่ำรวยให้กับตนเองและพวกพ้องอีกด้วย การพัฒนาการปกครองในระบบประชาธิปไตยจึงมักประสบกับความล้มเหลว เพราะผู้นำทางการเมืองของไทยส่วนใหญ่มีแนวคิดและพฤติกรรมไปในทางที่คัดค้านการกระจายอำนาจ หรือการส่งเสริม การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน นับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พุทธศักราช 2475 เป็นต้นมา ระบบการเมืองประชาธิปไตยจึงตกอยู่ในสภาพไร้เสถียรภาพมาโดยตลอดและไม่สามารถสร้างสาระของความเป็นประชาธิปไตย หรือ “การเมืองการปกครองเพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่” ขึ้นมาได้อย่างแท้จริง

1.2. ระบบการเมือง มีลักษณะรวมศูนย์อำนาจ การตัดสินใจทางการเมือง และนโยบายสาธารณะทุกอย่างทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับนานาชาติ ล้วนจัดทำที่ส่วนกลาง คือ กรุงเทพมหานคร และโดยชนชั้นนำจำนวนน้อยที่มีอำนาจทางการเมือง ประชาชนส่วนใหญ่เกือบไม่มีส่วนเกี่ยวข้องใด ๆ หรือขาดอิสระในการปกครองตนเองการรวมศูนย์อำนาจที่ส่วนกลางนอกจากจะเป็นอุปสรรคสำคัญ ในการพัฒนาการเมืองในระบบประชาธิปไตยแล้ว ข้อเท็จจริงจากประวัติศาสตร์การเมืองไทยยังบ่งชี้ว่า มีการแย่งชิงอำนาจทางการเมืองระหว่างชนชั้นนำกลุ่มต่าง ๆ ที่ขัดแย้งกันเกิดขึ้นอยู่เสมอด้วย

1.3 ปัญหาจากชนชั้นนำทางการเมือง นอกจากการพยายามผูกขาดอำนาจทางการเมืองมาตั้งแต่หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พุทธศักราช 2475 แล้ว แนวคิดและพฤติกรรมทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองหลายคนยังโน้มเอียงไปในทางอำนาจนิยม (Authoritarianism) หรือส่วนทางกับแนวทางประชาธิปไตย ในช่วงแรกที่คณะราษฎรมีอิทธิพลทางการเมืองมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผู้นำคณะราษฎรได้แตกแยกกันออกเป็นหลายกลุ่มตามความสัมพันธ์ของพวกพ้องที่ใกล้ชิดกัน และต่างก็แย่งชิงกันในการมีอำนาจทางการเมือง จนบางครั้งได้เกิดความรุนแรงหรือการใช้กำลังคนและอาวุธเข้าต่อสู้กัน ความรุนแรงทางการเมืองในระหว่างกลุ่มผู้นำและผู้นำที่กุมอำนาจทางการเมืองที่ใช้กลไกรัฐปราบปรามประชาชนและขัดขวางฝ่ายที่มีแนวคิดทางการเมืองแตกต่างจากกลุ่มผู้นำยังเกิดขึ้นอยู่เสมอในช่วงต่อมาที่ผู้นำทหาร และข้าราชการ ได้เข้าไปมีอิทธิพลทางการเมืองแทนที่ คณะราษฎร รวมทั้งเหตุการณ์รุนแรงทางการเมืองในวันที่ 6 ตุลาคม พุทธศักราช 2519 และระหว่างวันที่ 17 – 20 พฤษภาคม พุทธศักราช 2535 ด้วย และแม้ว่าจะมีการเปิดทางให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปติดต่อกันมานับตั้งแต่การเลือกตั้งทั่วไป พุทธศักราช 2522 แต่อำนาจทางการเมืองก็ยังไม่กระจายไปถึงมือประชาชนในระดับล่างอย่างแท้จริง เพราะทหารและข้าราชการยังคงมีอิทธิพลทางการเมืองค่อนข้างมาก และกลุ่มผู้นำจากภาคธุรกิจเอกชนที่มีฐานะมั่งคั่งร่ำรวยก็พยายามใช้เงินเพื่อแสวงหา

อำนาจผ่านกระบวนการเลือกตั้ง และกลไกระบบพรรคการเมืองจนกลายเป็นผู้นำกลุ่มใหม่ที่เริ่มผูกขาดอำนาจทางการเมืองในรูปแบบใหม่ขึ้นมาอีก ในลักษณะที่เป็นราชาธิปไตย หรือลักษณะอำนาจนิยมอีกรูปแบบหนึ่ง

1.4 ปัญหาจากความไม่สนใจหรือไม่เอาใจใส่ทางการเมืองของคนไทย เพราะคนไทยมีความคิดและความเชื่อว่าการเมืองการปกครองเป็นเรื่องของ “เจ้านาย” หรือชนชั้นผู้ปกครอง ทำให้มีค่านิยมเชิงวัฒนธรรมในลักษณะที่เรียกว่าแบบไพร่ฟ้า คือ การยอมรับอำนาจรัฐ แต่ไม่เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง การรวมกลุ่มกันทางการเมือง ตลอดจนการก่อตั้งพรรคการเมืองจึงไม่ใช่ธรรมชาติของสังคมไทย กิจกรรมดังกล่าวนี้มักเกิดขึ้นเมื่อมีการระดมจากรัฐ หรือชนชั้นผู้ปกครองและเป็นไปในทางสนับสนุนการมีอำนาจของชนชั้นนำไม่ใช่เพื่อการส่งเสริม การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน แนวคิดเกี่ยวกับการเรียกร้องทางการเมืองภายใต้กรอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยเริ่มต้นขึ้นอย่างจริงจังตั้งแต่เกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พุทธศักราช 2516 เป็นต้นมา แต่ก็ยังไม่แพร่หลาย และยังมีพลังอ่อนแกว่าวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า

ความไม่เอาใจใส่ หรือไม่สนใจทางการเมือง อย่างจริงจังแบบไพร่ฟ้า ดังกล่าวนี้นับเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาการเมืองในระบบประชาธิปไตย และยังเป็นช่องทางให้ชนชั้นนำและคนบางกลุ่มที่มีโอกาสมากกว่าหาทางเข้าไปมีอำนาจทางการเมือง และใช้อำนาจไปเพื่อสร้างประโยชน์ให้ตนเองและพวกพ้อง และพยายามจะผูกขาดอำนาจนั้นไว้ในให้นานที่สุด โดยไม่คำนึงถึงการพัฒนาระบบการเมืองให้มั่นคง เพื่อให้ทุกส่วนของสังคมเข้มแข็งขึ้นไปพร้อม ๆ กันแต่อย่างใด

1.5 ปัญหาความชอบธรรมทางการเมือง ในยุคของกลุ่มผู้นำคณะราษฎรต่อเนื่องถึงกลุ่มผู้นำทหาร ข้าราชการชนชั้นนำทางการเมืองมักใช้กำลังคนและอาวุธในการแย่งชิงอำนาจทางการเมืองและกีดกันตลอดจนปราบปรามฝ่ายตรงข้าม ต่อมาเมื่อมีการเลือกตั้งทั่วไปต่อเนื่องมากขึ้นหลังจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พุทธศักราช 2516 เป็นต้นมา ชนชั้นนำหลายกลุ่มโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากภาคธุรกิจเอกชน ก็ใช้ความได้เปรียบทางการเงินในการจัดตั้งพรรคการเมืองและหาทางเอาชนะการเลือกตั้งเพื่อเข้าไปมีอำนาจทางการเมือง วิธีการเหล่านี้ทำให้เกิดปัญหาความไม่ชอบธรรมทางการเมือง หรือไม่ได้รับการยอมรับจากฝ่ายที่เสียประโยชน์และคนส่วนใหญ่ในสังคม การรักษาอำนาจของกลุ่มที่มีอำนาจจึงต้องใช้วิธีควบคุมกลไกรัฐให้ได้มากที่สุด เพื่อเสริมอำนาจให้ตัวเอง และหาทางลดการต่อต้านจากฝ่ายตรงข้าม และยังเป็นการเพิ่มระดับความไม่ชอบธรรมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น

1.6 ปัญหาความไร้เสถียรภาพและขาดประสิทธิภาพของรัฐบาล ทั้งรัฐบาลที่มาจากการรัฐประหารหรือแต่งตั้งขึ้นโดยคณะรัฐประหารและรัฐบาลที่มาจากเลือกตั้ง หรือจาก

เลือกตั้งผสมผสานกับฝ่ายที่มาจากการแต่งตั้งรัฐบาล ที่มีผู้นำทหารดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีดูเหมือนจะอยู่ในตำแหน่งได้ต่อเนื่องยาวนานกว่ารัฐบาลพลเรือน ที่มาจากการเลือกตั้งแต่ในความเป็นจริง ภายในคณะรัฐมนตรีที่มาจากกลุ่มผู้นำทหาร ข้าราชการ และรวมทั้งนักธุรกิจ และนักการเมืองพลเรือนก็มีปัญหาความขัดแย้งและแตกแยกกันอยู่เกือบตลอดเวลา เพราะปัญหาเกี่ยวกับผลประโยชน์ในหลาย ด้าน เหตุนี้การอยู่ในตำแหน่งนายกรัฐมนตรีติดต่อกันหลายปีของจอมพล ป. พิบูลสงคราม จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และจอมพลถนอม กิตติขจร จึงไม่ได้มีความหมายที่ความมีเสถียรภาพของรัฐบาล แต่เป็นความพยายามจะรักษาและผูกขาดอำนาจทางการเมืองของชนชั้นนำเหล่านี้มากกว่า ส่วนผลที่เกิดขึ้นตามมาคือ ปัญหาทางด้านประสิทธิภาพในการทำงาน คือการสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นในระบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมโดยรวม

รัฐบาลพลเรือน หรือพลเรือนผสมกับผู้นำทหารและข้าราชการเห็นได้ชัดถึงปัญหาความไร้เสถียรภาพมากกว่ารัฐบาลทหาร เพราะมาจากหลายพรรค และหลายพวกที่ต้องต่อสู้กันรุนแรงในการเลือกตั้ง และต้องแสวงหาผลประโยชน์ทางด้านต่าง ๆ ไปเพื่อโอกาสในการเลือกตั้งครั้งต่อไป การแย่งชิงผลประโยชน์ในระหว่างร่วมรัฐบาลจึงเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางและปรากฏความขัดแย้งและแตกแยกอย่างชัดเจน จนต้องมีการปรับเปลี่ยนรัฐมนตรีอยู่เสมอ และต้องมีการยุบสภาเพื่อการเลือกตั้งใหม่ก่อนครบวาระ ปัญหาเหล่านี้ได้ส่งผลต่อการขาดประสิทธิภาพในการทำงานของรัฐบาลโดยตรง

1.7 ปัญหาการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง หรือการคอร์รัปชัน ที่มีลักษณะเป็นธรรมชาติทางการเมืองของไทยเพราะเกิดขึ้นมานานและปรากฏพฤติกรรมแสวงหาผลประโยชน์ให้ตนเองและพวกพ้องอย่างกว้างขวางในหน่วยงานของรัฐบาลจนพัฒนาสู่เครือข่าย 3 ประสาน ระหว่างนักการเมือง ข้าราชการ และนักธุรกิจ ตั้งแต่ยุคหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พุทธศักราช 2516 เป็นต้นมา ซึ่งปัญหานี้เป็นปัญหาใหญ่และสัมพันธ์กับบริบททางการเมืองทุกระดับ ตลอดจนบริบทของภาคเศรษฐกิจและสังคมไทยโดยรวม

1.8 ปัญหารัฐธรรมนูญ และระบบกฎหมาย นอกจากปัญหา การขาดลักษณะที่เรียกว่า รัฐธรรมนูญนิยม (Con-Constitutionalism) หรือการให้ความสำคัญกับกฎหมายแม่บทแล้ว รัฐธรรมนูญยังเป็นตัวปัญหาเองโดยตรง เพราะส่วนใหญ่เกิดมาจากการจัดทำของกลุ่มชนชั้นนำทางการเมือง สาละสำคัญของรัฐธรรมนูญเกิดทุกฉบับจึงไม่ได้จัดวางพื้นฐานการพัฒนาการเมืองระบอบประชาธิปไตยไว้ แต่จุดเน้นหลักจะเป็นการเปิดทางให้ชนชั้นนำทางการเมืองสามารถเข้ามามีอำนาจและใช้อำนาจได้อย่างกว้างขวาง ตลอดจนสามารถผูกขาดอำนาจทางการเมืองได้อย่างต่อเนื่องในยุคการเมืองกึ่งประชาธิปไตย หรือการปรากฏขึ้นอย่างชัดเจนของการเมืองชนาธิปไตย รัฐธรรมนูญยังเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองขนาดใหญ่ของกลุ่มผู้นำหลายกลุ่มได้รับประโยชน์ใน

หลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ การใช้จ่ายเงินเพื่อเข้าไปมีอำนาจ และหาทางผูกขาดอำนาจทางการเมือง แม้กระทั่งในยุคปฏิรูปทางการเมืองที่มีรัฐธรรมนูญ ที่เน้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอย่างกว้างขวาง แต่ในทางปฏิบัติ กลุ่มชนชั้นนำทางการเมืองยังมีโอกาสและมีช่องทางเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองมากกว่าคนส่วนใหญ่เหมือนเดิม

ในส่วนของระบบกฎหมายไทย ยังคงมีปัญหาทั้งการบัญญัติกฎหมายการเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งกฎหมายจำนวนมากยังเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มชนชั้นนำที่เกี่ยวข้องทั้งโดยตรงและโดยอ้อมในการบัญญัติกฎหมาย ระบบกฎหมายไทยจึงไม่อาจสร้างให้เกิด “หลักนิติธรรม (Rule of Law)” และความเสมอภาค ยุติธรรมในสังคมได้อย่างแท้จริง

8.5 แนวทางแก้ไขปัญหาด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (เขาวนะ ไตรมาส 2551: 209-212)

ต้องแก้ไขกันอย่างเป็นระบบ ในทุกส่วนที่เกี่ยวข้องกับ ปัญหาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ คือ ทั้งระบบเศรษฐกิจระบบการเมืองและสังคมโดยรวม และทุกปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับชาติและระดับระหว่างประเทศ เพื่อให้สามารถเข้าใจแนวทางการแก้ปัญหาอย่างรอบด้านและครบถ้วน จึงจะแยกพิจารณาออกเป็น 2 มิติกว้าง ๆ คือ ส่วนที่เป็นมิติทางด้านเศรษฐกิจของไทย โดยตรงกับส่วนที่เป็นมิติทางด้านสภาพแวดล้อมของระบบเศรษฐกิจไทยดังนี้คือ

1. แนวทางแก้ปัญหาในส่วนของเศรษฐกิจไทย

เศรษฐกิจไทยมีปัญหาด้านเสถียรภาพ เนื่องจากมีรากฐานอ่อนแอ มีโครงสร้างที่ไม่สมบูรณ์ เงินทุนกระจุกตัวพัฒนามูลค่าเพิ่ม (Value – Added) ได้เพียงบางด้าน แต่อยู่ภายใต้การพึ่งพา และครอบงำของทุนนิยมโลกมานาน จนเกิดปัญหาการขาดดุลยภาพ ในระบบเศรษฐกิจ การแก้ไขปัญหาล่าช้าจึงต้องทำไปพร้อม ๆ กันทุกส่วน คือ

1.1 การเลือกแนวทางลัทธิเศรษฐกิจชาติ ที่เกิดมาจากกระบวนการ ความเห็นชอบ และเข้าใจร่วมกันทั้งสังคม ทั้งนี้ลัทธิเศรษฐกิจชาติต้องเหมาะสมสอดคล้องกับพื้นฐานเศรษฐกิจของประเทศ และมีแนวทางปฏิบัติที่จะสามารถพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมให้เข้มแข็ง ยั่งยืน และแข่งขันกับเศรษฐกิจโลกได้

1.2 การกำหนดทิศทางเศรษฐกิจชาติให้ชัดเจน มีเป้าหมายที่สังคมเห็นชอบ และเข้าใจร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นกึ่งเกษตรกรรมผสมกึ่งอุตสาหกรรม หรือเป้าหมายอื่น และต้องสอดคล้องกับลัทธิเศรษฐกิจชาติ รวมทั้งการกำหนดแนวทางว่าจะพึ่งพาทุนต่างชาติไปหรือไม่อย่างไร และจะพัฒนารากฐานเศรษฐกิจของชาติในส่วนตัวให้เข้มแข็งพึ่งตัวเองได้ ตลอดจนสามารถแข่งขันได้ และถ้าจะเป็นเศรษฐกิจพอเพียงจะเป็นอย่างไร และโดยส่วนใดบ้าง

1.3 ปรับเปลี่ยนการประกอบการทางเศรษฐกิจทุกระดับทุกหน่วยในชาติใน สู่แนวทางการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) และบรรษัทภิบาลให้มากขึ้น ลดความเป็นลัทธิพวกพ้อง เครือญาติลงส่งเสริมการกระจายอำนาจการตัดสินใจทางเศรษฐกิจไปสู่ท้องถิ่นให้มากขึ้น คือทำให้บริบททางเศรษฐกิจสะอาด โปร่งใส เป็นธรรม ลดการผูกขาด และเอาเปรียบผู้บริโภค เพื่อที่คนในชาติจะได้หันมาเชื่อมั่น ศรัทธาเศรษฐกิจของชาติ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจทางเศรษฐกิจได้อีกส่วนหนึ่ง

1.4 วางรากฐานเศรษฐกิจภาคเกษตรกรรม ให้เข้มแข็ง และมีความหวังที่ดีขึ้น ตามลำดับในอนาคต ทั้งด้านการวางแผนการผลิต การกระจายทุน การส่งเสริมการตลาด และการพัฒนาเทคโนโลยี ที่สำคัญคือ เน้นสนับสนุนฐานข้อมูลและองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้กับเกษตรกรทั้งเกษตรกรรายย่อย ขนาดกลาง และรายใหญ่ ตลอดจนส่งเสริมความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการรวมกลุ่มกันของเกษตรกร

1.5 ส่งเสริมให้เกิดทุนอิสระ (Independent Capital) มากขึ้น โดยทำให้มีการกระจายทุนให้มากที่สุด ด้วยการกระจายรายได้ให้เป็นธรรม จากการใช้วิธีการปฏิรูประบบภาษี ซึ่งต้องใช้กลไกรัฐและระบบกฎหมายเป็นเครื่องมืออย่างจริงจัง เพื่อลดปัญหาการกระจุกตัวของทุน ลดการผูกขาด หรือกึ่งผูกขาดในการประกอบการทางธุรกิจ ซึ่งเป็นปัญหาหนึ่งในการเสียดุลยภาพทางเศรษฐกิจ

1.6 ในส่วนของเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพา และตกอยู่ภายใต้การครอบงำของทุนนิยมโลก จะต้องมีการพัฒนารูปแบบการผลิต (Mode of Production) บางส่วนที่มีศักยภาพในการแข่งขันเพื่อให้มีการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ในระดับสูงมาใช้ผลิตสินค้าและบริการ เพื่อแข่งขันกับตลาดโลกให้มากขึ้น ถ้าปรับเปลี่ยนไปสู่แนวทางนี้ได้ การพัฒนาแบบพึ่งพาและถูกครอบงำฝ่ายเดียวก็จะค่อย ๆ ลดลง ภาคอุตสาหกรรมก็จะเริ่มเข้มแข็งขึ้น

1.7 รัฐต้องให้ความสนใจอย่างจริงจัง ในการเร่งรัดพัฒนาฝีมือแรงงานไทย ในทุกระดับ ตลอดจนส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้ของประชากรในกลุ่มผู้ใช้แรงงาน และผู้มีรายได้ต่ำ เพื่อให้มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน และมีความคิดสร้างสรรค์ในด้านการผลิตสินค้าและบริการ ในภาพรวมนั้นต้องพัฒนาให้บุคลากรทุกระดับในภาคเศรษฐกิจมีความพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งในประเทศและระดับนานาชาติ

2. แนวทางแก้ปัญหาทางด้านสภาพแวดล้อมของเศรษฐกิจไทย

2.1 สภาพแวดล้อมภายในประเทศ

2.1.1 สภาพแวดล้อมทางการเมือง มีแนวทางแก้ปัญหาที่สำคัญ คือ

- 1) ลดปัญหาการใช้เงินซื้อเสียง ซื้อตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซื้อตำแหน่ง
ทางการเมือง
- 2) ลดปัญหาการคอร์รัปชัน ทั้งที่ทำโดยนักการเมืองและข้าราชการ
และการเอื้อประโยชน์ต่อกันระหว่างคนสามฝ่าย คือ นักการเมือง ข้าราชการ และนักธุรกิจ
- 3) ลดปัญหาการละเมิดกฎหมาย และสร้างแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม
ให้เข้มแข็งขึ้น

สภาพของปัญหาดังกล่าวข้างต้น คือ ปัญหาการขาดความชอบธรรมทางการเมือง ตัวแปรต้นหรือสาเหตุของปัญหาคือ พฤติกรรมของกลุ่มผู้นำทางการเมืองที่อาศัยความบกพร่องของกฎหมายเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองและแสวงหาผลประโยชน์ให้ตนเองและพวกพ้องติดต่อกันมานาน การแก้ปัญหามืองดังกล่าวก็คือ การสร้างความชอบธรรมและความเป็นธรรมทางการเมืองให้สูงขึ้น โดยต้องทำควบคู่กันไปใน 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ หนึ่งการปฏิรูปการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย หรือการเมืองของคนส่วนใหญ่มากขึ้น และสองคือการสร้างการปกครองที่ดีหรือมีความเป็นธรรมรัฐให้กลายเป็น “เส้นเลือดใหญ่ทางการเมือง” แทน การเมืองอุปถัมภ์โดยชนชั้นนำในแบบเดิม กล่าวคือ การเมืองแนวทางใหม่ต้องลดภาวะการเอื้อประโยชน์ให้กลุ่มชนชั้นนำผูกขาดอำนาจลง ลดปัญหาความไม่เสมอภาคความยุติธรรมทางด้านต่าง ๆ ลง ลดการรวมศูนย์อำนาจ ตลอดจนต้องขจัดปัญหาคอร์รัปชัน โดยต้องทำให้การเมืองโปร่งใส ตรวจสอบได้ง่าย มีความรับผิดชอบสนองตอบความต้องการของสังคมได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมความเข้มแข็งของการเมืองภาคประชาชน หรือการมีพลังในการต่อรองสูงขึ้นของกลุ่มคนโดยทั่วไป

การปรับเปลี่ยนในแนวทางนี้ต้องทำให้คนชาติประชาธิปไตย กลายเป็นสิ่งน่ารังเกียจในสังคม เช่นเดียวกับการปกครองในสาระเผด็จการอำนาจนิยมที่เคยเป็นมา โดยคุณค่าของประชาธิปไตยที่คนส่วนใหญ่ได้ประโยชน์ มีความเสมอภาคและเป็นธรรมมากขึ้นจะเข้ามาแทนที่ จนกลายเป็นคุณค่าใหม่ของสังคมการเมืองไทยเป็นการเพิ่มความไว้วางใจและเชื่อมั่นศรัทธาทางการเมืองให้สูงขึ้น

2.1.2 สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม มีส่วนสำคัญที่ต้องแก้ไข เพื่อเสริมเสถียรภาพทางด้านเศรษฐกิจ คือ

- 1) การสร้างโอกาสและส่งเสริมการใช้โอกาสในทุก ๆ ด้านให้กับ
คนในสังคมให้เท่าเทียมกันมากขึ้น
- 2) ส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้ ให้ขยายกว้างออกไปสู่ ทุกส่วนของ
สังคมอย่างสม่ำเสมอและจริงจังด้วยการใช้สื่อต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และประชาชนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ

3) รัฐต้องส่งเสริมและลงทุนทางด้าน การวิจัยและการพัฒนา (R&D) ให้มากขึ้น โดยต้องกำหนดเป็นแผนการที่ชัดเจนว่า เป็นการลงทุนในลำดับต้น ๆ ของภาครัฐและเอกชน

4) ส่งเสริมการสร้างคุณค่าใหม่ในสังคม ด้วยการสร้างวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมให้มากขึ้น ตั้งแต่การอบรมเลี้ยงดูเด็กในครอบครัว โรงเรียน และสถาบันการศึกษา ไปจนถึงสถานที่ทำงาน และองค์กรต่าง ๆ คุณค่าเชิงวัฒนธรรมแนวใหม่ ต้องให้เด็กสามารถตั้งคำถาม และคิดสร้างสรรค์ได้อย่างกว้างขวาง โดยมีอุปสรรคหรือข้อห้ามน้อยที่สุด

แนวทางการแก้ไขปัญหาสังคมและวัฒนธรรมดังกล่าวนี้ก็คือ การสร้างคุณค่าและวัฒนธรรมในการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น หรือเด่นชัดว่าวัฒนธรรมอุปถัมภ์ที่คับแคบ และไม่เสมอภาพ และยังจำกัดการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ และถ้าพัฒนาไปตามแนวทางใหม่ข้างต้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสังคมไทยก็มีความเป็นไปได้สูงที่จะประสบความสำเร็จมากกว่าที่ผ่าน ๆ มา

2.1.2 สภาพแวดล้อมทางกายภาพและภูมิศาสตร์ในส่วนที่สำคัญ คือ

- 1) การแก้ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่าการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งบนบก ในน้ำ และอากาศ
- 2) การป้องกัน และแก้ปัญหาหามลภาวะทั้งในเขตเมือง และชนบท
- 3) การจัดแบ่งเขต (Zoning) หรือกำหนดพื้นที่และที่ดินในส่วนต่าง ๆ ของประเทศให้เหมาะสมในการขยายตัวของเมืองอุตสาหกรรม การสงวนรักษาป่าไม้ การปลูกป่า และการสร้างเส้นทางคมนาคมต่าง ๆ
- 4) การอนุรักษ์ และพัฒนาความหลากหลายทางชีวภาพ ตามธรรมชาติ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย และการสร้างสมดุลทางธรรมชาติ

2.2 สภาพแวดล้อมนอกประเทศ ส่วนสำคัญในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 21 ก็คือ กระแสโลกาภิวัตน์ (Glo-Balization) หรือการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบ “หมู่บ้านโลก” ที่ทุกประเทศมีความใกล้ชิดกันมากขึ้น อาณาเขตและดินแดนของรัฐเริ่มมีความสำคัญลดน้อยลง กระแสประชาธิปไตยและทุนนิยมเสรี แพร่กระจายออกไปอย่างรวดเร็ว และรุนแรงมากขึ้น ทุนข้ามชาติ (Transnational Capital) และระบบกลไกตลาดกำลังเป็นส่วนสำคัญของเศรษฐกิจโลก โดยมีทุนนิยมโลกรายใหญ่หลายประเทศและกลุ่มประเทศ คือ สหรัฐอเมริกากับสหภาพยุโรป (E.U.) ในด้านตะวันตกและญี่ปุ่น ในด้านตะวันออก ส่วนจีนถือเป็นตลาดใหญ่ที่สุดในโลกแต่ยังคงรากฐานเศรษฐกิจสังคมนิยมไว้ ขณะที่เปิดรับทุนนิยมโลกเพียงบางด้าน

ทุนนิยมใหญ่ศูนย์กลาง (Center Capitalism) เป็นแกนหลักของเศรษฐกิจทุนนิยมโลก มีอิทธิพลครอบงำประเทศกำลังพัฒนารอบนอก การพึ่งพาและครอบงำของสองฝ่ายมีลักษณะซับซ้อนมากขึ้น เพราะมีลำดับชั้นซ้อนกันอยู่หลายชั้นในโครงสร้าง แต่โดยรวมของระบบทุนนิยมโลกก็คือ ความแตกต่างและไม่เสมอภาคกันของ “กลุ่มประเทศเหนือ” ที่มั่งคั่ง ร่ำรวย และมีฐานะเป็นเจ้าของรายใหญ่กับ “กลุ่มประเทศใต้” หรือประเทศกำลังพัฒนาที่ยากจนและพึ่งพาประเทศเหนือและยังอยู่ในฐานะถูกหนี้อีกด้วย

ภายใต้กระแสทุนนิยมโลก การพึ่งพาดังกล่าวจึงเป็น “ดาบสองคม” กับประเทศกำลังพัฒนา ด้านบวกคือ การได้รับปัจจัยและโอกาสในการพัฒนาภายในชาติ คือ เงินทุน เทคโนโลยี วัตถุดิบและตลาด แต่ในด้านลบ ก็คือ การพึ่งพาและถูกครอบงำ และถ้าประเทศเหล่านั้นมีปัญหารุนแรงทางการเมือง สังคม ตลอดจนปัญหาด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว การได้รับความช่วยเหลือจากประเทศทุนนิยมศูนย์กลางก็จะกลายมาเป็นการเพิ่มปัญหาในชาติให้รุนแรงขึ้นจนนำไปสู่วิกฤติปัญหาในที่สุด

สังคมไทยคงหนีกระแสโลกาภิวัตน์ไม่ได้ ประเด็นสำคัญอย่างหนึ่งในการณีสภาพแวดล้อมจากนอกประเทศนี้จึงไม่ใช่การปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมให้เข้ากันได้กับสภาพเศรษฐกิจไทย แต่ต้องเป็นการปรับเปลี่ยนเศรษฐกิจภายในรวมทั้ง การเมือง และสังคมไทยให้มีรากฐานที่มั่นคง เข้มแข็งมากขึ้น เพื่อที่จะสามารถเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลกได้ โดยในเบื้องต้นต้องสามารถเรียนรู้ เข้าใจ และตามทันกระแสทุนนิยมโลก สามารถลดการพึ่งพาและถูกครอบงำลงได้ตามลำดับ ในขณะที่เศรษฐกิจโดยรวม สามารถพึ่งตัวเองได้ สามารถแข่งขันได้มากขึ้นและพัฒนาไปในทิศทางที่ได้ประโยชน์จากกระแสโลกาภิวัตน์

การปรับเปลี่ยนให้ตามทัน สภาพแวดล้อม นอกประเทศดังกล่าวได้ ทุกปัจจัยภายในชาติต้องขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกันอย่างจริงจัง และมุ่งมั่นวิกฤตการณ์เศรษฐกิจพุทธศักราช 2540 อาจเป็นได้ทั้งข้อเท็จจริงที่เกิดจากปัญหาการเมือง และเศรษฐกิจในสังคมไทย และอาจเป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดการแก้ไขปัญหาด้านแนวทางต่าง ๆ ดังกล่าวมาข้างต้น และถ้ายังไม่มีการแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ อย่างจริงจังแล้ว ความไร้เสถียรภาพทางเศรษฐกิจอาจจะเกิดขึ้นอย่างรุนแรงกว่าเดิมและส่งผลให้เศรษฐกิจ อาจจะเกิดขึ้นอย่างรุนแรงกว่าเดิม และส่งผลให้เศรษฐกิจโดยรวมอ่อนแอมากกว่าเดิมได้อีก

โดยสรุปก็คือ แนวทางแก้ไขปัญหาด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจไทย ก็คือการปรับเปลี่ยนทุกระบบที่เกี่ยวข้องให้ทำงานได้มีประสิทธิภาพมากกว่าที่ผ่านมา พร้อม ๆ กับการเน้นพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพเพื่อเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจที่มั่นคง ยืนนาน

แนวทางนี้ต้องทำกันอย่างจริงจังและต่อเนื่องและต้องทำกันทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชน ผลสำเร็จคือความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจคงต้องใช้เวลาอีกหลายสิบปี

8.6 แนวคิด และ ลักษณะสาเหตุของปัญหาด้านการจัดการเศรษฐกิจ (ธีรภัทร เสรีรังสรรค์ และ ปธาน สุวรรณมงคล 2545: 224 -186)

ประเทศไทยมีการปรับเปลี่ยนนโยบายเศรษฐกิจ และการบริหารจัดการเศรษฐกิจ ในช่วงปี พุทธศักราช 2497 – 2503 ก่อนที่จะมีการเร่งรัดพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาประเทศในปี พุทธศักราช 2504 โดยมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญน้อย 5 ประการคือ

1. การละทิ้งนโยบายเศรษฐกิจชาตินิยมและหันมาใช้นโยบายที่มีลักษณะเสรีนิยมมากขึ้นหลังจากการรัฐประหารในปี พุทธศักราช 2490 นโยบายเศรษฐกิจชาตินิยมกลายเป็นเครื่องมือที่ผู้นำฝ่ายทหารใช้ในการสร้างฐานอำนาจทางเศรษฐกิจมีการนำทรัพยากรแผ่นดินไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัวอย่างแพร่หลาย จนนักเศรษฐศาสตร์เรียกว่า เป็นระบบทุนนิยมขุนนาง (Bureaucratic Capitalism) จนกระทั่งมีการตราพระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรม พุทธศักราช 2497 มีสาระในการส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชน รวมถึงชาวต่างประเทศด้วย ผลักดันให้ประเทศไทยก้าวสู่เส้นทางทุนนิยมเสรีมากขึ้น

2. การละทิ้งระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา และหันมาใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนอัตราเดียวในปี พุทธศักราช 2498 นับเป็นการจัดระเบียบการเงินระหว่างประเทศที่สำคัญยิ่งของสังคมเศรษฐกิจไทย เพราะไม่เพียงแต่จะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศเท่านั้น หากยังเกื้อกูลต่อการขยายตัวของการค้าระหว่างประเทศอีกด้วย

3. การยกเลิกอำนาจผูกขาดในการค้าข้าวของสำนักงานข้าวในปี พุทธศักราช 2498 นับเป็นการ เปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับ แนวทางเศรษฐกิจเสรีนิยม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ รวมถึงการยกเลิก ระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา เป็นพลังสำคัญที่ผลักดันให้ การค้าระหว่างประเทศขยายตัวอย่างรวดเร็ว

4. การปฏิรูประบบราชการเพื่อให้เป็นกลไกอันทรงประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนสังคมเศรษฐกิจไทย ในรูปไปข้างหน้า นับเป็นการเปลี่ยนแปลง ทางสถาบันที่สำคัญยิ่ง ในช่วงปี พุทธศักราช 2500 – 2503 มีการจัดตั้งสำนักงานประมาณ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

5. สถาปนาวินัยทางการเงินและวินัยทางการคลังนับเป็นพื้นฐานสำคัญที่เกื้อกูลให้มีการดำเนินนโยบายการเงินและนโยบายการคลังอย่างมีประสิทธิภาพในเวลาต่อมา

สภาพการณ์ดังกล่าว ได้ปรากฏให้เห็นชัดเจน ซึ่งเมื่อพิจารณาประเด็นปัญหาและสาเหตุเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับนโยบายและการบริหารจัดการเศรษฐกิจ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ประเด็นปัญหา และสาเหตุด้านกรอบแนวคิด การกำหนดนโยบายเศรษฐกิจ การกำหนดนโยบายเศรษฐกิจของประเทศไทยนับแต่ปี พุทธศักราช 2504 – 2516 กล่าวได้ว่าเป็นการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจที่ได้รับอิทธิพล จากแนวคิดการพัฒนาประเทศ จากประเทศตะวันตก โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาที่ได้ส่งคณะที่ปรึกษาเข้ามาให้คำแนะนำ ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 และข้าราชการนักวิชาการ (Technocrat) ซึ่งมีบทบาทในสภาพพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติส่วนมากจบการศึกษาด้านเศรษฐศาสตร์จากประเทศตะวันตก จึงมีกรอบแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจไปในทิศทางเดียวกับประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลายในยุคนั้น แต่นโยบายเศรษฐกิจดังกล่าวเหมาะสมเฉพาะในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น เพราะหากดำเนินอย่างต่อเนื่องยาวนาน จะทำให้เกิดสภาพ “มือใครยาว สาวได้สาวเอา” ขึ้น โดยเฉพาะในระบบการเมืองแบบเผด็จการหรือระบบการเมืองแบบ ธนาธิปไตยในบริบทของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ทำให้เกิดปัญหาสังคมติดตามมามาก ดังที่ปรากฏอยู่ในประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนาแล้วทั้งหลาย จึงเห็นได้ว่าในระยะหลังประเด็นความเป็นธรรมทางสังคม การลดช่องว่างคนรวย-คนจน ได้กลายเป็นประเด็นเชิงกรอบแนวคิดในการนโยบายการพัฒนาของประเทศต่าง ๆ ที่หันมาให้ความสำคัญมากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงหลังจากประเทศไทยประสบวิกฤตเศรษฐกิจครั้งใหญ่ในปี พุทธศักราช 2539 อันเป็นผลจากการที่การพัฒนาประเทศไทยแบบฟองสบู่มาในช่วงทศวรรษ 2530 จนทำให้ระบบเศรษฐกิจไทยได้รับความเสียหายอย่างมากนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชทานแนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียงเพื่อเป็นทางเลือกในการพัฒนาประเทศในยุคที่ประเทศไทยกำลังเผชิญกับวิกฤตเศรษฐกิจ ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจได้นำเอาแนวคิดดังกล่าวไปบรรจุไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พุทธศักราช 2545 – 2516)

2. ประเด็นปัญหา และสาเหตุด้านกระบวนการกำหนดนโยบายการพัฒนาประเทศ นับแต่ปีพุทธศักราช 2504 ซึ่งเป็นปีแรกของการเร่งรัดพัฒนาประเทศภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 จนถึงปี พุทธศักราช 2516 ภายใต้ระบบการเมืองแบบปิด กระบวนการกำหนดนโยบายการพัฒนาประเทศจึงเป็นแบบคับแคบ จำกัดอยู่เฉพาะกลุ่มผู้มีอำนาจทางการเมืองการบริหาร และข้าราชการนักวิชาการเท่านั้น กลุ่มภาคเอกชนก็ตกอยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์โดยพึ่งพากลุ่มผู้มีอำนาจทางการเมืองการบริหาร และข้าราชการนักวิชาการเท่านั้น กลุ่มภาคเอกชนก็ตกอยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์โดยพึ่งพากลุ่มผู้มีอำนาจทางการเมืองในการดำเนินธุรกิจ มีการให้ผลประโยชน์ทางธุรกิจกับผู้มีอำนาจทางการเมืองแลกเปลี่ยนกับโอกาสและช่องทางในการ

ทำธุรกิจ บทบาทในเชิงนโยบายจึงจำกัดวงอยู่ในบริบท ของผลประโยชน์กลุ่มธุรกิจจำนวนหนึ่ง ที่มีสายสัมพันธ์ กับผู้มีอำนาจทางการเมืองการบริหารในขณะนั้น ในขณะที่กลุ่มภาคประชาชนไม่มีบทบาทในเชิงของนโยบายการพัฒนาประเทศแต่ประการใด

3. ประเด็นปัญหาและสาเหตุด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจ ในอดีตที่ผ่านมา การบริหารจัดการเศรษฐกิจ มีลักษณะที่รวมอำนาจการบริหาร และการตัดสินใจอยู่ในส่วนกลาง เน้นบทบาทภาครัฐเป็นหลักโดยที่ระบบราชการอ่อนแอและด้อยประสิทธิภาพไม่สามารถปรับตัวให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ทันทั่วถึง ไม่สามารถทำหน้าที่สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจได้อย่างเต็มที่ แต่กลับเป็นอุปสรรคในการพัฒนาภาคธุรกิจ ขาดประสิทธิภาพของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเศรษฐกิจระดับมหภาค และไม่มีระบบเตือนภัยทางเศรษฐกิจล่วงหน้า รวมทั้งความไม่โปร่งใสในการบริหารจัดการเศรษฐกิจโดยที่นักการเมืองได้ใช้อำนาจทางการเมืองร่วมมือกับนักธุรกิจ รวมทั้งความไม่โปร่งใสในการบริหารจัดการเศรษฐกิจระดับมหภาค และไม่มีระบบเตือนภัยทางเศรษฐกิจล่วงหน้า รวมทั้งความไม่โปร่งใสในการบริหารจัดการเศรษฐกิจโดยที่นักการเมืองได้ใช้อำนาจทางการเมืองร่วมมือกับนักธุรกิจการธนาคารแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนจนทำให้ระบบการเงิน การธนาคารเสียหายอย่างมาก ซึ่งเป็นบทเรียนราคาแพงที่ทำให้รัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปการเมืองปี พุทธศักราช 2540 กำหนดให้มีองค์กรตรวจสอบการทุจริตของป้องกัน และปราบปรามการทุจริตของนักการเมือง ลงโทษนักการเมืองข้าราชการที่แสวงหาผลประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่ของตน เช่น คณะกรรมการป้องกันปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) ศาลฎีกาแผนกคดีอาญานักการเมือง เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปประเด็นปัญหา และสาเหตุสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเศรษฐกิจของไทยได้แก่ ประเด็นด้านแนวคิดการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจ ด้านกระบวนการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการเศรษฐกิจ และด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจ

8.7 แนวคิด ด้านทางพัฒนาด้านนโยบาย และการบริหารจัดการเศรษฐกิจเศรษฐกิจ
(ธีรภัทร เสรีรังสรรค์ และ ปธาน สุวรรณมงคล 2545: 228)

แนวทางพัฒนาด้านนโยบาย และการบริหารจัดการเศรษฐกิจในยุคเศรษฐกิจโลกที่มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรงในระดับโลกในยุคที่ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมเสรีเฟื่องฟู เช่นนี้ จำเป็นที่ประเทศไทยต้องมีการสร้างสมรรถนะ(Capacity Building) ทางด้านนโยบายและการบริหารจัดการเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับแนวทางธรรมรัฐ (Good Governance) ที่เน้นประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า ความรับผิดชอบ ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักนิติธรรม

ประการแรก ประเทศไทยจะยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ให้การพัฒนาอยู่บนพื้นฐานของความสมดุลพอดีและความพอประมาณอย่างมีเหตุผล นำไปสู่สังคมที่มีคุณภาพทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองสามารถพึ่งตนเอง มีภูมิคุ้มกันและรู้เท่าทันโลก คนไทยส่วนใหญ่มีการศึกษาและรู้จักเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต

ประการที่สอง มุ่งสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของสังคม เป็นสิ่งที่มีความสำคัญสูงสุดที่จะช่วยให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาได้อย่างบรรลุผล โดยเน้นการปฏิรูปให้เกิดกลไกการบริหารจัดการที่ดีทั้งในภาคการเมือง ภาคราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาชน บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาประเทศที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส ให้มีความรับผิดชอบ ตรวจสอบได้

ประการที่สาม การบริหารเศรษฐกิจส่วนรวมในระยะของพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 จะเน้นการฟื้นฟูเศรษฐกิจให้หลุดพ้นจากภาวะวิกฤตอย่างเต็มที่ และสนับสนุนการขยายฐานเศรษฐกิจที่มีคุณภาพและเสถียรภาพที่มั่นคง เพื่อนำไปสู่การปรับฐานเศรษฐกิจไทยให้แข็งแกร่ง สามารถขยายตัวต่อเนื่องอย่างมีคุณภาพได้ในระยะยาว ซึ่งต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านการเงิน โดยเฉพาะการกำกับดูแลเงินทุนและสร้างความต่อเนื่องของการแก้ไขปัญหาภาคการเงิน รวมทั้งเพิ่มบทบาทของตลาดทุนให้เป็นทางเลือกของแหล่งระดมทุนของประเทศ ในขณะที่ภาคการคลังต้องเน้นการสร้างความมั่นคงของฐานะการคลัง และการบริหารหนี้สาธารณะที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้จะต้องเตรียมความพร้อมของเศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศให้สามารถรู้เท่าทัน และมีภูมิคุ้มกันจากผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ โดยเน้นการบริหารจัดการและประสานกลไกการเจรจาการค้าและความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศให้เป็นประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ

ประเทศที่สี่ ปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ให้เข้าสู่สมดุล และยั่งยืน นำไปสู่การเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพและสามารถรักษาสมรรถนะทางเศรษฐกิจในการแข่งขันของประเทศได้ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ การบริหารเศรษฐกิจส่วนรวมที่เน้นการบริหารนโยบายเศรษฐกิจมหภาค ให้เอื้อต่อการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจภายในของประเทศ ให้มีความเข้มแข็งมั่นคงเกิดการขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพ สามารถปรับตัวก้าวตามโลกและเศรษฐกิจยุคใหม่ได้อย่างรู้เท่าทันบนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง

ประการที่ห้า เสริมสร้างฐานราก ของสังคม ให้เข้มแข็ง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคน ครอบครัว ชุมชนและสังคมให้เป็นแกนหลักของสังคมไทย ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะ และการคุ้มครองทางสังคม ที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพคนและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เสริมสร้างคนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต รู้รักสามัคคี มีความ

เข้มแข็งทางวัฒนธรรม มีระบบการคุ้มครองทางสังคมให้คนส่วนใหญ่ของประเทศและยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืนที่เน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเครือข่ายชุมชนให้เชื่อมโยงกับการพัฒนาชนบทและเมือง

9. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับผู้นำ

ภาวะผู้นำ (Leadership) คือ สถานภาพของผู้นำที่เกิดจากลักษณะพื้นฐานที่มีอยู่กับการเป็นไปโดยกำเนิด การพัฒนาด้วยความสามารถของบุคคล องค์ประกอบสำคัญของการเป็นผู้นำคือ บารมีซึ่งนับเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน และลักษณะทางสมอง ร่างกาย อารมณ์ อุปนิสัย และศีลธรรม สภาพที่มนุษย์มี หรือแสดงให้เห็นภาวะ ตรงกับคำภาษาอังกฤษคำว่า Status หมายถึงสถานะ หรือสภาพที่เป็นเช่นนั้น หรือคำพยางค์ท้าย ship ซึ่งเป็นการขยายนาม หรือ สามานยนาม (เป็นอาการนาม) อันหมายถึง สภาพที่เป็นหรือ แสดงออก หรือปรากฏให้เห็น ดังนั้น ภาวะซึ่งเป็นลักษณะ และสภาพที่มนุษย์แสดงออกมาให้เห็น และเป็นสิ่งที่สามารถคงสภาพ สามารถพัฒนาได้ และหากไม่สามารถดำรงไว้ได้ ย่อมจะเปลี่ยนแปลงหรือสูญไปได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นภาวะ ย่อมหมายถึง สภาพที่แสดงออกให้เห็นในสิ่งที่เป็นนั้น ๆ (พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ 2544: 170)

9.1 ความหมายของภาวะผู้นำ

(พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ 2544: 172) ได้กล่าวถึงความหมายของผู้นำไว้หลากหลายแนวทางด้วยกันว่า

- ผู้นำ คือ บุคคลที่มีอิทธิพลในหน่วยงาน และสังคมเหนือบุคคลอื่น
- ผู้นำ คือ บุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการดำเนินงานของหน่วยงาน เพื่อให้ทำงานไปสู่เป้าหมายและบรรลุผลสำเร็จที่วางไว้
- ผู้นำ คือ ผู้ที่สามารถ คิด ริเริ่ม และตัดสินใจในการนำกลุ่มคนสู่เป้าหมาย และความสำเร็จที่กำหนดไว้ได้

ความหมายของภาวะผู้นำจึงมีความหลากหลาย ดังที่ผู้วิจัยนำเสนอเพื่อเป็นแนวทางการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ดังนี้

ภาวะผู้นำ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมเฉพาะบุคคล อิทธิพลเหนือผู้อื่น รูปแบบของปฏิสัมพันธ์ บทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ การปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหาร และความเข้าใจของบุคคลซึ่งถืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย (Stogdill : 1974)

ภาวะผู้นำ หมายถึง บุคคลสำคัญในการนำไปสู่การจัดการที่มีประสิทธิภาพขององค์กร เกี่ยวข้องกับกระบวนการที่สร้างพลวัต ของความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำ และผู้ตาม ช่วย

ส่งเสริม และกำหนดพฤติกรรมกรรมการแสดงออกขององค์การ และกำหนดทิศทางในการชักจูง โน้มน้าว ให้สมาชิกขององค์การทำงานด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล (Leveriza 1986: 117)

ภาวะผู้นำ หมายถึง บุคคลที่ได้รับเลือก และยอมรับ โดยความเห็นพ้องต้องกันของ คนในท้องถิ่น ซึ่งสามารถทำหน้าที่ และทำให้คนเกิดการแสดงออกตามที่ต้องการ รวมทั้งเป็นผู้ชักชวน และนำความคิด และพฤติกรรมของคนในกลุ่ม เพื่อให้ไปถึงเป้าหมาย (Depositario 1987: 37)

ภาวะผู้นำ เป็นกระบวนการของการใช้อิทธิพลต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มเพื่อการ ตั้งเป้าหมายและบรรลุเป้าหมาย (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ : 2540)

(Yukl 1994: 2 – 3) ได้สรุปรวบรวมความหมายของภาวะผู้นำตามที่มีผู้ให้ไว้และ ได้จำแนกความหมายของภาวะผู้นำออกเป็น 7 กลุ่ม ดังนี้

1. ภาวะผู้นำ คือ พฤติกรรมของบุคคลแต่ละบุคคลในการนำกลุ่มดำเนินกิจกรรม ที่มีเป้าหมายร่วมกัน
2. ภาวะผู้นำ คือ อิทธิพลซึ่งบุคคลแสดงออกในสถานการณ์ต่างๆ และด้วยการนำ ในกระบวนการสื่อสารเพื่อมุ่งความสำเร็จของเป้าหมายที่กำหนดไว้
3. ภาวะผู้นำ คือ การริเริ่มสร้าง และการบำรุงรักษาด้วยความคาดหวัง และปฏิสัมพันธ์ ของกลุ่ม
4. ภาวะผู้นำ คือ การเพิ่มอิทธิพลเหนือกลไกในการดำเนินงานขององค์กร
5. ภาวะผู้นำ คือ กระบวนการในการใช้อิทธิพลต่อการจัดทำกิจกรรมของกลุ่มที่ สร้างขึ้น เพื่อความสำเร็จของเป้าหมายที่กำหนดไว้
6. ภาวะผู้นำ คือ กระบวนการที่กำหนดวัตถุประสงค์(หมายถึงแนวทาง เป้าหมาย) เพื่อจะรวบรวมความสามารถ อันเป็นสาเหตุให้ใช้ความต้องการดำเนินการ เพื่อความสำเร็จใน วัตถุประสงค์นั้น
7. ภาวะผู้นำ คือ ความสามารถของผู้นำที่จะทำให้เกิดประสิทธิผลในการ สร้างสรรค์แก่สังคม และเป็นภาวะที่คาดไว้ และมุ่งมั่นจะทำเช่นนั้น

จากความหมายของภาวะผู้นำ เราอาจสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเป็นความสามารถที่ชัก จูงให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ เพื่อทำให้เป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ บรรลุผล ซึ่งเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ พฤติกรรมและคุณลักษณะของบุคคล ที่ได้รับการยอมรับจาก สมาชิกของกลุ่ม ให้เป็นผู้ควบคุมพฤติกรรม ให้เป็นผู้มีอำนาจ ซึ่งอาจจะมาจากการแต่งตั้งหรือไม่ก็ได้

สาระสำคัญสรุปได้ว่า

1. ภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องกระทำร่วมกันในการทำงานใด ๆ มิใช่ว่าจะสำเร็จได้ด้วยผู้นำกลุ่มได้เพียงผู้เดียวต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในกลุ่มทุกคน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการกำหนดบทบาทหน้าที่ให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในการทำงาน

2. ภาวะผู้นำมิได้เกิดขึ้นจากการที่บุคคลพยายามสร้างอำนาจให้กับตนเอง โดยการขู่เชิญผู้อื่นให้เกิดความกลัววิธีการเช่นนี้จะไม่มีใครยอมรับ ภาวะผู้นำก็ไม่เกิดขึ้น

3. ภาวะผู้นำเกิดขึ้นตามสถานการณ์ โดยที่บุคคลแต่ละคนย่อมมีความสามารถ ในกิจกรรมต่าง ๆ ไม่เท่า กิจการบางอย่างมีผู้ยอมรับมาก ความเป็นผู้นำก็สูง กิจการบางอย่างมีผู้ยอมรับน้อย ความเป็นผู้นำก็ต่ำ กลุ่มสามารถจะพิจารณาได้ว่าสถานการณ์ใดควรมีผู้นำแบบใดเพื่อช่วยให้แก้ไขสถานการณ์หรือช่วยให้กิจการขององค์การสำเร็จตามวัตถุประสงค์

4. ภาวะผู้นำ เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลผู้นำต้องเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับมีพรรคพวกสนับสนุน ดังนั้นภาวะผู้นำจึงเกิดขึ้นจากการได้พบปะเกี่ยวข้องกับผู้อื่นเป็นสำคัญ

5. ภาวะผู้นำมีอยู่ในตัวสมาชิกคนอื่น ๆ ด้วย ไม่ได้มีเฉพาะผู้บริหารหรือคนใดคนหนึ่งเท่านั้น แต่ผู้ที่มีลักษณะเด่นกว่าผู้อื่น จะมีโอกาสได้รับเลือกให้อยู่ในตำแหน่งผู้นำ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง สถานภาพมนุษย์มี หรือ แสดงให้เห็นภาวะตรงกับ ภาษาอังกฤษว่า (Status) หมายถึง สถานภาพที่เป็นเช่นนั้น หรือสภาพที่มนุษย์แสดงออกให้เห็น และเป็นสิ่งที่คงสภาพสามารถพัฒนาได้ องค์ประกอบที่สำคัญของการเป็นผู้นำคือ บารมี ซึ่งนับเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน และลักษณะทางสมอง ร่างกาย อารมณ์ อุปนิสัย และศีลธรรม ลักษณะเฉพาะของบุคคล พฤติกรรม อิทธิพลเหนือผู้อื่น กระบวนการในการใช้อิทธิพลต่อการจัดทำกิจกรรมของกลุ่มที่สร้างขึ้น เพื่อความสำเร็จของเป้าหมายที่กำหนดไว้ เป็นบุคคลที่ได้รับการเลือกและยอมรับโดยความเห็นพ้องต้องกันของคน ซึ่งสามารถทำหน้าที่และทำให้เกิดการแสดงออกตามความต้องการ รวมทั้งเป็นผู้ชักชวนและชี้นำความคิดและพฤติกรรมของคน เพื่อให้ไปถึงเป้าหมายได้ โดยการชี้นำผ่านกระบวนการการติดต่อสื่อสาร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ ภาวะผู้นำต้องสร้าง และพัฒนาขึ้นมาโดยกลุ่ม ไม่ใช่เรื่องเฉพาะบุคคลบุคคลหนึ่ง ภาวะผู้นำจึงเป็นบทบาทของสมาชิกในกลุ่มบุคคลสังคม เป็นผู้กำหนดสร้าง และพัฒนาอันเป็นผลให้กลุ่มสังคมนั้นๆ บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ภาวะผู้นำ เป็นกระบวนการของการชี้นำ และใช้อิทธิพลของความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรม และสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งครอบคลุมประเด็นสำคัญอยู่ 3 ประเด็น

1. ผู้ตาม (Follower) ภาวะผู้นำเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ซึ่งได้แก่ผู้ตามหรือสมาชิกในกลุ่ม โดยบุคคลเหล่านี้จะยอมรับการนำของผู้ตาม และมีส่วนร่วมในการกำหนดสถานภาพของผู้นำ

2. อำนาจ (Power) ภาวะผู้นำเกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันในหมู่ของผู้นำและสมาชิกกลุ่ม ผู้นำมีอำนาจหน้าที่ในการชี้ทิศทางการดำเนินกิจกรรมของสมาชิกกลุ่ม ซึ่งสมาชิกกลุ่มไม่สามารถชี้้นำการดำเนินการกิจกรรมของผู้นำได้

3. อิทธิพล (Influence) ผู้นำจะมีอิทธิพลเหนือผู้ตาม หรือสมาชิกกลุ่มในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มตามคำชี้แนะของผู้นำด้วยความเต็มใจ

9.2 การพัฒนาภาวะผู้นำอย่างมีส่วนร่วม

สภาวะสังคมในปัจจุบันได้เปลี่ยนไปจากเดิม จากการปกครองโดยอำนาจ หรือ แนวคิดจะต้องเป็นการปกครอง และดำเนินการของสังคมอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Society) อันเป็นพัฒนาการของสังคมโลก หรือ โลกาภิวัตน์ (Globalization) หรือสังคมที่บอกว่าโลกเป็นเสมือน หมู่บ้านเล็ก (World as a small village) ซึ่งเกิดจากอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลง ในระบบการปกครองแบบระบบการสื่อสาร และการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของสมาชิกในสังคม หรือเรียกว่า ประชาธิปไตย (Democratic) ก็ว่าได้ จากสภาวะดังกล่าวย่อมจะมีอิทธิพลเป็นอันดับแรกต่อภาวะผู้นำที่จะต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่ภาวะผู้นำแบบสังคมร่วม หรือเป็นลักษณะของสังคมมีส่วนร่วมในการสร้างภาวะผู้นำเป็นสำคัญ

การพัฒนาภาวะผู้นำที่ดี และเป็นที่ยอมรับจากสังคมจำเป็นต้องมีส่วนร่วมจากสังคมอันเป็นผลต่อการคงสภาพภาวะผู้นำได้อย่างดี และเป็นผลต่อการยอมรับของสังคมและผู้ตามได้ ผู้นำและสังคมต่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาภาวะผู้นำที่ยั่งยืน การพัฒนาภาวะผู้นำที่ยั่งยืน จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยและเงื่อนไขสำคัญหลายประการด้วยกัน ในอันที่จะสามารถพัฒนาภาวะผู้นำที่ยั่งยืนได้ เนื่องจากสภาวะการณ์มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สภาวะผู้นำย่อมจะต้องเปลี่ยนแปลงด้วย เพื่อความเหมาะสมและได้รับการยอมรับจากสังคมด้วย การพัฒนาภาวะผู้นำจะยั่งยืน และดำเนินต่อเนื่องยาวนานได้ ซึ่งการพัฒนาภาวะผู้นำให้ยาวนาน ย่อมต้องอาศัยองค์ประกอบทางสังคม รวมพลังกันและร่วมมือกันพัฒนาจึงสามารถสร้างความยั่งยืนได้ ดังนั้นองค์ประกอบ 2 ประการ ที่สำคัญในการมีส่วนร่วม

1. สังคม หรือกลุ่มที่ถือว่าเป็นส่วนที่สร้างภาวะผู้นำแก่บุคคลที่จะมานำกลุ่ม สังคมให้อยู่รอดปลอดภัย และเจริญเติบโตก้าวหน้าได้เป็นอย่างดี สังคมถือว่าเป็นผู้กำหนดคุณลักษณะ เอกลักษณะ และชนิดของผู้นำ และภาวะแห่งการเป็นผู้นำ จึงเป็นสิ่งที่สังคมจะเป็นผู้สร้าง และพัฒนาเป็นสำคัญ ดังนั้นสังคมจึงถือได้ว่าเป็นส่วนร่วมสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำให้ยั่งยืนได้ โดยสามารถพัฒนาภาวะผู้นำผู้นำตามสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง และเป็นที่ยอมรับได้ เช่น การพัฒนาสภาวะของสังคมไทย จึงต้องพัฒนาไปสู่ภาวะผู้นำในสังคมนานาชาติ หรือภาวะผู้นำระดับนานาชาติได้

2. ผู้นำ มีบทบาทในการพัฒนาภาวะผู้นำแห่งตนให้ยั่งยืนได้ โดยพิจารณา ศักยภาพของการเปลี่ยนแปลงของสังคม และนำมาดำเนินการพัฒนาปรับปรุงตนเอง โดยการเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติ และปรับปรุงตนเอง ตามสภาวะ แห่งความต้องการแห่งสังคม และจะต้องดำเนินการ พัฒนาตนเองได้ตลอดเวลา จึงสามารถดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ยาวนาน และคงสภาวะแห่ง การเป็นผู้นำได้ดีที่สุด

จึงกล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญ และมีความจำเป็นสำหรับผู้บริหารทุกระดับ ซึ่งจะต้องปฏิบัติงานในองค์กรร่วมกับผู้อื่น โดยเพื่อนร่วมงานมีความเต็มใจ ฟังพอใจ แลซึ่งจะต้อง ปฏิบัติงานในองค์กรร่วมกับผู้อื่น โดยเพื่อนร่วมงานมีความเต็มใจ ฟังพอใจ และในขณะที่เดียวกันก็ ได้ผลงานที่มีความถูกต้องสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

9.3 ประเภทของผู้นำ

(เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ และ จินดา ขลิบทอง 2544: 106 -107) แบ่งประเภทของ ผู้นำ ตามลักษณะการปฏิบัติ เป็น 3 ประเภท คือ ลักษณะอำนาจ ลักษณะการแสดงออกทาง พฤติกรรม และลักษณะการจูงใจ มีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้นำตามกฎหมาย (Legal Leaders) เป็นผู้นำที่มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าโดยกฎหมาย จึงมีอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบตามที่กฎหมายระบุไว้ให้เป็นผู้บริหารองค์กร เช่น ตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ปลัดกระทรวง อธิบดี ประธานบริษัท ผู้จัดการฝ่ายต่าง ๆ ผู้บริหารระดับ ต้น โดยกฎหมายจะกำหนดคุณลักษณะของแต่ละตำแหน่งไว้ว่าจะต้องเป็นเช่นนั้นเช่นนี้ ผู้ใดจะ สามารถมาอยู่ในตำแหน่งนั้นตำแหน่งนี้ได้อย่างไร ผู้ใดมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายหรือ กฎระเบียบก็จะมาครองตำแหน่งนั้นได้

2. ผู้นำที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว (Charismatic Leaders) เป็นผู้นำที่ได้อำนาจมา ด้วยบารมีของตนเองจากความรู้ความสามารถและประสบการณ์ตรง เป็นผู้นำที่มีคุณสมบัติพิเศษมี ท้าทาง บุคลิกหรือความสามารถพิเศษเฉพาะตัว ซึ่งไปได้ทั้งในทางดีหรือทางเลว เช่น เมื่อเป็น นักเลงอันธพาล ก็จะได้รับยกย่องรับในหมู่นักเลงให้เป็นหัวหน้าแก๊ง หัวหน้าก๊ กเมื่อเป็นนักกีฬา ก็ ได้รับการยกย่องว่าเป็นหัวหน้าทีม จึงนับเป็นผู้ที่มีลักษณะของผู้นำดีเด่นด้านการกีฬา เป็นต้น

3. ผู้นำที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic Leaders) เป็นผู้นำเฉพาะอยู่ในตำแหน่งที่เป็น ที่เคารพยกย่องตามประเพณีนิยม เช่น ตำแหน่งผู้เป็นประมุขของประเทศ เป็นที่ยึดเหนี่ยวศูนย์รวม จิตใจปวงชนทั้งชาติ ตำแหน่งผู้บริหารสถานบันการศึกษาจึงเป็นศูนย์รวมความคิดและตัวแทนของ บุคลากรในองค์กร

(กิตติ ดยัคคานนท์ 2532: 25 – 51) ยังแบ่งลักษณะผู้นำตามลักษณะการบริหารงาน ได้แก่

1. ผู้นำแบบอัตตาธิปไตย (Authoritarian or Autocratic Leader) เป็นผู้นำแบบเผด็จการซึ่งมีลักษณะการบริหารงาน ดังนี้

- 1.1 การสั่งการใช้อำนาจกดขี่บังคับตลอดเวลา
- 1.2 ยึดถือตัวเองเป็นสำคัญ รู้ข้อเท็จจริงแต่ผู้เดียว ฉะนั้น ทุก ๆ อย่างจะออกจากตัวผู้นำทั้งหมด การตัดสินใจแก้ปัญหาหรือการวินิจฉัยสั่งการ ซึ่งมักจะเปลี่ยนแปลงไปตามอารมณ์ และมุ่งประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ของกลุ่มหรือส่วนรวม
- 1.3 นโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย เป้าประสงค์ การจัดระบบงาน มาตรฐาน การปฏิบัติงาน การบังคับบัญชาสั่งลงมาจากเบื้องบน (Top – Down) ทางเดียว
- 1.4 ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ได้รับมาจากใครหรือที่ใดก็ตาม จะต้องผ่านหลายขั้นตอนผู้นำประเภทนี้จะคิดแล้วคิดอีกกว่าจะวินิจฉัยสั่งการได้ ทำให้งานล่าช้าค้างค้ำ
- 1.5 ผู้ช่วย ตามความรู้สึกของผู้นำประเภทนี้ จะหมายถึง ผู้ใต้บังคับบัญชา จึงไม่มีการแบ่งงานให้ผู้ช่วย ผู้ช่วยทำงานของหัวหน้างานให้สำเร็จ ไม่ใช่ทำงานของตนเองให้สำเร็จ เนื่องจากมีแต่งานของหัวหน้างานไม่มีงานของผู้ช่วยเลย
- 1.6 การตั้งกรรมการเป็นวิธีการกระจายความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น ไม่ใช่เพื่อฟังความคิดเห็น ประธานเกือบเป็นผู้พูดเสียคนเดียวเกือบตลอดการประชุม หรือไม่ก็เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้แสดงความคิดเห็น แล้วประธานก็สรุปเสียเองตามความคิดเห็นของตนเอง เสร็จแล้วก็ถือว่านั่นเป็นมติของที่ประชุม ทั้ง ๆ ที่การประชุมนั้นเกือบจะเรียกว่าเป็นการประชุมของประธานคนเดียวเพราะประธาน “พูดเองเออเอง” ตลอดเวลา เมื่อเป็นเช่นนี้บ่อยเข้า ๆ คนอื่นในที่ประชุมก็ไม่มีใครอยากพูดและเรื่องบางเรื่องผ่านการประชุมแล้วจะหายไปเฉย ๆ เนื่องจากประธานไม่ให้ความสนใจ

2. ผู้นำแบบเสรี (Laissez – Faire Leader) เป็นผู้นำแบบไม่เอาไหน ปล่อยตามเรื่องตามราว ไม่ใช้อำนาจบังคับบัญชาควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชา ปราศจากความรับผิดชอบ คอยแต่นามผ่านเรื่องให้พ้นตัวไปเท่านั้น ผู้นำประเภทนี้จะมีลักษณะดังต่อไปนี้

- 2.1 ไม่มีการกำหนดวัตถุประสงค์การทำงานที่แน่นอน ถ้าเห็นว่าไม่ขัดต่อระเบียบยอมให้เปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ไปได้ตามความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาได้ง่าย ๆ
- 2.2 ทำงานโดยปล่อยอะไรต่อมิอะไรไปตามเรื่องไม่คำนึงถึงหลักการ เหตุผล กฎเกณฑ์ กฎระเบียบปฏิบัติ จึงมักไม่ใคร่จะยุ่งกับใคร ผู้ใต้บังคับบัญชาคนใดจะทำอะไรอย่างไรก็ได้
- 2.3 ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 2.4 ไม่มีการประเมินผลงาน ขาดการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน

3. ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leader) เป็นแบบที่ดีที่สุด ใจกว้างรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ยึดถือความคิดเห็นของกลุ่มเหนือความคิดเห็นของตน มีลักษณะการบริหาร ดังนี้

3.1 เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ใช้ความคิด มีความคิดสร้างสรรค์ แสดงความคิดเห็น และเลือกวิธีปฏิบัติงานของตนเอง

3.2 จัดสรรแบ่งงานและมอบหมายหน้าที่การทำงาน ให้ผู้ใต้บังคับบัญชารับผิดชอบดำเนินการตามความเหมาะสมของแต่ละคนแต่ละหน้าที่

3.3 ให้คำแนะนำแก่ผู้ร่วมงาน และรับฟังความคิดเห็นกับคำปรึกษาหารือจากผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์ เกิดสัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้นำกับผู้ร่วมงาน เกิดความร่วมมือประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากสภาพความเป็นจริงในการปฏิบัติงาน ынยุทธ เกษสาคร (2544) ได้สรุปไว้ว่า ผู้นำองค์กรมีพฤติกรรมการบริหารองค์การอยู่ 4 รูปแบบ คือ

1. แบบเสรีนิยม (Laissez – Faire Leadership) ผู้นำแบบนี้ยอมปล่อยให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีอิสระอย่างเต็มที่ สามารถทำงานได้ตามใจชอบ ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจะได้รับสิทธิในการตัดสินใจดำเนินการได้เองโดยไม่ต้องรอรับคำอนุญาตจากผู้บังคับบัญชา จึงสามารถนำจุดแข็งที่มีอยู่ ออกมาใช้ได้เต็มศักยภาพ

2. แบบกึ่งอูถล หรือแบบใช้พระคุณ (Charismatic or Paternalistic Leadership) ผู้นำแบบนี้ จะมีพฤติกรรมไปในทางอ่อน โยน มีความเห็นอกเห็นใจ ผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ พยายามนำเอาหลักมนุษยสัมพันธ์และหลักธรรมมาใช้ในการปกครองบังคับบัญชา ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างพ่อปกครองลูก วัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองและชี้แนวทางให้ผู้ตามได้ปฏิบัติอย่างถูกต้องตามแบบแผนและวิธีปฏิบัติงานที่ดี เพื่อให้งานที่ได้รับมอบหมายบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมาย

3. แบบเผด็จการ (Autocratic or Authoritarian Leadership) ผู้นำประเภทนี้ มีลักษณะที่เชื่อมั่นในตนเองมากที่สุด ชอบใช้อำนาจบังคับบัญชาและชอบออกคำสั่ง ไม่ค่อยจะรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น การวินิจฉัยสั่งการมักจะเป็นไปตามอารมณ์ การตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ ผูกขาดอยู่ที่หัวหน้าคนเดียว การปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นไปในลักษณะบังคับกดขี่ ไม่ให้โอกาสผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็น ความคิดของผู้บริหารต้องถูกที่สุด

4. แบบประชาธิปไตย (Democratic or Participative Leader) ผู้นำประเภทนี้ จะมีลักษณะตรงข้ามกับแบบเผด็จการ คือ เป็นพวกที่ถืออำนาจกลุ่มเป็นใหญ่กว่าตนเอง พยายามให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ทุกคนควรจะมีส่วนร่วมรู้เห็นและรับผิดชอบร่วมกันในองค์การ

การบริหารองค์การของรัฐและเอกชนในปัจจุบันและอนาคต ผู้นำแบบประชาธิปไตย เป็นแบบที่เหมาะสมที่สุด เนื่องจากทรัพยากรบุคคลในปัจจุบันนั้นประกอบไปด้วย ผู้ได้รับการศึกษาสูง มีความรู้ความสามารถโดยเฉลี่ยสูงกว่าในอดีตที่ผ่านมา และนับวันจะมีศักยภาพเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ผู้นำจึงควรยอมรับนับถือผู้ร่วมงาน รับฟังความคิดเห็นของทุกคน มีการแบ่งงานทำ อย่างเป็นระบบ มอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบระหว่างกัน ตลอดจนใช้วิธีการแห่งปัญญา เพื่อการวางแผนการดำเนินงานการประเมินผลงานและการแก้ปัญหาาร่วมกัน

9.4 บทบาทของผู้นำ

(กวี วงศ์พุฒิ 2535 : 110- 111) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำ ออกเป็น 14 แบบ ดังนี้

1. ผู้นำในฐานะนักบริหาร บทบาทที่เห็นได้ชัด คือ เป็นผู้ประสานงานระหว่างกลุ่ม ครอบคลุมนโยบายกำหนด วัตถุประสงค์ รับผิดชอบในนโยบายขององค์การ
2. ผู้นำในฐานะผู้วางแผน ผู้นำส่วนมากจะเป็นผู้วางแผนในการทำงาน เป็นผู้ชอบ คิดริเริ่มงานใหม่ ๆ การวางแผนต่าง ๆ รวมถึงการวางแผนการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบาย ขององค์การ
3. ผู้นำในฐานะผู้กำหนดนโยบาย การกำหนดวัตถุประสงค์หรือการกำหนด นโยบายของกลุ่ม หรือองค์การเป็นงานที่สำคัญ ที่ผู้นำมีสิทธิเลือกหรือกำหนดได้ด้วยตนเอง นโยบายมักมาจากที่สูงเป็นส่วนใหญ่
4. ผู้นำในฐานะผู้เชี่ยวชาญ ผู้ที่อยู่ได้บังคับบัญชาส่วนมากเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับ การปฏิบัติงาน คนที่จะช่วยเหลือหรือแก้ไขปรับปรุงงานให้สามารถดำเนินการไปได้คือผู้นำ แต่ไม่ใช่ ผู้นำเก่งไปทุกเรื่อง แต่ส่วนใหญ่ท่านจะรู้หรือควรจะรู้ในเรื่องการปฏิบัติงานโดยตรง
5. ผู้นำในฐานะเป็นตัวแทนติดต่อกับบุคคลภายนอก สมาชิกภายในกลุ่มไม่สามารถที่จะทำการติดต่อกับบุคคลภายนอกได้ขณะเดียวกัน พร้อมๆ กัน จึงจำเป็นที่จะต้องอาศัย บุคคลที่กลุ่มเห็นว่ามีความสัมพันธ์ และสามารถเพียงพอที่จะทำหน้าที่แทนกลุ่มได้ บุคคลดังกล่าว จึงกลายเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์แทนกลุ่ม โดยติดต่อกับหน่วยงานอื่นๆ ภายนอกหน่วยงาน ของตนและคอยรับการติดต่อจากบุคคลภายนอกอื่นๆ ด้วย
6. ผู้นำในฐานะผู้ควบคุมความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มผู้นำมักจะต้องคอยดูแล เกี่ยวกับรายละเอียดต่างๆ ภายในกลุ่มความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในกลุ่มเป็นเรื่องที่ผู้นำทุกคนไม่ควรมองข้ามเพราะมีความเกี่ยวข้องกับขวัญและกำลังใจในการทำงานผู้นำที่ดีจะต้องนั่งถึงเรื่องนี้ เพราะจะเกิดความรู้สึกที่ดีภายในกลุ่ม มีความสามาน สามัคคีกัน

7. ผู้นำในฐานะผู้ให้คำแนะนำและผู้ให้โทษ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเสนอให้คำแนะนำและผู้ให้โทษแก่ผู้อื่น จะกลายเป็นผู้ทรงอำนาจและเป็นผู้นำในที่สุด คุณลักษณะดังกล่าว อาจเป็นการขึ้นเงินเดือน ตัดเงินเดือน การมอบหมายงานให้มาก ให้น้อย ให้ง่าย ให้ง่าย ซึ่ง ความเสียหายอาจเกิดขึ้นก็อยู่ที่ผู้นำให้ความยุติธรรม แก่ พนักงานทุกคน

8. ผู้นำในฐานะคนกลาง หรือผู้ตัดสิน ส่วนมากจะเป็นผู้นำที่เกิดขึ้น ในภาวะที่มีความขัดแย้ง ภายในองค์กร หรือหน่วยงานซึ่งอาจทำให้เกิดความเสียหาย ผู้นำจึงจำเป็นต้องเป็นผู้ที่คอยประสานความขัดแย้ง ที่เกิดขึ้น โดยการไกล่เกลี่ยคุณธรรมให้มีความเข้าใจและหันหน้าเข้าหากันเพื่อทำงานร่วมกัน ด้วยดีต่อไป

9. ผู้นำในฐานะเป็นบุคคลตัวอย่าง บุคคลที่มีความประพฤติดี หรือปฏิบัติงานดีจนได้รับการยกย่องอยู่เสมอว่า เป็นตัวอย่างอันดีงามของหน่วยงาน มักจะมีโอกาสกลายเป็นผู้นำของผู้อื่น ได้โดยง่ายทั้งนี้เพราะ เป็นคนที่ได้รับการนับถือจากบุคคลากรในหน่วยงานอยู่แล้วนั่นเอง

10. นำในฐานะสัญลักษณ์ของกลุ่ม ความสามัคคี เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่ม มีความสำคัญต่อการดำรง หรือคงอยู่ ขององค์กร แต่การที่คนหมู่มาก มาอยู่ร่วมกันกันนั้น จะมีความสามัคคีกันอยู่ตลอดเวลาย่อมเป็นการลำบาก แต่จะมีบางคนที่ได้รับการยกย่องจากกลุ่มเป็นตัวแทนของเขา โดยจะดีกับเค้าเสมอ ไม่ว่าในโอกาสใด ๆ ก็ตาม ขณะเดียวกับผู้นำรักและยึดกลุ่มเป็นสาธารณะของเขาด้วย จึงกลายเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มไปโดยปริยาย

11. ผู้นำในฐานะตัวแทนรับผิดชอบผู้นำที่อาสาเข้ารับผิดชอบต่อการตัดสินใจและการกระทำบางอย่างของบุคคลในกลุ่ม หรืออาจจะรับผิดชอบต่อกิจการทั้งหมดที่คนในกลุ่มนั้นกระทำโดยเหตุดังกล่าวในบางโอกาสต่อมา จึงมอบหมายให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจกระทำการใด ๆ แทนองค์กรได้

12. ผู้นำในฐานะผู้มีอุดมคติผู้นำเป็นผู้กำหนดด้านอุดมคติ สร้างความเชื่อ และสร้างศรัทธาต่างๆ ให้เกิดแก่บุคคล ที่แวดล้อมเขา บางครั้งอาจจะเป็นผู้กำหนดคุณธรรมประจำใจ และกำหนด ขนบธรรมเนียม ที่ใช้ปฏิบัติภายในกลุ่ม อุดมคติดังกล่าวในตอนแรกอันเป็นเพียงคำพูดที่ใคร ๆ พากันนิยม และประพฤติ ปฏิบัติตาม ซึ่งต่อมากลายเป็นอุดมคติ

13. ผู้นำในฐานะบิดา ผู้นำชนิดนี้จะวางตนเป็นผู้อาวุโส มีบุคลิกน่านับถือ เป็นบิดาของกลุ่มแต่ไม่มีใครไม่ค่อยมีใคร โกรธ เพราะทุกคนทราบดีทั่วกันว่าการดูค่าดังกล่าวเต็มไปด้วยความรัก ความหวังดีอยู่ตลอดเวลา เป็นที่พึ่งทางใจของพนักงานทุกคน

14. ผู้นำในฐานะผู้รับผิดชอบ ผู้นำชนิดนี้เป็นความหวังของกลุ่ม ซึ่งแตกต่างกัน ตัวแทน ผู้รับผิดชอบเพราะมีการทำงานใด ที่เกิดข้อผิดพลาด บกพร่อง ทำความเสียหาย เค้าจะเป็น

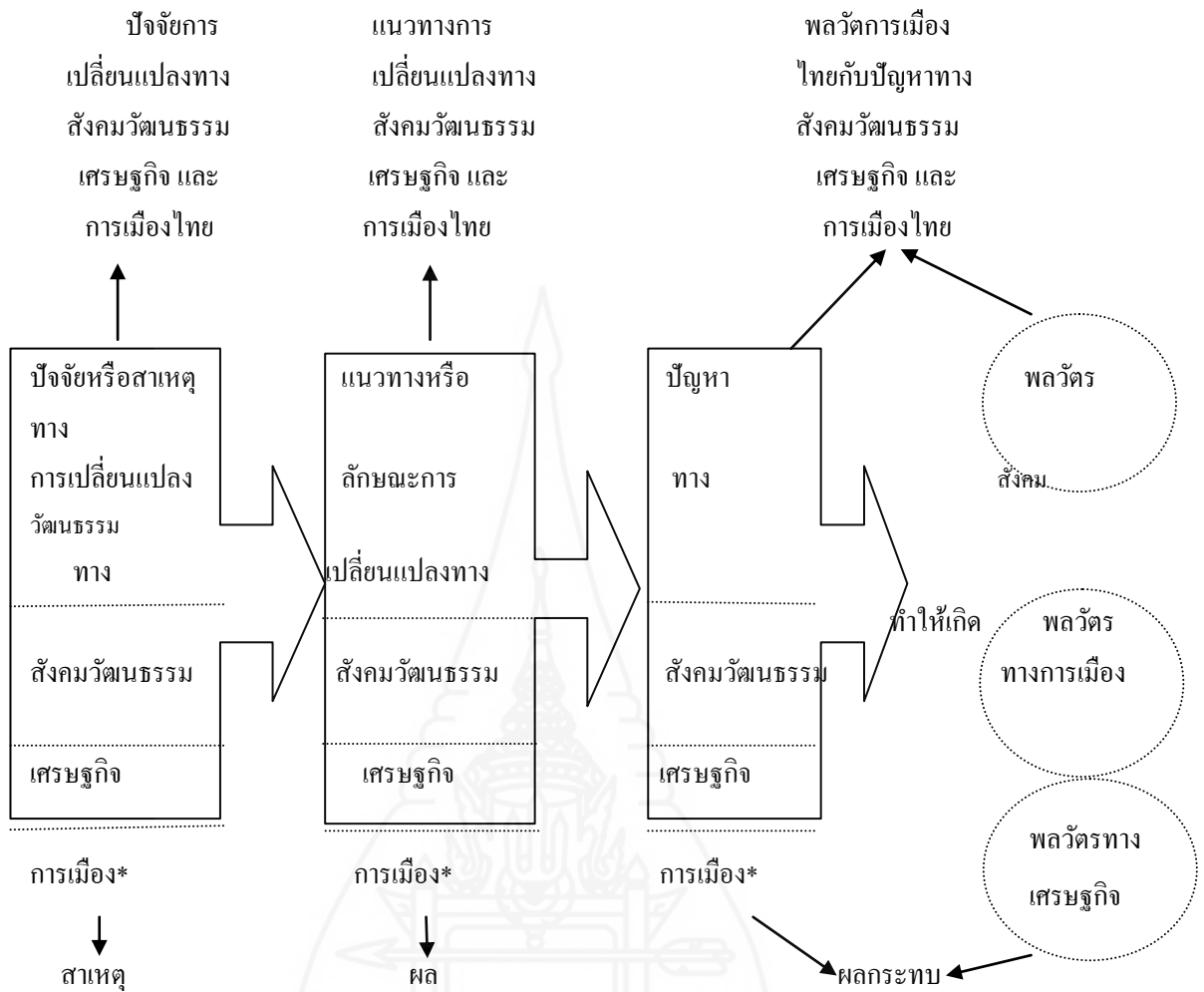
ผู้รับผิดชอบ จะไม่ซัดทอดความผิดไปยังผู้ได้บังคับบัญชา คนส่วนใหญ่จึงเห็นอกเห็นใจ ผู้นำของตัวเอง

10. แนวคิดด้านสังคมการเมือง

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2551: 351) แนวคิดด้านสังคมการเมือง ทุกสังคมมนุษย์ หรือทุกประเทศทั่วโลกไม่อาจอยู่ในสภาพที่หยุดนิ่งอยู่กับที่ (Static) แต่จะเคลื่อนไหว หรือเปลี่ยนแปลง (Dynamic) อยู่ตลอดเวลาไม่มากก็น้อย การเคลื่อนไหวหรือ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social change) หรืออาจเรียกว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยรวม ซึ่งหมายถึง การเปลี่ยนแปลงระบบความสัมพันธ์ ของบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อาจเป็นไปในแนวทางบวกหรือแนวทางลบก็ได้ พร้อมกันนั้น การเปลี่ยนแปลงอาจมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไปและไม่รุนแรง หรือมีลักษณะรวดเร็วและรุนแรงได้ อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงอาจส่งผลกระทบต่อสังคมและประชาชนทั้งในทางวัตถุและทางจิตใจได้ ในส่วนของมนุษย์ซึ่งอยู่ควบคู่กับสังคมเสมอมา นั่นกล่าวได้ว่า มนุษย์ไม่เพียงเป็นสัตว์ประเสริฐที่มีค่ามีเกียรติ มีศักดิ์ศรี มีคุณค่าของความเป็นมนุษย์ มีความสามารถ มีการปรับตัว และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เท่านั้น แต่มนุษย์โดยธรรมชาติแล้วยังมีลักษณะเป็นสัตว์สังคม สัตว์เศรษฐกิจ และสัตว์การเมืองอีกด้วย

เห็นได้จากการมีมนุษย์นิยมรวมกลุ่มกันอยู่ในสังคมมากกว่าการอยู่อย่างโดดเดี่ยว ขณะเดียวกัน มนุษย์จะผูกพันกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น การแลกเปลี่ยน การซื้อขายหรือการทำธุรกิจอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ไม่เพียงเท่านั้นมนุษย์ยังไม่อาจหลีกเลี่ยงกิจกรรมทางการเมือง เช่น เรื่องการครอบครองอำนาจ การใช้อำนาจ ผลประโยชน์ และการต่อรองได้ การเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยรวมที่เกิดขึ้น ในทุกสังคมมนุษย์ได้ส่งผลกระทบต่อมนุษย์เสมอ โดยการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงแต่ละส่วนย่อย ซึ่งในที่นี้จัดแบ่งเป็นด้านสังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมือง นั้น จะส่งผลกระทบต่อกันและกันหรือส่งผลสะท้อนต่อเนื่องกันไปเป็นลูกโซ่ไม่มากก็น้อย ยิ่งไปกว่านั้นยังส่งผลกระทบต่อระบบสังคมโดยรวมด้วย และผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้นอาจเป็นไปในแนวทางบวก หรือแนวทางลบ ก็ได้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะส่วนต่างๆภายในสังคมเชื่อมโยงกัน และมีความสัมพันธ์กันไม่ทางตรงก็ทางอ้อม

สรุปแนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สามารถสรุปเป็นแผนภาพรวมและกรอบแนวคิดในการพิจารณาศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับพลวัตการเมือง ได้ดังนี้

* เป็นส่วนย่อยส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยรวม
 ** เป็นส่วนย่อยส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยรวมเช่นกัน แต่ในที่นี้เน้นพิจารณาศึกษาเฉพาะพลวัตการเมืองไทยเท่านั้น ทั้ง ๆ ที่สามารถพิจารณาศึกษาได้ทั้งพลวัตทางเศรษฐกิจ หรือพลวัตทางสังคมวัฒนธรรมได้ด้วย

ภาพที่ 2.4 กรอบแนวคิดและภาพรวมในการพิจารณาการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับพลวัตการเมืองไทย

ที่มา : วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2551: 353)

10.1 สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ

2551:353)

1) การประดิษฐ์คิดค้น(Invention)อาจแบ่งเป็นการประดิษฐ์คิดค้นทางวัตถุ (Technology Invention) เช่น ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านการเกษตร เทคโนโลยีด้าน

ข้อมูลข่าวสาร การประดิษฐ์คิดค้นเครื่องจักรไอน้ำ เครื่องทอผ้า เครื่องบิน รถยนต์ โทรทัศน์ เครื่องมือสื่อสาร และการประดิษฐ์คิดค้นทางสังคม (Social Invention) เช่น การสร้างกฎหมายใหม่ ขนบธรรมเนียมประเพณีใหม่ ลัทธิใหม่หรือค่านิยมใหม่ เหล่านี้เป็นสาเหตุทำให้สภาพของสังคมเปลี่ยนแปลงไปได้

2) วิวัฒนาการของสังคม (Evolution) เป็นการเปลี่ยนแปลงจากเวลาหนึ่งไปยังอีกเวลาหนึ่ง เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่มีการควบคุม เร่งรัด และอาจไม่มีการกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง หรืออัตราการเปลี่ยนแปลงไว้ล่วงหน้าก็ได้ เช่น เปลี่ยนจากสังคมเรียบง่ายไปเป็นสังคมที่สลับซับซ้อนขึ้น หรือเปลี่ยนจากสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง

3) การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (Diffusion) หมายถึง การที่วัฒนธรรมจากสังคมหนึ่งกระจายไปสู่สังคมอื่น เช่น วัฒนธรรมในการแต่งตัว สวมใส่เสื้อนอก ผูกเนคไท และการกินอาหารของประเทศทางตะวันตกแพร่กระจายไปสู่ประเทศทางตะวันออก หรือคนไทยรับการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมในเรื่องพุทธศาสนาจากอินเดีย และในทางกลับกันวัฒนธรรมไทยในเรื่องการกินอาหารรสจัด เช่น ต้มยำกุ้ง อาจแพร่กระจายไปยังคนอเมริกันได้

4) การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม (Assimilation) เป็นการผสมผสานหรือแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างวัฒนธรรมของประเทศหรือสังคมที่เข้มแข็งและวัฒนธรรมของสังคมที่อ่อนแอเข้าด้วยกัน เช่น วัฒนธรรมของคนพื้นเมืองเจ้าของประเทศกับวัฒนธรรมของผู้อพยพเข้ามาอยู่ใหม่

5) การเลียนแบบ คล้ายกับลัทธิเอาอย่าง เช่น การที่ประเทศกำลังพัฒนาเลียนแบบหรือนำหลักสิทธิมนุษยชน หรือสิทธิเสรีภาพของประเทศที่พัฒนาแล้วมาใช้

6) การสมดุลของสังคม เป็นการเปลี่ยนแปลงของสังคมเพื่อให้เกิดภาวะสมดุลขึ้นในสังคม เพื่อให้สังคมอยู่รอด เช่น เปลี่ยนจากสภาพของสังคมที่ไร้กฎระเบียบ ไปเป็นสังคมที่ยึดถือ กฎระเบียบเพิ่มขึ้น

10.2 ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม (วิรัช วิรัชนิภาพรรณ 2551: 355)

ปัจจัยหรือสาเหตุที่ทำให้ เกิดการเปลี่ยนแปลง ทางสังคม วัฒนธรรม ซึ่งแบ่งเป็นสาเหตุที่เกิดจากภายในประเทศ และสาเหตุที่เกิดจากภายนอกประเทศ ตามเหตุผลที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้นแต่ก่อนอื่นควรจะได้นำเสนอสภาพทางสังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมืองของไทยโดยสังเขป โดยเริ่มตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2475 เป็นต้นมา

นับแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดินในปี พุทธศักราช 2475 เป็นต้นมา ผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญได้พยายามผลักดันในแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม (Constitutionalism) ฝังรากในสังคม ไทยควบคู่ไปกับแนวคิดประชาธิปไตย แต่คนไทยเป็นจำนวน

มากยังคงติดขัดหรืออยู่ภายใต้อิทธิพลของศักดินานิยมอำนาจนิยม และระบบอุปถัมภ์ ซึ่งได้ฝังรากอย่างแนบแน่นอยู่ในสังคมไทยสืบต่อกันมาช้านานก่อนแล้วเช่นนี้ถือว่าเป็นลักษณะทางสังคมวัฒนธรรมของไทย แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมและประชาธิปไตยจึงยังไม่อาจสอดแทรกและซึมซาบเข้าไปแทนที่ได้ง่ายกล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ สังคมไทย คนไทย รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นข้าราชการประจำและข้าราชการการเมืองรวมทั้งประชาชนอีกจำนวนไม่น้อยยังคงมีจิตใจและพฤติกรรมที่ไม่สนับสนุนแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมและประชาธิปไตยมากเท่าที่ควร

แต่หลังจากผ่านการต่อสู้เรียกร้องประชาธิปไตย และรัฐธรรมนูญมาหลายครั้ง เช่นในเดือนตุลาคม 2516 และเดือนพฤษภาคม 2535 เป็นที่คาดหวังกันว่าน่าจะมีส่วนช่วยให้สังคมไทยมีจิตใจและพฤติกรรมที่ยอมรับแนวคิดดังกล่าวมากขึ้น ๆ ในส่วนของสภาพทางเศรษฐกิจของไทยเป็นลักษณะของเศรษฐกิจที่อยู่ในมือของคนกลุ่มน้อยบางกลุ่ม มีการผูกขาดอำนาจทางเศรษฐกิจระบบเศรษฐกิจไทยให้ความสำคัญกับความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุ การก่อสร้างและอุตสาหกรรมมากกว่าเกษตรกรรม ส่วนสภาพทางการเมือง อำนาจทางการเมืองตกอยู่ในมือของกลุ่มนักการเมืองมีตระกูลผูกขาดการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นระบบการเมืองและผู้นำรัฐบาลขาดประสิทธิภาพ การซื้อเสียงเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง และการฉ้อราษฎร์บังหลวงของนักการเมืองเกิดขึ้นอยู่เสมอ แต่ไม่อาจนำมาลงโทษได้ง่าย ประชาชนขาดความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองล่าสุดหลักประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งได้รับยกย่องว่ามีความเป็นประชาธิปไตยมากที่สุด รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้มีส่วนสำคัญในการปฏิรูปการเมืองของประเทศ ซึ่งทำให้เกิดอำนาจทางการเมืองที่มีแนวโน้มว่าจะมีส่วนสำคัญต่อการปรับเปลี่ยนสภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรม ของประเทศให้เป็นไปในทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยส่วนรวมและประเทศชาติ

สาเหตุที่เกิดจากภายในประเทศที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมมีดังนี้

1. นโยบายของรัฐบาล เป็นสาเหตุที่มีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมเนื่องจากรัฐบาลมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารประเทศและใช้นโยบายเป็นแนวทางในการบริหารราชการแผ่นดินและที่สำคัญคือ นโยบายของรัฐบาลต้องสอดคล้องผลประโยชน์และความต้องการของประชาชน เช่น นโยบายส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของชาติ นโยบายนิคมไทย นโยบายปลูกฝังอุดมการณ์ของชาติ ตลอดจนนโยบายให้การศึกษา และรักษาพยาบาลฟรี

2. กฎหมาย เนื่องจากกฎหมายเป็นกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับของรัฐที่ออกมาเพื่อใช้เป็นการทั่วไป ไม่ใช่บังคับเฉพาะคนใดคนหนึ่ง อีกทั้งกฎหมายส่วนใหญ่จะมีบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน แต่ก็มีข้อยกเว้นเช่น รัฐธรรมนูญและพระราชกฤษฎีกาไม่มีบทลงโทษ กฎหมายมี

หลายระดับ เช่น รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ พระราชบัญญัติ เป็นกฎหมายลำดับรองลงมา ขณะที่กฎหมายของหน่วยงานปกครองท้องถิ่นเช่น เทศบัญญัติเป็นกฎหมายในระดับล่าง เป็นต้น ดังนั้น เมื่อกฎหมายเกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรมประกาศใช้ เช่นพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 พระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของลูกจ้าง พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับปรุงสภาพการทำงานของคนงาน และกฎหมายว่าด้วยจรรยาบรรณ(Codes of Ethics) ของผู้ประกอบการอาชีพ กฎหมายดังกล่าวย่อมเป็นสาเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมไม่มากนัก โดยการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากกฎหมายอาจเป็นประโยชน์ต่อประชาชนมากหรือน้อยแตกต่างกันได้

3. จิตสำนึก หรือค่านิยมของสังคม อาจเรียกอย่างอื่นได้ เช่น ความเชื่อ ค่านิยม อุดมการณ์ จิตวิญญาณ หรือจิตสำนึกของสังคม จิตสำนึกของสังคมเป็นสาเหตุที่มีส่วนสำคัญยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม ขยายความได้ว่า สังคมก็เปรียบเหมือนกับคนที่ย่อมมีสภาวะที่เกี่ยวกับจิตใจดังกล่าวซึ่งมีความสำคัญยิ่งต่อการกำหนดพฤติกรรมหรือต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดตามมา ในกรณีของคน ประกอบด้วยส่วนที่เป็นวัตถุและจิตใจ ส่วนที่เป็นวัตถุมองเห็นและสัมผัสได้ง่าย เช่น ร่างกาย แขนขา และพฤติกรรม แต่ส่วนที่เป็นจิตใจมองเห็นและสัมผัสได้ยาก เช่น ความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติ อุดมการณ์ จิตวิญญาณ หรือจิตสำนึกส่วนที่เป็นจิตใจดังกล่าวนี้เป็น “สาเหตุ” ที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรม การแสดงออก หรือการเปลี่ยนแปลง ซึ่งถือว่าเป็น “ผล” เช่น ถ้าประชาชนทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นการเมือง หรือประชาชนทั่วไป มีค่านิยม หรืออุดมการณ์ รักชาติรักแผ่นดิน และซื่อสัตย์สุจริตอย่างแน่วแน่มั่นคงแล้ว ย่อมทำให้บุคคลดังกล่าวไม่ประพฤติผิด ทำนองคลองธรรม หรือทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง เช่นนี้ เป็นลักษณะของการเปลี่ยนแปลง ทางสังคมวัฒนธรรมไปในทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เพราะฉะนั้นเมื่อใดที่สังคมให้ความสำคัญกับจิตสำนึกหรือค่านิยมของสังคมเพิ่มมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมก็จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนแต่การเปลี่ยนแปลงจะเป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามถ้าสังคมขาดจิตสำนึก

4. ระดับการศึกษาของประชาชน การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นสำหรับประชาชนรวมทั้งเป็นสาเหตุสำคัญ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม ถ้าสังคมประกอบด้วยประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูง ย่อมมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้นด้วย ตรงกันข้ามถ้าประชาชนขาดการศึกษา ย่อมมีแนวโน้มที่ทำให้ประชาชนไม่สนใจสังคม เห็นคุณค่าความเป็นคนของตนเองน้อยลง เฉื่อยชา และเฉยเมย การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นน้อยกว่า

5. ธรรมชาติของมนุษย์ ที่ต้องการสิ่งแปลกใหม่ เป็นสาเหตุสำคัญ ที่มีส่วนสร้างความกระตือรือร้นและความคาดหวังใหม่ที่สูงขึ้นในแต่ละบุคคล โดยธรรมชาติแล้ว มนุษย์มีความต้องการสิ่งต่าง ๆ มากมายทั้งด้านวัตถุ และจิตใจความต้องการสิ่งแปลกใหม่ เพื่อสร้างความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตเป็นความต้องการที่สำคัญประการหนึ่งของมนุษย์ และเป็นแรงผลักดัน หรือเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมด้วย ตัวอย่างความต้องการสิ่งแปลกใหม่ของมนุษย์ เช่น หลังจากมนุษย์มีความต้องการทางวัตถุเช่นปัจจัยสี่แล้ว มนุษย์ยังมีความต้องการสิ่งแปลกใหม่ในลำดับขั้นอื่นต่อไปเรื่อย ๆ ตัวอย่างเช่น ต้องการรถยนต์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิต เช่น โทรศัพท์ โทรทัศน์ และเครื่องคอมพิวเตอร์ ต้องการความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินต้องการให้สังคมยอมรับและยกย่องนับถือ ต้องการชื่อเสียงเกียรติยศ มีหน้ามีตาหรือต้องการสถานภาพทางสังคมที่สูงขึ้นกว่าเดิม เหล่านี้เป็นต้น

6. ความร่วมมือ หรือความขัดแย้งภายในสังคม ความร่วมมือการประสานงาน การประนีประนอม หรือ ความสามัคคีภายในสังคม จะทำให้เกิดพลังในการสร้างความเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า สามัคคีคือพลัง ตัวอย่างเช่น การร่วมมือกันรณรงค์ใช้สินค้าไทย ต่อต้านยาเสพติด หรือลดละเลิกอบายมุขขณะที่ความขัดแย้ง การต่อต้าน การชิงดีชิงเด่น การต้องการเอาชนะซึ่งมีการต่อสู้แข่งขันกันภายในสังคมจะเป็นพลังในการสร้างความเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมได้เช่นกัน โดยสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า ความขัดแย้งทำให้เกิดความก้าวหน้า (Conflict makes progress) ตัวอย่างเช่น ความขัดแย้งระหว่างชนชั้นสูงกับชนชั้นล่าง ขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับฝ่ายค้านในเรื่องการพัฒนาสิ่งแวดล้อม หรือการแข่งขันระหว่างหน่วยงานของรัฐ ในการให้บริการด้านการศึกษา และสาธารณสุขต่อประชาชนเป็นต้น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมที่เกิดจากความร่วมมือหรือความขัดแย้งภายในสังคมดังกล่าวนี้ อาจเป็นไปได้ในทิศทางที่ประชาชนได้ประโยชน์ หรือเสียประโยชน์ก็ได้

7. การเพิ่มขึ้นของประชากรและความหลากหลายของประชากร เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมเช่นกัน อาจกล่าวตามหลักการได้ว่าถ้าจำนวนประชากรสูงและประชาชนมีความหลากหลายมาก เช่น สหรัฐอเมริกามีจำนวนประชากรสูงและประกอบด้วยประชากรหลายเชื้อชาติ ที่สำคัญคือ ชาวอเมริกันเชื้อสายยุโรป เชื้อสายแอฟริกัน เชื้อสายสเปน และเชื้อสายเอเชีย ย่อมมีแนวโน้มทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมมาก และหลากหลายขึ้นด้วย โดยแต่ละเชื้อสายจะมีสังคมและยึดขนบธรรมเนียมประเพณีของตนเอง มีวัฒนธรรมการกินอยู่ และการประกอบพิธีกรรมที่เป็นลักษณะเฉพาะของตนเอง ตรงกันข้าม ถ้าประเทศใดมีจำนวนประชากรและความหลากหลายของประชากรน้อย การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมมีแนวโน้มน้อยและไม่หลากหลาย อย่างไรก็ตาม เฉพาะการเพิ่มมากขึ้นของจำนวน

ประชากรเพียงเรื่องเดียวก็เป็นสาเหตุทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมได้แล้ว เช่น ทำให้เกิดการย้ายถิ่น ทำให้เกิดชุมชนแออัดและการติดยาเสพติด

8. การเปลี่ยนแปลง ของทรัพยากรธรรมชาติ ประเทศใด มีทรัพยากรธรรมชาติ มาก เช่น มีน้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติ และแร่ธาตุ ย่อมเป็นสาเหตุทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมไปในทิศทางที่สามารถนำรายได้ที่เกิดจากทรัพยากรธรรมชาติดังกล่าวมาใช้ในการ พัฒนาคุณภาพชีวิต การรักษาพยาบาล และการศึกษาของประชาชนแต่ถ้าประเทศใดมีทรัพยากรธรรมชาติ ลดน้อยลง เนื่องจากถูกใช้ ถูกทำลาย หรือถูกทำให้เสื่อมสลาย หรือไม่อาจใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้ เกิดประโยชน์สูงสุดได้แล้วการเปลี่ยนแปลงของสังคมวัฒนธรรมก็จะจะเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม

9. ยุทธศาสตร์ของชาติด้านสังคมวัฒนธรรม ที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม ซึ่ง ครอบคลุมถึงการอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ถ้ายุทธศาสตร์ของชาติเป็นไปในทิศทาง ที่สนับสนุน และรณรงค์ให้ประชาชนคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ย่อมเป็นสาเหตุทำให้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมเป็นไปในทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติ เช่น คุณภาพของน้ำ อากาศ และดิน ยังไม่เป็นพิษ หรือยังไม่ถูกทำลาย แต่เมื่อใดก็ตาม ถ้ายุทธศาสตร์ของชาติไม่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม ย่อมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม

สาเหตุที่เกิดจากภายนอกประเทศ

ทุกสังคมมนุษย์หรือทุกประเทศทั่วโลกเคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเสมอไม่มากก็น้อยการเคลื่อนไหวหรือ การเปลี่ยนแปลงอาจเกิดขึ้นน้อยมาก หากสังคมนั้นไม่ติดต่อกับสังคมอื่นหรือประเทศอื่นเหตุผลที่เป็นเช่นนี้ เพราะสังคมนั้นยังไม่เห็นตัวอย่างวัฒนธรรม หรือ การเปลี่ยนแปลงจากสังคมภายนอกที่ดีหรือที่แตกต่างไปจากตน เช่น สังคมดั้งเดิมในทวีปแอฟริกา หรือชาวเกาะบางแห่งในมหาสมุทรแปซิฟิก เป็นต้น สำหรับประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศเปิดที่ ติดต่อกับประเทศอื่นทั่วโลก จึงไม่อาจหลีกเลี่ยง ที่จะรับวัฒนธรรม หรือการเปลี่ยนแปลงของ ต่างประเทศ เข้ามาในไทยเช่นนี้ ทำให้ต้องพิจารณาศึกษาถึงสาเหตุ ที่เกิดจากภายนอกประเทศด้วย สำหรับสาเหตุที่เกิดจากภายนอกประเทศ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมของไทย มีหลายประการที่สำคัญมี ดังนี้

1. การรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมทางจิตใจ คือการ รับกระแสหรือแนวคิดจากต่างประเทศ หรือวัฒนธรรมทางวัตถุ คือการรับหรือนำเข้าวัตถุสิ่งของ หรือเทคโนโลยีจากต่างประเทศ วัฒนธรรมทั้งส่วนนี้ โดยทั่วไปแล้วจะมีความสัมพันธ์และสอดคล้อง ไปในทิศทางเดียวกัน เช่น ถ้าประชาชนมีจิตใจชอบแนวคิดเรื่องสิ่งแวดล้อมจากต่างประเทศ ประชาชนก็จะมีพฤติกรรมที่สนับสนุนแนวคิดดังกล่าวด้วย การรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศใน ลักษณะที่เป็นกระแสหรือแนวคิดถือว่าเป็นสาเหตุ ที่เป็นนามธรรมหรือเกี่ยวข้องกับจิตใจซึ่ง

มองเห็น และสัมผัสได้ยาก เนื่องจากเป็นเรื่องของความคิด ความรู้สึก รสนิยม ความนิยม ความหลงใหล และความคลั่งไคล้ของประชาชน ที่มีต่อกระแส หรือแนวคิดทางสังคมวัฒนธรรม ซึ่งครอบคลุมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา สิทธิมนุษยชน สิทธิและความรับผิดชอบต่อชุมชน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตจากต่างประเทศ ตัวอย่างเช่นประชาชนมีจิตใจคลั่งไคล้กับนักร้องนักแสดงต่างประเทศ นิยมสินค้าต่างประเทศ หรือมีความรู้สึกที่ดีต่อแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา สิทธิมนุษยชน และสิ่งแวดล้อมจากต่างประเทศ กล่าวได้ว่า กระแสหรือแนวคิดดังกล่าว เป็นสาเหตุทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมภายในประเทศไปในทิศทางสอดคล้องกับกระแสหรือแนวคิดของต่างประเทศ

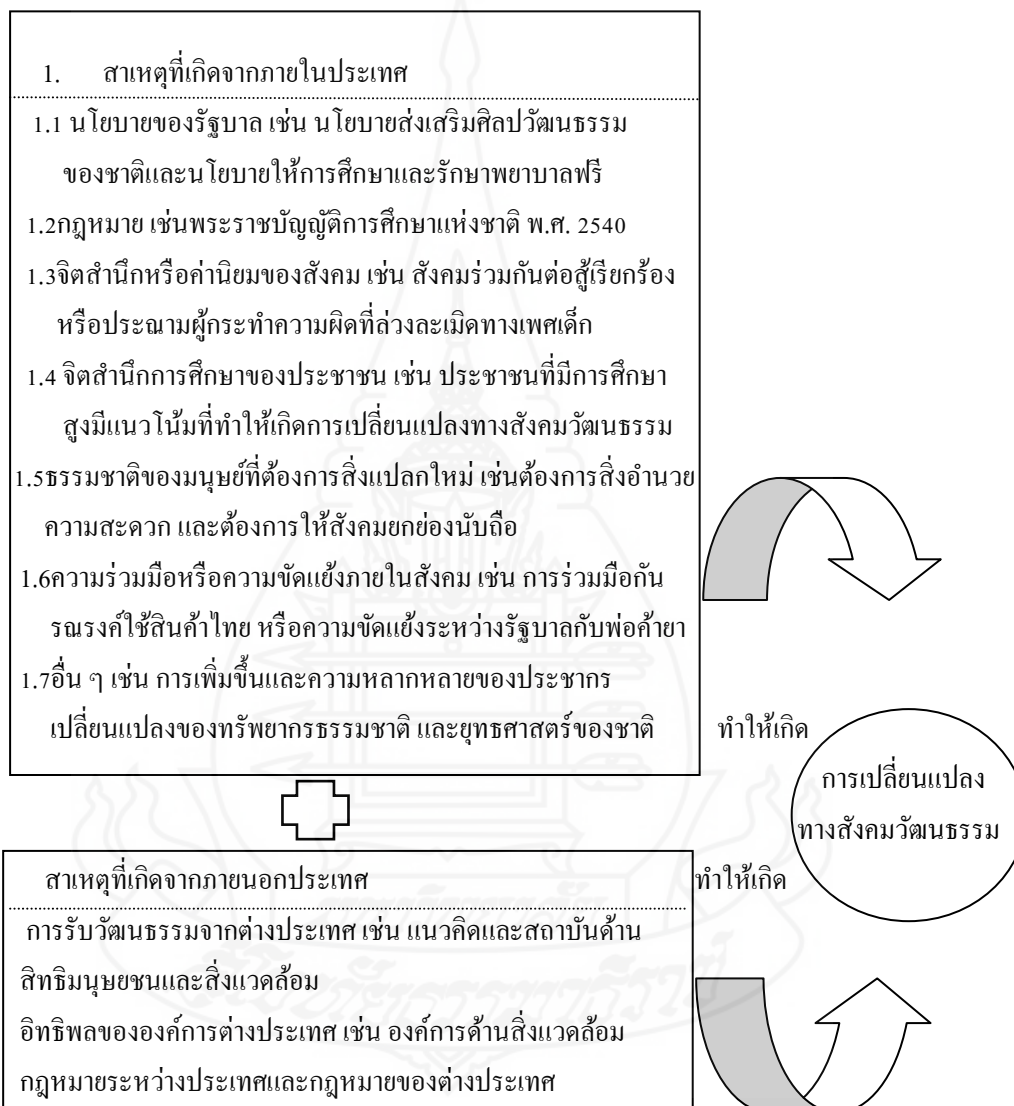
ส่วนการรับวัฒนธรรมของต่างประเทศ ที่เป็นวัตถุสิ่งของถือว่าเป็นสาเหตุที่เป็นรูปธรรม เพราะมองเห็นและสัมผัสได้จากพฤติกรรมหรือการแสดงออก เช่น ประชาชนรับ นำเข้า หรือเอาแบบอย่างวัฒนธรรมการแต่งตัว และการแสดงออกด้วยท่าทางที่คล้ายกับนักร้องนักแสดงของต่างประเทศ รวมทั้งการใช้สินค้า ใช้เทคโนโลยี หรือนำรูปแบบขององค์กรหรือสถาบันที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา สิทธิมนุษยชน และสิ่งแวดล้อมจากต่างประเทศมาประยุกต์ใช้ภายในประเทศ การรับหรือนำเข้าวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุสิ่งของนี้ย่อมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมขึ้นภายในประเทศในลักษณะที่คล้ายคลึงกับวัฒนธรรมของต่างประเทศ

2. อิทธิพลขององค์กรต่างประเทศ มีองค์กรจากต่างประเทศหลายองค์กรที่แสดงบทบาททางสังคมวัฒนธรรม เช่น องค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization: ILO) องค์กรกองทุนเด็กของสหประชาชาติ (United Nations Children's Fund: UNICEF) องค์กรทางการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมของสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: UNESCO) องค์กรอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) องค์กรด้านคุณภาพชีวิต องค์กรด้านสิทธิมนุษยชนและองค์กรด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลูกฝังจิตสำนึกโลกในเรื่องการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม เช่น กรีนพีซ (Green Peace) องค์กรดังกล่าวไม่เพียงสนับสนุนด้านวิชาการความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีเท่านั้น บางครั้งให้การสนับสนุนด้านงบประมาณซึ่งมีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม

3. กฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายของต่างประเทศ แม้ว่าแต่ละประเทศจะมีกฎหมายของตนเองใช้อยู่ แต่เมื่อประเทศทั่วโลกมีสัมพันธไมตรี ติดต่อสื่อสาร และทำธุรกิจร่วมกัน ย่อมต้องมีกฎหมายระหว่างประเทศเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย กฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรม เช่น กฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานเด็กและสตรี

กฎหมายว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และกฎหมายว่าด้วยสิ่งแวดล้อม กฎหมายดังกล่าวนี้เป็นสาเหตุที่มีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมขึ้น

สามารถสรุปสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม แบ่งเป็นสาเหตุที่เกิดจากภายในประเทศ และสาเหตุที่เกิดจากภายนอกประเทศ

ภาพที่ 2.5 สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม แบ่งเป็นสาเหตุที่เกิดจากภายในประเทศและสาเหตุที่เกิดจากภายนอกประเทศ

ที่มา : วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2545: 360)

10.3 ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ 2545: 361)

สาเหตุที่เกิดจาก ภายในประเทศ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของไทย พิจารณาจากสาเหตุที่เกิดจากภายในประเทศมีดังนี้

1. นโยบายของรัฐบาล เป็นสาเหตุที่มีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เนื่องจากรัฐบาลมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารประเทศและใช้นโยบายเป็นแนวทางในการบริหารงาน ยิ่งรัฐบาลเน้นนโยบายทางเศรษฐกิจ เช่น นโยบายพักชำระหนี้เกษตรกรรายย่อย 3 ปี นโยบายกองทุนฟื้นฟู และพัฒนาเกษตรกร นโยบายลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และนโยบายส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศมากเพียงใด การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ของประเทศตามนโยบาย ของรัฐบาลย่อมเกิดขึ้นมากเป็นเงาตามตัว

2. กฎหมาย เป็นสาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในไทย เช่น พระราชบัญญัติหรือกฎหมายว่าด้วยการจัดเก็บภาษี การเพิ่มหรือลดอัตราภาษี เป็นกฎหมายที่มีผลบังคับใช้ทั่วประเทศ

3. จิตสำนึกหรือค่านิยมของสังคม การที่สังคมขาดจิตสำนึกทางเศรษฐกิจ เช่น สังคมเมินเฉยต่อการค้ากำไรเกินควรของพ่อค้า สังคมยอมให้นักธุรกิจผูกขาดเอาर्डเอาเปรียบ หรือ สังคมปล่อยให้มีการละเมิดสิทธิทางการค้ายอมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไปในทิศทางที่เป็นผลเสียต่อสังคม แต่ถ้าสังคมให้ความสนใจกับจิตสำนึกทางเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น เป็นต้นว่า ร่วมกันต่อสู้เรียกร้องหรือประณามพ่อค้านักธุรกิจที่ค้ากำไรเกินควร ร่วมกันรณรงค์ไม่ใช้สินค้าที่ผลิตใช้แรงงานเด็กหรือแรงงานที่ผิดกฎหมายต่อต้านสินค้าปลอมและการปลอมปนสินค้า การละเมิดสิทธิทางการค้า หรือสังคมมีจิตสำนึกร่วมและพร้อมใจกันรณรงค์ต่อต้านนักธุรกิจการเมืองที่เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ในขณะดำรงตำแหน่ง จิตสำนึกทางเศรษฐกิจของสังคมดังกล่าวนี้ เป็นสาเหตุที่มีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจไปในทิศทางที่อำนวยประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวมมากขึ้นด้วย

4. ระดับการศึกษาของประชาชน สังคมที่ประกอบด้วยประชาชน ที่มีระดับการศึกษาสูง ย่อมจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจมากกว่าสังคมที่ประกอบด้วยประชาชนที่ด้อยการศึกษา ตัวอย่างที่เห็นชัดเจนคือประชาชนยากจน หลังจากได้รับการศึกษาแล้ว จะทำให้มีความสามารถหางานหรือมีอาชีพที่ดีกว่าเดิม หรือถ้าผลิตผลทางการเกษตรตกต่ำ ถ้าให้การศึกษาแก่ผู้ผลิตก็จะทำให้ผลิตสูงขึ้น

5. ธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องการสิ่งแปลกใหม่ สิ่งแปลกใหม่ทางเศรษฐกิจที่มนุษย์ต้องการ เช่น การมีสิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะป็นรถยนต์

โทรทัศน์ หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือแม้กระทั่งการได้รับการยกย่องว่าร่ำรวย เมื่อมนุษย์ต้องการ สิ่งดังกล่าวก็จำเป็นต้องขวนขวาย หรือต่อสู้ดิ้นรน เพื่อให้ได้มาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

6. ความร่วมมือ หรือความขัดแย้ง ภายในสังคม ไม่ว่าจะเป็นความร่วมมือทาง เศรษฐกิจ เช่น การร่วมมือกันของบริษัทค้าน้ำมันเพื่อขึ้นราคาน้ำมัน การฮั้วกันประมูลและรับเหมา ก่อสร้าง และการร่วมมือกันขึ้นราคาสินค้า หรือความขัดแย้งทางเศรษฐกิจ เช่น การแข่งขันกันของ บริษัทโทรศัพท์เพื่อลดราคาโทรศัพท์มือถือ และการแข่งขันกันของบริษัทผู้ผลิตรถยนต์ เพื่อให้บริการหลังการขายรถยนต์ ล้วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจภายในประเทศทั้งสิ้น

7. ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีหรือการประดิษฐ์คิดค้น เป็นต้นว่า การ ประดิษฐ์หุ่นยนต์เพื่อสร้างรถยนต์แทนคน หรือประดิษฐ์เครื่องมือสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ไร้สายหรือ เครื่องคอมพิวเตอร์ ล้วนเป็นสาเหตุทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เช่น ทำให้ประหยัด ค่าใช้จ่าย สะดวก รวดเร็ว ทำให้ใช้แรงงานคนน้อยลง

8. ยุทธศาสตร์ของชาติด้านเศรษฐกิจ เช่น การมุ่งพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศ อุตสาหกรรมใหม่ซึ่งส่งเสริมอุตสาหกรรมด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นหลัก ดังที่เรียกว่า นิค (NIC Newly Industrial Country) หรือมุ่งพัฒนาให้เป็นประเทศเกษตรอุตสาหกรรมใหม่ ซึ่งส่งเสริม อุตสาหกรรมด้านการเกษตรที่คำนึงถึงผลผลิตจากชนบทเป็นหลัก ดังที่เรียกว่า เน็ค (NAG, Newly Agriculture-industrial Country) หรือแม้กระทั่งยุทธศาสตร์ของชาติที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ซึ่งหมายถึงการพัฒนาด้านเศรษฐกิจที่คำนึงถึงการไม่ทำลาย สิ่งแวดล้อมด้วยตลอดทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวพระราชดำริดังที่เรียกกันว่า เศรษฐกิจ พอเพียง

สาเหตุที่เกิดจาก ภายนอกประเทศ ที่ทำให้เกิด การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ภายในประเทศมีหลายประการที่สำคัญมีดังนี้

1. การรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศ กระแส หรือแนวคิด เป็นสาเหตุที่เป็นนามธรรม หรือเกี่ยวข้องกับจิตใจ ซึ่งมองเห็น และสัมผัสได้ยาก เนื่องจากเป็นเรื่อง ของความคิด ความรู้สึก และความนิยมของประชาชนภายในประเทศ ต่อกระแส หรือแนวคิดทางเศรษฐกิจของต่างประเทศ เป็นต้นว่า การก้าวไปสู่สังคมโลก (Going global) โลกาภิวัตน์หรือโลกไร้พรมแดน (Globalization) ระบบการค้าเสรี การแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ ความเป็นสากล (Internationalization) ตลอดจนเทคโนโลยีที่ทันสมัย กระแสหรือแนวคิดเหล่านี้เป็นสาเหตุทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจภายในประเทศไปในทิศทางสอดคล้องกับกระแส หรือแนวคิดของต่างประเทศนั้นๆ

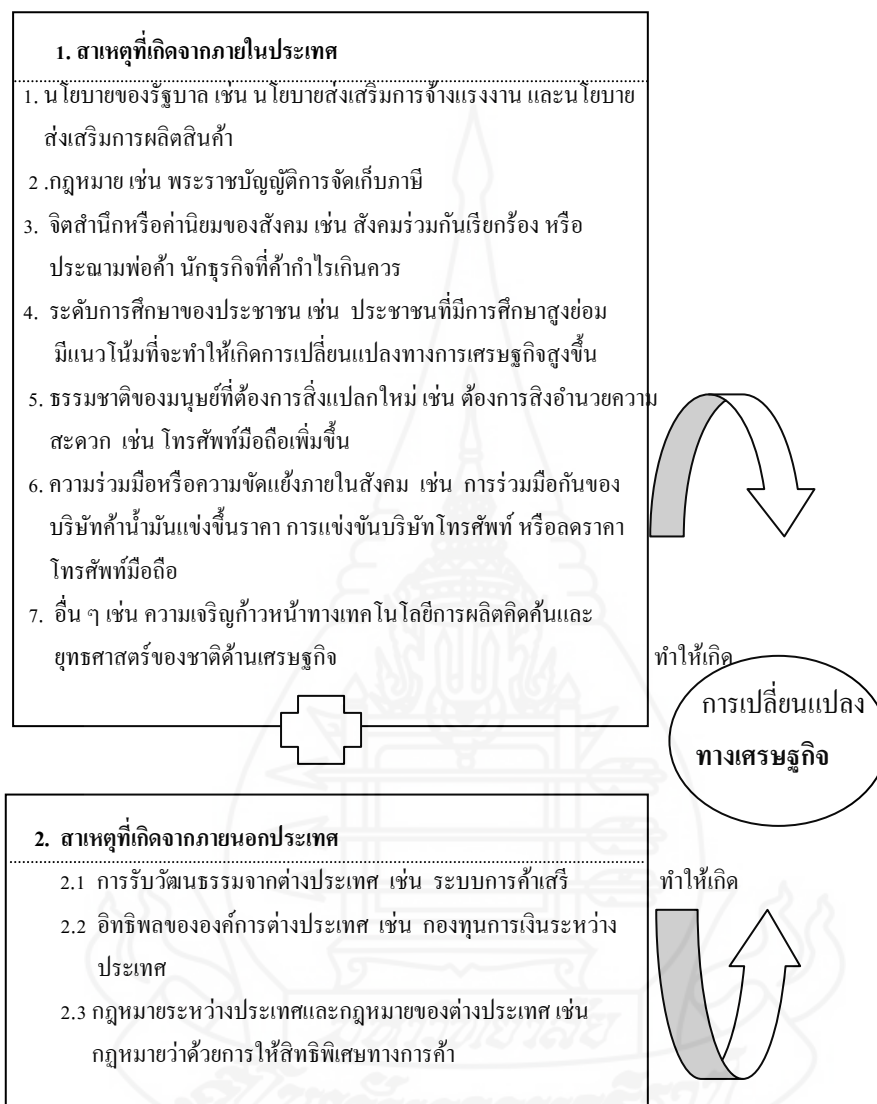
สำหรับการรับ หรือนำเข้าวัตถุสิ่งของจากต่างประเทศ ถือว่าเป็นสาเหตุที่เป็น รูปธรรม เช่น ประชาชนรับ นำเข้าหรือเอาแบบอย่างสถาบันทางเศรษฐกิจของต่างประเทศ เช่น

สถาบันการเงิน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ และบริษัทข้ามชาติ รวมทั้งการรับแบบอย่างการใช้จ่ายของต่างประเทศเข้ามาใช้ภายในประเทศ เช่น ระบบการซื้อสินค้าและบริการเงินผ่อนการใช้บัตรเครดิต (Credit card) หรือระบบขายตรง (Direct sell) เป็นต้น เหล่านี้ ย่อมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจขึ้นภายในประเทศ เช่น ทำให้จำเป็นต้องแข่งขันทั้งด้านผลผลิตและประสิทธิภาพของแรงงานกับต่างประเทศ

2. อิทธิพลขององค์การต่างประเทศ มีองค์การจากต่างประเทศหลายองค์การที่แสดงบทบาททางเศรษฐกิจ เช่น กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) ธนาคารเพื่อการพัฒนาของเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) องค์การการค้าระหว่างประเทศ (World Trade Organization: WTO) และองค์การของประเทศผู้ส่งออกน้ำมัน (Organization of Petroleum Exporting Countries: OPEC) องค์การดังกล่าวบางองค์การแสวงหากำไร และบางองค์การไม่เพียงสนับสนุนด้านวิชาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีเท่านั้น ในบางครั้งยังให้การสนับสนุนด้านงบประมาณอีกด้วย จึงเป็นสาเหตุจากภายนอกประเทศที่มีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจขึ้นภายในประเทศ เป็นต้นว่า ประเทศชาติและประชาชนเป็นหนี้ต่างชาติเพิ่มขึ้น

3. กฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายของต่างประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ เช่น กฎหมายว่าด้วยการใช้สิทธิพิเศษทางการค้า กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการผูกขาดกฎหมายฟอกเงิน กฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร กฎหมายว่าด้วยมาตรฐานสินค้า กฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินจากกองทุนระหว่างประเทศ เป็นต้น กฎหมายดังกล่าวเป็นสาเหตุจากภายนอกประเทศ ที่มีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทางเศรษฐกิจขึ้นภายในประเทศ เช่น ทำให้การประกอบธุรกิจภายในประเทศต้องระมัดระวังเพิ่มขึ้น และต้องปรับมาตรฐานของสินค้าและบริการให้สูงขึ้น

สามารถสรุปสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ แบ่งเป็นสาเหตุที่เกิดจากภายในประเทศ และ สาเหตุที่เกิดจากภายนอกประเทศ ได้ดังนี้

ภาพที่ 2.6 สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ แบ่งเป็นสาเหตุที่เกิดจากภายในประเทศ และ สาเหตุที่เกิดจากภายนอกประเทศ

ที่มา : วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2545: 363)

10.4 ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง (วิรัช วิรัชนิการวรรณ 2545: 365)

เกิดจากภายในประเทศที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของไทยมีดังนี้

1. นโยบายของรัฐบาล ในการบริหารประเทศของรัฐบาลตามระบอบประชาธิปไตย ส่วนใหญ่จะบริหารตามนโยบาย ที่ได้แถลงต่อรัฐสภา และส่วนหนึ่ง ของการควบคุมตรวจสอบ รัฐบาลของรัฐสภาหรือของฝ่ายค้าน คือ การตรวจสอบว่ารัฐบาลได้นำนโยบายไปปฏิบัติให้บังเกิดผลสำเร็จหรือไม่เพียงใด นโยบายทางการเมืองเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายของรัฐบาล เมื่อใดที่ รัฐบาลมีนโยบายทางการเมือง เช่น การส่งเสริมการปฏิรูปการเมือง การสนับสนุนให้ประชาชนเข้า มามีส่วนร่วมทางการเมืองตลอดทั้งการปลูกฝัง หรือสร้างจิตสำนึกทางการเมืองต่อประชาชน และ นักการเมืองและรัฐบาลสามารถนำไปปฏิบัติได้แล้ว การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของประเทศตาม นโยบายดังกล่าวย่อมเกิดขึ้นเพราะฉะนั้น นโยบายของรัฐบาล จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงทางการเมือง

2. กฎหมาย ในที่นี้ถือว่ากฎหมายเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เช่น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย (1) คณะกรรมการการ เลือกรั้ง พุทธศักราช 2541 (2) การเลือกรั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พุทธศักราช 2541 (3) พรรคการเมือง พุทธศักราช 2541 (4) การออกเสียงประชามติ พุทธศักราช 2541 หรือ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 หรือกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระเพื่อทำหน้าที่ควบคุม ตรวจสอบหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธี พิจารณาคดีปกครอง พุทธศักราช 2542 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการ แผ่นดินของรัฐสภา พุทธศักราช 2542 และกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทาง การเมือง เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการลงคะแนนเสียง เพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือ ผู้บริหารท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 เป็นต้น ภายหลังจากการประกาศใช้และปฏิบัติตามบทบัญญัติ ของกฎหมายดังกล่าวแล้ว ย่อมเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเกิดขึ้น

3. จิตสำนึก หรือค่านิยมของสังคม เป็นสาเหตุอีกประการหนึ่ง ที่ทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ตัวอย่างจิตสำนึกทางการเมืองของสังคม เช่น สังคมหรือกลุ่มมวลชน ทั้งหลายมีจิตสำนึกร่วมทางการเมืองเพื่อส่วนรวมโดยร่วมกัน ประณามหรือต่อต้านคนเลว พร้อมกับ กับยกย่องสรรเสริญคนดี ร่วมกันควบคุมตรวจสอบพฤติกรรมในทางมิชอบของนักการเมืองและผู้ ดำรงตำแหน่งระดับสูงของประเทศ หรือแม้ไม่มีโอกาสทำด้วยตนเองก็คอยให้การสนับสนุนให้ กำลังใจและยกย่องผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบที่เสียสละเพื่อส่วนรวม หรือร่วมกันรณรงค์ต่อต้าน นักการเมืองที่มีพฤติกรรมทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ชื่อสิทธิ์ชื่อเสียง น้อยราษฎร์บังหลวง หรือใช้

อำนาจหน้าที่ในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน เหล่านี้มีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไปในทิศทางที่อำนวยประโยชน์ต่อประชาชนโดยส่วนรวมมากขึ้นด้วย

4. ระดับการศึกษา ของประชาชน การศึกษาเป็นสาเหตุหนึ่ง ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองประชาชน ที่มีระดับการศึกษาสูง ย่อมมีแนวโน้ม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเพิ่มมากขึ้นด้วย เช่น ผู้ที่สำเร็จปริญญา ย่อมมีพื้นฐานความรู้และความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็น ททางการเมืองมากกว่าผู้ที่ไม่สำเร็จปริญญา ทั้งยังสามารถรับ และเข้าใจการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ง่ายกว่ายิ่งสังคมใดมีชนชั้นกลางที่มีการศึกษาสูง เป็นจำนวนมาก โอกาสที่การปกครองระบอบประชาธิปไตยจะเจริญก้าวหน้า ย่อมมีมากกว่าสังคมที่มีชนชั้นล่างมากกว่าชนชั้นล่างมากกว่าชนชั้นกลาง

5. ธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องการสิ่งแปลกใหม่ ตัวอย่างสิ่งแปลกใหม่ทางการเมืองที่มนุษย์ต้องการและถือว่าเป็นสาเหตุทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เช่น ความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะต่างๆซึ่งอาจเป็นผู้สนับสนุนพรรคการเมืองเป็นที่ปรึกษา เป็นสมาชิกรัฐสภา หรือเป็นรัฐมนตรี แม้กระทั่งการได้รับยกย่องว่าเป็นผู้มีส่วนในการตัดสินใจ ตกลงต่อรองในเรื่องเกี่ยวกับ ผลประโยชน์ของชาติบ้านเมือง ได้รับคำสรรเสริญว่าเป็นผู้มีความสามารถด้านการเมือง เป็นต้น เมื่อมนุษย์มีความต้องการสิ่งแปลกใหม่ดังกล่าว ทำให้มนุษย์ ขวนขวายหรือต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้ได้สิ่งเหล่านั้นมา อันถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

6. ความร่วมมือหรือความขัดแย้งภายในสังคม ไม่ว่าจะจะเป็นความร่วมมือหรือความขัดแย้งกันระหว่างรัฐบาลกับประชาชนในเรื่องการพัฒนาประชาธิปไตย ระหว่างข้าราชการประจำกับนักการเมืองในเรื่องการกระจายอำนาจหรือระหว่างพรรคการเมืองในเรื่องการปฏิรูปการเมืองย่อมเป็นสาเหตุทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ทั้งสิ้น

7. การตื่นตัวและการต่อสู้เรียกร้องของประชาชน ยิ่งประชาชนมีความตื่นตัว และต่อสู้เรียกร้องภายใต้ขอบเขตของกฎหมายมากเพียงใด การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองก็ยิ่งเป็นไปในทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนโดยส่วนรวมมากขึ้นเท่านั้น การตื่นตัวและการเรียกร้องของประชาชนเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดผลตามมา เช่นทำให้เกิดความเป็นธรรมในสังคมเพิ่มขึ้น เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานให้ฝ่ายการเมือง การนอกราชการบังหลวงลดน้อยลง คุณค่าและความสำคัญของประชาชนมีเพิ่มขึ้น คนดี ที่มีความรู้ความสามารถ ได้มีโอกาสเข้าไปบริหารประเทศ รวมตลอดทั้งการเมืองก็กระฉิบ ทำหน้าที่ ปกป้อง ค้ำครอง สิทธิ เสรีภาพของประชาชนและรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมาญ

8. ประสิทธิภาพของผู้นำรัฐบาล ตามแนวคิดของทฤษฎีผู้นำ ครอบครัวดังสังคมใด หรือประเทศใด ถ้ามีผู้นำดีมีประสิทธิภาพ ครอบครัวนั้น สังคมนั้น หรือประเทศนั้นย่อม

เจริญก้าวหน้า ประชาชนมีความสุขความเจริญ แต่ทำที่ผ่านมา ประเทศไทยมีปัญหาผู้นำรัฐบาลมาก เนื่องจากมีผู้นำรัฐบาลบริหารงานในลักษณะที่เรียกว่า การบริหารแบบไม่บริหาร คือ ผลงานไม่ปรากฏชัดเจนจนเป็นที่ยอมรับและประทับใจประชาชน ไม่เคยมีผลงานชิ้นโบว์แดง ส่วนใหญ่ปฏิบัติทำงานในลักษณะเพื่อให้ตนเองได้อยู่ในตำแหน่งนานที่สุดเพื่อเป็นเกียรติยศชื่อเสียงแก่ตนเองและครอบครัวยังบริหารไปประชาชนยิ่งยากจนลง แต่นักการเมืองยิ่งร่ำรวยขึ้น ถึงกับกล่าวกันว่า ไม่จำเป็นต้องมีนายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรี ปล่อยให้ข้าราชการประจำบริหารงานฝ่ายเดียวก็จะได้ผลออกมาอย่างเดียวกัน

9. สภาพของระบบการเมืองและสถาบันการเมือง ตัวอย่างสาเหตุที่ส่งผลในแง่ลบ เช่น การขาดระบบการเมืองที่ทำหน้าที่เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ มีกลุ่มบุคคลเพียงจำนวนหนึ่งผูกขาดอำนาจทางการเมืองหรืออำนาจในการจัดสรรทรัพยากร ถูกผูกขาดโดยคนบางกลุ่ม เห็นได้จากการผูกขาด การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือนักการเมืองที่เป็นรัฐบาล เป็นนักการเมืองเดิมในบางจังหวัด มีกลุ่มตระกูลนักการเมือง ผูกขาดการเป็นนักการเมือง ทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ความอ่อนแอของสถาบันการเมืองไทย เช่น พรรคการเมือง และรัฐสภา รวมทั้งการขาดความเป็นสถาบันอย่างแท้จริง และการที่สถาบันการเมือง ขาดอุดมการณ์เหล่านี้ เป็นสาเหตุทำให้ประชาชนไม่ศรัทธา สถาบันการเมือง ส่วนหนึ่งเป็นเพราะบุคคลที่เข้าไปสู่สถาบันการเมืองบางส่วนเป็นนักเลือกตั้งที่ทำทุกวิถีทางเพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้งเข้าไปสู่สถาบันที่ทรงเกียรติ แม้ในบางครั้งต้องซื้อเสียงเข้าไปก็ตาม ยิ่งประเทศชาติ ที่หรือระบบการเมืองไทยขาดองค์การควบคุมตรวจสอบ สถาบันการเมืองแล้ว ก็ยิ่งทำให้การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เป็นไปในทิศทาง ที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน อย่างไรก็ตาม สาเหตุดังกล่าวนี้ ก็ยังสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงกันข้ามได้ ถ้าระบบการเมือง และสถาบันการเมืองได้รับการพัฒนาอย่างแท้จริงและต่อเนื่อง

10. ยุทธศาสตร์ของชาติด้านการเมือง ถือว่าเป็นสาเหตุสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิรูปการเมือง การให้ความสำคัญกับหลักการประชาธิปไตย การต่อต้านเผด็จการ การกระจายอำนาจ สิทธิเสรีภาพทางการเมืองและพรรคการเมือง การเลือกตั้งและการนำคนเข้าสู่ระบบการเมืองอย่างสุจริต ตลอดจนการจัดตั้งองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระเพื่อทำหน้าที่ควบคุมตรวจสอบและลงโทษนักการเมืองที่ทุจริต หรือประพฤติมิชอบ ยุทธศาสตร์ของชาติดังกล่าวนี้ ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

สาเหตุที่เกิดจากภายนอกประเทศที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในประเทศที่สำคัญ คือ

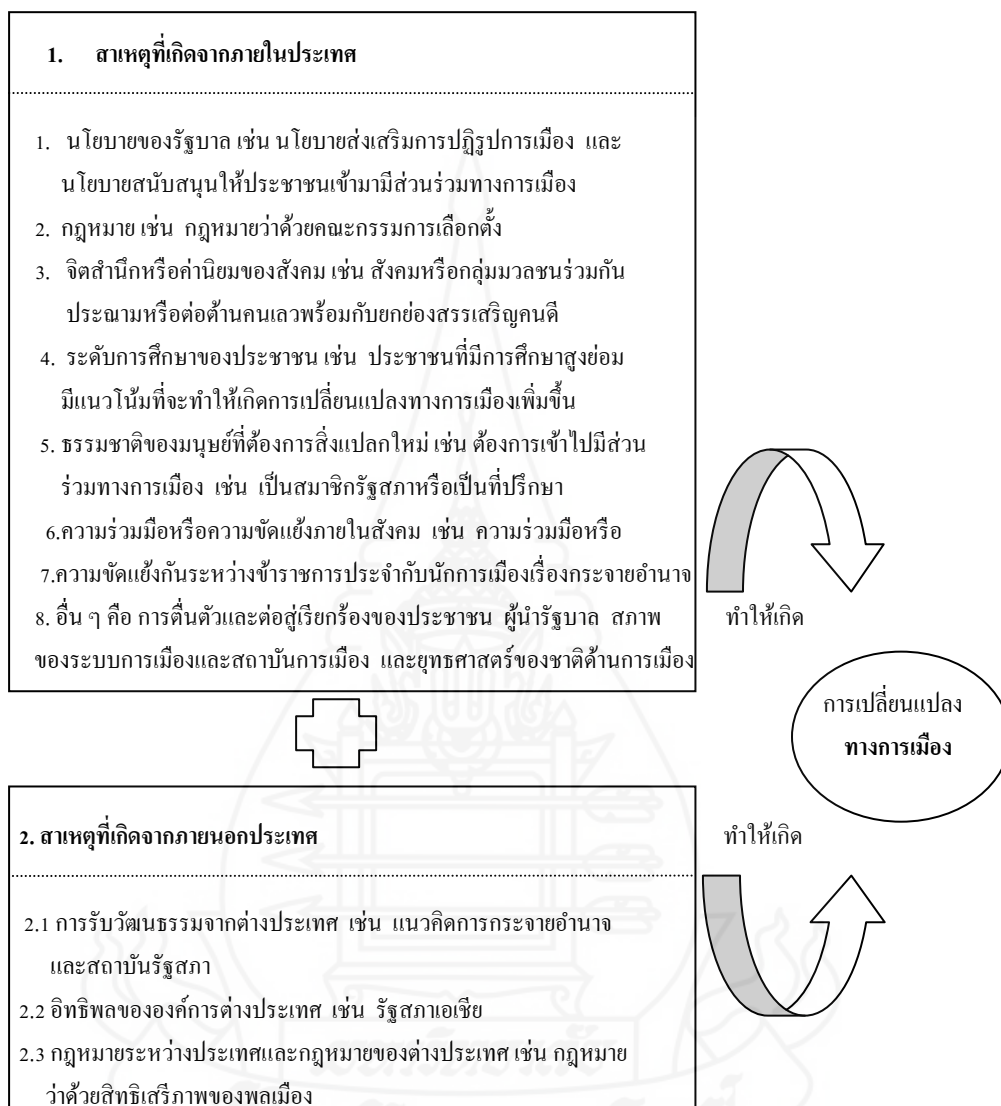
1. การรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศ กระแสหรือแนวคิดทางการเมืองเป็นสาเหตุด้านจิตใจหรือเป็นเรื่องของความคิด ความรู้สึก ความนิยม และความชอบของประชาชน ภายในประเทศที่มีต่อประชาธิปไตย การกระจายอำนาจมีส่วนร่วม และการควบคุมตรวจสอบของต่างประเทศ เป็นต้น กระแสหรือแนวคิดดังกล่าวผ่านเข้ามาสู่ประเทศได้หลายทาง เช่น ทางนักวิชาการ หนังสือ สื่อมวลชน และอินเทอร์เน็ต ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในประเทศ

พร้อมกันนั้นการรับ หรือนำเข้ารูปแบบองค์กร หรือสถาบันทางการเมืองจากต่างประเทศ เช่น สถาบันรัฐสภา ศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครอง หรือแม้กระทั่งตัวอย่างที่ประชาชนในต่างประเทศได้ร้องเรียนหรือเรียกร้องให้ดำเนินคดีผู้นำประเทศที่ประพฤติมิชอบ เช่น ผู้นำของสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ในระหว่างปี พ.ศ.2543- 2544 แล้วนำมาประยุกต์ใช้ภายในประเทศก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเช่นกัน

2. อิทธิพลขององค์กรต่างประเทศ เช่น รัฐสภาเอเชีย (Asian Parliament) สหภาพรัฐสภาระหว่างประเทศ (Inter-Parliamentary Union: IPU) และสหภาพประชาธิปไตยระหว่างประเทศ (the International Democrat Union: IDU) องค์กรต่อต้านการใช้อำนาจเผด็จการ องค์กรสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ตลอดจนองค์กร ที่ทำหน้าที่ปกป้องคุ้มครอง สิทธิเสรีภาพของประชาชนในต่างประเทศซึ่งหลายประเทศรวมทั้งไทย ได้ศึกษาและนำมาเป็นแบบอย่างเป็นสาเหตุจากภายนอกประเทศที่มีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองขึ้นภายในประเทศ

3. กฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายของต่างประเทศ เช่น กฎหมายว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ ของพลเมืองกฎหมายว่าด้วยการกระจายอำนาจ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง ของต่างประเทศ รวมตลอดทั้งรัฐธรรมนูญ ของต่างประเทศที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับ สิทธิ เสรีภาพของประชาชนซึ่งประเทศไทยนำมาเป็นแบบอย่าง กฎหมายดังกล่าวเป็นสาเหตุหนึ่งที่มีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองขึ้นภายในประเทศ

สามารถสรุปสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง แบ่งเป็นสาเหตุที่เกิดจากภายในประเทศ และ สาเหตุที่เกิดจากภายนอกประเทศ ได้ดังนี้

ภาพที่ 2.7 สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง แบ่งเป็นสาเหตุที่เกิดจากภายในประเทศ และ สาเหตุที่เกิดจากภายนอกประเทศ

ที่มา : วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2545: 368)

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2551 : 375) แนวทางในความหมายที่ครอบคลุมลักษณะการเปลี่ยนแปลงรวมทั้งลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมืองไทย ดังนี้

1) แนวทางการเปลี่ยนแปลง หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นประโยชน์ ต่อประเทศชาติและประชาชนโดยรวม หรือสอดคล้อง กับสภาพของประเทศไทยหรือไม่ ถ้าเป็นประโยชน์และสอดคล้องเรียกว่า แนวทางบวก ถ้าตรงกันข้ามเรียกว่า แนวทางลบ

2) ลักษณะการเปลี่ยนแปลง แบ่งเป็นลักษณะที่ไม่รุนแรงและลักษณะรุนแรง ลักษณะไม่รุนแรงนั้น หมายถึง สันติวิธี หรือค่อยเป็นค่อยไป เช่น การเรียกร้องผ่านทางสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่ภายในประเทศ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หรือผ่านทางอินเทอร์เน็ต เช่น อีเมล (E-mail) การประท้วง การเดินขบวน การนัดหยุดงานภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย การอดอาหาร หรือการปฏิรูป เป็นต้น โดยทั่วไป สังคมจะไม่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแบบที่เรียกว่า เปลี่ยนแปลงอย่างหน้ามือเป็นหลังมือ หากการเปลี่ยนแปลงนั้น จะมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์โดยทั่วไป หรือเกิดกับกลุ่มคนบางกลุ่มในระดับล่าง เช่น การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ หรือความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญกับผู้เยาว์ และถ้าความสัมพันธ์โดยทั่วไปในระดับล่างนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ เป็นระยะเวลาอันยาวนานอาจมีผลทำให้ความสัมพันธ์ที่เป็นแบบแผนหรือความสัมพันธ์ระดับโครงสร้างของสังคมเปลี่ยนไปได้ เช่นนี้ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงในระดับสถาบัน ส่วนลักษณะรุนแรง หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วหรือรุนแรง เช่น การปฏิวัติ รัฐประหารการก่อความวุ่นวาย หรือการจลาจล ตัวอย่างเช่น การยึดอำนาจการปกครอง ปิดถนน ทำลาย หรือเผาทรัพย์สินหรือสถานที่ราชการ เป็นต้น

สามารถสรุปออกมาเป็น แนวทางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง จำแนกตามสาเหตุที่เกิดจากภายในประเทศ และภายนอกประเทศ ได้ดังนี้

ตารางที่ 2.2 แนวทางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองจำแนกตามสาเหตุที่เกิดจากภายในประเทศ และภายนอกประเทศ

สาเหตุที่ทำให้เกิด		แนวทางการเปลี่ยนแปลงทาง			
		สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง			
การเปลี่ยนแปลง		แนวทาง		ลักษณะ	
		บวก	ลบ	ไม่รุนแรง	รุนแรง
ทางสังคม	วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง				
สาเหตุที่เกิดจากภายในประเทศ	1. นโยบายของรัฐบาล	✓	✓	✓	
	2. กฎหมาย	✓	✓	✓	
	3. จิตสำนึกหรือค่านิยมของสังคม	✓	✓	✓	
	4. ระดับการศึกษาของประชาชน	✓	✓	✓	
	5. ธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องการสิ่งแปลกใหม่	✓	✓	✓	
	6. ความร่วมมือหรือความขัดแย้งภายในสังคม		✓		✓
	7. อื่น ๆ คือ การเพิ่มของประชากร การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติ และ ยุทธศาสตร์แห่งชาติ	✓	✓	✓	
สาเหตุที่เกิดจากภายนอกประเทศ	1. การรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศ	✓	✓	✓	
	2. อิทธิพลขององค์การต่างประเทศ	✓	✓	✓	
	3. กฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายของต่างประเทศ	✓	✓	✓	

ที่มา : วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2545: 375)

11. แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง

11.1 ความหมายของ คำว่า “วัฒนธรรม” สามารถอธิบาย ดังนี้

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (พุทธศักราช 2511: 33) อธิบาย “วัฒนธรรม” ตาม รากศัพท์ “วัฒนธรรม” มาจากภาษาบาลี หมายถึง “ความเจริญ ความงอกงาม ” และ “ ธรรม”

กาเบรียล เอ อัลมอนด์ (Gabriel A. Almond) อธิบายว่า วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นแบบแผนของทัศนคติ และความเชื่อของบุคคลที่มีต่อระบบการเมือง ต่อส่วน ต่าง ๆ หรือต่อระบบย่อยของระบบการเมือง และต่อบทบาททางการเมืองของตน ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ ความโน้มเอียงในการรับรู้ (Cognitive Orientation) หมายถึง ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมือง ความโน้มเอียงในเชิงสร้างความรู้สึกรู้สึกผูกพัน (Affective orientation) หมายถึง ความรู้สึกผูกพันและความรู้สึกมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียกับระบบการเมือง และความโน้มเอียงในเชิงประเมินคุณค่า (Evaluative orientation) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์และประเมินเพื่อตัดสินใจและแสดงความคิดเห็นตลอดจนมีบทบาททางการเมือง (Gabriel A. Almond อ้างถึงใน วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน 2550: 7)

ลูเซียนพาย และ ซิดนีย์ เวอร์บา (Lucian Pye & Sidney Verba) อธิบายว่า วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นเรื่องของทัศนคติ ความเชื่อ และสภาวะแห่งจิตใจ ซึ่งมีส่วนส่งเสริมให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยที่จะนำมาใช้กำหนดพฤติกรรมทางการเมืองและควบคุมให้บุคคลยอมรับในกติกาสังคม (Lucian Pye & Sidney Verba อ้างถึงใน วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน 2550: 8)

วิลเลียม ที.บลูม (William T. Bluhm) อธิบายว่า วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมทั่วไปของสังคม โดยเฉพาะเกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง ส่วนประกอบอันสำคัญของวัฒนธรรมทางการเมือง ได้แก่ ค่านิยม ความเชื่อ ทัศนคติ รวมทั้งให้การสนับสนุนโดยทั่วไปจากสมาชิกภายในระบบการเมือง (William T. Bluhm อ้างถึงใน วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน 2550: 8)

มิลตัน ยิงเกอร์ (Milton yinger) หมายถึง ทัศนคติ และอบรมที่บุคคลแต่ละคนจะได้รับจากระบบการเมืองนั้น ซึ่งประกอบด้วยความรู้สึก และค่านิยม ต่อระบบการเมืองและการประเมินค่าต่อเหตุการณ์ทางการเมือง (Milton yinger ; วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ 2546: 401)

แกเบรียล เอ.อัลมอนด์ และ ซิดนีย์ เวอร์บา Gabriel A.Almond and Sidney Verba กล่าวว่า วัฒนธรรมทางการเมือง คือ การรับรู้ทางการเมืองและทัศนคติที่บุคคลนั้นมีต่อ

ระบบการเมือง และส่วนต่างๆ ของระบบการเมือง (Gabriel A.Almond and Sidney Verba อ้างถึงใน วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ 2546: 401)

ลูเซียน พาย (Lucian W.Pye) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมทางการเมือง ได้แก่ แบบแผนของทัศนคติและความเชื่อ สภาวะทางอารมณ์ ความรู้ ซึ่งเป็นสิ่งที่สั่งการ และมีความหมายถึง กระบวนการทางการเมือง และเป็นแนวทางของพฤติกรรมของระบบการเมืองนั้น ๆ วัฒนธรรมทางการเมืองมีส่วนประกอบทั้งอุดมคติทางการเมือง และปทัสถานในการดำเนินการของระบบการเมืองเหมือนกัน ตลอดจนการมีความเห็นพ้องต้องกัน จากการได้รับประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์อย่างเดียวกัน (Lucian W.Pye อ้างถึงใน วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ 2546: 401)

เจอร์ลส์ บี.มัซฮิม (Jarol B. Manhiem) อธิบายว่า วัฒนธรรมทางการเมือง หมายถึงแบบแผนทัศนคติและความเชื่อร่วมกันที่เกี่ยวกับเป้าหมายบนพื้นฐานทางการเมือง ที่คนมีต่อระบบและส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมือง ตลอดจนทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทของตนเองที่มีในระบบการเมือง ดังนี้ วัฒนธรรมทางการเมืองของชนชาติๆ หนึ่ง คือ ลักษณะทัศนคติของความโน้มเอียงในรูแบบต่างๆ ของสมาชิกในสังคม ที่มีต่อระบบส่วนต่าง ๆ หรือกิจกรรมทางการเมืองซึ่งมีอยู่โดยทั่ว ๆ ไป ในชาตินั้น ๆ (Jarol B. Manhiem อ้างถึงใน วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ 2546: 401)

ซิดนีย์ เวอร์บา (Sidney Verba) ได้ให้ความเห็นว่า วัฒนธรรมทางการเมือง หมายถึง ระบบความเชื่อเกี่ยวกับแบบแผนของกิจกรรมทางการเมืองและสถาบันทางการเมือง โดยไม่ได้หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ทางการเมืองที่เกิดขึ้นทั้งหมด แต่ หมายถึงสิ่งที่ประชาชนเชื่อในส่วนที่เกิดขึ้น ความเชื่อเหล่านี้อาจมีหลายลักษณะ เป็นความเชื่อในแง่ประจักษ์ในวิถีชีวิตที่เป็นจริงในทางการเมืองหรืออาจเป็นความเชื่อในเป้าหมายหรือค่านิยมซึ่งควรจะเข้ามาใช้ปฏิบัติก็เป็นได้ (Sidney Verba อ้างถึงใน วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ 2546: 401)

ทอร์คอตต์ เฟอร์สัน (Talcott Parsons) ได้อธิบายวัฒนธรรมทางการเมืองไว้ว่า วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นการอบรมกล่อมเกลามีต่อส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมือง การอบรมกล่อมเกล่า จะเป็นช่องทางนำไปสู่การแสดงออกทางการเมืองและการอบรมจะถูกกำหนด โดยขนบธรรมเนียม ประสบการณ์แรงจูงใจ ระเบียบทางสังคม และสัญลักษณ์ต่าง ๆ (Talcott Parsons, : อ้างถึงใน วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ 2546: 401)

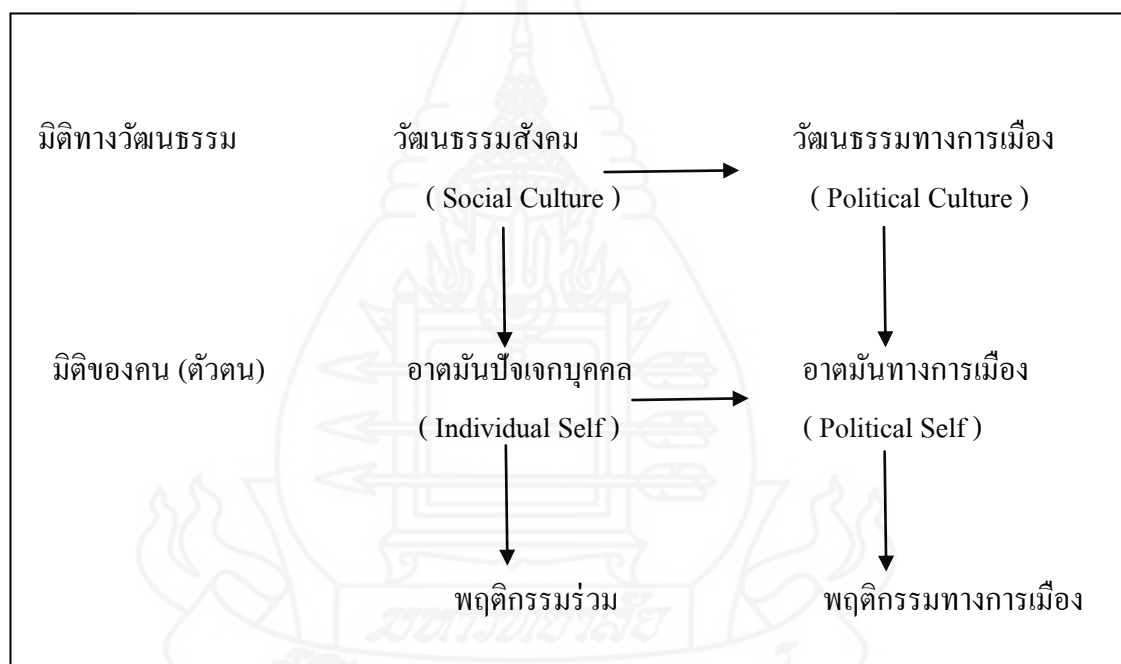
วอเตอร์ เอ.โรเซนบาน (Walter A.Rosenbaum) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมทางการเมืองไว้ 2 แนวทาง ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับที่ต้องการศึกษา โดยประการแรกในระดับ “ปัจเจกบุคคล” มุ่งศึกษาในเชิงจิตวิทยา ขึ้นพื้นฐานว่าบุคคลมีความรู้สึกโน้มเอียงต่อองค์ประกอบสำคัญของระบบการเมืองในแนวใด กล่าวคือ บุคคล “รู้สึก” และ “คิด “อย่างไรกับสัญลักษณ์ สถาบัน และการปกครอง ซึ่งเป็นแบบแผนทางการเมือง ส่วนวัฒนธรรมทางการเมืองอีกระดับหนึ่งคือ

แนวคิดในระบบว่าประชาชนในสังคมประเมินค่าสถาบันทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างไร ประเมินนี้เกิดจากการสะสมบรรดาความโน้มเอียงของประชาชน (Walter A.Rosenbaum ; อ้างถึงใน วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ 2546: 401)

วัฒนธรรมทางการเมือง หากจะศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของคนในสังคมใด หากจะให้ได้ภาพที่ชัดเจนและเที่ยงตรงจะต้องอาศัยรากฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของคนในสังคมนั้นเป็นเกณฑ์ (สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ 2538: 251)

11.2 แนวคิดมิติทางวัฒนธรรม

สามารถสรุปแนวคิดมิติทางด้านวัฒนธรรมที่ส่งผลออกมาเป็นพฤติกรรมทางการเมือง ได้ดังนี้

ภาพที่ 2.8 มิติทางวัฒนธรรม

ที่มา : ลิขิต วีระเวทิน(2548) เอกสารบรรยายวัฒนธรรมทางการเมืองกับนักศึกษาปริญญาเอก มหาวิทยาลัยเกริก เมื่อวันที่ 13 พ.ย.2548

11.3 รูปแบบวัฒนธรรมทางการเมือง

อัลมอนด์ และ เวอร์บา (Gabriel A. Almond & Sidney Verba อ้างถึงใน สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ 2538 : 260) แบ่งวัฒนธรรมทางการเมือง 3 ประเภท ดังนี้

1) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ (The Parochial Political Culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองแบบหนึ่งของบุคคลที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองเลย ไม่มีการรับรู้ ไม่มีความเห็น และไม่ใส่ใจระบบการเมือง ไม่คิดว่าตนเองมีความจำเป็นต้องมีส่วนร่วมทางการเมือง ลักษณะวัฒนธรรมการเมืองแบบคับแคบจะพบได้ในกลุ่มคนที่ยากจน และไร้การศึกษา เป็นกลุ่มคนที่ขาดโอกาสในการรับรู้และเข้าใจบทบาทของตนต่อระบบการเมือง

2) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า (The Subjective Political Culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจต่อระบบการเมืองโดยทั่วไป แต่ไม่สนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองในทุกกระบวนการ และไม่มีความรู้สึกว่าตนเองมีความหมายหรืออิทธิพลต่อระบบการเมือง บุคคลเหล่านี้จะยอมรับอำนาจรัฐ เชื่อฟัง และปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐโดยุษยวิถี ลักษณะวัฒนธรรมแบบไพร่ฟ้าจะพบได้ในกลุ่มคนชั้นกลาง เป็นกลุ่มคนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองโดยทั่วไป แต่มีความเชื่อว่าอำนาจรัฐเป็นของผู้ปกครองประชาชนทั่วไปควรมีหน้าที่เชื่อฟัง และปฏิบัติตามกฎหมายเท่านั้น

3) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (The Participant Political Culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองเป็นอย่างดี เห็นคุณค่าและความสำคัญในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้เพื่อควบคุม กำกับ และตรวจสอบให้ผู้ปกครองทำการปกครองเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชน ลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม จะพบเห็นได้ในชนชั้นกลางส่วนใหญ่ ของประเทศอุตสาหกรรมหรือประเทศที่พัฒนาแล้ว ทั้งนี้เพราะประชาชนส่วนใหญ่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริง

อย่างไรก็ตาม Almond และ Verba ซึ่งให้เห็นในสังคมต่าง ๆ ประชาชนทั้งประเทศมีวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นแบบหนึ่งแบบใด โดยเฉพาะ ทั้งนี้เพราะประชาชนในสังคมต่าง ๆ มักมีความแตกต่างกันในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจะมีผลต่อความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของบุคคลเหล่านี้ด้วย Almond และ Verba สรุปว่าในสังคมต่าง ๆ ประชาชนจะมีลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบผสมผสาน ได้แก่

1) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบผสมไพร่ฟ้า (The Parochial Subject Political Culture) เป็นแบบที่ประชาชนส่วนใหญ่ยอมรับอำนาจของผู้นำ (เผ่า, หมู่บ้าน, เจ้าของที่ดิน) แต่ประชาชนได้พัฒนาความจงรักภักดีไปสู่ระบบการเมืองที่มีขอบเขตกว้างขวางกว่าหมู่บ้านและเจ้าของที่ดิน โดยยอมรับอำนาจของรัฐบาลกลางให้อยู่เหนือกว่า แต่ประชาชนก็ยังไม่สนใจเรียกร้องสิทธิทางการเมือง หรือแม้ได้รับสิทธิ์ก็ยังไม่สนใจ รวมถึงไม่คิดว่าตนจะมีบทบาทหรืออิทธิพลต่อระบบการเมือง กล่าวคือ ประชาชนยังมีความเป็นอยู่แบบดั้งเดิม แต่ไม่ยอมรับอำนาจเด็ดขาดของหัวหน้าเผ่าอย่างเคร่งครัด แต่หันมายอมรับระเบียบกฎหมายของรัฐบาลกลาง

2) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมแบบมีส่วนร่วม (The Subject Participant Political Culture) เป็นแบบที่ประชาชนบางส่วนเริ่มมีความสนใจที่จะเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมือง โดยคิดว่าตนมีบทบาทและมีอิทธิพลที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ จึงเกิดการเรียกร้องสิทธิทางการเมืองขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีประชาชนอีกบางส่วนยังคงเมินเฉยและไม่สนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง ในรูปแบบนี้ในระยะแรกอาจทำให้ระบบการเมืองไม่มั่นคง แต่หากดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องจะมีอิทธิพลให้กลุ่มคนมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าหรือแบบอำนาจนิยมเปลี่ยนท่าทีและทัศนคติหันมาสนใจเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในที่สุด

3) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบดั้งเดิมจำกัดวงแคบผสมการมีส่วนร่วม (The Parochial Participant Political Culture) เป็นรูปแบบที่เกิดอยู่ในประเทศเกิดใหม่ และเป็นปัญหาในการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมือง กล่าวคือ ประชาชนในประเทศเหล่านี้ส่วนมากจะมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ แต่ถูกปลุกเร้าในเรื่องผลประโยชน์ทางเชื้อชาติ ศาสนา ทำให้เกิดความสนใจที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อคุ้มครองประโยชน์เฉพาะกลุ่มตน การพยายามเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อรักษาประโยชน์ของกลุ่มตนอาจนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมืองโดยกลุ่มชนหนึ่งอาจมีแนวคิดเอนเอียงไปทางอำนาจนิยม ในขณะที่อีกกลุ่มหนึ่งอาจเอนเอียงไปทางประชาธิปไตย ลักษณะความขัดแย้งนี้ทำให้โครงสร้างทางการเมืองไม่อิงอยู่กับรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

วัฒนธรรมทางการเมือง เป็นเรื่อง ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม และความรู้สึกที่ประชาชนมีต่อการเมือง ซึ่งมีส่วนกำหนดพฤติกรรมทางการเมือง (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน 2541 : 148)

รูปแบบของวัฒนธรรมทางการเมือง ของ อัลมอนด์ และ เวอร์บา (Gabriel A. Almond and Sidney Verba อ้างถึงใน วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน 2541 : 152) แบ่งวัฒนธรรมทางการเมืองที่เป็นตัวแบบเชิงอุดมคติ (Ideal type) โดยใช้ปัจจัยเกี่ยวกับความสำนึกทางการเมือง และการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไว้ดังนี้

1) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบดั้งเดิมจำกัดวงแคบ (Parochial Political Culture) หมายถึง วัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ไม่รับรู้การปฏิบัติงานขององค์กรทางการเมือง และไม่คิดว่าตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองเช่นนี้แสดงว่า ประชาชนมีความสำนึกทางการเมืองต่ำและขาดการมีส่วนร่วมทางการเมือง มักปรากฏในสังคมที่ล้าหลังหรือสังคมแบบจารีตประเพณี เช่น ในสังคมชนเผ่าในแอฟริกาที่มีลักษณะการปกครองที่เรียบง่าย เป็นต้น

2) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า (Subjective Political Culture) หมายถึง วัฒนธรรมทางการเมือง ของบุคคลที่ยอมรับในอำนาจของรัฐบาล มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

การเมืองและระบบการเมืองโดยทั่วไป แต่ไม่สนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ว่าในระดับใด มักปรากฏในสังคมที่มีการพัฒนาก้าวหน้ากว่าสังคมในแบบแรก

3) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (Participant Political Culture) หมายถึง วัฒนธรรมทางการเมือง ของบุคคลที่สนใจการเมือง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกับระบบการเมืองในทุก ๆ ด้าน มีจิตสำนึกทางการเมืองสูง โดยมีความรู้สึกผูกพันต่อระบบการเมือง มีความสนใจ ลักษณะที่มีความกระตือรือร้นสนใจ รับรู้ขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ของระบบการเมืองรู้ถึงบทบาทของตนเองและสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม โดยอย่างน้อยเข้าไปใช้สิทธิการเลือกตั้ง มักปรากฏในสังคมที่มีระดับการพัฒนาทางการเมืองสูง

แต่ในความเป็นจริง ระบบการเมืองทุกระบบการเมืองต่างก็มีลักษณะของความล่าช้าและความเป็นทันสมัยปนกันไป ดังนั้น วัฒนธรรมทางการเมืองในสังคมต่างๆ ปัจจุบันจึงมีลักษณะผสมผสาน (Mixed type) ซึ่งแอลมอนด์ และเวอร์บา ได้เสนอไว้ 3 ประเภท คือ

1) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบดั้งเดิมจำกัดวงแคบผสมไพร่ฟ้า (Parochial subject political Culture) มักปรากฏในสังคมที่มีการพัฒนาช้ากว่าเดิม โดยสังคมนั้นมีรัฐบาลกลางเกิดขึ้นแทนที่ระบบสังคมชนเผ่า และประชาชนได้หันมายอมรับอำนาจของรัฐบาลโดยคุณูปภาพ แต่ประชาชนยังไม่ใจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

2) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมการมีส่วนร่วม (Subject participant political culture) มักปรากฏในสังคมที่กำลังพัฒนาทั้งหลายโดยประชาชนบางกลุ่มซึ่งเป็นส่วนน้อยสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ในขณะที่คนส่วนใหญ่ไม่สนใจการเมืองเลย โดยมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าแฝงอยู่ ดังเช่น วัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทย เป็นต้น

3) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบดั้งเดิมจำกัดวงแคบผสมการมีส่วนร่วม (Parochial participant political culture) มักปรากฏในสังคมที่ประกอบด้วยหลายเชื้อชาติหรือหลายชนเผ่า ซึ่งแต่ละเชื้อชาติ/ชนเผ่า ต่างก็มีความผูกพันกันอย่างแน่นแฟ้น จึงต้องการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของเชื้อชาติหรือเผ่าของตน วัฒนธรรมทางการเมืองเช่นนี้สามารถพบเห็นได้ใน พม่า มาเลเซีย สิงคโปร์ เป็นต้น

วัฒนธรรมทางการเมือง หมายถึง แบบแผนการดำเนินชีวิตทางการเมืองของประชาชน ที่มีทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ความศรัทธา และความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองของประชาชน ที่มีคุณค่าเป็นที่ยอมรับอย่างประจักษ์ และผลกระทบต่อกิจกรรมต่างๆ ทางการเมือง ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อระบบการเมือง นั้น ๆ และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ขึ้นอยู่กับความยินยอมของประชาชน วัฒนธรรมจึงเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมือง (วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ 2546 : 396)

11.4 ประเภทของวัฒนธรรมทางการเมือง

อัลมอนด์ และ เวอร์บา (Gabriel A. Almond & Sidney Verba อ้างถึงใน วรรณกรรม กาญจนสุวรรณ 2546 : 152) แบ่งวัฒนธรรมทางการเมือง 3 ประเภท ดังนี้

1) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ (Parochial Political Culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมการเมืองดั้งเดิมที่ยังไม่มีการกำหนดบทบาททางการเมืองให้กับใคร ไม่มีรัฐธรรมนูญ และไม่มี ความผูกพันระหว่างประชาชนกับระบอบการเมือง ดังนั้นประชาชนจึงไม่มีความคิดที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง รวมทั้งไม่ได้ตั้งความหวังหรือตั้งข้อเรียกร้องจากระบบการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบนี้มักปรากฏในสังคมจารีตประเพณีแบบดั้งเดิมหรือชนเผ่า ที่มีมีการปกครองอย่างง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อน เช่น กลุ่มคนในชนบทที่ห่างไกล เงาะป่าซาไก กลุ่มผีตองเหลือง เป็นต้น

2) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า (Subjective Political Culture) เป็นวัฒนธรรมที่สมาชิกของสังคมตระหนักในความรู้ ความเข้าใจ ในระบบการเมืองโดยทั่ว ๆ ไป ระดับหนึ่ง บางเรื่องเน้นการยอมรับอำนาจรัฐ เคารพเชื่อฟัง และปฏิบัติตามกฎหมาย แต่ไม่กล้าแสดงออก ไม่เรียกร้อง ไม่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะถือว่าการเมืองเป็นเรื่องของผู้ที่มีอำนาจหรือบารมี ประชาชนเป็นผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งหรือนโยบายเท่านั้น พบเห็นได้ว่ามีลักษณะใกล้เคียงกับวิถีชีวิตของคนไทยอย่างมาก

3) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (Participant Political Culture) คือวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมที่ประชาชน มีความรู้ความเข้าใจ มีความผูกพันต่อระบบการเมือง จะเรียกร้องหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ระบบการเมืองเสนอข้อเรียกร้อง ซึ่งประชาชนจะมีความรู้สึกว่าเขาสามารถที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ กล่าวคือ ประชาชนมีความตื่นตัว มีจิตสำนึกทางการเมืองและมีความรับผิดชอบทางการเมืองนั่นเอง

กล่าวคือ Almond และ Verba ให้ความสำคัญกับบุคคลหรือประชาชนที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมืองว่ามีคุณภาพในเรื่องของความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก ความรู้สึกต่าง ที่มีต่อระบบการเมือง อย่างไร การจำแนกประเภทวัฒนธรรมทางการเมืองแบ่งเป็น 3 ประเภท ไม่ได้หมายความว่าในสังคมหนึ่ง ๆ จะมีวัฒนธรรมทางการเมืองประเภทเดียวเท่านั้น อาจจะมีวัฒนธรรมทางการเมือง ทั้ง 3 ประเภท ผสมผสานกันอยู่ในสังคมในระดับที่แตกต่างกันไปได้ ด้วยเหตุนี้ Almond และ Verba จึงแบ่งประเภทวัฒนธรรมทางการเมืองที่มีลักษณะผสม อีก 3 แบบ คือ

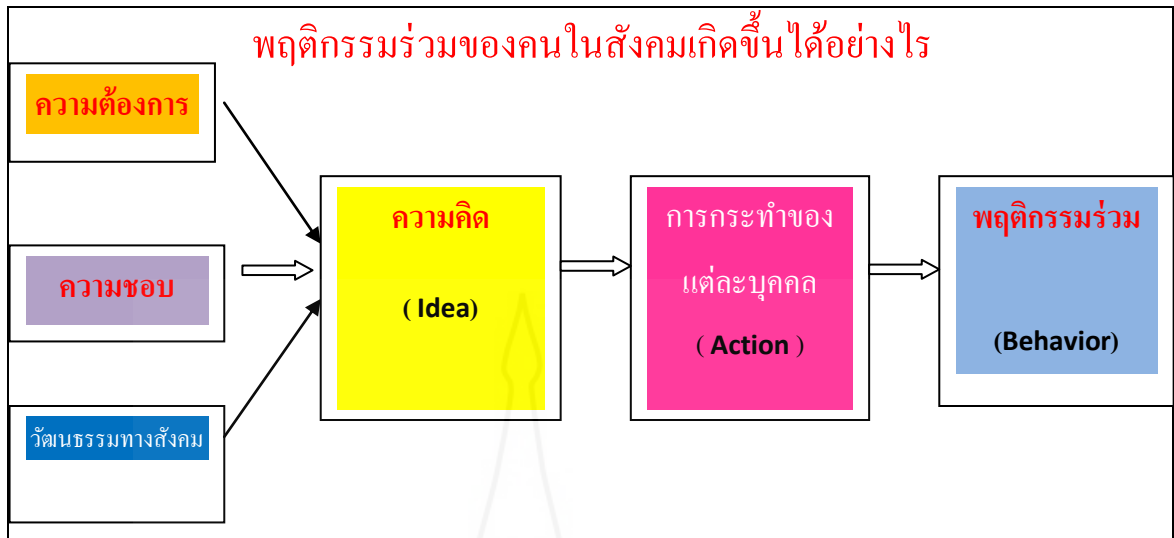
1) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบผสมไพร่ฟ้า (Parochial subject political culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่คนส่วนใหญ่ ไม่ได้ยอมรับในอำนาจดั้งเดิม เช่น อำนาจหัวหน้าเผ่าหรือเจ้าของที่ดินต่อไป แต่จะให้ความกตัญญูต่อระบบการเมืองที่ซับซ้อนกว่าเดิม กล่าวคือ

จะยอมรับอำนาจของรัฐบาลกลางแทนที่จะยอมรับอำนาจของหัวหน้าเผ่า แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังไม่สนใจที่จะเรียกร้องสิทธิทางการเมืองหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง

2) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมแบบมีส่วนร่วม (Subject participant political culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่สมาชิกบางส่วนของสังคมเริ่มมีความสนใจต้องการที่จะเข้าร่วมส่วนร่วมทางการเมือง แต่มีสมาชิกบางส่วนที่ไม่กระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมและยังยอมรับอำนาจรัฐโดยปราศจากเงื่อนไข วัฒนธรรมทางการเมืองที่ผสมกันในลักษณะนี้อาจทำให้ระบบการเมืองไม่มั่นคง เนื่องจากกลุ่มที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมมักเป็นหมู่มุคนส่วนน้อยในสังคม จึงมักถูกบีบคั้นและทำให้ออกจากวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าของคนหมู่มากได้ อาทิ ในระยะแรกของการนำรูปแบบประชาธิปไตย มาใช้ระบบการเมืองที่มีวัฒนธรรมแบบไพร่ฟ้า เน้นอำนาจนิยมเป็นใหญ่ แต่ในระยะยาว ถ้ามีการสร้างสรรค์องค์กรหรือสถาบันต่างๆ ขึ้นมารองรับรัฐ เช่น พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น ทำให้วัฒนธรรมทางการเมืองสองแบบนี้มีอยู่ควบคู่กันไปเป็นเวลานานพอสมควร โดยที่ระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยมีความต่อเนื่องยาวนาน วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมอาจมีอิทธิพลทำให้ผู้ที่มีความโน้มเอียงไปในทางอำนาจนิยมเปลี่ยนท่าทีและทัศนคติได้

3) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบดั้งเดิมจำกัดวงแคบผสมการมีส่วนร่วม (Parochial participant political culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่ประชาชนส่วนใหญ่ในสังคมมีความจงรักภักดีอย่างแน่นแฟ้นต่อกลุ่มของตนเป็นลำดับแรก และมีทัศนคติต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ในทางที่จะแสวงหาผลประโยชน์เฉพาะเชื้อชาติ เฉพาะกลุ่ม ไม่มีการประนีประนอมระหว่างกลุ่มที่แตกต่าง ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมได้

สรุปพฤติกรรมเกิดจากปัจจัยในตัวบุคคล(ความต้องการ/ความชอบ) และปัจจัยวัฒนธรรมสังคม วัฒนธรรมสังคมทำให้คนมีพฤติกรรม โดยไม่ทันรู้ตัว และไม่ถามว่าเหตุผลว่าทำไมไปทำไม พฤติกรรมของคนจำนวนมาก ๆ คือเอกลักษณ์ของชุมชนหรือวัฒนธรรม ออกมาเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 2.9 ปัจจัยทางวัฒนธรรมของสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของคนในสังคม
ที่มา : ลิขิต ชีรเวทิน (2548) เอกสารบรรยายนักศึกษาปริญญาเอกเรื่องวัฒนธรรมทางการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก เมื่อวันที่ 6 พ.ย.2548

พลศักดิ์ จิรไกรศิริ (2551: 166) วัฒนธรรมทางการเมือง เป็นเรื่องของการศึกษาเกี่ยวกับแบบแผน ของความรู้สึก ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม แนวคิดและพฤติกรรมที่บุคคลในสังคมต่าง ๆ มีต่อระบบการเมืองและต่อส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมืองแบบแผนนี้เป็นความโน้มเอียงทางการเมืองของแต่ละบุคคลในฐานะที่เป็นสมาชิกของระบบการเมืองใน 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ความโน้มเอียงเกี่ยวกับการรับรู้ (Cognitive Orientation) เป็นความรู้ ความเข้าใจ และความเชื่อที่มีต่อระบบการเมืองและส่วนต่างๆ ของระบบการเมือง

2. ความโน้มเอียงเกี่ยวกับความรู้สึก (Affective Orientation) เป็นความรู้สึกที่มีต่อส่วนต่างๆ ของระบบการเมืองและองค์การทางการเมือง

3. ความโน้มเอียงเกี่ยวกับการประเมินค่า (Evaluative Orientation) เป็นการตัดสินใจ และการให้ความเห็นต่างๆ ต่อกิจกรรมทางการเมืองและปรากฏการณ์ทางการเมือง

ความโน้มเอียงทางการเมืองสามารถจำแนก เป็นวัฒนธรรมทางการเมือง 3 แบบ

1. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ (Parochial Political Culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองแบบที่ประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจในระบบการเมือง ไม่รับรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสถาบันทางการเมืองรวมทั้งไม่คิดว่าจะมีส่วนร่วมทางการเมือง

2. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า (Subject Political Culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมือง แบบที่ประชาชนยอมรับอำนาจของรัฐบาลมีความรู้ความเข้าใจและ

ความรู้สึกเกี่ยวกับระบบการเมืองโดยทั่ว ๆ ไปแต่ไม่สนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกระบวนการทางการเมือง

3. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (Participant Political Culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองแบบที่ประชาชนเข้าใจในระบบการเมืองโดยทั่วไป มีการรับรู้ต่อโครงสร้างทางการเมืองและการบริหาร ตลอดจนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง

11.5 แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบของวัฒนธรรมทางการเมืองไทยต่อระบบการเมืองไทย
(พลศักดิ์ จิรไกรศิริ 2551: 170)

วิวัฒนาการของระบบการเมืองไทย ตั้งแต่ราชาธิปไตย อำมาตยาธิปไตย และชนาธิปไตย ได้แสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า วัฒนธรรมทางการเมืองไทย มีผลกระทบต่อระบบการเมืองไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากวัฒนธรรมทางการเมืองแบบหนึ่ง ย่อมเหมาะสมกับระบบการเมืองแบบหนึ่งเท่านั้น โดยไม่สามารถเหมาะสม กับระบบการเมืองหลายแบบได้ โดยเฉพาะวัฒนธรรมทางการเมืองของคนในชุมชนเมืองจะมีผลกระทบอย่างสำคัญต่อระบบทางการเมือง เพราะอยู่ใกล้กับศูนย์กลางแห่งอำนาจทางการเมือง

เมื่อชาวสุโขทัยและอยุธยาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบ ย่อมเหมาะสมกับระบบราชาธิปไตย และการพัฒนาประเทศในทุกด้าน ในตอนต้นแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ก็ได้สร้างชนชั้นข้าราชการไทยขึ้นมา ที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า ซึ่งแตกต่างจาก วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบเหมือนคนไทยสมัยก่อนไม่ว่าจะด้วยเหตุผลแห่งการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ หรือการปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน หรือการพัฒนาการศึกษาของชาติ ข้าราชการชนชั้นกลางเหล่านี้ก็ได้เปลี่ยนระบบการเมืองจากราชาธิปไตยเป็นอำมาตยาธิปไตย

ระบบการเมืองแบบอำมาตยาธิปไตยได้ปฏิรูปบ้านเมืองในทุกด้าน เพื่อการพัฒนาประเทศให้ทัดเทียมกับหลายประเทศ จากการพัฒนาทางการศึกษา ได้ทำให้นิสิตนักเรียนรุ่นใหม่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม โดยเฉพาะกลุ่มผู้นำนิสิตนักศึกษาได้แสดงเจตจำนงที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง จนทำให้ระบบการเมืองแบบอำมาตยาธิปไตย ที่ปิดกั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองคงอยู่ไม่ได้ และเปลี่ยนเป็น ระบบการเมืองแบบชนาธิปไตย เป็นระยะแรกแห่งการเปลี่ยนแปลง คนไทยต่างหวังว่าจะเป็นระบบประชาธิปไตย แต่เมื่อการเมืองกลายเป็นธุรกิจอย่างหนึ่งที่ต้องอาศัยเงินในการกระบวนการทางการเมือง ทำให้ระบบประชาธิปไตยไม่อาจเกิดขึ้น แต่เป็นระบบชนาธิปไตย แม้ว่าระบบชนาธิปไตยจะได้อาศัยเงินเป็นปัจจัยทางการเมืองอย่างมาก แต่ระบบนี้ ก็มุ่งการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งทั่วไป จึงได้สร้างคนไทยที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม เพิ่มขึ้นตลอดมา วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมนี้ เป็นพื้นฐานของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จึงหวังได้ว่าโอกาสที่ระบบการเมืองไทย จะเปลี่ยนแปลงจาก

ระบบชนาธิปไตย ไปเป็นแบบประชาธิปไตย มีสูงมากขึ้น โดยเฉพาะการปฏิรูปรัฐธรรมนูญไทยในอนาคต จะสามารถสร้างการเมืองแบบ ประชาธิปไตยขึ้น ได้อย่างแน่นอน และสอดคล้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยในปัจจุบัน

11.6 แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบของวัฒนธรรมทางการเมืองไทยต่อการพัฒนาการเมืองไทยเมืองไทย (พลศักดิ์ จิรไกรศิริ 2551: 171)

การพัฒนาทางการเมืองเป็นกิจกรรมของมนุษย์อย่างหนึ่ง ที่ว่าด้วยการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคม กิจกรรมที่ว่าเป็นทั้งสภาพแวดล้อมที่ผสมผสานกับอุดมการณ์ทางการเมือง และเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองในด้านเนื้อหา วิธีการและวิถีชีวิต การพัฒนาทางการเมืองที่มีลักษณะเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างเกิดกว้าง มีจุดหมายที่จะจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคมอย่างเป็นธรรม เพื่อให้ทุกคนอยู่ดีกินดีมีความสุขสงบตามความหมายในแต่ละสังคม ดังนั้น การพัฒนาทางการเมืองจึงเป็นความสำเร็จที่เพิ่มขึ้นของ ค่านิยมทางวัฒนธรรมทางการเมืองแบบหนึ่ง ๆ แนวความคิดทางการเมืองนี้ มีข้อสังเกตว่า การพัฒนาทางการเมืองเป็นกระบวนการ มิใช่เป็นเป้าหมายกระบวนการนี้มีความเกี่ยวข้องกับค่านิยมทางการเมือง และค่านิยมทางการเมือง มีความเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาทางการเมืองจึงเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมทางการเมือง จากแบบคับแคบไปสู่แบบไพโรฟ้า และจากแบบไพโรฟ้า ไปสู่แบบการมีส่วนร่วม ในขณะที่เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาทางวัฒนธรรมทางการเมือง ก็ได้ก่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาทางการเมือง จากระบบการเมืองแบบอำนาจนิยมไปสู่แบบประชาธิปไตย

11.7 แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบของวัฒนธรรมทางการเมืองไทย ต่อวิถีชีวิตทางการเมืองของคนไทย (พลศักดิ์ จิรไกรศิริ 2551: 173)

วิวัฒนาการของวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นเรื่องที่ค่อยเป็นค่อยไป และมีแบบแผนแห่งวิวัฒนาการแน่นอนจากวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ ไปสู่วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบผสมแบบไพโรฟ้า จากวัฒนธรรมทางการเมือง แบบผสมนี้ไปเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพโรฟ้า จากวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพโรฟ้าไปเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพโรฟ้าผสมแบบมีส่วนร่วม และจากวัฒนธรรมทางการเมืองแบบผสมนี้ ไปเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม วิวัฒนาการของวัฒนธรรมทางการเมืองขั้นสุดท้ายนี้ เป็นพื้นฐานของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

เมื่อวัฒนธรรมทางการเมืองไทย มีแนวโน้มที่จะเป็นแบบมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น แสดงว่าวิถีชีวิตทางการเมืองของคนไทยมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ซึ่งตรงกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญปัจจุบัน ที่ต้องการให้ประชาชนไทย เข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ทุกระดับการเลือกตั้ง ยิ่งกว่านั้นการประกอบกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชน

ต้องกระทำประชาพิจารณ์ ทำให้ประชาชนตามท้องถิ่นต่าง ๆ ได้ตื่นตัวทางการเมืองอย่างแท้จริง และสามารถปกป้องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมจากนักการเมืองที่มีนโยบายกระจายอุตสาหกรรมไปทั่วทุกภาคของประเทศ ประกอบกับคนไทยสามารถรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองและราชการอย่างเปิดเผยทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความคึกคักยิ่งขึ้น

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของคนไทยนี้ยังมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของคนไทยด้วย ดังจะเห็นว่าคนไทย ส่วนใหญ่ ต้องการการปกครองแบบประชาธิปไตยมากกว่าแบบอำนาจนิยม มีความอดกลั้น ต่อความหลากหลาย ในพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลอื่น มีความเคารพในสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ทั้งในการพูด การเขียน การแสดงออก การแสดงความคิดเห็น เห็นด้วยกับการใช้เสียงข้างมากในการตัดสินใจของบ้านเมือง สนใจที่จะเข้ามีส่วนร่วม ทางการเมือง ในหลายรูปแบบมากขึ้น และที่สำคัญ คนไทยรู้จักการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและในเชิงสร้างสรรค์มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการใช้อำนาจหน้าที่ และการปฏิบัติงานของทางราชการ ดังจะเห็นได้ จากการทำประชาพิจารณ์ในสถานที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ วิถีชีวิตทางการเมืองของคนไทยเหล่านี้ บังเกิดขึ้นจากจุดของการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยที่ค่อยๆ เคลื่อนตัวจากวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าไปเป็นแบบมีส่วนร่วม โดยเฉพาะคนไทยในชุมชนเมืองจะมีความตื่นตัวที่จะเข้ามีส่วนร่วมในการปกป้องชุมชนของตน เพิ่มขึ้น ตามความเชื่อในเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ว่าไม่มีใครที่จะปกป้องทรัพยากรและภูมิปัญญาของชุมชน ได้ดีเท่ากับคนในชุมชนนั้น ที่ลุกขึ้นต่อสู้อย่างมีจิตสำนึก

สรุปได้ว่า วัฒนธรรมทางการเมือง คือ ความเจริญ ความงอกงาม ในเรื่องของทัศนคติ ความเชื่อ ความศรัทธา ค่านิยม และความรู้สึกที่ประชาชนมีส่วนกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคม แบบแผนการดำเนินชีวิต และความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองที่มีคุณค่าเป็นที่ยอมรับอย่างประจักษ์ และผลกระทบต่อกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมือง ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อระบบการเมืองนั้น ๆ วัฒนธรรมทางการเมือง เป็นการอบรมกล่อมเกลา ไปสู่การแสดงออกทางการเมือง และถูกกำหนดโดยขนบธรรมเนียม ประสพการณ์แรงจูงใจ ระเบียบทางสังคม และสัญลักษณ์ต่าง ๆ และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ขึ้นอยู่กับความยินยอมของประชาชน วัฒนธรรมจึงเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมือง การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมทางการเมืองไทยวิวัฒนาการของวัฒนธรรมทางการเมืองไทยได้ค่อย ๆ ผ่านช่วงระยะเวลาแห่งระบบการเมืองแบบราชาธิปไตย อำมาตยาธิปไตย และชนาธิปไตยในแต่ละช่วงเวลาคนไทย ได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองตามสภาพแวดล้อมทางการเมือง คนไทยในชุมชนเมืองได้รับอิทธิพลจากศูนย์กลางทางการเมือง ในด้านของการพัฒนาทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม การเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมทางการเมืองจึงเกิดขึ้นได้รวดเร็วกว่าคนไทยตามชนบท แม้ว่าจะเปลี่ยนแปลงได้รวดเร็วเพียงใด ก็มีใช้คนไทยใน

ชุมชนเมืองทั้งหมดที่เปลี่ยนแปลง และการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมทางการเมืองก็มีใช้การเปลี่ยนแปลงแบบเบ็ดเสร็จ เป็นต้นว่าเปลี่ยนจากแบบไพร่ฟ้าเป็นแบบมีส่วนร่วม แม้ว่าคนไทยในชุมชนเมืองส่วนใหญ่จะมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม แต่ก็มีส่วนยังคงเป็นแบบไพร่ฟ้า การผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมกับแบบไพร่ฟ้าของคนไทยในชุมชนเมืองเป็นเรื่องธรรมดาทางการเมือง จึงคาดหวังพฤติกรรมทางการเมืองของคนไทยในชุมชนเมืองได้ยาก บางเหตุการณ์ทางการเมืองก็แค่เพียงการรับรู้ข้อมูลทางการเมืองเท่านั้น แต่บางเหตุการณ์ทางการเมืองก็แค่เพียงการรับรู้ข้อมูลทางการเมืองเท่านั้น แต่บางเหตุการณ์ทางการเมืองก็เข้ามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ส่วนคนไทยในชนบทยังมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมผสมผสานกับแบบค้ำแคบ กล่าวคือคนไทยในชนบทสามารถรับฟังข่าวสารข้อมูลทางการเมืองได้รวดเร็ว และมากพอที่จะใช้วิเคราะห์ทางการเมืองได้ แต่เนื่องจากต้องอยู่กับการเกษตรที่ต้องใช้ที่ดินอย่างกว้างขวาง อาศัยธรรมชาติในการเพาะปลูกตามฤดูกาล อยู่กันอย่างกระจัดกระจาย ได้รับผลตอบแทนทางการเมืองต่ำ การมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมผสานกับแบบค้ำแคบ ทำให้สามารถอธิบายได้ว่า ทำไมคนไทยในชนบทจึงให้ความร่วมมือกับราชการไทยได้ดีพอสมควร ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้ง หรือการช่วยเหลือราชการราชการในงานต่างๆ เพราะได้รับข้อมูลข่าวสารจากโทรทัศน์และวิทยุ แต่มิได้กระตือรือร้นที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นอย่างแท้จริง

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมการเมืองของไทยได้เกิดขึ้นอย่างช้า ๆ ตามการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมการเมือง อาจกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมทางการเมืองไทยที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น จะต้องสอดคล้องกับระบบการเมืองไทยที่เปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน และระบบการเมืองไทยที่เกิดขึ้นใหม่ ก็จะนำไปสู่การเปลี่ยนในวัฒนธรรมทางการเมืองไทยอีกต่อหนึ่ง มีแนวโน้มที่จะเป็นไปได้ว่า ระบบการเมืองแบบชนาธิปไตยของไทยในปัจจุบัน สามารถพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมไทยให้ก้าวหน้ารวดเร็วยิ่งขึ้น สภาพแวดล้อมทางการเมืองที่เอื้ออำนวยต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้จะช่วยในการอบรมกล่อมเกลางานการเมือง ให้คนไทยชุมชนเมือง มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น และทำให้คนไทยในชนบทมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า มากยิ่งขึ้นเช่นกัน ทั้งสองส่วนนี้จะเกื้อกูลให้ระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยอย่างเต็มรูปแบบ เกิดขึ้นได้ในประเทศไทยในอนาคต

12. ข้อมูลเขตการปกครอง สภาพการเมือง และที่ตั้งพื้นที่ทั่วไปของจังหวัดพิจิตร

12.1 ความเป็นมา

พิจิตร เมืองพญาสาละวัน ถิ่นกำเนิดนิทานเรื่อง ไกรทอง เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ทางภาคเหนือตอนล่างมีความหมายว่า "เมืองงาม" ตั้งอยู่ระหว่างจังหวัดนครสวรรค์กับจังหวัดพิษณุโลก มีแม่น้ำน่านกับแม่น้ำยมไหลผ่าน ตัวเมืองอุ้มผางแม่น้ำน่าน พิจิตรเป็นเมืองเก่าแก่ ในสมัยสุโขทัยปรากฏในศิลาจารึกหลักที่ 1 ของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช และในศิลาจารึกหลักที่ 8 รัชกาลพระยาสิทธิ เรียกว่า "เมืองสระหลวง" ซึ่งมีสถานะเป็นหัวเมืองเอกของกรุงสุโขทัย ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยาได้เปลี่ยนชื่อเป็น "เมืองโพนบุรี" ซึ่งแปลว่าเมืองในท้องน้ำ

นอกจากนี้เมืองพิจิตรยังเป็นที่ประดิษฐานของพระมหากษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยาพระองค์หนึ่งคือ สมเด็จพระศรีสรรเพชญ์ที่ 8 หรือ สมเด็จพระพุทธเจ้าเสือ สมัยรัตนโกสินทร์ เมืองพิจิตรเป็นเพียงเมืองขนาดเล็ก แต่ก็ยังมีเจ้าเมืองปกครองเช่นเมืองอื่นๆ เมื่อถึงสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงโปรดให้ย้ายเมืองพิจิตรมาตั้งที่บ้านคลองเรียงซึ่งเป็นคลองขุดใหม่ ถัดแม่น้ำน่านที่คืนเงิน คลองเรียงจึงกลายเป็นแม่น้ำน่านไป ส่วนบริเวณเมืองพิจิตรเก่ายังปรากฏโบราณสถานอยู่หลายแห่งซึ่งมีอายุตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงสมัยอยุธยา

จังหวัดพิจิตรมีเนื้อที่ 4,531.013 ตารางกิโลเมตร มีความยาวจากทิศเหนือจดใต้ประมาณ 77 กิโลเมตร ความกว้างจากทิศตะวันออกจดทิศตะวันตกประมาณ 72 กิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 12 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอสามง่าม อำเภอตะพานหิน อำเภอบางมูลนาก อำเภอโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพทะเล อำเภอวังทรายพูน อำเภอทับคล้อ อำเภอลำดวน อำเภอสามโก้ อำเภอชุมพวง อำเภอเมืองพิจิตร และอำเภอวังทรายพูน

พระยาโคตรบองเป็นผู้สร้างเมืองพิจิตร แต่จะสร้างในสมัยใดไม่ปรากฏ นอกจากนี้ เมืองพิจิตรยังเป็นที่ประดิษฐานของพระมหากษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยาพระองค์หนึ่งคือ สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 (พระเจ้าเสือ)

ในสมัยอยุธยา พิจิตรเป็นหัวเมืองชั้นตรี มีตำแหน่งเจ้าเมืองปรากฏตามพระไอยการตำแหน่งนาพลเรือนนาทหารหัวเมืองว่า ออกญาเทพาธิบดินทร์ณรงค์ฤๅไชยอภิรักษ์พิริยภาหะศักดิ์นา 5,000 ไร่ ซึ่งถือว่าเป็นขุนนางบรรดาศักดิ์ระดับสูง ในสมัยกรุงศรีอยุธยามีหัวเมืองชั้นตรีเพียง 7 เมืองเท่านั้น คือ เมืองพิษณุโลก เมืองพิจิตร เมืองนครสวรรค์ เมืองพัทลุง เมืองชุมพร เมืองจันทบูร และเมืองไชยา จึงนับว่าในสมัยโบราณ พิจิตรเป็นเมืองที่ค่อนข้างจะมีความสำคัญสูง จนตำแหน่งเจ้าเมืองมีการตราไว้ในพระไอยการฯ ซึ่งสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถได้ทรงตราไว้ในสมัยรัตนโกสินทร์ เมืองพิจิตรเป็นเพียงเมืองขนาดเล็ก แต่ก็ยังมีเจ้าเมืองปกครองดังเช่นเมืองอื่น ๆ

เมื่อถึงสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงโปรดให้ย้ายเมืองพิจิตรมาตั้งที่บ้านคลองเรียง ซึ่งเป็นคลองขุดใหม่ลัดแม่น้ำน่านที่ตื้นเขิน คลองเรียงจึงกลายเป็นแม่น้ำน่านไป ตราประจำจังหวัด: ต้นโพธิ์ริมสระหลวง ดอกไม้ประจำจังหวัด: ดอกบัวหลวง (*Nymphaea lotus*) ต้นไม้ประจำจังหวัด: บุนนาค (*Mesua ferrea*)

12.2 ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดพิจิตรอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศเหนือประมาณ 350 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 5,020 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดพิษณุโลก ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดนครสวรรค์ ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดเพชรบูรณ์ ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดกำแพงเพชร มีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มตอนกลางและค่อยสูงขึ้นทางทิศตะวันออกและตะวันตกมีแม่น้ำยม และแม่น้ำน่านไหลผ่านจากเหนือจรดใต้ มีบึงสีไฟและบึงหนองคลอง อีกจำนวนมาก สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไปอุณหภูมิเฉลี่ย 30.2 องศาเซลเซียสต่ำสุดโดยประมาณ 14.4 องศาเซลเซียส สูงสุดโดยเฉลี่ยประมาณ 33.2 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยตลอดปี 911.3 มิลลิเมตร สูงสุด 1,113.9 มิลลิเมตร การประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นภาคการผลิตหลัก รองลงมาได้แก่ อุตสาหกรรม การค้าส่ง การค้าปลีก และการบริการ ผลผลิตสำคัญได้แก่ ข้าวโพด ถั่วเขียว และการประมง

12.3 การปกครอง

แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 12 อำเภอ 86 ตำบล 888 หมู่บ้าน 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด 3 เทศบาลเมือง 22 เทศบาลตำบล 74 องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยอำเภอต่างๆ ดังนี้

1) อำเภอเมืองพิจิตร	2) อำเภอตะพานหิน	3) อำเภอบางมูลนาก
4) อำเภอโพทะเล	5) อำเภอสามง่าม	6) อำเภอโพธิ์ประทับช้าง
7) อำเภอวังทรายพูน	8) อำเภอทับคล้อ	9) อำเภोजิตรบรรมี
10) อำเภอสามโก้	11) อำเภอบึงนาราง	12) อำเภอดงเจริญ

12.4 ประชากร

จำนวนประชากร มีทั้งสิ้น 553,048 คน เป็นชาย 271,007 คน เป็นหญิง 282,041 คน ความหนาแน่นของประชากร 122.06 คนต่อตารางกิโลเมตร มีประชากรอาศัยในเขตเทศบาลร้อยละ 25.93 และอยู่นอกเขตเทศบาลร้อยละ 74.07 (ข้อมูลเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2553 จากศูนย์บริการข้อมูลภาค 6)

ข้อมูลทั่วไปของอำเภอเมืองพิจิตร

อำเภอเมืองพิจิตร เป็นศูนย์กลางการบริหารราชการและศูนย์กลางธุรกิจของจังหวัดพิจิตร
อาณาเขตและที่ตั้ง

อำเภอเมืองพิจิตรตั้งอยู่ทางตอนบนของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัด
ข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอบางกระทุ่ม (จังหวัดพิษณุโลก)

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอสามโก้และอำเภอวังทรายพูน

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอตะพานหิน

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอโพธิ์ประทับช้างและอำเภอสว่างมุ้ง

การปกครองส่วนภูมิภาคจิจิตรประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 19 แห่ง ได้แก่

- 1) เทศบาลเมืองพิจิตร ครอบคลุมพื้นที่ตำบลในเมืองทั้งตำบล
- 2) เทศบาลตำบลท่าพ่อ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลท่าพ่อ
- 3) เทศบาลตำบลวังกรด ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลบ้านบึง
- 4) เทศบาลตำบลหัวดง ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลหัวดง
- 5) เทศบาลตำบลดงป่าคำ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลดงป่าคำทั้งตำบล
- 6) องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลไผ่ขวางทั้งตำบล
- 7) องค์การบริหารส่วนตำบลย่านยาว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลย่านยาวทั้งตำบล
- 8) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าพ่อ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าพ่อ (นอกเขต
เทศบาลตำบลท่าพ่อ)
- 9) องค์การบริหารส่วนตำบลปากทาง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลปากทางทั้งตำบล
- 10) องค์การบริหารส่วนตำบลคลองคะเชนทร์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองคะ
เชนทร์ทั้งตำบล
- 11) องค์การบริหารส่วนตำบลโรงช้าง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโรงช้างทั้งตำบล
- 12) องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเมืองเก่าทั้งตำบล
- 13) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าหลวง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าหลวงทั้งตำบล
- 14) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบึง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านบึง (นอกเขต
เทศบาลตำบลวังกรด)
- 15) องค์การบริหารส่วนตำบลมะมั่ง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลมะมั่งทั้งตำบล
- 16) องค์การบริหารส่วนตำบลหัวดง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหัวดง (นอกเขต
เทศบาลตำบลหัวดง)

สุวรรณ พุกคณา (2548) ศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางการเมือง ได้แก่ปัจจัยด้านเป้าหมาย บทบาท หน้าที่ ทศนคติ ปัจจัยผลประโยชน์ขัดกัน แลปัจจัยที่เกิดจากการใช้อำนาจทางการเมือง และผลกระทบทางการเมือง ด้าน บทบาท หน้าที่ ทศนคติ และแนวทางการแก้ไขความขัดแย้งทางการเมือง ได้แก่การมีผลประโยชน์ร่วมกัน ปรับเปลี่ยนทศนคติกัน ไม่ก้าวก่ายบทบาทหน้าที่ของกันและกัน การให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย และการเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี การกำหนดโครงสร้างองค์กรให้ชัดเจน การไม่ใช้อำนาจในทางที่ไม่ชอบ และการไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อหาผลประโยชน์แก่ตนเองและพวกพ้อง

ชาคริต ต้นพิรุฬห์ (2543) ศึกษาเรื่องผลกระทบทางการเมืองของ โครงการก่อสร้างก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา การศึกษาพบว่าการรวมกลุ่มผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น เป็นการรวมกลุ่มผลประโยชน์เพื่อต้องการเรียกร้องค่าเสียหายที่ได้รับการดำเนินการเท่านั้น และโครงการก่อสร้างธรรมชาติ ไม่ส่งผลกระทบทางการเมืองด้านการเปลี่ยนแปลงบทบาทผู้นำท้องถิ่น ชรรถศักดิ์ สุเมตติกุล (2544) การศึกษาผลกระทบของความขัดแย้งทางการเมืองเรื่องขยะในเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า เป็นเรื่องการจัดสรรผลประโยชน์ไม่ลงตัว และแย่งชิงตำแหน่งนายกเทศมนตรีนครเชียงใหม่ เนื่องเกิดความขัดแย้งกันเองภายในกลุ่มนักรัฐพัฒนา ซึ่งบริหารงานอยู่ จึงเกิดการต่อต้าน เกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้น

อดุลย์ รตศิริ (2548) การศึกษาสาเหตุและผลกระทบของความขัดแย้งทางการเมืองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเมืองระยอง พบว่าความขัดแย้งทางการเมืองเกิดจากความแตกต่างระหว่างบุคคล ความไม่ลงรอยกัน ในผลประโยชน์ การจัดสรรแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่า การใช้อำนาจทางการเมือง

เขมา สมใจ (2551) การสื่อสารทางการเมืองในวิกฤติการเมืองไทย ปีพุทธศักราช 2549 ศึกษากรณีพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ซึ่งผลการวิจัยพบว่า วิกฤติทางการเมืองในปีพุทธศักราช 2549 เป็นครั้งแรกที่ประเทศไทยที่องค์กรสื่อสารมวลชนได้ยกระดับตัวเองขึ้นมาเป็น “กลุ่มกดดันทางการเมือง” โดยสื่อมวลชนในเครือผู้จัดการ ซึ่งมีเครือข่ายการสื่อสารแบบมัลติมีเดียที่ก้าวหน้าและล้ำสมัย ได้เข้าร่วมเป็นแกนนำของพันธมิตรประชาชนเพื่อ ประชาธิปไตย และนำเอาเครือข่ายการสื่อสารทั้งหมดที่มีอยู่มาเป็นเครื่องมือในการต่อสู้กับรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และเว็บไซต์ ส่งผลให้ข้อมูลข่าวสารของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยถูกกระจายออกไปสู่สังคมอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทำให้มีมวลชนเข้าร่วมกับกลุ่มเป็นจำนวนมาก ทั้งมวลชนที่หน้าเวทีการชุมนุมและมวลชนที่รับชมข้อมูลผ่านสื่อ ที่เรียกว่า มวลชนในโลกเสมือน การที่พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยได้สร้างวาทกรรม “กู้ชาติ” และ “เราจะสู้เพื่อในหลวง”

ส่งผลให้พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย มีพลังอำนาจและความชอบธรรมในการเคลื่อนไหวต่อสู้กับรัฐบาล วาทกรรมดังกล่าวยังมีผลในการกำหนดศัตรูของชาติว่า คือ “ ระบอบทักษิณ ” อันเป็นระบอบที่มีการ “ ขายชาติ ” และทำลายสถาบันพระมหากษัตริย์ ขณะเดียวกันกับพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตย ได้สร้างสัญลักษณ์ทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นเสื้อ ผ้าพันคอ ผ้าโพกหัว และอื่น ๆ ด้วยสีเหลือง ซึ่งเป็นสีวันพระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ล้วนแต่เป็นสัญลักษณ์ที่สนับสนุน วาทกรรมที่ใช้ในการต่อสู้ทั้งสิ้น ขณะที่ชั้นเวทีปราศรัยของพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตย มีทั้งการปราศรัย และการแสดง ไม่ว่าจะเป็น เพลง คนตรีหรือแนวร่วมทางวัฒนธรรมมีลักษณะให้ข้อมูลกับผู้เข้าร่วมชุมนุม พร้อม ๆ กับการให้ความบันเทิงไปด้วย สรุปการต่อสู้เคลื่อนไหวทางการเมืองของพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตย พิสูจน์ให้เห็นเนื้อหาของสารทางการเมือง มีความสำคัญมากกว่าจำนวนช่องในการติดต่อสื่อสาร เนื่องจาก วาทกรรมทางการเมืองที่มีพลัง นำมาซึ่งจุดจบของ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบทางการเมือง จากความขัดแย้งของกลุ่มเสื้อเหลือง และกลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมทราบถึงผลกระทบทางการเมืองในทุกด้าน โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ได้แก่

1) กลุ่มแกนนำ กลุ่มเสื้อเหลือง	จำนวน 2 คน
2) กลุ่มแกนนำ กลุ่มเสื้อแดง	จำนวน 2 คน
3) กลุ่มเงินทุนกลุ่มเสื้อเหลือง	จำนวน 1 คน
4) กลุ่มเงินทุน กลุ่มเสื้อแดง	จำนวน 1 คน
5) กลุ่มประชาสัมพันธ์และการสื่อสารกลุ่มเสื้อเหลือง	จำนวน 2 คน
6) กลุ่มประชาสัมพันธ์และการสื่อสารกลุ่มเสื้อแดง	จำนวน 2 คน
7) กลุ่มผู้ร่วมกิจกรรมของกลุ่มเสื้อเหลืองเป็นประจำ	จำนวน 5 คน
8) กลุ่มผู้ร่วมกิจกรรมกลุ่มเสื้อแดงเป็นประจำ	จำนวน 5 คน
รวมทั้งสิ้น 20 คน	

กลุ่มที่ 2 กลุ่มประชาชนในจังหวัดผู้ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างกลุ่มเสื้อเหลือง และกลุ่มเสื้อแดง ประชาชนที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองพิจิตร จำนวน 112,603 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ในการศึกษาผลกระทบทางการเมืองจากความขัดแย้งของกลุ่มเสื้อเหลือง เสื้อแดง จังหวัดพิจิตร ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

1.2.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้มีส่วนที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีเจาะจง จำแนกได้ ดังนี้

1) กลุ่มแกนนำ กลุ่มเสื้อเหลือง	จำนวน 2 คน
2) กลุ่มแกนนำ กลุ่มเสื้อแดง	จำนวน 2 คน
3) กลุ่มเงินทุนกลุ่มเสื้อเหลือง	จำนวน 1 คน
4) กลุ่มเงินทุน กลุ่มเสื้อแดง	จำนวน 1 คน
5) กลุ่มประชาสัมพันธ์และการสื่อสารกลุ่มเสื้อเหลือง	จำนวน 2 คน
6) กลุ่มประชาสัมพันธ์และการสื่อสารกลุ่มเสื้อแดง	จำนวน 2 คน
7) กลุ่มผู้ร่วมกิจกรรมของกลุ่มเสื้อเหลืองเป็นประจำ	จำนวน 5 คน
8) กลุ่มผู้ร่วมทำกิจกรรมกลุ่มเสื้อแดงเป็นประจำ	จำนวน 5 คน
- รวมทั้งสิ้น 20 คน แสดงรายละเอียด ดังตารางที่ 3.1 – 3.2

ตารางที่ 3.1 แสดงกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเสื้อเหลืองในจังหวัดพิจิตร

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล	อายุ(ปี)	ที่อยู่	สถานะในกลุ่ม	อาชีพ
1.	นางชนกวรรณ บุญรักษา	50	542/1-2 ถ.บุษบา อ.เมือง จ.พิจิตร	กลุ่มแกนนำ	ธุรกิจส่วนตัว
2.	นางนัยนา กำแพงทิพย์	48	4/108 ถ.สระหลวง อ.เมืองพิจิตร จ.พิจิตร	กลุ่มแกนนำ	ธุรกิจส่วนตัว
3.	นายเดวิด รัชครู้งโรจน์	50	1/167 ถ.ศรีมาลา อ.เมือง จ.พิจิตร	กลุ่มทุน	ธุรกิจส่วนตัว
4.	นางสาวธิดิมา ฤทธิไพโรจน์	37	29/2 ซ.นาศัพท์ สุขุมวิท กรุงเทพฯ	กลุ่มประชาสัมพันธ์	นายความ
5.	นายสมพร บุญรักษา	53	542/1-2 ถ.บุษบา อ.เมือง จ.พิจิตร	กลุ่มประชาสัมพันธ์	ทำทองเจ้าของ ร้านรับทำทอง
6.	นายนตประวีณ์ แก้วศรีรัตน์	32	82 อ.ตะพานหิน อ.ตะพานหิน จ.พิจิตร	กลุ่มประชาสัมพันธ์	จัดรายการวิทยุ
7.	นายวิสาข์ เจ้าสกุล	56	21/3 ถ.บุษบา อ.เมือง จ.พิจิตร	กลุ่มประชาสัมพันธ์	ข้าราชการ
8.	นายอุทัย เกตแก้ว	61	117 ถ.คลองคะเชนทร์ อ.เมือง จ.พิจิตร	กลุ่มทุน	ข้าราชการบำนาญ
9.	นายวัชร สุวรรณานนท์	55	92/1 ซ.ศึกษาวิทยา เขตบางรัก กรุงเทพฯ	กลุ่มแกนนำ	ธุรกิจส่วนตัว

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล	อายุ(ปี)	ที่อยู่	สถานะในกลุ่ม	อาชีพ
10.	นายพงศธร ศรจำพันธ์	53	20/241 ถ.สระหลวง อ.เมือง จ.พิจิตร	กลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ธุรกิจส่วนตัว

ตารางที่ 3.2 แสดงกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเสื่อแดงในจังหวัดพิจิตร

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล	อายุ (ปี)	ที่อยู่	สถานะในกลุ่ม	อาชีพ
1.	นายสุรกิจ เหล่าหทัยอรุณ	50	250 ม.3 ต.คลองคะเชนทร์ อ.เมือง จ.พิจิตร	กลุ่มแกนนำ	นักการเมือง
2.	นายพงศ์ศักดิ์ เหลื่องวิจิตร	33	101/1 ม.1 คลองคะเชนทร์ อ.เมือง จ.พิจิตร	กลุ่มแกนนำ	นักการเมือง
3.	นายสุนทร กลิ่นเกิด	42	21/1 ต.ท่าหลวง อ.เมือง จ.พิจิตร	กลุ่มทุน	ธุรกิจส่วนตัว
4.	นายนาวิน บุญเสารัฐ	41	54 ต.ตะพานหิน อ.ตะพานหิน จ.พิจิตร	กลุ่มทุน	นักการเมือง
5.	นายศักดิ์ แทนปั้น	67	117 ต.ในเมือง อ.เมือง จ.พิจิตร	กลุ่ม ประชาสัมพันธ์	ธุรกิจส่วนตัว
6.	นายสนิท มานิยม	74	85/3 ม.1 ต.ท่าหลวง อ.เมือง จ.พิจิตร	กลุ่ม ประชาสัมพันธ์	ข้าราชการ บ้านานู
7.	นายวิสูตร วุฒิจันทร์	62	14/62 ต.คลองคะเชนทร์ อ.เมือง จ.พิจิตร	กลุ่มเข้าร่วม กิจกรรม	ข้าราชการ
8.	นางเพียว เต็งสุวรรณ	51	294 ต.ไผ่ท่าโพธิ์ อ.โพธิ์ประทับช้าง จ.พิจิตร	กลุ่มเข้าร่วม กิจกรรม	ธุรกิจส่วนตัว
9.	นางพิมพ์ภาพร ภูกันงาม	57	27 ต.ในเมือง อ.เมืองพิจิตร จ.พิจิตร	กลุ่มเข้าร่วม กิจกรรม	ข้าราชการ
10.	นายศักดิ์ เปรมจิตต์	40	119/1 ต.ทับคล้อ อ.ทับคล้อ จ.พิจิตร	กลุ่มเข้าร่วม กิจกรรม	ธุรกิจส่วนตัว

1.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ผู้ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งทางการเมือง ระหว่าง กลุ่มเสื้อเหลือง และ กลุ่มเสื้อแดง ประชาชนที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร จำนวน 400 คน ซึ่งได้จากการสุ่มโดยใช้สูตรของ Taro Yamane

$$\text{สูตร } n = \frac{n}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = จำนวนของขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนรวมทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษา

e = ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ในการศึกษาครั้งนี้กำหนดให้มีค่าเท่ากับ .05

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } n &= 112,603 / 1 + 112,603 (0.05)^2 \\ &= 112,603 / 282.5075 \\ &= 398.58 \end{aligned}$$

ดังนั้นได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 400 คน

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปถามกับประชาชน ในเขตอำเภอเมืองนครบ จำนวนตัวอย่างที่กำหนดไว้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบทางการเมือง จากความขัดแย้งของกลุ่มเสื้อเหลือง - กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ชนิด ใช้กับประชากร 2 กลุ่ม ดังนี้

เครื่องมือชนิดที่ 1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การวิจัย ใช้สัมภาษณ์ผู้มีส่วนทำให้เกิดความขัดแย้ง แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ลักษณะความขัดแย้ง ประกอบด้วย

- 1) การสร้างวาทกรรมใส่ร้ายกันและกัน
- 2) การอาศัยสื่อโจมตีกันและกัน
- 3) นวัตกรรมของผู้นำกลุ่ม และผู้เข้าร่วมชุมนุม
- 4) การต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์ของกลุ่ม
- 5) ค่านิยมร่วมกันและพลังอำนาจของกลุ่ม

ส่วนที่ 2 ผลกระทบทางการเมือง ประกอบด้วย

- 1) ระบบการเมือง
- 2) พัฒนาการทางการเมือง
- 3) กระบวนการทางการเมืองของแต่ละกลุ่ม
- 4) สถาบันทางการเมือง

วิธีการสร้างเครื่องมือชนิดที่ 1

ในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ซึ่งได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ผลกระทบทางการเมือง จากความขัดแย้งของกลุ่มเสื้อเหลือง - กลุ่มเสื้อแดง
 - 2) กำหนดขอบเขตและโครงสร้างของเนื้อหาที่สัมภาษณ์ ตลอดจนตัวแปรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่ต้องการศึกษา
 - 3) นำข้อคำถามการสัมภาษณ์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อคำถาม และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
 - 4) นำข้อคำถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ปรากฏรายชื่อในภาคผนวก ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) การใช้ภาษา (Wording) และด้านอื่น ๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นสมควรแก้ไข
 - 5) ปรับปรุงเนื้อหาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง
 - 6) นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขเสร็จแล้วไปสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป
- เครื่องมือชนิดที่ 2 แบบสอบถามการวิจัย ใช้สัมภาษณ์ผู้ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้ง แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ อาชีพ วุฒิการศึกษา ช่วงระยะเวลาในการเป็นสมาชิกกลุ่มเสื้อเหลือง – เสื้อแดง และเป็นสมาชิกแกนนำระดับใด

ส่วนที่ 2 ลักษณะของความขัดแย้ง ประกอบด้วย การสร้างวาทกรรมใส่ร้ายกันและกัน การอาศัยสื่อโจมตีกันและกัน นวัตกรรมของผู้นำกลุ่ม และผู้เข้าร่วมชุมนุม การต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์ของกลุ่ม และค่านิยมร่วมกันและพลังอำนาจของกลุ่ม

ส่วนที่ 3 ผลกระทบของความขัดแย้ง ประกอบด้วย ผลกระทบต่อ ระบบการเมือง พัฒนาการทางการเมือง กระบวนการทางการเมืองของแต่ละกลุ่ม และสถาบันทางการเมือง

ส่วนที่ 4 แนวโน้มของผลกระทบทางการเมืองจากความขัดแย้งทางการเมือง
วิธีการสร้างเครื่องมือชนิดที่ 2

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบทางการเมือง จากความขัดแย้งของกลุ่มเสื้อเหลือง - กลุ่มเสื้อแดง เพื่อนำมากำหนดขอบเขตในการวิจัย และกำหนดประเภทของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2) กำหนดกรอบความคิดของผลกระทบทางการเมือง จากความขัดแย้งของกลุ่มเสื้อเหลือง - กลุ่มเสื้อแดง เพื่อนิยามศัพท์เฉพาะ

3) สร้างข้อคำถามเกี่ยวกับผลกระทบทางการเมือง จากความขัดแย้งของกลุ่มเสื้อเหลือง - กลุ่มเสื้อแดง แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไข

4) ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) โดยวิเคราะห์ค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยเลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ย 0.67 - 1.00

5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - out) กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธี การหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.91

6) ปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อีกครั้งหนึ่งเพื่อรับข้อเสนอแนะ

7) จัดพิมพ์แบบสอบถามเพื่อไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือชนิดที่ 3 การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม โดยตัวผู้วิจัยเอง ใช้การเข้าร่วมกิจกรรม และการสังเกตภาคสนาม ผู้เข้าร่วมกลุ่มทั้ง 2 กลุ่ม ทั้งกลุ่มเสื้อเหลือง และกลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 การสร้างวาทกรรมใส่ร้ายกันและกัน

ส่วนที่ 2 การอาศัยสื่อโจมตีกันและกัน

ส่วนที่ 3 นวัตกรรมของผู้นำกลุ่ม และผู้เข้าร่วมชุมนุม

ส่วนที่ 4 การต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์ของกลุ่ม

ส่วนที่ 5 ค่านิยมร่วมกันและพลังอำนาจของกลุ่ม

วิธีการสร้างเครื่องมือชนิดที่ 3

1) ศึกษาประเด็นถึงวัตถุประสงค์ของการสังเกตการณ์ เตรียมการสังเกตการณ์ กำหนดประเด็นการสังเกตการณ์ เพื่อศึกษาถึงลักษณะของความขัดแย้ง และข้อมูลการร่วมกลุ่มของกลุ่มเสื้อเหลือง - กลุ่มเสื้อแดง ลงภาคสนามของการเข้าร่วมกลุ่ม แล้วทำการบันทึกภาพ จดบันทึก

ข้อมูล จดบันทึกสังเกตพฤติกรรมของบุคคลที่เข้าร่วมทำกิจกรรมกันในกลุ่ม และบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างการร่วมกลุ่ม และบันทึกรายละเอียดอื่นๆ ของการร่วมกลุ่ม

2) กำหนดกรอบการวิเคราะห์การสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วม และแบบไม่มีส่วนร่วมของการลงภาคสนาม

3) เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไข

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

3.1.1 การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบทางการเมือง จากความขัดแย้งของกลุ่มเสื้อเหลือง - กลุ่มเสื้อแดง หลักเกณฑ์ต่างๆ เกี่ยวกับการขัดแย้ง รวมถึงการมุ่งทบทวนองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดจากเอกสาร ตำราทางวิชาการทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อปรับความรู้ความเข้าใจของผู้วิจัยให้เป็นปัจจุบันที่สุด อันจะเป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาในส่วนอื่นๆ ต่อไป

3.1.2 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้มีส่วนทำให้เกิดความขัดแย้ง ได้แก่ กลุ่มเสื้อเหลือง - กลุ่มเสื้อแดง

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยโดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.2.1 ผู้วิจัยเดินทางไปแจกแบบสอบถามเป็นรายบุคคล เพราะผู้ศึกษาต้องการออกไปสัมผัสกับผู้ให้ข้อมูลเอง หากผู้ให้ข้อมูลให้ข้อมูลที่ไมตรง หรือไม่เข้าใจคำถามในแบบสอบถาม

3.2.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็น ประชาชนในเขตจังหวัดพิจิตร ด้วยตนเอง

3.2.3 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อดำเนินการตรวจสอบข้อมูล เพื่อหาข้อบกพร่อง และเตรียมหารายละเอียดเพิ่มเติมในกรณีข้อมูลที่ข้อมูลไม่สมบูรณ์

3.2.4 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ เดือน มกราคม พ.ศ. 2554 โดยเก็บข้อมูลจากประชากรในกลุ่มเป้าหมายด้วยแบบสอบถาม

3.3 **สังเกตการณ์** ผู้วิจัยได้จัดบันทึกสังเกตพฤติกรรมเวลาให้สัมภาษณ์ของแกนนำกลุ่มตัวอย่างขณะให้สัมภาษณ์ ทำการบันทึกภาพถ่าย ทำการถ่ายวิดีโอ และจดรายละเอียดของเหตุการณ์ ในการร่วมกลุ่มของทั้งกลุ่มสื่อเหลือง และ กลุ่มสื่อแดง ในจังหวัดพิจิตร

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล จากการศึกษา ผลกระทบทางการเมือง จากความขัดแย้งของกลุ่มสื่อเหลือง – กลุ่มสื่อแดง ในจังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 นำข้อมูลที่ได้มาจัดระบบ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากการจัดระบบแล้วมานำเสนอวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ขั้นตอนที่ 3 ปรับแก้ไขขั้นตอนที่ 2 แล้วเขียนนำเสนอผลการวิเคราะห์ไว้ในบทที่ 4

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการณ์ภาคสนาม

นำรายละเอียดจากการจัดบันทึกโดยตัวผู้วิจัย ภาพถ่าย เทปบันทึกเสียง จากการลงสนาม มาทำการวิเคราะห์ผลให้ตรงตามประเด็นของกรอบการวิจัย

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมในระหว่างดำเนินการมาวิเคราะห์ตามประเด็นของตัวแปรที่ศึกษา ดังต่อไปนี้

4.3.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างใช้การแจกแจงข้อมูล (*Frequency*)
ค่าความถี่ร้อยละ (*Percentage*)

4.3.2 วิเคราะห์ผลกระทบทางการเมือง จากความขัดแย้งของกลุ่มสื่อเหลือง – กลุ่มสื่อแดง ใช้สถิติค่าความถี่ร้อยละ (*Percentage*)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบทางการเมือง จากความขัดแย้งของกลุ่มเสื้อเหลือง - กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การศึกษาข้อมูลจากเอกสารวารสารต่าง ๆ งานวิจัย การสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ ส่วนการวิเคราะห์เชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ซึ่งผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวมคืนมาครบทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การแจกแจงข้อมูลค่าความถี่ร้อยละ ใช้สถิติค่าความถี่ร้อยละ (Percentage) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลในรูปของการวิเคราะห์เชิงพรรณนา จากการวิเคราะห์ 3 แบบรวมกัน ทั้ง การวิเคราะห์จากเอกสารต่างๆ การวิเคราะห์จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม ส่วนที่ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตอำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร นำเสนอในรูปแบบตารางตัวเลข และทำการวิเคราะห์ และนำเสนอในรูปของการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

การวิเคราะห์ข้อมูลมี 2 ประเภท คือ

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลกระทบทางการเมืองทั้งทางด้านบวกและทางด้านลบ ลักษณะความขัดแย้งทางการเมือง และ แนวโน้มของผลกระทบทางการเมืองจากความขัดแย้ง
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามการวิจัย ผู้ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งทางการเมือง

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะความขัดแย้งทางการเมือง ของ กลุ่มเสื้อเหลือง - กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร

- 1.1 การสร้างวาทกรรมใส่ร้ายกันและกัน
- 1.2 การอาศัยสื่อโจมตีซึ่งกันและกัน
- 1.3 นวัตกรรมของการรวมกลุ่ม
- 1.4 การต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์ของกลุ่ม
- 1.5 ค่านิยมร่วมกันและพลังอำนาจของกลุ่ม

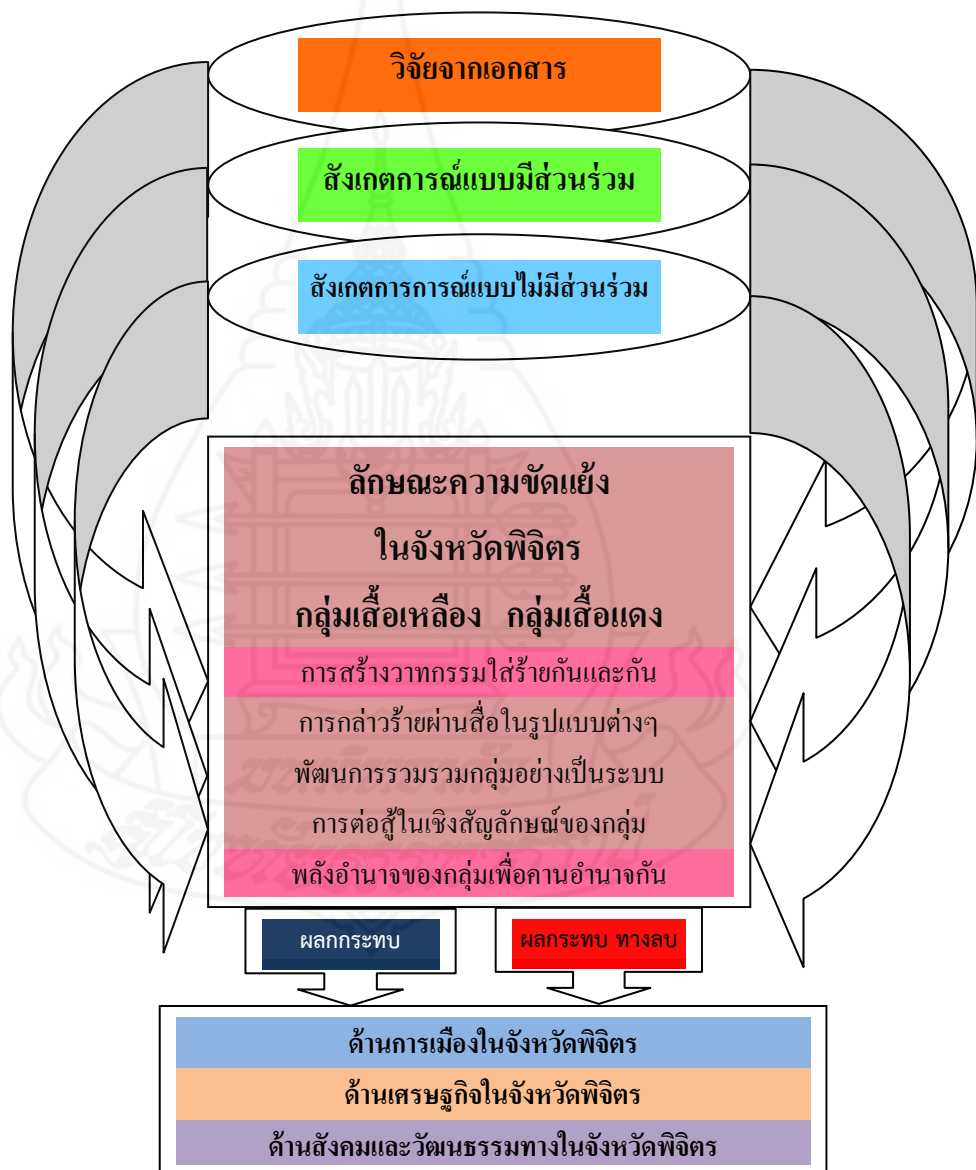
ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบทางการเมืองทั้งทางด้านบวกและทางด้านลบจากความขัดแย้ง ของ กลุ่มเสื้อเหลือง- กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร

2.1 ด้านการเมือง

2.2 ด้านเศรษฐกิจการเมือง

2.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรมทางการเมือง

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มของผลกระทบทางการเมืองจากความขัดแย้ง ของ กลุ่มเสื้อเหลือง – กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร

ภาพที่ 4.1 สรุปภาพรวมการวิเคราะห์ผลกระทบ ลักษณะและแนวโน้มของผลกระทบจากความขัดแย้งจากกลุ่มเสื้อเหลือง - กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะความขัดแย้งทางการเมือง ของ กลุ่มเสื้อเหลือง – กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร

1.1 การสร้างวาทกรรมใส่ร้ายกันและกัน

จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น วารสาร และการสัมภาษณ์ สรูปการวิเคราะห์ ได้หลายประการ ดังนี้

ลักษณะของการเกิดความขัดแย้งทางการเมือง จากการเกิดกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง สามารถเห็นได้ชัดเจนในเรื่องของการสร้างวาทกรรมในหลาย ๆ รูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นรูปภาพของบุคคลต่าง ๆ ข้อความภาษาที่แสดงจุดเด่นของกลุ่ม หรือจุดด้อยของกลุ่มตรงข้าม สัญลักษณ์ทางการเมือง แบบแผนปฏิบัติ รวมไปถึงความคิด ความเชื่อ ค่านิยม โดยเฉพาะวาทกรรมการเมือง (Political Discourse) โดยเฉพาะในเรื่องของภาษา มีการสร้างวาทกรรมใส่ร้ายกันและกัน แบ่งฝักแบ่งฝ่าย สร้างความเป็นพวกพ้องของแต่ละกลุ่มตนชัดเจน มีการสร้างวาทกรรมชัดเจนเพื่อเป็นการสร้างเอกลักษณ์ให้กับกลุ่มตน และสร้างภาพความคุ้นชิน กับประโยคของภาษา โดยพัฒนาภาษาธรรมดาให้เป็นวาทกรรมทางภาษา มีการสร้างความเด่นของภาษา เป็นตัวแทนของกลุ่ม สร้างจุดต่อสู้ เรื่องวาทกรรมบางเรื่องเป็นเรื่องที่มากกว่าการเขียนและการพูด รวมถึง ระบบและกระบวนการในการสร้าง การผลิต (Constitute) เอกลักษณ์ (Identity) และความหมาย (Significant) ให้กับสรรพสิ่งในสังคมที่อยู่รอบตัว ไม่ว่าจะเป็นอำนาจ ความรู้ ความจริง หรือแม้กระทั่งตัวตนของเรา และนอกจากวาทกรรมจะทำหน้าที่ดังกล่าวแล้ว ยังทำหน้าที่ในการยึดตรึงสิ่งที่สร้างขึ้นให้ดำรงอยู่และเป็นที่ยอมรับของสังคมต่อไปขณะเดียวกันยังทำหน้าที่ในการเก็บกดปิดกั้น มิให้เอกลักษณ์ หรือความหมายของบางอย่าง หรือความหมายอื่นเกิดขึ้น หรือไม่ก็ทำให้เอกลักษณ์และความหมายของบางสิ่งที่ดำรงอยู่ในสังคมเลื่อนหายไปได้ พร้อม ๆ กันอีกด้วย วาทกรรมสามารถแสดงบทบาทหน้าที่ดังกล่าวได้ โดยผ่านทางภาคปฏิบัติการของวาทกรรม (Discursive Practice) ได้แก่ จารีตประเพณี ความคิด ความเชื่อ คุณค่า ค่านิยม ผ่านทางสถาบัน กิจกรรมของการสื่อความหมายทางภาษา การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และช่องทางในการเข้าถึงผู้คน วาทกรรมเป็นกลไกในการควบคุมระบบการสื่อความหมาย ของการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองนั้น โดยมีการถ่ายทอดและอบรมสั่งสอน เพื่อการบังคับ ดำรงรักษา หรือนำการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

วาทกรรมการเมือง “คือหัวใจของระบอบประชาธิปไตย” โดยวาทกรรมการเมือง คือ การแลกเปลี่ยนความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลอันจะนำมาซึ่งการแก้ไขปัญหาของสังคม และชุดของความคิดนี้มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของพลเมือง จูงใจให้เชื่อถือด้วยหลักตรรกะและข้อมูลที่

ชัดแจ้ง และแสดงให้เห็นชัดเจนว่ากระบวนการใดที่จะมีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาให้สังคมได้มากที่สุด อย่างไรก็ตาม “วาทกรรมการเมือง” จึงมีความสัมพันธ์กับอำนาจในสังคมการเมือง เพราะทุกบริบทในสังคมการเมืองย่อมมีการใช้อำนาจแทรกซึมอยู่ทั่วไป ซึ่งพลังแห่งอำนาจนั้นแสดงผ่านทางวาทกรรมการเมือง และวาทกรรมแต่ละชุดจะสามารถกำหนดความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติ ของมนุษย์ นั่นคือวาทกรรมการเมืองจึงเป็นกิจกรรมทางการเมืองทั้งความคิดและทางการปฏิบัติไปพร้อม ๆ กัน ในอีกแง่มุมหนึ่งจึงสามารถกล่าวได้ว่า วาทกรรมการเมืองคือกระบวนการต่อสู้ แย่งชิง อำนาจ ในการนิยามความหมายของสิ่งที่ดี หรือไม่ดี ถูกต้อง หรือไม่ถูกต้องในทางการเมือง และผู้อยู่ในอำนาจจะได้เปรียบในการต่อสู้แย่งชิงนี้เมื่อพิจารณาถึงกระบวนการสร้าง ผลิต (Constitute) กำหนดเอกลักษณ์ (Identity) และความหมาย(significant) ให้กับสรรพสิ่ง อันจะเป็นที่มาของการตั้งสมอำนาจ ความนิยมชมชอบจากประชาชน (Populist) เพื่อที่จะเป็นกลไกช่วยผลักดันและเกื้อหนุนให้เกิดเสถียรภาพในการดำรงอยู่ และมีความ “เป็นต่อ” ฝ่ายตรงกันข้ามให้มากที่สุด

ปัจจุบัน มีกระบวนการผลิตชุดของวาทกรรม ขึ้นมามากมาย แม้บางอย่างจะเป็นการผลิตซ้ำ เช่น วาทกรรมเพื่อสร้างประชานิยม (Populism) อาทิ 30 บาทรักษาทุกโรค หรือแม้ในหลาย ๆ วาทกรรมทางภาษาที่เป็นการกระตุ้นชาวรากหญ้า หรือวาทกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ หรือแม้กระทั่งวาทกรรมที่สร้างการแบ่งแยก สร้างพรรคพวกของตน ซึ่งหลาย ๆ วาทกรรมก็นับเป็นวาทกรรมการเมือง ที่ได้ผลในการสร้างและยึดตรึงความพึงพอใจของประชาชนที่ได้ฟังวาทกรรมจนฝังอยู่ในความเชื่อ นอกจากนี้ อำนาจของวาทกรรมยังเป็นเครื่องมือของผู้มีอำนาจอีกด้วย กล่าวคือ ในบางช่วงเวลา วาทกรรมบางอย่างก็กลายเป็นภาคปฏิบัติการของอำนาจ เป็นสิ่งที่ถูกนำมาใช้เพื่อสร้างความชอบธรรมให้แก่การใช้อำนาจ สร้างการครอบงำทางความคิด

ดังนั้น วาทกรรมทางการเมืองที่ถูกสร้างขึ้น จากความขัดแย้งทางการเมืองของกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ได้ก่อให้เกิดความหมาย และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในกลุ่มสังคมการเมืองที่สามารถครอบงำ ยึดตรึง ปิดกั้นความคิด ความเชื่อ ทศนคติ ของผู้คนในกลุ่มสังคมการเมืองเป็นอย่างดี จากการที่เกิดวาทกรรมทางการเมือง ไม่ว่าจะ ปรากฏทั้งในรูปแบบของข้อความ ภาพ สัญลักษณ์ แบบแผนปฏิบัติ รวมไปถึงความเชื่อ ค่านิยม อัตลักษณ์ที่มีการสื่อสารเพื่อให้เกิดความหมาย คุณค่า กฎเกณฑ์ เงื่อนไข ซึ่งมีผลต่อการควบคุมกลุ่ม ได้

“...ใช้วาทกรรมทางคำพูด การเขียนก็มี หรือการพูดเพื่อหวังผลทางการเมือง มี การสร้างจุดเด่นมีมากมาย เราอาจเรียกได้ว่าเป็นวาทกรรมยุคใหม่ ที่เรามองเห็นได้อย่างชัดเจน อาทิเช่น “ชาวรากหญ้า” “ไพร่ – อมาตย์” “ประชาธิปไตยไม่จำเป็นต้องมาจากการเลือกตั้ง ” “คนรวยใช้ว่าจะไม่โกง” “ระบอบทักษิณ” และอื่น ๆ อีกมากมาย ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 1 2554 : สัมภาษณ์)

“...พยายามจะแสดงออกมาเป็นสัญลักษณ์ ความแบ่งแยก การแตกแยก แบ่งกลุ่ม แบ่งพรรค แบ่งพวก สร้างการครอบงำ ปิดกั้นความคิด ความเชื่อ ทักษะคติ มีการวางทฤษฎีหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะ เป็นด้วยคำพูด ด้วยการเขียน อาทิ “ระบอบทักษิณ” “ระบอบทักษิณนิยม” “คนรวยไม่โกง” “คนรวยใช้ว่าจะไม่โกง”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 3 2554 : สัมภาษณ์)

“...ออกในรูปแบบของการสร้างความเชื่อ ค่านิยม ปรับเปลี่ยนทัศนคติ มีการวางทฤษฎี ด้วยการออกเป็นหนังสือของกลุ่มตนเอง พิมพ์โปสเตอร์ ใบปลิว สร้างเอกลักษณ์ให้กับความคิด เช่น “สามสิบบาทรักษาทุกโรค” “โครงการอื้ออาทร” “โครงการเอสเอ็มอี” หรือ “โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 1 2554 : สัมภาษณ์)

“...เห็นได้ชัดเจนมาก ยิ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องทางการเมืองยิ่งกล้า แสดงออกมากเหมือนในยุคปัจจุบันยิ่งเห็นชัด การสร้างวางทฤษฎีมีหลากหลายโดยเฉพาะบรรดา ข้อความต่างๆ ของแต่ละกลุ่ม แต่ละพวก ที่พยายามสร้างเอกลักษณ์ให้กลุ่มตนเพื่อปิดเบือน หรือ สร้างความแตกแยกให้กับสังคม จนต้องออกมารณรงค์ให้ความสำคัญกับความสามัคคีกัน ก็ดูอย่าง คำว่า “สมานฉันท์” เมื่อก่อนไม่เคยกล่าวถึง เมื่อมาเทียบกับสมัยนี้แทบจะคุ้นชินกันแล้ว”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 2 2554 : สัมภาษณ์)

“...ในสังคมการเมืองของเรา จะเห็นจากการแข่งขันทางการเมือง ในแต่ละยุคทั้ง นักการเมือง และพรรคการเมืองจะรังสรรค์วางทฤษฎีทางการเมืองชวนเชื่อใหม่ ๆ ขึ้นเพื่อช่วงชิง พื้นที่ทางการเมือง เป็นต้นว่า “ไม่เลือกเราเขามาแน่” หรือ “คนของเราพรรคของเรา” หรือ “เลือก คนบ้านเราเป็นนายก” หรือ “จำลองพาดคนไปตาย” จนกว่ากันว่าเป็นการเอาดีใส่ตัวเอาชั่วให้คนอื่น หรือ” ประชาธิปไตยไม่จำเป็นต้องมาจากการเลือกตั้ง” “ผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับรัฐบาลเป็นพวกไม่รักชาติรักแผ่นดิน” ซึ่งเหล่านี้ เป็นวางทฤษฎีที่แยกเขาแยกเราทำให้เขากลายเป็นอื่นที่ไม่พวกพวกเดียวกันในสังคม ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 9 2554 : สัมภาษณ์)

1.2 การอาศัยสื่อโจมตีซึ่งกันและกัน

จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น วารสาร และการสัมภาษณ์ สรุปการวิเคราะห์ ได้หลายประการ ดังนี้

ลักษณะความขัดแย้งทางการเมือง ของกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในการอาศัย สื่อโจมตีกันและกัน ทางด้านการสื่อสารทางการเมืองในท่ามกลางกระแสความขัดแย้งทางการเมือง

และ วิกฤติทางการเมือง การสื่อสารทางการเมืองเป็นอีกมิติหนึ่งของปัญหาเป็นเครื่องมือสำคัญในการต่อสู้ทางการเมือง ช่องทางการสื่อสารมีหลายช่องทางไม่จำกัด เพราะมนุษย์สามารถรับการสื่อสารกันได้หลายทาง สำหรับการสื่อแบบปกติธรรมดาในชีวิตประจำวัน อาทิเช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ ต่าง ๆ แต่ในสมัยใหม่ได้มีการนำกระบวนการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ มาใช้ในหลากหลายรูปแบบ อาทิเช่น อินเทอร์เน็ต Facebook , Twitter , Clip ทาง Youtube รวมทั้งการใช้การ VDO Link, Phone-In การส่งข้อความสั้นผ่านโทรศัพท์ ที่ต่างฝ่ายก็นำเสนอมุมมองและข้อมูลที่สนับสนุนฝ่ายของตนเองว่าถูกต้อง ในการต่อสู้และโต้ตอบกันในการสื่อสารทางการเมือง เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มออนไลน์ทาง facebook และ เว็บไซต์อื่น ๆ ที่มีการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองซึ่งมีทั้งฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายต่อต้าน ได้มีการรวมกลุ่มกันเป็น ชุมชนเสมือนจริงทางการเมือง ตลอดจนการ นำข้อมูลข่าวสารมาใช้ ในการสนับสนุนอุดมการณ์ความเชื่อและต่อต้านความเชื่อถือข้อมูลของอีกฝ่ายหนึ่งเป็นเสมือนสงครามข้อมูลข่าวสาร (war of information) ทำให้เห็นถึงพัฒนาการของการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งเริ่มจากการสื่อสารแบบทางเดียวมาเป็นการสื่อสารแบบสองทาง และมีการโต้ตอบทางการสื่อสารมากขึ้น ทำให้เกิดการสร้างการเมืองแบบเสมือนจริง (virtual politics) มากขึ้นตามลำดับ และการสื่อสารทางการเมืองจากรัฐเป็นผู้กุมอำนาจเพียงผู้เดียวมาสู่การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสื่อสารมากยิ่งขึ้น ทำให้มีการเปิดพื้นที่ทางการเมืองที่มีความหลากหลายมากขึ้นนอกเหนือจากพื้นที่ทางการเมืองบนท้องถนนแล้ว ได้มีพื้นที่สาธารณะทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองนั้น เป็นชุมชนออนไลน์ที่สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ มีทั้งการแสดงตัวตนที่แท้จริงและไม่แสดงตัวตนที่แท้จริงซึ่งได้มีการรวมกลุ่มการเมืองทางอินเทอร์เน็ตเป็นชุมชนเสมือนจริง (Virtual Community) ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีการพบปะปฏิสัมพันธ์กันแบบซึ่งหน้าโดยตรงก็ได้ แต่มีแนวความคิดหรือวัตถุประสงค์ที่เหมือนกัน และรวมตัวกันทางชุมชนออนไลน์ ทำให้มิติทางการเมืองมีการเปลี่ยนแปลงมาสู่เครือข่ายทางสังคมรูปแบบใหม่ (New Social Network)

สรุปมีการใช้สื่อโจมตีกันและกัน รวมถึงโจมตีฝ่ายรัฐบาล มีการจำกัดอำนาจสื่อ และพยายามครอบงำสื่อต่าง ๆ ให้นำเสนอในสิ่งที่กลุ่มต้องการเท่านั้น พยายามครอบงำสื่อตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นในทุกรูปแบบอีกด้วย มีการใช้สื่อเป็นช่องทางสำคัญในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ความเป็นตัวตนของกลุ่ม จุดมุ่งหมายของกลุ่ม สร้างความเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มตน และโจมตีกลุ่มตรงข้าม รวมทั้งไม่ยอมรับความคิดเห็นทางการเมืองของกลุ่มชั่วตรงข้าม ใช้สื่อบิดเบือนประเด็นในการนำเสนอข้อมูลที่แท้จริง สกัดกั้นการนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้อง เสนอข้อมูลแต่ทางที่ดี ไม่มีที่ดี ไม่มี

ชื่อเสียงของกลุ่มตน และมีข้อดี ข้อไม่ดี ชื่อเสียงของกลุ่มตรงข้าม หรืออาจล่วงเลยไปถึงรัฐบาล ในกรณีที่เกิดความไม่พอใจจากทั้ง 2 กลุ่ม

“... ยุคนี้เป็นยุคแห่งการสื่อสาร อะไร อะไร ก็ส่งถึงกันได้โดยไม่ต้องวินาที จนแทบไม่มีความลับกันแล้ว เรื่องเกิดที่มุมนี้ เรื่องไปโผล่ออกนอกโลกก็ยังคงได้คุณว่าใหม่ เรื่องการเมืองของไทยก็เหมือนกัน ก็อาศัยสื่อโจมตีกันอยู่นั้นแหละอาศัยในทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต โปสเตอร์ ใบปลิว แผ่นพับ หนังสือเป็นเล่ม ๆ แต่ละอย่างล้วนโจมตีกัน แบ่งพรรค แบ่งพวกกัน ไม่มีฝ่ายไหนยอมแพ้กัน”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 10 2554 : สัมภาษณ์)

“...ก็ดูสมัยนี้ มีแต่แรงค์ให้รักสามัคคีกัน ก็เพราะประเทศชาติเกิดความแตกแยก เกิดความริอาจ เพราะอะไร ก็เพราะสื่อที่เสนอกันฝ่ายไหนมีเงิน ก็ซื้อสื่อไป ใช้สื่อเข้าข้างตนเองไป ใครมีเงินหนาหน่อยก็เหมาช่องดาวเทียมกันไป อยากเสนออะไรก็เสนอกันไป ให้เข้าข้างฝ่ายตนเองไว้”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 7 2554 : สัมภาษณ์)

“...มีการเสนอข้อมูลของแต่ละกลุ่มกันอย่างชัดเจน สื่อจุดประเด็นการเมือง พยายามโน้มน้าวให้เข้าพวกตน พวกไม่มีวิจารณญาณ ก็ถูกโน้มน้าวง่ายหน่อย พวกมีความรู้มากหน่อยก็ถูกโน้มน้าวน้อยหน่อย พวกที่มีความคิดที่สามารถไตร่ตรองหาเหตุ หาผล ก็มีแต่ก็น้อย การอาศัยสื่อโจมตีกันเป็นเรื่องที่ชัดเจนที่สุด ในการสร้างความขัดแย้งให้กับประชาชน ให้เกิดการแบ่งพรรค แบ่งพวก แบ่งสี จนประเทศชาติเดินหน้าไม่ได้แล้ว”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 4 2554 : สัมภาษณ์)

“...งานดาวเทียม มีช่องหนึ่งสีหนึ่ง ช่องหนึ่งก็อีกสีหนึ่ง เห็นชัดเจน ใช้สื่อสร้างปัญหา แล้วมนุษย์เราเมื่อบริโภคซ้ำ ๆ กันทุกวันจะไม่ปรับเปลี่ยน ความเชื่อทัศนคติ ในการเชื่อได้อย่างไรคะ ถึงจะมีความคิดอยู่บ้าง แต่เมื่อได้รับการสื่อสารทุกวัน ซ้ำ ๆ ซาก ๆ ทุกวัน จนเป็นความเคยชิน จะไม่เชื่อก็ชักอย่างไร ก็คนรอบตัว แบ่งพวกกันแล้ว จะคุยกับฝ่ายไหนก็ต้องระวัง”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 6 2554 : สัมภาษณ์)

“...การทำหน้าที่ของสื่อมวลชนในยุคโลกาภิวัตน์ที่สังคมมีความขัดแย้งซับซ้อน ข้อมูลข่าวสารแข่งขันกันที่ความเร็วมากกว่าความถูกต้อง สื่อเองอาจตกเป็นเครื่องมือของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้ ที่ช่วยปลุกเร้าความขัดแย้งในสังคมให้รุนแรงทวีขึ้น การนำเสนอข้อมูลข่าวสารทั้งหลายสื่อมวลชนควรจะต้องอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 9 2554 : สัมภาษณ์)

“... โดยเฉพาะปัจจุบันทั้งนักการเมืองและกลุ่มจัดแย้งในสังคมได้นำเอาเครื่องมือสื่อสารที่มีเทคโนโลยีทันสมัย และกลยุทธ์การสื่อสารที่หลากหลายทั้งการใช้อินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ผ่านดาวเทียม VDO Link และPhone-In รวมทั้งการใช้ระบบ 3 G เป็นเครื่องมือในการทำลายฝ่ายตรงข้าม และสนับสนุนอุดมการณ์หรือแนวคิดของฝ่ายตน สิ่งเหล่านี้ยิ่งตอกย้ำความขัดแย้งจนยากที่จะยุติลงได้ เพราะชุดของวาทกรรมทางการเมืองชวนเชื่อที่ถูกสร้างขึ้นและนำเสนอต่อประชาชน โดยการสื่อสารในแต่ละยุคสมัยหลากหลายรูปแบบได้ก่อให้เกิดความหมาย และสัญลักษณ์ต่างๆ ในสังคมการเมือง ที่สามารถครอบงำ ยึดตรึง ปิดกั้นความคิด ความเชื่อ ทักษะคิด ของผู้คนในสังคมเป็นอย่างดี ที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าหลายรัฐบาลเมื่อมีความขัดแย้งทางความคิดกับภาคประชาชน ฝ่ายรัฐบาลมักจะถูกรหาเสมอว่าใช้อำนาจครอบงำ ใช้สื่อสารมวลชนของรัฐทำลายฝ่ายตรงข้าม โดยการสร้างวาทกรรมชวนเชื่อเพื่อเป็นประโยชน์กับฝ่ายตน การก่อกำเนิดขึ้นของสถานีโทรทัศน์ไอทีวีในอดีต และสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส ในยุคปัจจุบันก็มาจากเหตุของการครอบงำสื่อของฝ่ายรัฐทั้งสิ้น

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 5 2554 : สัมภาษณ์)

1.3 นวัตกรรมของผู้นำกลุ่ม และการร่วมชุมนุม

จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น วารสาร และการสัมภาษณ์สรุปการวิเคราะห์ ได้หลายประการ ดังนี้

ลักษณะของนวัตกรรมการชุมนุม มีรูปแบบที่ปรับเปลี่ยนไปมาก มีการเปลี่ยนแปลงความคิด การจุดประกายความคิด การดึงประชาชนเข้าร่วมการชุมนุมทางการเมือง มีกระบวนการที่พัฒนาขึ้นกว่าที่มีการชุมนุมประท้วงที่ผ่านมา และมีความคิดริเริ่ม มีการประดิษฐ์คิดค้นกระบวนการใหม่ ๆ รูปแบบการชุมนุมที่แตกต่างจากแบบเดิมอย่างเห็นได้ชัด มีการแยกแยะความแตกต่างของกลุ่มอย่างชัดเจน การเข้าร่วมกลุ่มพัฒนารูปแบบมาก อาทิเช่น รูปแบบการเข้าร่วมชุมนุมของประชาชนเทียบกับสมัยในปัจจุบัน หรือการแสดงภาพลักษณ์ หรือเอกลักษณ์ของกลุ่ม แม้แต่รูปแบบผลต่างตอบแทนก็แตกต่างจากสมัยก่อนมาก แสดงถึงการมีนวัตกรรมการการต่อสู้ทางการเมือง

“...สมัยนี้มีการปรับเปลี่ยนไปมาก จากการชุมนุมสมัยก่อน เมื่อก่อน ไม่ค่อยรู้เรื่องการเมือง ไม่กล้าแสดงออกทางการเมือง ไม่มีส่วนร่วมทางการเมือง ผิดกับคนสมัยนี้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นจริง ๆ ก็เข้าร่วมชุมนุมประท้วง เรียกร้องในสิ่งที่ฝ่ายตรงข้ามต้องการ และการร่วมเดินขบวนก็เหมือนกัน สมัยก่อนร่วมเดินกันธรรมดา แต่เดี๋ยวนี้มีการใส่เสื้อให้เป็นสัญลักษณ์ มีการทำป้าย ทำสื่อ ไม่แต่เพียงทำสื่อกระดาษ มีการแสดงภาพจำลองการขออีกเช่น เหา

หุ่นประท้วง ออกข่าวประท้วง หรือแม้แต่การกรีดเลือดเรามาประท้วง นวัตกรรมการชุมนุมพัฒนาไปมาก”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 6 2554 : สัมภาษณ์)

“...ไม่เพียงแต่การเข้ากลุ่ม แม้แต่ผู้นำที่เข้าร่วมกลุ่มก็ผิดกับการเมืองเมื่อสมัยก่อนมาก มีการนำคารา คนมีชื่อเสียง คนที่ประชาชนรู้จัก คຸ້นหน้า คຸ້นตาเข้าร่วมขึ้นเวทีเพื่อเรียกร้องความสนใจจากประชาชน รูปแบบการชุมนุมก็เข้มข้นมาก ไม่หือ ไม่ถอย ไม่กลัวกฎหมาย ไม่สนใจความเดือดร้อนของประชาชนคนรอบข้าง ขอให้ได้มากซึ่งการเข้าร่วมชุมนุมเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 9 2554 : สัมภาษณ์)

“...พูดถึงเรื่องนวัตกรรมการต่อสู้ทางการเมือง มีวิธีการใหม่ ๆ ต่างจากเดิม ๆ มากมาย เลยครับ มีการพัฒนาต่อยอดการชุมนุม โดยมีการยื่นข้อเสนอเป็นลายลักษณ์อักษร มีการอาศัยสื่อเสนอข้อเรียกร้อง มีการสร้างเอกลักษณ์ในการชุมนุม และประกอบกับลีลาผู้นำการชุมนุมก็พัฒนาไปมากกว่าสมัยก่อนมาก สร้างความน่าเชื่อถือ และเกิดการคล้อยตาม

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 8 2554 : สัมภาษณ์)

1.4 การต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์

จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น วารสาร และการสัมภาษณ์ พบเหตุผลหลายประการ ดังนี้

ลักษณะความขัดแย้งทางการเมือง ของกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในการต่อสู้เชิงสัญลักษณ์ เห็นภาพได้ชัดเจนที่สุดในความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างกลุ่มเสื้อเหลือง และกลุ่มเสื้อแดง มีการนำ เสื้อสีเหลือง มือตบสีเหลือง ผ้าพันคอสีฟ้า ภาพพระบรมฉายาลักษณ์ มาเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มเสื้อเหลือง ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งคือกลุ่มเสื้อแดง มีการใช้เสื้อสีแดง ใช้ดินตบ และหัวใจตบ รูปภาพพันตำรวจโท ดร.ทักษิณ มาเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มเสื้อแดง แต่ละกลุ่ม จะมีเอกลักษณ์ของกลุ่ม มีการสร้างความเป็นกลุ่มของตน แบ่งพวกอย่างชัดเจน การต่อสู้ทางการเมืองออกมาในลักษณะนำสัญลักษณ์ของกลุ่มเป็นจุดยืนในการต่อสู้ เป็นศูนย์รวม เป็นกำลัง เป็นทัศนคติไปในทิศทางเดียวกัน มีเป้าประสงค์มุ่งหมายเป็นอย่างเดียวกัน มุ่งหวังผลประโยชน์ในแบบเดียวกันในกลุ่ม ทิศทางการเรียกร้องก็จะจะเป็นไปตามผู้นำของกลุ่มแต่ละกลุ่ม การต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์นี้ พัฒนาไปมาก ถ้านับจากเริ่มมีการเคลื่อนไหวภาคประชาชนในการต่อสู้ทางการเมืองในสมัยก่อน สมัยนี้ใช้กลยุทธ์การต่อสู้ที่มีแบบแผนมากกว่า โดยมีการนำสัญลักษณ์ของกลุ่มมาเป็นเอกลักษณ์ในการต่อสู้ในทุก ๆ เวลาในทุก ๆ ช่วงของช่องทางสังคม ในการใช้การต่อสู้เชิงสัญลักษณ์แม้ไม่มีการพูดปราศรัย แต่การแสดงให้เห็นว่ามีเอกลักษณ์ของการต่อสู้ของกลุ่มอยู่เสมอตลอดเวลา

สรุปผลกระทบทางการเมือง จากความขัดแย้งทางการเมือง ระหว่างกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง เมื่อมองการเมืองในแง่ความหมายของคำว่า “การต่อสู้เชิงสัญลักษณ์” ก็อาจเทียบเคียงคล้ายกับคำว่า “อารยะขัดขืน” โดยอาจารย์นิธิ เอียวศรีวงศ์ นักวิชาการ ได้ขยายความการต่อสู้ลักษณะนี้ว่า เป้าหมายสำคัญของวิถีแห่งการไม่ใช้ความรุนแรง คือทำให้ฝ่ายปฏิปักษ์วางใจว่า จะไม่มีอันตรายใดๆ ไม่ว่าทางกาย หรือทางใจ เกิดขึ้นแก่ตนอย่างแน่นอน พูดอีกอย่างหนึ่งคือ ไม่ใช้ความรุนแรงเพื่อปลดปล่อยปฏิปักษ์จากความกลัวโดยสิ้นเชิง แน่แน่นอนว่า จะประสบความสำเร็จได้ ก็ต้องปลดปล่อยตนเองจากความกลัวด้วย การเคลื่อนไหวเชิงสัญลักษณ์ คือการใส่ความหมายทางการเมืองลงในกิจกรรมเป็นรูปแบบที่ไม่สื่อความหมายโดยตรง คล้าย ๆ เป็นการล้อเลียนเสียดสี แต่เมื่อมาถึงจุด ๆ หนึ่งเมื่อประชาชนได้เข้าใจจะเกิดพลังอย่างยิ่ง และการเคลื่อนไหวลักษณะนี้มีข้อดีคือไม่รุนแรงทางกายภาพ ราคาถูก ประชาชนมีส่วนร่วมได้ง่าย และทรงพลัง ประกอบกับการเคลื่อนไหวทางสัญลักษณ์มีจุดแข็งตรงที่ไม่ผิดกฎหมาย ไม่รุนแรง ไม่ต้องมีแกนนำ จึงเป็นการต่อต้านอำนาจรัฐที่สันติวิธี

การร่วมกลุ่มเสื้อแดงได้ทำการเทเลียดที่ด้านหน้าทำเนียบรัฐบาล สื่อต่างประเทศได้ให้ความสนใจกับการประท้วงที่แหวกแนวดังกล่าวอย่างมาก นิตยสารไทม์ส ยังได้จัดอันดับการประท้วงเชิงสัญลักษณ์ 10 อันดับที่ไม่เพียงมีรูปแบบการประท้วงที่แหวกแนว แต่ยังก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวง กลุ่มคนเสื้อแดงได้รวมตัวประท้วง กลายเป็นอีกหนึ่งซีรีส์ของการประท้วงในไทย ด้วยไฮไลต์ของการประท้วงเชิงสัญลักษณ์โดยการรับบริจาคเลือดและสาธิตไปยังสถานที่ทำการของรัฐบาล จนเป็นข่าวไปทั่วโลก โดยสื่อต่างชาติต่างยกให้การกระทำครั้งนี้ เป็นการต่อสู้เชิงสัญลักษณ์ที่คิดอันดับแปลกพิสดารของโลกเลยทีเดียว

“...การต่อสู้แนวทางมวลชนต้องต่อสู้เชิงสัญลักษณ์ การออกแบบวาทกรรม อำมาตย์กับไพร่ จึงเป็นการสร้างเป้าการเคลื่อนไหวให้เด่นชัดขึ้น เป็นการสะสมชัยชนะเชิงสัญลักษณ์ให้เพิ่มพูนขึ้นเรื่อยๆ กลุ่มคนที่เข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดงเป็นมวลชนจัดตั้งด้วยวิธีการต่าง ๆ แต่หากสามารถปรับกระบวนการทัศน์ให้ลึกและแจ่มชัดในแนวทางการต่อสู้จะสร้างปัญหาระยะยาวได้ โดยมวลชนจะเริ่มจาก ชอบ ไปสู่ เชื่อ และนำมาซึ่งความศรัทธา และจะกลายเป็นอาวุธที่ร้ายแรง ทิ่มแทงอำนาจรัฐจนล้มคว่ำได้ในอนาคต ถึงแม้จะมีจุดอ่อนอยู่มาก จุดอ่อนของการเคลื่อนไหวของคนเสื้อแดง คือบุคลิกของแกนนำ ทำให้เกิดลักษณะกินทุน กินหางตนเอง เสียมวลชนเรื่อย ๆ สร้างความเกลียดชังไปทั่วทั้งสังคม รัฐบาลต้องต่อสู้เชิงสัญลักษณ์กลับสร้างกระแสในหมู่ประชาชนให้เกิดการต่อต้าน ประณาม ไม่ยอมรับ พฤติการณ์ในส่วนที่ละเมิดสิทธิสังคมทุกกลุ่มทุกอาชีพ เพื่อป้องกันกลุ่มใหม่ที่จะเข้าไปร่วมเคลื่อนไหว ตัดทอนกลุ่มชอบ ให้

ไม่ชอบ จากเชื่อ สู่การไม่เชื่อ และจากศรัทธา เป็นไร้ความศรัทธา และให้ถอยห่างออกจากการเคลื่อนไหวที่ไร้ความชอบธรรม”

(ดร.วิญญู สะตะ 2554 บทสัมภาษณ์ในหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น)

“...การเคลื่อนไหวเชิงสัญลักษณ์ การสร้างวาทกรรม ห้ามฉันพูด ฉันก็จะพิมพ์ ห้ามฉันพิมพ์ ฉันก็จะเขียน ห้ามฉันเขียน ฉันก็จะคิด ห้ามฉันคิด ก็ต้องห้ามลมหายใจฉัน”

(สมบัติ บุญงามอนงค์ 2554 บทสัมภาษณ์ในหนังสือพิมพ์ประชาไท)

“...การต่อสู้ของการชุมนุมในเชิงสัญลักษณ์ ในเรื่องนี้เห็นได้ชัดเจนจนไม่ต้องพูดก็เห็นได้ด้วยตา เช่น มีการใช้ เสื้อเหลือง เสื้อแดง มือตบ ตีนตบ หัวใจตบ เราเห็นกันชัดเจน”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 9 2554 : สัมภาษณ์)

“... มีให้เห็นจากการใช้สัญลักษณ์ของกลุ่ม อาทิเช่น มีการใช้ เสื้อเหลือง เสื้อแดง มือตบ ตีนตบ หัวใจตบ ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 6 2554 : สัมภาษณ์)

“... การต่อสู้แนวทางมวลชนต้องต่อสู้เชิงสัญลักษณ์ การออกแบบวาทกรรม อำนวยชัยกับไพร่ จึงเป็นการสร้างเป้าการเคลื่อนไหวให้เด่นชัดขึ้น เป็นการสะสมชัยชนะเชิงสัญลักษณ์ให้เพิ่มพูนขึ้นเรื่อยๆ ะ”

(ดร.วิญญู สะตะ 2554 : บทสัมภาษณ์ในหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์)

“...ถ้าพูดถึงเรื่องนี้ก็ชัดเจน คือ การชุมนุมของการใช้สัญลักษณ์ เสื้อเหลือง เสื้อแดง มือตบ ตีนตบ หัวใจตบ เราถือเป็นหัวใจของการแสดงสัญลักษณ์ของกลุ่ม”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 4 2554 : สัมภาษณ์)

“...เป็นเรื่องสำคัญ และมีความทันสมัยต่อยุคสมัยโลกาภิวัตน์ เพราะเมื่อมีการแสดงสัญลักษณ์ของกลุ่มแบบนี้เป็นการตั้งจุดยืนให้เห็นชัดเจนได้ว่าใครเป็นกลุ่มใคร”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 9 2554 : สัมภาษณ์)

“...เด่น ชัดเลยของแต่ละกลุ่มมีการใช้ เสื้อเหลือง เสื้อแดง มือตบ ตีนตบ หัวใจตบ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 1 2554 : สัมภาษณ์)

“...ไม่เฉพาะในเรื่องของการใช้สิ่งของ เช่น เสื้อเหลือง เสื้อแดง มือตบ ตีนตบ หัวใจตบ เท่านั้นนะครับ ที่นำมาเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม แต่มีการนำสถาบันมาเกี่ยวข้องด้วย เรียกว่าพยายามแบ่งแยกกันอย่างชัดเจน”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 2 2554 : สัมภาษณ์)

“... มีการใช้สิ่งของมาเป็นสัญลักษณ์ของการชุมนุม แต่ไม่เพียงแค่นั้นมีการนำสถาบันเบื้องสูงมาร่วมเกี่ยวข้องกับด้วย ให้เกิดความแตกแยก แบ่งว่าใครเป็นพวกเดียวกับสถาบัน ใครไม่เป็นพวกเดียวกับสถาบัน ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 1 2554 : สัมภาษณ์)

“...เช่นนำเสื้อ อุปกรณ์การเชียร์ หรือสิ่งอื่นๆ เช่น สติ๊กเกอร์ ใบปลิว แผ่นพับ หรือมือตบ หัวใจตบ มาเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 7 2554 : สัมภาษณ์)

1.5 ค่านิยมร่วมกันและพลังอำนาจของกลุ่ม

จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น วารสาร และการสัมภาษณ์ สรุปลการวิเคราะห์ ได้หลายประการ ดังนี้

ลักษณะของค่านิยม ส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมกลุ่ม นิยมในตัวผู้นำกลุ่ม ส่วนใหญ่มีทัศนคติ ลักษณะค่านิยมร่วมกัน และพลังอำนาจของกลุ่ม เป็นการร่วมพลังกลุ่ม ของประชาชน ซึ่งเกิดจากการมีการพบปะกันอย่างใกล้ชิด บ่อยๆ มีความรู้สึก ทัศนคติ และค่านิยม ที่แน่นอนร่วมกัน ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันมีความรู้สึกที่จะแสดงตนและยอมรับนับถือระหว่างวัน ตลอดจนแสวงหาจุดมุ่งหมายปลายทางขอทางสังคม มีจุดหมายปลายทางร่วมกัน มีการเร่ร่อนระหว่างกัน และมีความรับผิดชอบระหว่างสมาชิกด้วยกัน อันเป็นการเข้ามาสู่ความมีสัมพันธภาพระหว่างกันกับสมาชิกกลุ่มคนอื่นๆ แสดงตัวกับกลุ่ม และรับหน้าที่ผ่านทางสมาชิกภาพในกลุ่ม มีความจงรักภักดีร่วมกัน มีทัศนคติ ค่านิยมร่วมกัน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมร่วมกัน มีจุดหมายปลายทางร่วมกัน โดยมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอมีความภักดี เพื่อพยายามให้มีอิทธิพลเหนือหรือบังคับกลุ่มอื่น ๆ ในการเปลี่ยนแปลงนโยบาย หรือพฤติกรรม

สรุป ได้ว่า ลักษณะค่านิยมร่วมกัน และพลังอำนาจของกลุ่ม จึงเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะให้ได้มาซึ่งความต้องการพื้นฐาน ของปัจเจกชน จากการรวมกลุ่มนี้เอง ที่ทำให้เกิดแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนเป็นเวทีแสดงออกของความคิดเห็นและความต้องการของมนุษย์ในลักษณะการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นการสำรวจข้อเท็จจริงของปัญหาส่วนบุคคล และปัญหาส่วนรวม เพื่อหาข้อยุติหรือแนวทางการไขของปัญหา อันเป็นที่มาของการปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม

ดังนั้นถือว่า ผู้นำ เป็นพลังอำนาจของกลุ่ม เป็นความสามารถที่ชักจูงให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้เข้าเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้บรรลุผล ซึ่งเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ พฤติกรรมและคุณลักษณะของบุคคล ที่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกของกลุ่ม ให้เป็นผู้ควบคุมพฤติกรรม ให้เป็นผู้มีอำนาจ ซึ่งอาจจะมาจากการแต่งตั้งหรือไม่ก็ได้ โดยผู้นำ

สามารถใช้อิทธิพลของความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรม และสมาชิกของกลุ่ม ดำเนินกิจกรรมของสมาชิกกลุ่ม ซึ่งสมาชิกกลุ่มไม่สามารถชี้แจงการดำเนินการกิจกรรมของผู้นำได้สมาชิกกลุ่มในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มตามคำชี้แนะของผู้นำด้วยความเต็มใจ

“ ...การที่เราเข้ามาเข้ากลุ่มก็คือ เรานิยมในตัวผู้นำกลุ่ม มีบุคลิกการเป็นผู้นำ สามารถพูดจูงใจได้อย่างน่าเชื่อถือ และพูดในเรื่องที่สนองความความต้องการของเราได้ ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 1 2554 : สัมภาษณ์)

“ ...ใช่เราคิดว่าเราเข้ากลุ่ม เพราะเรานิยมในตัวผู้นำ นิยมในความคิดของกลุ่ม ที่มีแนวความคิดเป็นแบบเดียวกับเรา เราจึงเข้ากลุ่ม เพื่อต่อสู้ให้ได้มาซึ่ง “ประชาธิปไตย” ซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าสูงสุดควรแก่การรักษาไว้ด้วยชีวิต ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 1 2554 : สัมภาษณ์)

“ ... เพราะเราเชื่อ เราศรัทธาในพลังอำนาจของกลุ่มของตนว่านำความเสมอภาค ความเป็นประชาธิปไตยมาให้เราได้ ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 1 2554 : สัมภาษณ์)

“ ...บทบาทของแกนนำของเรามีความสามารถในการให้สมาชิกในกลุ่มเรากลับมาเกิดความรัก เกิดการช่วยเหลือ และสามัคคีกันได้ ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 5 2554 : สัมภาษณ์)

“ ...เรารักในกลุ่มของเราเพราะกลุ่มเสื้อแดงรัก ซึ่งความเสมอภาค ความยุติธรรม กลุ่มเราต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งความเป็นประชาธิปไตย โดยไม่มีผลประโยชน์อื่นใดมาเกี่ยวข้อง เราทำงานกลุ่มกันด้วยใจ ไม่มีมีการให้สินจ้างรางวัลแต่อย่างใด เราทำเพื่อประเทศชาติ จะได้มีประชาธิปไตยที่แท้จริง ไว้ให้ลูกให้หลาน ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 6 2554 : สัมภาษณ์)

“ ...พอใจที่ได้เข้าทำงานตรงนี้ ทำงานกับกลุ่มเสื้อเหลืองร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันต่อสู้ เพื่อความเป็นประชาธิปไตย เพื่ออุดมการณ์ของกลุ่มจะประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ที่วางกันไว้ ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 9 2554 : สัมภาษณ์)

“ ...มีความเชื่อว่า พลังอำนาจของประชาชนสามารถเรียกร้องความยุติธรรมได้ ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 10 2554 : สัมภาษณ์)

วิเคราะห์จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ของกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มทั้ง 2 กลุ่ม จากในบางสถานที่ของการรวมกลุ่มทำกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร โดยผู้วิจัยสวม

ทั้งเสื้อเหลือง และสวมทั้งเสื้อแดง เพื่อเข้าร่วมกลุ่มของทั้งสองกลุ่มในจังหวัดพิจิตร เพื่อให้สามารถอธิบายปรากฏการณ์ของลักษณะความขัดแย้งทางการเมือง ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับทั้งสองกลุ่ม

ผู้วิจัยไม่สามารถบรรยายคุณลักษณะของทุกปัจเจกชนที่มาเข้าร่วมกลุ่ม ได้ทุก ปัจเจกชน แต่ผู้วิจัยสามารถจะวิเคราะห์เชิงพรรณนาในภาพรวมของปัจเจกชนที่มาเข้าร่วมกลุ่มเสื้อเหลือง และกลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตรได้ จากการสนทนา สอบถาม พูดคุย ซักถามกับบางปัจเจกชน ที่มาเข้าร่วมกลุ่มทำกิจกรรมทางการเมืองกับทั้งกลุ่มเสื้อเหลือง และกลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร โดยจากการสังเกต แบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัย สามารถจำแนกลักษณะความขัดแย้งทางการเมือง ออกเป็น 10 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 การสร้างวาทกรรมทางการเมือง ของกลุ่มเสื้อเหลือง

ลักษณะที่ 2 การสร้างวาทกรรมทางการเมือง ของกลุ่มเสื้อแดง

ลักษณะที่ 3 การอาศัยสื่อโจมตี ของกลุ่มเสื้อเหลือง

ลักษณะที่ 4 การอาศัยสื่อโจมตี ของกลุ่มเสื้อแดง

ลักษณะที่ 5 นวัตกรรมของการร่วมกลุ่ม ของกลุ่มเสื้อเหลือง

ลักษณะที่ 6 นวัตกรรมของการร่วมกลุ่ม ของกลุ่มเสื้อแดง

ลักษณะที่ 7 การต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์ ของกลุ่มเสื้อเหลือง

ลักษณะที่ 8 การต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์ ของกลุ่มเสื้อแดง

ลักษณะที่ 9 ค่านิยมร่วมกัน และพลังอำนาจของกลุ่มเสื้อเหลือง

ลักษณะที่ 10 ค่านิยมร่วมกัน และพลังอำนาจของกลุ่มเสื้อแดง

- สามารถวิเคราะห์เชิงพรรณนา ได้เป็นประเด็นตามลำดับดังนี้

ลักษณะที่ 1 จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ของผู้วิจัย สามารถอธิบายลักษณะความขัดแย้งทางการเมือง จากการสร้างวาทกรรมทางการเมืองของกลุ่มเสื้อเหลือง กล่าวโดยสรุปคือ

โดยภาพรวม ผู้มาเข้าร่วมกลุ่มเสื้อเหลืองส่วนใหญ่สวมเสื้อสีเหลือง มีหัวใจตบ สีเหลืองหรือแม้แต่อุปกรณ์อื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นผ้าเช็ดหน้า หรือกระเป๋าถือ จะเป็นสีเหลือง และจะมีบุคลิกลักษณะให้ความสนใจทางการเมือง กระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมทำกิจกรรมกับทางกลุ่มมาก บุคลิกลักษณะแสดงอาการชอบใจ ถูกใจ ยิ้มแย้ม แจ่มใส และถ้าผู้เป็นแกนนำได้ใช้คำพูดภาษาทางวาทกรรมทางการเมืองในด้านการปลุกใจ ผู้เข้าร่วมจะ เฮฮา ไซโย โฮ่ร้อง เพื่อตอบรับ ส่งเสียงตอบรับชอบใจ ถูกใจ มีอาการโต้ตอบ ด้วยการปรบมือ ส่งเสียงเพื่อ ร่วมแสดงความยินดี โดยผู้เข้าร่วม

จะแสดงอาการว่าชอบ เชื่อถือในคำพูดของผู้เป็นแกนนำพูดออกมาก สีหน้า แววตา ชื่นชม เชื่อถือในคำพูดของผู้เป็นแกนนำในการพูดปราศรัยเพื่อโจมตีกลุ่มตรงข้าม มีการ ชูมือตบขึ้นเพื่อร่วมตอบรับแต่ละคำพูด ที่ผู้เป็นแกนนำพูด และ แกนนำยังมีการใช้วาทกรรมชนิดอื่น ๆ อีกมากมายไม่ว่าจะเป็นลีลาของผู้เป็นแกนนำ การจัดเวที การแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มตน การจัดฉายวิดีโอ การชุมนุม การต่อสู้ การเรียกร้อง มีภาพและเสียงประกอบ มีการทำป้ายผ้า ป้ายไวเนล การร่วมบริจาคเงิน และสิ่งของ มีการจัดพบปะเลี้ยงอาหารและเครื่องดื่ม โดยการกินอาหาร ไปด้วยฟังการปราศรัยของผู้เป็นแกนนำไปด้วยพร้อม ๆ กัน ซึ่งถือเป็นการสร้างวาทกรรมทั้งสิ้น

การรวมกลุ่มจะรวมกลุ่มกัน ณ บริเวณที่เป็นที่สาธารณะของในเขตอำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร อาทิเช่น บริเวณ โรงแรมพิจิตรพลาซ่า บริเวณท้องถนนตำบลคลองคะเชนทร์อำเภอเมืองพิจิตรจังหวัดพิจิตร และบริเวณสะพานร่วมใจอยู่กลางเมืองพิจิตรบริเวณถนนเส้นเดียวกับวัดท่าหลวงอำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร โดยการเข้าร่วมกลุ่มทุกครั้งจะมีการจัดเวทีเพื่อทำการปราศรัย ในการปราศรัยจะมีแกนนำมาจากกรุงเทพ และแกนนำในจังหวัด เป็นผู้ขึ้นเวทีปราศรัย และจะมีการรับประทานอาหารร่วมกัน และมีการร้องเพลงร่วมกัน และเมื่อแกนนำขึ้นเวทีปราศรัยก็จะพูดปลุกใจให้เข้าร่วมกลุ่ม จะใช้ภาษาซึ่งเป็นวาทกรรมภาษาทางการเมือง ข้อความภาษาที่ใช้จะแสดงจุดเด่นของกลุ่ม หรือจุดด้อยของกลุ่มตรงข้าม ภาษาที่ใช้เป็นแบบแผนปฏิบัติ รวมไปถึงความคิด ความเชื่อ ค่านิยม พูดเพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้กับกลุ่มตน และสร้างภาพความคุ้นชินกับประโยชน์ของภาษา โดยพัฒนาภาษาธรรมดา ให้เป็นวาทกรรมทางภาษา มีการสร้างความเด่นของภาษา สร้างจุดต่อสู้ เรื่องวาทกรรมบางเรื่องเป็นเรื่องที่มากกว่าการเขียนและการพูด รวมถึง ระบบและกระบวนการในการสร้างการผลิตคำพูดยึดตรึงกำหนดความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติ ให้ดำรงอยู่และเป็นที่ยอมรับในกลุ่ม เป็นกลไกช่วยผลักดันและเกื้อหนุนให้เกิดเสถียรภาพในการดำรงอยู่ และมีความ “เป็นต่อ” ฝ่ายตรงกันข้ามให้มากที่สุด และคำพูดบางคำพูดยังทำหน้าที่ในการเก็บกดปิดกั้น มิให้เอกลักษณ์ หรือความหมายของบางอย่าง หรือความหมายอื่นเกิดขึ้น หรือไม่ก็ทำให้เอกลักษณ์และความหมายของบางสิ่งที่ดำรงอยู่ในสังคมเลือนหายไป

ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อเหลืองของจังหวัดพิจิตร ส่วนใหญ่ มีทั้งเพศชาย และเพศหญิง อายุประมาณ 40 – 65 ปีโดยประมาณด้วยสายตา และส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ในจังหวัดพิจิตร ไม่มีคนจากที่อื่น แต่ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามกับผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อเหลืองในจังหวัดพิจิตรกับบางปัจเจกชนว่าบางคนก็มาจากจังหวัดข้างเคียง เช่น จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดตาก จังหวัดสุโขทัย จังหวัดกำแพงเพชร หากจะพิจารณาถึงลักษณะรูปร่าง หน้าตา ก็ปกติ เหมือนคนไทยทั่วไป และรู้สึกคุ้นหน้าคุ้นตากันดีรู้จักกันเสียส่วนมาก รู้จักว่าเป็นคนบ้านไหน อาศัยอยู่บริเวณใด ประกอบอาชีพใด เป็นลูกหลานบ้านไหน หรือเป็นญาติกับทางไหน (หมายถึงคนใน

พื้นที่อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร) เพราะผู้วิจัยเป็นคนพื้นที่ที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดพิจิตร ดำรงชีวิต และเติบโตและเรียนหนังสือ ตลอดจนรับราชการ ในจังหวัดพิจิตรมาโดยตลอดไม่ต่ำกว่า 30 ปี การที่ได้เข้ามาทำกิจกรรมกับกลุ่มสื่อเหลืองของจังหวัดพิจิตร จึงรู้จักคุ้นเคยกับคนที่มาเข้ากลุ่มเสียเป็นส่วนใหญ่ โดยมากผู้ที่มาเข้าร่วมกลุ่มไม่ใช่ข้าราชการ ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบอาชีพสุจริตอิสระทั่วไป รับจ้างทั่วไป พ่อค้า พาณิชยกรรม ธุรกิจเอกชน ธุรกิจส่วนตัว และถ้าเป็นข้าราชการก็เป็นข้าราชการบำนาญ เป็นพ่อบ้าน และเป็นแม่บ้าน หากจะมีข้าราชการเข้าร่วมกลุ่มบ้างก็เป็นส่วนน้อย คงเพราะอาจเกรงกลัวต่อระบบการเมือง ที่ห้ามข้าราชการไปยุ่งเกี่ยวกับการเมือง ให้อ้างตัวเป็นกลาง โดยมีข้อกำหนดถึงการห้ามในวินัยของข้าราชการ จึงไม่ค่อยมีข้าราชการที่กล้าแสดงออกกับเรื่องทางการเมือง เพราะกลัว จะส่งผลในภายหลัง กลัวจะก่อให้เกิดปัญหาได้ สมาชิกคนในกลุ่มสื่อเหลืองจังหวัดพิจิตรส่วนใหญ่ เป็นคนในท้องถิ่น

การเดินทางสัญจรเพื่อมาเข้าร่วมกับกลุ่มสื่อเหลืองในจังหวัดพิจิตร ส่วนใหญ่เดินทางมาโดยรถจักรยานยนต์ และรถยนต์ แต่รถยนต์ที่เข้ามาไม่มีการบรรทุกผู้คนมาเข้าร่วมกลุ่มเกินความจำเป็น ไม่มีการบรรทุกคนเข้าร่วมกลุ่มหลายรอบเกินความจำเป็น ส่วนใหญ่ก็เป็นการนั่งท้ายรถยนต์มาคันละประมาณ 4 – 7 คน เท่านั้น ลักษณะการนั่งรถมาก็มาด้วยสีหน้าท่าทางเต็มใจ สดใส ยิ้มแย้มแจ่มใส คุยกันสนุกสนาน ทักทายกันเป็นระยะ ๆ มีการไต่ถามสารทุกข์สุกดิบกันเมื่อรถมาถึงบริเวณที่รวมกลุ่ม และทุกคนที่มาร่วมกลุ่มก็จะใส่เสื้อสีเหลือง เมื่อถึงบริเวณจัดงานสังเกตโดยทั่วไปไม่มีการแจกของสิ่งใดให้แก่กัน แต่ละคนจะเดินไปบริการตัวเอง เช่นหาน้ำดื่ม หรือเครื่องดื่มประเภทอื่นอาทิ น้ำอัดลม หรือ ชา กาแฟ โดยการบริการตนเอง

ผู้วิจัยได้สวมเสื้อสีเหลือง เพื่อให้เข้ากับกลุ่มสื่อเหลืองได้ และเมื่อผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อเหลืองพร้อมกันแล้ว แคนนำก็จะขึ้นเวทีปราศรัยเรื่องทางการเมือง พุดจา ปลุกใจ ให้ร่วมกลุ่ม โดยใช้วาทกรรมทางภาษา และลักษณะของผู้ฟังก็จะมีลักษณะมีอารมณ์ร่วม ในขณะเดียวกันกับที่กลุ่มผู้รับฟัง วาทกรรมทางการเมือง ก็มีอารมณ์ร่วมกับแคนนำ และแสดงความรู้สึกในการรับรู้ โดยการตัดสินใจทำตามโดยทันที พิจารณาน่าจะใช้อารมณ์ร่วมตัดสินใจมากกว่าใช้หลักการและเหตุผล เมื่อใช้อารมณ์ความรู้สึกตัดสินใจ อารมณ์ก็จะไหลไป ตามกระแสที่ผู้นำวาทกรรมทางการเมืองออกแบบไว้ กลายเป็นการคล้อยตามกลุ่มอย่างเต็มอกเต็มใจ แบบไม่รู้ตัวด้วย เพราะเมื่อใดที่ใช้ความรู้สึกนำทางก็จะจะเป็นไปตามที่ผู้สร้างวาทกรรมกำหนดไว้โดยไม่ยากเย็น คำพูดทางภาษาที่เป็นวาทกรรมทางภาษาของกลุ่มสื่อเหลือง อาทิ เช่น

“...คนรวยใช้ว่าจะไม่โกง ..เราเห็นมามากแล้ว ไอ้พวกคนที่รวย มันยังมี มันยังโกง ยิ่งมียิ่งอยากได้ ไม่เห็นใครที่บริสุทธิ์ใจจริง ๆ ที่จะเสียสละตัวเองเพื่อส่วนรวมจริงหรือ หวังแต่จะเข้ามามีอำนาจทางการเมือง เพื่อกอบโกยผลประโยชน์เพื่อตนเอง ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื่อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...พวกเรารักสถาบัน พวกเราจะปกป้องสถาบัน ถ้าไม่มีชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ประเทศเราก็คงอยู่ไม่ได้ เราต้องรักสามัคคีกัน หากเราไม่รักกันแล้วใครจะมารักเรา ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื่อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...ระบอบทักษิณ ทำให้ประเทศชาติเสียหาย หากเราไม่มาช่วยกันต่อต้าน จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติ คุณตัวอย่างของประเทศอะไรละ ที่ล่มสลายทั้งประเทศ เป็นหนี้เป็นสิน เพราะแปรรูปเป็นสัมปทานทุกอย่าง จนประชาชนอยู่ไม่ได้ ล่มไปแล้วก็มีตัวอย่างให้เห็น ก็เพราะตามค่านิยมที่ผิด ตามทุนนิยม กระแสนทุนนิยม นิยมคนรวยกัน แล้วผลออกมาเป็นแบบนี้มันคุ้มกันหรือเปล่า ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื่อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...ใครกัน เป็น โพร่ ใครเป็น อำมาตย์ ประเทศเราเป็นประชาธิปไตย พวกเราประชาชนทุกคนมีความเท่าเทียมกัน เรื่องทาสมันหมดสมัยแล้ว พวกเราต้องตั้งสติกันหน่อย สมัยนี้คำพูดมันทำให้สังคมแตกแยก โศสรรหาภาษามาพูดกัน เรามาถึงดวงดาวแล้ว ยังจะพยายามลากกลับไปสู่ขุมมรกกันอีก ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื่อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...ยอมรับมีการใช้วาทกรรมทางภาษามากมาย ที่กลืนความรู้สึกของพวกเราที่เห็นได้ชัด ก็คำว่า “ชาวยุคใหม่” “โพร่ – อำมาตย์” “ประชาธิปไตยไม่จำเป็นต้องมาจากการเลือกตั้ง ” “คนรวยใช้ว่าจะไม่โกง” “ระบอบทักษิณ” และอื่นๆ อีกมากเลยนับไม่ถ้วน แต่ก็เห็นความจริงอย่างที่พูดกัน ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื่อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...เราพวกรักสถาบัน เราจะสู้ เราจะสู้ พวกเรารักในหลวง เรามารวมสู้เพื่อป้องกันระบอบทักษิณ กลัวเพราะเราคิดว่ามันยิ่งกว่าคอมมิวนิสต์เสียอีก เรากลัวเราไม่มีประเทศจะอยู่ กลัวล่มสลาย กลัวจะเอาทรัพย์สินสมบัติของประเทศขายให้ประเทศอื่นหมดแล้วเราจะทำอย่างไร ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื่อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...ก็เพราะใช้นโยบายประชานิยม ประเทศถึงได้ปั่นป่วนขนาดนี้ ประเทศเราจะเดินหน้าไปได้อย่างไร ก็มีแต่ปัญหา ก็เพราะว่าประชานิยม นี่แหละ ก็ดีแต่บางกลุ่ม บางพวกเท่านั้น

แหละ เคยดูสภาพโดยรวมหรือเปล่า ให้ให้กันมา แล้วบริหารกันไม่เป็นกันกัน โกงกันเป็น ขบวนการ เป็นกลุ่มเป็นก๊ก แล้วก็ตรวจสอบกันไม่ได้”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื่อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...พลังของเรา ต้องทำลายระบอบทักษิณ ได้แน่นอน เรามารวมกลุ่มกันเพราะเรา กลัวระบอบทักษิณจะกลืนกินประเทศ เรารักความเป็นประชาธิปไตย ทำอะไรต้องเท่าเทียมกัน ต้องฟังเสียงส่วนใหญ่ เคารพเสียงส่วนน้อย แม้เราจะเป็นเพียงเสียงส่วนน้อย แต่เราก็พยายามที่จะใช้ สิทธิในความเป็นประชาชนที่มีสิทธิมีเสียง เราจะทำทุกอย่าง เพื่อให้ทักษิณออกไป ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื่อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...เราจะเป็นการเมืองใหม่ เพื่อให้คนไทยได้มีทางเลือกมากกว่าไอ้พวกคนรวยแล้ว ยังโกง ดูตัวอย่างไอ้หน้าเหลี่ยม มันทำอะไรกับประเทศของเรา นี่คินะที่กลุ่มเราไม่ยอม เราเอา เรื่องที่เป็นกระบวนการคดโกงของพวกนักการเมืองออกมาแฉ ไม่งั้นถ้าเรายอม ยอม อยู่อย่างเดียว ไม่มีใครกล้าส่งเสียง ป้านี้ประเทศจะ ไปกันยังงี้ เรารักชาติ เราสู้เพื่อชาติไทย เราจะร่วมกัน ปกป้องประเทศของเราไม่ให้ไปตกอย่างในมือคนใดคนหนึ่ง ที่มันรักชาติจริงอย่างที่ปากพูดหรือ เปล่าเราไม่รู้”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื่อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...งานการเมือง คือ งานทำเพื่อประชาชนทั้งหมด เพื่อผู้อื่นที่พ้นไปจากตนเอง พ้น ไปจากครอบครัว พ้น ไปจากหมู่พวก แม้แต่พ้น ไปจากพรรคของตน ไม่ใช่งานเพื่อหากินหาเสียง ให้แก่ตัวเรา ให้แก่ครอบครัวเรา ให้แก่หมู่พวกเรา ให้พรรคการเมืองของตน ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื่อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...ถ้า 1 ล้านชื่อ ทักษิณ รุกฆาต ใคร ทำ..ทำไม ถ้าคนไม่คิดแล้วจะขอนิรโทษ กรรมทำไม ก็ต้องกล้ามารับผิดชอบในสิ่งที่ตัวเองทำไป กลับมารับผิดตามระบบยุติธรรม เชื่อใน ความยุติธรรม จะมานั่งต่อสู้อันนี้ ข้าง ๆ คุณ ๆ กันทำไม มันถูกต้องแล้วหรือที่ทำแบบนี้ ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื่อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...ทักษิณ โจมตี ชนชั้นสูง ถ้าทักษิณพูดแบบนี้ แล้วหมายถึงใครล่ะ เราก็รู้ ๆ กัน อยู่ บ้านเมืองเราถ้าพูดประโยคแบบนี้หมายถึงใครก็รู้กันแล้วมันไม่ต้องอธิบาย ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื่อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...พวกเรามาเปิดปม ทักษิณ ดึง สถาบัน มาเป็นเหยื่อการเมือง พวกเรามารวมกลุ่ม กันเพื่อปกป้องสถาบัน เรารักในสถาบัน เทิดทูน บูชา เหนือสิ่งอื่นใดในโลก ถ้าไม่มีสถาบัน ป้านี้ ประเทศไทยล่มสลายไปแล้ว ที่เรารวมใจกันเป็นหนึ่งได้ก็เพราะใคร ไม่ใช่เพราะสถาบันหรือ เรา มาเพื่อแสดงความจริงใจว่าเราจะร่วมกันปกป้องสถาบันให้ถึงที่สุด ใครเป็นศัตรูกับสถาบัน ใคร

รบหลู่สถาบัน พวกมันเป็นศัตรูของกลุ่มเรา เราจะไม่ให้ใครหน้าไหนมาคุกเขี่ยคหยาม หรือคุกเขี่ยได้อย่างเป็นอันตราย เรื่องอะไรเรารักษาความเป็นชาติไทยของเรามาตั้งนาน อยู่ ๆ ก็จะทำให้ไปตกอยู่ในมือของพวกหวังผลประโยชน์เพื่อตระกูลของตนเอง มันถูกต้องกันนักหรือ ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...การเมืองใหม่ของพวกเขา คือประชาธิปไตยแท้ ๆ เราเชื่อว่ากลุ่มเสื้อเหลืองของเราจะพัฒนาเป็นการการเมืองใหม่ที่ดี พรรคการเมืองใหม่ของเราจะเป็นพรรคที่เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง ทำเพื่อประชาชนส่วนร่วมโดยแท้จริง ไม่หวังผลประโยชน์ หรือหวังกอบโกย พวกเราก่อตั้งจากประชาชนส่วนล่าง ขึ้นมาเป็นพรรคการเมือง มาจากเสียงของประชาชนส่วนใหญ่ที่สนับสนุนให้เกิดพรรคการเมือง ไม่ใช่เกิดจากคนมีเงิน ไม่ใช่คนที่จัดตั้งพรรค แล้วก็ไปจ้างหาสมาชิกพรรคให้ครบตามกฎเกณฑ์การจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองใหม่ของเราไม่ใช่อย่างนั้นแน่นอน”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...นักรบอหิงสาทำสงคราม 9 ทักษะ ทำเนียบรัฐบาล นักรบของกลุ่มเราเป็นผู้ยึดความซื่อตรง วางตัวเป็นกลาง นิ่ง สงบ เราพร้อมตั้งสติ คู่เพื่อชัยชนะ คนโกง คนกินบ้านกินเมือง จะอยู่ได้อย่างไร เราต้องการให้มันออกไป พวกเราส่วนใหญ่ยึดถือธรรมะเป็นที่ตั้ง กินอยู่แบบพอเพียง ประหยัด ขยัน อดทน อดออม ไม่ตามกระแสต่างประเทศ ไม่ตามพวกตะวันตก เราไม่ทำอย่างนั้น ทำตามแบบพวกมัน แล้วเราพร้อมหรือยัง ไม่เคยดูความพร้อมของเราเลย แล้วจึงเราเข้าไปเราก็ต้องอาศัยนักรบของเรานี้แหละ ที่เป็นตัวแทนความเป็นเรา”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...ชนะเด็ด ชนะฝน ยิ่งชนะใจตนได้ นั่นคือ ชัยชนะอันสูงสุด เราไม่ถอย แม้ฝนจะตก แดดจะออก น้ำจะท่วม ดินจะถล่ม เราจะยืนหยัดต่อสู้ ไม่ถอย เราต้องการชัยชนะ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...กลุ่มเราวมกันเพราะต้องการไล่ไอ้พวกที่ ฉลาดแล้ว ออกไปจากประเทศ เราไม่ต้องการคนแบบนี้ เรารัก เราสามัคคีกัน เราอยู่กับแบบสงบตามแบบฉบับของความเป็นคนไทยมาตั้งนาน แต่พอมีได้ฉลาดแล้วเข้ามา ประเทศเราก็มีแต่แย่ง เราไม่ต้องการเราต้องการคนดี คนที่ทำเพื่อส่วนรวม คนที่ทำเพื่อประชาชนส่วนใหญ่ ทำเพื่อประเทศชาติ ไม่หวังผลไม่กอบโกยผลประโยชน์เข้าตัว ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...กลุ่มเรารวมกันเพราะเรารักสถาบัน เราจะร่วมกันปกป้องสถาบัน มันเป็นใครถึงกล้ามาดึงสถาบันเข้ามา เราให้ความเคารพอย่างถึงที่สุด แต่มันอยากจะเป็นคอมมิวนิสต์ ก็ให้มันเป็นคนเดียว ไม่ใช่เอาผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นเดิมพัน เราไม่ต้องการคนแบบนี้ ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

ลักษณะที่ 2 จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ของผู้วิจัย สามารถอธิบายลักษณะความขัดแย้งทางการเมือง จากการสร้างวาทกรรมทางการเมืองของกลุ่มเสื้อแดง กล่าวโดยสรุป คือ ลักษณะการสร้างวาทกรรมทางการเมืองของกลุ่มเสื้อแดงในจังหวัดพิจิตร จะเป็นการใช้วาทกรรมทางภาษามากกว่า โดยการใช้วาทกรรมทางภาษาจากแกนนำโดยใช้คำพูดที่สามารถชักจูงให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มเสื้อแดงคิดในแบบเดียวกับที่แกนนำออกแบบไว้ โดยการรวมกลุ่มของคนเสื้อแดงในจังหวัดพิจิตร จะมี นางสาวสุณีย์ เหลืองวิจิตร อดีตเลขาธิการพรรคเพื่อไทยและเป็นอดีต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพิจิตร เป็นแกนนำในการร่วมกลุ่ม โดยส่วนใหญ่เป็นการรวมกลุ่มนอกเขตอำเภอเมืองพิจิตร จะเป็นการร่วมกลุ่มบริเวณตามอำเภอรอบนอก โดยมีการจัดงานร่วมกลุ่มโดยใช้ชื่องานว่า รวมพลคน เสื้อแดงหรือกลุ่ม นปช.จากส่วนภูมิภาค โดยใช้ชื่องานว่า “ประชาธิปไตยคือหัวใจของพวกเรา” และ ชาละวันต้านรัฐประหาร” มีการจัดคอนเสิร์ตและเวทีปราศรัยใหญ่ขึ้นในวันที่ 13 มีนาคม 2554 ที่บริเวณวัดทุ่งใหญ่ ตำบลทุ่งใหญ่ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เป็นการร่วมกันเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดงในจังหวัดพิจิตร ซึ่งรูปแบบการจัดงานเป็นการจัดงานใหญ่ มีรูปแบบการจัดงานเพื่อพบปะสังสรรค์รับประทานอาหาร โต๊ะจีนร่วมกันของกลุ่มคนเสื้อแดงที่มีการจัดเตรียมโต๊ะจีนไว้ถึง 300 โต๊ะ ขยายบัตรโต๊ะละ 1,200 บาท 1 โต๊ะ 8 ที่นั่ง ส่วนเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์ โดยภายในงานจะจัดให้มีทั้งภาคบันเทิง มีการนำนักดนตรี และจัดคอนเสิร์ตจากศิลปินคนเสื้อแดง พร้อมทั้งให้สาระความรู้ตามรูปแบบประชาธิปไตย โดยจะมีแกนนำคนสำคัญชุดใหญ่ เรียกได้ว่าทำหน้าที่สลับสับเปลี่ยนกันขึ้นเวทีดังกล่าว การจัดงานดังกล่าวผู้วิจัยประมาณด้วยสายตาว่ามีผู้ร่วมงานไม่น้อยกว่า 3 พันคนที่จะมาจากทั่วสารทิศ โดยเน้นแกนนำ กลุ่มเสื้อแดงจากจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ก็คือจังหวัดพิจิตร และภาคกลางตอนบน อาทิเช่น จังหวัด กำแพงเพชร จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดอุทัยธานี และ จังหวัดตาก

และแกนนำยังมีกลยุทธ์ถึงการนำวาทกรรมทางการเมืองโดยการใช้ภาษาทางการเมืองอีก ก็คือมีการฝากความคิดถึง ฝากข้อความถึงสมาชิกกลุ่มเสื้อแดงที่อาจจะมาร่วมงานไม่ได้เข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับกลุ่ม ก็มีช่องทางอื่นที่สามารถติดตามความเคลื่อนไหวของการจัดงานได้ที่ทางสถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม ASIA UPDATE โดยจะเป็นการถ่ายทอดสดตั้งแต่เริ่มงานคือเวลา 17.30 น. ไปจนถึงเสร็จสิ้นงาน และยังมีการโฟนอินจาก พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร อดีต

นายกรัฐมนตรี อีกด้วย และผู้เป็นแกนนำกลุ่มเสื้อแดงยังได้มีการเปิดตัวนักการเมืองที่จะมาแทนนักการเมืองรุ่นเก่าที่โดยปัญหาข้อกฎหมายด้วย ส่วนเรื่องการจัดกิจกรรมการรวมกลุ่มของคนเสื้อแดงยังมีปัญหาในเรื่องข้อกฎหมาย แต่แกนนำก็ใช้วาทกรรมภาษาทางการเมืองฝากไปถึงยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานข่าวกรอง และหน่วยความมั่นคง รวมถึงข้าราชการทหาร ข้าราชการตำรวจ หน่วยงานฝ่ายปกครอง ที่อยากมา ร่วมงาน หรือมาบันทึกข้อมูลขอให้มาได้ อย่างเปิดเผย หรือจะซื้อบัตรโตะเงินมานั่งให้สบายกายสบายใจ ก็ยินดีต้อนรับ เป็นการแสดงสร้างภาพวาทกรรมทางเมืองได้แสดงออกถึงความมีไมตรี มีความสมานฉันท์ ยินดีที่จะรับความสามัคคี ไม่คิดจะก่อให้เกิดปัญหาในการร่วมกลุ่มทำกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มเสื้อแดงในจังหวัดพิจิตร

สำหรับการรวมกลุ่มทำกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มเสื้อแดงในจังหวัดพิจิตร แกนนำจะเน้นเรื่องเกี่ยวกับการติดอาวุธทางปัญญาให้กับสมาชิกคนเสื้อแดงนำไปใช้ในการสร้างพลังมวลชนมากกว่าไปใช้อาวุธในการยึดอำนาจรัฐประหาร แล้วเช่นฆ่าพี่น้องประชาชนเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจจากปากกระบอกปืนเหมือนอย่างที่เป็นอยู่ในทุกวันนี้ สภาพโดยรวม ผู้ที่มาเข้าร่วมกลุ่มกับกลุ่มเสื้อแดงส่วนใหญ่สวมเสื้อสีแดง ดินตบ สีแดง และ หัวใจตบสีแดง หรือแม้แต่รองเท้า และกระเป๋า ก็จะเป็นสีแดงด้วย และผู้เข้าร่วมกลุ่มแต่ละปัจเจกชนจะมีบุคลิกลักษณะอยากแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ให้กับพวกที่สนใจเรื่องการเมืองที่ เหมือน ๆ กัน มาร่วมกลุ่มโดยแต่ละปัจเจกชนจะมีความรู้ทางการเมือง สนทนาปัญหาการเมือง สนทนาข่าวสารด้านการเมือง และโดยเฉพาะ ผู้ที่เป็น แกนนำบางคนเป็นนักการเมืองท้องถิ่น หรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาก่อน เป็นนักการเมือง ในระดับต่าง ๆ มาก่อน ผู้ที่เข้าร่วมทางการเมืองกับกลุ่มเสื้อแดง มีท่าทีให้ ความสนใจทางการเมือง กระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมทำกิจกรรมกับทางกลุ่มมาก บุคลิกลักษณะแสดงอาการชอบออก ชอบใจ ถูกใจ ยิ้มแย้ม แจ่มใส ช่วยเหลือเกื้อกูลกันดี มีการยกเก้าอี้ให้ หรือยกโตะเพื่อจัดให้เป็นหมวดเป็นหมู่ ก็ช่วยกันดี เพราะจะเป็นการพูดปราศรัยพร้อมกับการกินโตะเงิน ไปพร้อมกัน และเมื่อถึงเวลาที่ผู้เป็นแกนนำขึ้นเวทีปราศรัยก็จะใช้คำพูดภาษาทางวาทกรรมทางการเมือง ในด้านการปลุกใจให้มีผู้เข้าร่วมมาก ๆ และพูดปลุกใจทางการเมือง ผู้ที่เข้าร่วมกลุ่มจะชอบใจ ร่วมกัน ไชโย โห่ร้อง ประบมือ ชูหัวใจตบและดินตบ สลับกันไป เพื่อเป็นการแสดงการตอบรับ ส่งเสียงตอบรับชอบใจ ถูกใจ ผู้เข้าร่วมมีการคล้องตามทีแกนนำพูด และมีอาการโต้ตอบด้วยการปรบมือ ส่งเสียงเพื่อ ร่วมแสดงความยินดี โดยผู้เข้าร่วมจะแสดงอาการว่าชอบ เชื้อถือในคำพูดของผู้เป็นแกนนำพูดออกมา สีหน้า แววตา ชื่นชม เชื้อถือ ในคำพูดของผู้เป็นแกนนำในการพูดปราศรัยเพื่อโจมตีกลุ่มตรงข้าม มีการ ชูมือตบขึ้นเพื่อร่วมตอบรับแต่ละคำพูดที่ผู้เป็นแกนนำพูด และ แกนนำยังมีการใช้วาทกรรมชนิดอื่น ๆ อีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นลีลาของผู้เป็นแกนนำ การจัดเวที การแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มตน การจัดฉาย วีดีโอ การชุมนุม การต่อสู้ การ

เรียกร้อง มีภาพและเสียงประกอบ มีการทำป้ายผ้า ป้ายไว้นิต การร่วมบริจาคเงิน และสิ่งของ มีการจัดพบปะเลี้ยงอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งถือเป็นการสร้างวาทกรรมทั้งสิ้น

การรวมกลุ่มจะรวมกลุ่มกัน ณ บริเวณนอกพื้นที่อำเภอเมืองพิจิตร ส่วนใหญ่จะเป็นอำเภอรอบนอก อาทิที่ทำการพรรคเพื่อไทยอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร และที่ตำบลทุ่งใหญ่ อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร และ พระอารามหลวงวัดมงคลทับคล้อ อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร กลุ่มเสื้อแดงจังหวัดพิจิตร จะมีครั้งเดียวที่รวมตัวกันในเขตอำเภอเมืองพิจิตร ก็จะเป็นการรวมตัวที่ศาลากลางจังหวัดพิจิตร เพื่อจะทำการยึดศาลากลางจังหวัดพิจิตร ส่วนใหญ่เป็นการรวมตัวกันในพื้นที่ที่เป็นที่สาธารณะ โดยการเข้าร่วมกลุ่มทุกครั้งจะมีการจัดเวทีเพื่อทำการปราศรัย ในการปราศรัยจะมีแกนนำมาจากกรุงเทพ และแกนนำในจังหวัด เป็นผู้ขึ้นเวทีปราศรัย และจะมีการรับประทานอาหารร่วมกัน และมีการร้องเพลงร่วมกัน และเมื่อแกนนำขึ้นเวทีปราศรัยก็จะพูดปลุกใจให้เข้าร่วมกลุ่ม จะใช้ภาษาซึ่งเป็นวาทกรรมภาษาทางการเมือง ข้อความภาษาที่ใช้จะแสดงจุดเด่นของกลุ่ม หรือจุดด้อยของกลุ่มตรงข้าม ภาษาที่ใช้เป็นแบบแผนปฏิบัติ รวมไปถึงความคิด ความเชื่อ ค่านิยม พูดเพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้กับกลุ่มคน และสร้างภาพความคุ้นชิน กับประโยชน์ของภาษา โดยพัฒนาภาษาธรรมดา ให้เป็นวาทกรรมทางภาษา มีการสร้างความเด่นของภาษา สร้างจุดต่อสู้ เรื่องวาทกรรมบางเรื่องเป็นเรื่องที่มากกว่าการเขียนและการพูด รวมถึง ระบบและกระบวนการในการสร้างการผลิตคำพูดยึดตรึงกำหนดความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติ ให้ดำรงอยู่และเป็นที่ยอมรับในกลุ่ม เป็นกลไกช่วยผลักดันและเกื้อหนุนให้เกิดเสถียรภาพในการดำรงอยู่ และมีความ “เป็นต่อ” ฝ่ายตรงกันข้ามให้มากที่สุด และคำพูดบางคำพูดยังทำหน้าที่ในการเก็บกดปิดกั้น มิให้เอกลักษณ์หรือความหมายของบางอย่าง หรือความหมายอื่นเกิดขึ้น

ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อแดงของจังหวัดพิจิตร ส่วนใหญ่ มีทั้งเพศชาย และเพศหญิง อายุประมาณ 40 – 65 ปี มีคิ่หน้าคิ่ตาคนบ้างที่เป็นคนจากในตัวอำเภอเมืองพิจิตร เพื่อไปร่วมกลุ่มที่ตามอำเภอรอบนอก ส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่บ้างและ เป็นคนจากจังหวัดใกล้เคียงบ้าง ผู้วิจัยได้สอบถามกับบางปัจเจกชนได้คำตอบว่าเป็นคนจากจังหวัดใกล้เคียงเสียเป็นส่วนใหญ่ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพสุจริตอิสระทั่วไป รับจ้างทั่วไป ค้าค้า พาณิชยกรรม ธุรกิจเอกชน ธุรกิจส่วนตัว และถ้าเป็นข้าราชการก็เป็นข้าราชการบ้านนาญ เป็นพ่อบ้าน และเป็นแม่บ้าน หากจะมีข้าราชการเข้าร่วมกลุ่มบ้างก็เป็นส่วนน้อย คงเพราะอาจเกรงกลัวต่อระบบการเมือง ที่ห้ามข้าราชการไปยุ่งเกี่ยวกับการเมือง ให้วางตัวเป็นกลาง โดยมีข้อกำหนดถึงการห้ามในวินัยของข้าราชการ จึงไม่ค่อยมีข้าราชการที่กล้าแสดงออกกับเรื่องทางการเมือง เพราะกลัวจะส่งผลในภายหลัง กลัวจะก่อให้เกิดปัญหาได้

การเดินทางสัญจรเพื่อมาเข้าร่วมกับกลุ่มเสื้อแดงในจังหวัดพิจิตร ส่วนใหญ่เดินทางมา โดยรถจักรยานยนต์ และรถยนต์ มีการใช้รถยนต์โดยสารบ้างลักษณะเป็นคนจากจังหวัดอื่น ๆ นอกเหนือจากจังหวัดพิจิตร เพื่อเข้าร่วมกลุ่มเสื้อแดง โดยส่วนมากก็แสดงอาการสนุกสนาน พร้อมใจกันมาเข้าร่วมกลุ่ม ทำทางเต็มใจ สดใส ยิ้มแย้มแจ่มใส คุยกันสนุกสนาน ทักทายกันเป็นระยะ ๆ มีการไต่ถามสารทุกข์สุขดิบกัน ผู้วิจัยได้สังเกตว่าเมื่อกลุ่มเสื้อแดงเข้าร่วมกันมากและพร้อมแล้ว แคนนำก็จะขึ้นเวทีปราศรัยเรื่องการเมือง พูดจาปลุกใจ ให้ร่วมกลุ่ม โดยใช้วาทกรรมทางภาษา และลักษณะของผู้ฟังก็จะมีลักษณะมีอารมณ์ร่วม ในขณะเดียวกันกับที่กลุ่มผู้รับฟังวาทกรรมทาง การเมือง ก็จะมีอารมณ์ร่วมคล้ายตามที่แคนนำปราศรัย มีการแสดง ความรู้สึกการรับรู้เต็มใจร่วม รับรู้กับคำพูดที่เป็นวาทกรรมทางภาษาทางการเมืองกับที่แคนนำกล่าวพูด ผู้วิจัยสังเกตว่าเมื่อแคน นำพูดให้ทำอะไรก็จะปฏิบัติ หรือไม่ก็ทำตามด้วยความเต็มใจ และแสดงความรู้สึกคล้ายตามอย่าง เห็นได้ชัด ลักษณะเหมือนการใช้อารมณ์มากกว่า ใช้หลักการและเหตุผล เมื่อใช้อารมณ์ความรู้สึก ตัดสินใจ อารมณ์ก็จะไหลไป ตามกระแสที่ผู้นำวาทกรรมทางการเมืองออกแบบไว้ กลายเป็นการ คล้ายตามกลุ่มอย่างเต็มอกเต็มใจ ผู้วิจัยได้สวมเสื้อสีแดง เพื่อให้เข้ากันกับกลุ่มผู้ร่วมกลุ่มเสื้อสีแดง และผู้วิจัยได้สอบถามผู้ที่เข้าร่วมกลุ่มแบบตัวต่อตัว จากการเดินสนทนาบ้าง และการสนทนาจาก การนั่งร่วมโต๊ะกินอาหารร่วมกันบ้าง พอจะสรุปออกมาได้ว่า ลักษณะวาทกรรมทางภาษาที่ใช้เป็น ดังนี้

“...เรามารวมกลุ่มเพื่อหวังประชาธิปไตย อย่ามาใช้สองมาตรฐานแบบนี้ เราว่ามัน ไม่ ยุติธรรม เรามาร่วมกลุ่มเพื่อเรียกร้องความยุติธรรม ทำกับเราอย่างนี้ได้อย่างไร หรือเห็นเรา เป็นแค่ “ชาวรากหญ้า”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อแดง 2554 : สัมภาษณ์)

“...เรามันก็แค่พวก “ไพร่” ไหนจะเอาพลังไปสู่พวก “อำมาตย์” ก็มันเล่นใช้ทั้ง อำนาจ ทั้งบารมี เพราะฉะนั้นกลุ่มเราก็จะต้องใช้พลังมวลชนเพื่อต่อสู้เพื่อให้ประชาธิปไตยแบบ นี้แหละ เราถึงตัดสินใจมารวมกลุ่มเพื่อเรียกร้องความยุติธรรม ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อแดง 2554 : สัมภาษณ์)

“...ขอบพูดว่า “ระบอบทักษิณ” ไม่ดี แล้วลองมองดูซิ ว่านักการเมืองคนไหนบ้าง ที่เข้ามาบริหารประเทศแล้วไม่โกง ไม่กิน ทำให้ได้เยอะ ถึงท่านทักษิณ จะมีข่าวโกงกิน ก็เป็นหุ้น ของตระกูลตัวเอง ไม่ได้ไปเอาของคนอื่น พวกเราได้มีอยู่ มีกิน มีถนน มีเงินหมู่บ้าน เจ็บป่วยก็ได้ รักษา 30 บาท จะเอาอย่างไรกันอีก ที่ผ่านมา ๆ มีนักการเมืองคนไหน ที่มันแบ่งให้เราได้แบบนี้ จับ ต้องได้แบบนี้ หันกลับไปดูเอาเองก็แล้วกัน เรารักท่านทักษิณ ถึงท่านจะมีปัญหาเรื่องกินแต่ก็ยัง

รู้จักแบ่ง ตีกว่าคนอื่น ๆ ที่มันกินอย่างเดียว ไม่เคยคิดแบ่งให้พวกเราประชาชนส่วนใหญ่ พวกมัน
เข้ามาทำงานการเมือง ก็เพื่อหวัง โกง หวังกินกันทั้งนั้นแหละ ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื่อแดง 2554 : สัมภาษณ์)

“...เรามัน “ซาวรากหญ้า” จะมีสิทธิ์ มีเสียง อะไร ถ้าไม่เกิดการรวมกลุ่มกันแบบ
นี้ มีใครจะมาฟังเสียงพวกเรามั่ง ในเมื่อเกิดกลุ่มเสื่อแดงขึ้นมา เพื่อผู้ เพื่อเรียกร้อง ความยุติธรรม
ความเป็นประชาธิปไตย พวกเราก็ต้องเข้าร่วมเพื่อเรียกร้อง ถ้าฟังเสียงเราเสียงเดียวเรียกร้องให้ตาย
ก็ไม่มีใครได้ยิน แต่ถ้าเรารวมกลุ่มกันแบบนี้ ถึงมันแกล้งไม่ได้ยิน แต่อย่างน้อยก็ต้องกระทบหู
พวกมันบ้างแหละ

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื่อแดง 2554 : สัมภาษณ์)

“...การเลือกตั้ง ก็เห็น ๆ อยู่ว่าพรรคเพื่อไทยได้ตั้งที่นั่ง แล้วยังมาว่าเราอีก อย่างนี้
มันไม่ถูกต้อง “ประชาธิปไตยต้องมาจากการเลือกตั้ง ” มันเป็นเสียงส่วนใหญ่เขาได้เลือกแล้ว ทำ
ไม่พวกมันเสียผลประโยชน์กันออกทำเล่ห์ เพทุบาย ใส่ร้ายป้ายสีให้ท่านทักษิณ ต้องมีปัญหา สื่อ
อะไร ๆ เดียวนี้ฟังได้ที่ไหน โกหก หลอกลวงทั้งเพ ฟังหูไว้หู โคนอิทธิพลกำกับไว้หมดแล้ว เนี่ยที่
มารวมกลุ่มเพื่อมารับฟังเรื่องจริง เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริง ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื่อแดง 2554 : สัมภาษณ์)

ลักษณะที่ 3 จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ของผู้วิจัย สามารถอธิบาย
ลักษณะความขัดแย้งทางการเมือง จากการการใช้สื่อโคมติกันและกัน ของกลุ่มเสื่อเหลืองได้ดังนี้
ลักษณะการใช้สื่อของกลุ่มเสื่อเหลือง ในจังหวัดพิจิตร มีการใช้สื่อในหลายทาง ไม่ว่าจะ
จะเป็นทางหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เคเบิลทีวีท้องถิ่น วิทยุชุมชนท้องถิ่น จานดาวเทียม โทรทัศน์
หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และมีการนำกระบวนการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ เพื่อเพิ่มช่อง
ทางการติดต่อสื่อสารเป็นสองช่องทาง เพิ่มทางเลือกมากกว่าแต่เดิมซึ่งเป็นการสื่อสารทางเดียว เป็น
ฝ่ายรับข้อมูลทางเดียว แต่เมื่อมีการนำ อินเทอร์เน็ต Facebook , Twitter มาการได้ตอบสนองตาม
ข้อมูลกันมากขึ้น ตลอดจนการนำข้อมูลข่าวสารมาใช้ในการสนับสนุนอุดมการณ์ความเชื่อของ
กลุ่มเสื่อเหลือง และเสนอข้อมูลต่าง ๆ เพื่อต่อต้านความน่าเชื่อถือของฝ่ายตรงข้าม เปรียบเหมือน
การทำสงครามข้อมูลข่าวสาร (war of information) กลุ่มพัฒนาด้านสื่อสารอย่างมาก มีการตั้งเสา
ASTV ในพื้นที่อำเภอเมืองพิจิตร มีการตั้งคณะกรรมการดำเนินการประจำกลุ่ม กำหนดการประชุม
ร่วมกันในการตั้งเสา การดูแลรักษา การเข้าสถานที่ การดำเนินรายการ ซึ่งมีทั้งรายการที่รับตรงจาก
จานดาวเทียม และรายงานในท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร ซึ่งคนจัดรายการเป็นคนในพื้นที่ และผู้ที่เป็น
สมาชิกของกลุ่มเสื่อเหลืองในพื้นที่จังหวัดพิจิตร สามารถโทรเข้าร่วมรายการได้ ทำให้เพิ่มการ
ติดต่อสื่อสารเป็นสองทาง เห็นได้ถึงพัฒนาการของการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มเสื่อเหลืองใน

จังหวัดพิจิตร ซึ่งเริ่มจากการสื่อสารแบบทางเดียวมาเป็นการสื่อสารแบบสองทาง และมีการโต้ตอบมากยิ่งขึ้นทำให้มีการเปิดพื้นที่ทางการเมืองที่มีความหลากหลายมากขึ้นนอกเหนือจากพื้นที่ทางการเมืองบนท้องถนนแล้ว ได้มีพื้นที่สาธารณะทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อเพิ่มการ แสดงความคิดเห็นทางการเมือง เพราะการใช้อินเทอร์เน็ตไม่สามารถรู้ได้ว่ามีตัวจริงเป็นใคร สามารถแสดงออกทางความคิดเห็นผ่านการสื่อสารโจมตีกันทางเป็นชุมชนออนไลน์ได้เต็มที่ เพราะมีทั้งการแสดงตัวตนที่แท้จริง และไม่แสดงตัวตนที่แท้จริง ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีการพบปะ ปฏิสัมพันธ์กันแบบซึ่งหน้าโดยตรงก็ได้ อีกเรื่องคือในเรื่องของการใช้สื่อเพื่อการรวมกลุ่ม ก็จะมีการใช้รถติดป้ายประกาศแล้ววิ่งโฆษณา ตามท้องถนน ตามเส้นทางในจังหวัดพิจิตร เพื่อทำการสื่อสารให้ผู้ที่ต้องการเข้าร่วมกับกลุ่มสื่อเหลืองได้ทราบวัน เวลา สถานที่ ที่จะทำการรวมกลุ่มตามสถานที่ดังกล่าวได้อีกช่องทางหนึ่งด้วย

สรุปกลุ่มสื่อเหลืองในจังหวัดพิจิตรมีการใช้สื่อชนิดต่าง ๆ ตามที่กล่าวมาข้างต้นสร้างความขัดแย้งทางการเมืองมีจุดประสงค์ใช้สื่อเพื่อประชาสัมพันธ์ความตัวตนของกลุ่มเอง สร้างเอกลักษณ์ให้กับกลุ่มตนเอง และมีการใช้สื่อโจมตีกลุ่มตรงข้าม รวมถึงโจมตีฝ่ายรัฐบาลด้วย มีการใช้สื่อเป็นช่องทางสำคัญในการสื่อประชาสัมพันธ์ความเป็นตัวตนของกลุ่ม จุดมุ่งหมายของกลุ่มสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มตน และโจมตีกลุ่มตรงข้าม รวมทั้งไม่ยอมรับความคิดเห็นทางการเมืองของกลุ่มข้างตรงข้าม ใช้สื่อบิดเบือนประเด็นในการนำเสนอข้อมูลที่แท้จริง สกัดกั้นการนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้อง เสนอข้อมูลแต่ทางที่ดี ไม่มีที่ติ ไม่มีข้อเสียของกลุ่มตน และมีข้อดี ข้อไม่ดี ข้อเสียของกลุ่มตรงข้าม หรืออาจล่วงเลยไปถึงรัฐบาล ในบางกรณี ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามจากผู้ที่เกี่ยวข้องกลุ่มสื่อเหลืองในจังหวัดพิจิตร ในเรื่องของการสื่อสารทางการเมือง ได้ดังนี้

“...กลุ่มเราใช้การสื่อสารกับสมาชิก ทางวิทยุ ในพื้นที่เรามี เสา ASTV สามารถรับฟังความเคลื่อนไหวของกลุ่มได้ตลอดเวลา และยังมีการจัดรายการวิทยุในพื้นที่ ยังได้รับทราบการตอบรับว่ามีความเป็นไปมากน้อยเท่าใดอีกด้วย”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มสื่อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...การใช้สื่อก็มีหลายทาง มีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น วิทยุท้องถิ่น เคเบิลทีวีท้องถิ่น เราสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารของพวกเราได้หลายทาง หรือไม่ก็ดูจวนดาวเทียมที่บ้านก็ได้ ได้รู้ข้อมูลอะไรหลายอย่าง ดินะที่มีกลุ่มเรา ไม่งั้นกลุ่มอื่นใส่ร้ายกันตายเลย ”

ผู้เข้าร่วมกลุ่มสื่อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...ยอมรับ ตอนแรก ๆ ก็มุ่งโจมตีคนเสื้อแดงเลย แต่พอพักหลัง ๆ เนี่ย เราอุตส่าห์ให้โอกาสรัฐบาลได้บริหาร ก็หวังว่าจะก้าวหน้า แต่ผลก็เป็นอย่างที่เห็น ก็เลยใช้สื่อมุ่งโจมตีข้างรัฐบาลด้วย ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื่อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...อยู่บ้านก็รับข้อมูลจากงานดาวเทียม ใครที่ไม่จงรักภักดีต่อสถาบัน พวกมันก็เป็นคนละพวกกับเรา พวกมันเป็นศัตรูของเรา เรายังเคารพ เทิดทูน ชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มากที่สุดในชีวิต ใครที่บังอาจจ้วงสถาบัน มันคือศัตรูของเรา ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื่อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...สมัยนี้มันยุคโลกาภิวัตน์ การสื่อสารเป็นเรื่องง่ายแล้ว สำหรับข้อมูลการ โจมตีกันมันมีอยู่แล้ว ก็ขึ้นอยู่กับวิจารณญาณของผู้ฟัง ก็พิจารณากันเอาเองว่าสิ่งไหนจริง สิ่งไหนเทียม สิ่งไหนสามารถพิสูจน์ให้เห็นได้ สิ่งไหนเป็นสิ่งจอมปลอม ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื่อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...คำพูดบางคำพูด ก็ต้องพิจารณาให้ถี่ถ้วน บางกลุ่มบางพวกที่ไม่ใช่พวกเรา มันก็เป็นเรื่องของธรรมชาติอยู่แล้วที่ต้องไม่ชอบพวกเรา ไม่อย่างนั้นเราจะแบ่งกลุ่มกัน หรือ ความคิดของมนุษย์เรามันมีหลากหลาย ก็โต ๆ กันแล้ว ต้องรู้จักแยกแยะกันเอาเอง ว่าฝ่ายไหนพูดถูก ฝ่ายไหนพูดผิด ใครใส่ร้ายใครก็ดูจากการกระทำ มันก็มีให้เห็น ก็ติดตามดูซิ ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื่อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

ลักษณะที่ 4 จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ของผู้วิจัย สามารถอธิบาย

ลักษณะความขัดแย้งทางการเมือง จากการการใช้สื่อโจมตีกันและกัน ของกลุ่มเสื่อแดง ได้ดังนี้

ลักษณะการใช้สื่อของกลุ่มเสื่อแดง ในการอาศัยสื่อโจมตีกันและกันสื่อถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการต่อสู้ทางการเมืองของกลุ่มเสื่อแดง สำหรับสื่อมีหลายช่องทาง เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ รวมถึงรถโฆษณาในพื้นที่จังหวัด พิษณุ และสื่อที่เป็น อิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ก็นำมาใช้ในหลากหลายรูปแบบ อาทิเช่น อินเทอร์เน็ต Facebook ,Twitter , Clip ทาง Youtube รวมทั้งการใช้การ VDO Link, Phone-In การส่งข้อความสั้นผ่านโทรศัพท์ ข้อมูลที่นำเสนอ จะเป็นการเสนอข้อมูลให้เกิดมุมมองและและข้อมูลที่สนับสนุนฝ่ายของตนเองว่าถูกต้อง การรับข้อมูลของกลุ่มคนเสื่อแดงส่วนใหญ่รับข้อมูลจากดาวเทียม ข้อมูลจากงานก็จะมีการ โจมตีกลุ่มตรงข้ามในเรื่องทางการเมือง ในการเข้าร่วมกลุ่มเสื่อแดง ก็จะมีการเปิด Phone-In เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื่อแดงเกิดการมีส่วนร่วมเกิดมีกำลังใจ ที่ร่วมกันต่อสู้ เพื่อ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ต่อสู้เพื่อความเป็นประชาธิปไตย ต่อสู้เพื่อขัดขวางผู้นำที่มาจากพรรคทหาร

สรุปกลุ่มเสื่อแดงมีการใช้สื่อโจมตีกลุ่มตรงข้าม รวมถึงโจมตีฝ่ายรัฐบาลมีการจำกัดอำนาจสื่อ และพยายามครอบงำสื่อต่าง ๆ ให้นำเสนอในสิ่งที่กลุ่มต้องการเท่านั้น พยายามครอบ

สื่อตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นในทุกรูปแบบอีกด้วย กลุ่มสื่อแดงใช้สื่อเป็นช่องทางสำคัญในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ความเป็นตัวตนของกลุ่ม จุดมุ่งหมายของกลุ่ม สร้างความเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มคน และโจมตีกลุ่มตรงข้าม รวมทั้งไม่ยอมรับความคิดเห็นทางการเมืองของกลุ่มข้างตรงข้าม ที่ใช้สื่อบิดเบือนประเด็นในการนำเสนอข้อมูลที่แท้จริง สกัดกั้นการนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้อง เสนอข้อมูลของกลุ่มสื่อแดงแต่ทางที่ไม่ดี และกลุ่มพยายามเสนอข้อมูลของกลุ่มคนในทางที่ดีไม่มีข้อเสีย แต่มีข้อเสียของกลุ่ม หรืออาจลวงเลยไปถึงรัฐบาล ที่ปฏิบัติต่อกลุ่มสื่อแดงอย่างไม่ยุติธรรม

ผู้วิจัยได้เข้าร่วมสังเกตการแบบมีส่วนร่วม โดยทำตัวกลมกลืน กับกลุ่มสื่อแดง โดยการสวมใส่เสื้อสีแดง และมีหัวใจสีแดง และได้พูดคุยกับผู้เข้าร่วมทำกิจกรรมการกลุ่มสื่อสีแดง ในจังหวัดพิจิตร ทำการสอบถาม ในเรื่องของการใช้สื่อโจมตีกลุ่มตรงข้าม สามารถสรุปข้อมูลได้ดังนี้

“... ส่วนใหญ่เรื่องการโจมตีกลุ่มตรงข้าม เราก็จะรับข้อมูลจากงานดาวเทียม ซึ่งข้อมูลของกลุ่มเราสามารถพิสูจน์ให้เห็นได้ ไม่ใช่พูดกันลอย ๆ พอเราฟังจากสื่อ จากงานดาวเทียม กลุ่มเราทำอะไรก็ผิด ทำอะไรก็ไม่ถูกใจ แบบนี้ไม่เรียกว่าคิดกันสื่อ แล้วจะเรียกว่าอะไร”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มสื่อแดง 2554 : สัมภาษณ์)

“...สื่อที่ใช้โจมตี กลุ่มเรานะเธอ มีหลายแบบ แผ่นพับก็มี หนังสือพิมพ์เป็นเล่ม ๆ ก็มีบัตรสนทนาก็มี คิดเอาเองแล้วกันว่าเขาหาเงินมาจากไหน ถึงได้มีเงินมาพิมพ์หนังสือค่ากลุ่มเรา คิดเอาเองแล้วกันว่า การใช้สื่อโจมตีกลุ่มเรา แล้วใครได้ประโยชน์ ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มสื่อแดง 2554 : สัมภาษณ์)

“...ยอมรับมีการใช้สื่อโจมตีกลุ่มอื่น แต่มันก็เป็นเรื่องจริง สมัยนี้การเสนอข้อมูลมันเปิดกว้างแล้ว ใครทำอะไรที่ไหนไว้ ก็ต้องสามารถเปิดเผยได้ ยุคนี้มันเป็นยุคแห่งการสื่อสาร การใช้สื่อโจมตีมันเป็นเรื่องปกติของการเมือง ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มสื่อแดง 2554 : สัมภาษณ์)

“...ในทางกฎหมาย กลุ่มเรามีปัญหา ไม่สามารถแสดงตนได้อย่างชัดเจน ส่วนใหญ่เรารับสัญญาณจากงานดาวเทียม ก็จะทำให้เรารู้ข้อเท็จจริง มองโลกได้กว้างขึ้น ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มสื่อแดง 2554 : สัมภาษณ์)

“...การทำหน้าที่ของสื่อมวลชนในยุคโลกาภิวัตน์ที่สังคมมีความขัดแย้งซับซ้อน ข้อมูลข่าวสารแข่งขันกันที่ความเร็วมากกว่าความถูกต้อง สื่อเองอาจตกเป็นเครื่องมือของฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายใดก็ได้ที่ช่วยปลุกเร้าความขัดแย้งในสังคมให้รุนแรงทวีขึ้น การนำเสนอข้อมูลข่าวสารทั้งหลายสื่อมวลชนควรจะต้องอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล ”

(แกนนำสื่อแดงคนที่ 9 2554 : สัมภาษณ์)

“...วาทกรรมทางการเมืองชวนเชื่อที่ถูกสร้างขึ้นและนำเสนอต่อประชาชนโดยการสื่อสารในแต่ละยุคสมัยหลากหลายรูปแบบได้ก่อให้เกิดความหมาย และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในสังคมการเมือง ที่สามารถครอบงำ ยึดตรึง ปิดกั้นความคิด ความเชื่อ ทศนคติ ของผู้คนในสังคมเป็นอย่างดี ที่ผ่านมามะเห็นได้ว่าหลายรัฐบาลเมื่อมีความขัดแย้งทางความคิดกับภาคประชาชนฝ่ายรัฐบาล”

(แก่นนำสื่อแดงคนที่ 5 2554 : สัมภาษณ์)

ลักษณะที่ 5 จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ของผู้วิจัย สามารถอธิบายลักษณะความขัดแย้งทางการเมือง จากนวัตกรรมของผู้นำกลุ่ม และการชุมนุมทางการเมือง ของกลุ่มสื่อเหลือง ได้ดังนี้

การรวมกลุ่มของกลุ่มสื่อเหลือง ในจังหวัดพิจิตร มีวิวัฒนาการไปมาก จากการเริ่มต้นเพียงแค่คนจำนวนหนึ่ง รวมประชุมปรึกษาหารือกันเรื่องการเมือง แล้วเริ่มพัฒนาออกแบบว่าการเมืองควรเป็นไปเช่นไร เริ่มพัฒนาเป็นกลุ่ม จากกลุ่มเล็ก ๆ ก็พัฒนาขึ้นไปเป็นขนาดกลาง และก็กลายเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ ในกลุ่มก็จะกำหนดหน้าที่ว่าใครทำหน้าที่ด้านใด แล้วจัดการประชุมเพื่อการรวมกลุ่มอย่างเป็นทางการในการรวมกลุ่มแรก ๆ ก็รวมกลุ่มเพื่อร่วมทำกิจกรรมทางการเมือง สนทนาปัญหาการเมือง ตอบถามเรื่องการเมือง ไขข้อข้องใจเกี่ยวกับปัญหาการเมือง ต่อมาก็เริ่มสานนโยบายของรัฐบาลที่มีต่อการบริหารประเทศที่ได้ส่งผลต่อกลุ่มต่างๆ จนก่อเกิดเป็นกลุ่มสื่อเหลือง เพื่อออกมาทำกิจกรรมทางการเมือง การพัฒนาในเรื่องของกลุ่มได้มีการพัฒนาจากการพูดคุยธรรมดา ก็มีการจำหน่ายบัตรค่าตัวเพื่อร่วมรับประทานอาหารร่วมกัน แล้วเงินที่เหลือก็จะ เป็นกองทุนของกลุ่มเพื่อพัฒนาในด้านอื่น ๆ ให้กลุ่มดำรงต่อไป กลุ่มเรื่องพัฒนาเรื่องรูปแบบการรวมว่าควรสร้างเอกลักษณ์ให้กับกลุ่ม โดยการจัดให้มีการใส่เสื้อสีเหลือง เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม ต่อมาก็วิวัฒนาการเองการปลุกใจ เริ่มจากการร่วมการปรบมือเพื่อแสดงการตอบรับว่าดีใจ ถูกใจ ก็ปรับเปลี่ยนเป็นมือตบนำมาใช้เพื่อเชียร์ เพื่อรองรับการแสดงอาการดีใจตอบรับการสนทนาทางการเมืองที่ถูกใจ

การรวมกลุ่มต่อมาพัฒนาให้เกิดการจูงใจในการรวมคนมากขึ้น โดยการเน้นที่ความเป็นผู้เสียสละที่ออกมารวมกลุ่มเพื่อปกป้องสถาบัน เพื่อรวมดึงผู้คนให้มาเข้าร่วมกลุ่มเพื่อร่วมปกป้องความเป็นชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ชูความเป็นคนไทยสายเลือดไทย เริ่มมีการประดิษฐ์คิดค้นการใช้อุปกรณ์การรวมกลุ่มอื่น ๆ อีก เช่น รวมกันร้องเพลงคาราโอเกะ กินอาหารร่วมกัน ร่วมสังสรรค์กัน เดินรำ หรือโชว์การแสดงอื่น ๆ ที่น่าสนใจ เพื่อเรียกร้องให้มาเข้าร่วมกลุ่มกันมากๆ มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบให้แสดงความเป็นกลุ่มสื่อเหลืองอย่างชัดเจน โดยการรวมกลุ่มต้องสวมเสื้อสีเหลือง หรือมีสัญลักษณ์อื่น ๆ ที่เป็นสีเหลือง ไม่ว่าจะเป็นหมวก กระเป๋า รองเท้า ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นนวัตกรรมการรวมกลุ่มทั้งสิ้น ยิ่งไปกว่านั้นผู้ที่เป็นแก่นนำ ก็พัฒนารูปแบบการพูดปราศรัย

บนเวที มีการนำวาทกรรมทางการเมืองที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มคนมาเป็นจุดยืน และแม้กระทั่งตัวผู้นำเองก็ปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ของตนเองใหม่ ไม่เหมือนแต่ก่อนจะแต่งกายอย่างไรก็ได้ แต่สมัยนี้การแต่งกายต้องเป็นสีเดียวกับกลุ่ม เสื้อผ้า หน้าผม ต้องดูดี เรียบร้อย ดูสะอาด สะอาด ไม่เลอะเทอะดูระเกะระกะ เหมือนกับการรวมกลุ่มอดีตที่ผ่านมาที่มีการรวมกลุ่ม ทำกิจกรรมทางการเมืองที่ผ่านมา หรือแม้กระทั่งยานพาหนะในการนำตัวแกนนำมา ณ ที่ปราศรัยก็พัฒนาให้ ดูทันสมัย น่ายกย่องน่าเชื่อถือจากยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางมาร่วมปราศรัย ก็ทำให้เรียกร้องความสนใจจากผู้เข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มเสื้อเหลืองได้ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นนวัตกรรมการรวมกลุ่มทางการเมืองของกลุ่มเสื้อเหลืองและนวัตกรรมผู้นำกลุ่มได้ทั้งสิ้น ผู้วิจัยเข้าร่วมกลุ่มและได้สอบถามผู้เข้าร่วมกลุ่ม ได้ลองสอบถามผู้เข้าร่วมกลุ่มสามารถสรุปนวัตกรรมการรวมกลุ่มได้ ดังนี้

“...ใช้โทรศัพท์ติดต่อกัน แล้วบางคนก็ให้ส่งข้อความทาง SMS เพื่อให้มาเข้าร่วมกลุ่ม สามารถติดต่อกันสะดวก ในเรื่องนวัตกรรมการประชุม ก็พัฒนาไปมาก การรวมกลุ่มกัน มีการรับประทานอาหารร่วมกัน ขายของเพื่อนำเงินเข้ากองทุนกลุ่ม พิมพ์หนังสือ ขยายซีดี เพื่อนำเงินเข้ากองทุนกลุ่ม หรือถ้าคนไหนรวย ๆ ไม่กล้ามาเข้ากลุ่มก็สามารถร่วมบริจาคเงินเพื่อการพัฒนาของกลุ่มเราก็ได้ ก็มีคนบริจาคเยอะนะ แต่ไม่สามารถออกนามได้ ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...มีการนำแผ่นซีดีมาขาย แล้วก็อัดเรื่องที่เราไปกรุงเทพฯกัน มาเปิดให้เราดูบนหน้าเวทินั้นนะ แล้วก็ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ชมเชยผู้ที่เข้าร่วม ก็ถ้ามีคนพิจริต ก็รู้จักกัน ก็เห็น ๆ กันจากภาพกลุ่มใครกลุ่มมัน เขาก็เรียกชื่อประกาศชมเชย ช่วยกันต่อสู้ต่อไป เราก็มีกำลังใจขึ้น ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...ในเรื่องนวัตกรรมการรวมกลุ่ม เปลี่ยนไปมากเดี๋ยวนี้สะดวก ติดต่อกัน รวมกลุ่มกันง่าย สื่อสารกันง่าย มีอะไรก็ส่งข่าวถึงกันก็มาร่วมกลุ่มกันสะดวก การเดินทางก็สะดวก ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...ใช้ Facebook ใช้ E-mail ติดต่อกันก็มี ก็เป็นพวก ๆ ไปพวกที่ใช้คอมพิวเตอร์ เป็นก็ติดต่อกันไป ส่วนพวกไม่เป็นก็โทรศัพท์หากัน เดิมนี่การติดต่อสื่อสารมันสะดวก ถ้าเกิดเรื่องทีกลุ่มของเราคิดว่ามันมากเกินไปแล้วจะรวมกลุ่มกันก็ติดต่อกันง่าย เรื่องการรวมกลุ่มมันพัฒนามากกว่าแต่ก่อน เรื่องพวกนี้ที่ถือว่าเป็นนวัตกรรมการรวมกลุ่มนะ ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...ก็รับข้อมูลจากงานดาวเทียม เราก็ดูแล้วจะมีการรวมกันที่ไหน เมื่อไหร่ วันไหน ถ้าเราว่าง เราสะดวก เราก็นัดกันกับพวก ๆ แล้วก็มาร่วมกัน มาร้องเพลงมั่ง รับประทานอาหารร่วมกันมั่ง ฟังการปราศรัยมั่ง ก็สนุกดี มีเพื่อ ๆ เรื่องการมาเข้าร่วมกลุ่ม ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มสื่อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...รวมกลุ่มกันนะเธอ พัฒนาไปมาก การรวมกันง่าย ขอให้มีการเดินทาง การเมืองที่อยากรวมกัน เป็นเรื่องที่เราต้องออกมาแสดงอะ เราติดต่อกันง่าย แยกดีโทรศัพท์ จะเจอกันที่ไหน เมื่อไหร่ ก็นัดกันไป แล้วอีกอย่างก็แนะนำเราก้เป็นแรงจูงใจให้เราอยากมาร่วมกลุ่มด้วย”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มสื่อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

ลักษณะที่ 6 จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ของผู้วิจัย สามารถอธิบาย ลักษณะความขัดแย้งทางการเมือง จากนวัตกรรมของผู้นำและการร่วมชุมนุม ของกลุ่มสื่อแดง ดังนี้

การรวมกลุ่ม ของกลุ่มสื่อแดงในจังหวัดพิจิตร มีวิวัฒนาการการเริ่มต้นจากการรวมกลุ่มจากความไม่พอใจของรัฐบาล คับแค้นใจ ไม่พอใจผู้นำที่มาจากเหตุการณ์รัฐประหาร มีการปฏิบัติเป็นสองมาตรฐาน จึงรวมตัวกันเรียกร้องความเป็นป็นประชาธิปไตย การรวมกลุ่มจึงรวมกันแบบกะทันหัน เป็น แบบไม่คาดคิด อยู่ๆ ก็เกิดพลังประชาชนของคนกลุ่มใหญ่ มารวมกันเป็นกลุ่มคนสื่อแดง ในจังหวัดพิจิตร เป็นกลุ่มที่ปะทุขึ้นอย่างค่อนข้างจะกะทันหันตามอารมณ์ มาร่วมกลุ่มกันเดินขบวนประท้วง มาร่วมกันการเรียกร้องผลประโยชน์ต่างๆ บ้างเจกชนบางกลุ่มเกิดจากความไม่พอใจ และบ้างเจกชนส่วนนี้จึงมีแนวคิดเหมือนกันเช่นเดียวกับกลุ่มสื่อแดง เพราะรู้สึก ว่าตัวเองถูกปิดกั้นไว้ รู้สึกว่าตัวเองได้รับการถูกกดขี่ ส่งผลให้กลายเป็นการรวมกลุ่มของคนสื่อแดงในจังหวัดพิจิตรรวมทั้งมีการเอื้ออำนวยด้านการรวมกลุ่มด้วยเพราะมีบางคนที่กำลังแสดงออกทางการเมือง ร่วมกันชักนำ ร่วมกันปลุกระดม ให้ประชาชนคนรักพ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร มาต่อสู้เพื่อรวมกลุ่มเพื่อให้เกิดกลุ่มสื่อแดงขึ้น สำหรับผู้ที่กล้าแสดงออกทางการเมืองมากกว่าคนอื่น ๆ ในท้องที่ ก็จะกระทำการชักนำให้บ้างเจกชนที่มีแนวคิดแบบเดียวกันมาเข้าร่วมกลุ่มสื่อแดง โดยการชักนำนี้อาจกระทำโดยผู้ที่มีอำนาจทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของเขาเองก็ได้ เพราะมีการเคลื่อนย้ายคนในหมู่บ้านบางหมู่บ้าน หรือในบางพื้นที่ในในจังหวัดพิจิตร ให้มารวมกลุ่มสื่อแดง ลักษณะกลุ่มสื่อแดง ในจังหวัดพิจิตร จัดได้ว่าเป็นกลุ่มผลประโยชน์และบุคคลที่เคว้งคว้างไร้บรรทัดฐาน (Anomic Interest Groups)ขาดการจัดตั้งเป็นองค์กร เป็นกลุ่มที่ไม่มีค่านิยมหรือแบบแผน ในการเข้าร่วมแสดงบทบาททางการเมืองที่ไม่แน่นอน มีการใช้วิธีการรุนแรงในการเรียกร้องผลประโยชน์ กลุ่มสื่อแดงจะทำการสื่อสารทางการเมือง ทำให้ผู้ร่วมกลุ่ม ได้รับรู้ถึงถึงการกระทำที่ไม่เป็นประชาธิปไตย (Political Communication) ประเด็นหลัก ๆ ในการรวมกลุ่มก็เพื่อต่อต้านผู้นำที่มาจากจากรัฐประหาร ต้องการความเป็นประชาธิปไตย ไม่ต้องการการปฏิบัติแบบสองมาตรฐาน และต้องการขอนิรโทษกรรม ให้ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตร

การรวมกลุ่มเสื้อแดงในชั้นต่อมาเริ่มพัฒนา ให้เกิดการปฏิบัติงานกลุ่ม เพื่อให้เกิดการ
 จูงใจในการรวมคนมากขึ้น ก็มีกำหนดจ่ายบัตรค่าตัวเพื่อร่วมรับประทานอาหารร่วมกัน แล้วเงินที่
 เหลือก็จะเป็นกองทุนของกลุ่มเพื่อพัฒนาในด้านอื่น ๆ ให้กลุ่มดำรงต่อไป กลุ่มเรื่องพัฒนาเรื่อง
 รูปแบบการรวมว่าควรสร้างเอกลักษณ์ให้กับกลุ่ม โดยการจัดให้มีการใส่เสื้อแดง ดินตบสีแสดง
 หัวใจสีแดง เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม ต่อมาก็วิวัฒนาการมีการประดิษฐ์คิดค้นการใช้
 อุปกรณ์การรวมกลุ่ม เพื่อเป็นการปลุกใจ เริ่มจากการร่วมการปรบมือเพื่อแสดงการตอบรับว่าดีใจ
 ถูกใจ ก็ปรับเปลี่ยนเป็นดินตบ หัวใจตบ เพื่อนำมาใช้เพื่อเชียร์ เพื่อแทนอาการตอบรับ ว่าถูกใจ ใน
 การพูดปราศรัยของแกนนำมีการแสดงความรู้สึกว่าดีใจ ที่ได้เข้าร่วมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมทางการ
 เมืองกับกลุ่มเสื้อแดง

โดยการรวมกลุ่มของกลุ่มเสื้อแดง เน้นเพื่อเรียกร้องความเป็นประชาธิปไตย การ
 ปฏิบัติที่ต่างกัน ไม่ต้องการการปฏิบัติที่เป็นสองมาตรฐานสำหรับกลุ่มหนึ่งเป็นอีกแบบหนึ่ง แต่
 สำหรับกลุ่มเสื้อแดงของตนเป็นอีกแบบหนึ่ง และที่สำคัญคือต้องการขอนิรโทษกรรมให้
 พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรีนี่ผู้เป็นแกนนำในการรวมความเป็นหนึ่งของกลุ่มเสื้อ
 แดง การรวมกลุ่มของเสื้อแดงในจังหวัดพิจิตร สภาพโดยรวม แต่ละปัจเจกชนที่มาวมกลุ่มเสื้อแดง
 ในจังหวัดพิจิตร ก็มีสีหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส มีการทักทายปราศรัย สนทนาปัญหาการเมืองกัน ถาม
 ถึงที่มาที่ไป ว่ามาจากไหน มีแสดงความเป็นน้ำใจต่อกันในกลุ่ม มีการแบ่งปัน เอื้ออารี ช่วยเหลือกัน
 เสียสละแบ่งปันอาหารการกินต่อกันและกัน ช่วยกันยกเก้าอี้ และมีการนำศิลปิน ดารา นักร้อง มา
 จัดคอนเสิร์ต ให้กลุ่มเสื้อแดงรับชมกัน มีการกระทำอื่น ๆ อีกมากมายอาทิเช่น การร่วมกันร้อง
 เพลงคาราโอเกะ เต้นรำด้วยกัน กินอาหารร่วมกัน หรือโชว์การแสดงอื่น ๆ ที่น่าสนใจ พร้อม ๆ กับ
 การปราศรัยเรื่องการเมือง โดยมีการนำวาทกรรมทางการเมืองโดยมากเป็นการพูดโดยใช้ภาษาปลุก
 ใจให้มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในการต่อสู้เพื่อ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร

ผู้ที่เป็นแกนนำจากส่วนกลาง (มาจากกรุงเทพฯ) ก็จะมีภาพลักษณ์ที่น่ามอง การแต่งตัว
 ก็ดูดี สะอาด เท่ๆ มาคั่นใจ สามารถเรียกร้องดึงดูดใจหันสนใจน่าเชื่อถือ ประกอบกับผู้ที่มาเข้า
 ร่วมกลุ่มมีความชอบเป็นส่วนตัวอยู่แล้ว จึงส่งผลให้ชื่นชอบในตัวแกนนำมาก ๆ ให้การต้อนรับ
 อย่างดี ให้นั่งในสถานที่ดี กินอาหารดี ดูแลอย่างดี ส่งสายตาที่ชื่นชอบ ชื่นชม นับถือ นิยม
 ชมชอบเป็นอย่างมาก อีกทั้งในด้านอื่น เช่น ในเรื่องของยานพาหนะในการนำตัวแกนนำมา ณ ที่
 ปราศรัยก็พัฒนาให้ ดูทันสมัย ตามยุคตามสมัยมีคนขับรถ มีคนล้อมหน้าล้อมหลัง คน่าสนใจ นำ
 เกรงขาม นำชื่นชมในสายตาของผู้มาเข้าร่วมกลุ่มเสื้อแดงในจังหวัดพิจิตร สิ่งเหล่านี้ถือเป็น
 นวัตกรรมการรวมกลุ่มทางการเมืองของกลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร นวัตกรรมผู้นำกลุ่มได้

ทั้งสิ้น ผู้วิจัยเข้าร่วมกลุ่มและได้สอบถามผู้เข้าร่วมกลุ่ม ได้ลองสุ่มสอบถามผู้เข้าร่วมกลุ่มสามารถสรุป ออกมาเป็นวัตรกรรมการรวมกลุ่มได้ ดังนี้

“...ส่วนเรื่องคนเสื้อแดงกับพรรคเพื่อไทย ทุกวันนี้เสื้อแดงกับทีมการเมืองถือเป็นคนละองค์กรกันอยู่แล้ว แต่ความชัดเจนถ้าหลังยุบสภาแล้ว เวทีปราศรัย ทางนโยบายทางการเมืองกับเวทีคนเสื้อแดงจะให้แยกกันอย่างชัดเจนถึงแม้ว่าจะมีเป้าหมายเดียวกันคือเรียกร้องประชาธิปไตยและความเป็นธรรม แต่ก็ยอมรับว่า มีเป้าหมายเดียวกัน คือการสนับสนุนพรรคเพื่อไทย ดังนั้นการให้บทบาทหน้าที่ต้องแยกกันให้ชัดเจนระหว่างผู้สมัครและคนเสื้อแดง ซึ่งถือเป็นภาคประชาชน แต่หลังยุบสภาแล้ว ว่าที่ผู้สมัคร สส. หรือ ผู้สมัคร สส.พรรคเพื่อไทย ที่ได้เบอร์แล้ว แต่อยากจะไปขึ้นเวทีเสื้อแดง ก็ถือเป็นเป็นเอกลักษณ์ของผู้สมัครและถ้าไปพูดหรือไปทำอะไรก็ต้องรับผิดชอบในการกระทำเฉพาะตัว จะมาเหมารวมกันไม่ได้ ซึ่งเร็ววันนี้จะมีการบอกแจ้งแถลงไขและให้รับข้อมูลกันโดยชัดเจน ต่อไป ทั้งนี้ก็เพื่อมิให้เกิดความหมิ่นเหม่อย่างที่หลายท่านกังวลอีก”

(น.ส.สุณีย์ เหลืองวิจิตร 2554 : บทสัมภาษณ์หนังสือพิมพ์พิจิตรทูเดย์)

“...เรื่องการเข้ากลุ่มมีนวัตรกรรมปรับเปลี่ยนไปมาก คุณภาพจากสมัยก่อนซี พอเกิดการชุมนุมไปร่วมกัน ไปอด ๆ อดอยาก แต่ดูเดี๋ยวนี้พัฒนาไปมาก มีการรวมกลุ่มกัน พูดคุยกัน ร้องเพลงร่วมกัน รับประทานอาหารร่วมกัน ไม่เฉพาะจะมารวมกลุ่มกันแต่เรื่องการเมือง มันต้องมีเรื่องอื่นเพื่อคลายเครียดแล้วก็เพิ่มความสามัคคีในกลุ่ม รักกัน ช่วยเหลือกัน แบ่งปันกัน”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อแดง 2554 : สัมภาษณ์)

“...พัฒนามาก ในเรื่องการรวมกลุ่ม เมื่อก่อนกว่าจะรวมตัวกันได้โคตรยากเลย แต่เดี๋ยวนี้ง่ายมาก แต่โทรศัพท์ก็พร้อมกันแล้ว ขอมิเรื่องที่มีมันบีบบังคับใจเราเหมือนกัน ๆ คุยกัน ก็ตกลงมารวมกลุ่มได้ได้ทันใจ สามารถที่จะแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้เลย ไม่ต้องทรมานเหมือนเมื่อก่อน หรือที่ผ่าน ๆ มาก ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อแดง 2554 : สัมภาษณ์)

“...อ้อ เรื่อง นวัตรกรรมการรวมกลุ่ม เปลี่ยนไปมาก ง่ายสะดวก พวกเราเป็นพวกชอบแสดงออกทางการเมือง มาร่วมกันแสดงความคิดเห็นทางการเมืองด้วยการกระทำ ก็โทรทัศน์กันก็มารวมกลุ่มกันได้เลย แต่พูดถึงเรื่องนี้ ถ้าไม่สะดวกในการมา ก็ใช้อินเตอร์เน็ตซี สามารถร่วมแสดงความคิดเห็นผ่านทางเว็บไซต์ได้เลย ใช้ช่องทางการสื่อสารแสดงความคิดเห็นมาได้เลย เนี่ยผมถือว่าเป็นนวัตรกรรมการรวมกลุ่มทางการเมืองสมัยใหม่ละ ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อแดง 2554 : สัมภาษณ์)

“...คูซิแค่มือถือก็สามารถส่งเรื่องอะไรกัน ได้ทั่วโลก แม้กระทั่ง ท่าน พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร อยู่ถึงยุโรป ยังส่งความคิดถึงมายังพวกเราได้ ถือเป็นนวัตรกรรมการรวมกลุ่มที่ใหม่

สำหรับผม ผมคิดว่านวัตกรรมการพัฒนาเรื่องการรวมกลุ่มนี้เปลี่ยนไปมาก พัฒนาจากเมื่อก่อนมาก แต่สมัยก่อนก็ยังไม่ค่อยมีคนกล้าแสดงออกทางการเมืองมาเหมือนปัจจุบันนี้ด้วย ก็เลยไม่ค่อยมีการพัฒนาเรื่องการรวมกลุ่มเหมือนสมัยนี้ แต่สมัยนี้มันเป็นยุค โลกาภิวัตน์ เป็นยุคของการสื่อสารไร้พรมแดนแล้ว ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื่อแดง 2554 : สัมภาษณ์)

“...พูดถึงเรื่องการพัฒนาการรวมกลุ่มก็ถือว่าพัฒนาไปมาก เมื่อก่อนมีแต่มาลำบาก แต่เดี๋ยวนี้มีอาหารให้กิน มีน้ำให้ดื่ม ขนมนมเนยมีทุกอย่าง เรียกว่ามารวมกลุ่มได้เพื่อนและยังอึด ท้องด้วย แล้วก็มีการทำกิจกรรมมากมายไม่ว่าจะเป็น ร้องเพลง ร้องคาราโอเกะ หรือร่วมกันทำอย่างอื่นๆ ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื่อแดง 2554 : สัมภาษณ์)

“...จุดเริ่มต้นเลยก็คือพวกเรารู้สึกถึงความไม่ยุติธรรม ของการเกิดรัฐประหาร ทำให้ไม่ถึงเกิด แล้วท่าน พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ กำลังบริหารประเทศดี ๆ เจริญก้าวหน้า ดีขึ้นในทุกส่วน ท่านเป็นคนเก่ง ซึ่งในสังคมไทยหาคนที่มีความคิดแบบนี้ยากมาก เราจึงรักท่าน ออกมาเรียกร้องเพื่อท่าน เรียกร้องหาความยุติธรรม เราจึงมารวมกลุ่มกัน ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื่อแดง 2554 : สัมภาษณ์)

ลักษณะที่ 7 จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ของผู้วิจัย สามารถอธิบาย ลักษณะความขัดแย้งทางการเมือง จากการต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์ทางการเมือง ของกลุ่มเสื่อเหลืองได้ดังนี้

สัญลักษณ์ของกลุ่มที่โดดเด่นแสดงความเป็นกลุ่มเสื่อเหลือง โดยส่วนใหญ่ ผู้ที่เข้าร่วมกลุ่มเสื่อเหลือง ที่เข้าร่วมกลุ่มกัน ส่วนใหญ่ สวมเสื้อสีเหลือง และมีอุปกรณ์คือ มีอดบผ้าพันคอสีฟ้า ที่สำคัญคือ การสวมเสื้อสีเหลืองที่แสดงถึงจงรักภักดีต่อสถาบัน การต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์ของกลุ่มเสื่อเหลืองเน้นที่การปกครองสถาบัน และความเป็นประชาธิปไตยที่ประชาชนทุกคนเป็นเจ้าของอำนาจ เจ้าของประเทศ เป็นการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนผู้ใช้อำนาจประชาธิปไตย

ลักษณะท่าทางผู้ที่มาเข้าร่วมกลุ่มเสื่อเหลือง เต็มใจมา ไม่มีการบังคับขู่เข็ญ หรือทำท่าทางอาย ขูดเงิน หรือทำท่าทางอึดออด เหมือนไม่ยอมมา โดยมามีทั้งชาย และ หญิง อายุประมาณ 45 – 65 ปี เหมือน ๆ กัน โดย ผู้มาเข้าร่วมกลุ่ม ดูบุคลิกจากภายนอกโดยแต่ละปัจเจกชน จะมีความรู้ทางการเมือง การแต่งตัวก็ดูสุภาพเรียบร้อย บางคนใส่เสื้อในกางเกง ขาดเข็มขัด เรียบร้อยดี สุภาพสตรีก็ใส่รองเท้ารัดส้น เรียบร้อยดี แต่ละคนจะมีการเข้าร่วมทักทายกัน ร่วมสนทนาปัญหาการเมือง ถามไถ่ข่าวสารด้านการเมือง มีอาการการแบ่งปัน มีน้ำใจ ช่วยเหลือเกื้อกูล

กันดี ตักอาหารแบ่งกัน ยกแก้อื้อหรือโต๊ะ ให้นั่ง บุคลิกลักษณะโดยรวมแสดงอาการพอใจ ชอบอกชอบใจ ถูกใจ ยิ้มแย้ม แจ่มใส สุข สดชื่น ที่ได้มาเข้าร่วมกลุ่มสื่อเหลือง

การมาร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนสื่อเหลือง เป็นบุคคลหลากหลายในจังหวัดพิจิตร แนวทางการเคลื่อนไหวเชิงสัญลักษณ์ ส่วนใหญ่ไม่เลือกสถานที่การรวมกลุ่ม และมีการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล หรือไม่สนใจสังคมส่วนร่วม สังคมเกิดความแตกแยกทะเลาะกันและเกิดการสูญเสีย เกิดการเกลียดชังโดยทั่วไปของสังคม กลุ่มคนที่เข้ากลุ่มสื่อเหลือง มีพื้นที่รวมกลุ่มที่เป็นหลักก็คือบริเวณในอำเภอเมืองพิจิตร บริเวณตลาดพิจิตร บริเวณสะพานร่วมใจในเขตอำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร บริเวณตำบลคลองคะเชนทร์อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร มีวิธีการร่วมกลุ่มโดยมีการต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์คล้ายๆ กับกลุ่มสื่อเหลือง คือการต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์ใช้วิธีการเผาหุ่น การโกนผม การมีเป้าหมายทำลายสถานที่สำคัญๆ

ดังนั้นจะเห็นว่าการต่อสู้เชิงสัญลักษณ์ของกลุ่มสื่อเหลือง พยายามออกแบบการเคลื่อนไหวให้เกิดแนวทางการจรรงักัดดีต่อสถาบัน ต่อสู้เพื่อประเทศชาติ และลดการทุจริตคอร์รัปชัน การแปรรูป รัฐวิสาหกิจ การตามทุนนิยม อย่างเด่นชัด มีการนิยามคำพูดและสัญลักษณ์ให้ชัดเจน ผู้วิจัยได้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับกลุ่มสื่อเหลือง และได้สวมเสื้อสีเหลือง เพื่อได้ข้อมูลประกอบการทำวิจัย และได้สอบถาม พูดคุย สนทนา กับผู้ที่มาเข้าร่วมกลุ่มสื่อเหลือง ได้ข้อมูลจากการสนทนา ได้ดังนี้

“...เราใส่เสื้อสีเหลือง เหนือก็ถือเป็นการต่อสู้โดยใช้สัญลักษณ์ของกลุ่มเรามาสู้กับกลุ่มอื่นแล้ว กลุ่มเรารักสถาบัน ชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เรามาเพื่อปกป้อง ไม่ให้ใครมาล่วงละเมิดได้ เราเป็นชาติไทย เป็นคนไทย มีขนบธรรมเนียมประเพณีมาได้ทุกวันนี้เพราะใคร เรามีผืนดินให้ทำมาหากินมาได้ทุกวันนี้ก็เพราะใคร เราไม่ตกเป็นเมืองขึ้นของใครก็เพราะใคร ถ้าเราไม่เทิดทูน แล้วเราจะมีลมหายใจอยู่บนผืนแผ่นดินไทยไปทำไมกัน ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มสื่อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...เรามีความจงรักภักดีเป็นที่ตั้ง กลุ่มเรารักในสถาบัน เรามีมือตบ เราสวมเสื้อเหลือง เรามีผ้าพันคอสีฟ้า เราเอาใจรวมเป็นหนึ่ง กลุ่มเรารู้สิ่งที่ดีกว่า ใครที่มันคิดร้าย คิดทำลายมันต้องออกไป มันไม่สมควรตายบนแผ่นดินไทย ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มสื่อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...เราจะร่วมกันไปทำบุญ ตักบาตร สวดมนต์ เพื่อร่วมกันนำบุญ บารมีส่งไปยังแต่ท่านเพื่อให้เราชาวไทยอยู่ร่วมเย็นกันต่อไป เราคิดว่าเราเป็นชาวพุทธ เราต้องเคารพในความเป็นไทยของเรา เราคิดว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เรายิ่ง ๆ ของเราแบบนี้ แต่ใครจะมาหลบหลู่สถาบันของเราไม่ได้ เราไม่ยอม เรายอมเอาชีวิตเราเข้าแลกเสียดีกว่าที่จะให้ใครมาทำลายสถาบัน ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื่อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...ความเป็นเสื่อเหลืองของกลุ่มเรา ไม่ต้องพูดอะไรมากหรอก แค่เสื่อของเราละ หมายถึงใคร คนไทยทุกคนรู้ดี เราเคารพ เทิดทูน บูชา สัญลักษณ์ของกลุ่มเรามันเห็นชัดเจนอยู่แล้ว ไม่ต้องอะไรมากมาย ทุกคนมีใจร่วมเป็นหนึ่ง สู้เพื่อที่หนึ่งของเรายู่แล้ว”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื่อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...ผมรักประเทศไทย ผมรักในหลวง ใครจะมองผมอย่างไรก็ช่าง ผมก็พร้อมจะยืนหยัดกับกลุ่มของผม เพื่อท่าน เราจะทำทุกอย่าง จะทำทุกทาง เพื่อให้คนร้ายไม่ต้องเข้ามาตายในฝัน แผ่นดินไทยแห่งนี้ก็อีก กลุ่มของเราจะยืนหยัดสู้เพื่อความเป็นชาติไทย สัญลักษณ์ของกลุ่มเราคือ ความเป็นชาติไทย ความจงรักภักดีเป็นที่ตั้ง ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื่อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...ถ้าคนรักประเทศไทยจริง ๆ คงไม่ทำกับเราแบบนี้ นี่ถ้าเราไม่ออกมาาร่วมกันต่อต้าน และต่อสู้กับมัน ไม่รู้ว่าปานนี้ประเทศเราจะเป็นอย่างไรบ้างดีที่พวกเรามีแนวคิดแบบเดียวกัน และกล้าที่จะแสดงความจงรักภักดี ต่อประเทศไทย กล้าที่จะแสดงออกเพื่อความเป็นไทย ถ้าเราคัดค้าน ไม่กล้าออกมาาร่วมกันแล้วใครจะกล้า ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื่อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

ลักษณะที่ 8 จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ของผู้วิจัย สามารถอธิบาย ลักษณะความขัดแย้งทางการเมือง จากการต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์ทางการเมือง ของกลุ่มเสื่อแดง ได้ดังนี้

สัญลักษณ์ของกลุ่มที่ โดดเด่นแสดงความเป็นกลุ่มเสื่อแดง โดยส่วนใหญ่ผู้ที่เข้าร่วมกลุ่มเสื่อแดง ที่เข้าร่วมกลุ่มกัน ส่วนใหญ่ สวมเสื่อสีแดง และมีอุปกรณ์ คือ ดินตบ และหัวใจตบ แต่ประเด็นสำคัญคือ การต่อสู้โดยใช้สัญลักษณ์ หรือเชิงสัญลักษณ์ดังกล่าว ย่อมมีความคิดหรือ “อุดมการณ์” บางอย่างรองรับอยู่ ซึ่งแน่นอนว่าความคิดหรืออุดมการณ์ของคนเสื่อแดงตรงๆ เลยก็คือ ต้องการประชาธิปไตย ที่มีความเป็นธรรมในการต่อรองอำนาจทางการเมือง หรือประชาธิปไตยที่ประชาชนทุกคนเป็นเจ้าของอำนาจ เจ้าของประเทศเท่าๆ กัน 1 คน 1 เสียงเท่ากัน เมื่อเกิดข้อบังคับต่างๆ ที่กำหนดกำหนดเรื่องการกระชับพื้นที่ที่ยังส่งให้มีผู้มาเข้ากลุ่มเพิ่มมากขึ้น ประชาชนจำนวนมากของกลุ่มเสื่อแดง รู้สึกว่าเสรีภาพและสิทธิตามรัฐธรรมนูญถูกลิดรอนอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน ความอึดอัดคับข้องใจที่ไม่มีพื้นที่ให้แก่การแสดงออกทางการเมือง ทำให้บางคนถึงกับประชดว่า “แม้แต่ตบในที่สาธารณะพร้อมกันห้าคน ก็อาจถูกตั้งข้อหาเป็นการก่อการร้าย” เจื่อนใจเหล่านี้ผลักดันให้เกิดการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ (New innovation) ของการแสดงออกทางการเมืองผ่านการใช้สัญลักษณ์เพื่อต่อต้านอำนาจรัฐในชีวิตประจำ

กลุ่มคนที่เข้ากลุ่มเสื้อแดง โดยมีพื้นที่ชุมนุมหลักคือบริเวณอำเภอรอบนอกของจังหวัด พิษณุ การร่วมกลุ่มที่อำเภอสามง่าม อำเภอ ทับคล้อ อำเภอตะพานหิน อำเภอโพธิ์ประทับช้าง ยก เว้นในอำเภอเมืองพิษณุ หากจะมีการรวมกันในพื้นที่อำเภอเมืองพิษณุ ก็มีเพียงครั้งเดียวคือการชุมนุมที่ ศาลากลางจังหวัดพิษณุ เพื่อรับการดาวกระจายจากทางกรุงเทพมหานคร และเพื่อยกระดับการ ชุมนุมเข้มข้นขึ้นเรื่อย ๆ พร้อมกับการออกแบบการต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์ แม้กระทั่งการใช้วิธีการ เผาหุ่น การโกนผม หรือการกรีดเลือดรวมกันที่กรุงเทพฯ เผาสถานที่ราชการ การทำลายสถานที่ สำคัญต่าง ๆ

การมาร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง เป็นบุคคลหลากหลายในจังหวัดพิษณุ และ ถ้าแกนนำสามารถปรับกระบวนการทักให้ลึกและแจ่มชัดในแนวทางการต่อสู้ของกลุ่มเสื้อแดง อาจจะสามารถสร้างปัญหาระยะยาวได้ ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อแดงถ้าเกิดความรู้สึกจาก ชอบ ไปสู่ เชื่อ และ นำมาซึ่งความศรัทธา และจะกลายเป็นอาวุธที่ร้ายแรง ที่มุ่งอำนาจทางการเมือง จนล้มค้ำได้ใน อนาคต แต่ดูเหมือนกลุ่มเสื้อแดงยังมีจุดอ่อนอยู่มาก อาทิเช่น จุดอ่อนของการเคลื่อนไหวของคน เสื้อแดงหมายถึงการเคลื่อนไหวไม่เลือกสถานที่หรือละเมิดสิทธิส่วนบุคคล หรือไม่สนใจสังคม ส่วนร่วม สังคมเกิดความแตกแยกทะเลาะกันและเกิดการสูญเสีย และอีกอย่างก็คือบุคลิกของแกน นำ ทำให้เกิดลักษณะกินทุน กินทางตนเอง ทำให้เกิดเสียมวลชนเรื่อย ๆ สร้างความเกลียดชังไป ทั่ว ทั้งสังคม การต่อสู้เชิงสัญลักษณ์ของกลุ่มเสื้อแดง เกิดการสร้างกระแสในหมู่ประชาชนให้เกิดการ ต่อต้าน ประณามไม่ยอมรับ พฤติการณ์ในส่วนที่ละเมิดสิทธิสังคมทุกกลุ่มทุกอาชีพ เพื่อป้องกัน กลุ่มใหม่ที่จะเข้าไปร่วมเคลื่อนไหว คัดทอนกลุ่มชอบ อาจทำให้เกิดการไม่ชอบ ไม่เชื่อ ไปสู่การ ไม่เชื่อไม่มีศรัทธา เป็นไร้ความศรัทธา และให้ล่อยห่างออกจากการเคลื่อนไหวที่ ไร้ความชอบ ธรรม การต่อสู้แนวทางมวลชนต้องต่อสู้เชิงสัญลักษณ์ การชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดงมีเป้าหมาย ไกลกว่าที่สังคมไทยในขณะนี้จะรับได้ ทั้งสร้างวาทกรรม ทางการเมือง เรื่องอำมาตย์กับไพร่ เพื่อ สร้างเป้าให้เด่นชัดขึ้น

ดังนั้นจะเห็นว่ากลุ่มคนเสื้อแดงพยายามออกแบบการเคลื่อนไหวให้เกิดความรู้สึกขัดแย้ง และฉายภาพคู่ความขัดแย้งหลักในสังคมให้เด่นชัดขึ้น เป็นไปตามหลักทฤษฎีที่แยกชนชั้นทาง สังคมเพื่อหาแนวร่วมการต่อสู้ การอธิบายกับสังคมว่าถูกกดขี่และเอารัดเอาเปรียบจากบุคคลชั้นสูง กลุ่มเสื้อแดง จึงต้องนิยามคำพูดและสัญลักษณ์ให้ชัดเจนขึ้น โดยใช้คำว่า อำมาตย์แทนศักดินา เพื่อ ลดกระแสความเกลียดชังในหมู่ปวงชนชาวไทยที่ยังมีที่ขี้ดเหนียวจิตใจจากความจงรักภักดีต่อ สถาบันกษัตริย์ และนิยามบุคคลที่ถูกเอารัดเอาเปรียบทางสังคม เป็น ไพร่ ซึ่งตรงข้ามกับคำว่า อำมาตย์

การต่อสู้เชิงสัญลักษณ์ของคนเสื้อแดง ก็เพื่อที่จะยืนยันความคิดดังกล่าว นั่น คือความคิดหรืออุดมการณ์ประชาธิปไตย ที่สถาบันกษัตริย์อยู่ใต้รัฐธรรมนูญ หรือสถาบันกษัตริย์ใช้อำนาจแทนประชาชน 3 ทางคืออำนาจบริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการ ดังกล่าว สถาบันกษัตริย์ไม่มีอำนาจเหนือประชาชน หรือไม่มีอำนาจเฉพาะ ที่ไม่ขึ้นต่อความยินยอมของประชาชน การต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์จึงเป็นการต่อต้านอำนาจรัฐที่สันติวิธี ผู้ร่วมกลุ่มเสื้อแดงสามารถทำได้ในชีวิตประจำวัน และเมื่อเกิดเคลื่อนไหวก็จะเป็นพลังที่มีชีวิตในตัวเอง ที่สำคัญหยุดไม่ได้ แม้จะจับกุมตัวคนหนึ่ง ก็จะเกิดคนอื่นๆ ที่ทำตามหรือทำในแบบอื่นๆ มันเป็นการเคลื่อนไหวที่ผนวกรวมมิติทางชนชั้น ก้าวข้ามพรมแดนทางวัฒนธรรม แม้การใช้อำนาจปราบปรามการเคลื่อนไหวทางสัญลักษณ์ แต่มันกลับยิ่งส่งผลให้เกิดการทำตามเป็นขั้น ๆ ไป ไม่มีวันจบสิ้นลงได้

ผู้วิจัยได้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับกลุ่มเสื้อแดง และได้สวมเสื้อสีแดง เพื่อได้ข้อมูลประกอบการทำวิจัยและได้ร่วมสนทนา พูดคุย สอบถาม กับบางคนกับผู้ที่มาเข้าร่วมกลุ่มเสื้อแดง สามารถสรุปลักษณะการต่อสู้เชิงสัญลักษณ์ ได้ดังนี้

“...ร่วมกันต่อสู้เพื่อเรียกร้องประชาธิปไตย รวบรวมคนที่มีหัวใจสีแดง พร้อมทั้งจะต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ที่ตั้งมั่น และส่งสัญญาณให้ทุกหลังคาเรือนได้ในทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย จับมือกันให้มั่น เกาะกลุ่มกันให้เหนียวแน่น เพื่อลุกขึ้นต่อสู้เรียกร้องสิทธิของตัวเอง เรียกร้องนายกรัฐมนตรีที่ถูกรัฐประหาร โค่นล้มกลับมา”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อแดง 2554 : สัมภาษณ์)

“...หัวใจทุกคนไม่มีวันสูญสิ้นและแตกดับ เส้นทางเรียกร้องประชาธิปไตยยังคงดำเนินต่อไป ถึงแม้จะรู้ดีว่าการต่อสู้ครั้งนี้จะมีขีดขอบ เพราะคนไทยตาสว่างไม่เท่ากัน ถึงแม้จะรู้ดีว่าแค่สองมือเปล่า จะสู้อะไรกับค้ำกระบอบกบฏ แต่หัวใจทุกคนก็จะคอยพยุงกันและกันเพื่อให้ก้าวเดินต่อไป”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อแดง 2554 : สัมภาษณ์)

“...และตราบใดที่หัวใจของเพื่อนพี่น้องที่คนเสื้อแดงยังคงมีอุดมการณ์ ยังคงมีหัวใจที่ตั้งมั่น จะไม่มีวันเดินถอยหลัง ทุกฝั่เท้าก็จะมุ่งหน้าไปในเส้นทางเดียวกัน ไม่มีวันแตกสลายแตกแยกเป็นหลายเผ่าพันธุ์ทุกหัวใจจะมีกันและกันตลอดไปเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยกลับมาเต็มไปอีกครั้ง”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อแดง 2554 : สัมภาษณ์)

“...การผนีกกำลังร่วมต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์ที่จุดประกาย เพื่อยืนยันว่า "กลุ่มคนเสื้อแดง" ที่ไม่มีวันยอมรับการปฏิวัติก่อรัฐประหารในเหตุการณ์ที่ผ่านมาและเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีจากการเลือกตั้งถูกยึดอำนาจจากคณะปฏิวัติกลับมา”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อแดง 2554 : สัมภาษณ์)

“...หัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยในต่างจังหวัด โดยเริ่มจากการประกาศให้รู้ว่า "คนเสื้อแดงไม่มีวันตาย หรือแตกดับ" มีแต่จะเพิ่มทวีขึ้นเป็นหลักแสนหลักล้าน เพราะการกระทำของรัฐบาลที่กดขี่และการบริหารแบบสองมาตรฐาน ที่คนไทยหัวใจสีแดงรับไม่ได้”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อแดง 2554 : สัมภาษณ์)

“...คนเสื้อแดงจะออกมาต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์ขับเคลื่อนทางความคิดของผู้ที่มาอุดมการณ์เดียวกัน แม้จะมีแรงต้าน แต่ทุกภารกิจในกลุ่มคนเสื้อแดง ต้องก้าวเดินต่อไป”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อแดง 2554 : สัมภาษณ์)

“...สัญลักษณ์ของคนเสื้อแดง ก็คือเสื้อสีแดง ดินตบสีแดง หัวใจแดง อันเป็นผืนภักดิ์กำลังรวมกลุ่มแสดงพลังในการต่อสู้ กลุ่มคนรักเสื้อแดงรัก พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีต นายกรัฐมนตรี”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อแดง 2554 : สัมภาษณ์)

“...สัญลักษณ์ของกลุ่มเรา ก็ เสื้อแดง และตีบตบ หัวใจตบ หัวใจที่ออกมาของคนคนเสื้อแดง สู้เพื่อประชาธิปไตย สู้เพื่อท่านทักษิณ ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อแดง 2554 : สัมภาษณ์)

ลักษณะที่ 9 จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ของผู้วิจัย สามารถอธิบาย ลักษณะความขัดแย้งทางการเมือง จากการสร้างค่านิยมร่วมกัน และพลังอำนาจของกลุ่มเสื้อเหลือง ได้ดังนี้

ลักษณะการสร้างค่านิยมของกลุ่มคนเสื้อเหลือง ส่วนใหญ่จะพยายามสร้างค่านิยมในเรื่องการรักสถาบัน และเชื่อตามการสร้างค่านิยมตัวผู้นำกลุ่ม โดยการรวมกลุ่มกันของกลุ่มเสื้อเหลืองจะมีการปราศรัยปลุกฝังความคิดในเรื่องวัตถุประสงค์ของกลุ่มเป็นหลัก ปลุกฝังให้มีความศรัทธาไปในทางเดียวกันก็คือในเรื่องของความจงรักภักดีต่อสถาบัน เรื่องการต่อต้าน พ.ต.ท.ดร. ทักษิณ ชินวัตร และการต่อต้านการทุจริต การคอร์รัปชั่น การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ พยายามปลุกฝังความคิดร่วมกันและจะได้ร่วมเป็น พลังอำนาจของกลุ่มร่วมกัน เป็นการให้พลังประชาชนในกลุ่มร่วมกัน มีการจัดให้เข้ากลุ่มร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองร่วมกัน บ่อยๆ มีความรู้สึก ทัศนคติ และค่านิยม ที่แน่นอนร่วมกัน กลุ่มเสื้อเหลืองในจังหวัดพิจิตรจะรับข้อมูลที่เหมือนกัน เช่นเมื่ออยู่ที่บ้านก็จะรับชมงานดาวเทียม หรือฟังวิทยุจาก ASTV แล้วมีความคิดคล้ายๆ กัน แล้วก็มาร่วมกลุ่มพูดคุยกัน สนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเมืองกัน ร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน และผู้วิจัยได้สังเกต พฤติกรรมของผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อเหลืองในจังหวัดพิจิตร จะมีความรู้สึกคล้ายๆ กัน มีการแสดงออกต่อกันในทางที่ดีมีการยอมรับนับถือกันและกัน พบเจอกันไหว้ทักทายกันเป็นอย่างดี นับ

ถือกันเป็นพี่ เป็นน้อง มีความรัก มีการแบ่งปันกัน ช่วยเหลือกัน แบ่งอาหารกันทาน ตักน้ำดื่มให้กันบ้างก็มีการแสดงความมีน้ำใจต่อกัน เหมือนการประสานสัมพันธ์ในกลุ่มได้ดี มีแนวทางเดียวกันมีการแบ่งงานกันทำในกลุ่มแต่ละคนจะมีหน้าที่ของตนเอง เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้กลุ่มลุล่วงสำเร็จไปในแนวเดียวกัน โดยมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ และคนในกลุ่มมีความสามัคคีกันและยึดถือในพลังของกลุ่มว่าจะสามารถกำหนดความเป็นไปในสังคมได้ มีความพยายามให้กลุ่มมีอิทธิพลเหนือกลุ่มอื่นๆ

สรุป ได้ว่าลักษณะค่านิยมร่วมกัน และพลังอำนาจของกลุ่ม จึงเป็นเครื่องมือ อย่างหนึ่ง ที่จะทำกลุ่มได้มาซึ่งความต้องการของกลุ่มจากการรวมกลุ่มนี้เอง ที่ทำการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนเป็นเวทีแสดงออกของความคิดเห็น และความต้องการของมนุษย์ในลักษณะการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นการสำรวจข้อเท็จจริงของปัญหาส่วนบุคคลและปัญหาส่วนรวม เพื่อหาข้อยุติหรือแนวทางการแก้ไขของปัญหา อันเป็นที่มาของการปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ดังนั้น ถือว่าพลังอำนาจของกลุ่มเป็น ความสามารถที่ชักจูงให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้เข้าเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้บรรลุผล ซึ่งเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ พฤติกรรมและคุณลักษณะของบุคคล ที่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกของกลุ่ม ให้เป็นผู้ควบคุมพฤติกรรม ให้เป็นผู้มีอำนาจ ซึ่งอาจจะมาจากการแต่งตั้งหรือไม่ก็ได้ โดยผู้นำ สามารถใช้อิทธิพลของความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรม และสมาชิกของกลุ่ม ดำเนินกิจกรรมของสมาชิกกลุ่ม ซึ่งสมาชิกกลุ่มไม่สามารถขึ้นนำการดำเนินการกิจกรรมของผู้นำได้ สมาชิกกลุ่มในการดำเนินการต่าง ๆ ของกลุ่มตามคำชี้แนะของผู้นำด้วยความเต็มใจ

ผู้วิจัยได้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับกลุ่มเสื้อเหลือง และได้สวมเสื้อสีเหลือง เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบการทำวิจัยและได้ร่วมสนทนา พูดคุย สอบถาม กับบางคนกับผู้ที่มาร่วมกลุ่มเสื้อแดง สามารถสรุปลักษณะ การสร้างค่านิยม และพลังอำนาจของกลุ่มเสื้อเหลืองในจังหวัดพิจิตร ได้ดังนี้

“...เราเชื่อว่าพลังความรัก ความสามัคคี ความเชื่อมั่นในความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของพวกเราจะสามารถร่วมกันปกป้องสถาบัน และให้มีความเป็นชาติไทยยั่งยืนสืบไป ทรานานเท่านั้น เพราะพวกเรามีความคิด อุดมการณ์เดียวกัน เป็นปีกแผ่นเดียวกัน เราทุกคนสู้เพื่อในหลวง”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...กลุ่มคนเสื้อเหลือง มีใจเป็นใจเดียวกันคือสีเหลือง ชาติ ศาสน์ กษัตริย์ คือจุดมุ่งหมายเดียวของเรา เราจะร่วมกันปกป้องให้ถึงที่สุด เราเชื่อมั่นในกลุ่มเรา เชื่อมั่นศรัทธาในผู้นำเรา ท่านจะพาเราไปในสิ่งที่ดีที่สุดเสมอ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...คนทุกคนมีความเท่าเทียมกัน สิทธิหน้าที่ สิ่งที่ต้องปฏิบัติเป็นเช่นไร เราคคนไทยทุกคนรู้ดี เราเกิดมาเพื่อความเป็นไทย มีหัวใจเป็นไทย เราจะประกาศให้โลกรู้ว่าเราคือคนไทย เราเลือดสีเดียวกัน ใครไม่ใช่เลือดสีเดียวกับเรา มันไม่ใช่คนไทย ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...แกนนำเราได้ศึกษาข้อมูลมาเป็นอย่างดีแล้ว ไม่เอาเรื่องโกหกมาพูดเรื่อยเปื่อย มันเสียศักดิ์ศรี เราไม่ทำกันอย่างนั้นหรอก แล้วเหตุการณ์อะไร ๆ ที่มีเกิดขึ้น เราก็กู้ เราก็กเห็น แล้วเราเป็นคนไทยคนหนึ่งเราจะไม่ออกมาปกป้องความเป็นชาติไทยของเราได้หรือ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...ลูก หลาน หลาน โหลน เราจะอยู่กันได้อย่างไร ถ้าเราไม่ร่วมกันรักษาสมบัติแผ่นดินดินอันมีค่านี้ไว้ให้ลูกหลาน ถ้าเรายอมมัน มันก็เอาทรัพย์สินสมบัติที่เป็นของคนไทย แปรไปเป็นคนต่างชาติหมดแล้ว แล้วอนาคตเราไม่ทำเพื่อลูกหลาน บ้างหรือ เราต้องกินข้าว เราต้องปลูกข้าว แล้วถ้าเราไม่ออกมาช่วยกัน วันข้างหน้าแม้แต่ข้าวเราก็ยังต้องซื้อกิน ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

“...กลุ่มเสื้อเหลืองเรารู้เพื่อปกป้องความเป็นชาติไทย แล้วกลุ่มอื่นแหละ คุณก็เอาเอง ว่าเค้าสู้เพื่อใคร ผลประโยชน์ตกอยู่ที่ไหน ตกอยู่กับใคร ลองใช้วิจารณญาณพิจารณาตัวเอง เราออกมาต่อสู้ก็เพื่อดำรงไว้ซึ่ง ชาติ ศาสน์ กษัตริย์ แต่ กลุ่มอื่นละ เขาออกมาสู้เพื่อดำรงไว้เพื่อใคร เพื่ออะไร ”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อเหลือง 2554 : สัมภาษณ์)

ลักษณะที่ 10 จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ของผู้วิจัย สามารถอธิบายลักษณะความขัดแย้งทางการเมือง จากการสร้างค่านิยมร่วมกัน และพลังอำนาจของกลุ่มเสื้อแดง ได้ดังนี้

กลุ่มเสื้อแดงในจังหวัดพิจิตร ได้ร่วมกันสร้างค่านิยมของกลุ่ม พยายามสร้างพลังอำนาจของกลุ่มร่วมกัน โดยกลุ่มเสื้อแดงในจังหวัดพิจิตร ได้จัดการรวมกลุ่ม จัดงานเลี้ยงกินอาหารร่วมกันโดยระหว่างการรับประทานอาหารร่วมกันนั้น จะรับฟังการปราศรัยจากแกนนำ โดยมี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร โพนอินเข้ามือถือของ น.ส.สุณีย์ เหลืองวิจิตร แล้วก็นำมาเปิดกระจายเสียง เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มได้รับฟังการพูดของ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณฯ พร้อม ๆ กันการรับประทานอาหารร่วมกัน ซึ่งเป็นการโพนอินมาจากจากยุโรป ผ่ากผู้สมัครของพรรคเพื่อไทยพร้อมระบุประชาชนเดือดร้อน เพราะคนของพรรคประชาธิปไตยร่วมกับพ่อค้าปั่นราคาน้ำมัน

การรวมกลุ่ม ของคนเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร ที่บริเวณวัดทุ่งใหญ่ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ผู้เข้ากลุ่มเสื้อแดงประมาณ 3,000 คน ได้นัดมารวมตัวกัน และมีการรับประทานอาหารจัดโต๊ะจีนร่วมกันประมาณ 350 โต๊ะ พร้อมทั้งเปิดเวทีปราศรัย โดยมีบรรดาแกนนำ

จำนวนมาก อาทิเช่น นายจตุพร พรหมพันธุ์ นายอภิวัฒน์ วิริยะชัย นายก่อแก้ว พิกุลทอง นายวรวิดิ วิชัยดิษฐ์ นายสมชาย ไพบุลย์ เจริญ ดอกจิก นายนาวัน บุญเสรษฐ นายวิเชียร ขาวขำ นางสาว สุนีย์ เหลืองวิจิตร เป็นแกนนำ ขึ้นเวทีร่วมกันผลักดันปราศรัย โจมตีการทำงานของรัฐบาล เฉพาะ เรื่อง เศรษฐกิจที่แย่ง เรื่องน้ำมันปาล์ม ข้าวราคาตกต่ำ โดยนายจตุพร ได้กล่าวปราศรัยเป็นคนแรก โดยใช้เวลาไม่นานก่อนที่จะอำลาวงศ์กลับกรุงเทพฯ โดยแจ้งว่าต้องรีบเตรียมข้อมูลเพื่ออภิปรายไม่ไว้วางใจ หลังจากนั้น แกนนำสมาชิก ต่างก็หมุนเวียนกันขึ้นเวทีปราศรัย โดยฝากให้ประชาชน เลือคน นายนาวัน บุญเสรษฐ และนางสาวสุนีย์ เหลืองวิจิตร และยังฝากถึง นายไพฑูรย์ แก้วทอง ที่ โคนหักหลัง จากพรรคประชาธิปัตย์ หากต้องการมาร่วมมือกับพรรคเพื่อไทย ทางพรรคก็ยินดี ต้อนรับตลอดเวลา

ต่อมาเมื่อเวลา 20.45 น. พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี ได้ โฟนอินเข้ามา และแจ้งกับ คนเสื้อแดงว่า ตนเองสบายดี ขณะนี้อยู่ในประเทศยุโรป ถ้าได้กลับไปในประเทศไทย ภายใน 6 เดือนจะทำให้คนไทยทุกคนมีเงินใช้ นอกจากนี้ยังได้กล่าวโจมตี ข้าราชการร่วมกับ นักการเมือง พ่อค้า ที่ พยายามร่วมกันสร้างสถานการณ์ จนทำให้ราคา น้ำมันปาล์ม และปลา กระจับปี่ มีราคาเพิ่มแพงอย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน โดยพันตำรวจโททักษิณ ยังขอให้ชาวพิจิตร เท คະແນນເສີຍໃຫ້ກັບ คนของพรรคเพื่อไทยที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งสมัยหน้า 2-3 ที่นั่ง

ในเรื่องของพลังของกลุ่ม อาทิเช่น การใช้พลังอำนาจของกลุ่มคนเสื้อแดงในจังหวัด กว่า 100 คน เดินทางมาปิดล้อมศาลากลางจังหวัดพิจิตร เนื่องจากเกรงว่ารัฐบาลจะสลายการชุมนุมที่ กรุงเทพฯ หลังประกาศใช้ พรก.ฉุกเฉิน กระทั่งนางอัจฉราภรณ์ บุญญรังสี รองผู้ว่าราชการจังหวัด พิจิตร พร้อมด้วย พ.ต.อ.สันติรักษ์ อินทรขาว ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร และ กำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจ 1 กองร้อย และชุดปฏิบัติการพิเศษตำรวจภูธรจังหวัดพิจิตร เดินทางมา ทำความเข้าใจกับกลุ่มเสื้อแดง กลุ่มเสื้อแดงได้ใช้พลังอำนาจของกลุ่มยื่นข้อเสนอว่า ที่กลุ่มมา เรียกร้องก็เพื่อไม่ให้รัฐบาลใช้ความรุนแรงในการสลายการชุมนุมเสื้อแดงที่กรุงเทพฯ และเรียกร้อง ให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ยุบสภาคืนอำนาจให้ประชาชน จากนั้น นางอัจฉราภรณ์ฯ รองผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร ได้รับปากว่าจะนำเรื่องนี้ แจ้งไปยังรัฐบาล ทำให้กลุ่มคนเสื้อแดงใน จังหวัดพิจิตร ที่มาชุมนุมปิดล้อมหน้าศาลากลาง พอใจก่อนที่จะแยกย้ายกันกลับ แสดงให้เห็นถึง พลังอำนาจของกลุ่มในการเรียกร้อง และลักษณะความขัดแย้งทางการเมืองมาจากค่านิยมจากตัว ผู้นำกลุ่มที่สามารถกำหนดทิศทางของกลุ่มได้ ผู้วิจัยได้เข้าร่วมกิจกรรมการรวมกลุ่มเสื้อแดงใน จังหวัดพิจิตร โดยการสวมเสื้อแดง และได้พูดคุย ซักถาม กับผู้ที่มาเข้าร่วมกลุ่มเสื้อแดงในจังหวัด พิจิตร สรุปลักษณะความขัดแย้งจากการสร้างค่านิยม และพลังอำนาจของกลุ่ม ได้ดังนี้

“...และตราบไคที่หัวใจของเพื่อนพ้องน้องพี่คนเสื้อแดงยังคงมีอุดมการณ์ ยังคงมีหัวใจที่ ตั้งมั่น จะไม่มีวันเดินถอยหลัง ทุกฝีก้าวก็จะมุ่งหน้าไปในเส้นทางเดียวกัน ไม่มีวันแตกสลาย แดกแยกเป็นหลายเผ่าพันธุ์ทุกหัวใจจะมีกันและกันตลอดไปเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยกลับมาเต็มใบอีกครั้ง”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อแดง 2554 : สัมภาษณ์)

“...การผนึกกำลังร่วมต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์ที่จุดประกาย เพื่อยืนยันว่า "กลุ่มคนเสื้อแดง" ที่ไม่มีวันยอมรับการปฏิวัติก่อรัฐประหารในเหตุการณ์ที่ผ่านมาและเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีจากการเลือกตั้งถูกยึดอำนาจจากคณะปฏิวัติกลับมา”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อแดง 2554 : สัมภาษณ์)

“...หัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยในต่างจังหวัด โดยเริ่มจากการประกาศให้รู้ว่า "คนเสื้อแดง ไม่มีวันตาย หรือแตกดับ" มีแต่จะเพิ่มทวีขึ้นเป็นหลักแสนหลักล้าน เพราะการกระทำของรัฐบาลที่กดขี่และการบริหารแบบสองมาตรฐาน ที่คนไทยหัวใจสีแดงรับไม่ได้”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อแดง 2554 : สัมภาษณ์)

“...คนเสื้อแดงจะออกมาต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์ขับเคลื่อนทางความคิดของผู้ที่มีอุดมการณ์เดียวกัน แม้จะมีแรงต้าน แต่ทุกภารกิจในกลุ่มคนเสื้อแดงอุดรธานี ต้องก้าวเดินต่อไปในฐานะของผู้ริเริ่ม โครงการหมู่บ้านคนเสื้อแดง”

(ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสื้อแดง 2554 : สัมภาษณ์)

วิเคราะห์จากการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม จากการเข้าร่วมกลุ่มของกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นเจ้าของที่ตำรวจ ผู้ควบคุมรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่การชุมนุม สามารถอธิบายปรากฏการณ์ของลักษณะความขัดแย้ง ออกเป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

1. จากการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมของผู้วิจัย สามารถอธิบายลักษณะความขัดแย้งจากการสร้างวาทกรรมใส่ร้ายกันและกัน ได้ดังนี้

กลุ่มทั้ง 2 กลุ่ม กลุ่มเสื้อเหลือง และ กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร มีการใช้วาทกรรมทางการเมือง โดยการพูดเพื่อหวังผลทางการเมือง การพูดโดยรู้ว่าควรพูดเช่นไร เมื่อใด ใช้คำพูด และภาษา แบบไหน ใช้ประโยคแบบใด น้ำเสียง และแววตา การแสดงอารมณ์แบบใด จึงจะได้ผลอย่างที่ต้องการ หรือจะสร้างวาทกรรมทางการเมืองได้สำเร็จ เป็นเรื่องของการใช้วาทกรรมทางการเมืองที่บิดเบือน ใช้คำพูดเพื่อสร้างและขยายพื้นที่ทางการเมืองของแต่ละกลุ่มคน และเพื่อเอาชนะผู้ที่เป็กลุ่มของศัตรู

ในขณะที่เดียวกันกับที่กลุ่มผู้รับฟังวาทกรรมทางการเมือง ก็ใช้อารมณ์ ความรู้สึก ในการรับรู้ มากกว่าใช้หลักการและเหตุผล เมื่อใช้อารมณ์ความรู้สึกตัดสินใจ อารมณ์ก็จะไหลไปตาม กระแสที่ผู้นำวาทกรรมทางการเมืองออกแบบไว้ กลายเป็นการคล้อยตามกลุ่มอย่างเต็มอกเต็มใจ แบบไม่รู้ตัวอีกด้วย เพราะเมื่อใดที่ใช้ความรู้สึกนำทางก็จะเป็นไปตามที่ผู้สร้างวาทกรรมกำหนดไว้ โดยไม่ยากเย็น

ในการรวมกลุ่มจะมีการใช้วาทกรรมทางภาษาเป็นส่วนใหญ่ การใช้ภาษาทางการเมือง ชัดเจน โดยการเปิดเวที มีการพูดปลุกเร้าอารมณ์ ความรู้สึก ให้ผู้ร่วมกลุ่มคล้อยตาม โดยใช้กิริยา วาจาของผู้พูด พยายามพูดในแนวคิดที่สร้างแบบแผนของความคิด ควบคุมความคิด กำหนดความ เชื่อ ให้ไปในทางเดียวกัน ผู้พูดจะพูดเรื่องการเมือง มีการแบ่งแยกชัดเจนระหว่างกลุ่ม และแสดง ภาพความเป็นกลุ่มของตน อย่างชัดเจนเช่นกัน ซึ่งคำพูดที่กล่าวของกลุ่ม ยังยึดตรึงในใจของผู้ร่วม กลุ่ม และเกิดการยอมรับ และคำพูดเหล่านี้ถือว่าเป็นวาทกรรมทางภาษาเช่นกัน นอกจากการสร้าง วาทกรรมทางภาษา ยังมีวาทกรรมชนิดอื่นๆ อีกมากมายไม่ว่าจะเป็นลีลาของผู้เป็นแกนนำ การจัด เวที การแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มตน การจัดฉาย วีดีโอ การชุมนุม การต่อสู้การเรียกร้อง มีภาพและเสียงประกอบ มีการทำป้ายผ้า ป้ายไวเนล การร่วมบริจาคเงิน และสิ่งของ มีการจัดพบปะ เลี้ยงอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งถือเป็นการสร้างวาทกรรมทั้งสิ้น

วาทกรรมทางการเมือง เป็นสิ่งที่สัมพันธ์กับพลังอำนาจ และการรวมกลุ่มการรวมตัว กันของประชาชนที่มีความหลากหลาย เพื่อต้องการเข้ามาแสดงความคิด ความรู้สึก แต่ไม่มีทิศทาง ที่ชัดเจน มีการแสดงความคิดร่วมกันในเรื่องทางการเมือง แลกเปลี่ยนประสบการณ์ข้อมูลข่าวสาร ถ่ายทอดประสบการณ์การต่อสู้ การเข้ากลุ่ม เพื่อปลุกกระแส ความตื่นตัวของกลุ่ม สลับกับการ ปราศรัยของผู้นำ ในการสร้างรูปแบบวาทกรรมทางภาษา ร่วมกันสร้างค่านิยมของกลุ่ม ร่วมสร้าง รูปแบบของกลุ่ม การดำเนินการของกลุ่มว่าจะไปในทิศทางใด เพื่อสนองต่อค่านิยมของกลุ่ม ร่วมกัน

สรุปโดยการสร้างวาทกรรมทางภาษา การพูดมีการสร้างแรงจูงใจ ด้วยหลักตรรกะ ข้อมูลที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม สามารถหาหลักฐานตรวจสอบได้ รวมกันเป็นพลังอำนาจความเชื่อ ของกลุ่ม มีการจำกัดค่านิยมของสิ่งที่ดี และสิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่กลุ่มต้องการและไม่ต้องการ แกนนำมีบุ คลภาพที่น่าเชื่อถือ คำพูดที่น่าฟัง วาจาชักชวนให้ฟัง ชัดเจน ฉะฉาน มีจังหวะเร่งเร้า ปลุกปั่น พอดี กับความต้องการของผู้ร่วมกลุ่ม ไม่มีอาการเหนื่อย เชื่องช้า ไม่ก้าวหน้า ไม่มีอาการเช่นนั้น ตัวแกนนำ ผู้พูดไม่มีการพูดตามตัวหนังสือ หรือบทกำหนด แสดงถึงการพูดที่ออกมาจากสมอง ซึ่งสามารถ โน้มน้าวผู้ฟังในกลุ่ม ได้อย่างน่าเชื่อ จึงได้รับความชื่นชม ความนิยม ผู้ร่วมเข้ากลุ่มของแต่ละกลุ่มได้ สามารถใช้วาทกรรมเป็นกลไกผลักดันการต่อสู้การร่วมเข้ากลุ่มเพื่อร่วมหาผลประโยชน์ร่วมกัน

และเพื่อดำรงอยู่ของกลุ่ม และมีความเป็นต่อกับกลุ่มตรงข้ามด้วยพลังอำนาจของกลุ่ม แทนนำสามารถครอบงำความคิดของผู้เข้าร่วมกลุ่มได้ด้วยวาทกรรมทางภาษาเป็นส่วนใหญ่ และหากมีผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับกลุ่ม กลุ่มถือเป็นศัตรู หรือเป็นฝ่ายตรงข้ามกับกลุ่มของตนเอง จึงเกิดเป็นลักษณะความขัดแย้งโดยใช้วาทกรรมใส่ร้ายกันและกันเกิดขึ้น

2. จากการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมของผู้วิจัย สามารถอธิบายลักษณะความขัดแย้งโดยอาศัยสื่อสื่อโจมตีกันและกัน ได้ดังนี้

สื่อต่าง ๆ มีพลังอำนาจมาก เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายใต้แรงกดดันของอำนาจสื่อต่าง ๆ มีพลังในการกระจายข่าวสาร กระจายวาทกรรมทางการเมือง ความคิด ความเชื่อ ที่เป็นกลไกสำคัญทั้งในการต่อต้าน และสนับสนุน การสื่อสารทุกชนิดเป็นกระบวนการหนึ่งในการครอบงำกลุ่มให้มีผลกระทบไปในทางบวก หรือทางลบก็ได้ สื่อต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการควบคุมความคิดของแต่ละกลุ่ม จนนำไปสู่ความขัดแย้ง กลายเป็นความแตกแยก และความรุนแรง ทั้งนี้เพราะการใช้สื่อ และการใช้วาทกรรมทางการเมืองมักจะดำรงอยู่บนผลประโยชน์โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมา

การใช้สื่อเป็นช่องทางหลักในการสร้างความขัดแย้งของแต่ละกลุ่ม เปรียบเสมือนเป็นสงครามแห่งข้อมูลข่าวสารของแต่ละกลุ่ม รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อ ในความคิดชั่วตรงข้ามอย่างเด่นชัด รวมทั้งใช้สื่อเป็นช่องทางประชาสัมพันธ์ความเป็นตัวตนของกลุ่มตน และแสดงถึงจุดมุ่งหมายของกลุ่มตน แบ่งแยกความเป็นกลุ่มของแต่ละกลุ่มอย่างเห็นได้ และไม่ยอมรับความคิดเห็นของกลุ่มตรงข้ามอย่างเด็ดขาด

จากพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมกลุ่ม แสดงให้เห็นจากการ รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ มาก่อนแล้วที่จะมารับการสื่อสารจากการรวมกลุ่ม เพราะโดยส่วนมากผู้เข้าร่วมกลุ่มจะติดงานดาวเทียมที่เป็นฝ่ายเดียวกับตนที่บ้าน รวมถึงการรับฟังวิทยุกระจายเสียงจากกลุ่มของตน การรับหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และการใช้อินเตอร์เน็ตร่วมแสดงความคิดเห็นของกลุ่มตน ติดต่อสื่อสารกลุ่มตน เป็นหลักอยู่ก่อนแล้ว ฉะนั้นการมาเข้าร่วมชุมนุมในกลุ่ม จึงเห็นภาพของความขัดแย้งระหว่างกลุ่มได้ชัดเจน ผู้นำกลุ่ม และผู้เข้าร่วมกลุ่ม ผู้ร่วมสนับสนุนเงินทุน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นประจำ ผู้ดำเนินการติดต่อประสานงานประชาสัมพันธ์ของกลุ่ม บางส่วนเป็นเจ้าของสื่อรายงานวิทยุในพื้นที่ ในการจัดรายการก็มีการเชิญเข้าร่วมกลุ่ม มีการวิเคราะห์การดำเนินงานของกลุ่มตรงข้าม และการเข้าร่วมกลุ่มก็มีการใช้วิทยุกระจายเสียง สื่อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และรถโฆษณากระจายเสียงวิ่งตามถนน รวมทั้งติดป้ายประชาสัมพันธ์ วัน เวลา และ สถานที่ เข้าร่วมกลุ่มไว้ในพื้นที่ด้วย

โดยส่วนใหญ่ผู้ที่มาเข้าร่วมกลุ่ม มีความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติ เชื่อถือในกลุ่มของตน ว่าดีและถูกต้อง จากสื่อรอบ ๆ ตัวอยู่แล้ว อาทิเช่น วิทยุท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เคเบิลทีวีท้องถิ่น จานดาวเทียม ที่แต่ละกลุ่มรับชม แต่ถ้ากลุ่มตรงข้ามมีความคิด ความเชื่อ ค่านิยมตรงข้าม จึงถือเป็นลักษณะของความขัดแย้งระหว่างกลุ่มขึ้นทันที

ลักษณะความขัดแย้งจากใช้สื่อที่เห็นได้อีกอย่างหนึ่งก็คือ ทั้งกลุ่มเสื้อเหลือง และกลุ่มเสื้อแดง มีการจัดพิมพ์ใบปลิว แผ่นโฆษณา แผ่นพับ หนังสือพ็อกเก็ตบุ๊ก และนำมาแจกฟรีเพื่อต่างฝ่ายต่างสนับสนุนข้อมูลของฝ่ายตน นอกจากนี้ยังมีการเปิดพื้นที่การสื่อสารกันอย่างเสรี โดยปราศจากการควบคุมของรัฐ สำหรับการแสดงออกของความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลาย ซึ่งต่างฝ่ายต่างก็ไม่ฟังกัน ไม่เคารพกัน ไม่เชื่อถือกัน จนกลายเป็นปัญหาความแบ่งแยก การแสดงออกของจุดยืนของสื่อแต่ละฝ่าย เกิดเป็นวิกฤตปัญหาทางการเมือง ที่หาทางออกไม่ได้ เพราะต่างฝ่ายต่างคิดว่ากลุ่มของตนเองถูกต้อง และกลุ่มตรงข้ามกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ยิ่งในยุคนี้เป็นยุคโลกาภิวัตน์ เป็นโลกแห่งการสื่อสารที่เต็มไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว และหากขาดพิจารณาญาณในการรับสื่อก็ยิ่งก่อเป็นความขัดแย้งได้ง่ายยิ่งขึ้น

สรุปลักษณะความขัดแย้งอันเกิดจากการใช้สื่อ โจมตีซึ่งกันและกัน เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงระหว่างกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร เพราะจากการสังเกตการณ์ ประเมินผู้เข้าร่วมกลุ่มมาจากการรับเรื่องราวทางการเมืองจากสื่อต่าง ๆ อยู่ก่อนหน้าแล้ว อันดับต่อมาจึงรวมมาทำกิจกรรมการร่วมกลุ่มกันหลังจากการรับข้อมูลจากสื่อต่างๆ ในอันดับแรก

3. จากการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมของผู้วิจัย สามารถอธิบายลักษณะความขัดแย้งจากนวัตกรรมการเข้าร่วมของกลุ่ม ได้ดังนี้

การรวมกลุ่มมีการพัฒนารูปแบบการรวมกลุ่มไปมากจากที่ผ่าน ๆ มาจากการสังเกตการณ์ในตอน เริ่มต้นจากการรวมกลุ่มพบปะพูดคุยกันเรื่องการเมือง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเหมือนการเข้าปฐมนิเทศกันแบบกลุ่มธรรมดาสามัญทั่วไป แต่ต่อมาเริ่มมีผู้ประสานงานจัดกลุ่มจัดประเด็นการพูด ตั้งคณะกรรมการกลุ่ม จัดบันทึกการประชุมตั้งวาระการประชุม พร้อมลงนามรับรอง โดยคณะกรรมการกลุ่ม เริ่มมีกำหนดรูปแบบการรวมกลุ่ม กำหนดขึ้นตอน มีการเชิญแกนนำในพื้นที่ขึ้นร่วมเวทีเพื่อปราศรัย และต่อมามีการพัฒนาไปมาก จนกระทั่งถึงเชิญผู้เป็นแกนนำจากส่วนกลางที่มีชื่อเสียง นักจัดรายการวิทยุ นักจัดรายการดาวเทียม จากส่วนกลาง มาร่วมพูดกับกลุ่มเพื่อสร้างแรงจูงใจให้พบกับบุคคลที่มีชื่อเสียง เหมือนกันการพบดารานักแสดง หรือคนดังในสังคม และเชิญดารา นักร้อง นักดนตรี มาเข้าร่วมกลุ่มเพื่อเรียกร้องความสนใจของกลุ่มด้วย

มีการถ่ายทำวิดีโอ ซีดี จัดทำแผ่นซีดีเพื่อจำหน่ายหาทุนสมทบ เพื่อต่อยอดการต่อสู้ การรวมพลังของกลุ่ม และเป็นการจัดทำกิจกรรมร่วมกัน เมื่อมีการเข้ากลุ่มจะมีการฉาย

วิถีโอซีดี ขึ้นบนจอใหญ่ เพื่อแสดงถึงการเข้าร่วมกลุ่มต่อสู้เรียกร้อง จะมีพิธีกรบรรยายบรรยายภาพ การรวมกลุ่ม ชี้แจง เยินยอ ชักชวน ชี้นำว่าจะเป็นคนกล้าใดบ้างที่อยู่บนจอภาพโปรเจกเตอร์ พร้อมกับเอ่ยชื่อแล้วร่วมกันปรบมือสร้างการชมเชย ให้กับกำลังใจร่วมกัน การรวมกลุ่มถึงถือเป็น วัตถุประสงค์การรวมกลุ่ม และรวมไปถึงมีการถ่ายรูปร่วมกัน แจกฉายเซ็นของแกนนำ ผู้มีชื่อเสียง หรือบุคคลที่กลุ่มชื่นชอบ พร้อมกับการร่ายรำ การ ร้องเพลง การรับประทานอาหารร่วมกัน เพื่อ เป็นการสร้างความคุ้นเคยกันในกลุ่ม และจะได้ทราบว่าผู้ร่วมกลุ่มมาจากที่ใด เป็นใครบ้าง แล้ว แลกเปลี่ยนข้อมูลกัน สนทนาเรียนรู้ประสบการณ์ในการไปเข้าร่วมกลุ่มใหญ่ต่อกันและกัน รวมถึง มีการจัดทำป้ายแสดงความเป็นกลุ่มตัวตนของอย่างชัดเจน มีการนำข่าวสาร อาหารแห้ง หรือของ อย่างอื่น ๆ เช่นหนังสือ ผ้าพันคอ มีोटบ เท้าตบ หัวใจตบ ฯลฯ มาขายร่วมกัน เพื่อร่วมสมทบทุน ในการรวมกลุ่ม และยังมี การนำไปฝากขายตามจุดต่าง ๆ ในจังหวัดในหลายจุด เพื่อจะได้มีการ ร่วมกันสนับสนุนสินค้ากันภายหลังจากการจัดงานของกลุ่มเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว

สรุปลักษณะของความขัดแย้ง จากการใช้นวัตกรรมของผู้นำและการรวมกลุ่ม เป็นภาพที่ออกมาเป็นรูปธรรมชัดเจน สามารถวิเคราะห์ออกมาได้ว่า การพัฒนาการรวมกลุ่มจาก อดีตถึงปัจจุบัน ถือเป็น การนำนวัตกรรมของกลุ่ม และพลังอำนาจของกลุ่ม เข้ามามีส่วนอย่างมาก ในการสร้างความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม เพราะหากเป็นคนละกลุ่มกัน ก็จะไม่สามารเข้ากับกลุ่มได้ และถือได้ว่านวัตกรรมการชุมนุมและพลังของอำนาจของกลุ่ม มีพลังและถือเป็นการบ่งบอกชัดเจน ถึงลักษณะของความขัดแย้งทางการเมือง

4. จากการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมของผู้วิจัย สามารถอธิบายลักษณะความ ขัดแย้ง จากการต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์ ได้ดังนี้

กลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร มีการใช้การต่อสู้เชิงสัญลักษณ์ เป็นรูปธรรม โดยกลุ่มเสื้อเหลืองมีการนำ เสื้อสีเหลือง มีोटบสีเหลือง ผ้าพันคอสีฟ้า ภาพพระ บรมฉายาลักษณ์ มาเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มเสื้อเหลือง และกลุ่มเสื้อแดง มีการใช้เสื้อสีแดง ใช้ดิน ตบ และหัวใจตบ และภาพของ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ มาใช้เป็นสัญลักษณ์ ในการรวมกลุ่มมีการสร้าง เอกลักษณ์ของแต่ละกลุ่ม จัดทำป้ายแสดงกลุ่มตน แบ่งแยกความเป็นกลุ่มของตนแบ่งพวกอย่างชัดเจน ลักษณะความขัดแย้งออกมาในลักษณะการนำสัญลักษณ์ของกลุ่มออกมาต่อสู้ โดยการร่วมกันใช้ มีोटบ หัวใจตบ นั่งเขียร์ แกนนำผู้พูดบนเวทีตลอดเวลา แต่ละกลุ่มพยายามสร้างจุดเด่นของกลุ่ม เพื่อมุ่งหวังผลประโยชน์ในแบบเดียวกันกับกลุ่มต้องการ และมีการกำหนดทิศทางการรวมกลุ่ม ตามภาวะผู้นำของกลุ่มเป็นผู้กำหนดของแต่ละกลุ่ม

สรุปลักษณะความขัดแย้งจากการใช้สัญลักษณ์จากการที่แต่ละกลุ่มสร้าง สัญลักษณ์ของกลุ่มตนเอง จึงก่อเกิดเป็นลักษณะของความขัดแย้ง ซึ่งเมื่อกลุ่มแต่ละกลุ่มแสดง

ลักษณะของกลุ่มตนเอง ก็เป็นการบ่งชี้ชัดเจนอยู่แล้วว่าอยู่กับคนละกลุ่มกัน มีความเห็นที่ขัดหรือแย้งกันในจุดยืนของแต่ละกลุ่มอย่างเป็นรูปธรรม

5. การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมของผู้วิจัย สามารถอธิบายลักษณะความขัดแย้งจากการใช้ค่านิยมร่วมกัน และพลังอำนาจของกลุ่ม ได้ดังนี้

ทั้งกลุ่มเสื้อเหลือง และกลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร จะมีค่านิยมที่แต่ละกลุ่มกำหนด ความคิด ความเชื่อ ทศนคติไว้ ซึ่งเป็นสิ่งที่แตกต่างกัน ก่อให้เกิดเป็นลักษณะของความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มจะเริ่มจากการมีค่านิยม มีศรัทธา ในตัวผู้นำกลุ่มก่อนประเด็นอื่น แล้วจึงก่อการรวมตัวของกลุ่ม คนที่มารวมกลุ่มกันจากการสังเกตจากบุคลิกพฤติกรรมทางร่างกาย และการแสดงออกทางคำพูด สีหน้า ท่าทาง จะมีความคิดเหมือนกัน แสดงออกเหมือนกัน มีค่านิยมแนวเดียวกัน สมาชิกส่วนใหญ่มีความเชื่อเหมือนกัน และมีเป้าหมายอย่างเดียวกัน อาทิ เช่น ฝ่ายเสื้อเหลืองชื่นชอบในตัวคุณสนธิฯ ส่วนคนเสื้อแดงชื่นชอบ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ สมาชิกจะให้การยกย่องมาก ถือว่าเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของกลุ่มเลยทีเดียว สังเกตจากการจัดเวทีจะจัดเป็นสัดส่วน มีบางส่วนเป็นสถานที่ V. I. P. สำหรับแกนนำระดับใหญ่ มีการนำเครื่องกันมาวางไว้เพื่อเป็นพื้นที่สำหรับบุคคลสำคัญ มีการสนองตามความต้องการของแกนนำ ผู้เข้าร่วมกลุ่มให้ความสำคัญมาก โดยผู้ที่เข้าร่วมกลุ่มได้รับการกำหนดกฎเกณฑ์หรือการบังคับจากใคร ให้ต้องรักและนับถือผู้เป็นแกนนำ มีสภาพของการยอมรับโดยความเต็มใจ ยกย่อง เคารพ บูชา ภูมิใจที่ได้เจอหน้า ได้ฟังการพูด ได้สัมผัสสร้างกายเช่นการจับมือ การโอบกอด ในตัวแกนนำ โดยท่าทีเปิดเผยพร้อมที่ปฏิบัติตามทุกอย่างตามที่แกนนำต้องการ และจะยึดด้วยความภูมิใจหรือเต็มใจทำด้วยความยินดี ผู้เป็นแกนนำมีอิทธิพลในการกำหนดทิศทางของผู้ร่วมกลุ่มได้อย่างไม่ยากเย็นอะไร ผู้เข้าร่วมกลุ่มไม่มีการวิเคราะห์ถกเถียง แต่หากแกนนำดำเนินการตัวอย่างเช่นไรก็ยินดีปฏิบัติตามเช่นนั้น โดยแกนนำสามารถกำหนดความคิดและแนวทางการปฏิบัติของผู้เข้าร่วมกลุ่มได้

สรุปลักษณะความขัดแย้งจากการใช้ค่านิยมร่วมกันและพลังอำนาจของกลุ่ม ได้ทำให้มองเห็นได้ว่าค่านิยมเกิดจากตัวบุคคลที่ไม่มีใครสามารถบังคับได้ ลักษณะความขัดแย้งที่เกิดจากการใช้ค่านิยมเป็นไปอย่างง่ายดาย เพื่อถ้าผู้ร่วมกลุ่มได้เกิดชื่นชอบในค่านิยมของผู้เป็นหัวหน้ากลุ่มในการร่วมกลุ่ม ในหลักการของกลุ่มตน ในการจะกำหนดทิศทางไปในทางใด ผู้เข้าร่วมกลุ่มก็จะเชื่อ จะนิยมชมชอบ ชื่นชอบ คล้อยตาม พร้อมทั้งจะดำเนินการตามที่ผู้นำกำหนดของค่านิยมได้วางแผนไว้ ผู้เข้าร่วมกลุ่มที่มีค่านิยมเหมือนกัน ก็จะปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ เพราะได้รับการปลุกฝังค่านิยมแบบที่ผู้ร่วมกลุ่มกำหนด และผู้นำกลุ่มกำหนดนั่นเอง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลของผลกระทบทางการเมือง ทั้งทางด้านบวก และ ทางด้านลบจากความขัดแย้ง ของ กลุ่มเสื้อเหลือง- กลุ่มเสื้อแดงในจังหวัด พิจิตร

ส่งผลกระทบใน 3 ด้าน ดังนี้

- 2.1 ด้านการเมือง
- 2.2 ด้านเศรษฐกิจการเมือง
- 2.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรมทางการเมือง

2.1 ด้านการเมือง

จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น หนังสือ
นิตยสาร วารสาร และการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ สรุปรายวิเคราะห์ ได้หลายประการ ดังนี้

ผลกระทบของความขัดแย้งทางการเมือง จากกลุ่มเสื้อเหลือง- กลุ่มเสื้อแดง ใน
จังหวัดพิจิตร ได้ส่งผลกระทบมากมายหลายมิติ มีทั้งต่อระดับบุคคล ระดับกลุ่ม ระดับชุมชน ระดับ
สังคม จนกระทั่งถึงระดับประเทศชาติ ผลกระทบมีทั้งด้านบวก และด้านลบ แต่ถ้ามองจาก
ปรากฏการณ์ที่เกิดความขัดแย้งที่ส่งผลออกมาจะเป็นผลลบมากกว่า ถ้าเทียบกับคนส่วนใหญ่ใน
ประเทศ และบางอย่างก็เป็นผลกระทบที่รุนแรง และลึกซึ้งเกินกว่าจะคาดคิดของบุคคลทั่วไป
ผลกระทบด้านการเมือง ทั้งในเรื่องความเป็นสถาบันทางการเมือง รัฐธรรมนูญ สถาบันกษัตริย์
สถาบันนิติบัญญัติ หรือรัฐสภา สถาบันบริหารได้แก่รัฐบาล หรือคณะรัฐมนตรี สถาบันตุลาการ
ได้แก่ ศาล พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ ส่วนกระบวนการทางการเมือง ได้แก่ การเลือกตั้ง
กระบวนการนิติบัญญัติ กระบวนการยุติธรรม กระบวนการในการตรวจสอบ และควบคุมการใช้
อำนาจรัฐ ส่วนได้รับผลกระทบที่เกิดจากความขัดแย้งทางการเมืองทั้งสิ้น

แต่ถ้ากล่าวถึงกลุ่มผลประโยชน์ คงต้องกล่าวถึง กลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ใน
จังหวัดพิจิตร เพราะนับเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันทางการเมือง ซึ่งมีหน้าที่หลักคือ เมื่อประชาชนมี
ปัญหา มีข้อเรียกร้อง มีความต้องการ กลุ่มผลประโยชน์นี้ก็จะเป็นตัวเชื่อมระหว่างพรรคการเมือง
เพื่อนำข้อเรียกร้อง และความต้องการเสนอต่อรัฐบาลให้กำหนดเป็นนโยบายหรือออกเป็นกฎหมาย
เพื่อแก้ไขปัญหา

ผลกระทบจากความขัดแย้งทางการเมือง มีผลต่อภาพลักษณ์ของประเทศ
เสถียรภาพทางการเมือง เนื่องจากการขาดความเข้าใจในวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่แท้จริง มีความ
อ่อนแอของระบบ นิติรัฐ และจริยธรรมในทุกๆระดับ เกิดสภาวะไม่เคารพกฎหมายและมีแนวโน้ม
ใช้ความรุนแรงต่อกัน แต่ความขัดแย้งเป็นปรากฏการณ์ที่ธรรมชาติย่อมเกิดขึ้นในสังคม หาก

สามารถป้องกันมิให้เกิดความขัดแย้ง หรือยุติข้อขัดแย้งได้โดยสันติ ย่อมเป็นสิ่งที่ดี ธรรมชาติของสรรพสิ่งย่อมมีทั้งคุณและโทษ มีแง่บวกและลบ ผลกระทบของความขัดแย้งก็เช่นกัน อาจมีได้ทั้งในทางบวก และ ทางลบ ผลกระทบในทางลบก็เกิดการเสียเวลา เกิดความแตกแยก เพิ่มช่องว่างของความแตกต่าง หรือเกิดความรุนแรงขึ้น ส่วนในทางบวกนั้น ความขัดแย้งอาจสร้างความชัดเจนในประเด็นปัญหา เกิดการหาทางออกในปัญหา นำพานุคคลเข้ามาสู่การแก้ปัญหาที่สำคัญ เกิดการสื่อสารอย่างแท้จริง ลดความกดดันในประเด็นปัญหา สร้างการเรียนรู้ระหว่างบุคคล สร้างความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา สร้างความเข้าใจและเกิดทักษะในการแก้ไขปัญหา

ผลกระทบด้านบวกต่อการเมือง

1. การเกิดขึ้นของกลุ่มสื่อเหลือง กลุ่มสีแดง ในจังหวัดพิจิตร ถือได้ว่าเป็นประเภทกลุ่มผลประโยชน์หนึ่งมีหน้าที่ในการนำข้อเรียกร้องของประชาชนไปเสนอต่อพรรคการเมือง เพื่อที่พรรคการเมือง จะได้ทำหน้าที่ของตนเอง โดยการนำเสนอข้อเรียกร้องไปยังรัฐบาลเพื่อให้มีผลต่อการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชน จะได้ช่วยแก้ไขปัญหาต่างๆ

2. ส่งเสริมระบบการเมืองในเรื่องสถาบันทางการเมือง เพราะเมื่อเกิดกลุ่มสื่อเหลือง กลุ่มสีแดง ในจังหวัดพิจิตร เป็นกลุ่มผลประโยชน์ประเภทหนึ่ง ซึ่งกำลังทำหน้าที่ความเป็นสถาบันทางการเมือง และประชาชนในจังหวัดก็กล้าแสดงออกทางการเมืองมากขึ้น อยากมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ใส่ใจเรื่องของการเมือง มีความกระตือรือร้นในเรื่องการเมือง ซึ่งส่งผลเป็นไปในทางดี และหากกลุ่มผลประโยชน์สามารถเรียกร้องความต้องการ ตามความต้องการของประชาชนโดยแท้จริง การเมืองก็จะเริ่มพัฒนาความเป็นสถาบันการเมืองได้อย่างแท้จริง และถ้ามองลงไปลึก ๆ จะเห็นได้ว่าประชาชนคนไทยเริ่มมีการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ทางการเมือง ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การเคลื่อนไหวทางการเมือง และมีการเคลื่อนไหวในภาคประชาชนมากขึ้น มีการรวมกลุ่มกันปรึกษาหารือกัน และเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกัน แสวงหาพันธมิตรร่วมกัน เพื่อร่วมกันเพื่อขยายแนวคิด เพื่อสร้างกลุ่ม เพื่อสร้างกลุ่ม สร้างเครือข่าย และรวมพลังประชาชนให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น แม้ว่ากลุ่มผลประโยชน์เริ่มเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น กล้าแสดงออกทางการเมืองมากขึ้น กล้าแสดงความคิดเห็นทางการเมืองมากขึ้น มีการรวมกลุ่มศึกษาถึงความจำเป็นไปของบ้านเมืองข้อมูลข่าวสารต่างๆ เพื่อเสนอแนวคิดความต้องการของประชาชนมากขึ้นเป็นพลังอำนาจของประชาชน มีอำนาจต่อรองตลอดจนเข้ามาถ่วงดุลอำนาจ เหนี่ยวรั้ง การใช้อำนาจของ พรรคการเมือง นักการเมือง ก็น่าจะเป็นทางในการช่วยให้การเมือง การปกครองของประเทศไทยมีความชอบธรรมทางการเมือง ให้ระบบการเมืองเริ่มพัฒนาความเป็นสถาบันการเมืองเต็มรูปแบบ เป็นรูปธรรมชัดเจนมากขึ้น

“...การเมือง การพัฒนาประชาธิปไตย ส่วนหนึ่งจึงเกี่ยวโยงกับการปรับบทบาทของรัฐอย่างแยกไม่ออก เพราะระบอบประชาธิปไตยหมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชน ครอบคลุมที่รัฐยังดำเนินกิจการมากมายหลายด้าน รัฐก็จะครอบงำวิถีชีวิตของคนในสังคมไว้ได้ การพัฒนาประชาธิปไตย จึงต้องทำสองด้านพร้อม ๆ กันไป คือ การพัฒนาพรรคการเมืองให้มีความเป็นประชาธิปไตยกับการปรับบทบาทของภาครัฐ แต่พรรคการเมืองจะเป็นประชาธิปไตยได้นั้น ก็จะต้องมีแรงกดดันให้พรรคต้องอาศัยมวลชนมากขึ้น ปัญหาก็คือ หัวหน้าพรรคการเมืองที่มีคะแนนเสียงแน่นหนาในจังหวัดต่าง ๆ ยังไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในพรรค นอกเหนือไปจากการมาออกเสียงลงคะแนนเป็นระยะ ๆ การมีพรรค “ทางเลือก” เช่น พรรคการเมืองใหม่ที่มีการนำเสนอขึ้นน่าจะเป็นทางออกที่ดีในเวลาที่ผ่านมาพรรคการเมืองดั้งเดิมยังไม่มีการเปลี่ยนแปลง วิธีการทำงานของพรรคการเมืองใหม่ อาจทำให้พรรคแบบดั้งเดิมต้องปรับตัวในที่สุด การพัฒนาประชาธิปไตย ต้องการที่จะมีทั้ง โครงสร้าง และกระบวนการทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย เวลานี้เรามีโครงสร้างทางการเมืองที่เอื้ออำนวยต่อการเป็นประชาธิปไตยแล้ว ปัญหาอยู่ที่การปรับกระบวนการทางการเมืองเท่านั้น”

(นายชัยอนันต์ สมุทรวานิช 2554 : บทสัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์)

“... เป็นผลดีที่เกิดกลุ่มขึ้น เพราะการทำหน้าที่ของกลุ่มผลประโยชน์ก็อย่างที่รู้ ๆ กัน อยู่ว่าทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมที่สำคัญระหว่างพรรคการเมืองกับประชาชน เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่จัดการ การมีส่วนร่วมของประชาชน ช่วยกระตุ้น และดึงประชาชนให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของรัฐบาล ของรัฐสภา เป็นสื่อหรือตัวกลางของประชาชนในการเรียกร้อง หรือแสดงออก ซึ่งความต้องการของประชาชน และทำหน้าที่ของความเป็นสถาบันทางการเมืองก็จะเป็นผลดี ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 9 2554 : สัมภาษณ์)

“...ไม่ส่งผลกระทบต่อสถาบันทางการเมืองเลย เพราะกลุ่มผลประโยชน์ถือเป็นสถาบันทางการเมืองเหมือนกัน เป็นเรื่องปกติมากที่มีการเกิดกลุ่มเสื้อเหลือง และถือว่าดีเสียอีกที่เกิดกลุ่มต่าง ๆ ขึ้น จะได้ร่วมกันเป็นสถาบันทางการเมืองที่ครบวงจร แต่ส่งเป็นไปในทางที่ดีขึ้น เพราะกลุ่มผลประโยชน์ก็จะทำหน้าที่ช่วยตรวจสอบการทำงานในระบบการเมือง”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 6 2554 : สัมภาษณ์)

“...เป็นไปในทางบวก เพราะเป็นธรรมดาที่จะเกิดกลุ่มผลประโยชน์ ประเภทเดียวกับกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง อยู่แล้ว ถึงไม่มีกลุ่มพวกนี้ก็อาจมีกลุ่มอื่นเกิดขึ้นได้เหมือนกัน ซึ่งผมถือว่าเป็นไปตามที่สถาบันการเมืองจะมีกลุ่มพวกนี้อยู่ในสถาบันทางการเมืองอยู่แล้ว การเกิดกลุ่มเป็นผลดี เพราะทำให้เกิดการตรวจสอบการทำงาน และสามารถเป็นกลุ่มที่เชื่อมโยงความต้องการของประชาชน ไปยังรัฐบาลได้ง่ายอีกด้วยครับ เพราะบางอย่างหากต้องการกันเป็นส่วนเล็ก

ๆ น้อยก็ไม่มีผลต่อรัฐบาล แต่ถ้าหากมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มใหญ่ แบบกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง แบบนี้ ก็สามารทำให้รัฐบาลได้แลเห็น และเข้าใจในความต้องการของประชาชน”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 7 2554 : สัมภาษณ์)

“...ตามมุมมองของผมตามความเป็นประเทศไทย ตามความเป็นเสรี ความเป็นประชาชนคนไทย ความเป็นประชาธิปไตย ถือว่าเป็นผลกระทบทางบวก เพราะเกิดการร่วมตัว การมีส่วนร่วมของประชาชน ที่ร่วมกลุ่มกันเพื่อมีข้อเรียกร้องต่อรัฐบาล แต่หากเกิดการชุมนุมประท้วงกัน หรือกลุ่มเสื้อแดง ที่เกิดให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติ ระบบเศรษฐกิจแบบนี้ ก็คงไม่ค่อยดีแน่ เพราะ หากมีกลุ่มผลประโยชน์เกิดขึ้นเป็นเรื่องที่ดีต่อสถาบันทางการเมือง แต่หากไม่ดำเนินการตามกฎหมาย ไม่เคารพกฎหมาย ก็ส่งผลกระทบในเรื่องอื่น ๆ ที่เป็นไปในทางลบ ส่งผลเสียต่อประเทศชาติและประชาชนคนอื่น ๆ ที่ไม่ต้องการความรุนแรง แบบที่มีขึ้น แต่ในความเป็นสถาบันทางการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ก็สามารถมีขึ้นได้ แต่อยากให้ทุกฝ่ายเคารพในกฎ กติกา กฎหมาย เพื่อความสงบของสังคมส่วนรวม สรุปได้ว่า ส่งผลกระทบต่อสถาบันการเมือง ไปในทางบวก เพราะการเกิดกลุ่มมีผลที่จะได้มีกลุ่มที่ร้องรับความต้องการของประชาชนได้”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 3 2554 : สัมภาษณ์)

“...ผลกระทบต่อระบบการเมือง ผมคิดว่ามีผลกระทบต่อระบบการเมืองในทางบวก เพราะได้กระตุ้นให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น สนใจในเรื่องของการเมือง สนใจการปฏิบัติตัวของนักการเมือง และสนใจที่จะตรวจสอบนักการเมืองมากขึ้นกว่าเดิม ตามที่แต่ละกลุ่มออกมาแฉข้อเสียของกันและกัน”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 1 2554 : สัมภาษณ์)

“...ส่งผลไปในทางบวกมากกว่า เพราะทำให้ระบบการเมืองน่าสนใจมากขึ้น เมื่อเกิดการชุมนุมประท้วงของแต่ละกลุ่มแบบนี้ ทำให้สังคมหันมาร่วมกันตรวจสอบการทำงานของนักการเมือง มากขึ้น ไม่ส่งผลเสียต่อระบบการเมือง เพราะระบบการเมืองก็ยังดำเนินต่อไป แกรมดี อีกต่างหากที่มีการเกิดกลุ่มเสื้อแดงขึ้น ทำให้เพิ่มการตรวจสอบการทำงาน มีการใช้สื่อ เพื่อการตรวจสอบการบริหารบ้านเมือง ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 1 2554 : สัมภาษณ์)

“... ไม่มีผลเสียนะ เพราะการเมืองก็ยังดำเนินตามระบบของมัน เกิดกลุ่มเสื้อเหลือง ขึ้นมาก็ไม่สามารถทำอะไรระบบการเมืองได้ ทุกอย่างก็เป็นระบบแบบเดิม อาจมีการเพิ่มสีสันทางการเมืองขึ้นมาบ้าง ดีซะอีก เกิดการตรวจสอบด้วยสายตาของประชาชนอีกช่องทางหนึ่ง ซึ่งเมื่อก่อนที่ไม่เกิดการชุมนุมประชาชนก็ไม่ใครใส่ใจเรื่องการเมืองมากนัก แต่เมื่อมีการเกิดกลุ่มพวก

นี้ขึ้นมาก ก็มีการนำเรื่องต่าง ๆ ในทางการเมือง การถือ โกง ทูจริต คอร์รัปชั่น ของนักการเมือง ออกมาเผยแพร่ทางสื่อ สามารถเป็นการเพิ่มช่องทางการตรวจสอบอีกทางหนึ่ง”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 2 2554 : สัมภาษณ์)

“...ถ้าถามผมว่าเป็นไปในทางบวก หรือทางลบ ผมถือเป็นทางบวกมากกว่า เพราะ หากศึกษาว่าการเมืองคืออะไร เราจะเข้าใจว่าการวิภาษวิธี เป็นการแสดงปัญหาต่อกันและถกเถียง ปัญหาต่อกันเพื่อหาข้อยุติ และเพื่อหาบทสรุป เปรียบเหมือนในทางการเมืองก็เหมือนกัน มีการ ถกเถียงกันเพื่อหาบทสรุป ก็เหมือนกันการเกิดกลุ่มเสื้อ เสื้อแดง นั้นแหละครับ เกิดมาจากมีส่วนร่วม ของประชาชน แสดงถึงว่าประชาชนให้ความใส่ใจร่วมมือ กับกิจกรรมทางการเมือง มันแสดง ถึงพัฒนาการทางการเมืองในทางที่ดีขึ้น”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 8 2554 : สัมภาษณ์)

“...คิดว่า ระบบการเมือง มีการนำปัจจัยเข้าสู่ระบบเหมือนเดิม ส่งผลออกมา เหมือนเดิม เพียงแต่มีผลกับการลงทุนในระบบเศรษฐกิจบ้างเท่านั้น เพราะเมื่อเกิดการชุมนุมกันแต่ ละครั้งก็เกิดความเสียหาย ส่งผลให้รัฐบาลต้องเสียงบประมาณในการปรับปรุง และส่งผลเป็นภาพ ลบต่อประชาคมโลกเท่านั้น แต่ในเรื่องของระบบการเมือง ผมถือว่าเป็นผลทางบวก เพราะเกิดกลุ่ม ต่าง ๆ ขึ้น เท่ากับประเทศเราได้เริ่มมีพัฒนาทางทางการเมืองไปอีกระดับหนึ่ง”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 5 2554 : สัมภาษณ์)

“...ส่งผลในทางบวก เพราะเป็นการการเมืองมีการพัฒนาขึ้น จากการทำหน้าที่ของ กลุ่มผลประโยชน์ ที่จะพยายามทำหน้าที่ของตนเอง

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 5 2554 : สัมภาษณ์)

“...ผลกระทบต่อวงการเมือง ต้องมี ระบบการเมือง การที่เรามีกลุ่มผลประโยชน์ ขึ้น ก็ถือเป็นการสร้างริเริ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบเต็มรูปแบบ แต่เสียตรงที่ว่าส่วนใหญ่ เป็นไปเพื่อแก่งแย่งชิงดี ชิงเด่นให้ได้มาซึ่งอำนาจ ได้มาซึ่งความพอใจของกลุ่ม มากกว่าที่จะ คำนึงถึงผลเสียหายต่อประเทศชาติ ครับ ผมรู้สึกว่าการคำนึงถึงแต่ผลประโยชน์ของกลุ่มเท่านั้น ไม่คำนึงถึงผลเสียหาย หรือการเคารพกฎ กติกา ของกฎหมาย ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 4 2554 : สัมภาษณ์)

“... อาจจะส่งผลกระทบในทางที่ดีก็ได้ เพราะเป็นการพร้อมของระบบครบวงจร การเมือง ทำให้กระบวนการทางการเมืองเดินหน้าต่อไปได้ กลุ่มเราเกิดขึ้นเป็นตัวแทนของการ เรียกร้องความต้องการของประชาชน ไปยังรัฐบาล ได้”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 1 2554 : สัมภาษณ์)

“...ดีที่เกิดกลุ่มเสื้อเหลือง เพราะถ้านับตามสถาบันทางการเมืองก็ต้องมีกลุ่มผลประโยชน์ถึงจะตรงตามระบบ เพราะจะได้ถ่วงน้ำหนักกัน ไม่มีใครใช้อำนาจทางการเมืองจนเกินเลย ให้เกิดกลุ่มทางการเมืองจะเป็นผลดี แต่ก็อาจจะขอให้เคารพกติกา เคารพกฎหมายจะไม่ใช้ทำอะไรตามอำเภอใจแบบนี้ค่ะ เพราะการรวมสถาบันทางการเมือง ถ้านับตามจริงก็ต้องมีกลุ่มผลประโยชน์ด้วย”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 5 2554 : สัมภาษณ์)

ผลกระทบด้านลบต่อการเมือง

1. การเกิดกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร เกิดเป็นความขัดแย้งทางการเมือง ส่งผลให้ประเทศชาติการพัฒนาเดินหน้าต่อไปลำบาก เกิดความแตกแยก ขาดความรัก ความสามัคคี เกิดการแบ่งพรรค แบ่งสีก่อให้เกิดความขัดแย้งทางการเมือง ก่อให้เกิดความแตกความสามัคคีการแย่งชิงต่อสู้กัน เพื่อพยายามวางพื้นฐานอำนาจทางการเมือง เพื่อแย่งชิงผลประโยชน์กัน มีแต่ความอ่อนแอ ไม่ได้รับความสนใจจากรัฐบาล เพราะรัฐบาลปฏิบัติตัวเหมือนอยู่ในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชามากกว่าการให้ความสำคัญกับประชาชน อีกประการหนึ่งคือความใหญ่โตของระบบราชการเองก็มีส่วนทำให้เกิดความล่าช้าในการแก้ไขปัญหา ในการตอบข้อเสนอมติเรียกร้องของประชาชน ผลก็คือเวลาที่ประชาชนมีปัญหาที่เป็นความเดือดร้อน ก็จะพุ่งเป้าไปที่รัฐบาลเพื่อต้องการให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน

2. มุ่งแต่ช่วงชิงอำนาจทางการเมือง จนลืมนึกถึงประชาชนส่วนใหญ่ ในอีกแง่หนึ่งก็หรือ บุคคล กลุ่มบุคคล พยายามแข่งขันต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจหรืออิทธิพล และใช้อำนาจหรืออิทธิพล ที่ได้มาใช้ในการจัดสรรแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าเพื่อสังคมเฉพาะกลุ่ม ไม่กระจายให้ทั่วถึง ขณะเดียวกันพยายามพัฒนาขยายอำนาจอิทธิพลที่ได้มาทั้งนี้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มตน มีเป้าหมายให้กลุ่มของตนได้รับการตอบสนองมากที่สุด และเมื่อต่อสู้แข่งขันช่วงชิงได้อำนาจมา ก็พยายามรักษาอำนาจที่ตนได้มาไว้กับตนให้มากที่สุด ในการนี้ได้นำไปสู่การแสวงหาผลประโยชน์ที่มากพอที่จะแจกจ่ายให้กับคนในกลุ่ม ขณะเดียวกันมีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกัน ที่เป็นเช่นนั้น เพราะในการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจหรืออิทธิพล จะต้องมีการสร้างกลุ่มสนับสนุน เพื่อให้มาเป็นฐานอำนาจ แล้วมีการให้ผลประโยชน์ตอบแทนซึ่งในรูปของ เงิน ทอง และตำแหน่ง หรืออื่น ๆ ซึ่งการต่อสู้ช่วงชิงอำนาจทางการเมืองในลักษณะดังกล่าวทำให้เป็นการต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่ม ของพรรคพวกตนมากกว่าเพื่อผลประโยชน์ของสาธารณะหรือของประชาชน ขณะเดียวกันการต่อสู้แข่งขันช่วงชิงอำนาจระหว่างกลุ่มดังกล่าว

3. เกิดปัญหาซ้ำซากส่งผลทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ใ้อ่อยากเข้าร่วมทางการเมือง เบื่อการเมือง หรือสาเหตุอีกอย่างหนึ่งก็เนื่องมาจากประชาชนยังมีการศึกษาไม่เพียงพอ ระบบ

ความคิด ความเชื่อ ทศนคติ วัฒนธรรมของสังคมไทย ทำให้ประชาชนเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องของชนชั้นนำ และประชาชนไม่สามารถรวมตัวเป็นกลุ่มเป็นองค์กรที่จะรักษาผลประโยชน์ของตนเอง ตลอดจนไม่มีความกล้า และไม่มั่นใจในตนเองว่าจะมีอำนาจเข้าไปต่อสู้แข่งขันช่วงชิงอำนาจทางการเมืองได้ ก็คือไม่เชื่อในประสิทธิภาพทางการเมืองของตน ในแง่ที่มีความรู้สึกว่าการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ เห็นว่าพวกคนแต่ละคนไม่น่าจะสามารถมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้

4. ปัญหาความไร้เสถียรภาพ และความอ่อนแอของระบบการเมืองจากความไร้ประสิทธิภาพ และความชอบธรรมของสถาบัน และกระบวนการทางการเมือง ระบบการเมืองมีปัญหาในเรื่องของควมมีประสิทธิภาพ ความสามารถในการปรับตัว และปัญหาความชอบธรรมที่มีผลต่อควมมีเสถียรภาพทางการเมือง ในแง่หลักการ ระบบการเมืองใดจะมีเสถียรภาพ ก็ต่อเมื่อระบบการเมือง มีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการปรับตัว และมีความชอบธรรม เมื่อเป็นเช่นนี้ควมมีเสถียรภาพของระบบการเมืองจึงมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพ ความสามารถในการปรับตัวและความชอบธรรม ทางระบบการเมือง กล่าวอีกนัยหนึ่งถ้าระบบการเมืองมีปัญหาในเรื่องของควมมีประสิทธิภาพ ความสามารถในการปรับตัว และปัญหาความชอบธรรมแน่นอนย่อมมีผลกระทบต่อควมมีเสถียรภาพทางการเมือง

5. เกิดความอ่อนแอ และไม่ศักดิ์สิทธิ์ของระบบกฎหมาย โดยกฎหมายถูกละเมิดอยู่ตลอดเวลา จนทำให้เกิดการไม่เคารพกฎหมาย ทำให้กฎหมายด้อยคุณค่าของสังคม และไม่อาจเป็นกลไก เพื่อสร้างควมยุติธรรมและความสงบสุขในสังคมอย่างจริงจัง ให้ความสำคัญกับตัวบุคคลมากกว่าเคารพที่ด้วยกฎหมาย ความไม่มีประสิทธิภาพของระบบกฎหมาย การไม่เคารพกฎหมายรวมทั้งกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย เมื่อกลุ่มแย่งชิงต่อสู้กันเข้าสู่อำนาจ และมักอ้างประชาชนและสังคม เพื่อสร้างควมชอบธรรม คนส่วนใหญ่ในสังคมก็เป็นฝ่ายสูญเสียอำนาจ และต้องตกอยู่ภายใต้ความไม่มั่นคงของระบบการเมือง เศรษฐกิจ และการต่อสู้ชิงอำนาจกัน คนส่วนใหญ่จึงเป็นฝ่ายด้อยในทุกโอกาสในเกือบทุกด้าน

6. เกิดค่านิยมระบบการเมืองในทางที่ผิด ในเรื่องของการสร้างค่านิยมของสังคม คนบางกลุ่มพยายามให้เกิดการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่นั่นเป็นเพียงประชาธิปไตยในเชิงรูปแบบ ไม่ใช่สาระหรือจิตวิญญาณของความเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง เป็นปัญหาในทางที่สวนทางกันในทางทฤษฎี และทางปฏิบัติ ที่มีเป้าหมายให้ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจ และได้ประโยชน์จากการใช้อำนาจประชาธิปไตย ในการพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตย จึงเป็นปัญหาสำคัญเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองของคนไทยต่อระบบการเมืองของไทย มีการใช้กำลังความรุนแรง เพราะได้รับปัญหาของควมมีประสิทธิภาพ ความมีประสิทธิภาพใน เพราะประชาชนไม่ได้

รับการตอบสนองความต้องการที่คาดหวัง และการที่ระบบการเมืองไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปได้ หรือไม่สามารถทำให้คนส่วนใหญ่รู้สึกว่าคุณภาพชีวิตดีขึ้นชีวิตมีความมั่นคงปลอดภัย ยกตัวอย่างกรณีพรรคการเมืองผ่านมามีแต่ความอ่อนแอ และไม่สามารถทำหน้าที่ในการตอบสนองประชาชนได้ เพราะมุ่งแต่แสวงหาผลประโยชน์ ใช้พรรคการเมืองหาผลประโยชน์ให้กับตนมากกว่าสนใจปรับปรุงพัฒนาพรรคให้มีความเข้มแข็ง ผลจึงทำให้พรรคไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการหรือข้อเรียกร้องของประชาชนได้ อีกนัยหนึ่ง ก็คือ เมื่อเกิดความขัดแย้งทางการเมือง สถาบันทางการเมือง และระบบราชการ ซึ่งเป็นกลไกของรัฐบางครั้งไม่ได้ให้ความสำคัญกับข้อเรียกร้องของประชาชน ผลก็คือ ทุกครั้งที่ประชาชนมีปัญหา ก็จะเรียกร้องต่อรัฐบาลโดยตรง จนทำให้รัฐบาลต้องให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ไม่มีเวลาแก้ไขปัญหาระยะยาว เกิดผลตามมาก็คือทำให้ขาดประสิทธิภาพ และความสามารถของระบบในการแก้ไขปัญหา สถาบันทางการเมืองของไทยขาดความเป็นสถาบัน

7. การขาดความชอบธรรมของอำนาจ การไม่ได้รับการยินยอมจากคนส่วนใหญ่ในประเทศขาดความไม่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของรัฐบาล และสถาบันทางการเมืองอื่น ๆ เพราะกลุ่มขาดเอกภาพ ผลประโยชน์ขัดกัน และกลุ่มบางกลุ่ม ยังใช้อำนาจไปเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้อง การพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยไม่สามารถสร้างการปกครองที่เป็นประชาธิปไตยที่มั่นคงได้ อำนาจยังอยู่ในกลุ่มเล็ก ๆ เท่านั้น และเอื้อประโยชน์ต่อผู้ที่เข้าสู่อำนาจนั้น

“...ส่งผลทางลบ เพราะ ทำลายภาพลักษณ์ของประเทศชาติ ระบบเศรษฐกิจก็ถดถอย ผู้คนที่ทะเลาะกัน ไม่มีดีกับการเกิดกลุ่มเสื้อเหลือง ทำอะไรกันไม่เคารพต่อกฎหมาย”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 2 2554 : สัมภาษณ์)

“...เป็นไปในทางลบ มีแต่การช่วงชิงอำนาจ แก่งแย่งกัน หวังแต่จะเอาชนะกัน โดยไม่เคารพในกฎหมายกันเลย เสียเลือด เสียอะไรต่อมิอะไรก็ไปตั้งเท่าไร ก็ไม่สน ห่วงแต่ผลประโยชน์ของกลุ่มตัวเอง ไม่คำนึงถึงผลเสีย ที่เกิดกับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ คิดว่าตนเองถูก ไม่สนความรู้สึกของประชาชนส่วนใหญ่ที่ได้รับความเสียหาย เริ่มต้นจากในครอบครัว ระบบเศรษฐกิจ สังคม และประเทศชาติด้วย ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 5 2554 : สัมภาษณ์)

“...ความขัดแย้งที่ผ่านมายังไม่มีความรุนแรงเท่าความขัดแย้งทางการเมืองยืดเยื้อเรื้อรังในขณะนี้ ที่เริ่มต้นเมื่อปลายปี พุทธศักราช 2548 และพัฒนามาเป็นความขัดแย้งระหว่าง “เสื้อเหลือง” กับ “เสื้อแดง” อยู่จนถึงทุกวันนี้ ความขัดแย้งยาวนานนี้ยังไม่มีใครรู้ว่าจบลงอย่างไร แต่ที่แน่ใจได้ก็คือ ผลกระทบของมันมีความรุนแรงมากหลายด้าน ดังนี้

(ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ 2554: บทสัมภาษณ์จากหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์)

1. ความขัดแย้งดังกล่าวถูกระงับให้เป็นความขัดแย้งร้ายลึกระหว่างประชาชน ลูกหลานไปทุกที่ ไม่ว่าจะในครอบครัว ในบรรดาเพื่อนฝูงที่ทำงาน จนแม้ระหว่างคนในภูมิภาคต่างๆ โดยเฉพาะคนภาคเหนือและภาคอีสานฝ่ายหนึ่ง กับคนภาคใต้ ถึงขั้นที่มีการตั้งคำถามถึงเอกภาพ และบูรณภาพของความเป็นชาติไทยเลยทีเดียว หากไม่สามารถระงับความรู้สึกแตกแยกรุนแรงนี้ ให้อยู่ติงได้ในอนาคตอันใกล้ ก็ไม่แน่ว่าอุดมการณ์ความเป็นชาติไทยหนึ่งเดียวจะสิ้นคลอนเพียงใด

2. ไม่มีความขัดแย้งครั้งใดที่เกือบทุกสถาบันหลักของประเทศถูกตั้งคำถามถึงความชอบธรรม และบทบาททางการเมืองมากที่สุด อย่างในเวลานี้ รัฐบาลพลั้งประชาชนประชาชนของอดีตนายกรัฐมนตรีสมัคร สุนทรเวช และนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ก็ถูกคนเสื้อเหลืองประท้วงยึดเชื้อ รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะก็ถูกคนเสื้อแดงประท้วงไม่เลิก รัฐสภาที่ถูกตั้งฉายาที่แสดงให้เห็น การไม่ยอมรับ องค์กรอิสระก็ถูกทำทลายและไม่ยอมรับ ศาลซึ่งไม่เคยถูกวิพากษ์วิจารณ์ก็ถูกวิพากษ์ อย่างเปิดเผย สถาบันองคมนตรีซึ่งควรอยู่เหนือความขัดแย้งทางการเมือง ก็เป็นเป้าการโจมตีของคนบางกลุ่ม! วิฤทธิความเป็นธรรมนี้บั่นทอนความเชื่อมั่น (Trust) ในสถาบันทั้งหลาย และอาจนำมาซึ่งความล่มสลายของประชาธิปไตยได้หากปล่อยให้ยึดเชื้อ

3. หลักนิติธรรมและความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายในบ้านเมืองถูกตั้งคลอนอย่างรุนแรงโดยรัฐเองและประชาชน การทุจริตที่ปรากฏเป็นข่าวมากมายในฝ่ายการเมืองและข้าราชการ แสดงให้เห็นความไม่แยแสต่อกฎหมายของผู้มีอำนาจ ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และการที่ฝูงชนทั้งเสื้อเหลือง เสื้อแดงสามารถกระทำการทำทลายความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายได้โดยมิได้มีอะไร เกิดขึ้น ทำให้มีการตั้งคำถามกันว่า ประเทศไทยเป็นรัฐที่ล้มเหลว (Failed State) ที่ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ความรุนแรงในประเทศได้หรือไม่ ยิ่งถ้าดูเทียบกับดัชนีวัดหลักนิติธรรมของสถาบันธนาคารโลก (World Bank Institute) แล้ว ก็จะพบว่าในปีพุทธศักราช 2550 สถานะของหลักนิติธรรมในอาเซียนนั้น เราคิดว่าเพียงพม่า กัมพูชา ลาว เวียดนาม และฟิลิปปินส์ เท่านั้น

4. การถูกลูกถามของความขัดแย้งในประเทศเป็นปัญหาระหว่างประเทศของไทยกับเพื่อนบ้าน คือกัมพูชา ซึ่งถ้าไม่จัดการให้ดีก็จะกระทบกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และการเมืองระหว่างประเทศ ทั้งอาจถูกลูกถามไปสู่ภูมิภาคก็เป็นได้

5. ผลกระทบทางเศรษฐกิจนั้น ยังไม่มีสถาบันใดทำตัวเลขให้เห็นชัดสำหรับความสูญเสียดังกล่าวของประเทศไทย แต่ถ้าเทียบกับประเทศเกาหลีใต้ที่ความรุนแรงของความขัดแย้งของสังคมน้อยกว่า ไทยมาก ก็จะเห็นความน่ากลัว จากรายงานของสถาบันพัฒนาเกาหลี (Korean Development Institute) ในปีพุทธศักราช 2549 ซึ่งระบุว่ามีการเดินขบวน 11,036 ครั้ง ทำให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจถึง 5.6 –9.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ประเทศไทยมีความรุนแรงกว่ามาก แต่ยังไม่

ไม่มีใครทำตัวเลขออกมาทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นผลที่เกิดขึ้นแล้ว แต่ถ้าผลที่ยังไม่เกิดขึ้น แต่จะเกิดขึ้นในระยะต่อไป ก็คือ ความเชื่อมั่นของสังคมโลกต่อประเทศไทย ทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม คงถูกกระทบอย่างรุนแรงอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์”

“...ประชาธิปไตยเป็นเรื่องของคนส่วนใหญ่แต่ฟังเสียงคนส่วนน้อยด้วย ส่วนเรื่องการเมืองเป็นเรื่องการจัดสรร หรือการแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่า ก็มีแต่ทฤษฎีเท่านั้น แต่เรื่องจริงเราเป็นประชาชนตัวน้อย ๆ หน้าที่การงานก็ตำแหน่งแค่นี้ ทำอย่างไรก็ไม่ผลที่จะไปสู่กับอำนาจ กับอิทธิพล กับพวกมีดั่งค์ได้หรอก”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 6 2554 : สัมภาษณ์)

ผลประโยชน์ คุณลิก ๆ ซิ กลุ่มไหนที่ต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนส่วนร่วมของประเทศ มีแต่ผลประโยชน์ของกลุ่มคนเท่านั้นแหละ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 3 2554 : สัมภาษณ์)

“...แรก ๆ ก็ดูเหมือนจะสู้เพื่อส่วนร่วม แต่สรุปเอาจริงเอาจังก็เพื่อพวกพ้อง เพื่อกลุ่มตนเองทั้งนั้น การเมืองมันเป็นเรื่องของอำนาจ ผลประโยชน์ อิทธิพล คนมีเงิน”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 2 2554 : สัมภาษณ์)

“...พัฒนาการทางการเมือง ผมว่ามีการพัฒนาทางการเมืองดีขึ้น เป็นไปทางบวก มีการเรียกร้องความเสมอภาค ความยุติธรรม ความเป็นประชาธิปไตย ใส่ใจการเมือง ใส่ใจคุณภาพชีวิต ของสังคมส่วนรวมมากขึ้น”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 6 2554 : สัมภาษณ์)

“...ดิฉันคิดว่าส่งผลให้การการพัฒนาทางการเมืองดีขึ้น แต่ประเทศชาติเดินหน้าช้า เพราะเมื่อเกิดกลุ่มเสื้อเหลือง เสื้อแดง แบบนี้ ก็ถือเป็นการพัฒนาการเมือง ที่ประชาชนเริ่มให้ความสนใจกับการเมืองมากขึ้น หันมาให้ความสำคัญ ถ้าเกิดการชุมนุมเรียกร้องเป็นตามกรอบของกฎหมายก็คงจะได้อยู่หรอกค่ะ แต่เมื่อมีการชุมนุมเรียกร้องกันที่ไร ก็เกิดความเสียหายต่อประชาชน คนเดินทางสัญจรกันลำบาก เงินทอง เศรษฐกิจก็ย่ำแย่ ขาดความน่าเชื่อถือ แต่ถ้าถามว่าพัฒนาการทางการเมืองไปในทิศทางใด ก็ขอตอบว่าไปในทางที่ดีขึ้นดีกว่าสมัยก่อนที่ไม่สนใจเรื่องการเมืองกันเลย ทั้งที่การเมืองเป็นเรื่องของคนทุกคน ก็ขอสรุปว่ามีการพัฒนาการเมืองในทางที่ดีขึ้นค่ะ ก็คือในทางบวก”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 9 2554 : สัมภาษณ์)

“... เป็นกระทบทางลบ จะค้าจะขาย เศรษฐกิจ เงินทอง ฝืดเคือง บ้านเมืองย่ำแย่ ผู้คนที่ทะเลาะเบาะแว้งกัน แบ่งพรรค แบ่งพวก แบ่งสี แบ่งเหล่ากันหมด จะทักจะทาย จะใส่เสื้อสีไหน จะคุยเรื่องอะไร ก็ต้องระวังกันหมด กลัวไปหมดครับ กลัวจะไปขัดใครเข้าก็ไม่รู้ตัว แล้วเมื่อ

เกิดกลุ่มเสื้อเหลือง เสื้อแดง แบบนี้ มัวแต่ทะเลาะกันแบบนี้ แทนที่จะเอาเวลาไปทำมาหากิน ก็กับมานั่งทะเลาะกัน ในทุก ๆ สังคมเลยก็ว่าได้ ไม่ว่าจะเป็่่นสังคมเล็ก ๆ เริ่มจากสังคมครอบครัว แบ่งเป็นสีเหลือง สีแดง กันให้วุ่นไปหมด สังคมต่อมาคือสังคมนอบบ้าน ก็ดูจากข่าวหนังสือพิมพ์นั้่ กินเหล้ากัน คุยกันเรื่องการเมือง บทสรุปฆ่ากันเองเพราะไม่ลงคอกันเรื่องการเมือง อย่างนี้ผมถือว่า การพัฒนาการทางการเมืองคงไปได้ช้า เพราะประชาชนของเรายังไม่เป็นพลเมืองที่แท้จริง ยังไม่มีความเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 10 2554 : สัมภาษณ์)

“...เป็นไปในทางลบ เพราะอะไรก็ติดขัด สื่อก็มีแต่เรื่องกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ாயประเทศอื่นๆ เศรษฐกิจก็ถดถอยลงไปทุกวัน ทำมาหากินก็ลำบาก เพราะมัวแต่มานั่งทะเลาะกันเรื่องผลประโยชน์ทางการเมือง และการพัฒนาทางการเมืองดีเป็นไปในทางลบคะ เพราะถ้าเหตุการณ์เป็นแบบนี้ ประเทศชาติคงเดินหน้าต่อไปลำบาก มัวแต่นั่งทะเลาะกัน ไม่สนใจว่าประเทศจะเกิดความขัดแย้ง ไม่มีความสามัคคีกันเลย บางบ้านก็ทะเลาะกัน มีทั้งเสื้อเหลือง เสื้อแดง ช้างบ้านก็ทะเลาะกับช้างบ้านเพราะบ้านตนเองเป็นสีหนึ่ง ช้างบ้านเป็นอีกสีหนึ่ง แล้วอย่างนี้พัฒนาการทางการเมืองจะดีขึ้นได้อย่างไร”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 5 2554 : สัมภาษณ์)

2.2 ด้านเศรษฐกิจ

จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น หนังสือ นิตยสาร วารสาร และการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ สรุปรการวิเคราะห์ ได้หลายประการ ดังนี้

เมื่อเกิดความขัดแย้ง ย่อมมีผู้ได้รับผลกระทบ สาเหตุประการสำคัญคงไม่พ้นเรื่องของความเสมอภาคและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นเงื่อนไขต่อการพัฒนาให้ระบอบประชาธิปไตยมีเสถียรภาพ เพราะถือว่าเศรษฐกิจกับการเมืองมีความสัมพันธ์กันแบบลึกซึ้ง ดังปรากฏกรณีของนักวิชาการที่มีความเห็นว่า การพัฒนาเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตย โดยมีข้อสรุปว่าถ้าประเทศ ๆ หนึ่งมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ในแง่การเพิ่มรายได้ของประชากร การที่แรงงานเปลี่ยนจากแรงงานการทำงานในภาคเกษตรกรรมมาอยู่ในภาคอุตสาหกรรม และมีความเจริญทางสังคมมากขึ้นอันได้แก่ การมีอัตราความรู้หนังสือเพิ่มขึ้น การขยายตัวของสื่อมวลชนเพิ่มขึ้น โอกาสที่จะมีและรักษาประชาธิปไตยก็ยังมีมากขึ้น แต่ถ้าการพัฒนาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเป็นไปในอัตราที่รวดเร็วเกินไป อาจเป็นพลังที่ก่อให้เกิดความวุ่นวายทางการเมืองได้ ทั้งนี้ เพราะความเจริญทางเศรษฐกิจทำลายกลุ่มและชนชั้นนำแบบเก่า และสร้างชนชั้นใหม่ขึ้น โดยพวกนี้ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมทั่วไป ขณะเดียวกับพวกนี้ก็ต้องการอำนาจทางการเมือง และการยอมรับจากสังคม สภาวะตรงนี้นำไปสู่ความไร้เสถียรภาพทางการเมือง

จากจุดนี้เอง เป็นจุดเริ่มต้นในกรณีของ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี ที่นำพาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว จนสร้างความไม่พอใจให้กับกลุ่มชนชั้นนำแบบเก่า ผู้มีอำนาจซึ่งเป็นฝ่ายเดียวกับกลุ่มเสื้อเหลือง พอต่างฝ่ายต่างแย่งชิงอำนาจกันก็ก่อให้เกิดเป็นปัญหาทางการเมือง เป็นความขัดแย้งทางการเมือง และเกิดความวุ่นวายทางการเมือง จนนำไปสู่ความไร้เสถียรภาพทางการเมืองและเกิดเป็นความขัดแย้งทางการเมืองจากการเกิดกลุ่มเสื้อเหลืองและกลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร

จากผลของแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ของประเทศ ได้ทำให้เศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นไปมาก มีการขยายตัวไปผูกพันกับระบบเศรษฐกิจโลก โครงสร้างการผลิตภายในประเทศได้มีการเปลี่ยนแปลงจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น การผลิตและการบริการก็เพิ่มมากขึ้น ระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนทิศทางไปใช้เงินทุนระบบทุนนิยมมากขึ้น มีผลกระทบต่อโครงสร้างของสังคม ระหว่างชนชั้นในสังคมมากขึ้น เกิดการขยายตัวของ ชุมชนมากขึ้น เนื่องจากเกิดการแก่งแย่งชิงกันซึ่งทรัพยากรที่มีความจำเป็นมากขึ้น เกิดการแบ่งแยกแย่งชิงเกิดความไม่เป็นธรรมในสังคม เนื่องจากการแบ่งปันทรัพยากรไม่เท่าเทียมกันเกิดการแก่งแย่งแข่งขัน เกิดความคับแค้นใจ เกิดอึดอัดใจจนกลายเป็นประเด็นความขัดแย้งทางการเมือง

จนกระทั่งเกิดกลุ่มขึ้นมาหลากหลายกลุ่ม รวมทั้ง กลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร ขึ้นมาเพื่อเรียกร้องความเท่าเทียมกันในทางเศรษฐกิจ เมื่อนั้นเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเป็นหลัก ผลก็คือทำให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจของไทยเปลี่ยนเข้าสู่ระบบทุนนิยมอย่างรวดเร็วทำให้กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่มีอำนาจผูกขาดทางเศรษฐกิจมากขึ้น ขณะเดียวกันก็มีอิทธิพลทางการเมืองมากขึ้น เมื่อมีการแสวงหาผลประโยชน์กันมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มธุรกิจ ก่อเกิดเป็นความสัมพันธ์สลับซับซ้อนเป็นแบบอุปถัมภ์ ระหว่างข้าราชการทหาร ข้าราชการพลเรือน และนักการเมือง และกลุ่มธุรกิจ ได้แก่ นายทุน พ่อค้า นักธุรกิจ ซึ่งผลของการที่กลุ่มธุรกิจได้เข้ามามีบทบาทและอิทธิพลทั้งในทางเศรษฐกิจและในทางการเมืองดังกล่าวข้างต้น ได้ส่งผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจ เกี่ยวกับการจัดสรรแบ่งปันทรัพยากรและสิ่งที่มีคุณค่าในสังคมที่มีอยู่อย่างจำกัดที่ไม่สามารถกระจายแก่ประชาชนส่วนใหญ่ได้ การเมืองเริ่มเปลี่ยนทิศทางการรับใช้เพื่อผลประโยชน์ส่วนร่วม ก็เป็นการรับใช้เพื่อผลประโยชน์แค่บางกลุ่ม

เมื่อกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร เริ่มเล็งเห็นถึงความไม่เสมอภาคทางเศรษฐกิจ ความเหลื่อมล้ำของรายได้ ความมั่งคั่งที่ไม่ได้อยู่เพื่อส่วนรวม แต่ตกอยู่กับคนกลุ่มเดียว ความแตกต่างกันระหว่างคนรวย และคนจน ช่องว่างระหว่างสังคม จึงได้ออกมาร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง รวมแสดงออกทางการเมือง ร่วมเรียกร้องพยายามเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ในรูปแบบของการเดินขบวน เรียกร้อง ชุมนุมประท้วง เพื่อให้ได้รับการตอบสนองในความ

เด็กร้อนของกลุ่ม เกิดเป็นกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร จากรวมกลุ่มอย่างกะทันหันเกิดจากผู้ร่วมกลุ่มมีอารมณ์ร่วมที่จะเรียกร้องตลอดจนการเดินทาง มีการเรียกร้องผลประโยชน์ แต่ข้อสังเกตสำคัญคือไม่มีการจัดตั้งเป็นองค์กรแต่อย่างใด ส่วนใหญ่เป็นชนชั้นล่างในสังคม ใช้ความรุนแรงในการต่อสู้เป็นวิถีอนุรักษนิยม มีวิธีการ เช่น การคิดไบปลิว การคิดแผ่นป้ายประท้วง การยื่นข้อเสนอ ในข่าว หนังสือพิมพ์ มีการชุมนุม การตั้งกลุ่มในที่สาธารณะ การเดินทางประท้วง การอดอาหารประท้วง การทำลายทรัพย์สินสาธารณะ การลุกฮือ การเผาหุ่นบุคคลที่เป็นตัวแทนของการต่อต้าน เช่น ผู้นำ เป็นต้น พฤติกรรมของฝูงชนเหล่านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประท้วงและต่อต้าน จนเกิดเป็นปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างกลุ่มการเมือง ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านบวก และทางด้านลบ ในหลายประเด็นดังนี้

ผลกระทบด้านบวกต่อต้านเศรษฐกิจ

1. ประชาชนในจังหวัดพิจิตรเกิดแรงจูงใจ หันมาสนใจเรื่องการเมือง มีความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความตื่นตัวทางการเมือง ชอบที่จะทำกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร มีพฤติกรรมทางการเมืองที่เปลี่ยนไปพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นกว่าที่ผ่านมา ประชาชนสนใจรักษาผลประโยชน์เพื่อมีส่วนร่วม และร่วมตรวจสอบการแบ่งผลประโยชน์ของชนชั้นนำในสังคม คอยช่วยตรวจสอบ ร่วมมือกันระมัดระวังในการถูกแย่งชิงผลประโยชน์ หรือพยายามเรียกร้องแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่า หรือทรัพยากร ทั้งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรม เช่น การกำหนดนโยบายต่าง ๆ การจัดสรรงบประมาณ ไม่ให้ตกไปอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น แต่ผลประโยชน์นั้น ๆ ต้องเป็นไปเพื่อกลุ่มคนส่วนใหญ่ของประเทศ กลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร ได้ร่วมกันแสดงออกถึงความต้องการ หรือผลประโยชน์ ในรูปของการเดินทางประท้วง ให้เกิดการแบ่งปันทรัพยากรทางเศรษฐกิจ อย่างเท่าเทียมกัน

“...กลุ่มเรารักความเป็นประชาธิปไตย รักความเท่าเทียมกัน รังสรรค์แต่สิ่งดี เรียกร้องหาความยุติธรรม คอยช่วยตรวจสอบนักการเมืองที่โกงกินบ้านเมือง กลุ่มเราช่วยกันรักษาผลประโยชน์ของชาติบ้านเมือง เพราะมันเป็นภาษีของพวกเราทุกคน การเรียกร้องของเราก็เพื่อความ เป็นอยู่ที่ดี ไม่อยากให้นักการเมืองบางคนมาช่วงชิงผลประโยชน์ของเราไป”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 1 2554 : สัมภาษณ์)

“...เราชอบมาทำกิจกรรมทางการเมือง เพื่อมันเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อกลุ่มเรา เรามาเราก็มีเพื่อน มีแต่คนที่คิดเหมือนกัน สามารถแลกเปลี่ยนความรู้กันได้ ได้รู้ข่าวสารทางการเมืองดีกว่าอยู่บ้านเฉย ๆ พรรคพวกเพื่อนฝูงก็มาพบปะสังสรรค์กันด้วย ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 3 2554 : สัมภาษณ์)

“...สนุกดีมาทำกิจกรรมทางการเมืองร่วมกัน แอ้มมีการร้องเพลง มีข้าวกิน มีเพื่อน มีแต่คนที่มึนดมการณ์เหมือนเรา แล้วสิ่งที่เรามาทำเพื่อผลทางการเมืองเหมือนกัน อย่างน้อยก็รู้ว่านักการเมืองคนไหนเป็นยังไง ถือว่าช่วยป้องกันการคดโกงกันทางอ้อม”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 3 2554 : สัมภาษณ์)

“...ก็รับรู้ข้อมูลการงานดาวเทียม ว่างบประมาณอะไรเท่าไร ให้กระทรวงไหนเท่าไร คิดลบเท่าไร ถ้าใครมาฆัง ก็ดูอภิปรายผลงานของนักการเมือง ดูว่านักการเมืองคนไหนทำงานอะไรเพื่อพวกเรามั่ง และก็เพื่อหาข้อมูลไปคุยกันไปร่วมตรวจสอบกันกับคนในกลุ่มที่ชอบจับผิดเรื่องการทุจริตต่างๆ ของนักการเมือง ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 6 2554 : สัมภาษณ์)

“...เข้าร่วมกลุ่มเรียกร้องเพื่อสิ่งดี ๆ ในชีวิต มีเป็นประโยชน์ แอ้มมีของกิน มีคนคอยเดียวกัน เรื่องเศรษฐกิจการเมือง มันจำเป็นกับชีวิตประจำวันของเรา ที่ทำมาหากินอยู่ทุกวันนี้ก็เพื่อปัจจัย 4 ปัจจัย 5 กันทั้งนั้น ก็ต้องสนใจเรื่องการทุจริตของนักการเมือง เพราะรายได้มันเป็นสิ่งจำเป็นต่อชีวิตที่สุดแล้ว”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 5 2554 : สัมภาษณ์)

2. เพิ่มคุณภาพการศึกษาด้านการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่น กล่าวได้ว่าเมื่อก่อนจังหวัดพิจิตร ยังไม่มีกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ก็ไม่มีใครกล้าออกมาแสดงความคิดเห็นทางการเมือง หรือจัดกิจกรรมร่วมกันในทางการเมือง ประชาชนส่วนใหญ่ นิ่งเฉย ไม่สนใจทางการเมือง หรืออาจจะสนใจแต่ไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าเรียกร้องอะไร ไม่กล้ายุ่งเกี่ยวกับนักการเมือง หรือเกรงกลัวผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น หรือผู้มีอำนาจทางการเมือง กลัวจะโดนทำร้ายหรือกลั่นแกล้งหรือตกเป็นเครื่องมือของกลุ่มอิทธิพลต่าง ๆ นานา ซึ่งแตกต่างกับปัจจุบันมาก เนื่องจากการเกิดกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร ทำให้ประชาชนกล้าแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ร่วมทำกิจกรรมทางการเมือง มีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกลุ่มทางการเมือง กล้าแสดงความจริงถึงไหนที่เป็นความผิดก็กล้าตอบว่าผิด สิ่งไหนคือความถูกต้อง กล้าต่อสู้เพื่อให้ได้รับความถูกต้อง ทำให้ได้รับโอกาสในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านสาธารณสุขหมู่บ้าน ด้านสาธารณสุขชุมชน ด้านชีวิตความเป็นอยู่ ที่อาศัย ที่ทำมาหากิน ด้านสาธารณสุขปโภค สุขภาพพลานามัย ความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ซึ่งแต่ก่อนขาดหลักประกัน ในชีวิตเพราะเกรงกลัวต่ออำนาจมือเกรงกลัวอิทธิพลเถื่อนต่าง ๆ และไม่กล้าแสดงความต้องการขั้นพื้นฐาน ไม่กล้าเรียกร้องรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจการเมืองของตนเอง เพราะไม่มีกลุ่มที่จะร่วมกันต่อสู้ทางการเมืองเหมือนปัจจุบัน

“...มีกิจกรรมทางการเมือง ทำให้เปิดโลกทัศน์มากขึ้นกว่าก่อน เมื่อก่อนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเลย กลัว เมืองพิจิตรมันเล็กด้วย ใครเป็นใคร ถึงหุใคร ใครเป็น

พวกใคร คนรู้จักกันทั้งเมือง เดียวนี้สื่อมันถึงกันหมด มีอะไรผิดปกติก็ตรวจสอบกันได้เลย ไม่ต้องกลัวเหมือนก่อน”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 3 2554 : สัมภาษณ์)

“...กลัวมาก พิจิตรมีแต่เจ้าพ่อ อิทธิพลเถื่อนเกลื่อนเมือง ไม่มีใครกล้าที่จะจัดกับคนเก่าที่มีอำนาจ พร้อมมีเงิน แต่เดี๋ยวนี้นักการเมืองจะทำอะไรก็ต้องห่วงภาพลักษณ์มากกว่าเก่า เพราะเดี๋ยวนี้พลังประชาชนเริ่มมีความหมาย ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 5 2554 : สัมภาษณ์)

“...ก็ร่วมกันตรวจสอบการใช้งบซื้ออุปกรณ์การกีฬาหมู่บ้าน งบประมาณถนน สร้างถนนชัดเจนกว่าสมัยก่อน หมู่บ้านเราก็พัฒนาขึ้น ทางเข้าหมู่บ้านก็ดีขึ้น มีอนามัยชุมชน ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น ตั้งแต่มีการตรวจสอบงบประมาณต่าง ๆ พลังอำนาจกลุ่มบางที่ก็มีผลดีเหมือนกัน”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 3 2554 : สัมภาษณ์)

“...ระบบเศรษฐกิจมันเป็นปัจจัยหลักในการดำเนินชีวิต ก็ต้องรอบคอบ ยิ่งเงินหลวงเราก็ต้องช่วยกันสอดส่องดูแล จะปล่อยให้กินบ้านกินเมืองเหมือนสมัยก่อน ได้ยังไง ก็สมัยนี้เรามีพวก มีกลุ่ม มีสื่อ ถ้าเราเอาจริงซะอย่าง สู้ไม่ถอย ยิ่งไงความจริงก็ต้องปรากฏ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 9 2554 : สัมภาษณ์)

“...เรื่องผลประโยชน์มันไม่เข้าใครออกใครอยู่แล้ว ใคร ๆ ก็อยากได้ผลประโยชน์ แต่เป็นผลประโยชน์ที่มารูปแบบไหน ก็ต้องช่วยกันดู ช่วยกันตรวจสอบ ไม่ใช่คิดว่าไม่ใช่เรื่องของเรา จริง ๆ ทุกอย่างรอบตัวเรามันมาจากการเมือง การบริหารจากรัฐบาลทั้งนั้น ถ้าเราไม่ช่วยกันแล้วใครจะมาช่วยเรา”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 3 2554 : สัมภาษณ์)

“...เรื่องจัดผลประโยชน์กัน มีทุกที่ มีทุกองค์กร แล้วแต่ว่าใครจะจัดการปัญหาอย่างไร แต่ถ้าเป็นกลุ่มเราก็ต้องศึกษาข้อมูลให้ถูกต้องเสียก่อน แล้วค่อยเปิดเผยที่มาที่ไป อำนาจอิทธิพล ก็ยอมรับว่ามีอยู่แล้ว แต่เราก็ใช้พลังกลุ่มไม่ใช่ตัวเราคนเดียวหรอก ถ้าพึ่งตัวเราคนเดียวไม่มีความหมายไม่มีน้ำหนักพอที่จะมีเสียงได้หรอก”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 10 2554 : สัมภาษณ์)

3. สามารถกำหนดบทบาทของการดำเนินกิจกรรมด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ เมื่อเกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจ และมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ทำให้กลุ่มธุรกิจเอกชน ที่ถือเป็นชนกลุ่มใหม่ได้เติบโต และเข้ามามีบทบาททางเศรษฐกิจในรูปของการมีอำนาจผูกขาด และครอบงำทางเศรษฐกิจมากขึ้น ขณะเดียวกัน กลุ่มเสื้อเหลือง และกลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร ก็ได้พยายามเข้าไปมีบทบาทในการกำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ทำให้มีผลกระทบต่อ

ประสิทธิภาพการทำงานของกลไกในระบบเศรษฐกิจ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรการ
ทรัพยากร และการพัฒนาเศรษฐกิจนอกจากนี้ยังมีผลกระทบต่อการกระจายรายได้ทางสังคม โดยที่
กลุ่มเสื้อเหลือง และกลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร พยายามเรียกร้องถึงผลประโยชน์ ที่จะทำให้
ประชาชนทุกคนได้รับผลประโยชน์ ทางเศรษฐกิจอย่างทั่วถึง และมุ่งรักษาเสถียรภาพของระบบ
เศรษฐกิจ เพื่อไม่ให้เกิดเป็นผลเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ

“...กลุ่มเรามุ่งหวังให้มีรายได้เข้ามาในท้องถิ่น ให้ทุกคนมีงานทำที่ดี มีแต่ความ
สุจริต โปร่งใส ไม่คดโกงกัน เพื่อการกระจายรายได้ในสังคมจะได้ดีขึ้น เราต่อสู้เพื่อเรียกร้องหา
ความเสมอภาค ร่วมกันตรวจสอบการทุจริต ร่วมกันตรวจสอบงบประมาณแผ่นดิน”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 1 2554 : สัมภาษณ์)

“...อะไร ๆ ที่แปลกปลอมเข้ามาในพื้นที่จังหวัดพิจิตร อย่างเช่น โลดสจจะมาเปิดที่
อำเภอบางมูลนาก กลุ่มพวกเราก็รวมตัวกันตรวจสอบว่าจะเข้าเพื่ออะไร จังหวัดเราจะได้อะไร จะ
เสียอะไร กลุ่มของเรารวมตัวกันเรียกร้องให้บริษัทเสนอถึงผลดี ผลเสีย แล้วประชาชนที่อยู่ในพื้นที่
จะเสียหายอะไรไหม ก็ถือเป็นผลงานของกลุ่มเรา”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 3 2554 : สัมภาษณ์)

“...งบประมาณการทำถนน งบประมาณการทำเครื่องออกกำลังกายประจำหมู่บ้าน
พวกเราก็รวมตัวกันช่วยกันตรวจสอบ ช่วยกันประเมินกำกับดูแล ว่าคุ้มกับภาษีที่เราเสียไปไหม คุ้ม
กันไหมกับรายจ่ายของชุมชน”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 4 2554 : สัมภาษณ์)

“...การจัดงานตลาดนัด ตามเทศกาลต่างๆ เราก็สอดส่องดูแล ว่าเราได้มากกว่าเสีย
หรือเสียมากกว่าได้ หากเป็นการประชาสัมพันธ์สินค้าประจำชุมชนของจังหวัดพิจิตรเรา เราก็
สนับสนุนเต็มที่ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับรายได้ที่มากกว่าเดิม รายได้ในท้องถิ่นจะได้เพิ่มขึ้น
ก่อนเป็นมวลรวมเศรษฐกิจของจังหวัดเราจะได้พัฒนาเพิ่มมากขึ้น”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 7 2554 : สัมภาษณ์)

“...เรื่องของผลประโยชน์ก็ยอมรับว่ามีกันทุกที่ แต่ผมในฐานะที่เป็นแกนนำกลุ่ม ผม
ก็ต้องแจ้งเรื่องที่สมาชิกในกลุ่มเราสอดส่องร่วมกัน เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของชาวจังหวัดพิจิตร”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 1 2554 : สัมภาษณ์)

ผลกระทบด้านลบต่อด้านเศรษฐกิจ

1. พฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัด
พิจิตร ก่อให้ประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัดพิจิตรได้รับผลกระทบ เกิดความวุ่นวาย ได้รับความ
เดือดร้อน ได้รับความขุ่นข้องหมองใจ ประชาชนรู้สึกอึดอัด รู้สึกว่ากลุ่มต่าง ๆ ไม่เคารพกฎ กติกา

ของบ้านเมือง ไม่เคารพกฎหมาย เป็นการเรียกร้องที่ไม่ถูกต้อง ไม่ได้มองว่าเป็นสิทธิตามกฎหมาย ที่จะเข้าร่วมทางการเมือง มีสิทธิที่จะเข้าร่วมการชุมนุมได้ ทำให้รูปแบบของการปกครองกับ พฤติกรรมขัดกัน ก่อให้เกิดผลเสีย เมื่อพฤติกรรมทางการเมืองยังขัดต่อรูปแบบการปกครอง ก่อให้เกิดเป็นปัญหาด้านโครงสร้าง ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวาง และ ยังมีลักษณะขาดความตื่นตัวทางการเมืองอีกด้วยปัญหาของระบบจึงถือเป็นผลกระทบต่อระบบ เศรษฐกิจ

2. ความไม่มั่นคงของระบบเศรษฐกิจ โดยปกติที่ไม่มีเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง ระบบเศรษฐกิจของไทยธรรมดาที่มีปัญหาแล้ว เกิดภาวะความไร้เสถียรภาพทางการเมืองอยู่ตลอดเวลา แต่เมื่อเจอปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองร่วมเป็นปัจจัยอีก ก็ยังความไม่มั่นคงต่อระบบเศรษฐกิจมากขึ้น เพราะเศรษฐกิจไทยมีลักษณะเป็นเศรษฐกิจแบบรวมศูนย์ และเมื่อเกิดความวุ่นวายทางการเมือง เมื่อเกิดความขัดแย้งทางการเมืองขึ้นก็ยิ่งทวีความรุนแรงระหว่างการเมืองกับเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น

“...เศรษฐกิจฝืดเคืองมาก ๆ เลย ตั้งแต่เกิดความขัดแย้งทางการเมือง นำหันมาหวังใยประเทศชาติว่าจะเดินหน้าอย่างไรกันบ้าง มีแต่เรื่อง มีแต่ปัญหา ทะเลาะกันน่าจะมาร่วมกันแก้ไข ปัญหาเพื่อหาข้อยุติดีกว่า หันมาสนใจกับเรื่องปากเรื่องท้องของเราชาวรากหญ้ากันมั่ง ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 5 2554 : สัมภาษณ์)

“...ต่างประเทศเขาไม่สนใจจะมาลงทุนกับเราแล้ว มัวแต่ทะเลาะกัน มีแต่ปัญหา ความขัดแย้งทางการเมือง เขาพากันไปลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้านกันหมดแล้ว ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 4 2554 : สัมภาษณ์)

3. ความล่าช้าและด้อยพัฒนาของพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ ภาคเกษตรกรรมเป็นรากฐานสำคัญใหญ่ เพิ่มปริมาณการผลิตจากการขายพื้นที่เพาะปลูก ไม่ใช่ด้วยการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ ผลผลิตจึงมีปริมาณและคุณภาพต่ำ และกำลังประสบปัญหาลพิษเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศ ด้านดิน น้ำ และความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมมากขึ้น รวมทั้งปัญหาด้านการตลาดทั้งในประเทศ และต่างประเทศ การกระจุกตัว และการพึ่งเงินทุนต่างชาติ เพราะคนส่วนใหญ่ของประเทศยากจน มีฐานะยากจน และขาดการออมเงิน เงินทุนต่างชาติเริ่มมีบทบาทในระบบเศรษฐกิจไทยมากขึ้น เงินทุนทั้งหลายต้องเกี่ยวพันกับอำนาจรัฐ และมักต้องสร้างพันธมิตรกับกลุ่มทุนนอกระบบมากขึ้น

4. ปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อจะให้กลไกตลาด ทำงานได้อย่างแท้จริง โดยมิใช่รัฐบาลเป็นฝ่ายกำกับ ดูแล และควบคุมให้เกิดความเป็นธรรม และมีมูลค่าเพิ่มในกระบวนการผลิตสินค้าและบริการ เพราะนอกจากจากการกระจุกตัวของทุนในชาติ และการพึ่งพาต่างประเทศใน

ทุกๆ ด้าน ทั้งด้านเงินทุน ตลาด วัตถุดิบทางด้านอุตสาหกรรม และเทคโนโลยีแล้ว การลงทุนภาครัฐ ก็ยังเป็นไปอย่างจำกัด จากปัญหาระบบภาษีและการคอร์รัปชันทางการเมือง

5. เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งกัน ต่อสู้กันเพื่อเข้ากุมอำนาจทางการเมือง และการเข้าสู่อำนาจทางการเมือง มักอ้างประชาชน และสังคม เพื่อสร้างความชอบธรรม สรุปลแล้วคนส่วนใหญ่ในประเทศเป็นผู้เสียหาย เป็นผู้สูญเสียอำนาจ และต้องตกอยู่ภายใต้ความไม่มั่นคงของระบบการเมือง เศรษฐกิจ และการต่อสู้แย่งชิงกัน คนส่วนใหญ่จึงตกเป็นฝ่ายด้อยโอกาสในทุกด้าน และมักจะถูกระดม จากฝ่ายการเมืองให้เข้าไปสนับสนุนการเข้าสู่อำนาจของชนชั้นนำเสมอ

6. อำนาจการบริหารการปกครองส่วนใหญ่ตกอยู่ในมือของกลุ่มข้าราชการ ส่วนอำนาจในทางเศรษฐกิจตกอยู่ในมือกลุ่มนักธุรกิจที่เป็นผู้กุมกลไกทางเศรษฐกิจ ดังนั้นเมื่อทั้งสองกลุ่ม ร่วมมือประสานผลประโยชน์ระหว่างกัน จึงสามารถใช้กลไกทางการเมืองการปกครองและกลไกทางเศรษฐกิจเข้าไปจัดสรรแบ่งปันผลประโยชน์ในรูปแบบของการจัดสรรงบประมาณให้เป็นประโยชน์ต่อ กลุ่มของตนได้มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในแง่ดังกล่าวหากจะให้การจัดสรรหรือแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าเป็นไปเพื่อคนส่วนใหญ่หรือการจะให้ระบบการเมืองทำหน้าที่เพื่อผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่คงทำได้ง่ายนัก โดยเฉพาะถ้าการเมืองไทยยังเป็นเรื่องของชนชั้นนำที่ยังคงรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจการเมืองของตน ไม่ใช่การเมืองเพื่อคนส่วนใหญ่ ยิ่งในกรณีที่ประชาชนยังไม่ตื่นตัวทางการเมือง ยังไม่สนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกระตือรือร้น และกว้างขวาง การที่จะทำให้เศรษฐกิจทางการเมืองมีทิศทางไปในในทางที่จะเป็นประโยชน์กับคนส่วนใหญ่คงเป็นเรื่องยาก ก่อเกิดเป็นผลกระทบในทางลบต่อระบบเศรษฐกิจการเมือง

“...เรื่องของผลประโยชน์จะอย่างไร ก็ต้องให้พวกพ้องของตนก่อน มันเป็นเรื่องธรรมชาติ เพราะเราติดระบบอุปถัมภ์มา หนีไม่พ้นจากวงจรนี้หรือ คนไทยนับถือกันเป็นพี่ เป็นน้อง ยิ่งถ้ามีผลประโยชน์มาเกี่ยวข้องเข้าไปอีก ก็แทบจะจูบปากกันเลยทีเดียว”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 10 2554 : สัมภาษณ์)

“...เงิน เงิน เงิน สมัยนี้อะไร ๆ ก็เป็นเงินเป็นทองไปหมดแล้ว ของฟรีไม่มีในโลก ยิ่งเป็นตอนนี้อาหารการกินแพงยิ่งกว่าทองคำอีก ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 4 2554 : สัมภาษณ์)

“...ผลประโยชน์ ห่วงแต่กอบโกย ผลประโยชน์ส่วนตัว ไม่เห็นมีเล่ห์เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม ถึงจะมีให้เห็นก็เพียงเล็ก ๆ น้อย ๆ ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 8 2554 : สัมภาษณ์)

“...มีใครสนใจความเจริญของประเทศจริง ๆ มีแต่สนใจความเจริญของตัวเอง ถ้าอะไรมีผลประโยชน์ก็รีบวิ่งเข้าไป แต่ถ้าอะไรเสียผลประโยชน์ และเท่ามองไม่เห็น นี่ละสันดานนักการเมืองของแท้เลย”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 7 2554 : สัมภาษณ์)

“...เสียอะไรไม่ว่า แต่อย่างเสียผลประโยชน์ นี่อาจเรียกได้ว่าเป็นคำขวัญนักการเมืองเลยก็ได้ ที่ยุค ที่สมัย มีนักการเมืองคนไหนบ้างที่บริสุทธิ์ ยุติธรรม ไม่โกง ไม่กิน ทำเพื่อประชาชน ทำเพื่อประเทศชาติ ทำเพื่อความเจริญของประเทศ ที่ออกมาจากใจ ไม่มีหрок จ้องหากัน แต่ผลประโยชน์ มีใครบ้างรักในอุดมการณ์ ลองดูเอาเองก็แล้วกัน ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 10 2554 : สัมภาษณ์)

“...มีเงินนับเป็นร้อย มีทองนับเป็นพี สักเกตดูเราจะเห็นนักการเมืองก็ต่อเมื่อมีการเลือกตั้ง ถ้านอกจากนั้น มีคนไหนบ้างมาเดินตามท้องถนน มาทำเพื่อประชาชน เพื่อคนส่วนใหญ่ในสังคม พอจะหาผลประโยชน์ถึงจะเห็นหน้ากันที่ เวลามาหาเสียงก็ยกมือไหว้เรา แต่พอมันเป็นนักการเมืองได้แล้ว เราเจอเราต้องยกมือไหว้มัน ตอนมาหาเสียงอะไรก็รับปากทำให้ แต่พอได้หาหัวไม่เจอ มีนักการเมืองคนไหนบ้างที่ยอมเสียผลประโยชน์ของตนเองเพื่อส่วนร่วม นอกจากเพื่อแลกผลประโยชน์ที่มากกว่าที่ลงทุนไป ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 9 2554 : สัมภาษณ์)

2.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรมทางการเมือง

จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น หนังสือ นิตยสาร วารสาร และการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ สรุปรายวิเคราะห์ ได้หลายประการ ดังนี้

ผลกระทบจากความขัดแย้งทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อสังคม จากการเกิดกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร กรณีของจังหวัดพิจิตรจากเดิมสภาพสังคมเป็นสังคมที่เรียบง่าย เป็นจังหวัดที่ติดอันดับที่ 4 ของประเทศที่เป็นจังหวัดที่น่าอยู่ จังหวัดพิจิตรไม่เคยมีโรคติดต่อ การใช้ชีวิตประจำวันก็แทบอยู่กันเกือบเหมือนอยู่กันแบบพี่แบบน้อง เป็นเครือญาติกันเมื่อถามสารทุกข์สุขดิบกันก็จะรู้จักไปถึงต้นตระกูลเครือญาติกัน คู่กันเคยกันเป็นญาติกัน อยู่กันแบบเรียบง่าย รู้จักทักทายกัน โดยวิถีชีวิตของประชาชนในจังหวัดพิจิตรโดยมากเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ประชาชนในจังหวัดพิจิตรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ทำนา ทำสวน ทำไร่ มีการค้าขายบ้างจะมีข้าราชการบ้างก็เป็นคนนอกพื้นที่ที่เข้ามารับราชการในพื้นที่ และในจังหวัดพิจิตร ไม่มีมหาวิทยาลัย และไม่มีห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ จะมีบ้างก็เป็นเพียงสาขาอาชีพเช่น สาขาห้างโลตัส ไม่มีสถานบันเทิงที่ขึ้นชื่อ และไม่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่ใหญ่และขึ้นชื่อระดับประเทศ ไม่มีน้ำตก ไม่มีภูเขา

ไม่มีทะเล ไม่สามารถเป็นสถานที่ท่องเที่ยวได้ ฉะนั้นพื้นที่ส่วนใหญ่จึงเป็นผืนนา เป็นสวน เป็นไร่ การประกอบอาชีพเป็นสังคมเกษตรกรรม

สังคมจังหวัดพิจิตรมีประวัติความเป็นมา เริ่มจาก พิจิตร หรือเมืองพญาชาละวัน ถิ่นกำเนิดนิทานเรื่อง ไกรทอง เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ทางภาคเหนือตอนล่างมีความหมายว่า "เมืองงาม" ตั้งอยู่ระหว่างจังหวัดนครสวรรค์กับจังหวัดพิษณุโลก มีแม่น้ำน่านกับแม่น้ำยมไหลผ่าน ตัวเมืองอยู่ริมฝั่งแม่น้ำน่าน พิจิตรเป็นเมืองเก่าแก่ ในสมัยสุโขทัยปรากฏในศิลาจารึกหลักที่ 1 ของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช และในศิลาจารึกหลักที่ 8 รัชกาลพระยาสิทธิไทย เรียกว่า "เมืองสระหลวง" ซึ่งมีสถานะเป็นหัวเมืองเอกของกรุงสุโขทัย ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยาได้เปลี่ยนชื่อเป็น "เมืองโพนบุรี" ซึ่งแปลว่าเมืองในท้องน้ำ

นอกจากนี้เมืองพิจิตรยังเป็นที่ประดิษฐานของพระมหากษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยาพระองค์หนึ่งคือ สมเด็จพระศรีสรรเพชญ์ที่ 8 หรือ สมเด็จพระพุทธเจ้าเสือ สมัยรัตนโกสินทร์ เมืองพิจิตรเป็นเพียงเมืองขนาดเล็ก แต่ก็ยังมีเจ้าเมืองปกครองเช่นเมืองอื่น ๆ เมื่อถึงสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงโปรดให้ย้ายเมืองพิจิตรมาตั้งที่บ้านคลองเรียงซึ่งเป็นคลองขุดใหม่ ลัดแม่น้ำน่านที่ต้นเงิน คลองเรียงจึงกลายเป็นแม่น้ำน่านไป ส่วนบริเวณเมืองพิจิตรเก่ายังปรากฏโบราณสถานอยู่หลายแห่งซึ่งมีอายุตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงสมัยอยุธยา

จังหวัดพิจิตรมีเนื้อที่ 4,531.013 ตารางกิโลเมตร มีความยาวจากทิศเหนือจดใต้ประมาณ 77 กิโลเมตร ความกว้างจากทิศตะวันออกจดทิศตะวันตกประมาณ 72 กิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 12 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอสว่างม อำเภอตะพานหิน อำเภอบางมูลนาก อำเภอโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพทะเล อำเภอวังทรายพูน อำเภอทับคล้อ อำเภอวาริชภูมิ อำเภอสาเหล็ก อำเภอดงเจริญ และอำเภอบึงนาราง

จังหวัดพิจิตร เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ทางภาคเหนือตอนล่าง ภาคกลางตอนบน มีความหมายว่า "เมืองงาม" ตั้งอยู่ระหว่างจังหวัดนครสวรรค์กับจังหวัดพิษณุโลก มีแม่น้ำน่านและแม่น้ำยมไหลผ่าน ตัวเมืองอยู่ริมฝั่งแม่น้ำน่าน พิจิตรเป็นเมืองเก่าแก่ในสมัยสุโขทัย ปรากฏข้อความในศิลาจารึกหลักที่ 1 ของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช และในศิลาจารึกหลักที่ 8 รัชกาลพระยาสิทธิไทย เรียกว่า "เมืองสระหลวง" ซึ่งมีสถานะเป็นหัวเมืองเอกของกรุงสุโขทัย ต่อมาในสมัยอยุธยา รัชสมัยของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถได้เปลี่ยนชื่อเป็น "เมืองโพนบุรี" ซึ่งแปลว่า "เมืองในท้องน้ำ" ตามตำนานกล่าวว่า พระยาโคตรบองเป็นผู้สร้างเมืองพิจิตร แต่จะสร้างในสมัยใดไม่ปรากฏ นอกจากนี้ เมืองพิจิตรยังเป็นที่ประดิษฐานของพระมหากษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยาพระองค์หนึ่งคือ สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 (พระเจ้าเสือ)

ในสมัยอยุธยา พิจิตรเป็นหัวเมืองชั้นตรี มีตำแหน่งเจ้าเมืองปรากฏตามพระไอยการตำแหน่งนาพลเรือนนาทหารหัวเมืองว่า ออกญาเทพาธิบดินทร์ณรงค์ฤทธิไชยอภัยพิริยภานุ สักดินา 5,000 ไร่ ซึ่งถือว่าเป็นขุนนางบรรดาศักดิ์ระดับสูง ในสมัยกรุงศรีอยุธยาหัวเมืองชั้นตรีเพียง 7 เมืองเท่านั้น คือ เมืองพิชัย เมืองพิจิตร เมืองนครสวรรค์ เมืองพัทลุง เมืองชุมพร เมืองจันทบูร และเมืองไชยา จึงนับว่าในสมัยโบราณ พิจิตรเป็นเมืองที่ค่อนข้างจะมีความสำคัญสูง จนตำแหน่งเจ้าเมืองมีการตราไว้ในพระไอยการฯ ซึ่งสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถได้ทรงตราไว้ในสมัยรัตนโกสินทร์ เมืองพิจิตรเป็นเพียงเมืองขนาดเล็ก แต่ก็ยังมีเจ้าเมืองปกครองดังเช่นเมืองอื่น ๆ เมื่อถึงสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงโปรดให้ย้ายเมืองพิจิตรมาตั้งที่บ้านคลองเรียง ซึ่งเป็นคลองขุดใหม่ลัดแม่น้ำน่านที่ตื่นเงิน คลองเรียงจึงกลายเป็นแม่น้ำน่านไป ตราประจำจังหวัด: ต้นโพธิ์ริมสระหลวง ดอกไม้ประจำจังหวัดดอกบัวหลวง (Nymphaea lotus) ต้นไม้ประจำจังหวัด: บุนนาค (Mesua ferrea)

ที่ตั้งและอาณาเขตของจังหวัดพิจิตร อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศเหนือประมาณ 350 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 5,020 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดพิจนุ โลก ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดนครสวรรค์ ทิศตะวันออก ติดต่อกับ จังหวัดเพชรบูรณ์ ทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดกำแพงเพชร มีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มตอนกลางและค่อยสูงขึ้นทางทิศตะวันออกและตะวันตกมีแม่น้ำยม และแม่น้ำน่านไหลผ่านจากเหนือจรดใต้ มีบึงสีไฟ และบึงหนอง คลอง อีกจำนวนมาก สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไปอุณหภูมิเฉลี่ย 30.2 องศาเซลเซียส ต่ำสุดโดยประมาณ 14.4 องศาเซลเซียส สูงสุดโดยเฉลี่ยประมาณ 33.2 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยตลอดปี 911.3 มิลลิเมตร สูงสุด 1,113.9 มิลลิเมตร การประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นภาคการผลิตหลัก รองลงมาได้แก่ อุตสาหกรรม การค้าส่ง การค้าปลีก และการบริการ ผลผลิตสำคัญได้แก่ ข้าวโพด ถั่วเขียว และการประมง

อำเภอเมืองพิจิตรตั้งอยู่ทางตอนบนของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอบางกระทุ่ม

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอสามโก้และอำเภอวังทรายพูน

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอตะพานหิน

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอโพธิ์ประทับช้างและอำเภอสว่าง

การปกครองของจังหวัดพิจิตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 12 อำเภอ 86 ตำบล 888 หมู่บ้าน 1 องค์การบริหารส่วน จังหวัด 3 เทศบาลเมือง 22 เทศบาลตำบล 74 องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยอำเภอต่างๆ ดังนี้

1) อำเภอเมืองพิจิตร	2) อำเภอตะพานหิน	3) อำเภอบางมูลนาก
4) อำเภอโพทะเล	5) อำเภอสามง่าม	6) อำเภอโพธิ์ประทับช้าง
7) อำเภอวังทรายพูน	8) อำเภอทับคล้อ	9) อำเภोजิรขารมี
10) อำเภอสามโก้	11) อำเภอบึงนาราง	12) อำเภอดงเจริญ

จำนวนประชากรของจังหวัดพิจิตร มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 553,048 คน เป็นชาย 271,007 คน เป็นหญิง 282,041 คน ความหนาแน่นของประชากร 122.06 คนต่อตารางกิโลเมตร มีประชากรอาศัยในเขตเทศบาลร้อยละ 25.93 และอยู่นอกเขตเทศบาลร้อยละ 74.07 (ข้อมูลเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2553)

การปกครองส่วนภูมิภาคของจังหวัดพิจิตร ประกอบด้วยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 19 แห่ง ได้แก่

- 1) เทศบาลเมืองพิจิตร ครอบคลุมพื้นที่ตำบลในเมืองทั้งตำบล
- 2) เทศบาลตำบลท่าพ่อ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลท่าพ่อ
- 3) เทศบาลตำบลวังกรด ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลบ้านบุง
- 4) เทศบาลตำบลหัวดง ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลหัวดง
- 5) เทศบาลตำบลดงป่าคำ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลดงป่าคำทั้งตำบล
- 6) องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลไผ่ขวางทั้งตำบล
- 7) องค์การบริหารส่วนตำบลย่านยาว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลย่านยาวทั้งตำบล
- 8) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าพ่อ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าพ่อ (นอกเขตเทศบาลตำบลท่าพ่อ)
- 9) องค์การบริหารส่วนตำบลปากทาง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลปากทางทั้งตำบล
- 10) องค์การบริหารส่วนตำบลคลองคะเชนทร์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองคะเชนทร์ทั้งตำบล
- 11) องค์การบริหารส่วนตำบลโรงช้าง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโรงช้างทั้งตำบล
- 12) องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเมืองเก่าทั้งตำบล
- 13) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าหลวง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าหลวงทั้งตำบล
- 14) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบุง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านบุง (นอกเขตเทศบาลตำบลวังกรด)

จุดหมายที่จะจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคมอย่างเป็นธรรม เพื่อให้ทุกคนอยู่ดีกินดีมีความสุขสงบตามความหมายในแต่ละสังคม

ดังนั้นในจังหวัดพิจิตร เมื่อเกิดกลุ่มเสื้อเหลือง-กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร บ่งบอกได้ถึงพัฒนาทางวัฒนธรรมทางการเมือง เป็นความสำเร็จที่เพิ่มขึ้นของค่านิยมทางวัฒนธรรมทางการเมืองแบบวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิจิตร เริ่มเปลี่ยนแปลงจากสมัยก่อนเป็นแบบคับแคบ พัฒนาเรื่อยมาจนเป็นแบบไพโรฟ้า และเมื่อเกิดการกระตุ้นในเรื่องการเมืองจากกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดงในจังหวัดพิจิตร ก่อให้จุดประกายความคิดในการกล้าแสดงออกทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิจิตรพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองจนกลายเป็นแบบมีส่วนร่วมและไม่ใช่แค่ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิจิตร เฉพาะในทางทฤษฎีเท่านั้น แต่เป็นภาคปฏิบัติที่แสดงออกเป็นรูปธรรมชัดเจน ประชาชนในจังหวัดพิจิตรจึงกล้าแสดงออกทางการเมือง ร่วมทำกิจกรรมทางการเมือง ร่วมกลุ่มกันเพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสารทางการเมือง สมัยก่อนจังหวัดพิจิตรประชาชนไม่มีโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้แบบสมัยนี้ ชาวบ้านธรรมดาถูกจัดให้อยู่นอกวงจร ของอำนาจทางการเมืองมาตลอด ซึ่งชี้ให้เห็นถึงผลต่อการพัฒนาทางวัฒนธรรมทางการเมืองในจังหวัดพิจิตร

ด้วยข้อเท็จจริงดังกล่าว จึงเกิดการต่อสู้แย่งชิงอำนาจทางการเมืองของบุคคลต่าง ๆ ทั้งในกลุ่มเดียวกันและระหว่างกลุ่มต่างๆ ด้วย หากการอ้างความชอบธรรมในการใช้อำนาจทางการเมืองของผู้แทนที่มาจากการเลือกตั้งนั้น ถึงแม้ว่าจะมีการใช้อำนาจ ก็ยังคงถูกอ้างว่าเป็นการใช้อำนาจที่ชอบธรรม เพราะผู้ใช้อำนาจเป็นคนที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนนั้นหมายความว่าระบบการเป็นตัวแทนผ่านกระบวนการเลือกตั้งนี้ ไม่เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการปฏิบัติจริงในทางทฤษฎี การเลือกตั้งเป็นหลักการให้ผู้แทนของประชาชนใช้อำนาจทางการเมืองแทนประชาชน แต่ไม่ใช่ตัวแทนของประชาชนที่แท้จริง เพราะไม่สนองต่อความต้องการของประชาชน แต่มุ่งหาผลประโยชน์ให้กลุ่มของตนเป็นหลัก

แต่กลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร เกิดจากธรรมชาติของมนุษย์ ไม่มีการจัดตั้ง เพราะประชาชนในจังหวัดพิจิตร เริ่มตระหนักถึงปัญหาทางการเมือง จึงเกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองขึ้นมาเอง เพื่อนำกลุ่มของตนเองเข้าสู่ระบบการเมือง สามารถวิเคราะห์ได้ว่า กลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ซึ่งก็ถือว่าเป็นกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มหนึ่ง เป็นการรวมตัวกันของประชาชนในจังหวัดพิจิตร ที่ต้องการจะมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อร่วมกันเพื่อเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อเรียกร้องถึงประโยชน์ของสาธารณะ จึงรวมกันเป็นกลุ่มเพื่อมีบทบาทกดดันรัฐบาล ตรวจสอบการทำงานของพรรคการเมือง นักการเมือง ถือเป็นการพัฒนาด้านวัฒนธรรมทางการเมืองอีกรูปแบบหนึ่ง เพราะการรวมกลุ่มของกลุ่มผลประโยชน์นี้เป็นการรวมตัวของประชาชน

แสดงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่การเกิด กลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร นอกจากจะเป็นการพัฒนาด้านวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนแล้ว ก็ยังมีเรื่องของความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม ก่อให้เกิดเป็นผลกระทบทั้งทางด้านบวก และทางด้านลบ หลายประการ

กลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร เมื่อเกิดขึ้นก็ได้ส่งผลกระทบต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองในจังหวัดพิจิตร ซึ่งมีทั้งผลด้านบวก และผลทางด้านลบ เป็นลูกคลื่นกระทบกันไปเป็นเรื่อย ๆ ตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน ระดับสังคม จนไปถึงระดับประเทศ ผลกระทบทางการเมืองสามารถแบ่งออกเป็น 2 ทาง ดังนี้

ผลกระทบด้านบวก ต่อสังคมและวัฒนธรรมทางการเมือง

1. ประชาชนในจังหวัดพิจิตร ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเมือง และวัฒนธรรมทางการเมือง ไปในทางที่ดีขึ้น ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น เพราะการเกิด กลุ่มเสื้อเหลือง - กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร เกิดจากการรวมกลุ่มของประชาชนในจังหวัดพิจิตร ประชาชนที่กล้าแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การแสดงออกทางการเมือง ประชาชนส่วนใหญ่เริ่มสนใจทางการเมือง ใส่ใจเรื่องการเมือง มีพลังภาคประชาชนเพื่อที่จะเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมือง เริ่มปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง เริ่มมองเห็นว่าตนเองก็มีความรู้ มีความสามารถ มีคุณค่า สามารถที่จะร่วมเรียกร้องผลประโยชน์ต่อรัฐบาล เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ ต้องการที่จะเข้าร่วมทำการเมืองเพื่อกำหนดทิศทางการบริหารบ้านเมืองให้เป็นแบบที่ตนต้องการให้เกิดความยุติธรรม เกิดความเสมอภาค เท่าเทียมกัน และยังเป็นเรื่องของการแบ่งทรัพยากรสิ่งที่มีคุณค่าในสังคมด้วย ประชาชนยังให้ความสนใจ ประชาชนเริ่มมีความคิด ความเชื่อ ทศนคติ วัฒนธรรม ว่าพลังของประชาชนสามารถเปลี่ยนแปลงระบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมได้

ประชาชนในจังหวัดพิจิตร ที่กล้าแสดงออกทางการเมือง เริ่มรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่ม ไม่ว่าจะกลุ่มเสื้อเหลือง หรือกลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร ตลอดจนเริ่มมีความกล้า และมีความมั่นใจ ในอำนาจของตนเองว่าจะมีอำนาจเข้าไปต่อสู้ แข่งขันช่วงชิงอำนาจทางการเมืองได้ เชื่อในประสิทธิภาพทางการเมืองของตน คิดว่าพลังอำนาจของตนเองสามารถร่วมกลุ่มกันตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล และการทำงานของนักการเมืองและกลุ่มการเมืองอื่น ๆ ได้ ในแง่ที่มีความรู้สึกว่าการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ เห็นว่าพวกตนแต่ละคนต้องมีความสามารถมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ ก่อให้เกิดเป็นผลกระทบทางบวก

“...ผมคิดว่าพลังของกลุ่มผมสามารถจะเปลี่ยนประเทศไทยได้ รักษาผลประโยชน์ให้กับประเทศไทย การรวมกลุ่มของพวกผมมีวัตถุประสงค์เพื่อได้มาซึ่งการปฏิบัติที่มีมาตรฐาน ไม่ใช่การปฏิบัติสองมาตรฐานแบบที่พวกผมได้รับ กลุ่มพวกผมเคารพในกฎหมาย มีมีหัวใจเป็นประชาธิปไตย ต้องการความเสมอภาค ต้องการความเท่าเทียมกัน ต้องการความเป็นธรรม ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 1 2554 : สัมภาษณ์)

“...ผู้ที่เข้าร่วมกลุ่มกับพวกเราล้วนมีใจรักในประชาธิปไตย มีความรักในความเสมอภาค มีความรักในประเทษชาติ รักในสถาบัน เชื่อว่าเสียงของคนส่วนใหญ่ต้องมีความหมายในการบริหารประเทษชาติ ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 8 2554 : สัมภาษณ์)

“...ผมกล้า ผมมีความมั่นใจ ว่าพลังเสียงของประชาชนจะช่วยให้เราต่อสู้สมหวัง บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มเรา ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 7 2554 : สัมภาษณ์)

“...คนพิจิตรเมื่อก่อน ไม่มีใครกล้าแสดงออกทางการเมืองขนาดนี้ ยกเว้นแต่นักการเมือง แต่ผิดกับสมัยนี้กล้าแสดงออกทางการเมือง มีส่วนร่วมทางการเมือง ร่วมทำกิจกรรมทางการเมือง แสดงตนชัดเจนว่าเป็นเสื้อสีไหน กล้าเรียกร้องความเป็นจริงในสังคม กล้าตรวจสอบการทำงานของนักการเมือง กล้าที่มีปากมีเสียงกับคนมีอำนาจทางการเมือง ประกอบกับสื่อสมัยนี้ทันสมัย ถ้าเกิดอะไรขึ้นสื่อก็จะมียุทธศาสตร์สำคัญในการช่วยต่อสู้ของกลุ่มพวกเรา ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 4 2554 : สัมภาษณ์)

“...การรวมกลุ่มทางการเมืองของพวกเราเราว่ามีผลต่อการบริหารประเทษนะ อย่างน้อยก็เป็นปากเป็นเสียง เป็นตัวแทนของประชาชน ออกมาช่วยตรวจสอบนักการเมือง ส่วนใหญ่คนที่มารวมกลุ่มของเราย่อมมีความคิด ความเชื่อ คล้าย ๆ กัน มีแนวทางเดียวกัน แล้วส่วนใหญ่กล้าที่จะแสดงออกทางการเมือง ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 9 2554 : สัมภาษณ์)

2. เกิดการคานอำนาจในสังคม ระหว่างประชาชนกับนักการเมือง และช่วยลดการคดโกงทุจริต คอร์รัปชั่นของ ของนักการเมือง มีการช่วยการตรวจสอบนักการเมือง ขึ้น เพราะการเกิดกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร เกิดจากการรวมพลังของของประชาชนในจังหวัดพิจิตร เปรียบเทียบไปก็เหมือนกับการเกิดกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร เหมือนกับการเกิดกลุ่มผลประโยชน์ขึ้นมาทำหน้าที่เสมือน กลุ่มผลประโยชน์ขนาดใหญ่มีหน้าที่เรียกร้องผลประโยชน์แล้วนำ ข้อเรียกร้องส่งให้พรรคการเมืองเพื่อนำเสนอรัฐบาลแล้วออกมาเป็น นโยบายเพื่อประชาชน เช่นเดียวกับกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร เมื่อเกิดขึ้นจุดประสงค์หลัก ๆ ในการออกมารวมตัว และเรียกร้องร่วมกลุ่ม ร่วมกันชุมนุมตามเวทีการปราศรัย ณ จุดต่าง ๆ ประเด็นหลักคือช่วยตรวจสอบการทำงานของนักการเมือง ช่วยสกัดกั้นการคดโกงของนักการเมือง ร่วมตรวจสอบ เป็นเหมือนตำรวจที่มีหน้าที่จับผู้ร้าย ถึงจะมีการทุจริต คอร์รัปชั่นแต่ก็ต้องน้อยลง เพราะนักการเมืองที่คดโกง ไม่กล้าที่จะทำ หรือบางคนยังกล้าที่จะทำ แต่ก็ต้องระมัดระวังตัวมาก

ขึ้นกว่าเดิม เพราะมีกลุ่มผลประโยชน์คือกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง คอยจับตาดูพฤติกรรมของนักการเมืองอยู่ตลอดเวลา กลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร จึงเปรียบเสมือนกลไกวงจรปิดที่คอยเปิดอยู่ที่พร้อมบันทึกตลอดเวลา สำหรับการจับผิดนักการเมือง

ประชาชนเกิดการปลุกจิตสำนึก และค่านิยมทางการเมือง ในทางที่พัฒนาขึ้น ถูกทางมากขึ้น ประชาชนในจังหวัดพิจิตร เริ่มมีจิตสำนึกร่วมกัน กับกลุ่มเสื้อเหลือง หรือ กลุ่มเสื้อแดง ที่เกิดขึ้นในจังหวัดพิจิตร ว่าจะต้องร่วมมือกันยกย่องคนดี และต้องต่อต้านคนเลว ร่วมกันสร้างนักการเมืองที่ดี ที่ทำเพื่อประโยชน์ของประชาชน ร่วมกันแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน พยายามร่วมมือกันตรวจสอบนักการเมืองนักการเมืองที่ประพฤติกเลว น้อ โกงคดโกง ทูจริต คอร์รัปชั่น คิดเอาแต่ผลประโยชน์ ณ ตรงจุดนี้เอง ถือได้ว่าส่งผลกระทบทางบวกต่อของประชาชนในสังคมส่วนใหญ่ในจังหวัดพิจิตร และในอนาคตก็จะส่งผลดีไปไกลถึงระดับประเทศชาติและสังคมส่วนรวมระดับประเทศอีกด้วย

“...กลุ่มเราสาเหตุหลัก ๆ ของการมาร่วมกันก็เพื่อช่วยการตรวจสอบการทำงานของนักการเมือง และแล้วการตรวจสอบการทูจริต คดโกง คอร์รัปชั่นต่างๆ ในจังหวัดพิจิตร แล้วก็รักษาผลประโยชน์ของจังหวัดเราด้วย ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 5 2554 : สัมภาษณ์)

“...เป็นการประสานพลังของประชาชนที่แท้จริง เพราะการมาร่วมกลุ่มของพวกผมไม่มีอะไรตอบแทน มาเพราะมีใจรักที่จะผดุงไว้ซึ่งความยุติธรรม ทำกิจกรรมทางการเมืองทั้งหลายนี้ก็เพื่อไปถึงรุ่นลูกหลาน ในอนาคต มันจะได้มีการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง ในอนาคตจะได้พัฒนาระบบประชาธิปไตย ให้สามารถคัดสรรให้ได้นักการเมืองที่มีสะอาด บริสุทธิ์จริงๆ ผมก็ได้แอบหวังว่าการกล้าแสดงออกทางการเมืองของผม การเข้าร่วมต่อสู้ทางการเมือง การมาเข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมืองของผม จะเป็นแบบอย่างการมีส่วนร่วมที่ดีให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูกหลาน ได้คิดว่าถ้าเรายอมให้พวกนักการเมืองมัน โกงมันกิน เราจะไม่เหลืออะไรเลย เราต่อสู้เพื่อความบริสุทธิ์ทางการเมือง ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 10 2554 : สัมภาษณ์)

“...กิจกรรมทางการเมืองที่เราทำร่วมกันผมว่ามันเป็นสิ่งที่ดีนะ อย่างน้อยเราก็ได้แสดงออกซึ่งความคิด ความรู้ ความต้องการของประชาชน ผมคิดว่าเสียงคน ๆ เดียวไม่มี ความหมาย แต่ถ้าหลายๆ เสียงมารวมกันมันก็มีพลังขึ้นมา ถึงใครจะทำได้ยิน แต่ต้องหันมามอง ต่อไปก็ต้องฟัง และต้องสนใจในเสียงของพวกเรา มันก็ต้องพัฒนาเรื่อย ๆ ไป ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 2 2554 : สัมภาษณ์)

“...จุดมุ่งหมายของกลุ่ม คือ สนับสนุนคนดีเข้าสภา และต่อต้านนักเมืองที่ขาดจริยธรรมทางการเมือง ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน และรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ ทำเพื่อประชาชนส่วนใหญ่ กลุ่มเราพยายามปลูกจิตสำนึกให้รักสถาบัน รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ให้มีเป็นหนึ่งเดียวกัน มีความจงรักภักดีเป็นที่ตั้ง ต้องเทิดทูนเหนือสิ่งอื่นใดทั้งสิ้น ท่านเหนื่อยมามากแล้ว พวกเราหันมาทำความดีเพื่อพ่อกันเถอะ ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 1 2554 : สัมภาษณ์)

3. เมื่อเกิดกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร เป็นผลกระทบที่ดีต่อระบบสังคมเพราะส่งผลให้สังคมเกิดการพัฒนาและเปิดโลกทัศน์กว้างขึ้น แต่เดิมเรื่องของการเมืองเป็นเรื่องของชนชั้นนำที่มีเงิน บวกกับมีอำนาจเท่านั้น แต่เมื่อเกิดกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดงขึ้นในจังหวัดพิจิตร ได้ส่งผลให้ภาพลักษณ์ทางการเมืองในปัจจุบันได้เปลี่ยนไป เป็นการเมืองภาคประชาชน มากขึ้น ประชาชนหันมาสนใจการเมืองมากขึ้น ใส่ใจกับเรื่องของการเมืองเพราะได้รับรู้แล้วว่า เรื่องทุกอย่างรอบตัวในชีวิตประจำวันมาจากเรื่องของการเมืองเป็นจุดเริ่มต้นทั้งสิ้น การที่กลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร ร่วมกันต่อสู้ทางการเมือง เป็นภาพลักษณ์ทางการเมืองที่ดีทางการเมือง เป็นการส่งสัญญาณการพัฒนาทางการเมืองไปในทางที่ดี เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทางการเมือง ให้ดีต่อสังคมในทุกระดับ ส่งผลไปในทางที่ดีถึงประเทศชาติ และระดับโลกได้ หากเรื่องของการเมืองเป็นเรื่องที่ถูกต้อง และมีคุณค่า มีการรักษาผลประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ เพื่อประชาชนส่วนใหญ่อย่างแท้จริง เป็นการเปิดโลกทัศน์ให้กว้างขึ้น กลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร ได้จุดประกายความกล้าให้กับประชาชนในเรื่องการเมืองที่ถูกต้อง การตรวจสอบการทำงานที่มีความเป็นไปเพื่อประชาชนมากขึ้น และทำให้ได้มองว่าเสียงของประชาชนเป็นเสียงสวรรค์ เป็นเสียงที่มีความหมายมากขึ้น ไม่ใช่แค่เสียงของกลุ่มผู้มีอำนาจผู้มีอิทธิพลและมีเงินเท่านั้น กลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร ทั้ง 2 กลุ่ม สาเหตุหลัก ๆ ที่ต้องการรวมกลุ่มเพราะมีสาเหตุหลัก ก็เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ให้มีสิทธิมีเสียงมากขึ้น ซึ่งถือเป็นผลกระทบในทางที่ดีในการพัฒนาสังคมการเมือง

“...กลุ่มเรา ร่วมกันทำกิจกรรมทางการเมือง พวกเรากล้าแสดงออก และออกตัวอย่างมาก เพื่อที่จะดึงประชาชนชาวจังหวัดพิจิตร ให้หันมาใส่ใจเรื่องการเมือง เรื่องการทำงาน ของนักการเมือง ให้หันมาให้ความร่วมมือ ช่วยกันเปิดโลกให้กว้าง ให้มีวิสัยทัศน์กว้าง เพื่อจะได้มีการเมืองที่ดี ในอนาคต รุ่นลูกรุ่นหลาน จะได้ไม่ลำบาก ไม่ตาบอด ไม่มีความรู้เรื่องการเมืองกัน เลยไปเลือกนักการเมืองเลว ๆ เข้ามาบริหารประเทศ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนและ เกิดความขัดแย้งมากมายเหมือนอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 2 2554 : สัมภาษณ์)

“...รู้สึกว่าการมารวมกลุ่มเพื่อแสดงออกทางการเมืองเป็นสิ่งที่ดีนะ เราสู้ เราต้องการความเป็นประชาธิปไตย ความเสมอภาค ความถูกต้องของสังคม เราไม่ได้ทำเพื่อคนใดคนหนึ่ง เราทำเพื่อส่วนรวมเพื่อสังคม เพื่อความก้าวหน้าของประเทศ ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 4 2554 : สัมภาษณ์)

“...ในยุคโลกภิวัตน์ เราพัฒนากันมาไกลมากแล้ว เราอย่าทำตัวย้อนหลังเหมือนยุคโบราณ เแต่ล้านปี ที่โคนปิดหู ปิดตา ปิดปาก โคนอิทธิพลครอบงำ ปัจจุบันเราสื่อสารกันได้ทั่วโลก ฟ้องกันได้ด้วยข้อมูล สื่อสารกันได้ทันทีทั่วโลก ฟ้องความผิดด้วยภาพ ด้วยคลิป กันง่าย ๆ เพราะฉะนั้นเรามาร่วมมือร่วมใจเปิดโลก ให้คนที่ไม่เคยรู้ได้รู้ ให้คนที่ไม่เคยเห็นได้เห็น และร่วมกันปรับปรุงเปลี่ยนแปลง เพื่อสิ่งที่ดีกว่าในอนาคตกันเถอะ ถ้าไม่เริ่มที่พวกเรา แล้วเมื่อไหร่ได้เริ่มกัน ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 8 2554 : สัมภาษณ์)

“...ระบบเทคโนโลยี ทำให้เราได้เรียนรู้อะไรกว้างขวางขึ้น เราก็เลือกเรียนรู้ในสิ่งที่ถูกต้อง ในสิ่งที่เป็ประโยชน์ ทั้งต่อตัวเราเอง ครอบครัวของเรา ชุมชนของเรา รวมถึงประเทศชาติด้วย เราเป็นมนุษย์มีสมอง มีความรู้ เราสามารถพัฒนาได้ เราไม่ให้สัตว์ที่ไม่มีความคิด เราเป็นมนุษย์เรารู้สึก ผิดชอบ ชั่ว ดี ร้อนหนาว เรารู้ ในเมื่อโลกเปิดกว้างให้แล้ว สังคมเปิดกว้างให้เราแล้ว เราจะทำอะไรที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ เพื่อจะได้มีระบบการเมืองที่ดี เพื่อความเจริญไว้ให้คนในอนาคตของเราได้รับในสิ่งที่ควรได้รับ มันก็เป็นการดีไม่ใช่หรือ ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 7 2554 : สัมภาษณ์)

“...เสียงของประชาชนส่วนใหญ่ เป็นเสียงข้างมาก ถ้าเราอยู่บนแนวทางประชาธิปไตย เราต้องยอมรับในเสียงข้างมาก ต้องยอมรับ และที่ลืมไม่ได้ก็คือต้องรับฟังเสียงส่วนน้อยด้วย เพื่อนำมารวมกันแล้วหาจุดสมดุล เพื่อประเทศชาติจะได้เดินหน้าต่อไปได้ ไม่ใช่มานั่งจับผิดคอยทะเลาะกันอยู่ตลอดเวลาแบบนี้ ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 9 2554 : สัมภาษณ์)

ผลกระทบด้านลบต่อสังคมและวัฒนธรรมทางการเมือง

1. สภาพสังคมของส่วนใหญ่ในจังหวัดพิจิตรเป็นสังคมชนบท ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร เพราะพื้นที่ทำกินส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม เรียกได้ว่าเป็นสังคมชนบทมากกว่าสังคมเมือง ส่วนทางด้านสถานศึกษาก็ไม่มีมหาวิทยาลัยในพื้นที่ ถ้าเทียบด้านการศึกษากับจังหวัดข้างเคียงหรือจังหวัดใหญ่ ๆ จังหวัดพิจิตรเทียบด้านการศึกษาไม่ได้เลย ดังนั้นประชากรส่วนใหญ่จึงเป็นชาวชนบท ไม่มีความรู้ด้านการเมืองการปกครองมากเท่าที่ควร อาจจะรับรู้ข่าวสารด้านการเมืองบ้าง ก็จากสื่อต่าง ๆ รอบ ๆ ตัว ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์

งานดาวเทียม เคเบิลท้องถิ่น ซึ่งเป็นสื่อธรรมดาทั่วไปตามปัจจัยการดำรงชีวิตปกติ ส่วนใหญ่ เป็นการสื่อสารทางเดียวเสียมากกว่า หมายถึงประชาชนได้รับสื่อด้านเดียวหรือหมายถึงได้รับอย่างเดียว ไม่ได้โต้ตอบ หรือไม่รู้ว่าคุณใดถูกต้อง บิดเบือน หรือไม่ตรงประเด็นบ้างเพราะชีวิตประจำวันก็ ห่วงเรื่องการประกอบอาชีพ ทำมาหากินมากกว่า การประกอบอาชีพอื่น ๆ ในพื้นที่ที่มีบ้าง เช่น การค้าขาย ข้าราชการ แต่ถ้าเป็นข้าราชการก็เป็นประชาชนจากจังหวัดอื่น ๆ เข้ามารับราชการในพื้นที่ จากที่กล่าวมาทั้งหมดทำให้สรุปได้ว่าสังคมในจังหวัดพิจิตรถือได้ว่าเป็นสังคมชนบท

เมื่อเกิดกลุ่มสื่อเหลือง กลุ่มสื่อแดง ในจังหวัดพิจิตร ขึ้น ก็เกิดเป็นความขัดแย้งในสังคม เพราะ ปัญหาด้านการศึกษา จึงขาดการพัฒนาความคิด การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการเมืองก็ ได้รับอย่างเดียว ไม่สามารถแยกแยะได้ว่าข้อมูลใดเป็นข้อเท็จจริง ข้อมูลใดเป็นจริง ข้อมูลใดเป็นเท็จ และปัญหาจากการดำรงชีวิต วิถีชีวิตความเป็นอยู่การประกอบอาชีพ ที่มาของรายได้ เหล่านี้ล้วนทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง เพราะไม่มีเวลามากพอที่จะไปศึกษาข้อมูล หรือเอาเวลาประกอบอาชีพไปแสวงหาข้อมูลสืบหาข้อเท็จจริง ว่ากลุ่มสื่อเหลือง หรือกลุ่มสื่อแดง กันแน่ที่เป็นฝ่ายที่เสนอข้อมูลผ่านสื่อได้อย่างถูกต้อง ตรงประเด็น เกิดความยุติธรรม ถูกต้อง เทียบธรรม เมื่อรับสื่อจากฝ่ายใดก็มักตกเป็นเหยื่อของฝ่ายนั้น หรือเมื่อถูกฝ่ายใด ชักจูง หรือชี้นำ ก็เชื่อทำตามไปโดยไม่สามารถมีวิจารณญาณที่ถูกต้องได้ หรืออาจจะถูกต้องกับข้อมูลก็ได้ แต่ก็ไม่สามารถหาข้อสรุปที่แท้จริงได้ว่าได้รับข้อมูลถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง ก็เชื่อตามที่ผู้ชักจูงกำหนดแนวทางไว้ให้ หรือในความเป็นกรณีฉุกเฉิน เมื่อญาติสนิทแนะนำว่ากลุ่มใดดีก็เชื่อตามที่ญาติแนะนำไปโดยไม่ได้อคิด ถ้าญาติเป็นผู้ร่วมกิจกรรมอยู่ในกลุ่มสื่อเหลือง หรือเป็นสมาชิก หรือเป็นแกนนำ หรือจะดำรงตำแหน่งใดก็ตามในกลุ่ม เมื่อญาติผู้นั้นอยู่กลุ่มสื่อเหลือง และแนะนำญาติกัน ก็จะเชื่อว่ากลุ่มสื่อเหลืองเป็นฝ่ายดี เป็นฝ่ายถูกต้อง ก็เข้ากลุ่มสื่อเหลือง และในทางกลับกันถ้าฝ่ายญาติกลุ่มสื่อแดงแนะนำเหมือนกันก็จะเชื่อตามที่ญาติแนะนำเหมือนกัน ก่อเกิดเป็นความขัดแย้ง ถือเป็นผลกระทบทางการเมืองต่อสังคมจังหวัดพิจิตร เช่นกัน ด้วยสังคมในจังหวัดพิจิตร เป็นสภาพเช่นนี้ เมื่อเกิดกลุ่มสื่อเหลือง กลุ่มสื่อแดง ในจังหวัดพิจิตร จึงถือเป็นผลกระทบทางลบ เพราะปัญหาความล่าช้า การค่อยพัฒนาของสังคมในชนบทโดยสภาพพื้นที่จังหวัดพิจิตร และด้วยวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร

“...จังหวัดพิจิตร ไม่มีมหาวิทยาลัย ที่จะไปศึกษาเรื่องการเมืองการปกครองก็ไม่มีสอนเรื่องการเมืองการปกครอง แต่ผมสนใจเรื่องการเมือง ก็ศึกษาเอง เป็นเรื่องชอบส่วนตัว มีใจรัก ก็ติดตามเรื่องการเมืองจากสื่อโทรทัศน์ งานดาวเทียม และก็อ่านหนังสือพิมพ์ แล้วก็รับหนังสือมติชนรายสัปดาห์ ผมว่ามันก็มีสาระดีนะ ”

(แกนนำสื่อเหลืองคนที่ 4 2554 : สัมภาษณ์)

“...ที่ผมได้มาเข้ากลุ่มเพราะญาติกัน แนะนำกันมา ส่วนตัวผมเองก็สนใจเรื่อง การเมืองอยู่แล้วประกอบกับพวกในกลุ่มก็เป็นญาติกัน ก็เลยเข้ามาร่วมทำกิจกรรมทางการเมือง ร่วมกันกับเพื่อนๆ ญาติ ๆ เพราะมีความคิด ความเชื่อ เหมือน ๆ กัน ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 8 2554 : สัมภาษณ์)

“...ก็รู้ข้อมูลจากงานดาวเทียม อ่านหนังสือพิมพ์บ้าง แต่ชอบดูงานดาวเทียมมากกว่า ขึ้นใจอ่านหนังสือ สนุกดี ชอบตอนแนะนำการเมือง เรื่องการเปิดโปงการทุจริต เรื่องการใช้เงินภาษี ของเราไปทำอะไรมั่ง ก็ไม่รู้ว่าข้อมูลใครจริงใครเท็จ ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 7 2554 : สัมภาษณ์)

“...ส่วนใหญ่ก็ดูแต่ฝ่ายเรานะ ไม่อยากดูอีกฝ่าย มันโกหก ฟังมันแล้วก็ปวดหัว เรื่อง โกหกสร้างภาพกันทั้งนั้น ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 10 2554 : สัมภาษณ์)

“...มารวมกลุ่มแล้วชอบ แกนนำปราศรัยถึงอกถึงใจดี ปลุกเร้าให้เราเข้มแข็งต่อสู้ เพื่อ ความยุติธรรม เพื่อความเป็นประชาธิปไตย เราชรักทักษิณ ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 8 2554 : สัมภาษณ์)

2. สภาพการดำรงชีวิตประจำวัน ได้รับผลกระทบเป็นไปในทางลบ เป็นไปด้วยความยากลำบาก จากการเกิดกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร เพราะต้องคอยวิตกกังวลกับ ผู้คนรอบข้างด้วยเกรงกลัวว่าจะเป็นฝ่ายเดียวกับกลุ่มใด กลัวว่าคำพูดจะไปทำให้เกิดความไม่พอใจ เกิดการทะเลาะเบาะแว้ง ทำร้ายกัน หรือแม้กระทั่งการใส่เสื้อผ้า ก็ต้องระวังต้องใส่ให้ถูกกาลเทศะ การเดินทางสัญจรก็ลำบากเมื่อเกิดการรวมกลุ่มแต่ละครั้งก็จะมี การปิดเส้นทางสัญจร เพราะการ รวมกลุ่มของกลุ่มเสื้อเหลืองเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองจำนวนมาก ทำให้เกิดการจราจรติดขัด การไปมาด้านคมนาคมไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร ยิ่งในเวลาตอน เช้าหรือตอนเย็นที่เด็กนักเรียนต้องไปโรงเรียนถ้าเกิดมีการชุมนุมของกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร ก็ต้องวางแผนการใช้เส้นทางให้ดีมิฉะนั้นก็จะเกิดเป็นปัญหาขึ้นมาอีก หรือแม้ใน เรื่องการดำรงชีวิตประจำตัว ๆ ไปก็ได้รับผลกระทบทางลบอาทิเช่นเรื่อง แม่บ้านไปจ่ายกับข้าวแต่ ใส่เสื้อสีเหลืองไปจ่ายกับข้าว และเผชิญแม่ค้ากับข้าวเป็นคนของกลุ่มเสื้อแดง ก็เกิดการทะเลาะกัน และไม่ขายของให้ ตรงนี้ก็ถือเป็นปัญหาสังคมเช่นกัน หรืออีกกรณีหนึ่งเป็นกรณีเรื่องการซ่อม โทรทัศน์ ช่างซ่อมโทรทัศน์เป็นสีเหลือง พอมีคนนำโทรทัศน์มาซ่อมแต่เป็นพวกเดียวกับกลุ่มสีแดง ช่างซ่อมก็ไม่ซ่อมให้เกิดเป็นประเด็นปัญหาการทะเลาะและการดำรงอยู่ในชีวิตประจำอีก เหล่านี้ ล้วนเป็นผลกระทบทางลบที่เกิดกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร

“...พี่นะไปขึ้นรถที่สถานีรถไฟ เดินผ่านพวกสวมแดง ประมาณ 3-5 คน เชื้อใหม่ มองพี่เป็นตาเดียว พอพี่เดินผ่านมีพูดกั๊ กั๊ พี่ด้วย พี่ตั้งใจไว้ว่าถ้าเกิดอะไรขึ้นมานะพี่ผู้ตาย ๆ คน เดียวก็สู้ ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 10 2554 : สัมภาษณ์)

“...พี่ไปซื้อหมูที่ตลาดสด แต่พี่สวมเสื้อแดงไปแม่ค้าหมูมันไม่ขายให้พี่ มันใส่เสื้อ สีเหลือง แต่พี่เรื่องของมัน มันไม่ยอมได้ตั้งคั๊ก็เรื่องของมัน พี่ไปซื้อเจ้าอื่นก็ได้ ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 9 2554 : สัมภาษณ์)

“...การจรรยาจรติดขัดกันบ้าง ก็เป็นบางครั้งเท่าไหน คงไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน มากมายหรอก เพราะกลุ่มผมมาชุมนุมกันบ้างเป็นครั้งคราว ไม่ได้ตั้งกลุ่มขวางจรรยาจรทุกวัน และที่ เราทำกิจกรรมทางการเมืองก็เพื่อส่วนรวม เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ เพื่อรักษาไว้ซึ่งสถาบัน พระมหากษัตริย์ เพราะเรารักในหลวง”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 3 2554 : สัมภาษณ์)

“...เมื่อกลุ่มสีต่าง ๆ เกิดขึ้น ที่เห็นได้ชัดก็คงเป็นปัญหาสังคม ที่เกิดการแตกแยก ทะเลาะกัน เรื่องการเมือง ที่เห็น ๆ บางครอบครัวก็เป็นสองสี บางสถานที่ทำงานก็ต้องระวังใน คำพูด หรือระหว่างหน่วยงานกับหน่วยงานก็ต้องระวัง จะเดินทางไปไหนมาไหนก็ต้องระวัง เพราะตอนนี้เรื่องการเมืองมาแรงยิ่งมาในระยะหลังประเด็นที่จะจัดมากุยกั๊ก็จะเป็นเรื่องทาง การเมือง ผมว่าอันตราย เห็นข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์ก็ทะเลาะกันเรื่องการเมือง แบ่งสี แบ่งฝัก แบ่งฝ่ายกัน ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 10 2554 : สัมภาษณ์)

“...การดำรงชีวิตเปลี่ยนไป เมื่อเราแสดงตัวกับคนรอบบ้านว่าเราเป็นฝ่ายเสื้อเหลือง สนับสนุนคนเสื้อเหลือง ไปร่วมทำกิจกรรมกับคนเสื้อเหลือง บางคนที่เคยคุยกันก็ห่างๆ ไป เรากั๊ดู ออกว่าคงไม่ค่อยชอบใจเราเท่าไร แต่เรากั๊ไม่สามารถบังคับจิตใจใครได้ เรื่องการโกหกกันมัน ปิดไม่มีดอยู่แล้ว สักวันกลุ่มไหนจริงเรื่องจริงก็ต้องเปิดเผย ผมกั๊ต้องเลือกในสิ่งกั๊ใช้สำหรับผม ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 9 2554 : สัมภาษณ์)

3. เมื่อเกิดกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร ส่วนหนึ่งมาจากนักการเมือง บางคนเป็นฝ่ายสนับสนุนกลุ่มขึ้นมาก และนำประชาชนมาเป็นข้ออ้างเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรม ความชอบธรรมในสังคมเสมอ แต่แท้ที่จริงแล้วอาจไม่ได้ทำเพื่อผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ แต่ ทำเพื่อผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง ผู้ได้รับผลกระทบก็คือประชาชนในจังหวัดพิจิตร เกิด การสูญเสียโอกาส เพราะต้องตกเป็นเหยื่อของพวกนักการเมือง ต้องตกเป็นเบี้ยล่างให้กับ นักการเมืองที่แสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง ให้เกิดความแตกแยกในสังคม และเมื่อสังคมเกิด

การแตกแยกจากการแบ่งกลุ่ม บางพวกเป็นกลุ่มเสื้อเหลือง บางกลุ่มเป็นกลุ่มเสื้อแดง โดยบางครั้งก็ ยังหาจุดหลัก ให้กับตนเองไม่ได้ที่ต้องเข้ากลุ่มเพราะเชื่อนักการเมืองหรือผู้นำหรือผู้ชักจูงให้เข้า กลุ่ม โดยหารู้ไม่ว่านักการเมืองหรือผู้ชักจูงให้เข้ากลุ่มล้วนใช้พลังประชาชนเพื่อเป็นข้อต่อรอง เรียกร้องผลประโยชน์ให้กับตนเองและพรรคพวกของตนเอง มากกว่าที่จะเรียกร้องผลประโยชน์ ให้กับกลุ่ม

“...มีนักการเมืองที่เป็นพวกเดียวกับเรา แต่ไม่สามารถออกตัวได้ ด้วยเพราะข้อ กฎหมาย จำกัดไว้ แต่เราก็เห็น ๆ ก็อยู่แล้วว่ามีกรปฏิบัติสองมาตรฐาน ทำไมปฏิบัติอีกอย่างกับอีก กลุ่มหนึ่ง และปฏิบัติอีกอย่างกับอีกกลุ่มหนึ่ง มันคืออะไรกันแน่ ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 4 2554 : สัมภาษณ์)

“...ไม่รู้หรือว่าจุดยืนที่แท้จริง คืออะไร รู้แต่ว่าได้เข้ามาร่วมกลุ่มกับพี่ ๆ น้อง แล้ว มีความสุข ได้มาพบปะสังสรรค์ พูดคุยกัน ถามสารทุกข์สุขดิบ เป็นเพื่อนกันเดินทางไปชุมนุมที่ กรุงเทพ ฯ ร้องเพลงร่วมกัน กินข้าวด้วยกัน ร่วมกันต่อสู้ด้วยกัน ก็มีความสุขแล้ว แค่นี้ก็สุข แล้ว ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 6 2554 : สัมภาษณ์)

“...ในการรวมกลุ่มของผม ก็เป็นเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง กัน รู้จักกันทั้งนั้น ตอนที่มาเข้า ร่วมกลุ่มครั้งแรกก็มาร่วมบริจาคเงินสมทบกับกลุ่มไปด้วย เพื่อกลุ่มของผมจะได้มีกำลังต่อสู้กับ ความอยุติธรรมในบ้านเมือง จะได้กำจัดนักการเมืองเลว ๆ ออกไปจากบ้านเมืองนี้”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 7 2554 : สัมภาษณ์)

“...เชื่อในข้อมูลของแกนนำนะ พูคน่าเชื่อถือ แล้วเราก็รู้ข้อมูลมาจากการดูจาน ดาวเทียมที่บ้าน เพราะบ้านเราติดจานดาวเทียม ASTV ดูทั้งวัน ได้รู้ได้เห็นอะไรเกี่ยวกับเรื่อง การเมืองเยอะเลย เมื่อก่อนมันไม่มีสื่ออะไรพวกนี้ ไม่รู้ว่าพวกนักการเมืองร่วมกันโกงกินไปเสีย เท่าไหร่แล้ว พอมีสื่อเราได้ข้อมูลเราก็ได้รู้ข้อมูลอะไรเพิ่ม เราเลือกคนที่รักสถาบัน คนที่รัก ประเทศชาติ คนที่รักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ เราเลือกเข้าข้างคนที่ทำถูกต้องถึงจะถูก ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 5 2554 : สัมภาษณ์)

“...เห็นชัด โครงสร้างระหว่างชนชั้นในสังคมของเรา คนรวย คนจน เราถึงต้องมา ต่อสู้เพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างกันขนาดนี้ เราถึงต้องมารวมกลุ่มสู้ เพื่อเรียกร้องประชาธิปไตย ความ เสมอภาค ความเท่าเทียมกัน การปฏิบัติต่อกันอย่างยุติธรรม ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 9 2554 : สัมภาษณ์)

4. ก่อให้เกิดปัญหาความสับสนระหว่างบุคคลในสังคม เมื่อเกิดกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่ม เสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร ประชาชนส่วนใหญ่ในสังคมได้รับผลกระทบทางลบ เพราะเกิดช่องว่าง

ระหว่างสังคม ระหว่างโครงสร้างของสังคม ระหว่างชนชั้นในสังคม อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน ขาดความสมดุลในโครงสร้างทางสังคม เกิดความแบ่งแยกระหว่างกลุ่ม ความสัมพันธ์ของบุคคล ในสังคมต้องระงับคำพูด กิริยาท่าทาง ต้องสงวนท่าที ไม่สามารถแสดงออกถึงพฤติกรรมที่แท้จริง เพราะถ้าหากแสดงตนออกไปก็ไม่ว่าจะไม่ว่าจะไม่ถูกใจผู้ที่อยู่กลุ่มตรงข้ามหรือเปล่า จะเกิดปัญหาอะไร หรือไม่ต้องโดนทำร้ายร่างกาย หรือจิตใจหรือเปล่า ต้องระมัดระวังตัวในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม และหากจะกล่าวถึงผู้ที่เป็นแกนนำของกลุ่ม หรือผู้เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม ก็ยังมีการแบ่งชนชั้นกัน ถ้าเป็นแกนนำระดับใหญ่ระดับประเทศ ก็จะได้รับสิทธิพิเศษมากกว่า แกนนำระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบล แตกต่างจากบุคคลทั่วไป สมาชิกในกลุ่มก็จะร่วมกันประจบสอพลอ ยกยอปอปั้น แม้กระทั่งคำสื่อน้ำใจในการให้เดินทางมาปราศรัย กับประชาชนในต่างจังหวัดก็ยังมี สื่อน้ำใจต่างกันตามตำแหน่งของ ผู้เป็นแกน เมื่อเกิดกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร ก่อประกายเป็นจุดเริ่มของการแตกแยก ในสังคม เกิดการทะเลาะกันแบ่งพรรค แบ่งพวกกัน เพราะผลประโยชน์ไปอยู่กับกลุ่มบางกลุ่ม เป็นปัญหาดุลยภาพในสังคมที่ไม่สมดุล บางคนไปเข้ากับคน กลุ่มเสื้อเหลือง บางกลุ่มไปเข้ากับกลุ่มคนเสื้อแดง เพราะเชื่อในตัวบุคคล เช่น ในอำนาจเงิน คนส่วนใหญ่มีคุณภาพต่ำ จึงเกิดช่องว่างระหว่างสังคม บางคนใช้ช่องว่างระหว่างสังคมหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง อันส่งผลเป็นปัญหาอื่น ๆ ปัญหาโภชนาการ การพนันปัญหา และ ปัญหาเรื่ออื่น ๆ ในสังคมต่อไป

“...มันก็เป็นธรรมดาที่เกิดการทะเลาะกันระหว่างสี พวกใครก็พวกมัน ก็เป็นเรื่องธรรมดา แต่ผมก็ร่วมกันกับกลุ่มของผมเพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 8 2554 : สัมภาษณ์)

“...ใช่เข้ามาร่วมกลุ่มเพราะเชื่อ (พี่ ก...) ก็เราสนิทกัน และ (พี่ ก...) บอกว่ากลุ่มนี้ดี เราเชื่อเราก็มาร่วมด้วย อย่างน้อยเราก็ช่วยร่วมกิจกรรมทางการเมือง เรามาช่วยทำกับข้าว แต่ก็ไม่รู้ จุดยืนคืออะไรหรอกนะ แต่ถ้า (พี่ ก...) ว่าดี เราก็เชื่อ ก็เราเห็นว่ากลุ่มเรารัก สามัคคีกันดี ช่วยเหลือกันดี บางคนก็เอามะม่วงจากที่บ้านมาแบ่งกันกินในกลุ่ม บางบ้านมีอย่างอื่นก็เอามาบริจาคให้กลุ่ม เพื่อให้กลุ่มเราดำรงอยู่ และมีแรงต่อสู้เพื่อประเทศชาติ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 5 2554 : สัมภาษณ์)

“...ต้องคอยระวังตัว จะไปไหนจะใส่เสื้อสีอะไร ก็ต้องดูตาม้าตาเรือ ถ้าเป็นไปได้ก็ เลี่ยงไม่ใส่เลยทั้งสีเหลือง หรือสีแดง หากสีอื่นใส่ ไปคนเดียวด้วยก็เก็ยจมีเรื่อง เอาไว้ไปเข้ากับกลุ่มคน ใส่สีแดงเพื่อให้เข้ากับกลุ่มเรา ไปคนเดียวก็คิดไปใส่สีผิดเข้าก็เก็ยจโดนเขม่น เกิดไปทับตาปลาใคร แล้วจะทำยังไง ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 10 2554 : สัมภาษณ์)

“...แกนนำมาจากกรุงเทพฯ อุตสาหกรรมเดินทางมาตั้งไกล ก็ต้องต้อนรับให้ดี ๆ หน่อย ก็ต้องติดต่อหาห้องพักไว้ให้ เตรียมอาหารให้ และก็ต้องมีสินน้ำใจกันบ้าง ก็เขามาสู้อีกกลุ่มเรามาสู้อีกเพื่อส่วนรวม ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 9 2554 : สัมภาษณ์)

5. สูญเสียทรัพยากรต่าง ๆ โดยไม่จำเป็น ในการเกิดกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตรก่อให้เกิดการสูญเสียทรัพยากรต่าง ๆ โดยไม่จำเป็น ในเรื่องของทรัพยากรไม่ว่าจะเป็นทั้งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรม อาทิเช่น เงิน บุคคล เวลา ทรัพย์สิน ความนิยม ความศรัทธา ฯลฯ เมื่อมีการรวมกลุ่มของทั้ง 2 กลุ่ม ก็จะต้องใช้กำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร อปพร. แพทย์ พยาบาล ในการควบคุมเหตุการณ์ในการชุมนุม หรือ ร้านค้าขายต่างๆ ก็ต้องหยุดทำกิจการเพราะพื้นที่โดนยึดเพื่อนำไปชุมนุมเรียกร้องของกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร ถือเป็นผลกระทบทางลบต่อส่วนรวมของสังคมในจังหวัดพิจิตร

“...ยอมรับว่าเมื่อมีการรวมกลุ่มของพวกเราแต่ละครั้งก็ต้องมีข้าราชการตำรวจ เข้ามารักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ และเห็นมีข้าราชการอื่นด้วย รวมทั้งหมอ และพยาบาล อปพร. ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 3 2554 : สัมภาษณ์)

“...เสียเวลารวมกลุ่มในวันนี้ ก็เพื่อวันที่ดีกว่าวันหน้า ผมว่ามันคุ้มกันนะ คนอื่นจะคิดอย่างไรผมไม่รู้ แต่ที่ผมมารวมกลุ่มเพราะผมต้องการประชาธิปไตย ความเสมอภาค ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 2 2554 : สัมภาษณ์)

“...พื้นที่ ที่เราร่วมชุมนุมก็จะเป็นสะพานร่วมใจ ถนนเจริญศรี แถว ๆ ทางไปวัดท่าหลวง ที่ร่วมชุมนุมก็มีการจัดเวทีปราศรัยของแกนนำ ร้องเพลงร่วมกัน บางคนขึ้นเวทีเพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองร่วมกัน คนที่มาร่วมทำกิจกรรมกับเราก็เป็นคนที่มีความคิดเหมือน ๆ กัน คิดว่ามาทำเพื่อส่วนรวม เพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติจะได้ไม่ตกไปอยู่กับคนกลุ่มเดียว ถ้าเรามาทำหน้าที่ของพลังภาคประชาชน เราว่ามันก็จะมีผลทำให้อะไร ๆ มันดีขึ้นมาบ้าง ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 10 2554 : สัมภาษณ์)

“...หน่วยรักษาความสงบก็เป็นข้าราชการตำรวจ ก็เป็นตำรวจที่รู้จักกันทั้งนั้น คู้หน้าคู้ตากันดี ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 9 2554 : สัมภาษณ์)

“...การรวมกลุ่มของเราก็จะมีการกินข้าวร่วมกัน ร้องเพลงร่วมกัน ก็สนุกดี มีเพื่อนมาฟังความคิดเห็นของคนอื่นมั่ง เพื่อเราจะได้อะไร ได้เห็นว่าการเมืองคนไหนเป็นอย่างไร ดีกว่าอยู่บ้านเฉย ๆ ไม่ได้ทำอะไร มาทำกิจกรรมร่วมกันดีกว่า ไม่เหงา และก็รู้จักกันทั้งนั้น บางคนก็เป็นญาติกัน ”

(แกนนำสื่อเหลืองคนที่ 10 2554 : สัมภาษณ์)

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มของผลกระทบทางการเมืองจากความขัดแย้งของ กลุ่มสื่อเหลือง – กลุ่มสื่อแดง ในจังหวัดพิจิตร แบ่งเป็น 2 ทาง

3.1 แนวโน้มของผลกระทบจากความขัดแย้งทางการเมืองทางด้านบวก

3.2 แนวโน้มของผลกระทบจากความขัดแย้งทางการเมืองทางด้านลบ

แนวโน้มของผลกระทบทางการเมือง ของกลุ่มสื่อเหลือง กลุ่มสื่อแดง ในจังหวัดพิจิตร สรุปภาพรวมของการสังเกตการณ์พบว่าผู้มาเข้าร่วมกลุ่มทำกิจกรรมของกลุ่มสื่อเหลือง - กลุ่มสื่อแดง ในจังหวัดพิจิตร ได้แสดงออกถึงปฏิกิริยาจากลักษณะภายนอก ยิ้มแย้มแจ่มใส กระตือรือร้น ช่วยกันยกของ โต๊ะ เก้าอี้ หรือโต๊ะวางของและสิ่งของบนโต๊ะ ร่วมกันจัดสถานที่ แจกจ่ายน้ำดื่มแก่กัน ดูแลแจกขนม หรืออื่น ๆ ให้แก่กัน การรวมกลุ่มกันดูไม่เหน็ดเหนื่อย ไม่ต้องมีคนคอยจัดหน้าที่หรือกำกับ แต่ทุกคนทำด้วยความเต็มใจ สามัคคีกัน ช่วยเหลือกัน รู้สึกชอบใจ และดีใจที่ได้มาเจอกันและได้ร่วมกลุ่มร่วมกัน บางกลุ่มก็จับกลุ่มเป็นกลุ่มย่อย ๆ เพื่อพูดคุยประเด็นทางการเมืองกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง การแสดงออกชัดเจนว่าเต็มใจต้องการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ใบน้ำก็ยิ้มตลอดเวลา มีการทักทายกันตลอดเวลา ภาพที่ได้จากการสังเกตสามารถมองได้ว่าทุกคนมาด้วยความเต็มใจที่จะทำกิจกรรมทางการเมืองร่วมกัน

ผู้เข้าร่วมทั้ง 2 กลุ่ม คือกลุ่มสื่อเหลือง กลุ่มสื่อแดง ในจังหวัดพิจิตร มีทั้งเพศชาย และเพศหญิง อายุประมาณ 35 – 65 ปี ส่วนใหญ่เป็นคนในจังหวัดพิจิตร แต่ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามกับผู้เข้าร่วมกลุ่มสื่อเหลือง กลุ่มสื่อแดง ในจังหวัดพิจิตร กับบางปัจเจกชนว่าบางคนก็มาจากจังหวัดข้างเคียง เช่น จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดตาก จังหวัดสุโขทัย จังหวัดกำแพงเพชร หากจะพิจารณาถึงลักษณะรูปร่าง หน้าตา ก็ปกติทั่วไป โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอิสระ ไม่ใช่ข้าราชการ รับจ้างทั่วไป พ่อค้า พาณิชยกรรม ธุรกิจเอกชน ธุรกิจส่วนตัว และถ้าเป็นข้าราชการก็เป็นข้าราชการบำนาญ เป็นพ่อบ้าน และเป็นแม่บ้าน

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มทั้ง 2 กลุ่ม จากในบางสถานที่ของการรวมกลุ่มทำกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มสื่อเหลือง กลุ่มสื่อแดง ในจังหวัดพิจิตร โดยผู้วิจัยสวมทั้งเสื้อเหลือง และสวมทั้งเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร เข้าร่วมกลุ่มของทั้งสองกลุ่มในจังหวัดพิจิตร เพื่อให้สามารถอธิบายปรากฏการณ์ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับทั้งสองกลุ่ม สามารถ

สรุปประเด็นได้ว่าแนวโน้มทางการการเมือง ส่งผลกระทบทั้งทางด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งผลออกมาทั้งทางด้านบวก และทางด้านลบ

“...คนในจังหวัดพิจิตร มีความตื่นตัวทางการเมืองมากกว่าแต่ก่อนเยอะ เมื่อก่อนเฉยเลย ไม่มีใครสนใจพูดเรื่องการเมือง หรือสนใจเรื่องการเมืองเลย แต่สมัยนี้คนหันมาให้ความสนใจ ในกิจกรรมทางการเมือง ของกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร ร่วมกันแสดงความคิดเห็น และพูดคุยกันเรื่องการเมือง และแลกเปลี่ยนประเด็นทางการเมืองกันมากขึ้นกว่าที่ผ่านมา ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 3 2554 : สัมภาษณ์)

“...คนพิจิตรเริ่มปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองไปมาก เมื่อก่อนน้อยมากที่ประชาชนจะมาร่วมกลุ่มเพื่อร่วมทำกิจกรรมทางการเมือง ร้อยวันพันปีไม่มีเลย แต่พอมีกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตรเกิดขึ้นมา ก็เห็นภาพเลยว่ามีคนมาร่วมทำกิจกรรมทางการเมือง กล้าแสดงออกทางการเมือง กล้าแสดงความคิด หรือความต้องการของตนเอง ให้สังคมรับรู้ เพื่อนำเอาความต้องการไปเสนอกับกลุ่ม เพื่อให้ออกมาเป็นรูปธรรม”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 1 2554 : สัมภาษณ์)

“...สภาพสังคมคนพิจิตรเป็นสังคมคับแคบ คนในเมืองรู้จักกันหมด เห็นหน้าก็รู้คนบ้านไหน ทำงานที่ไหน เป็นลูกเต้าเหล่าใคร ถ้าคนรุ่นนี้ได้ร่วมทำกิจกรรมทางการเมือง ร่วมแสดงออกในเรื่องการเมือง เรื่องประชาธิปไตย ก็จะเป็นการเริ่มต้นที่ดี ในการเรื่องการปลูกฝังค่านิยม ที่ถูกต้องทางการเมือง ไว้เพื่อรุ่นลูก รุ่นหลานต่อไป และก็จากเรื่องการเมืองขณะนี้เกิดความเสียหายต่อประเทศชาติขนาดไหน ก็จะได้เป็นบทเรียนให้รู้ว่าการปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องจะส่งผลอย่างไรในอนาคต เพราะจะได้เป็นแบบอย่างกันไป สังคมจะได้รู้ได้เห็นและถือเป็นแนวทางปฏิบัติของสังคมต่อไป”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 2 2554 : สัมภาษณ์)

“...แต่ละกลุ่มนะ ถ้ามีจุดยืนที่ถูกต้อง ต่อไปในอนาคต อย่างไรเสีย ก็ไม่มีวันล่มสลาย แต่ถ้าดำเนินการในทางที่ผิด มีผู้หนุนหลัง ไม่มีจุดยืนที่แท้จริง องค์กรก็ต้องล่มสลายไป มันเป็นเรื่องปกติธรรมดาดีมากเลย เพราะมนุษย์เราถ้าทำอะไรด้วยใจ ด้วยใจกำลังใจ ไม่มีวันหมด แต่ถ้าทำด้วยอื่น ๆ ที่ไม่เป็นเรื่องจริง มันจะอยู่ได้ไม่นาน ลองถ้าเป็นเรื่องจริง มันก็ต้องอยู่กันนาน แต่ถ้าทำเรื่องโกหก ก็ทำได้ไม่นาน อีกหน่อยเรื่องจริงก็ต้องปรากฏ เชื้อ ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 9 2554 : สัมภาษณ์)

“...ดีเหมือนกัน ที่เกิดกลุ่มเสื้อเหลือง หรือ กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร มันก็แสดงถึงความต้องการที่แท้จริงของคนในจังหวัดพิจิตร ที่พยายามจะมีส่วนร่วมทางการเมือง ร่วมกันแสดงออก ทางการเมือง ถือเป็นแนวโน้มที่ดีในเรื่องทางการเมืองนะ ถ้าทุกคนกล้าแบบนี้

อีกหน่อยก็จะได้ไม่มีนักการเมืองเข้ามาโกง มากินบ้านกินเมือง ต่อไปถ้ามีจิตสำนึกที่ดีทางการเมือง และได้รับการปลูกฝังทางการเมืองที่ถูกต้อง ก็จะเป็นการปูพื้นฐานทางการเมืองไว้ให้คนในอนาคต”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 3 2554 : สัมภาษณ์)

“...รูปแบบการดำเนินชีวิตของคนในสังคมพิจิตรเปลี่ยนไปนะ ตั้งแต่เกิดกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง คนในพิจิตรกล้าเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมือง กล้าเปิดตัว กล้าชี้ถูกชี้ผิด และร่วมกันตรวจสอบการทำงานของส่วนราชการต่าง ๆ รวมถึงตรวจสอบนักการเมืองด้วย ก็ดีเหมือนกัน งบประมาณที่จัดสรรไว้กับการพัฒนาในจังหวัดพิจิตร จะได้เป็นเรื่องเปิดเผย ไม่งุบงิบ ๆ เหมือนที่ผ่าน ๆ มา”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 1 2554 : สัมภาษณ์)

“...ถ้ามองในมุมลบ ก็คนพิจิตรแตกแยกกันเป็นสี่ เป็นพวก กันเลย สภาพสังคมเกิดการแบ่ง จะทำอะไรก็ต้องระวังตัว จะพูด จะถาม ก็ต้องระวัง เพราะไม่รู้ว่าใครเป็นใคร ต้องระวังตัวในการดำเนินชีวิตประจำวัน ถือได้ว่าสังคมเกิดความแตกแยก ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 1 2554 : สัมภาษณ์)

“...เราอยู่ในสภาพสังคมคนพิจิตรด้วยกัน ส่วนใหญ่รู้จักกัน อยู่กันเป็นพี่เป็นน้อง แต่ตั้งแต่เกิดการแบ่งสีกันขึ้น จะทำอะไรก็ต้องระวัง แม้กระทั่งเพื่อน ๆ ที่เป็นครู ยังบอกเลยว่า ครูบางคนไม่สอนเลยเอาแต่พูดเชียร์สีของตนเอง จนไม่ต้องเรียน หรือบางคนก็เป็นหนักเลย พูดหน้าเสาธง เรื่องการเมือง จนเด็ก ๆ ไม่ต้องเข้าเรียน แต่พูดแบบเอนเอียง ให้ข้อมูล ถูก ๆ ผิด ๆ ก็พูดกันไม่ได้ สังคมแตกแยก ตั้งแต่ในครอบครัว รั้วโรงเรียน จนถึงสังคมเมืองพิจิตรเลยนะ”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 2 2554 : สัมภาษณ์)

“... เรื่องเศรษฐกิจก็ติดลบแน่นอน วัน ๆ ตั้งหน้าจะทะเลาะกันอย่างเดียว จะค้าขายก็ลำบาก เงินทองก็ฝืดเคือง ไม่คิดพัฒนากันเลย มานั่งทะเลาะกัน ไม่หวังสภาพสังคมส่วนรวมเลย ชาวของก็แพง เงินทองหายาก การจราจรก็ติดขัด ทำอะไรกันไม่เคารพกฎหมาย ห่วงแต่ผลประโยชน์ของกลุ่มตนเอง ไม่หวังส่วนรวมเลย ”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 9 2554 : สัมภาษณ์)

“...สภาพสังคมแย่งลงทุกวัน สังคมเกิดความแตกแยก แบ่งสี แบ่งกลุ่ม ต่างฝ่ายต่างไม่ยอมกัน ไม่ฟังกัน ต่างฝ่ายต่างรับแต่สื่อแต่ข้างตนเอง ไม่ฟังเหตุผล ใครพูดไม่ตรงกับใจก็ถือเป็นกลุ่มตรงข้ามหมดขาดการพิจารณาข้อมูลที่แท้จริง ขาดการตรวจสอบข้อมูล รับแต่สื่อทางเดียว ขาดวิจรรณญาณในการพิจารณาข้อมูล ขาดหลักฐาน”

(แกนนำเสื้อเหลืองคนที่ 3 2554 : สัมภาษณ์)

“...คนทะเลาะกันเรื่องการเมือง ไม่ยอมฟังเหตุผลกัน ทะเลาะกัน ไม่ยอมกัน สังคมแตกแยก สภาพเศรษฐกิจก็แย่ เงินทองหายาก ข้าวของแพง ไม่สนใจแก้ปัญหาปากท้อง ได้แต่นั่งทะเลาะกัน”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 1 2554 : สัมภาษณ์)

“...แบ่งสี แบ่งกลุ่ม สังคมไม่เจริญ เศรษฐกิจก็ไม่ดี การจราจรก็ติดขัด ไม่คิดพัฒนาอีก ได้แต่มุ่งหาประเด็นข้อผิดพลาดเพื่อแค้นกัน แล้วเมื่อไหร่สังคมจะพัฒนา เพราะมีวุ่นแต่ นั่งทะเลาะกัน”

(แกนนำเสื้อแดงคนที่ 1 2554 : สัมภาษณ์)

3.1 แนวโน้มของผลกระทบในทางบวก ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม มีดังนี้

3.1.1 ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจเข้าใจ ศึกษาถึงเรื่องของการเมืองมากขึ้น ในทางที่ดีขึ้น เพราะผลกระทบทางการเมืองจากความขัดแย้งทางการเมือง ของกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง กรณีศึกษา ในจังหวัดพิจิตร ส่งผลทางการเมืองในเรื่องการพัฒนาการทางการเมือง การพัฒนาสถาบันทางการเมือง การมีส่วนร่วมของประชาชน ในทางที่ดีขึ้น

3.1.2 เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน ตามสภาพสังคมการเมือง และวัฒนธรรมทางการเมือง เริ่มออกมาเป็นรูปธรรม ถ้าเทียบในอดีตที่ผ่านมา จากการได้รับผลกระทบทางการเมืองจากความขัดแย้งทางการเมืองทำ ส่งผลให้ประชาชนมีแนวโน้มเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองแบบแบบมีส่วนร่วม

3.1.3 เกิดการตรวจสอบการทำงานของนักการเมือง พรรคการเมือง และองค์กรทางการเมือง รวมถึงสถาบันและโครงสร้างทางการเมือง เพราะการเกิดของกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร ก็ถือเป็นสถาบันทางการเมืองแบบหนึ่งก็คือกลุ่มผลประโยชน์ หรือกลุ่มกดดัน หรือ กลุ่มอิทธิพล ซึ่งเป็นกลุ่มสังคมที่รวมกันขึ้น โดยมีเป้าประสงค์ และทัศนคติร่วมกัน เพื่อพยายามให้มีอิทธิพลเหนือหรือบังคับกลุ่มอื่น ๆ ในการเปลี่ยนแปลงนโยบาย หรือพฤติกรรมแสวงหาอิทธิพลเหนือการตัดสินใจของรัฐบาล โดยปราศจากเจตนาที่จะนำเอาสมาชิกของกลุ่มไปทำหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐบาล แต่ไม่ต้องการจะรับผิดชอบด้วยตนเอง หรือมิได้ต้องการแสวงหาความรับผิดชอบในการบริหารราชการโดยตรง

3.1.4 เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมทางการเมืองไทย เกิดการพัฒนาทางการเมือง วิธีชีวิตทางการเมืองมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ซึ่งตรงกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญปัจจุบัน ที่ต้องการให้ประชาชนไทย เข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ทุกระดับการเลือกตั้ง ยิ่งกว่านั้นการประกอบกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชน ต้องกระทำ

ประชาพิจารณ์ ทำให้ประชาชนตามท้องถิ่นต่าง ๆ ได้ตื่นตัวทางการเมืองอย่างแท้จริงและสามารถปกป้องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมจากนักการเมืองที่มิสนใจนโยบายกระจายอุตสาหกรรมไปทั่วทุกภาคของประเทศ ประกอบกับคนไทยสามารถรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองและราชการอย่างเปิดเผยทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความคึกคักยิ่งขึ้น

3.1.5 เกิดการปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้อง เพราะได้รับบทเรียนจากการได้รับค่านิยมในทางที่ผิดจากการปลูกฝังค่านิยมที่ตัวบุคคลจึงก่อให้เกิดปัญหาส่งผลให้ประเทศเกิดความเสียหายมาากแล้วจากในอดีต เมื่อเกิดเรื่องแบบนี้ขึ้นมา สามารถนำมาเป็น บทเรียนและส่งเสริมให้ได้รับค่านิยมที่ถูกต้องทางการเมือง ควรส่งเสริมให้ความรู้ให้การศึกษาเรื่องของค่านิยมที่ถูกต้อง

3.2 แนวโน้มของผลกระทบในทางลบ ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม มีดังนี้

3.2.1 สังคมเกิดความแตกแยก เพราะสังคมทุกสังคมมนุษย์ หรือทุกประเทศทั่วโลกไม่อาจอยู่ในสภาพที่หยุดนิ่งอยู่กับที่ (static) แต่จะเคลื่อนไหว หรือเปลี่ยนแปลง (dynamic) อยู่ตลอดเวลาไม่มากก็น้อย การเคลื่อนไหวหรือ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (social change) หรืออาจเรียกว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ 2551 : 351) การเปลี่ยนแปลงระบบความสัมพันธ์ของบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นการเปลี่ยนแปลงอาจมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป รุนแรง และไม่รุนแรง หรือมีลักษณะรวดเร็วและรุนแรงได้ อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงอาจส่งผลกระทบต่อสังคมและประชาชนทั้งในทางวัตถุและทางจิตใจได้ หากสังคมเกิดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร ก็สามารถส่งผลกระทบต่อสภาพความเป็นมนุษย์ในสังคม ให้เกิดความแตกแยกได้ เพราะมนุษย์สัมพันธ์กับสังคมตลอดเวลา มนุษย์ไม่เพียงเป็นสัตว์ประเสริฐที่มีคามีเกียรติ มีศักดิ์ศรี มีคุณค่าของความเป็นมนุษย์ มีความสามารถ มีการปรับตัว และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เท่านั้น แต่มนุษย์โดยธรรมชาติแล้วยังมีลักษณะเป็นสัตว์สังคม สัตว์เศรษฐกิจ และสัตว์การเมืองอีกด้วย

3.2.2 เศรษฐกิจถดถอย เพราะขาดการแก้ปัญหาเรื่องความแตกแยกทางการเมืองอย่างจริงจังจากความขัดแย้งทางการเมือง รัฐบาลบริหารงานไม่เต็มประสิทธิภาพ ขาดประสิทธิผลหวังแต่ผลประโยชน์ ไม่พัฒนาประเทศเป็นฝ่ายรัฐบาลเพื่อกอบ โภชผลประโยชน์ ภาพรวมเศรษฐกิจมีความอ่อนแอ ขาดดุลยภาพ เศรษฐกิจภาคเกษตรกรรมจึงไม่มีทิศทาง กระบวนการผลิตยังไม่สามารถสร้างประสิทธิภาพ และคุณภาพได้ดีพอ รวมทั้งไม่สามารถพัฒนาสินค้าที่ต้องใช้เทคโนโลยีระดับสูง ในการผลิตเข้าสู่การแข่งขันในตลาดได้ เพราะขาดแคลนเทคโนโลยีสมัยใหม่ และบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน บางส่วนของอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาลไทย จึงเป็นเพียงฐานการผลิตส่วนหนึ่งในระบบการผลิตสินค้าข้ามชาติของ

บริษัทขนาดใหญ่ ที่มีผลน้อยมากในการพัฒนาพื้นฐานทางด้านอุตสาหกรรมที่มั่นคงและยั่งยืนในชาติ เกิดปัญหาการล้มละลายไปเพราะหนี้สินพอกพูนขึ้นเป็นเท่าตัวหรือหลายเท่าตัว การขาดแคลนเงินทุน เป็นปัญหาจากการมีเงินออม รวมทั้งปัญหาความยากจน และการขาดโอกาสทางการศึกษา เพื่อพัฒนาตนเองของคนส่วนใหญ่ปัญหาเหล่านี้นอกจากจะส่งผล ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ที่อาจประสบปัญหามากยิ่งขึ้นในอนาคต

ตอนที่ 4 ข้อมูลการของผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้ง

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน	ร้อยละ
		คน	
เพศ	ชาย	256	64.00
	หญิง	144	36.00
รวม		400	100
อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	14	3.50
	21 – 30 ปี	64	16.00
	31 – 40 ปี	123	30.75
	41 ปีขึ้นไป	199	49.75
รวม		400	100
อาชีพ	รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	89	22.25
	เกษตรกร / รับจ้าง	144	36.00
	ค้าขาย / กิจการส่วนตัว	119	29.75
	นักเรียน / นักศึกษา	15	3.75
	อื่นๆ	33	8.25
รวม		400	100
วุฒิการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	298	74.50
	ปริญญาตรี	62	15.50
	สูงกว่าปริญญาตรี	40	10.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน	ร้อยละ
		คน	
	รวม	400	100
เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม	กลุ่มเสื้อเหลือง	79	19.75
	กลุ่มเสื้อแดง	20	5.00
	กลุ่มอื่นๆ	301	75.25
ระยะเวลาในการเข้าร่วมกลุ่ม	ไม่เคย	275	68.75
	ต่ำกว่า 1 ปี	26	6.50
	มากกว่า 1 ปี	31	7.75
	มากกว่า 2 ปี	23	5.75
	มากกว่า 3 ปี	45	11.25
	รวม	400	100
สถานะ	กลุ่มแกนนำ	7	1.75
	กลุ่มทุน	0	0
	กลุ่มสนับสนุน	16	4.00
	สมาชิกกลุ่มทั่วไป	65	16.25
	กลุ่มประชาชนทั่วไป	312	78.00
	รวม	400	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีสถานภาพเป็นเพศชาย จำนวน 256 คิดเป็นร้อยละ 64.00 อายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 49.75 ประกอบอาชีพ ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 29.75 มีวุฒิการศึกษาสูงสุด ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 298 คน คิดเป็นร้อยละ 74.50 เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอื่น ได้แก่ กลุ่มประชาชน จำนวน 301 คน คิดเป็นร้อยละ 75.25 ส่วนมากไม่เคยเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม จำนวน 275 คน คิดเป็นร้อยละ 68.75 และมีสถานะเป็นกลุ่มประชาชนทั่วไป จำนวน 312 คน คิดเป็นร้อยละ 78.00

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละด้านการสร้างวาทกรรมใส่ร้ายกันและกัน

ข้อ	ลักษณะความขัดแย้ง	มี		ไม่มี	
		จำนวน คน	ร้อยละ	จำนวน คน	ร้อยละ
1.	มีการสร้างวาทกรรม หรือ กรอบความคิด หรือ รูปแบบของความคิด ที่เป็นเอกลักษณ์ และมีความหมายของกลุ่ม	208	52.00	192	48.00
2.	มีการสร้างวาทกรรม หรือรูปแบบความคิด หรือ กรอบความคิด ที่เป็นการสร้างความรู้ การผลิตความรู้ หรือการนิยามความรู้บางอย่างขึ้นมาให้มีอำนาจเหนือความเป็นจริง	188	47.00	212	53.00
3.	มีการสร้างถ้อยคำ หรือ อธิบายปรากฏการณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อให้ได้รับการยอมรับ	202	50.50	198	49.50

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ลักษณะความขัดแย้ง ด้านการสร้างวาทกรรมใส่ร้ายกันและกัน ส่วนมากเห็นว่ามีลักษณะความขัดแย้งมากที่สุด คือ มีการสร้างวาทกรรม หรือ กรอบความคิด หรือ รูปแบบของความคิดที่เป็นเอกลักษณ์ และมีความหมายของกลุ่ม จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 รองลงมา มีการสร้างถ้อยคำ หรืออธิบายปรากฏการณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อให้ได้รับการยอมรับ จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 50.50 น้อยที่สุด มีการสร้างวาทกรรม หรือรูปแบบความคิด หรือ กรอบความคิด ที่เป็นการสร้างความรู้ การผลิตความรู้ หรือการนิยามความรู้บางอย่างขึ้นมาให้มีอำนาจเหนือความเป็นจริง จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47.00

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของความขัดแย้งกล่าวร้ายผ่านสื่อในรูปแบบต่างๆ

ข้อ	ลักษณะความขัดแย้ง	มี		ไม่มี	
		จำนวน คน	ร้อยละ	จำนวน คน	ร้อยละ
1.	การรับรู้ข้อมูลต่างๆ ผ่านการสื่อสารทาง หนังสือพิมพ์ วารสาร	141	35.25	249	62.25
2.	การรับรู้ข้อมูลผ่านการสื่อสารทาง สถานีโทรทัศน์ทั่วไป	165	41.25	235	58.75
3.	การรับรู้ข้อมูลผ่านการสื่อสารจากงาน ดาวเทียมของเฉพาะกลุ่ม	167	41.75	233	58.25

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ลักษณะความขัดแย้ง ด้านการอาศัยสื่อโจมตีกันและกัน ส่วนมากเห็นว่ามีลักษณะความขัดแย้งมากที่สุด คือ การรับรู้ข้อมูลผ่านการสื่อสารจากงานดาวเทียมของเฉพาะกลุ่ม จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 41.75 รองลงมา การรับรู้ข้อมูลผ่านการสื่อสารทางสถานีโทรทัศน์ทั่วไป จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.25 น้อยที่สุด การรับรู้ข้อมูลต่างๆ ผ่านการสื่อสารทางหนังสือพิมพ์ วารสาร จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละด้านการพัฒนาการรวมกลุ่มอย่างเป็นระบบ

ข้อ	ลักษณะความขัดแย้ง	มี		ไม่มี	
		จำนวน คน	ร้อยละ	จำนวน คน	ร้อยละ
1.	มีการพัฒนาการด้านการนำคนเข้ามาในรูปแบบ ใหม่ๆ โดยไม่คำนึงถึงข้อกฎหมาย หรือผลกระทบ ของประชาชนส่วนใหญ่	255	63.75	145	36.25
2.	การมีทัศนคติที่แตกต่างกันทำให้เกิดการรวมกลุ่ม กันง่ายกว่าที่อดีตที่เป็นมา	202	50.50	198	49.50
3.	มีการใช้เครื่องมือสื่อสารติดต่อกันเพื่อให้เกิดการ รวมกลุ่ม	246	61.50	154	38.50

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ลักษณะความขัดแย้ง ด้านนวัตกรรมของผู้นำกลุ่มและผู้เข้าร่วม ชุมชนุม ส่วนมากเห็นว่ามีลักษณะความขัดแย้งมากที่สุด คือมีการพัฒนาการด้านการนำคนเข้ามาใน รูปแบบใหม่ ๆ โดยไม่คำนึงถึงข้อกฎหมาย หรือผลกระทบของประชาชนส่วนใหญ่ จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 63.75 รองลงมา มีการใช้เครื่องมือสื่อสารติดต่อกันเพื่อให้เกิดการรวมกลุ่ม จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 61.50 น้อยที่สุด การมีทัศนคติที่แตกต่างกันทำให้เกิดการรวมกลุ่ม กันง่ายกว่าอดีตที่ผ่านมา จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 50.50

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและร้อยละด้านการต่อสู้เชิงสัญลักษณ์ของกลุ่ม

ข้อ	ลักษณะความขัดแย้ง	มี		ไม่มี	
		จำนวน คน	ร้อยละ	จำนวน คน	ร้อยละ
1.	มีการนำสิ่งของ เช่น เสื้อสีต่างกัน มือตบ เท้าตบ หัวใจตบ สถาบันพระมหากษัตริย์มาเป็น สัญลักษณ์การต่อสู้ทางการเมือง	197	49.25	203	50.75
2.	มีการนำตัวบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งมาเป็นสัญลักษณ์การต่อสู้ทางการเมือง	257	64.25	143	35.75
3.	มีการนำเหตุการณ์การทุจริตคอร์รัปชันมาเป็น สัญลักษณ์ในการต่อสู้ทางการเมือง	232	58.00	168	42.00

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ลักษณะความขัดแย้ง ด้านการต่อสู้เชิงสัญลักษณ์ของกลุ่ม ส่วนมากเห็นว่ามีลักษณะความขัดแย้งมากที่สุด คือ มีการนำตัวบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งมาเป็นสัญลักษณ์การต่อสู้ทางการเมือง จำนวน 257 คน คิดเป็นร้อยละ 64.25 รองลงมา มีการนำเหตุการณ์การทุจริตคอร์รัปชันมาเป็นสัญลักษณ์ในการต่อสู้ทางการเมือง จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 58.00 น้อยที่สุด มีการนำสิ่งของ เช่น เสื้อสีต่างกัน มือตบ เท้าตบ หัวใจตบ สถาบันพระมหากษัตริย์มาเป็นสัญลักษณ์การต่อสู้ทางการเมือง จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 49.25

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนและร้อยละ ด้านการสร้างพลังอำนาจของกลุ่มเพื่อคานอำนาจกัน

ข้อ	ลักษณะความขัดแย้ง	มี		ไม่มี	
		จำนวน คน	ร้อยละ	จำนวน คน	ร้อยละ
1.	การใช้ค่านิยมของบุคคลเพื่อให้บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง	263	67.75	129	32.25
2.	การใช้อำนาจจากการชุมนุมโดยไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัติโดยไม่มีกฎหมายรองรับ	271	69.25	137	43.25
3.	การใช้อำนาจของกลุ่มขู่บังคับฝ่ายตรงกันข้าม	233	58.25	167	41.75

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ลักษณะความขัดแย้ง ด้านค่านิยมร่วมกันและพลังอำนาจของกลุ่ม ส่วนมากเห็นว่ามีลักษณะความขัดแย้งมากที่สุด คือ การใช้อำนาจจากการชุมนุมโดยไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัติโดยไม่มีกฎหมายรองรับ จำนวน 271 คน คิดเป็นร้อยละ 69.25 รองลงมา การใช้ค่านิยมของบุคคลเพื่อให้บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง จำนวน 271 คน คิดเป็นร้อยละ 67.75 น้อยที่สุด การใช้อำนาจของกลุ่มขู่บังคับฝ่ายตรงกันข้าม จำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 58.25

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้ง

ข้อ	ลักษณะความขัดแย้ง	ทางบวก		ทางลบ	
		จำนวน คน	ร้อยละ	จำนวน คน	ร้อยละ
1.	ท่านเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองสม่ำเสมอ ทุกครั้งที่มีการดำเนินการกิจกรรมทางการเมือง	141	35.25	259	64.75
2.	ท่านไม่เข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมือง	42	10.50	358	89.50
3.	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเป็นบางครั้งที่มีโอกาส	84	21.00	316	79.00

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ส่วนมาก มีความคิดเห็นว่า ผลกระทบทางการเมืองจากความขัดแย้งของกลุ่มเสื้อเหลือง - กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร มีผลกระทบทางลบ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มากที่สุด คือ ผู้ไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง จำนวน 358 คน คิดเป็นร้อยละ 89.50 รองลงมา ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเป็นบางครั้งที่มีโอกาส จำนวน 343 คน คิดเป็นร้อยละ 85.75 น้อยที่สุด คือ ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ จำนวน 316 คน คิดเป็นร้อยละ 79.00

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนและร้อยละของแนวโน้มของผลกระทบ

ข้อ	ลักษณะความขัดแย้ง	ทางบวก		ทางลบ	
		จำนวน คน	ร้อยละ	จำนวน คน	ร้อยละ
1.	ด้านการเมือง	358	64.20	141	35.25
2.	ด้านสภาพเศรษฐกิจ	259	89.50	143	20.20
3.	ด้านสังคมและวัฒนธรรม	343	79.00	167	40.25

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ส่วนมาก มีความคิดเห็นว่า ผลกระทบทางการเมืองจากความขัดแย้งของกลุ่มเสื้อเหลือง - กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร มีผลกระทบทางบวก มากที่สุด คือ ด้านการเมือง จำนวน 358 คน คิดเป็นร้อยละ 64.20 รองลงมา ด้านสังคมและวัฒนธรรมทางการเมือง จำนวน 343 คน คิดเป็นร้อยละ 50.75 น้อยที่สุด ด้านสภาพเศรษฐกิจ จำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 48.50

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบทางการเมือง จากความขัดแย้งของกลุ่มเสื้อเหลือง - กลุ่มเสื้อแดง กรณีศึกษา จังหวัดพิจิตร มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลกระทบทางการเมือง ทั้งทางด้านบวกและทางด้านลบจากความขัดแย้ง ของ กลุ่มเสื้อเหลือง และ กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร อีกทั้งยังทราบถึงลักษณะความขัดแย้งทางการเมือง และแนวโน้มของผลกระทบทางการเมืองจากความขัดแย้ง ของ กลุ่มเสื้อเหลือง และ กลุ่มเสื้อแดงในจังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยสามารถนำผลการวิเคราะห์มาสรุป ผลดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาถึงผลกระทบทางการเมือง ทั้งทางด้านบวกและทางด้านลบจากความขัดแย้ง ของ กลุ่มเสื้อเหลือง และ กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร อีกทั้งยังทราบถึงลักษณะความขัดแย้งทางการเมือง และแนวโน้มของผลกระทบทางการเมืองจากความขัดแย้ง ของ กลุ่มเสื้อเหลืองและกลุ่มเสื้อแดงในจังหวัดพิจิตร

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

- การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม
- การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มใช้สูตรของ Taro Yamane จำนวน 400 ชุด

2. สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ลักษณะความขัดแย้งทางการเมือง ของ กลุ่มเสื้อเหลือง – กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร สรุปได้ดังนี้

ลักษณะความขัดแย้งทางการเมือง ของ กลุ่มเสื้อเหลือง และกลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร ทั้งสองฝ่ายใช้วาทกรรมทางการเมืองใส่ร้ายกันและกัน ในหลายรูปแบบ นำรูปภาพของ

บุคคลต่าง ๆ ข้อความภาษาที่แสดงจุดเด่นของกลุ่ม หรือจุดด้อยของกลุ่มตรงข้าม สัญลักษณ์ทางการเมือง แบบแผนปฏิบัติ รวมไปถึงความคิด ความเชื่อ ค่านิยม โดยเฉพาะวาทกรรมการเมือง (Political Discourse) โดยเฉพาะในเรื่องของภาษา สร้างเอกลักษณ์ให้กับกลุ่ม เคียงกับประโยคของภาษา โดยพัฒนาภาษาธรรมดาให้เป็นวาทกรรมทางภาษา สร้างจุดเด่นของภาษา สร้างจุดต่อสู้วาทกรรมบางเรื่องที่มีมากกว่าการเขียนและการพูด การผลิต (Constitute) เอกลักษณ์ (Identity) และความหมาย (Significant) ให้กับสรรพสิ่งรอบตัว วาทกรรมสามารถแสดงบทบาทหน้าที่ดังกล่าวได้ โดยผ่านทางภาคปฏิบัติการของวาทกรรม (Discursive Practice) ได้แก่ จารีตประเพณี ความคิด ความเชื่อ คุณค่า ค่านิยม ผ่านทางสถาบัน กิจกรรมของการสื่อความหมายทางภาษา การแสดงความคิดทางการเมือง และช่องทางในการเข้าถึงผู้คน วาทกรรมเป็นกลไกในการควบคุมระบบการสื่อความหมาย ของการแสดงความคิดทางการเมืองนั้น โดยมีการถ่ายทอดและอบรมสั่งสอน เพื่อการบังคับ ดำรงรักษา หรือนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

ขัดแย้งโดยกล่าวร้ายผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ท่ามกลางกระแสความขัดแย้งทางการเมืองและวิกฤติทางการเมือง การสื่อสารก็เป็นเครื่องมือสำคัญอีกมิติหนึ่ง ในการต่อสู้ทางการเมือง เพราะมนุษย์รับการสื่อสารกันหลายทางสำหรับการสื่อปกติธรรมดาในชีวิตประจำวัน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ ต่าง ๆ แต่ในสมัยใหม่ก็ได้มีการนำกระบวนการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในหลากหลายรูปแบบ อาทิเช่น อินเทอร์เน็ต facebook Twitter, Clip ทาง Youtube รวมทั้งการใช้การ VDO Link, Phone-In การเข้าสัญญาณดาวเทียม การส่งข้อความสั้นผ่านโทรศัพท์ ที่ต่างฝ่ายก็นำเสนอมุมมองและข้อมูลที่สนับสนุนฝ่ายของตนเอง ในการต่อสู้ และได้ตอบกันในการสื่อสารทางการเมืองเกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มออนไลน์ facebook และเว็บไซต์อื่น ๆ ที่มีการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองซึ่งมีทั้งฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายต่อต้าน ได้มีการรวมกลุ่มกันเป็นชุมชนเสมือนจริงทางการเมือง ตลอดจนการนำข้อมูลข่าวสารมาใช้ ในการสนับสนุนอุดมการณ์ความเชื่อ และต่อต้านความเชื่อถือข้อมูลของอีกฝ่ายหนึ่งเป็นเสมือนสงครามข้อมูลข่าวสาร (War of information) ทำให้เห็นถึงพัฒนาการของการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งเริ่มจากการสื่อสารแบบทางเดียวมาเป็นการสื่อสารแบบสองทาง และมีการโต้ตอบทางการสื่อสารมากขึ้น ทำให้เกิดการสร้างการเมืองแบบเสมือนจริง (Virtual politics) มากขึ้นตามลำดับ และการสื่อสารทางการเมืองจากรัฐเป็นผู้กุมอำนาจเพียงผู้เดียวมาสู่การที่ประชาชนมีส่วนร่วม ในการสื่อสารมากยิ่งขึ้นทำให้มีการเปิดพื้นที่ทางการเมืองที่มีความหลากหลายมากขึ้น นอกเหนือจากพื้นที่ทางการเมืองบนท้องถนนแล้ว ได้มีพื้นที่สาธารณะทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง นั้นเป็นชุมชนออนไลน์ ที่สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ มีทั้งการแสดงตัวตนที่แท้จริง และไม่แสดง

ตัวตนที่แท้จริงซึ่งได้มีการรวมกลุ่มการเมืองทางอินเทอร์เน็ตเป็นชุมชนเสมือนจริง (Virtual Community) ไม่จำเป็นต้องมีการพบปะ ปฏิสัมพันธ์กันแบบซึ่งหน้าโดยตรงก็ได้ แต่มีแนวความคิดหรือวัตถุประสงค์ที่เหมือนกันและรวมตัวกันทางชุมชนออนไลน์ ทำให้มิติทางการเมืองมีการเปลี่ยนแปลงมาสู่เครือข่ายทางสังคมรูปแบบใหม่ (New Social Network)

มีพัฒนาการรวมกลุ่มเพื่อรวมพลังให้เข้มแข็งมากขึ้น การจุดประกายความคิด การดึงประชาชนเข้าร่วมการชุมนุมทางการเมือง มีกระบวนการที่พัฒนาขึ้นกว่าที่มีการชุมนุมประท้วงที่ผ่านมา และมีความคิดริเริ่ม มีการประดิษฐ์คิดค้นกระบวนการใหม่ ๆ รูปแบบการชุมนุมที่แตกต่างจากแบบเดิมอย่างเห็นได้ชัด มีการแยกแยะความแตกต่างของกลุ่มอย่างชัดเจน การเข้าร่วมกลุ่มพัฒนารูปแบบมาก อาทิเช่น รูปแบบการเข้าร่วมชุมนุมของประชาชนเทียบกับสมัยในปัจจุบันหรือการแสดงภาพลักษณ์ หรือเอกลักษณ์ของกลุ่ม แม้แต่รูปแบบผลต่างตอบแทนก็แตกต่างจากที่เคยเป็นมา

แต่ละฝ่ายได้ยกตัวบุคคลขึ้นเชิดชูเป็นสัญลักษณ์ในการต่อสู้ มีการนำ เสื้อสีเหลือง มือตบสีเหลือง ผ้าพันคอสีฟ้า ภาพพระบรมฉายาลักษณ์ มาเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มเสื้อเหลือง ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งคือกลุ่มเสื้อแดง มีการใช้เสื้อสีแดง ใช้ดินตบ และหัวใจตบ รูปภาพ ของ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มเสื้อแดง แต่ละกลุ่มจะมีเอกลักษณ์ของกลุ่ม มีการสร้างความเป็นกลุ่มของตน แบ่งพวกอย่างชัดเจน การต่อสู้ทางการเมืองออกมาในลักษณะนำสัญลักษณ์ของกลุ่มเป็นจุดยืนในการต่อสู้เป็นศูนย์รวม เป็นกำลัง เป็นทัศนคติ ไปในทิศทางเดียวกัน มีเป้าหมายร่วมกัน มุ่งหวังผลประโยชน์ในแบบเดียวกันในกลุ่ม ทิศทางการเรียกร้องก็จะกันไปตามผู้นำของกลุ่มแต่ละกลุ่ม การต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์นี้ พัฒนาไปมาก ถ้านับจากเริ่มมีการเคลื่อนไหวภาคประชาชนในการต่อสู้ทางการเมืองในสมัยก่อน สมัยนี้ใช้กลยุทธ์การต่อสู้ที่มีแบบแผนมากกว่า โดยมีการนำสัญลักษณ์ของกลุ่มมาเป็นเอกลักษณ์ในการต่อสู้ในทุก ๆ เวลาในทุก ๆ ช่วงของช่องทางสังคม ในการใช้การต่อสู้เชิงสัญลักษณ์แม้ไม่มีการพูดปราศรัย แต่การแสดงให้เห็นว่ามีเอกลักษณ์ของการต่อสู้ของกลุ่มอยู่เสมอตลอดเวลา

ในแง่ความหมายของคำว่า “การต่อสู้เชิงสัญลักษณ์” ก็อาจเทียบเคียงคล้ายกับคำว่า “อารยะขัดขืน” โดยอาจารย์นิธิ เอียวศรีวงศ์ นักวิชาการ ได้ขยายความการต่อสู้ลักษณะนี้ว่า เป้าหมายสำคัญของวิถีแห่งการไม่ใช้ความรุนแรง คือทำให้ฝ่ายปฏิบัติกว้างใจว่า จะไม่มีอันตรายใดๆ ไม่ว่าทางกาย หรือทางใจ เกิดขึ้นแก่ตนอย่างแน่นอน พุทธิอีกอย่างหนึ่งคือ ไม่ใช้ความรุนแรงเพื่อปลดปล่อยปฏิบัติจากความกลัวโดยสิ้นเชิง แน่แน่นอนว่า จะประสบความสำเร็จได้ ก็ต้องปลดปล่อยตนเองจากความกลัวด้วย การเคลื่อนไหวเชิงสัญลักษณ์ คือการใส่ความหมายทางการเมืองลงในกิจกรรมเป็นรูปแบบที่ไม่สื่อความหมายโดยตรง คล้าย ๆ เป็นการล้อเลียนเสียดสี แต่เมื่อมาถึง

จุดๆหนึ่งเมื่อประชาชนได้เข้าใจจะเกิดพลังอย่างขี้ และ การเคลื่อนไหวลักษณะนี้มีข้อดีคือไม่รุนแรงทางกายภาพ ราคาถูก ประชาชนมีส่วนร่วมได้ง่าย และทรงพลัง ประกอบกับการเคลื่อนไหวทางสัญลักษณ์มีจุดแข็งตรงที่ไม่ผิดกฎหมาย ไม่รุนแรง

สร้างพลังอำนาจของกลุ่มเพื่อคานอำนาจกัน ส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมกลุ่มนิยมในตัวผู้นำกลุ่ม มีทัศนคติ ค่านิยม มีความจงรักภักดี และพลังอำนาจของกลุ่ม เกิดการพบปะกันอย่างใกล้ชิด บ่อย ๆ มีความรู้สึก ทัศนคติ และค่านิยม ที่แน่นอนร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน มีความรู้สึกที่จะแสดงตนและยอมรับนับถือระหว่างวัน ตลอดจนแสวงหาจุดมุ่งหมายปลายทางร่วมกัน มีการเร่งเร้าระหว่างกัน และมีความรับผิดชอบระหว่างสมาชิกด้วยกัน โดยมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอมีความภักดีเพื่อพยายามให้มีอิทธิพลเหนือหรือบังคับกลุ่มอื่น ๆ ในการเปลี่ยนแปลงนโยบาย หรือพฤติกรรมและพลังอำนาจของกลุ่ม จึงเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะให้ได้มาซึ่งความต้องการพื้นฐาน ของปัจเจกชน จากการรวมกลุ่มนี้เอง ที่ทำการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ตลอดจนเป็นเวทีแสดงออกของความคิดเห็น และความต้องการของมนุษย์ในลักษณะการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นการสำรวจข้อเท็จจริงของปัญหาส่วนบุคคล และปัญหาส่วนรวม เพื่อหาข้อยุติ หรือแนวทางการไขของปัญหา อันเป็นที่มาของการปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม

ลักษณะของความขัดแย้ง สอดคล้องตามพจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ (พุทธศักราช 2530: 80) (พจนานุกรมของเว็บสเตอร์ (Websters Dictionary) หมายถึง ความไม่ลงรอยกัน การต่อสู้กัน การสงคราม ความพยายามที่จะเผชิญหน้าเพื่อมุ่งร้าย การกระทำที่ไปด้วยกันไม่ได้ ความขัดแย้ง (Conflict) มาจากภาษาละตินว่า “Confligere” ซึ่งแปลว่า การไม่ถูกกัน คนที่อยู่ในภาวะความขัดแย้งจะมีความรู้สึกว้าวุ่นถ้าหากฝ่ายหนึ่งชนะ อีกฝ่ายหนึ่งจะแพ้ เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่ม ที่มีความคิดตรงกันข้ามและมีค่านิยมที่แตกต่างกัน (David D.Myer 1983, Pondy, L.R., 1967 อ้างถึงในอารี เพชรสุด 2544: 290) ความขัดแย้งมีองค์ประกอบหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับบุคคล เช่น สภาพแวดล้อม อารมณ์ ทัศนคติ การรับรู้ข้อมูล และพฤติกรรมของบุคคล ประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสาร ความขัดแย้ง เกิดจาก ตัณหา มานะ ทิฐิ ซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญที่ทำให้มนุษย์ออกไปแสดงบทบาทต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดภาวะที่เรียกว่า ลิดรอน หรือทำลายสันติ ความขัดแย้งเป็นธรรมชาติของสิ่งทั้งหลาย เพราะสิ่งทั้งหลายมีความแตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างกันดังกล่าวจะทำให้เกิดความขัดแย้ง พร้อมกันนั้นก็ทำให้เกิดความหลากหลาย ความสมบูรณ์ แต่มนุษย์ก็มีความสามารถในการจัดการ ซึ่งย่อมจะเอาประโยชน์จากความขัดแย้งได้ หากจะแปรผลของความแตกต่างนั้นให้กลายเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ ความขัดแย้งจะเป็นประโยชน์ได้ ต้องมาจากเจตนาที่ดี ปรารถนาที่ดี มีจุดมุ่งหมายที่ดีเพื่อความดีงาม ความเจริญ ความก้าวหน้า ของประเทศชาติ และความสุขร่มเย็น ของสังคม (พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต 2541: 5)

กระบวนการและขั้นตอนของความขัดแย้งทางการเมือง ระหว่างกลุ่มเสื้อเหลือง และ กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร สามารถอธิบายได้สอดคล้องกับตามที่ (Milton ,1981 อ้างถึงใน อารี เพชรสุค 2544: 305) ได้นำเสนอ คือ

1. เงื่อนไขที่มานานหรือเกิดก่อนที่จะมีความขัดแย้ง (Antecedent Conditions) กระบวนการระยะที่หนึ่งที่มีลักษณะต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง เช่น ความไม่เสมอภาคทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ความไม่ชัดเจน ในบทบาท การจัดสรรทรัพยากร ไม่ยุติธรรม ไม่เพียงพอ เป้าหมายการทำงานไม่แน่นอน อำนาจควบคุมไม่แน่นอน ความไม่พอใจ ความคับข้องใจที่เก็บกดสะสมมานานจนทนไม่ไหว

2. ระยะที่สองเป็นระยะที่มีการรับรู้ และความรู้สึก อธิบายได้ดังนี้

2.1 การรับรู้ความขัดแย้ง (Perceived Conflict) เงื่อนไขที่กล่าวมาแล้วอาจนำไปหรือไม่นำไปสู่ความขัดแย้งได้ แต่ถ้าเมื่อใดบุคคลที่รับรู้ว่าคุณู่เผชิญ หรือถูกบังคับ ความขัดแย้งก็จะเริ่มก่อตัวขึ้นทันที การรับรู้เกี่ยวกับความขัดแย้งมิได้นำไปสู่ความขัดแย้งเสมอไป เมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้รับรู้แล้วอาจไม่สนใจก็ได้ ถ้าสถานการณ์นั้นมิได้เป็นอันตรายกับตนหรือทำให้ฝ่ายตนสูญเสียอะไรมากนัก ลักษณะดังกล่าวนี้เป็นการหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง แต่บางครั้งแต่ละฝ่ายรับรู้ว่ามี ความขัดแย้งเพียงเล็กน้อย แต่แทนที่จะไม่สนใจกับเลือกที่จะให้เกิดความขัดแย้งก็ได้

2.2 ความรู้สึกขัดแย้ง (Felt Conflict) การรับรู้เกี่ยวกับความขัดแย้ง ใ้ชว่านำไปสู่ความขัดแย้งเสมอไป แต่ถ้าความขัดแย้งเกิดขึ้นก็จะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคล ความรู้สึกขัดแย้งเป็นเรื่องของความรู้สึกของแต่ละบุคคล ซึ่งแสดงความรู้สึกออกมาในการรับรู้ ต่อต้าน กลัวไม่ไว้วางใจ ความขัดแย้งกลายเป็นเรื่องส่วนบุคคล และบุคคลก็จะใช้บุคลิกภาพทั้งหมดเข้าไปเกี่ยวข้อง แต่ถ้าหากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยอมรับ หรือรู้สึก ว่า เราเชื่อในสิ่งที่แตกต่างกัน ความรู้สึกอันนั้นมิได้เป็นส่วนบุคคล และความสัมพันธ์ก็ไม่ใช่เป็นส่วนบุคคล การรับรู้ความรู้สึกทัศนคติ อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งได้ทั้ง ๆ ที่มันไม่มีตัวตน แต่เงื่อนไขอันนั้นออกมาจากบุคลิกภาพ ของแต่ละบุคคล บุคคลที่ไวต่อความรู้และมีความมั่นใจต่ำ จะมองเหตุการณ์บางอย่างว่าเป็นอันตราย ขณะที่คนอื่นเขามองว่าเป็นเรื่องธรรมดา ความรู้สึกและทัศนคติที่ทั้งสองฝ่ายมีความสัมพันธ์ต่อกัน อาจจะ ช่วยหลีกเลี่ยงความขัดแย้งได้ถ้าทั้งสองฝ่ายมีความต้องการร่วมกัน ร่วมมือกัน ความแย้งจะน้อยลง แต่ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดคิดว่าฝ่ายเดียวเท่านั้นที่ควรจะชนะ หรือควรจะได้ ความขัดแย้งก็จะเกิดขึ้น

2.3 การแสดงพฤติกรรมขัดแย้ง (Manifest Behavior) เมื่อบุคคลรับรู้ความรู้สึกขัดแย้ง บุคคลก็จะแสดงออกมา การแสดงพฤติกรรมบางครั้งก็เป็นการแก้ปัญหา เมื่อฝ่ายหนึ่งรับรู้ และแสดงพฤติกรรม เพื่อขัดขวาง เป้าหมายของอีกฝ่ายหนึ่ง พฤติกรรมนั้นแสดงออกมาจากความ

ขัดแย้ง พฤติกรรมที่แสดงมีตั้งแต่แอบทำลายเงียบ ๆ จนถึงก้าวร้าว อย่างเปิดเผย และบางครั้งถึงขั้นก่อวินาศกรรม

3. การแก้ปัญหาความขัดแย้งหรือ เก็บกดไว้ (Conflict resolution of suppression) เมื่อพฤติกรรมแสดงออกอย่างชัดเจนว่ามีความขัดแย้ง ดังนั้น ขั้นต่อไปก็ต้องพยายามขจัดความขัดแย้งหรือพยายามเก็บกดไว้ หรือพยายามใช้วิธีการต่างๆ ที่จะจัดการกับความขัดแย้ง และแต่ละฝ่ายรู้สึกอย่างไรขึ้นอยู่กับวิธีการในการขจัดความขัดแย้ง

4. เตรียมการแก้ปัญหาที่จะเกิดตามมา (Resolution aftermath) ความพยายามที่จะแก้ปัญหาหรือพยายามเก็บกดไว้เป็นการแก้ปัญหา แต่การเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดตามมาเพื่อความสัมพันธ์ทั้งสองฝ่ายในอนาคตถ้าความขัดแย้งได้รับการแก้ไขให้ลุล่วงไปได้ทั้งสองฝ่ายพอใจความร่วมมือก็จะมากขึ้น แต่เก็บกดไว้ สักวันความขัดแย้งก็จะระเบิดออก และทำให้ความสัมพันธ์ทั้งสองฝ่ายถึงความพินาศ วิธีแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกันอาจนำไปสู่ความขัดแย้งในอนาคต หรือความร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ก็แล้วแต่การเลือกวิธีการต้องเหมาะสม

รูปแบบความขัดแย้งของ กลุ่มเสื้อเหลือง และกลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร เป็นไปตาม ยุทธศาสตร์ความขัดแย้งของ อลัน ฟิลเลย์ (อาวูธ โอชาพงษ์ 2547:21; Alan Filley, 1975) คือเป็นแบบ ชนะ-แพ้ (Win-Lose strategy) เป็นการแก้ไขความขัดแย้งที่แต่ละฝ่ายมองเห็นว่าความขัดแย้งเป็นการต่อสู้เพื่อเอาชนะกัน ที่ต่างทำทุกอย่างและใช้ทุกวิธีเพื่อจะทำให้ฝ่ายตนชนะ โดยมุ่งระดมความคิด การวางแผนและทรัพยากร อันได้แก่ เงิน อำนาจ ข่าวดสาร และ ข้อมูลต่างๆ ในการที่จะเอาชนะคู่ต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์หรือทรัพยากรให้ได้มากที่สุด แต่เนื่องจาก ปัญหาแบบดังกล่าว จะมีเพียงฝ่ายเดียวเท่านั้นที่เป็นผู้ชนะ ผู้แพ้มักไม่พอใจอาจเป็นตัวก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งต่อไปอีก เทคนิคและวิธีการในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่สำคัญ คือ การใช้อำนาจและการใช้เสียงข้างมาก โดยการใช้อำนาจเป็นการใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายหรือตามที่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยการให้คุณให้โทษแก่สมาชิกกลุ่มบังคับให้สมาชิกกลุ่มต้องปฏิบัติตาม (Majority Rule) เป็นหลักที่ถือว่าเกณฑ์ที่ตัดสินโดยเสียงที่มากกว่าย่อมจะมีผลผูกพันต่อทุกคน และฝ่ายข้างมากย่อมที่จะใช้อำนาจบังคับได้ ถ้าฝ่ายข้างน้อยไม่ยอมปฏิบัติตาม

สาเหตุที่เกิดความขัดแย้งมักมาจากองค์ประกอบด้านบุคคล หรือพฤติกรรมของบุคคล เป็นสาเหตุของความขัดแย้ง คือ ความแตกต่างในด้านภูมิหลัง คือ ความแตกต่างทางวัฒนธรรมทางการศึกษา ค่านิยม ความเชื่อ และประสบการณ์ ด้านแบบฉบับของพฤติกรรม กระทำพฤติกรรมการแสดงออกที่เป็นแบบฉบับของตนเอง ที่พิจารณาได้ จิตวิทยา คือ ด้านความคิด อารมณ์ การเจรจา ภาวะผู้นำ ตลอดจน ด้านการรับรู้และความรู้สึกที่แตกต่างกัน เช่น การรับรู้ที่บิดเบือนแตกต่างกัน ตลอดจนใช้ความรู้สึกแตกต่างกัน ทำให้เกิดความสับสนนำไปสู่ความขัดแย้ง นอกจากนี้ยังมีสาเหตุ

ของความขัดแย้งไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งภายในบุคคล ระหว่างบุคคลเกิดขึ้นในองค์กรหรือความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม จาก 4 F คือ ความกลัว (Fear) การใช้กำลัง (Force) ความเป็นธรรม (Fair) และทุน (Fund) ซึ่งอธิบายได้ดังนี้ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2540: 45 – 46)

1. ความกลัว เป็นสาเหตุสำคัญของความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่จะเกิด ในอนาคตเป็นปัจจัยที่มีอำนาจมาก เพราะเกิดได้อย่างถาวร กลัวจะถูกกลบศักดิ์ศรี กลัวจะขายหน้า กลัวจะถูกหาว่าไม่เข้มแข็งจริง ความขัดแย้งอาจลดได้ด้วยการเจรจา แต่ก็กลัวที่จะต้องเจรจา จึงทำให้ความขัดแย้งสิ้นสุดลงไม่ได้ ในวงการศึกษากลัวต่าง ๆ นานา เช่น กลัวไม่สมหวัง กลัวจะไม่ได้ตำแหน่ง กลัวจะถูกจับผิด กลัวจะไม่ได้รับเลือกตั้ง เป็นต้น ความกลัวทำให้ คนขาดเหตุการณ์ให้ข้อมูลการสื่อที่บิดเบือนก็ล้วนเป็นสาเหตุของความขัดแย้งทั้งสิ้น

2. การใช้กำลัง เราจะเห็นได้ว่าการใช้กำลังเป็นการจุดระเบิดของความขัดแย้ง ที่รุนแรงกำลังในที่นี้มีได้หมายถึง กำลังทางกาย ทางอาวุธเท่านั้น หมายถึงกำลังคุณธรรม กำลังทางอารมณ์ การจะให้ความร่วมมือหรือไม่ร่วมมือ การจะอนุวัติหรือไม่อนุวัติ การจะให้ความช่วยเหลือหรือไม่ให้ความช่วยเหลือ เป็นต้น กำลังทำให้เกิดความเจ็บปวดทั้งแก่บุคคลและแก่ระบบการใช้กำลังเป็นจุดเริ่มต้นของความขัดแย้ง

3. ความเป็นธรรม เมื่อบุคคลมีความรู้สึกว่าเขาเองไม่ได้รับความเป็นธรรมในการเลื่อน ลด ปลด ย้าย การมอบหมายงาน การสื่อสาร การพิจารณาความดีความชอบ การปฏิบัติงาน โอกาสที่จะก้าวหน้า การบรรจุเข้าหมายส่วนตน ฯลฯ บุคคลนั้นจะเกิดความขัดแย้ง อาจเกิดความขัดแย้งในตนเองกับเพื่อน กับผู้บังคับบัญชา กับหน่วยงาน เมื่อใดที่บุคคลหรือองค์กรรู้สึกว่าเขาไม่ได้รับความเป็นธรรม ความขัดแย้งก็จะเกิดขึ้น ประเด็นที่ต้องพิจารณาให้รอบคอบ คือ เราใช้เกณฑ์อะไรวัดความเป็นธรรม เกณฑ์นั้นใครเป็นคนตั้ง คนจะมีความรู้สึกว่าเป็นธรรมก็ต่อเมื่อเขาได้สิ่งที่เขาควรได้ความเป็นธรรมเกิดจากความพอใจของคนต่างคนต่างมองเห็นและยากที่จะหามาตรฐานสากล ซึ่งเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายในการวัดความเป็นธรรม ความเป็นธรรมก็เหมือนความงามขึ้นอยู่กับสายตาผู้ดู

4. ทุน หมายถึงทรัพยากรในการบริหาร ซึ่งได้แก่ คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ การจัดการ การบริหารในปัจจุบันนั้นทรัพยากรมีไม่เพียงพอแต่ละคน หรือแต่ละหน่วยงานจำเป็นที่จะต้องแข่งขันกันเพื่อจะได้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด จะช่วยให้คนหรือหน่วยงานบรรลุเป้าหมายได้การแข่งขันเพื่อให้ได้ทรัพยากรเป็นสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งของความขัดแย้ง

ประโยชน์ของความขัดแย้ง ศาสตราจารย์ทรัสต์ (Trusty) แห่งมหาวิทยาลัยเทนเนสซี (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2540: 24)

1. ความขัดแย้งกับกลุ่มอื่น ทำให้เกิดเอกสิทธิ์ในกลุ่มของตน และจะช่วยทำให้ขอบเขตของกลุ่มชัดเจนและเข้มแข็งขึ้น
2. ความขัดแย้งช่วยให้ความสัมพันธ์คงมีอยู่ต่อไป เพราะได้ปล่อยให้ระบายความเป็นปรปักษ์ต่อกันออกเสียบ้าง
3. ความขัดแย้งกับกลุ่มอื่น ทำให้เกิดความสามัคคีกลมเกลียวภายในกลุ่มมากยิ่งขึ้น และทำให้เกิดการระดมทรัพยากรต่าง ๆ มาใช้ให้คุ้มค่า
4. ความขัดแย้งทำให้เกิดการมีส่วนร่วม ทางสังคมภายในกลุ่มมีมากขึ้น
5. ความขัดแย้งทำให้สร้างฟอร์มใหม่ขึ้นมา และต้องยืนยันฟอร์มเก่าอีกครั้งหนึ่ง
6. ความขัดแย้งทำให้ปัญหาต่าง ๆ กระจ่างชัดขึ้น
7. ความขัดแย้งมักนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ความขัดแย้งจึงช่วยจูงใจบุคคลและองค์กรได้เปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม

ตอนที่ 2 ผลกระทบทางการเมืองทางด้านบวกและทางด้านลบจากความขัดแย้ง ของกลุ่มเสื้อเหลือง- กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร

จากการสัมภาษณ์ กลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร พบว่า แกนนำกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง และผู้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างกลุ่ม เป็นผลในทางที่ดี เพราะทำให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์ซึ่งถือเป็นสถาบันทางการเมือง มีการพัฒนาระบบการเมือง กระบวนการทางการเมืองให้มีความเป็นประชาธิปไตย และประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามหลักทฤษฎีทางการเมือง แต่ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับส่งผลซึ่งตรงกันข้ามกับความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปในจังหวัดพิจิตรผู้ได้รับผลกระทบ ที่แสดงความคิดเห็นในเรื่องของความขัดแย้งทางการเมืองไปทางลบหรือในทางที่ไม่ดีส่งผลกระทบทางลบมากที่สุด คือ การมีทัศนคติที่แตกต่างทำให้เกิดความตึงเครียดระหว่างกลุ่มเสื้อเหลือง – กลุ่มเสื้อแดง เพราะทั้งสองฝ่ายมีความคาดหวังในลักษณะที่สวนทางกัน และมีการโจมตีกันและกัน ทำให้เกิดความอึดอัดใจ เมื่อเกิดความผิดพลาดแต่ละกลุ่มจะโยนความรับผิดชอบให้กับกลุ่มตรงข้าม และกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม มีผลต่อการดำรงชีวิต

จากการวิจัยเอกสาร พบว่าส่งผลกระทบทั้งทางด้านบวก และทางด้านลบ และยังกระทบไปอีกในหลายมิติ ไม่เฉพาะเรื่องของการเมือง ไม่ว่าจะเป็นระบบการเมือง แต่กระทบไปถึงระบบเศรษฐกิจการเมือง สังคมและวัฒนธรรมทางการเมือง รวมถึงพฤติกรรมของคนในสังคม ส่งผลไปยังต่างประเทศและโลกอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องผลกระทบและการเมือง

ตามแนวคิดของผลกระทบทางการเมืองเป็นผลที่ส่งถึงความเจริญความงอกงามของการเมือง หรือ อาจเป็นประโยชน์ที่ได้เรื่องของการเมือง หรือผลกระทบทางลบซึ่งส่งผลให้เกิดการปะทะ ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอัมพร จำปาตา (2543 : 26) และชาคริต ต้นพิรุฬห์ (2543: 23) ที่กล่าวว่า ที่มาความขัดแย้ง คือ การพูดหรือทำให้กระเทือนไปถึงผู้อื่น อันกระทบต่อสถานการณ์ต่าง ๆ และกลุ่มเป้าหมาย และกลุ่มอื่น ๆ นอกเหนือไปจากกลุ่มเป้าหมาย และส่งผลเกิดขึ้นทั้งในปัจจุบัน และอนาคต ปรัชญาการณที่เกิดขึ้นได้เสมอ ผลกระทบเกิดจากความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุเป็นผลต่อกัน อาจเป็นหรือผลเสียหายอันเกิดจากกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และผลกระทบเกิดขึ้นได้ทั้งทางบวก และทางลบ

แต่ผลกระทบจากความขัดแย้งทางการเมือง ประชาชนในจังหวัดพิจิตรได้รับผลกระทบ เล็กน้อย สาเหตุเพราะประชากรส่วนใหญ่ไม่กล้าแสดงออกทางการเมือง และสภาพพื้นที่ข้อมูล ทั่วไปของจังหวัดพิจิตร เป็นเมืองปิดไม่มีการสัญจรของบุคคลภายนอกเข้ามาจริง ๆ หากไม่ต้องการ เข้ามาในตัวเมืองพิจิตรจริง ๆ ก็จะเป็นทางผ่านเสียมากกว่า จากสภาพพื้นที่ถือว่าเป็นพื้นที่ปิด ประชากรส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร โดยส่วนใหญ่ และประชากรในพื้นที่รู้จักสนิท สนมคุ้นเคยกันมานาน มีการทักทายปราศรัย การให้อภัยกัน ไกล่เกลี่ยกันตามลักษณะนิเวศธรรม ของชาวตะวันตก การเกี่ยวพันปรองดองเป็นชาติพันธ์กัน เป็นเครือญาติ เป็นพี่เป็นน้องกันเสีย ส่วนมาก มีการพ่อนหนักพ่อนเบาเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองกัน ลักษณะการประกอบ อาชีพก็เป็นเกษตรกร และพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทางเกษตรกรรม ด้านการศึกษาไม่มีมหาวิทยาลัย ในพื้นที่เลย ไม่มีพื้นที่ให้แสดงออกทางความคิดเห็นทางการเมือง ส่งผลให้คนในพื้นที่ไม่ค่อย สนใจการเมือง ไม่กล้าแสดงออกทางการเมือง สนใจการเมืองน้อยมาก สอดคล้องกับทฤษฎี วัฒนธรรมทางการเมือง ของ วอเตอร์ เอ. โรเซนบาน (Walter A. Rosenbaum) ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับที่ ต้องการศึกษ โดยประการแรกในระดับ “ปัจเจกบุคคล” มุ่งศึกษาในเชิงจิตวิทยา ขึ้นพื้นฐานว่า บุคคลมีความรู้สึก โน้มเอียงต่อองค์ประกอบสำคัญของระบบการเมืองในแนวใด กล่าวคือ บุคคล “ รู้สึก” และ “ คิด “ อย่งไรกับสัญลักษณ์ สถาบัน และการปกครอง ซึ่งเป็นแบบแผนทางการเมือง ส่วนวัฒนธรรมทางการเมืองอีกระดับหนึ่งคือ แนวคิดในระบบว่าประชาชนในสังคมประเมินค่า สถาบันทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างไร ประเมินนี้เกิดจากการสะสมบรรดาความ โน้ม เอียงของประชาชน เกิดเป็นลักษณะการมีส่วนร่วมเป็นแบบไพร์ฟ้าผสมแบบมีส่วนร่วม (The Subject Participant Political Culture) เป็นแบบที่ประชาชนบางส่วนเริ่มมีความสนใจที่จะเข้าร่วม ร่วมกิจกรรมทางการเมือง โดยคิดว่าตนเองสามารถมีบทบาทและมีอิทธิพลที่จะทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ จึงเกิดการเรียกร้องสิทธิทางการเมืองขึ้น

แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีประชาชนอีกบางส่วนยังคงมีเจตคติและไม่สนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง ในรูปแบบนี้ในระยะแรกอาจทำให้ระบบการเมืองไม่มั่นคง แต่หากดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องจะมีอิทธิพลให้กลุ่มคนมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพโรไฟฟ้าหรือแบบอำนาจนิยม เปลี่ยนท่าทีและทัศนคติหันมาสนใจเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในที่สุด สอดคล้องกับ แนวคิดโอเวนส์ (Owens, 1991: 246 – 248) ได้กล่าวว่า หากความขัดแย้งได้รับการตอบสนองในทางบวกมีการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เหมาะสม ย่อมทำให้เกิดบรรยากาศที่ดี เกิดบรรยากาศของความร่วมมือ สนับสนุนจะเป็นความขัดแย้งในการสร้างสรรค์ ซึ่งจะส่งผลถึงความเจริญก้าวหน้าในที่สุด แต่ในทางตรงกันข้ามกันในทางลบ คือ ความขัดแย้งมีผลเสียอยู่มาก ถ้ามีอยู่ในระดับต่ำหรือไม่มีจะไม่ทำให้เกิดความคิดริเริ่มใหม่ ๆ เกิดความเฉื่อยชา และบุคคลในทางตรงกันข้าม ถ้าเกิดมีความขัดแย้งสูงมาก จะทำให้บรรยากาศเกิดความตึงเครียด ข้อมูลถูกบิดเบือน

ผลกระทบทางการเมืองมีได้ทั้งทางด้านบวก และด้านลบ สามารถสรุปเป็นตามตารางเปรียบเทียบการมีผลกระทบในทางบวก และทางลบ ได้ดังนี้

ตารางที่ 5.1 แสดงการเปรียบเทียบผลกระทบทางลบ และผลกระทบทางบวก ของความขัดแย้ง

ผลทางลบ	ผลทางบวก
1. การสื่อสารถูกบิดเบือนไม่ทั่วถึง	1. เกิดความคิดริเริ่มใหม่ ๆ
2. ไม่ได้ได้รับความร่วมมือ	2. การตรวจสอบจะดีขึ้น
3. ไม่ยอมรับซึ่งกันและกัน	3. เกิดความรอบคอบ ความมีเหตุผล
4. ขาดความคิดริเริ่มใหม่ ๆ	ในการแก้ปัญหา ตัดสินปัญหาดีขึ้น
5. คุณภาพการตัดสินใจต่ำ	4. เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ
6. อาจทำให้เกิดการใช้อำนาจแบบเผด็จการ	

ที่มา: (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2540: 24)

ตอนที่ 3 แนวโน้มของผลกระทบทางการเมืองจากความขัดแย้ง ของ กลุ่มเสื้อเหลือง – กลุ่มเสื้อแดงในจังหวัดพิจิตร แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ

- 3.1 แนวโน้มของผลกระทบในทางบวก
- 3.2 แนวโน้มของผลกระทบในทางลบ

3.1 แนวโน้มของผลกระทบในทางบวก

3.1.1 ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจเข้าใจ ศึกษาถึงเรื่องของการเมืองมากขึ้น ในทางที่ดีขึ้น เพราะผลกระทบทางการเมืองจากความขัดแย้งทางการเมือง ของกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง กรณีศึกษา ในจังหวัดพิจิตร ส่งผลทางการเมืองในเรื่องการพัฒนาการเมือง การพัฒนาสถาบันทางการเมือง การมีส่วนร่วมของประชาชน ในทางที่ดีขึ้น ประชาชนในพื้นที่เริ่มให้ความสนใจทางการเมือง ศึกษาเรื่องการเมือง อยากมีส่วนร่วมทางการเมือง และพยายามและศึกษาให้ลึกซึ้งถึงเรื่องการเมือง เข้าใจว่าการเมืองคืออะไร เป็นของใคร และเพื่อใคร โดยส่วนใหญ่เข้าใจ เรื่องการเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับ รัฐ รัฐธรรมนูญ พลเมือง และรัฐบุรุษ อันเป็นเรื่องเกี่ยวกับ “สาธารณะ” ซึ่งตรงกันข้ามกับเรื่องส่วนตัว ซึ่งสอดคล้องกับ (ดำรง สุนทรสารทูล 2543 : 4) (David Easton, 1953 อ้างถึงใน ดำรง สุนทรสารทูล 2543 : 7) (Harold Lasswell, 1968 อ้างถึงใน ดำรง สุนทรสารทูล 2543: 6). (Robert A. Dahl, 1963 อ้างถึงใน ดำรง สุนทรสารทูล 2543 : 6) (Dillon, 1968 อ้างถึงใน ดำรง สุนทรสารทูล 2543 : 6) (V.O. Key, 1958 : อ้างถึงใน ดำรง สุนทรสารทูล 2543: 7) (ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ 2553 : 6) (ปธาน สุวรรณมงคล และ เสนีย์ คำสุข 2551 : 18) การกำหนดนโยบายและควบคุมการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายนั้น เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ในการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าสำหรับสังคม การกำหนดวิธีการที่จะให้บุคคลได้มาซึ่งทรัพยากรต่างๆ อันจำกัดจึงเป็นเรื่องของสัมพันธของมนุษย์เกี่ยวกับอำนาจ ความสัมพันธ์ของมนุษย์ในเรื่องการบังคับบัญชาและถูกบังคับบัญชา การควบคุม และถูกควบคุม การเป็นผู้ปกครองและถูกปกครอง” คำนิยามนี้เน้นถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีอิทธิพลหรืออำนาจทางการเมือง กับผู้ที่อยู่ภายใต้อำนาจนั้น ว่ามีความสัมพันธ์กันในลักษณะใด เช่น ผู้มีอำนาจทางการเมืองได้รับความไว้วางใจจากประชาชน และประชาชนมีส่วนการควบคุมการดำเนินงานของผู้มีอำนาจทางการเมือง อาจจะโดยตรงหรือโดยอ้อม การเมือง คือ พฤติกรรมและกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป จนถึงระดับกลุ่ม สถาบัน และระดับนานาชาติ การเมืองจึงมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตคน ของสังคมพฤติกรรมของมนุษย์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง คือ ในเรื่องการสถาปนารัฐและการตั้งรัฐบาลขึ้นมา

การเมือง iva เป็นการจัดการกับปัญหาความขัดแย้ง (Conflict) ด้วยการใช้อำนาจสาธารณะ (Public power) โดยในระดับต่ำสุด ความขัดแย้งจะเกี่ยวข้องกับการใช้ความสามารถในการรักษาตำแหน่ง หน้าที่ให้คงไว้ต่อไป ของบรรดานักการเมืองที่เต็มไปด้วยความกระหายเลือด (ตำแหน่งและอำนาจ) โลกการเมืองจึงเต็มไปด้วยความสกปรก การใช้ทักษะในการเอาชนะเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ต้องการและการสร้างกลไกต่าง ๆ เพื่อให้ได้มา รักษาและสืบทอดตำแหน่งและอำนาจ ดังนั้น ความสำคัญของการเมืองการคือ อำนาจ (Power) เป็นการต่อสู้เพื่อได้มาเพื่อการรักษาและใช้

อำนาจ ซึ่งมีความหมายครอบคลุมถึงเรื่องอิทธิพล (Influence) และการมีอิทธิพลเหนือกว่าคนอื่น ๆ (Influential) ด้วยการต่อสู้ การแข่งขัน การประหัดประหาร ซึ่ง เป็นวิธีเพื่อมาซึ่งอำนาจทางการเมือง และในความเป็นจริงหรือปรากฏการณ์ทางการเมืองในเกือบทุกสังคมว่าอำนาจมักหมุนเวียนอยู่ในกลุ่มคนจำนวนน้อย การเมืองจึงเกี่ยวข้องอย่างแยกไม่ออกกับกลุ่มปกครอง (Ruling Group) หรือชนชั้นนำ (Elite) เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตของประชาชน การเมืองจึงมีขอบเขตกว้าง และกระทบต่อขอบเขตของชีวิตผู้คนอย่างแน่นอน ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง และมีคนจำนวนมากที่เป็น “(มนุษย์) การเมือง” อย่างชัดเจน การเมือง หมายถึง “เรื่องสกปรก” เป็นทัศนคติ เป็นความเชื่อ ของคนในสังคมต่าง ๆ โดยเฉพาะแต่สังคมไทยเท่านั้น แม้แต่ในสังคมอื่น ๆ ก็มีการกล่าวถึงเรื่องการเมือง เป็นเรื่องเสียหาย อาทิ การเมืองเป็นศิลปะที่ดำช้า ที่สุด และทรนคุณธรรมที่สุด การเมืองเป็นกีฬาเก่าแก่ที่มีลักษณะเป็นการปล้นระดับสูง ในขณะที่เดียวกันประชาชนก็ต้องจ่ายค่าตอบแทนด้วยเกียรติอันสูงส่ง ให้กับนักการเมืองทุกคนที่อ้างตัวว่าเป็น “โจรระดับสูง” (McAuley, W. James , 2003 อ้างถึงใน ดำรง สุนทรสารทูล 2543: 8) (Michael Curtis ,1962 อ้างถึงใน ดำรง สุนทรสารทูล 2543: 8) (high way robber) (Ellsworth & Stahnke 1976 อ้างถึงใน ชีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ : 4) (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวิน 2552 : 303)

การเมือง เกี่ยวข้องกับ “อำนาจ” หรือ “อิทธิพล” ในการจัดสรรผลประโยชน์ และจัดการเกี่ยวกับความขัดแย้งในสังคม อำนาจไม่จำเป็นต้องใช้แต่กำลังอย่างเดียว เพราะหมายถึงการจูงใจหรือการชักชวนก็ได้ ในแง่หนึ่งการเมืองจึงเป็นเสมือนผู้นำทาง เป็นผู้กำหนดเป้าหมายและวิธีการที่จะนำไปสู่เป้าหมาย เหตุนี้การเมืองจึงเป็นปรากฏการณ์ปกติของสังคมมนุษย์ มนุษย์จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงการเมืองได้พ้น แต่จำเป็นต้องร่วมมือร่วมใจกัน “ทำ” การเมืองให้เป็น “การเมืองที่ดี” เป็นการเมืองที่อำนาจประโยชน์สุขต่อมนุษย์โดยรวมให้มากที่สุด การเมืองจะดีหรือเลวจึงขึ้นอยู่กับตัวมนุษย์เอง (วิสุทธิ โพธิ์แทน 2538 : 1-2)

3.1.2 เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน ตามสภาพสังคมการเมือง และวัฒนธรรมทางการเมือง เริ่มออกมาเป็นรูปธรรมมากกว่าที่ผ่านมา วัฒนธรรมทางการเมือง เป็นเรื่องของ สิ่งที่ประชาชนเชื่อในส่วนที่เกิดขึ้น ความเชื่อเหล่านี้อาจมีหลายลักษณะ เป็นความเชื่อในแง่ประจักษ์ในวิถีชีวิตที่เป็นจริงในทางการเมืองหรืออาจเป็นความเชื่อในเป้าหมายหรือค่านิยมซึ่งควรจะเข้ามาใช้ปฏิบัติก็เป็นได้ โดยประการแรกในระดับ “ปัจเจกบุคคล” ขึ้นพื้นฐานว่าบุคคลมีความรู้สึก โน้มเอียงต่อองค์ประกอบสำคัญของระบบการเมืองในแนวใด กล่าวคือ บุคคล “รู้สึก” และ “คิด ” ได้แก่ ค่านิยม ความเชื่อ ทัศนคติ ทัศนคติ ความเชื่อ และสภาวะแห่งจิตใจ ซึ่งมี ส่วนส่งเสริมให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยที่จะนำมาใช้กำหนดพฤติกรรมทางการเมืองและควบคุมให้บุคคลยอมรับในกติกาสังคม กับสัญลักษณ์ กับสถาบัน และการปกครอง ซึ่งเป็นแบบ

แผนทางการเมือง ส่วนวัฒนธรรมทางการเมืองอีกระดับหนึ่งคือ แนวคิดในระบบว่าประชาชนในสังคมประเมินค่าสถาบันทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างไร ประเมินนี้เกิดจากการสะสมบรรดาความโน้มเอียงของประชาชน แบบแผนทัศนคติและความเชื่อร่วมกันที่เกี่ยวกับเป้าหมายบนพื้นฐานทางการเมือง ที่คนมีต่อระบบและส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมือง ตลอดจนทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทของตนเองที่มีในระบบการเมือง ดังนี้ วัฒนธรรมทางการเมืองของชนชาติ ๆ หนึ่ง คือ ลักษณะทัศนคติของความโน้มเอียงในรูปแบบต่าง ๆ ของสมาชิกในสังคม ที่มีต่อระบบส่วนต่าง ๆ หรือกิจกรรมทางการเมืองซึ่งมีอยู่โดยทั่ว ๆ ไป ในชาตินั้นๆ ถูกกำหนด โดยขนบธรรมเนียมประเพณีที่แรงใจ ระเบียบทางสังคม และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ (Lucian Pye & Sidney Verba อ้างถึงใน วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน 2550 : 8) (William T. Bluhm อ้างถึงใน วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน 2550 : 8) (Jarol B. Manhiem อ้างถึงใน วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ 2546 : 401) (Sidney Verba อ้างถึงใน วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ 2546 : 401) (Talcott Parsons, : อ้างถึงใน วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ 2546 : 401) (Walter A. Rosenbaum ; อ้างถึงใน วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ 2546 : 401)

จากการได้รับผลกระทบทางการเมืองจากความขัดแย้งทางการเมืองทำ ส่งผลให้ประชาชนมีแนวโน้มเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมแบบมีส่วนร่วม (Subject participant political culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่สมาชิกบางส่วนของสังคมเริ่มมีความสนใจต้องการที่จะเข้าร่วมส่วนร่วมทางการเมือง แต่มีสมาชิกบางส่วนที่ไม่กระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมและยังยอมรับอำนาจรัฐโดยปราศจากเงื่อนไข วัฒนธรรมทางการเมืองที่ผสมกันในลักษณะนี้อาจทำให้ระบบการเมืองไม่มั่นคง เนื่องจากกลุ่มที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมมักเป็นกลุ่มคนส่วนน้อยในสังคม จึงมักถูกบีบคั้นและทำร้ายจากวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าของคนหมู่มากได้ อาทิ ในระยะแรกของการนำรูปแบบประชาธิปไตย มาใช้ระบบการเมืองที่มีวัฒนธรรมแบบไพร่ฟ้าเน้นอำนาจนิยมเป็นใหญ่ แต่ในระยะยาว ถ้ามีการสร้างสรรค์องค์กรหรือสถาบันต่างๆ ขึ้นมารองรับรัฐ เช่น พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น ทำให้วัฒนธรรมทางการเมืองสองแบบนี้มีอยู่ควบคู่กันไปเป็นเวลานานพอสมควร โดยที่ระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยมีความต่อเนื่องยาวนาน วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมอาจมีอิทธิพลทำให้ผู้ที่มีความโน้มเอียงไปในทางอำนาจนิยมเปลี่ยนท่าทีและทัศนคติได้ ซึ่งสอดคล้องกับอัลมอนด์ และ เวอร์บา (Gabriel A. Almond & Sidney Verba อ้างถึงใน วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ 2546 : 152) ของ อัลมอนด์ และ เวอร์บา (Gabriel A. Almond and Sidney Verba อ้างถึงใน วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน 2541 : 152)

อัลมอนด์ และ เวอร์บา (Gabriel A. Almond & Sidney Verba อ้างถึงใน สมบัติ ชำรงชัยวงศ์ 2538 : 260) กาเบเรียล เอ อัลมอนด์ (Gabriel A. Almond) อธิบายว่า วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นแบบแผนของทัศนคติ และความเชื่อของบุคคลที่มีต่อระบบการเมือง ต่อส่วน ต่าง ๆ หรือต่อระบบย่อยของระบบการเมือง และต่อบทบาททางการเมืองของตน ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ ความโน้มเอียงในการรับรู้ (Cognitive Orientation) หมายถึง ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมือง ความโน้มเอียงในเชิงสร้างความรู้สึกร่วมกัน (Affective orientation) หมายถึง ความรู้สึกผูกพันและความรู้สึกมีส่วนร่วมได้ส่วนเกี่ยวกับระบบการเมือง และความโน้มเอียงในเชิงประเมินคุณค่า (Evaluative orientation) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์และประเมินเพื่อตัดสินและแสดงความคิดเห็นตลอดจนมีบทบาททางการเมือง (Gabriel A. Almond อ้างถึงใน วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน 2550 : 7)

3.1.3 เกิดการตรวจสอบการทำงานของนักการเมือง พรรคการเมือง และองค์กรทางการเมือง รวมถึงสถาบันและโครงสร้างทางการเมือง อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นกว่าที่ผ่านมา เพราะการเกิดของกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร ก็ถือเป็นสถาบันทางการเมืองแบบหนึ่งก็คือกลุ่มผลประโยชน์ หรือกลุ่มกดดัน หรือ กลุ่มอิทธิพล ซึ่งเป็นกลุ่มสังคมที่รวมกันขึ้นโดยมีเป้าหมาย และทัศนคติร่วมกัน เพื่อพยายามให้มีอิทธิพลเหนือหรือบังคับกลุ่มอื่น ๆ ในการเปลี่ยนแปลงนโยบาย หรือพฤติกรรม แสวงหาอิทธิพลเหนือการตัดสินใจของรัฐบาล โดยปราศจากเจตนาที่จะนำเอาสมาชิกของกลุ่มไปทำหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐบาล แต่ไม่ต้องการจะรับผิดชอบด้วยตนเอง หรือมิได้ต้องการแสวงหาความรับผิดชอบในการบริหารราชการโดยตรง หรือกลุ่มผลประโยชน์ที่รวมตัวกันชั่วคราว (Anomie interest group) เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่มารวมตัวกัน เพราะมีสถานการณ์ผลึก หรือกดดัน ให้เกิดอารมณ์ร่วมกัน มีการสะสมความคับข้องใจโดยไม่มีรูปแบบของการรวมตัวที่แน่นอน มีอารมณ์รุนแรง เป็นการรวมตัวชั่วคราว แล้วก็สลายไป ไม่มีระเบียบแบบแผน ชอบใช้วิธีรุนแรงในการเรียกร้องผลประโยชน์ ตัวอย่าง เช่น กลุ่มฝูงชน (Crowd) ที่มารวมตัวกันหลังจากจลาจลเพื่อความรุนแรง ซึ่งอาจจะเป็นฝูงชนธรรมดาหรือ ฝูงชนวุ่นวาย (Mob) การจลาจล เป็นการรวมกลุ่มชั่วคราว เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน เป็นการตอบโต้สิ่งที่มากระทบอย่างรวดเร็วและสลายตัวไปอย่างรวดเร็วเช่นกัน ตัวอย่างสำคัญ เช่น กลุ่มเดินขบวน กลุ่มก่อความไม่สงบ เป็นต้น เป็นกลุ่มที่มีความรู้สึกร่วมกันที่อาจมาจากการเป็นชนชั้นล่างในสังคม การที่นายทุนเอารัดเอาเปรียบ การที่รัฐบาลปฏิเสธการแก้ไขปัญหา การปกครองที่เป็นเผด็จการ เป็นต้น ทำให้มีการรวมกลุ่มโดยทันที ไม่มีการจัดตั้งองค์กรเป็นตัวแทน และมักใช้ความรุนแรงในการต่อสู้ อันเป็นวิถีอนุรักษนิยม วิถีการสำคัญในการดำเนินการ เช่น การคิดใบปลิว การคิดแผ่นป้ายประท้วง การยื่นข้อเสนอ การออกแถลงการณ์ การแถลงข่าวในหนังสือพิมพ์ การชุมนุมใหญ่ การ

ตั้งกลุ่มในที่สาธารณะ การเดินขบวนประท้วง การนัดหยุดงาน การอดอาหารประท้วง การทำลายทรัพย์สินสาธารณะ การลुकฮือ การเผาหุ่นบุคคลที่เป็นตัวแทนของการต่อต้าน เช่น ผู้นำ เป็นต้น พฤติกรรมของฝูงชนเหล่านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประท้วงและต่อต้าน และต้องการให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม นโยบายหรือการตัดสินใจบางประการ ซึ่งสอดคล้องกับ (วิทยา นภาศิริกุลกิจ และ สุรพล ราชภัณฑารักษ์ 2539 : 227) (H.A.Bone, Austin Ranney 1976 อ้างถึงใน วิทยานภาศิริกุลกิจ และ สุรพล ราชภัณฑารักษ์ 2539 : 215) (Harmon Zeigler 1964 อ้างถึงใน วิทยานภาศิริกุลกิจ และ สุรพล ราชภัณฑารักษ์ 2539 : 215) (N .C. Hunt ,1967 อ้างถึงใน วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ 2546 : 54) (Gabriel Almond G. Bingham Powel จี บิงแฮม เพาเวลล์ จูเนียร์ ; จุมพล หนิมพานิช 2548 : 251-252) วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน และ ธโสธร ตู้อองคำ 2550 : 62) (จักษ์พันธ์ชูเพ็ชร 2552 : 263 - 264) (พฤทธิสาณ ชุมพล 2552 : 128) (สังข์ พัฒโนทัย ; ชาญวุฒิ วัชรพุกก์ : 2529)

3.1.4 แนวโน้มของผลกระทบของวัฒนธรรมทางการเมืองที่เป็นไปในทางที่ดีขึ้น วัฒนธรรมทางการเมืองไทยแบบหนึ่ง ย่อมเหมาะสมกับระบบการเมืองแบบหนึ่งเท่านั้น กล่าวคือ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบ ย่อมเหมาะสมกับระบบราชาธิปไตย วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า ย่อมเหมาะสมกับระบบอำมาตยาธิปไตย และวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม ย่อมเหมาะสมกับระบบราชาธิปไตยในปัจจุบัน และเหมาะสมกับระบบประชาธิปไตยที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมทางการเมืองไทย มีผลกระทบต่อการพัฒนาทางการเมืองไทยตลอดมา เนื่องจากการพัฒนาทางการเมืองไทยเป็นการพัฒนาการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคมแก่คนไทยอย่างชอบธรรม จึงต้องอาศัยการยอมรับจากคนไทยต่อการพัฒนาทางการเมืองในแต่ละช่วงเวลา และการยอมรับนี้ขึ้นอยู่กับแบบแผนของวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยว่าเป็นแบบใดเป็นสำคัญ วัฒนธรรมทางการเมืองไทยได้ค่อยๆ เปลี่ยนจากแบบค้ำแคบ เป็นแบบไพร่ฟ้า และจากแบบไพร่ฟ้าไปเป็นแบบมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับ (พลศักดิ์ จิรไกรศิริ 2551: 173)ซึ่งกระทบต่อวิถีชีวิตทางการเมืองของคนไทยอย่างมาก คนไทยปัจจุบันเพิ่มการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ทั้งระดับชาติและท้องถิ่น การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยในชุมชนเมือง ให้เป็นแบบมีส่วนร่วมมากขึ้นและคนไทยในชุมชนชนบท ให้เป็นแบบไพร่ฟ้ามากขึ้น และเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้เปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบประชาธิปไตยในอนาคต มีแนวโน้มที่จะเป็นแบบมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น แสดงว่าวิถีชีวิตทางการเมืองของคนไทยมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ซึ่งตรงกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญปัจจุบัน ที่ต้องการให้ประชาชนไทย เข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ทุกระดับการเลือกตั้ง ยิ่งกว่านั้นการประกอบกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชน ต้องกระทำประชาพิจารณ์ ทำให้ประชาชนตาม

ท้องถิ่นต่างๆ ได้ตื่นตัวทางการเมืองอย่างแท้จริงและสามารถปกป้องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมจากนักการเมืองที่มีนโยบายกระจายอุตสาหกรรมไปทั่วทุกภาคของประเทศ ประกอบกับคนไทยสามารถรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองและราชการอย่างเปิดเผยทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความคุ้มค่ายิ่งขึ้น

3.1.5 เกิดการปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้อง เพราะได้รับบทเรียนจากการได้รับค่านิยมในทางที่ผิดจากการปลูกฝังค่านิยมที่ตัวบุคคลจึงก่อให้เกิดปัญหาส่งผลให้ประเทศเกิดความเสียหายมาากแล้วจากในอดีต เมื่อเกิดเรื่องแบบนี้ขึ้นมา สามารถนำมาเป็น บทเรียนและส่งเสริมให้ได้รับค่านิยมที่ถูกต้องทางการเมือง ควรส่งเสริมให้ความรู้ให้การศึกษาเรื่องของค่านิยม ซึ่งสอดคล้องกับ (สุพัตรา สุภาพ 2545 : 50) เพราะค่านิยมเป็นเรื่องของสิ่งที่สังคมถือว่ามีความพึงปรารถนาต้องการให้เป็นเป้าหมายของสังคมและปลูกฝังให้สมาชิกของสังคมยึดถือเป็นเป้าหมายในการดำเนินชีวิตควรหลีกเลี่ยง เช่น ความยากจน สิ่งมีคุณค่า นำปรารถนา หรือนำความสุขมาให้มีทั้งเป็นวัตถุและไม่เป็นวัตถุ สามารถเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาได้เช่นเดียวกันกับความเชื่อและมีความแตกต่างกันไปตามสังคมและวัฒนธรรมค่านิยมส่วนใหญ่เนื่องมาจากความเชื่อ หัดให้คนไทยมีค่านิยมที่ถูกต้อง ไม่ใช่ นิยมยกย่องวัตถุ ความมั่งคั่ง ความหรูหราฟุ้งเฟ้อ ความเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง ไม่ยึดมั่นในประเพณี จนลืมคำนึงถึงคุณธรรม หลงไปค่านิยมทางวัตถุนิยมถึงเรื่องของความถูกต้อง มั่นคง ยั่งยืน และผลประโยชน์ของ ส่วนรวมของประเทศชาติ

3.2 แนวโน้มของผลกระทบด้านลบ

3.2.1 สังคมเกิดความแตกแยก เพราะสังคมทุกสังคมมนุษย์ หรือทุกประเทศทั่วโลกไม่อาจอยู่ในสภาพที่หยุดนิ่งอยู่กับที่ (static) แต่จะเคลื่อนไหว หรือเปลี่ยนแปลง (dynamic) อยู่ตลอดเสมอไม่มากก็น้อย การเคลื่อนไหวหรือ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (social change) หรืออาจเรียกว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ 2551 : 351) การเปลี่ยนแปลงระบบความสัมพันธ์ของบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นการเปลี่ยนแปลงอาจมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป รุนแรง และไม่รุนแรง หรือมีลักษณะรวดเร็วและรุนแรงได้ อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงอาจส่งผลกระทบต่อสังคมและประชาชนทั้งในทางวัตถุและทางจิตใจได้ หากสังคมเกิดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัด พิจิตร ก็สามารถส่งผลกระทบต่อสภาพความเป็นมนุษย์ในสังคม ให้เกิดความแตกแยกได้ เพราะมนุษย์สัมพันธ์กับสังคมตลอดเวลา มนุษย์ไม่เพียงเป็นสัตว์ประเสริฐที่มีค่ามีเกียรติ มีศักดิ์ศรี มีคุณค่าของความเป็นมนุษย์ มีความสามารถ มีการปรับตัว และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เท่านั้น แต่มนุษย์โดยธรรมชาติแล้วยังมีลักษณะเป็นสัตว์สังคม สัตว์เศรษฐกิจ และสัตว์การเมืองอีกด้วย

3.2.2 เศรษฐกิจถดถอย เพราะขาดการแก้ปัญหาเรื่องการเมืองอย่างจริงจังจากความขัดแย้งทางการเมือง รัฐบาลบริหารงานไม่เต็มประสิทธิภาพ ห่วงแต่ผลประโยชน์ ไม่พัฒนาประเทศเป็นฝ่ายรัฐบาลเพื่อกอบโกยผลประโยชน์ ภาพรวมเศรษฐกิจมีความอ่อนแอ ขาดคุณภาพ เศรษฐกิจภาคเกษตรกรรมจึงไม่มีทิศทาง กระบวนการผลิตยังไม่สามารถสร้างประสิทธิภาพ และคุณภาพได้ดีพอ รวมทั้งไม่สามารถพัฒนาสินค้าที่ต้องใช้เทคโนโลยีระดับสูง ในการผลิตเข้าสู่การแข่งขันในตลาดได้ เพราะขาดแคลนเทคโนโลยีสมัยใหม่ และบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญ เฉพาะด้าน บางส่วนของอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาลไทยจึงเป็นเพียงฐานการผลิตส่วนหนึ่งในระบบการผลิตสินค้าข้ามชาติของบริษัทขนาดใหญ่ ที่มีผลน้อยมากในการพัฒนาพื้นฐานทางด้านอุตสาหกรรมที่มั่นคงและยั่งยืนในชาติ ซึ่งสอดคล้องกับ (เชาวนะ ไตรมาส 2551 : 184) รวมทั้งเสถียรภาพเศรษฐกิจและองค์ประกอบทางการเมือง ขาดความรู้ความเข้าใจในการให้ ที่ถูกต้อง และเป็นอย่างสร้างสรรค์ เกิดปัญหาการล้มละลายไปเพราะหนี้สินพอกพูนขึ้นเป็นเท่าตัว หรือหลายเท่าตัว การขาดแคลนเงินทุน เป็นปัญหาจากการมีเงินออม รวมทั้งปัญหาความยากจน และการขาดโอกาสทางการศึกษาเพื่อพัฒนาตนเองของคนส่วนใหญ่ภายในชาติเสื่อมโทรมของ ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งป่าไม้ที่ดิน แหล่งน้ำธรรมชาติ แร่ธาตุ ภูเขา ตลอดจนสัตว์ป่า ปลาและสิ่งมีชีวิตทั้งบนบก และในน้ำ จนมีผลให้ความหลากหลายทางชีวภาพเริ่มเสียภาวะสมดุล เกิดการขยายตัวของมลภาวะ และมีผลกระทบต่อดำรงชีวิตของมนุษย์ปัญหาเหล่านี้นอกจากจะ ส่งผล ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ที่อาจประสบปัญหามากยิ่งขึ้นในอนาคต

3. อภิปรายผล

3.1 ผลกระทบจากความขัดแย้งทางการเมือง

จากผลการศึกษาพบว่าส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านบวก และทางด้านลบ และยังกระทบไปอีกในหลายมิติ ไม่เฉพาะเรื่องของการเมือง ไม่ว่าจะเป็นระบบการเมือง แต่กระทบไปถึงระบบเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม รวมถึงพฤติกรรมของคนในสังคม ส่งผลไปยังต่างประเทศและโลกอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องผลกระทบและการเมือง ตามแนวคิดของผลกระทบทางการเมืองเป็นผลที่ส่งถึงความเจริญความงอกงามของการเมือง หรืออาจเป็น ประโยชน์ที่ได้เรื่องของการเมือง หรือผลกระทบทางลบซึ่งส่งผลให้เกิดการปะทะ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ พระมหาอัมพร จำปาปลา (2543 : 26) และชาคริต ต้นพิรุฬห์ (2543: 23) ที่กล่าวว่า ที่มา ความขัดแย้ง คือ การพูดหรือทำให้กระเทือนไปถึงผู้อื่น อันกระทบต่อสถานการณ์ต่างๆ และ กลุ่มเป้าหมาย และกลุ่มอื่นๆ นอกเหนือไปจากกลุ่มเป้าหมาย และส่งผลเกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและ

อนาคต ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้เสมอ ผลกระทบเกิดจากความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุเป็นผลต่อกัน อาจเป็นหรือผลเสียหายอันเกิดจากกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และผลกระทบเกิดขึ้นได้ทั้งทางบวก และทางลบ

แต่ผลกระทบจากความขัดแย้งทางการเมือง ประชาชนในจังหวัดพิจิตรดูเหมือนจะเป็นผลกระทบเล็กน้อย มีสาเหตุเพราะประชากรส่วนใหญ่ไม่กล้าแสดงออกทางการเมือง และสภาพพื้นที่ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดพิจิตร เป็นเมืองปิดไม่มีการสัญจรของบุคคลภายนอกเข้ามาจริง ๆ หากไม่ต้องการเข้ามาในตัวเมืองพิจิตรจริง ๆ ก็จะเป็นทางผ่านเสียมากกว่า จากสภาพพื้นที่ถือว่าเป็นพื้นที่ปิด ประชากรส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่จังหวัดพิจิตรโดยส่วนใหญ่ และประชากรในพื้นที่รู้จักสนิทสนมคุ้นเคยกันมานาน มีการทักทายปราศรัย การให้อภัยกัน ไกล่เกลี่ยกันตามลักษณะวัฒนธรรมของชาวตะวันตก การเกี่ยวพันปรองดองเป็นชาติพันธุ์กัน เป็นเครือญาติ เป็นพี่เป็นน้องกันเสียส่วนมาก มีการผ่อนหนักผ่อนเบาเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองกัน ลักษณะการประกอบอาชีพก็เป็นเกษตรกร และพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทางเกษตรกรรม ด้านการศึกษาไม่มีมหาวิทยาลัยในพื้นที่เลย ไม่มีพื้นที่ให้แสดงออกทางความคิดเห็นทางการเมือง ส่งผลให้คนในพื้นที่ไม่ค่อยสนใจการเมือง ไม่กล้าแสดงออกทางการเมือง สนใจการเมืองน้อยมาก สอดคล้องกับ ทฤษฎีวิวัฒนาการทางการเมือง ของ วอลเตอร์ เอ. โรเซนบาน (Walter A. Rosenbaum) ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับที่ต้องการศึกษา โดยประการแรกในระดับ “ปัจเจกบุคคล” มุ่งศึกษาในเชิงจิตวิทยา ขึ้นพื้นฐานว่าบุคคลมีความรู้สึกโน้มเอียงต่อองค์ประกอบสำคัญของระบบการเมืองในแนวใด กล่าวคือ บุคคล “รู้สึก” และ “คิด” “อย่างไรกับสัญลักษณ์ สถาบัน และการปกครอง ซึ่งเป็นแบบแผนทางการเมือง ส่วนวัฒนธรรมทางการเมืองอีกระดับหนึ่งคือ แนวคิดในระบบว่าประชาชนในสังคมประเมินค่าสถาบันทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างไร ประเมินนี้เกิดจากการสะสมบรรดาความโน้มเอียงของประชาชน เกิดเป็นลักษณะการมีส่วนร่วมเป็นแบบไพร่ฟ้าผสมแบบมีส่วนร่วม (The Subject Participant Political Culture) เป็นแบบที่ประชาชนบางส่วนเริ่มมีความสนใจที่จะเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมือง โดยคิดว่าตนมีบทบาทและมีอิทธิพลที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ จึงเกิดการเรียกร้องสิทธิทางการเมืองขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีประชาชนอีกบางส่วนยังคงเมินเฉยและไม่สนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง ในรูปแบบนี้ในระยะแรกอาจทำให้ระบบการเมืองไม่มั่นคง แต่หากดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องจะมีอิทธิพลให้กลุ่มคนมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าหรือแบบอำนาจนิยมเปลี่ยนท่าทีและทัศนคติหันมาสนใจเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในที่สุด สอดคล้องกับ แนวคิดโอเวนส์ (Owens, 1991: 246 – 248) ได้กล่าวว่า หากความขัดแย้งได้รับการตอบสนองในทางบวกมีการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เหมาะสม ย่อมทำให้เกิดบรรยากาศที่ดี เกิดบรรยากาศของความร่วมมือสนับสนุนจะเป็นความขัดแย้งในการสร้างสรรค์ ซึ่ง

จะส่งผลถึงความเจริญก้าวหน้าในที่สุด แต่ในทางตรงกันข้ามกันในทางลบ คือ ความขัดแย้งมีผลเสียอยู่มาก ถ้ามีอยู่ในระดับต่ำหรือไม่มีจะไม่ทำให้เกิดความคิดริเริ่มใหม่ ๆ เกิดความเฉื่อยชา และบุคคลในทางตรงกันข้าม ถ้าเกิดมีความขัดแย้งสูงมาก จะทำให้บรรยากาศเกิดความตึงเครียด ข้อมูลถูกบิดเบือน

3.2 ลักษณะความขัดแย้งทางการเมือง

ลักษณะความขัดแย้งทางการเมือง ของกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง กรณีศึกษา ในจังหวัดพิจิตร ลักษณะความขัดแย้ง ตรงตามกรอบแนวคิด คือมีการสร้างวาทกรรมใส่ร้ายกันและกัน การอาศัยสื่อโจมตีซึ่งกันและกัน มีนวัตกรรมของผู้นำกลุ่ม และการร่วมชุมนุม มีการต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์ ค่านิยมร่วมกัน และพลังอำนาจของกลุ่ม กลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร มีการเข้าร่วมกลุ่มเพื่อร่วมชุมนุมในการร่วมชุมนุมทุกครั้งก็จะมีปราศรัยสร้างวาทกรรมทางภาษา เพื่อปลุกใจให้รักในกลุ่มของตนเอง มีการแสดงออกอย่างอื่นอาทิเช่น การร่วมกันบริจาคเงินเพื่อสมทบทุน การขายดอกไม้ในงาน ขายแผ่นซีดี หนังสือ วารสาร ขายข้าวสาร และอาหารอื่น ๆ เพื่อร่วมกันสร้างนวัตกรรมของกลุ่ม ในการเข้าร่วมชุมนุมทั้งสองฝ่ายก็ต่างมีการนำสัญลักษณ์ของกลุ่มตนมาแสดงเพื่อแสดงความเป็นกลุ่มเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มตน อาทิเช่น การใส่เสื้อเหลือง การมีมือตบ ผูกผ้าพันคอสีฟ้า การนำรูปพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นเป็นการแสดงถึงความจงรักภักดีของกลุ่มเสื้อเหลือง ส่วนฝ่ายทางเสื้อแดงก็เช่นกัน มีการใส่เสื้อแดง ตีนตบ หัวใจตบ รูปภาพ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ มาเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม การใช้สิ่งของเหล่านี้ถือเป็นการใช้สัญลักษณ์ทางการเมือง แต่ก็มีสิ่งอื่นนอกเหนือจากการใช้สิ่งของอีกก็ยังมีกลยุทธ์อื่นๆอีก เช่น การนำศิลปิน ดารา นักร้อง มาร้องรำทำเพลงกันในการร่วมชุมนุม แต่ถ้าเป็นทางกรุงเทพฯ ที่ถือเป็นเรื่องที่แสดงสัญลักษณ์ทางการเมืองได้ชัดเจนก็คือการนำเลือดมารวมกันเพื่อนำไปราดหน้าทำเนียบรัฐบาล

ลักษณะความขัดแย้งของกลุ่มในจังหวัดพิจิตร เป็นไปด้วยความสงบมากกว่าที่จะเกิดความรุนแรง แม้กระทั่งการนำผู้ชุมนุมไปปิดล้อมสถานที่ราชการก็ไปกันเป็นระเบียบ มีการยอมรับการเจรจา ไม่ต้องถึงกับใช้กำลังรุนแรง ส่วนประชาชนที่เป็นสมาชิกกลุ่มเสื้อเหลือง หรือกลุ่มเสื้อแดง เมื่อเกิดการปะทะกันก็จะแค่เป็นการพูดถากถางกันด้วยการใช้วาทกรรมทางภาษาเสียมากกว่า การใช้กำลังรุนแรง หรือใช้อาวุธ ความขัดแย้งของกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดงในจังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมเป็นการส่งผลให้ประชาชนเริ่มมีการแสดงออกทางการเมือง ได้แสดงความคิดเห็นทางการเมือง ไทยเริ่มมีการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ทางการเมือง ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การเคลื่อนไหวทางการเมือง และมีการเคลื่อนไหวในภาคประชาชนมากขึ้น มีการรวมกลุ่มกันปรึกษาหารือกัน และเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกัน แสวงหาพันธมิตรร่วมกัน เพื่อร่วมกันเพื่อขยายแนวคิดเพื่อสร้างกลุ่ม เพื่อสร้างกลุ่ม สร้างเครือข่าย และรวมพลังประชาชนให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น

แม้ว่ากลุ่มผลประโยชน์เริ่มเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น กล้าแสดงออกทางการเมืองมากขึ้น กล้าแสดงความคิดเห็นทางการเมืองมากขึ้น มีการรวมกลุ่มศึกษาถึงความจำเป็นไปของบ้านเมือง ข้อมูลข่าวสาร ต่าง ๆ เพื่อเสนอแนวคิดความต้องการของประชาชน มากขึ้น ความขัดแย้งใช้ร่วมกับการแข่งขัน บางครั้งก็มาใช้ในความหมายอันเดียวกัน แต่ตามความจริงแล้ว การแข่งขันไม่จำเป็นต้องมีความขัดแย้ง หรือปฏิบัติต่อกัน เพราะการแข่งขันมีมากมายหลายอย่าง ที่ไม่นำไปสู่ความขัดแย้ง เช่น การแข่งขันกันเป็นคนดี แข่งขันกันเพิ่มคุณภาพ และการแข่งขันบางอย่างเราไม่ต้องไปแข่งขันกับคนอื่นแต่แข่งขันกับตนเอง

ความขัดแย้งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลประสบปัญหาในการตัดสินใจและเมื่อบุคคลสองฝ่ายสองกลุ่มหรือมากกว่ามีความเห็น ความเชื่อ ค่านิยม ข้อมูลข่าวสารและผลประโยชน์ไม่สอดคล้องกับทฤษฎีความขัดแย้งของ พระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตโต (2541: 5) ที่ได้ให้ความหมายของความขัดแย้ง ว่าเป็นปรากฏการณ์ที่สามารถเกิดขึ้นได้ และที่มาของความขัดแย้งเกิดจาก ตัณหา มานะ ทิฐิ ซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญที่ทำให้มนุษย์ออกไปแสดงบทบาทต่างๆ ที่ทำให้เกิดภาวะที่เรียกว่า ลิดรอน หรือทำลายสันติ ความขัดแย้งเป็นธรรมชาติของสิ่งทั้งหลาย เพราะสิ่งทั้งหลายมีความแตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างกันดังกล่าวจะทำให้เกิดความขัดแย้ง พร้อมกันนั้นก็ทำให้เกิดความหลากหลาย ความสมบูรณ์ แต่มนุษย์ก็มีความสามารถในการจัดการ ซึ่งย่อมจะเอาประโยชน์จากความขัดแย้งได้ หากจะแปรผลของความแตกต่างนั้นให้กลายเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ ความขัดแย้งจะเป็นประโยชน์ได้ ต้องมาจากเจตนาที่ดี ปรารถนาที่ดี มีจุดมุ่งหมายที่ดีเพื่อความดีงาม ความเจริญ ความก้าวหน้า ของประเทศชาติ และความสุขร่มเย็น ของสังคมและสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อารี เพชรศุภ (2544: 290) พอร์ดี้ (Pondy , L.R.) ความขัดแย้งจะต้องสังเกตถึงองค์ประกอบหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับบุคคล เช่น สภาพแวดล้อม ที่เป็นเงื่อนไขที่เกิดก่อนความขัดแย้ง อารมณ์ การรับรู้ และพฤติกรรมของบุคคล มี 2 แบบคือ 1) อาการแอบแฝงของความขัดแย้ง คือ ความขัดแย้งเกี่ยวกับการแข่งขันในด้านทรัพยากรที่มีน้อยหรือหายาก 2) ความขัดแย้งประเภทที่มองเห็นได้ เกิดจากความเข้าใจผิดระหว่างกันต่อสิ่งที่มีอยู่หรือเป็นจริง และจะแก้ความขัดแย้งประเภทนี้ได้ก็โดยเพิ่มประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสาร

จากลักษณะความของความขัดแย้งของกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร ถือได้ว่าเป็นแนวคิดทางบวก (Positive) หรือเป็นแนวคิดใหม่ (Contemporary viewpoint) แนวคิดใหม่ มองว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งจำเป็น เป็นพลังทางบวกที่ส่งเสริม การที่ปราศจากความขัดแย้งจะหยุดอยู่กับที่ เฉื่อยชา ไม่มีการเปลี่ยนแปลง แนวคิดของกลุ่มนี้เชื่อว่าความขัดแย้งจะมีประโยชน์ ไม่ใช่ดีทั้งหมดหรือเลวทั้งหมด ความขัดแย้งจะมีประโยชน์ ทำให้บุคคลมีความคิดสร้างสรรค์มุ่งที่จะแก้ปัญหา กระตือรือร้น อยากมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชินนทร์ ชุณหพันธรัักษ์

(2544: 121) กลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง การที่ทั้งสองฝ่ายมีการรับรู้ที่ไปด้วยกันไม่ได้ เรื่องที่เกี่ยวกับการกระทำหรือจุดมุ่งหมาย ไม่ว่าการรับรู้นั้นจะถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็ตาม คนที่อยู่ในภาวะความขัดแย้งจะมีความรู้สึกว้าวุ่นหากฝ่ายหนึ่งชนะอีกฝ่ายหนึ่งจะแพ้ มีความคิดตรงกันข้าม และมีค่านิยมที่แตกต่างกัน มีองค์ประกอบหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับบุคคล เช่น สภาพแวดล้อม ที่เป็นเงื่อนไขที่เกิดก่อนความขัดแย้ง อารมณ์ การรับรู้ และพฤติกรรมของบุคคล มี 2 แบบคือ 1) อาการแอบแฝงของความขัดแย้ง คือ ความขัดแย้งเกี่ยวกับการแข่งขันในด้านทรัพยากรที่มีน้อยหรือหายาก 2) ความขัดแย้งประเภทที่มองเห็นได้ เกิดจากความเข้าใจผิดระหว่างกันต่อสิ่งที่มีอยู่หรือเป็นจริง และจะแก้ความขัดแย้งประเภทนี้ได้ก็โดยเพิ่มประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เดวิด ดี. เมเยอร์ (David D. Myer 1983) แม็ก และ สไนเดอร์ (Mack R.W. & Snyder) พอร์นดี (Pondy, L.R. 1967) และ อารี เพชรสุค (2544: 290) ความขัดแย้งของ อลัน ฟิลเลย์ อาวุธ โอซาพงษ์ (2547:21) Alan Filley (1975) เสนออุทศาสตร์ความขัดแย้งไว้ 3 รูปแบบ ได้แก่

1) แบบ ชนะ-แพ้ (Win-Lose strategy) เป็นการแก้ไขความขัดแย้งที่แต่ละฝ่ายมองเห็นว่าความขัดแย้งเป็นการต่อสู้เพื่อเอาชนะกัน ที่ต่างทำทุกอย่างและใช้ทุกวิธีเพื่อจะทำให้ฝ่ายตนชนะ โดยมุ่งระดมความคิด การวางแผนและทรัพยากร อันได้แก่ เงิน อำนาจ ข่าวสาร และข้อมูลต่าง ๆ ในการที่จะเอาชนะคู่ต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์หรือทรัพยากรให้ได้มากที่สุด แต่เนื่องจากการปัญหาแบบดังกล่าว จะมีเพียงฝ่ายเดียวเท่านั้นที่เป็นผู้ชนะ ผู้แพ้มักไม่พอใจอาจเป็นตัวก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งต่อไปอีก เทคนิคและวิธีการในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่สำคัญ คือ การใช้อำนาจ และการใช้เสียงข้างมาก โดยการใช้อำนาจเป็นการใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายหรือตามที่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยการให้คุณให้โทษแก่สมาชิกกลุ่มบังคับให้สมาชิกกลุ่มต้องปฏิบัติตาม (Majority Rule) เป็นหลักที่ถือว่าเกณฑ์ที่ตัดสินโดยเสียงที่มากกว่าย่อมจะมีผลผูกพันต่อทุกคน และฝ่ายข้างมากยอมที่จะใช้อำนาจบังคับได้ ถ้าฝ่ายข้างน้อยไม่ยอมปฏิบัติตาม

2) แบบ แพ้-แพ้ (Lose-Lose strategy) หรือ แบบประนีประนอม (Compromise) โดยใช้ความสามารถในการเจรจาต่อรองเป็นสำคัญ โดยผลจากการแก้ปัญหาความขัดแย้งจะทำให้แต่ละฝ่ายไม่ได้ในสิ่งที่ตนต้องการทั้งหมด แต่พอใจและยอมรับในสิ่งที่ได้มาเท่าๆ กัน จุดเน้นของการประนีประนอม อยู่ที่แต่ละฝ่ายคิดว่าฝ่ายตนต้องเสียสละอะไรบ้าง โดยที่แต่ละฝ่ายจะเล็งการกล่าวถึงประเด็นที่ฝ่ายตนได้ประโยชน์ การแก้ปัญหาด้วยวิธีดังกล่าวอาจทำให้ความขัดแย้งลดลงไปบ้าง แต่ไม่ใช่การแก้ปัญหาความขัดแย้งที่แท้จริง ความขัดแย้งอาจหยุดชะงักลงชั่วคราว อาจนำไปสู่การเจรจากันใหม่อีก เมื่อมีเงื่อนไขเพิ่มเติมเกิดขึ้นแม้เพียงเล็กน้อยก็ตาม ประโยชน์ที่สำคัญของการเจรจาต่อรองในการใช้วิธีการในการปัญหาแบบแพ้-แพ้ ก็คือการทำให้แต่ละฝ่ายทราบถึงความคิด ความคาดหวัง และลำดับความสำคัญของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้เกิดผลดีในการเจรจา

กันในคราวใหม่ เทคนิควิธีการในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่สำคัญ คือ การประนีประนอม การประสานประโยชน์ การให้อภัย โทศุลาการ เป็นผู้ชี้ขาด การอาศัยกฎระเบียบที่เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง การถ่วงเวลาการแก้ปัญหาไว้ชั่วคราว โดยการประนีประนอม เป็นการพยายามยุติความขัดแย้งโดยการไกล่เกลี่ยให้มาพบกันครึ่งทาง โดยที่แต่ละฝ่ายจำเป็นต้องเสียสละ สิ่งที่คุณอยากได้ลงบ้าง การประนีประนอมจะได้ผลหากทั้งสองฝ่ายรับรู้ว่าจะแต่ละฝ่ายมีอำนาจพอๆ กัน การประสานประโยชน์ด้วยการแลกเปลี่ยนความต้องการซึ่งกันและกัน อันเป็นวิธีการที่กลุ่มหนึ่งหรือฝ่ายหนึ่งแพ้ในเรื่องหนึ่ง ขณะที่การให้อภัย โทศุลาการเป็นผู้ชี้ขาด เป็นการนำประเด็นปัญหาความขัดแย้งที่ทั้งสองฝ่ายมีความเห็นไม่ตรงกันเสนอต่อบุคคลที่สามซึ่งเป็นกลางได้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผลการตัดสินใจอาจ ดำเนินการ โดยคนคนเดียวหรือคณะก็ได้ โดยมีจะแก้ปัญหาโดยใช้ทางสายกลาง ระหว่างไม่ให้ทั้งสองผ่านต้องเสียหายนการอาศัยกฎระเบียบที่เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง วิธีการนี้เป็นการอ้างกฎระเบียบเพื่อหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า ซึ่งข้อมที่จะทำให้อีกฝ่ายเกิดความไม่พอใจ การยึดปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด ไม่จำเป็นที่จะต้องใช้ความคิดที่สร้างสรรค์ใดๆ นอกจากการพยายามที่จะรักษาสถานภาพเดิมไว้ ท้ายที่สุดคือการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งโดยการเจรจาหรือถ่วงเวลาการแก้ปัญหาไว้ชั่วคราว การแก้ปัญหาจะได้ผลเพียงชั่วคราว เนื่องจากแต่ละฝ่ายไม่เคยได้นำประเด็นเรื่องความขัดแย้งมาพูดคุยกันซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งขึ้น ได้ภายหลัง

3) แบบชนะ - ชนะ (Win - Win strategy) เป็นวิธีการที่มีเหตุผลและเป็นวิธีที่สร้างสรรค์โดยมุ่งแสวงหาข้อตกลงที่เป็นที่พอใจทั้งสองฝ่าย โดยเน้นเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ซึ่งแต่ละฝ่ายสามารถได้รับในสิ่งที่ตนต้องการหรือประโยชน์สูงสุด ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งไม่เกิดการสูญเสียหรือไม่ยอมรับในการแก้ไขปัญหาค แต่ละฝ่ายควรมีอำนาจในระดับที่ใกล้เคียงกัน ไม่มีฝ่ายใดจะสามารถบังคับอีกฝ่ายหนึ่งได้ ทุกฝ่ายจะต้องรับผิดชอบร่วมกันในการแสวงหาทางออกซึ่งเป็นที่ยอมรับทุกฝ่าย การแก้ปัญหา จึงจำเป็นที่จะต้องมึข้อมูลที่ถูกต้องและความรู้สึกที่ดีโดยขึ้นอยู่กับความไว้วางใจกัน การเปิดเผยข้อมูล และความสามารถในการสื่อสารเป็นประการสำคัญ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจึงเป็นประโยชน์ต่อทั้งหน่วยงานและสัมพันธภาพของบุคคลอื่นเนื่องจากตัวปัญหาที่แท้จริงของความขัดแย้งได้รับการแก้ไขแล้ว เทคนิควิธีการในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง คือ การมีความเห็นสอดคล้องกันและตัดสินใจแบบผสมผสาน เป็นการแสวงหาวิธีการขจัดความขัดแย้งที่ต่างฝ่ายต่างยอมรับ ทั้งในด้านเป้าหมายและวิธีการ ที่มุ่งส่งเสริมให้เกิดการมีความส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือกระบวนการตัดสินใจของกลุ่มเนื่องจากการเห็นว่าการตัดสินใจของกลุ่มย่อมที่จะดีกว่าตัดสินใจโดยคนใดคนหนึ่ง

3.3 แนวโน้มของผลกระทบจากความขัดแย้งทางการเมือง

แนวโน้มของผลกระทบจากความขัดแย้งทางการเมือง ของกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง กรณีศึกษา ในจังหวัดพิจิตร พบว่า ผลในทางที่ดีขึ้นหากประชาชนในพื้นที่เริ่มเข้าใจว่าการเมืองคืออะไร เป็นของใคร และเพื่อใคร เพราะการเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับ รัฐ รัฐธรรมนูญ พลเมือง และรัฐบุรุษ อันเป็นเรื่องเกี่ยวกับ “สาธารณะ” ซึ่งตรงกันข้ามกับเรื่องส่วนตัว แต่อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันยังหมายรวมถึงสิ่งต่าง ๆ คือ รัฐ สถาบันทางการเมืองการปกครองต่าง ๆ ความสัมพันธ์เกี่ยวกับอำนาจการตัดสินใจ ตกลงใจหรือนโยบายสาธารณะ และระบบความสัมพันธ์ใด ๆ ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าต่างๆ เพื่อสังคม ซึ่งเป็นอำนาจที่ต้องปฏิบัติตามอีกด้วย การเมืองเป็นเรื่องของการแสวงหาผลประโยชน์สาธารณะ การกระทำใด ๆ ที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ของส่วนบุคคล การกระทำนั้นไม่จัดเป็นการเมือง แต่การกระทำใดเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ การกระทำนั้นจึงจะเป็นการเมือง

“มนุษย์เป็นสัตว์สังคม จึงต้องอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนการเมือง และการอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนการเมืองเท่านั้นมนุษย์จึงจะสามารถบรรลุถึงความดีสูงสุดของมนุษย์ได้” การเมืองเป็นเรื่องของการทำงานร่วมกัน รักษาผลประโยชน์ร่วมกันของมนุษย์ในชุมชน เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ในการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าสำหรับสังคมส่วนรวม จัดสรร “สิ่งที่มีคุณค่า” ให้กับผู้คนในสังคม ขณะที่ความหมายของ “สิ่งที่มีคุณค่า” (ซึ่งรวมถึงสิ่งที่เป็นวัตถุธรรม อาทิ ทรัพยากรต่าง ๆ และสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความดีงาม ความยุติธรรม)วิธีการใช้อำนาจ ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ผลประโยชน์ และสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคมดังกล่าว อาจจะมีตั้งแต่ทรัพยากรธรรมชาติ ไปจนถึงยศลาบรรดาศักดิ์ กระทั่งกฎระเบียบ และนโยบายที่เอื้อให้บางส่วนได้รับผลประโยชน์ และบางส่วนสูญเสียผลประโยชน์ ฯลฯ สิ่งใดที่ได้มา หรือเสีย เหตุผลที่ว่าทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด มักจะไม่สามารถสนองความต้องการของมนุษย์ได้ทุกบุคคลหรือทุกกลุ่ม อย่างทั่วถึงพร้อม ๆ กันได้ การกำหนดวิธีการที่จะให้บุคคลได้มาซึ่งทรัพยากรต่าง ๆ อันจำกัด การเมืองเป็นการใช้อำนาจและการปกครอง ใครได้อะไร เมื่อไร และอย่างไร มีผลถึงการต่อสู้แข่งขันกันเพื่อรักษาผลประโยชน์ของแต่ละคน แต่ละกลุ่ม หรือเพื่อสนับสนุนความคิดความเชื่อเฉพาะตนเฉพาะกลุ่มด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ อริสโตเติล (Aristotle) ชีร์กัทร์ เสวีรังสรรค (2553 : 6) ทินพันธุ นาคะตะ (2541: 158) และดำรง สุนทรสารทูล (2543: 4-7) ฮาโลลด์ ดี. ลาสเวลล์ (Harold Lasswell, 1968 : 6) และโรเบิร์ต เอ. ดาห์ล (Robert A.dahl) Michael Curtis Dillon, 1968 ; V.O. Key, (1958) สมพร แสงชัย และ ปรัชญา เวสารัชช์ (2540 : 232) สุนัย เศรษฐบุญสร้าง (2550 : 90 - 91) เสกสรร ประเสริฐกุล (2543 : 3)

สรุปได้ว่าพฤติกรรมของมนุษย์มีส่วนในการปกครอง ความสัมพันธ์ของมนุษย์ในเรื่องการบังคับบัญชาและถูกบังคับบัญชา การควบคุม และถูกควบคุม การเป็นผู้ปกครองและถูกปกครอง โลกการเมืองจึงเต็มไปด้วยความสับสน การใช้ทักษะในการเอาชนะเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ต้องการและการสร้างกลไกต่างๆ เพื่อให้ได้มา รักษาและสืบทอดตำแหน่งและอำนาจ ดังนั้นความสำคัญของการเมืองก็คือ อำนาจ (Power) กับ “อำนาจ” หรือ “อิทธิพล” ในการจัดสรรผลประโยชน์ และจัดการเกี่ยวกับความขัดแย้งในสังคม อำนาจไม่จำเป็นต้องใช้แต่กำลังอย่างเดียว เพราะหมายถึงการจูงใจหรือการชักชวนก็ได้ ในแง่หนึ่งการเมืองจึงเป็นเสมือนผู้นำทาง เป็นผู้กำหนดเป้าหมายและวิธีการที่จะนำไปสู่เป้าหมาย เหตุนี้การเมืองจึงเป็นปรากฏการณ์ปกติของสังคมมนุษย์ มนุษย์จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงการเมืองได้พ้น แต่จำเป็นต้องร่วมมือร่วมใจกัน “ทำ” การเมืองให้เป็น “การเมืองที่ดี” เป็นการเมืองที่อำนาจประโยชน์สุขต่อมนุษย์โดยรวมให้มากที่สุด การเมืองจะดีหรือเลวจึงขึ้นอยู่กับตัวมนุษย์เอง วิสุทธิ์ โภชน์แทน (2538 : 1) กิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตของประชาชน การเมืองจึงมีขอบเขตกว้าง และกระทบต่อขอบเขตของชีวิตผู้คนอย่างแน่นอมนไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง และมีคนจำนวนมากที่เป็นมนุษย์ (McAuley, W. James , 2003 ; คำรง สุนทรศารทูล 2543: 8)การเมือง หมายถึง “เรื่องสกปรก”เป็นทัศนคติ เป็นความเชื่อ ของคนในสังคมต่าง ๆ ไม่เฉพาะแต่สังคมไทยเท่านั้น แม้แต่ในสังคมอื่นๆ ก็มีการกล่าวถึงเรื่องการเมืองเป็นเรื่องเสียหาย มักจะถูกมองในแง่ลบ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการต่อสู้เพื่ออำนาจ เห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องสกปรก เป็นเรื่องของการแก่งแย่งผลประโยชน์โดยไม่มียกติกา เพียงเพื่อให้ประโยชน์ โดยวิธีการคุกคาม การคิดสินบน การต่อสู้ การแข่งขันเพื่อ/ หรือ/การแสวงหาอำนาจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงุทธิสาณ ชุมพล (2552 : 24) สุขุม นวลสกุล (2539 : 1) สมบัติ ชำรงชัยวงศ์ (2538: 4) (hight way robber) (Ellsworth & Stahnke 1976 ; ซีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ : 4) และลิขิต ซีรเวคิน (2551: 58) ที่มีแนวคิดในทิศทางเดียวกันว่า พฤติกรรมและกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป จนถึงระดับกลุ่ม สถาบัน และระดับนานาชาติ การเมืองจึงมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตคน ของสังคม ทั้งนี้เพราะประชาชนส่วนใหญ่ เริ่มรู้สึกว่สถาบันทางการเมือง ล้วนแล้วแต่มีความเกี่ยวข้องกันทางการเมืองโดยตรง

ฉะนั้นจะทำให้ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจของนักการเมืองด้วยกัน จึงเป็นเรื่องยากถึงขั้นเป็นไปได้ จากความไม่ไว้วางใจนักการเมืองโดยแท้ จึงจุดประกายความคิดให้ประชาชนเกิดการรวมกลุ่มกันตามแนวคิดดังกล่าวจึงได้เกิดกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ซึ่งถือเป็นกลุ่มผลประโยชน์ประเภทหนึ่ง เรียกว่ากลุ่มผลประโยชน์แบบแว้งกว้างไร้บรรทัดฐาน (Anomic Interest Groups) เป็นกลุ่มที่ปะทุขึ้นอย่างค่อนข้างกะทันหันตามอารมณ์ เช่น การจลาจล การลอบสังหาร ตลอดจนการเดินขบวนประท้วงการรวมตัวกันเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ที่ร้ายแรง จึงขาดการจัดตั้ง

เป็นองค์กรหรือแม้จะมีการจัดตั้งมักจะเป็นไปในลักษณะที่ไม่ยั่งยืน เป็นกลุ่มที่ไม่มีค่านิยมหรือแบบแผนในการเข้าร่วมแสดงบทบาททางการเมืองที่ไม่แน่นอน มักใช้วิธีการรุนแรงในการเรียกร้องผลประโยชน์ เช่น กลุ่มก่อความไม่สงบ กลุ่มผู้ประท้วง (Oknation มีนาคม 2552: www.oknation.net/blog) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จักร์ พันธุ์เพชร (2552 : 263 - 264) ที่กล่าวว่า การเรียกร้องผลประโยชน์ในรูปลักษณะนี้มักจะเกิดขึ้นในสภาพที่ไม่มีกลุ่มที่ได้รับการจัดตั้งอยู่ในสังคม หรือว่าหากมีก็มีบางกลุ่มที่ถูกปิดกั้นมิให้แสดงออกซึ่งความต้องการ ดังนั้น ความไม่พึงพอใจที่ถูกปิดกั้นอยู่กดดันไว้จะปะทุออกมาถ้ามีเหตุการณ์เอื้ออำนวยหรือมีผู้ชักนำหรือ “ปลุกระดม” ให้เกิดขึ้นการชักนำนี้อาจกระทำโดยผู้ที่อยู่ในอำนาจทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของเขาเองก็ได้

กลุ่มผลประโยชน์ถือเป็นสถาบันทางการเมืองประเภทหนึ่ง มีความสำคัญต่อระบบการเมืองของประเทศ การรวมกลุ่มก็เพื่อให้ปัจเจกชนใช้กลุ่มเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ในทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ กลุ่มทุกกลุ่มจึงมีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องกับด้วยกัน รวมตัวของคนจำนวนหนึ่งที่มีการสื่อสารกัน มีปฏิสัมพันธ์กันในช่วงเวลาหนึ่ง จนกระทั่งบรรลุถึงวัตถุประสงค์ของกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด แต่ละคนตระหนักถึงสมาชิกภาพของตนในกลุ่ม ตระหนักถึงคนอื่น ๆ ในกลุ่ม มีความจงรักภักดีร่วมกัน มีทัศนคติ ค่านิยมร่วมกัน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมร่วมกันตลอดจนแสวงหาจุดมุ่งหมายปลายทางร่วมกัน

4. ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้

4.1 นำงานวิจัยไปเป็นแนวการสอนพฤติกรรมทางการเมืองให้ทางที่ถูก ให้ความรู้ทางด้านการเมืองอย่างถูกต้อง ไม่ใช่แค่เป็นเรื่องทฤษฎีในตำรา แต่ในทางปฏิบัติเป็นคนละเรื่องกัน ควรปลุกฝังกันตั้งแต่แรกเกิดให้เกิดเป็นนิสัย เหมือนกับบางประเทศที่ปลุกฝังคนในชาติ ไม่กินไข่ปลากันเลย เพราะกลัวสูญพันธ์ ปลุกจิตสำนึกที่เกิดความรับผิดชอบต่อสังคมและสภาพแวดล้อม ได้รับการปลุกฝังว่าควรจะอนุรักษ์ให้เจริญเติบโตตามวัยแล้วค่อยจับ ถ้า มาปรุงอาหาร หรือเหมือนกับบุคคลที่นับถือศาสนาพุทธ เมื่อเจอพระก็ต้องประนมมือไหว้ โดยไม่ต้องบอกกล่าว เพราะรู้ว่าเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติอยู่ในจิตใต้สำนึกแล้ว เราควรปลุกฝังการมีส่วนร่วมทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในทางที่สร้างสรรค์ ไม่ใช่ทำอะไรง่าย ๆ คือไทยแท้ ต้องร่วมมือกันในหลายระดับ และมีความจริงใจที่จะร่วมแก้ไขปัญหานี้อย่างแท้จริง เน้นเรื่องการฝึกอบรมพร้อมกับต้องมีการติดตามและประเมินผล เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข อย่างจริงจังด้วย

4.2 นำงานวิจัยไปเป็นแนวคิดร่วมกับองค์กรต่าง ๆ ร่วมกันให้ความสำคัญในการลดบทบาทบาทของระบบอุปถัมภ์ แต่คงไม่่ง่ายนักที่จะยกเลิกระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย ควรเน้นเรื่องระบบคุณธรรม ให้เป็นตัวกำหนดความดี ความชอบ หรือความก้าวหน้าในอาชีพการงาน ควรร่วมกันปลูกจิตใต้สำนึกของมนุษย์ให้รู้จักมีคุณธรรม รู้จักรับผิดชอบ รู้จักหน้าที่ของตนเอง รู้จักในความดีงาม ข้อที่พึงปฏิบัติ มุ่งเน้นจริยธรรม ความซื่อสัตย์ เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาตั้งแต่ต้น ไม่ใช่มาแก้ไขกันที่ปลายเหตุ ด้านการศึกษาอบรม ในการเสริมสร้างค่านิยมที่ถูกต้อง ควบคู่กับจริยธรรมและคุณธรรม เท่าที่ผ่านมาเน้นแต่เรื่องผลการเรียนแต่ไม่ได้เน้นเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ความดีงาม ร่วมกันปลูกฝังค่านิยมในทางที่ถูก ไม่ใช่ค่านิยมแบบวัตถุนิยม ให้เน้นความซื่อสัตย์ และคุณธรรมความดี ความรับผิดชอบต่อสังคม อาจบางคนเห็นว่าวิธีนี้สวนกระแสกับการนำพาความเจริญในทางเศรษฐกิจ เนื่องจากเศรษฐกิจเป็นของคู่กันกับวัตถุนิยม แต่เราอาจแย้งได้ว่าไม่มีความจำเป็นที่ต้องให้มีการขยายตัวของวัตถุนิยม จนละเลยเรื่องของความซื่อสัตย์ ความมีคุณธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม

4.3 ใช้งานวิจัยเป็นไปแนวคิดในเรื่องการเน้นจริยธรรมของสื่อ ลดภาวะการฉ้อโกงแข่งสื่อ ด้วยการใช้อำนาจทางการเมืองทุนการตลาดหรือการใช้สื่อเป็นเครื่องมือต่อรองในเรื่องผลประโยชน์ทางการเมืองหรือผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มต่อกลุ่มเท่านั้น ไม่ได้เป็นประโยชน์ต่อประชาชนส่วนรวม เพราะปัจจุบัน สื่อเป็นสิ่งสะท้อนความเป็นไปของสังคม และสื่อบางองค์กร ก็บิดเบือนข่าวสาร เพราะมีปัญหาในเรื่องของการแสวงหาผลประโยชน์ ทำให้ไม่สามารถเสนอข้อเท็จจริงให้ประชาชนรับรู้ด้านข้อมูลข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริงได้ ขอเรียกร้องให้ สื่อมวลชนนำเสนอข้อเท็จจริงอย่างเป็นกลาง ไม่เลือกข้าง เน้นการให้ความรู้และข้อมูลต่อประชาชนและขอเรียกร้องให้ นักวิชาการปัญญาชน ทำหน้าที่ให้ สติปัญญา กับ สังคม ไม่แสดงความเห็นอย่างมีอคติ

5. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.1 จัดทำเป็นกรณีศึกษาที่จังหวัดอื่น ๆ เพิ่มเติมนอกเหนือจากจังหวัดพิจิตรได้ หรืออาจเป็นการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบความเป็นไปทางการเมืองของแต่ละจังหวัดก็ได้ และเมื่อได้ทำการรวบรวมผลการวิจัยของแต่ละจังหวัดเสร็จสิ้นแล้วก็อาจมีการทำในหลายจังหวัด สามารถนำผลงานวิจัยมารวบรวมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนกลาง เพื่อหาจุดบกพร่อง หรือหนทางแก้ไข ปัญหาที่เกิดความขัดแย้งทางการเมือง ให้เป็นวิธีการที่ถูกต้องตามกระบวนการทางการเมือง เพื่อเป็นการลดความสูญเสียของประเทศชาติ

5.2 ศึกษาถึงความขัดแย้งทางการเมืองและผลกระทบทางการเมืองจากความขัดแย้งทางการเมือง โดยกำหนดตัวแปรในลักษณะอื่นๆ นอกเหนือจากรอบงานวิจัยที่กำหนด อาจจะกำหนดกรอบแนวคิดใหม่ ในลักษณะอื่น ๆ เพิ่มเติมจากที่ผู้วิจัยได้กระทำไว้ในงานวิจัยเล่มนี้เพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในด้านอื่น ๆ

5.3 วิจัยในลักษณะแบบนี้เพิ่มเติมอีก เพราะสถานการณ์ทางการเมือง และพฤติกรรมทางการเมืองของมนุษย์ ปรับเปลี่ยนผันแปร ได้ตลอดเวลา ไม่มีความว่าแน่นอนสำหรับพฤติกรรมของมนุษย์บน โลกใบนี้ สามารถปรับเปลี่ยนตามกระแสต่าง ๆ รอบตัวได้ตลอดเวลา เมื่อเกิดการบริหารงานของรัฐบาลชุดใหม่ ๆ ขึ้นในประเทศ ผลการวิจัยในครั้งต่อไปอาจได้รับผลการวิจัยที่แตกต่างจากผลวิจัยนี้หรือสอดคล้องกับผลงานวิจัยนี้ก็เป็นข้อมูลเปรียบเทียบในอนาคตได้ เพราะเมื่อเกิดการวิจัยถึงความขัดแย้งทางการเมือง มีการวิจัยถึงสาเหตุของความขัดแย้ง ผลกระทบของความขัดแย้ง ลักษณะของความขัดแย้งทางการเมืองในงานวิจัยนี้แล้ว การทำการวิจัยคราวต่อไป เน้นการวิจัยเพิ่มเติม เพื่อหาแนวทางการแก้ไข และเพื่อนำไปเป็นประโยชน์ต่อด้านอื่นๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมพล ทงธรรมชาติ (2552) “พลังอำนาจทางการเมืองไทย” ใน *เอกสารการสอนสถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย* หน่วยที่ 13 (ฉบับปรับปรุง) นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- กวี วงศ์พุ่ม (2535) “ภาวะผู้นำ” กรุงเทพมหานคร พี เค อินเทอร์เน็ต
- กิตติ ตย์คานนท์ (2532) “เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ” กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ดีเตอร์ฟลาย
- เจมา สมใจ (2551) “การสื่อสารทางการเมืองในวิกฤติการเมืองไทยปี 2549 ศึกษากรณีพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย” ปรชญาคุษฎีบัณฑิต วิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก
- คำนูน สิทธิสมาน (2549) *ปรากฏการณ์สนธิ จากเสือเหลือง ถึงผ้าพันคอสีฟ้า* สำนักพิมพ์บ้านพระอาทิตย์ บั๊ค คีอท คอม
- จักษ์ พันธุ์ชูเพ็ชร (2552) *พื้นฐานรัฐศาสตร์ พิมพ์ครั้งที่ 6* พิษณุโลก สำนักพิมพ์มัยย์ พับลิชชิ่ง
- จุมพล หนิมพานิช (2548) “การศึกษารัฐศาสตร์แนวทงอำนาจ” ใน *เอกสารการสอน หลักและวิธีการศึกษาทางรัฐศาสตร์* หน่วยที่ 10 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- จิรวิทย์ ไทภูวไพบูลย์ (2544) “ศึกษาพัฒนาการของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษากลุ่มการเมือง “อานันท์ภูมิ ” ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่” การเมืองการปกครอง รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ชนกวรรณ บุญรักษา (2553 ,20 ธ.ค.2553) สัมภาษณ์โดย พิมพ์พญา คำดี ที่บ้านเลขที่ 542/1-2 ถนนนุษบา อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร
- ชรินทร์ ชูณพันธ์ (2544) “ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับความขัดแย้ง” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาองค์การและการจัดการ* หน่วยที่ 11 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ชาคริต ต้นพิรุห์ (2543) “ผลกระทบทางการเมืองของโครงการก่อสร้างท่าอากาศยานจากแหล่งยาดานา : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี” ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ชำนาญ นิ่มนวล (2544) “ปัญหาด้านผลประโยชน์และระบบพวกพ้อง ศึกษาเฉพาะกรณี กองคลังพัสดุ กรมเทคนิคยุทธโยธาทหาร”
- เขาวนะ ไตรมาส (2551) “ปัญหาการเมืองไทยด้านวัฒนธรรมทางการเมือง” ใน *เอกสารการสอนปัญหาการเมืองไทยในปัจจุบัน* หน่วยที่ 12 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

- ดำรง สุนทรสารทูล (2543) “แนวคิดเกี่ยวกับการเมืองในส่วนภูมิภาค ” ใน *เอกสารการสอน
ปัญหาการเมืองส่วนภูมิภาคกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย* หน่วยที่ 1 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- เดชิต รัชตรุ่งโรจน์ (2554, 25 พ.ค.) สัมภาษณ์โดย พิมพ์พญา คำดี ที่บ้านเลขที่ 1/167 ถนนศรี
มาลาอำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร
- ทินพันธุ์ นาคะตะ (2541) *นักคิดผู้ยิ่งใหญ่* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ สหายบล็อกและการพิมพ์
ธรรมศักดิ์ สุเมตติกุล (2544) “ผลกระทบของความขัดแย้งทางการเมืองเรื่องขยะในเทศบาลนคร
เชียงใหม่” *หลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*
- ชิตีมา ฤทธิไพโรจน์ (2554 , 30 พ.ค.) สัมภาษณ์โดย พิมพ์พญา คำดี ที่บ้านเลขที่ 29/2 ซอยนภา
ศัพท์สุขุมวิท กรุงเทพมหานคร
- ธีรพล อินทรขลิบ (2541) “บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ต่อระบบการเมืองไทย: ศึกษาเฉพาะ
กรณีการเรียกร้องของกลุ่มสมัชชาคนจนต่อรัฐบาล” *รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*
- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ (2553) *นักการเมืองไทย จริยธรรม ผลประโยชน์ทับซ้อน การคอร์รัปชัน 2*
กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ สหายบล็อกและการพิมพ์
- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ และ ปธาน สุวรรณมงคล (2545) “ปัญหาการเมืองไทยกับสิ่งแวดล้อม ”
ใน *เอกสารการสอนปัญหาการเมืองไทย* หน่วยที่ 8 หน้า 186 นนทบุรี มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช
- นตประวีณ์ แก้วศิริรัตน์ (2553 , 6 ก.ค.) สัมภาษณ์โดย พิมพ์พญา คำดี ที่บ้านเลขที่ 82
อำเภอตะพานหินอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร
- นัยนา กำแพงทิพย์ (2553 , 19 พ.ย.) สัมภาษณ์โดย พิมพ์พญา คำดี ที่บ้านเลขที่ 4/108
ถนนสระหลวง อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร
- นาวิน บุญเสฐ (2552 , 29 ส.ค. 2552) สัมภาษณ์โดย พิมพ์พญา คำดี ที่บ้านเลขที่ 54
ตำบลตะพานหิน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร
- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ และ จินดา ขลิบทอง (2544) “แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำในงานส่งเสริม
การเกษตร” ใน *เอกสารการสอน การเป็นผู้นำ มนุษย์สัมพันธ์และจิตวิทยาสำหรับ
เกษตรกร Leadership, Human Relation and Appropriate Psychology for Farmers*
หน่วยที่ 3 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมเกษตร
และสหกรณ์

- ปธาน สุวรรณมงคล และ เสนีย์ คำสุข (2552) “วิทยาการทางรัฐศาสตร์ และการเมืองร่วมสมัย”
 ใน เอกสารการสอน เสริมประสบการณ์มหัศจรรย์รัฐศาสตร์ หน่วยที่ 1 หน้า 18- 20
 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- พงศธร ศรีจำพันธ์(2554 ,10 มิ.ย.) สัมภาษณ์โดย พิมพ์พญา คำดี ที่บ้านเลขที่ 33/19 ถนนศรีมาลา
 อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2544) “การพัฒนาภาวะผู้นำในงานส่งเสริมการเกษตร ใน เอกสารการสอน
 การเป็นผู้นำ มนุษย์สัมพันธ์และจิตวิทยาสำหรับเกษตรกร Leadership, Human
 Relation and Appropriate Psychology for Farmers หน่วยที่ 5 หน้า 173 นนทบุรี
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช”
- พงศ์ศักดิ์ เหลืองวิจิตร (2554 ,5 มี.ค.2554)สัมภาษณ์โดย พิมพ์พญา คำดี ที่บ้านเลขที่ 101/1 หมู่ 1
 ตำบลคลองคะเชนทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร
- พจนานุกรม ฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 รองศาสตราจารย์ ทวีศักดิ์ ญาณประทีป ประธาน
 คณะผู้จัดทำอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ นางสุวพีร์ ธรรมวัฒน์ วันอาทิตย์
 ที่ 22 ธันวาคม พ.ศ.2534 ณ วัดเมรุวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร บางเขน
- พจนานุกรมของเว็บสเตอร์ (Websters Dictionary) ศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษไทย ฉบับราชบัณฑิต
 สถาน
- พระมหาอัมพร จำปาโล (2536) “ผลกระทบจากโครงการพัฒนาต่อชุมชนชนชาวนาไทยอีสาน
 กรณีศึกษาหมู่บ้านอีสานแดง จังหวัดสกลนคร” (สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา)
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต (2541) สิทธิมนุษยชนสร้างสันติสุข หรือทำลาย กรุงเทพมหานครฯ
 สหธรรม
- พฤทธิสถาน ชุมพล (2552) ระบบการเมือง : ความรู้เบื้องต้น กรุงเทพมหานครฯ สำนักพิมพ์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พลศักดิ์ จิรไกรศิริ (2551) “ปัญหาการเมืองไทยด้านวัฒนธรรมทางการเมือง” ใน เอกสารการสอน
 ปัญหาการเมืองไทยในปัจจุบัน หน่วยที่ 11 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- พิมพ์ประภาพร พุกกันงาม (2554 ,20 พ.ค.) สัมภาษณ์โดย พิมพ์พญา คำดี ที่บ้านเลขที่ 27 ตำบลในเมือง
 อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร
- เพชรวิ เต็งสุวรรณ (2554, 22 พ.ค.) สัมภาษณ์โดย พิมพ์พญา คำดี ที่บ้านเลขที่ 294 ตำบลไผ่ท่าโพธิ์
 อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร

- มนตรี ศุภภาพร (2543) หน้า 256 “สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมกับการเมืองใน
ภูมิภาค” ใน เอกสารการสอน ปัญหาการเมืองเมืองส่วนภูมิภาคและชนกลุ่มน้อย
หน่วยที่ 3 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ลิขิต วีระเวทิน (2551, 6 กุมภาพันธ์) “ความขัดแย้ง” สยามรัฐ หน้า 58
- วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ (2552) “วัฒนธรรมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไทย”
ใน เอกสารการสอน สถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย หน่วยที่ 6 (ฉบับ
ปรับปรุงครั้งที่ 1) นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วัชร สุรวฒนานนท์ (2554, 27 มี.ค.) สัมภาษณ์โดย พิมพ์พญา คำดี ที่บ้านเลขที่ 92/1 ซ.ศึกษา
วิทยาเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร
- วิกิพีเดีย (เว็บบ่อย: th.wikipedia.org/wiki/PAD_2551)
- วิทยา นภาศิริกุลกิจ และ สุรพล ราชภัณฑารักษ์ (2539) “พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์
ภาควิชาการเมืองการปกครอง” คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- วินัย ทองหลิม (2547) “บทบาทของกลุ่มการเมืองในระบบพรรคการเมืองไทย” ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2551) “ปัญหาการเมืองไทย” บทที่ 15 สาขาวิชารัฐศาสตร์ ใน เอกสารการ
สอนรัฐศาสตร์บัณฑิต นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวาน (2552) “วัฒนธรรมทางการเมืองกับพฤติกรรมทางการเมืองไทย” ใน เอกสาร
การสอนรัฐศาสตร์มหาบัณฑิต หน่วยที่ 11 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวาน และ ธโสธร ตู้อองคำ (2552) “พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์” ใน
เอกสารการสอนรัฐศาสตร์มหาบัณฑิต หน่วยที่ 12 หน้า 62 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วิสาห์ เจ้าสกุล (2554, 27 มี.ค.) สัมภาษณ์โดย พิมพ์พญา คำดี ที่บ้านเลขที่ 21/3 ถนนนบุษบา
อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร
- วิสุทธิ โพธิแท่น (2538) หน้า 1-2 อะไรนะ.....ประชาธิปไตย? กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วิสูตร วุฒิจันทร์ (2554, 20 มี.ย.) สัมภาษณ์โดย พิมพ์พญา คำดี ที่บ้านเลขที่ 14/62
ตำบลคลองคะเชนทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร
- ศักดิ์ดา แทนปิ่น (2554, 12 มี.ค.) สัมภาษณ์โดย พิมพ์พญา คำดี ที่บ้านเลขที่ 29/67-69
ถนนสระหลวงอำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร

- ศักดิ์ดา เปรมจิตต์ (2553 , 2 เม.ย.) สัมภาษณ์โดย พิมพ์พญา คำดี ที่บ้านเลขที่ 119/1 ตำบลทับคล้อ
อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร
- ศิริรณา จามรมาน (2544) “จิตวิทยากับงานส่งเสริมการเกษตร” ใน *เอกสารการสอนการเป็นผู้นำ
มนุษยสัมพันธ์และจิตวิทยาสำหรับเกษตรกร Leadership, Human Relation and
Appropriate Psychology for Farmers* หน่วยที่ 11 นนทบุรี หน้า 181-183
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- สถาบันดำรงราชานุภาพ ร่วมกับกรมการปกครอง (2539) ได้ทำการศึกษาปัญหาการบริหารงานของ
องค์การบริหารส่วนตำบล
- สนธิ เชนานันท์ (2550) *พื้นฐานรัฐศาสตร์* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2550
- สนธิ มาเนียม(2554 , 20 พ.ค.) สัมภาษณ์โดย พิมพ์พญา คำดี ที่บ้านเลขที่ 85/3 ตำบลท่าหลวง
อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร
- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์ (2538) *การเมือง แนวคิด การพัฒนา* กรุงเทพมหานคร เสมาธรรม
- สมพร บุญรักษา (2554, 30 พ.ค.) สัมภาษณ์โดย พิมพ์พญา คำดี ที่บ้านเลขที่ 542/1-2 ถนนนุษบา
อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร
- สมพร แสงชัย และ ปรัชญา เวสารัชช์ (2540) “การเมืองการปกครองระดับตำบลหมู่บ้าน”
ใน *เอกสารการสอน ปัญหาการเมืองในภูมิภาคและชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย* หน่วยที่
11 หน้า 232 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- สุภูมิ นवलสกุล (2539) *การเมืองการปกครองไทย ภาควิชาการปกครองคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง* สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- สุนัย เศรษฐบุญสร้าง (2550) 26,1 *วารสารร่วมพฤษภ* (ต.ค. 2550 – ม.ค.): 90 - 91
- สุนทร กลิ่นเกิด (2554 ,20 พ.ค.) สัมภาษณ์โดย พิมพ์พญา คำดี ที่บ้านเลขที่ 21/1 ตำบลท่าหลวง
อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร
- สุภางค์ จันทวานิช (2552) *ทฤษฎีสังคมวิทยา* สำนักพิมพ์แห่งจุฬามหาวิทยาลัย 2551
- สุรกิจ เหล่าหทัยอรุณ (2554 ,20 มี.ค.2554) สัมภาษณ์โดย พิมพ์พญา คำดี ที่บ้านเลขที่ 250
ตำบลคลองคะเชนทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร
- สุวรรณ พุกคณา (2548) “ปัจจัยและผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างนักการเมืองท้องถิ่น
กับพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดหนองคาย” *รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาการเมืองการปกครอง*
- เสกสรรค์ ประเสริฐกุล (24 ก.ย.2543) “ปาฐกถาพิเศษครบรอบ 46 ปี ” *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*
รัฐไทยในศตวรรษที่ 21 ”

- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2540) *ความขัดแย้งการบริหารเพื่อสร้างสรรค์* พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพมหานครฯ เลิฟ แอนด์ ลิป เพรส
- แสวง รัตนมงคลมาศ (2526) “ปัญหาการเมืองไทยด้านการรวมกลุ่ม” ใน *เอกสารการสอนปัญหา
การเมืองไทยในปัจจุบัน* หน่วยที่ 4 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- อดุลย์ รสศิริ (2548) “สาเหตุและผลกระทบของความขัดแย้งทางการเมืองในองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเมืองระยอง”
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- อภิญา รัตนมงคลมาศ (2546) “ปัญหาการเมืองไทยด้านการรวมกลุ่มการเมือง” ใน *เอกสารการ
สอน ปัญหาการเมืองไทยในปัจจุบันหน่วยที่ 4 (ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1)* นนทบุรี
หน้า 190-194 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- อมร รักษาสัตย์ (2552) “แนวคิดทางการเมืองและประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการเมืองการปกครองจาก
ยุคโบราณถึงปัจจุบัน” ใน *เอกสารการสอนรัฐศาสตรมหาบัณฑิต การเมืองการ
ปกครองไทย* หน่วยที่ 1 หน้า 9 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- อารี เพชรสุด (2544) “กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในงานส่งเสริมการเกษตร” ใน *เอกสารการสอน
การเป็นผู้นำ มนุษย์สัมพันธ์และจิตวิทยาสำหรับเกษตรกร Leadership, Human
Relation and Appropriate Psychology for Farmers* หน่วยที่ 15 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- อาวุธ โอชาพงษ์ (2547) “ความพึงพอใจของครูต่อวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งของผู้บริหาร
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดชลบุรี”
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราช
นครินทร์
- อุทัย เกตุแก้ว (2554, 20 พ.ค.) สัมภาษณ์โดย พิมพ์พญา คำดี ที่บ้านเลขที่ 117
ถนนคลองคะเชนทร์อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

๑. ชื่อ ดร.ไพบุลย์ โพธิ์หวังประสิทธิ์

สถานที่ทำงาน วิทยาเขตชุมพร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง อำเภอ
ประทิว จว.ชุมพร

- วุฒิการศึกษา - **ปริญญาตรี** รัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฯ
- **ปริญญาโท** รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- **ปริญญาเอก** รัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
-

๒. ชื่อ ดร.จักษ์ พันธุ์ชูเพ็ชร

สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยนเรศวร จว.พิษณุโลก

- วุฒิการศึกษา - **ปริญญาตรี** นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- **ปริญญาตรี** วิทยาศาสตร์บัณฑิต (เทคนิคการแพทย์) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- **ปริญญาโท** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การปกครอง) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- **ปริญญาโท** วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์การ)

นิต้า

- **ปริญญาเอก** รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
-

๓. ชื่อ ดร.อนุชา กอนพ่วง

สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยนเรศวร จว.พิษณุโลก

- **ปริญญาตรี** ค.บ.(เกียรตินิยมอันดับ 2) (ประถมศึกษา) , วิทยาลัยครูนครสวรรค์
- **ปริญญาโท** ค.ม. (วิจัยการศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- **ปริญญาเอก** กศ.ด. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยนเรศวร
-

ภาคผนวก ข

หนังสือขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

ที่ ศธ 0522.22 (บ)/ว. 230

สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

23 กุมภาพันธ์ 2554

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักษ์ พันธุ์ชูเพ็ชร

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย ดาบตำรวจหญิงพิมพ์พญา คำดี นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชา
รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่องผลกระทบทางการเมืองจากความ
ขัดแย้งของกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.เสนีย์ คำสุข เป็น
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล
และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาในชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้น
มีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชารัฐศาสตร์
จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิ ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็น
เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วย
ตนเอง

สาขาฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา
ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์สุปนรรต พรหมอินทร์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

สาขาวิชารัฐศาสตร์

โทรศัพท์ 0-2504-8356-9

โทรสาร 0-2503-3575

ที่ ศธ 0522.22 (บ)/ว. ๒30

สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

๒3 กุมภาพันธ์ 2554

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.อนุชา กอนพ่วง

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย ดาบตำรวจหญิงพิมพ์พญา คำดี นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชา
รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่องผลกระทบทางการเมืองจากความ
ขัดแย้งของกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.เสนีย์ คำสุข เป็น
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล
และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาในชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้น
มีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชารัฐศาสตร์
จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิ ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็น
เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วย
ตนเอง

สาขาฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา
ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

๙๓ Hmlc

(รองศาสตราจารย์ปณรต พรหมอินทร์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

สาขาวิชารัฐศาสตร์
โทรศัพท์ 0-2504-8356-9
โทรสาร 0-2503-3575

ที่ ศษ 0522.22 (บ)/ 282

สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

๙ มีนาคม 2554

เรื่อง ขอเรียนเชิญข้าราชการในสังกัดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน รองอธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพร

ด้วย ดาบตำรวจหญิงพิมพ์พญา คำดี นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังศึกษาในหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต และจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องผลกระทบทางการเมืองจากความขัดแย้งของกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.เสนีย์ คำสุข เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวว่านักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาในชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชารัฐศาสตร์ จึงขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.ไพบูลย์ โพธิ์หวังประสิทธิ์ ข้าราชการในสังกัดของท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็น เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของดาบตำรวจหญิงพิมพ์พญา คำดี

สาขาฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

วสฉิน ศิริยะพันธุ์

(รองศาสตราจารย์วสฉิน ศิริยะพันธุ์)

รักษาราชการแทนประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

สาขาวิชารัฐศาสตร์
โทรศัพท์ 0-2504-8356-9
โทรสาร 0-2503-3575

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์การวิจัยและผลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหา

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง ผลกระทบทางการเมืองจากความขัดแย้งของกลุ่มเสื้อเหลือง เสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ กลุ่ม สถานภาพในกลุ่ม.....
วัน / เดือน / ปี / เวลา ในการสัมภาษณ์.....

ลักษณะความขัดแย้ง

1. ท่านคิดว่ากลุ่มของท่านมีการสร้างวาทกรรมอย่างไร มีการใส่ร้ายกลุ่มตรงข้ามหรือไม่อย่างไร
2. กลุ่มของท่านมีการใช้สื่ออย่างไรบ้าง และมีการใช้สื่อโจมตีฝ่ายตรงข้ามหรือไม่อย่างไร
3. ท่านคิดว่าผู้นำกลุ่มและผู้เข้าร่วมการชุมนุมมีการสร้างอะไรเป็นเอกลักษณ์ หรือสัญลักษณ์ของกลุ่มท่านอะไรบ้าง มีลักษณะเป็นอย่างไร
4. ท่านคิดว่าอะไรเป็นสัญลักษณ์ในการในการต่อสู้ของกลุ่มท่าน เหตุใดจึงเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม
5. กลุ่มของท่านมีการใช้พลังอำนาจในการกดดันฝ่ายตรงข้ามหรือกลุ่มที่มีความขัดแย้งกับกลุ่มของท่านอย่างไร

ผลกระทบทางการเมือง

6. ท่านคิดว่าความขัดแย้งทางการเมืองมีผลกระทบต่อระบบทางการเมืองหรือไม่ เป็นอย่างไร
7. ท่านคิดว่าความขัดแย้งทางการเมืองมีผลกระทบทางด้านบวกอย่างไร
8. ท่านคิดว่าความขัดแย้งทางการเมืองมีผลกระทบทางด้านลบอย่างไร
9. ท่านคิดว่าความขัดแย้งทางการเมืองมีผลกระทบต่อพัฒนาการทางการเมืองหรือไม่ เป็นอย่างไร
10. กระบวนการทางการเมืองของกลุ่มท่านเป็นอย่างไร
11. กลุ่มของท่านมีแนวคิดที่จะตั้งเป็นสถาบันทางการเมืองหรือไม่อย่างไร และมีวิธีการทำอย่างไร

แนวโน้มของผลกระทบทางการเมือง

12. ท่านคิดว่าแนวโน้มของผลกระทบทางการเมืองจากความขัดแย้ง ของ กลุ่มเสื้อเหลือง – กลุ่มเสื้อแดงในจังหวัดพิจิตร ในอนาคตจะเป็นอย่างไร

ผลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหา

ค่าชี้แจง	+1	หมายถึง	เหมาะสม
	0	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
	-1	หมายถึง	ไม่เหมาะสม

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	เฉลี่ย	หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1.	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
2.	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
3.	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
4.	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
5.	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
6.	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
7.	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
8.	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
9.	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
10.	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
11.	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
12.	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ง

แบบสอบการวิจัยและผลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหา
และค่าความเชื่อมั่น

แบบสอบถาม

เรื่อง ผลกระทบทางการเมืองจากความขัดแย้งของกลุ่มเสื้อเหลือง - กลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบทางการเมืองจากความขัดแย้งของกลุ่มเสื้อเหลือง เสื้อแดง ในจังหวัดพิจิตร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

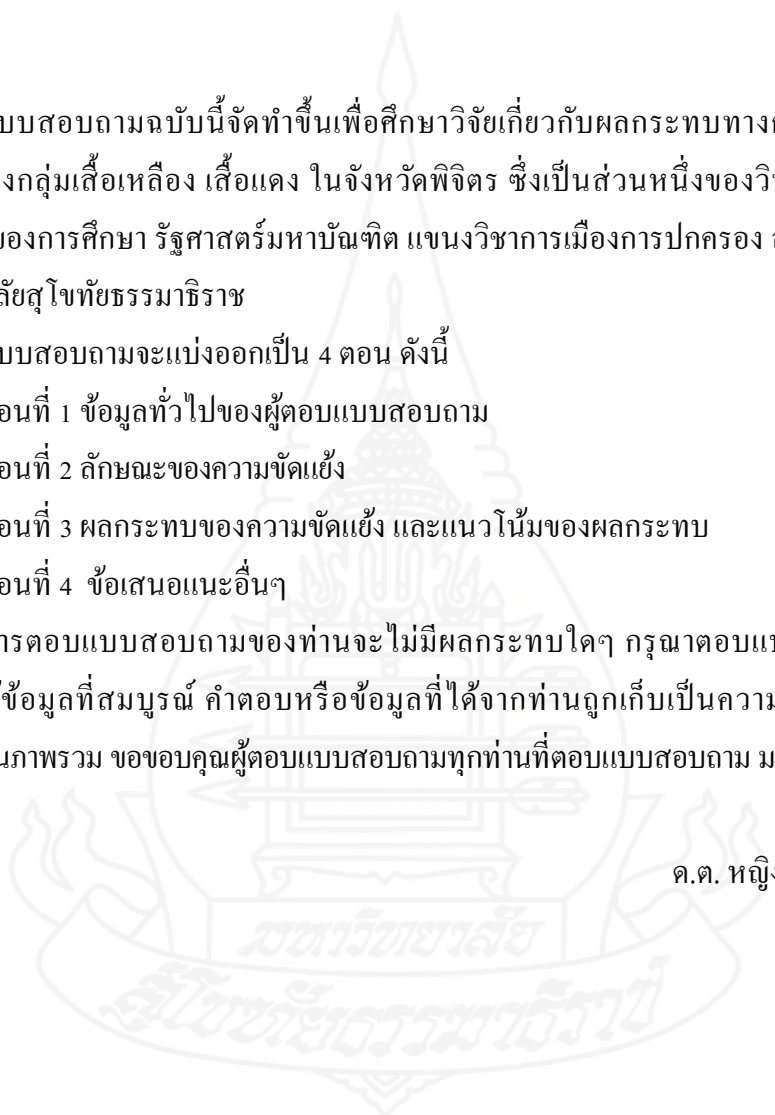
ตอนที่ 2 ลักษณะของความขัดแย้ง

ตอนที่ 3 ผลกระทบของความขัดแย้ง และแนวโน้มของผลกระทบ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

การตอบแบบสอบถามของท่านจะไม่มีผลกระทบใดๆ กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ คำตอบหรือข้อมูลที่ได้จากท่านถูกเก็บเป็นความลับและจะทำการวิเคราะห์ในภาพรวม ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ตอบแบบสอบถาม มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ด.ต. หญิง พิมพ์พญา คำดี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หรือเติมข้อความตามความเป็นจริง

1. เพศ

() 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ

() 1. 1-20 ปี () 2. 21 ปี – 30 ปี
() 3. 31 ปี – 40 ปี () 4. 41 ปีขึ้นไป

3. อาชีพ

() 1. รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ () 2. เกษตรกร / รับจ้าง
() 3. ค้าขาย / กิจการส่วนตัว () 4. นักเรียน / นักศึกษา
() 5. อื่นๆ (โปรดระบุ)

4. วุฒิการศึกษาสูงสุด

() ต่ำกว่าปริญญาตรี () ปริญญาตรี () สูงกว่าปริญญาตรี

5. เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม

() สีเหลือง () สีแดง () กลุ่มอื่น

6. ระยะเวลาเท่าใดในการเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม

() ไม่เคย () ต่ำกว่า 1 ปี () มากกว่า 1 ปี () มากกว่า 2 ปี () มากกว่า 3 ปี

7. ท่านอยู่ในสถานะใด

() กลุ่มแกนนำ () กลุ่มทุน
() กลุ่มสนับสนุน () สมาชิกกลุ่มทั่วไป () กลุ่มประชาชนทั่วไป

ตอนที่ 2 ลักษณะของความขัดแย้ง

1. ท่านมีความเห็นเกี่ยวกับลักษณะของความขัดแย้งทางการเมือง ของ กลุ่มเสื้อเหลือง – กลุ่มเสื้อแดง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิจิตรอย่างไร

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	ลักษณะความขัดแย้ง	มี	ไม่มี
การสร้างวาทกรรมใส่ร้ายกันและกัน			
1.	มีการสร้างวาทกรรม หรือ กรอบความคิด หรือ รูปแบบของความคิด ที่เป็นเอกลักษณ์ และมีความหมายของกลุ่ม		
2.	มีการสร้างวาทกรรม หรือรูปแบบความคิด หรือกรอบความคิด ที่เป็นการสร้างความรู้ การผลิตความรู้ หรือ การนิยามความรู้บางอย่างขึ้นมาให้มีอำนาจเหนือความจริง		
3.	มีการสร้างถ้อยคำ หรืออธิบายปรากฏการณ์ที่สร้างขึ้น เพื่อให้ได้รับการยอมรับ		
ความขัดแย้งกล่าวร้ายผ่านสื่อในรูปแบบต่างๆ			
4.	การรับรู้ข้อมูลต่างๆ ผ่านการสื่อสารทางหนังสือพิมพ์ วารสาร		
5.	การรับรู้ข้อมูลผ่านการสื่อสารทางสถานีโทรทัศน์ ทั่วไป		
6.	การรับรู้ข้อมูลผ่านการสื่อสารจากงานควาเทียมเฉพาะกลุ่มของตน		
พัฒนาการการรวมกลุ่มอย่างเป็นระบบ			
7.	มีการพัฒนาการด้านการนำคนเข้าชุมในรูปแบบใหม่ๆ โดยไม่คำนึงถึงข้อกฎหมาย หรือผลกระทบของประชาชนส่วนใหญ่		
8.	การมีทัศนคติที่แตกต่างกันทำให้เกิดการรวมกลุ่มง่ายกว่าที่ผ่านมา		
9.	มีการใช้เครื่องมือสื่อสารเพื่อให้เกิดการรวมกลุ่ม		

การต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์ของกลุ่ม			
10.	มีการนำสิ่งของ เช่น เสื้อสีต่างกัน มือตบ เท้าตบ หัวใจตบ สถาบันพระมหากษัตริย์มาเป็นสัญลักษณ์การต่อสู้ทางการเมือง		
11.	มีการนำตัวบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งมาเป็นสัญลักษณ์การต่อสู้ทางการเมือง		
12.	มีการนำเหตุการณ์การทุจริตคอร์รัปชันมาเป็นสัญลักษณ์ในการต่อสู้ทางการเมือง		
พลังอำนาจของกลุ่มเพื่อคานอำนาจกัน			
13.	การใช้คำนิยามของบุคคลเพื่อให้บุคคลเข้าร่วมกลุ่มทำกิจกรรมทางการเมือง		
14.	การใช้อำนาจจากการชุมนุมโดยไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัติโดยไม่มีกฎหมายรองรับ		
15.	การใช้อำนาจของกลุ่มบังคับฝ่ายตรงข้าม		

ตอนที่ 3 ผลกระทบของความขัดแย้ง และแนวโน้มของผลกระทบ

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	ผู้ได้รับผลกระทบของความขัดแย้ง	ทางบวก	ทางลบ
16.	เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองสม่ำเสมอทุกครั้งที่มีการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง		
17.	ไม่เคยเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมือง		
18.	เข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองเป็นบางครั้งที่มีโอกาส		
ข้อ	แนวโน้มของผลกระทบของความขัดแย้ง		
19.	ด้านการเมือง		
20.	ด้านเศรษฐกิจ		
21.	ด้านสังคมและวัฒนธรรม		

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

ความตรงเชิงเนื้อหา

ค่าชี้แจง +1 หมายถึง เหมาะสม 0 หมายถึง ไม่แน่ใจ -1 หมายถึง ไม่เหมาะสม

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	เฉลี่ย	หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1.	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
2.	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
3.	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
4.	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
5.	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
6.	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
7.	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
8.	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
9.	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
10.	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
11.	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
12.	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
13.	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
14.	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
15.	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
16.	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
17.	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
18.	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
19.	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
20.	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
21.	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ค่าความเชื่อมั่น

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 29

Alpha = .9067

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	ดาบตำรวจหญิง พิมพ์พญา คำดี
วัน เดือน ปีเกิด	21 ตุลาคม 2516
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไป (บัญชี) สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์ ปีการศึกษา 2541
สถานที่ทำงาน	ปัจจุบันรับราชการ ตำรวจภูธรจังหวัดพิจิตร เลขที่ 166 ถนนศรีมาลา อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร เบอร์โทรศัพท์ที่ทำงาน 0-5661-3861 E-mail Pimpaya.dy@windowslive.com เบอร์โทรศัพท์เคลื่อนที่ 08-1953-4971
ตำแหน่ง	ผู้บังคับหมู่งานป้องกันปราบปราม สถานีตำรวจภูธรเมืองพิจิตร

